

T.C.

Cumhuriyet Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

İslam Tarihi ve Sanatları Anabilim Dalı

Türk İslam Edebiyatı Bilim Dalı

TUHFE-İ NÂİLÎ METİN VE MUHTEVÂ II. CİLT S. 1000-1263

Osman Zahit ŞENER

Yüksek Lisans Tezi

Tez Danışmanı

Prof. Dr. Alim YILDIZ

SİVAS

Ocak – 2013

TUHFE-İ NÂİLÎ METİN VE MUHTEVA II. CİLT S. 1000-1263

Osman Zahit ŞENER

Cumhuriyet Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü

Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin İslam Tarihi ve
Sanatları Anabilim Dalı Türk İslam Edebiyatı Bilim Dalı İçin Öngördüğü

YÜKSEK LİSANS TEZİ
Olarak Hazırlanmıştır

SİVAS
Ocak-2013

KABUL VE ONAY

Osman Zahit ŞENER'in hazırlamış olduğu “Tuhfe-i Nâilî Metin ve Muhteva II. Cilt S. 1000-1263” başlıklı bu çalışma 30.01.2013 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından, “İslam Tarihi ve Sanatları Anabilim Dalı, Türk İslam Edebiyatı Bilim Dalı”nda yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Ali AKSU

Prof. Dr. Ünal KILIÇ

Prof. Dr. Alim YILDIZ (Danışman)

Bu tez çalışması Enstitü Yönetim Kurulu tarafından belirlenen ve yukarıdaki imzaları bulunan jüri üyeleri tarafından kabul görmüştür.

...../...../2013

Prof. Dr. Alim YILDIZ

Enstitü Müdürü

ÖZET

ŞENER, Osman Zahit; Tuhfe-i Nâilî Metin ve Muhtevâ II. Cilt Sayfa 1000-1263, Yüksek Lisans Tezi, Sivas 2013.

Tuhfe-i Nâilî, Türk Edebiyatı'ndaki tezkirecilik geleneğinin XX. yüzyıldaki son ve önemli örneklerinden biridir. Tuhfe-i Nâilî'nin müellifi olan Mehmet Nâil Tuman, eserini şura tezkireleri başta olmak üzere 75 farklı kaynaktan yararlanarak hazırlamıştır. Mehmet Nâil Tuman, şairlerin kısa biyografilerini alfabetik sıra ile vermiştir. Tuhfe-i Nâilî'deki bazı şairlerin adları hiçbir kaynak eserde geçmemektedir. Mehmet Nâil Tuman, bu şairleri, kütüphanelerde bulunan dîvânlarını inceleyerek belirlemiş ve eserine eklemiştir. Biyografilerde özellikle şâirlerin isimlerini ve mahlaslarını, meslek ve görevlerini, eserlerini, doğum-vefat târîhlerini ve yerlerini belirtmiştir. Kaynaklarda rastladığı yanlış bilgiler var ise bunları düzeltme yoluna gitmiştir. Şâirlerin şiirlerinden örnekler vermiş, şâirlerle ilgili bilgi aldığı kaynakları cilt ve sayfa numarası vererek belirtmiştir. Böylece bu sahada araştırma yapacak kişilere önemli bir kolaylık sağlamıştır.

En geniş basımı iki cilt halinde Cemal Kurnaz ve Mustafa Tatçı tarafından 2001 yılında tıpkı basım olarak yayına sunulmuş olan Tuhfe-i Nâilî'nin I. cildi Havva Kocaaslan ve Mihrican Odabaşı tarafından, II. cildinin 468-734. sayfaları da Fatma ÖZDEMİR tarafından transkribe edilip metin ve muhtevâ yönünden incelenmiştir. Bu çalışmada ise önceki çalışmalara paralel bir yöntem izlenmiştir. Tuhfe'nin II. cildinin 1000-1263 sayfaları transkribe edilerek; 878 madde metin ve muhtevâ yönünden incelenmiştir. Genel olarak iki ana bölümden oluşan çalışmanın; birinci bölümünde şâirler, doğum yerleri, yaşamış oldukları yüzyıl ve mesleklerine göre tasnîf edilmiştir. İkinci bölümde ise; transkribe edilmiş metin, sonuç ve bibliyografya bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Şiir, edebiyat, hayat, şâir, târîh, mahlas, divan, tuhfe, nailî.

ABSTRACT

ŞENER, Osman Zahit; Tuhfe-i Naili Text Content II. Issue Page 1000-1263, Master Thesis, Sivas 2013.

Tuhfe-i Naili is one of the last and important examples of traditional biography in Turkish literature in the XX. Century. Mehmet Nail Tuman, writer of the Tuhfe-i Naili, prepared his literary, poets' biography at first position, by taking advantage of 75 different source. Mehmet Nail Tuman gives the poets' short biography in alphabetical sequence. Some of the poets' names in the Tuhfe-i Naili don't take place in any literary work. Mehmet Nail Tuman designated and added these names to his work by examining Divans in the library. In the biographies, he especially stated poets' names, nicknames and appellations, jobs and duties, literaries, places and dates of birth-death. If he finds any mistakes in the resources, he tried to emendate them. Sampling poets' poem, He stated resources, about writers, by giving page and print number. Thanks to this, he makes things easier to people who will research.

First issue of the Tuhfe-i Naili, published the largest facsimile edition by Mustafa Tatçı and Cemal Kurnaz in two issue in 2001, was transcriptased and examined in aspects of text contest by Havva Kocaaslan and Mihrican Odabaşı in 1999 and Fatma Özdemir in 2011. In this study, a parallel study is followed as in the previous studies. 1000-1263 pages of second issue of Tuhfe was transcriptased and examined 878 title in aspects of text contest. On the whole the study, being two main chapter, first chapter was classified according to poets, their place of birth, century they lived and their jobs. In the second chapter, there are trasncriptased text and bibliography.

Key words: poem, life, poet, history, appellation, famous, divan, tuhfe, naili.

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
ABSTRACT.....	ii
ÖNSÖZ	iv
TRANSKRİPSİYON HARFLERİ.....	viii
KISALTMALAR LİSTESİ	ix
GİRİŞ	1
MEHMET NÂİLÎ TUMAN VE TUHFE-İ NÂİLÎ.....	1
I. BÖLÜM.....	4
TUHFE-İ NÂİLÎ'DE ŞAİRLER.....	4
A. YAŞADIKLARI YÜZYILLARA GÖRE ŞAİRLER.....	5
B. MEMLEKETLERİNE GÖRE ŞAİRLER.....	15
C. MESLEKLERİNE GÖRE ŞAİRLER	43
II. BÖLÜM	69
METİN.....	69
SONUÇ	608
BİBLİYOGRAFYA.....	610

ÖNSÖZ

Tezkire, Arapça “*zıkr*” kökünden türetilmiş bir kelimedir. *Zıkr*, kelimesi anma, hatırlama, sözünü etme anlamlarını karşılar. “Tezkire” ise hatırlamaya vesile olan şey manasına gelir. Edebî bir terim olarak ise Tezkire; şâirlerin hayatlarından ve eserlerinden örnekler veren kitaplar hakkında kullanılan bir tabirdir. Arap Edebiyatı’nda ilk örneklerini veren ve “Tabakât” adı verilen bu eserler Klasik İran Edebiyatı’nda “Tezkire” ismini almıştır ve Türk Edebiyatına geçmiştir. Türkçe en eski şuarâ tezkiresi Çağatay Türkçesi ile yazılan, Ali Şîr Nevâî (844/1441-906/1501)’nin yazdığı “Mecâlisü’n-Nefâis” adlı eserdir. Osmanlı döneminde Anadolu Türkçesiyle yazılmış olan ilk şuara tezkiresi ise, Sehi Bey (Ö. 955/1548)’in yazdığı “*Heşt Behişt*”tir. 20. Yüzyıla kadar birçok şuarâ tezkiresi kaleme alınmıştır. Tezkire yazma geleneği doğrultusunda 20. Yüzyılda yazılmış eserlerden birisi de Mehmed Nâil Tuman’ın “Tuhfe-i Nâilî” adlı eseridir.

Mehmet Nâil Tuman, Tuhfe-i Nâilî adlı eserini, şuara tezkireleri başta olmak üzere 75 farklı kaynaktan yararlanarak hazırlamıştır. Tuman, şairlerin kısa biyografilerini alfabetik sıra ile vermiştir. Şairlerin çoğunun şiirlerinden örnekler vermiş, hangi kaynaklardan yararlandığını cilt ve sayfa numaraları ile birlikte kaydetmiştir. Tuhfe-i Nâilî’deki bazı şairlerin adları hiçbir kaynak eserde geçmemektedir. Mehmet Nâil Tuman, bu şairleri, kütüphanelerde bulunan dîvânlarını inceleyerek belirlemiş ve eserine eklemiştir. Divan sahibi şâirlerin, divanlarının yer aldığı kütüphaneleri, bölüm ve numaralarıyla birlikte vermiştir. Biyografilerde özellikle şâirlerin ad ve mahlaslarını, meslek ve görevlerini, eserlerini, doğum-vefat târîhleri ve yerlerini belirtmiştir. Kaynaklarda rastladığı ve yanlış olduğunu düşündüğü bilgileri de düzeltme yoluna gitmiştir.

Tuhfe-i Nâilî, Cemal Kurnaz ve Mustafa Tatçı tarafından en geniş haliyle, 2001 yılında tıpkı basım olarak yayına sunulmuştur, şimdiye kadar yapılan çalışmalar da bu nüsha esas alınarak yapılmıştır. Tuhfe-i Nâilî’nin I. cildi Prof. Dr. Alim Yıldız tarafından Havva Kocaaslan ve Mihrican Odabaşı’na yüksek lisans tez çalışması olarak verilmiştir. Tuhfe’nin I. cildinin 1 ila 468 sayfaları

Havva Kocaaslan ve Mihrican Odabaşı tarafından transkribe edilip metin muhtevâ yönünden incelenmiştir. Yine Prof. Dr. Alim Yıldız tarafından daha önceki çalışmaların devamı olarak II. cildin 468 ila 734 sayfaları Fatma Özdemir'e, 734 ila 1000 sayfaları Zafer Aydeniz'e yüksek lisans tezi olarak verilmiştir. Fatma Özdemir tarafından hazırlanan 468 ila 1000 sayfaları içeren tez çalışması 2011 yılında tamamlanmıştır. 734 ila 1000 sayfalar halen Zafer Aydeniz tarafından çalışılmaktadır. Bu tez çalışmasında ise, Tuhfe üzerine yapılan önceki çalışmaların devamı ve son parçası olarak Tuhfe'nin II. cildinin 1000 ila 1263 sayfaları incelenmiştir. Prof. Dr. Alim Yıldız'ın planlaması dahilinde, bu çalışma ile birlikte Zafer Aydeniz'in tez çalışması da bittiğinde "Tuhfe-i Nâilî" I. ve II. ciltleri tamamen transkribe edilmiş ve metin muhteva bakımından incelenmiş olacaktır.

Ayrıca Tuhfe üzerine yapılan başka akademik çalışmalar da vardır. Balıkesir Üniversitesi'nde Prof. Dr. Sadık Erdem tarafından 1 ila 100 sayfaları Harun Gündüz'e ve 301 ila 400 sayfaları Resul Kaya'ya yüksek lisans tez çalışması olarak verilmiştir.

Bu çalışmada Tuhfe-i Nâilî'nin II. cildinin 1000-1263 sayfaları transkribe edilerek; 878 madde metin ve muhtevâ yönünden incelenmiştir.

Çalışma iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde şâirler, memleketlerine, yaşamış oldukları yüzyıla ve mesleklerine göre tasnîf edilmiş, ayrı başlıklar halinde şâirler sıralanmıştır. Yaşadığı dönem, yaptığı meslek ve memleketi hakkında bilgi verilmeyen şâirler de ayrı başlık altında yazılmıştır. Sıralama yapılırken şâirlerin Tuhfe-i Nâilî'de yer almış olduğu sıralama numarası esas alınmıştır. Böylece ana metinde ilgili şâire daha kolay ulaşma imkanı sağlanmıştır. Tasnif yapılırken de madde numaraları ve madde başlıkları birlikte verilmiş ve madde başlıkları yine transkripsiyon harfleriyle yazılmıştır.

Şâirler yaşadıkları yüzyıllara göre tasnîf edilirken; vefat târîhleri esas alınmıştır. Tuhfe-i Nâilî'de şâirlerin yaşadığı dönem hakkında bilgi verilirken; genellikle hicrî ve miladî târihler birlikte verilmiştir. Bazı şâirler için vefat târîhi

belirtilmiş; bazıları içinse yaşadığı dönemdeki pâdişah belirtilmiştir. Bazı şâirler için sadece hicri doğum târîhi verilmiş; bazılarında ise yaşadığı zamana ait hiçbir bilgi verilmemiştir. Doğum târîhi hicrî olarak verilen şâirlerde, târihler milâdî takvime dönüştürülmüştür. Yaşadığı dönem bir padişaha izafe edilerek belirtilen şâirler için, o padişahın tahtta bulunduğu yıllar göz önünde bulundularak tasnif yapılmıştır.

Şâirlerin memleketleri ile ilgili sınıflandırma yapılırken yaşadıkları yer dikkate alınmıştır. Şâirlerin bir kısmı babasının memleketinde değil, farklı yerlerde doğmuş ve yaşamıştır. Bu sebeple sadece baba memleketi verilen şâirler, bu memleketlerin adı altına kaydedilmemiştir. Ayrıca şâirlerin memleketlerine dair tasnif yapılırken bazı açıklamalar da yapılmıştır. Adı geçen şehirler içerisinde, tarihte Osmanlı toprakları içerisinde bulunmuş ama günümüzde Türkiye sınırları dışında kalan ve bu sebeple pek bilinmeyen şehirlerle ilgili kısa bilgiler verilmiştir. Ayrıca daha önce farklı isimlendirilen şehirlerin günümüzde kullanılan isimleri parantez içinde yazılmıştır.

Şâirlerin meslekleri ile ilgili sınıflandırma yapılırken, o dönemde farklı isimlendirilen ve şimdiki ismi farklı olduğu için ne olduğu anlaşılmayan veya günümüzde var olmayan mesleklerle ilgili kısaca bilgiler verilmiştir. Tuhfe-i Nâilî’de birçok şâir tanıtılırken baba mesleği de ifade edilmiştir, babasının mesleği şâire izafe edilemeyeceği için, bizzat şairle ilgili olmayan bu bilgiler tasnif yapılırken dikkate alınmamıştır.

İkinci bölümde; transkribe edilmiş metin, sonuç bölümü ve bibliyografya bulunmaktadır. Transkripsiyon yapılırken; şâirlerin hayatlarını anlatan mensur olan bölüm normal latin alfabesiyle yazılmıştır, bu bölümlerde -bazı kelimeleri anlaşılır kılmak için günümüz Türkçesiyle yazma dışında- metnin aslına dokunulmamıştır. Şâirlerin ölümleriyle ilgili tarih düşürme mısraları ise tırnak içerisinde ve transkripsiyon harfleriyle yazılmıştır. Maddelerin açıklama ve bilgi kısmından sonra verilen örnek şiir metninin tamamı transkripsiyon harfleriyle yazılmıştır. Ayrıca, Mehmet Nail Tuman’ın alfabetik sıralamayı Osmanlı Türkçesi’nde bulunan harflere göre oluşturması sebebiyle, herhangi bir karışıklık

olmaması için, şairlerin isimleri veya mahlasları esas alınarak oluşturulan madde başlıkları da transkripsiyon harfleri ile yazılmıştır. Mehmet Nâilî Tuman madde sonlarında şairle ilgili bilgi alınabilecek kaynakları, tezkire isimlerini cilt ve sayfa numaralarını belirterek vermiştir. Biz de bu kısımları normal metinden farklı olarak italik yazmayı tercih ettik.

Tüm bu uzun çalışmalar boyunca, dualarıyla yanımda olan hayattaki ilk öğretmenim annem Zeynep Şener'e, özellikle metni okuma sürecinde bizzat mesai sarfederek yardımcı olan babam İbrahim Şener'e; ilmi ve tecrübesiyle bana yol gösteren ve bu uzun süre boyunca hep anlayışla destek olan muhterem hocam Alim Yıldız'a, ders döneminde bizlere çok şey öğreten kıymetli hocalarım Ünal Kılıç ve Ali Aksu'ya; tez yazarken yardımlarını esirgemeyen arkadaşlarım Ahmet Demirdelen, Recep Ayık ve Fatma Özdemir'e yürekten teşekkür ediyorum.

Osman Zahit ŞENER

Kayseri

2013

TRANSKRİPSİYON HARFLERİ

ا	A a E e	ذ	Z z	غ	Ġ ġ
ء	,	ر	R r	ف	F f
ب	B b	ز	Z z	ق	Q q
پ	P p	ژ	J j	ک	K k ñ
ت	T t	س	S s	گ	G g
ث	Ṣ ṣ	ش	Ş ş	ل	L l
ج	C c	ص	Ṣ ṣ	م	M m
چ	Ç ç	ض	Ẓ ẓ Ḍ ḍ	ن	N n
ح	H h	ط	Ṭ ṭ	و	V v
خ	Ḥ ḥ	ظ	Ẓ ẓ	ه	H h
د	D, d	ع	,	ی	Y y

- Farsça kelimelerdeki “vâv-ı ma’dûle”, özel bir sembolle gösterilmemiş okunduğu şekliyle “ â ” işareti ile yazılmıştır.
- İki kelimenin birleştiği yerlerde kesme işareti “ ’ ” n’ola örneğindeki gibi kullanılmıştır.
- Uzun ünlüler (med) “ Ā, ā, Ū, ū, Ī, ī ” olarak yazılmıştır.

KISALTMALAR LİSTESİ

- a.g.e.** : Adı geçen eser
B. : Beğ
b. : Oğlu
bs. : Baskı
c. : Cilt
Çl. : Çelebi
d. : Doğumu
Ef. : Efendi
H. : Hicrî
Hzl. : Hazırlayan
Ktp. : Kütüphane, Kütüphanesi
M. : Miladî
Nu. : Numara
Ö. : Ölümü
s. : Sayfa
v. : Vefatı

GİRİŞ

MEHMED NÂİL TUMAN VE TUHFE-İ NÂİLÎ

Mehmet Nâil Tuman Rûmî 14 Teşrinisani 1291 / 26 Kasım 1875'te doğmuştur.¹ Doğum yeri, İstanbul Küçük Mustafa Paşa Müftü Hamamî Mahallesi'dir.² Babası Amasyalı Çordukzâde Mehmet Ragıp Bey, annesi Saibe Hanımdır. Babası, Maliye Tahsîlat Komisyonu ile Belediye Meclisi Azalığı'nda görev yapmıştır.

Mehmet Nâil Tuman, ilk olarak Sıbyan Mektebi daha sonra da Dârü't Ta'lim ve Medrese-i Edebiyye'de okumuş, bir sene de Mekteb-i Hukûk-ı Şâhâne'ye devam etmiştir.³ Henüz 18 yaşındayken 26 Haziran 1309 / 8 Temmuz 1893 tarihinde İstanbul Adliye Nezareti, İstanbul Bidâyet Mahkemesi İstinaf Dairesi mülâzımlığında memuriyete başlamıştır. 14 Mayıs 1341 / 14 Mayıs 1925'ten 31 Ağustos 1926'ya kadar Hemedan şehbenderliği yapmıştır. Mehmet Nâil Tuman, 1 Eylül 1926 tarihinden itibaren mazuliyet maaşına bağlanmış ve 18 Haziran 1928 tarihinde emekliye ayrılmıştır. Emekliye ayrıldıktan sonra ise Millî Eğitim Bakanlığı tarafından kurulan İstanbul Kütüphaneleri Tasnif Komisyonu üyesi olarak çalışmıştır.⁴ Mehmet Nâil Tuman, 10 Nisan 1958 tarihinde 80 yaşını geçmiş olduğu halde vefat etmiştir.

Mehmed Nâil Tuman'ın; İstanbul Kütüphaneleri Türkçe Hamseler Kataloğu, Türk Musîkî Târîhi ve Tuhfe-i Nâilî olmak üzere bilinen üç eseri vardır.⁵

¹ T.C. Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, Belge Nu: DH. SAİD-0078.

² T.C. Dışişleri Bakanlığı, Personel Dairesi Başkanlığı, PERD-I 10436.

³ T.C. Dışişleri Bakanlığı, Personel Dairesi Başkanlığı, PERD-I 10436.

⁴ Agâh Sırrı Levend, *Türk Edebiyatı Tarihi*, Türk Tarih Kurumu Yayını, Ankara, 1988, c.I, s.347.

⁵ Mehmet Nâil Tuman, *Tuhfe-i Nâilî, Divân Şâirlerinin Muhtasar Biyografileri*, (Haz. Cemal Kurnaz-Mustafa Tatcı) Bizim Büro Yayınları, Ankara, 2001, c.I, s.5.

İstanbul Kütüphaneleri Türkçe Hamseler Katalogu, Mehmet Nail Tuman tarafından İstanbul'da Millî Eğitim Basımevi'nde 1961 senesinde basılmış olup 195 sayfadır.⁶

Türk Mûsikîsi Tarihi veya Türk Mûsikî-şinâsları Tarihi, sekiz klasör halinde Cemal Kurnaz - Mustafa Tatcı'nın özel kitaplığında bulunmaktadır. Bu eser tamamlanamamış olup Tuhfe-i Nâilî düzenindedir.⁷ Mehmet Nail Tuman, bu eserini, kaynaklardaki bilgileri tarayarak fişlemiş, yaşayanların hayat hikâyelerini kendi el yazısı ile toplamış fakat temize çekememiştir.⁸

TUHFE-İ NÂİLÎ

Tuman'ın çalışmamıza konu olan “Tuhfe-i Nâilî” adlı eseri ise divan şairlerinin muhtasar biyografilerini vermek üzere hazırladığı, büyük boy, iki ciltlik yazma bir eserdir. Tuhfe-i Nâilî'nin biri müsvedde, ikisi temize çekilmiş üç nüshası vardır. Tuhfe-i Nâilî'nin bütün nüshaları Mehmet Nâil Tuman'ın kaleminden çıkmıştır. Tuhfe-i Nâilî'nin müsveddesi, bir yüzü kullanılmış yarım kâğıtların arka yüzüne, çoğunlukla mürekkepli, yer yer kurşun kalemle yazılmak suretiyle hazırlanmıştır. Bu yarım kâğıtlar, dar kenarından ciltlenerek küçük ciltler halinde İstanbul Üniversitesi Şarkiyat Enstitüsüne Kütüphanesi'ne konmuştur. Bu müsveddeden “şın” harfini içine alan cildi kayıptır. Tuhfe-i Nâilî'nin iki tam nüshası Ankara Millî Kütüphane'de ve Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu (Türk Ansiklopedisi) Kütüphanesi'nde bulunmaktadır. Tuhfe-i Nâilî'nin her iki nüshasında da mukaddime sonunda bulunan 1 Cumâde'l-âhire 1368 / 31 Mart 1949 tarihi, eserin tamamlandığı zamanı göstermektedir.⁹

Tuhfe-i Nâilî'nin temize çekilişi ve tekrar yazılışı sırasında değişikliklere uğradığı, nüshalar arasındaki bazı farklardan anlaşılmaktadır. Madde başı yapılmış şairlerin sayılarındaki farklılıklar, ifadelerdeki takdim ve tehirler, eksiklik ve fazlalıklar, tarihleri ve kaynakların sayfa numaralarını gösteren

⁶ Agâh Sırrı Levend, *a.g.e.*, c.I, s.498.

⁷ Haluk İpekten, Mustafa İsen, Filiz Kılıç, İ. Hakkı Aksoyak, Aysun Eydur, *Şâir Tezkireleri*, Ankara, 2002, s. 183.

⁸ Mehmet Nâil Tuman, *a.g.e.*, s. 5

⁹ Haluk İpekten-dğr, *a.g.e.*, s. 182.

rakamlardaki uyumsuzluklar, iki nüsha arasında bir tercihte bulunmayı gerekli kılmıştır. Yapılan karşılaştırmada Millî Eğitim nüshasında 36 biyografinin fazla olduğunu, bu nüshaya ifade bozulmadan yeni bilgiler eklendiğini, Millî Kütüphane nüshasındaki rakam yanlışlarının Millî Eğitim nüshasında düzeltildiğini görerek, Millî Eğitim nüshasının son yazılan nüsha olduğu kanaatine varılmıştır.¹⁰

Tuhfe-i Nâilî’de şairler madde madde yazılmış, her maddede ilgili şairin muhtasar biyografisi aktarılmış ve şairle ilgili bilgi bulunabilecek eserler, cilt ve sayfa numarası belirtilerek verilmiştir. Şair divan sahibi ise divanının hangi kütüphanelerde bulunduğu ve numarası belirtilmiştir. Hemen hemen bütün maddelerde şairlerin şiirlerinden örnek metinler aktarılmıştır.

Tuhfe-i Nâilî’de maddeler alfabetik sıraya göre düzenlenmiştir. Ayrıca, 4803’üncü maddeden sonra, eserin 1231’inci sayfasında Tuman, yeni bir başlık açarak eseri devam ettirir. **“Muhtâc-ı tedkîk görölerek tebyîkin sonuna bırakılan veya iki ve daha ziyade mahlas kullandıkları bilâhere anlaşılmasıyla o mahlaslarla da yazılmasına mecburiyet hâsıl olan şairler”** başlığı altında önceki alfabetik sıralamadan bağımsız, kendi içinde sıralanmış yeni bir bölüm vardır.

¹⁰ Haluk İpekten-dğr, *a.g.e.*, s. 182.

I.BÖLÜM

TUHFE-İ NÂİLÎ'DE ŞÂİRLER

A. YAŞADIKLARI YÜZYILLARA GÖRE ŞAİRLER

13. YÜZYIL

Mevcut bilgilere göre, Anadolu’da Türkçe 13. yüzyılın ilk yarısında yazıya geçmeye başlamış, ilk edebî eserler Anadolu Selçukluları’nın son ve Beylikler döneminin ilk yıllarında edebî eserler verilmiştir.¹¹ Bu dönemde Anadolu’ya Horasan’dan gelen devîşler beraberlerinde Orta Asya Türk Halk Edebiyatı’nı da getirmişlerdir.¹² 13. yüzyıl Klasik Türk Edebiyatı geleneğinin yeni yeni olgunlaşmaya başladığı asırdır. Özellikle Tasavvufî Edebiyat geleneği doğrultusunda bir çok eser verilmiştir. Bu yüzyılda Hacı Bektâş-ı Velî, Mevlânâ Celâleddin Rûmî, Sultan Veled, Ahmed Fakih, Şeyyad Hamza, Yunus Emre vb. öne çıkan tasavvuf edebiyatı temsilcileridir.¹³ Tuhfe-i Nailî’nin incelediğimiz kısmında 13. yüzyılda yaşamış ve eser vermiş 2 şair tesbit edilmiştir.

4660 Veled, 4919 Şemseddin.

14. YÜZYIL

14. yüzyıl Türk topluluklarının yaşadığı topraklarda çok önemli sosyal, siyasal ve kültürel değişmelerin yaşandığı bir asırdır. Anadoluda Selçuklu hakimiyeti tamamen bitmiş ve Beylikler Dönemi başlamıştır. Beyliklerin merkezleri aynı zamanda yüzyılın önemli kültür merkezleridir, bu merkezlerde bulunan medreselerde İslamî İlimler öğretilir; bilgin, şair ve diğer sanatçılar buralarda yetişirlerdi. 13. yüzyılda iyice yerleşmiş olan tasavvuf, 14. yüzyılda Mevlevîlik, Babâilik, Hurûfilik vb. inanç ve tarikatlerin taraftarları aracılığıyla etkinliğini sürdürmüştür.¹⁴ Tasavvuf’un o dönemde Edebiyatın en önemli itici gücü olması açısından bu çok önemlidir. Dînî-tasavvûfî, tarihî, ahlâkî ve hamâsî eserlerin verildiği bu yüzyılda bir çok şair yetişmiştir. Bu yüzyılda Âşık Paşa, Said Emre, Hoca Mesud, Yusuf-ı Meddah, Sulu Fakih, Şeyhoğlu Mustafa, Erzurumlu Mustafa Darîr, Elvan Çelebi, Seyyid Nesîmî dönemin önemli

¹¹ H. İbrahim Şener-Alim Yıldız, *Türk İslam Edebiyatı*, Rağbet Yayınları, İstanbul, 2003, s. 93.

¹² Mine Mengi, *Eski Türk Edebiyatı Tarihi*, Akçağ Yayınları, Ankara, 2004, s.40.

¹³ Erman Artun, *Dînî-Tasavvufî Halk Edebiyatı*, Kitabevi, İstanbul, 2008, s.206.

¹⁴ Mine Mengi, *Eski Türk Edebiyatı Tarihi*, Akçağ Yayınları, Ankara, 2004, s.65.

temsilcileridir. Tuhfe-i Nailî'nin incelediğimiz kısmında 14. yüzyılda yaşamış 3 şair tesbit edilmiştir.

4476 Nihālî, 4504 Niyâzî, 4505 Niyâzî.

15. YÜZYIL

15. yüzyıl Türk Edebiyatı, Türk Lehçelerinin kullanıldığı yörelerde 14. yüzyılda atılan temeller üzerinde gelişmiştir. Anadolu'da eski merkezler kültür merkezleri olarak önemini korur, buradaki bili, sanat, edebiyat faaliyetleri sürdürülür. Özellikle Osmanlı şehzadelerinin vali bulundukları yerlerde edebî faaliyetler daha canlı ve hareketlidir. Balkanlar'da, Rumeli'de, Filibe, Selanik, Üsküp, Serez, Priştine, Prizren ve Vardaryenicesi gibi şehirlerde Osmanlı Kültürü iyice yerleşir. İstanbul ise en önemli kültür merkezidir.¹⁵ Dönemin önemli temsilcileri arasında Ahmed-i Dâî, Şeyhî, Necâtî, Ali Şir Nevâî, Hacı Bayram Velî, Eşrefoğlu Rûmî, İbrahim Tennûrî, Süleyman Çelebi vb. sayılabilir. Tuhfe-i Nailî'nin incelediğimiz kısmında 15. yüzyılda yaşamış 27 şair tesbit edilmiştir.

4175 Nâzım, 4202 Nâlî, 4227 Necâtî, 4234 Necmî, 4250 Naḥîfî, 4289 Nesîmî, 4295 Nişânî veya Meḥmed, 4327 Nizâmî, 4356 Nazîf, 4364 Na'tî, 4420 Nevâyî veya Fânî, 4442 Nûrî, 4490 Nihânî, 4496 Niyâzî, 4622 Vişâlî, 4624 Vişâlî, 4633 Vaşfî, 4648 Vefâ, 4684 Hâtîfî, 4726 Hilâlî, 4727 Hümâmî, 4791 Yûsuf, 4792 Yûsuf, 4803 Yûnus Emre, 4816 Akşemseddîn veya Şemseddîn, 4894 Zeynî, 4975 Meḥmed veya Şemseddîn veya Emir Sultân.

16. YÜZYIL

Müslüman-Türk hakimiyetinin en güçlü olduğu bu yüzyıl aynı durum edebiyat ve sanat alanında da geçerlidir. Divan Edebiyatı ve şiiri için 16. yüzyıl bir ihtişam dönemi, bir altın çağı mesabesindedir. Bu yüzyıl aynı zamanda Divan şairlerinin istiklallerine kavuştukları bir yüzyıldır.¹⁶ Yani Türk şiiri özgün ve bağımsız şairler yetiştirmiştir. Bu yüzyılda İran şairlerinin etkileri görülmekle birlikte Fuzûlî, Hayâlî ve Bâkî gibi Türk şairlerinin örnek alabileceği usta şairler yetişmiştir. 16. yüzyılda şiir tekniğinde ulaşılan başarı ve aruzun kullanılışındaki

¹⁵ Mine Mengi, *Eski Türk Edebiyatı Tarihi*, Akçağ Yayınları, Ankara, 2004, s.97.

¹⁶ H. İbrahim Şener-Alim Yıldız, *Türk İslam Edebiyatı*, Rağbet Yayınları, İstanbul 2003, s. 296.

ustalık dolayısıyla en parlak devrini yaşamış, İran şairlerinin şiirlerinde görülmeyen bir incelik ve derinlik kazanmıştır.¹⁷ Bu yüzyılda Divan şiirinin ve Tasavvufî Edebiyatın yetiştirdiği başlıca şairler arasında, Zâtî, Bâkî, Hayâlî, Fuzûlî, Bağdatlı Rûhî, İbrahim Gülşenî, Şah Hatâyî, Pir Sultan Abdal ve Kul Himmet sayılabilir. Ayrıca bu dönem nesir alanında da önemli temsilcilerin yetiştiği bir dönemdir; Sehî Bey, Latîfî, Âşık Çelebi, Kınalızâde Hasan Çelebi, Beyânî, Ahdî, Hoca Sa'deddin dönemin önemli nesircileridir. Tuhfe-i Nailî'nin incelediğimiz kısmında 16. yüzyılda yaşamış 153 şair tesbit edilmiştir.

4151 Nâdirî, 4161 Nâzikî, 4208 Nâmî, 4209 Nâmî, 4210 Nâmî veya Meḥmed, 4211 Nâmî, 4214 Nâmî, 4215 Nâmî, 4219 Nebâtî, 4224 Nişârî, 4225 Nesrî, 4228 Necâtî, 4232 Necmî, 4235 Necmî, 4251 Naḥîfî, 4296 Nişânî, 4297 Nişânî veya Celâlî, 4308 Naşûḥ, 4309 Naşûḥ veya Nevâlî, 4310 Naşûḥî, 4311 Naşûḥî, 4328 Naẓmî, 4365 Na'tî, 4371 Ni'metî, 4374 Ni'metî, 4385 Na'imî, 4394 Niḳâbî, 4398 Naḳşî, 4404 Nigârî, 4407 Nigâhî, 4408 Nigâhî, 4411 Nigâhî, 4415 Nümâyî, 4418 Nevâlî, 4419 Nevâlî veya Naşûḥ, 4422 Nûḥî, 4429 Nûrî, 4430 Nûrî, 4443 Nûrî, 4444 Nûrî, 4445 Nûrî, 4449 Nûrî, 4450 Nûrî, 4468 Nev'î, 4469 Nüveydî, 4471 Nüveysî, 4475 Nehârî, 4477 Nihâlî, 4478 Nihâlî, 4482 Nihânî, 4483 Nihânî, 4484 Nihânî, 4485 Nihânî, 4497 Niyâzî, 4498 Niyâzî, 4499 Niyâzî, 4500 Niyâzî, 4506 Niyâzî, 4507 Niyâzî, 4513 Niksârî, 4515 Neylî, 4517 Vâşık, 4522 Vâḥidî, 4525 Vâḥidî, 4528 Vâsi'î, 4549 Vâlihî, 4550 Vâlihî, 4556 Vâlî, 4560 Vânî, 4563 Vâhibî, 4570 Vecdî, 4571 Vecdî, 4572 Vecdî, 4573 Vecdî, 4576 Vücûdî, 4580 Vechî, 4586 Vaḥdî, 4600 Vaḥidî, 4603 Vaḥyî, 4608 Vaḥyî, 4611 Vezni, 4612 Vezni, 4623 Vişâlî, 4635 Vaşfî, 4638 Vuşlatî, 4642 Vuşulî, 4643 Vuşulî, 4644 Vuşulî, 4653 Vefâyî, 4663 Vehhâbî, 4679 Veysî, 4685 Hâtifî, 4686 Hâtifî, 4690 Hâtifî, 4692 Hādî, 4705 Hâşimî, 4706 Hâşimî, 4709 Hâşimî, 4710 Hicrî, 4711 Hicrî, 4713 Hüdâyî, 4715 Hüdâyî, 4717 Hidâyet veya Nevâyî, 4721 Helâkî, 4723 Hilâlî, 4724 Hilâlî, 4730 Himmetî, 4731 Himmetî, 4732 Himmetî, 4737 Hevâyî, 4749 Yetîm, 4754 Yaḥyâ, 4755 Yaḥyâ, 4765 Yaḥyâ,

¹⁷ Mine Mengi, *Eski Türk Edebiyatı Tarihi*, Akçağ Yayınları, Ankara, 2004, s.138.

4776 Yakîn, 4777 Yakînî, 4778 Yakînî, 4786 Yümnî, 4792 Yûsuf, 4794 Yûsuf, 4796 Yûsuf, 4828 Baḥşî, 4830 Bedrî, 4832 Bedî'î, 4888 Rıf'atî, 4893 Zeynelî veya Zeynî, 4897 Sâlik, 4906 Sinân, 4933 Zâmîrî, 4934 'Âcizî veya Meftûnî veya Süleymân, 4939 'Abdulkerîm, 4944 'Îtâbî, 4948 'Azîzî, 4949 'Askerî, 4954 Ğaybî, 4957 Fânî, 4960 Fazlî, 4961 Fazlî, 4964 Feyzî, 4967 Kâygusuz, 4968 Kâmî, 4969 Kâmilî, 4971 Kerîmî, 4973 Kemâlî, 4976 Meḥmed veya 'Adlî, 4980 Meḥmed, 4982 Maḥmûd, 4983 Muḥyî, 4986 Merkez, 4988 Mişâlî, 4997 Nûrî, 4999 Vaḥdetî.

17. YÜZYIL

17. yüzyılda Osmanlı Devleti'nin duraklama dönemine denk gelmektedir. Siyâsî alanda yaşanan bu olumsuz gelişmeler ister istemez toplumun sosyal ve kültürel yapısına da yansımıştır fakat kültür varlığı daha ağır değiştiği için ve edebiyat ve sanatta ciddi ve sağlam bir gelenek var olduğu için bu alanlarda olumlu gelişmeler yaşanmıştır. Dönemin edebiyat açısından en önemli gelişmesi İran etkiyle oluşan Sebk-i Hindî akımıdır. Dönemin önemli şairleri arasında yer alan Neşâtî ve Nâilî İranlı şairleri örnek almışlardır. Dönemin diğer önemli şairlerini sayacak olursak; Nâbî, Nef'î, Şeyhülislam Yahya önemli şairlerdir. Bu dönemde önemli mutasavvıflar da yetişmiş ve tasavvufî eserler vermişlerdir. Aziz Mahmud Hüdâî, Niyâzî-i Mısrî, Hüseyin Lâmekânî, Bezciâde Muhyî, Oğlan Şeyh İbrahim dönemin önemli mutasavvıflarıdır.¹⁸ Tuhfe-i Nailî'nin incelediğimiz kısmında 17. yüzyılda yaşamış 186 şair tesbit edilmiştir.

4132 Nâilî, 4133 Nâilî, 4139 Nâcî, 4154 Nâdî, 4155 Nâzik, 4156 Nâzikî, 4157 Nâzikî, 4158 Nâzikî, 4163 Nâzî, 4167 Nâşib, 4199 Nâlî, 4203 Nâlî, 4212 Nâmî, 4216 Nâmî, 4222 Nişârî, 4223 Nişârî, 4238 Necîb, 4239 Necîb, 4240 Necîb, 4249 Naḥvî, 4253 Naḥlî, 4255 Nidâî, 4257 Nedîm, 4263 Nergisî, 4275 Nüzhetî, 4277 Nisbetî, 4279 Nesîb, 4284 Nesîbî, 4285 Nesîbî, 4294 Neşâtî veya Semendî, 4300 Neşîṭ, 4312 Naşûḥî, 4315 Naşîbî, 4317 Naşîrâ, 4318 Nuṭḫî, 4319 Nuṭḫî, 4320 Nuṭḫî, 4324 Nuṭḫî, 4326 Nizâmî, 4329 Nazmî, 4330 Nazmî, 4331

¹⁸ Erman Artun, *Dînî-Tasavvufî Halk Edebiyatı*, Kitabevi, İstanbul, 2008, s.287.

Nazmî, 4332 Nazmî, 4333 Nazmî, 4334 Nazmî, 4335 Nazmî, 4340 Nazîrî, 4341 Nazîrî, 4342 Nazîrî, 4343 Nazîf, 4344 Nazîf, 4360 Nazîm, 4366 Na'tî, 4372 Ni'metî, 4373 Ni'metî, 4376 Na'im, 4377 Na'im, 4384 Na'imâ, 4386 Na'imî, 4388 Na'imî, 4392 Nef'i, 4395 Nakşî, 4396 Nakşî, 4401 Nikâtî, 4402 Nikâtî, 4409 Nigâhî, 4416 Nümâyî, 4417 Nümâyî, 4423 Nüreddîn, 4431 Nürî, 4446 Nürî, 4447 Nürî, 4465 Nüşî, 4470 Nüveydî, 4492 Nehcî, 4508 Niyâzî, 4518 Vâşık, 4523 Vâhidî veya Vaḥdî, 4527 Vâridî, 4530 Vâşîf, 4531 Vâşîf, 4533 Vâşîf, 4542 Vâkıf, 4557 Vâlî, 4568 Vecdî, 4569 Vecdî, 4577 Vücûdî, 4581 Vecîhî, 4584 Vâḥdî veya Vâhidî, 4585 Vaḥdî, 4587 Vaḥdetî, 4592 Vaḥîd veya Resmî, 4601 Vaḥîdî, 4602 Vaḥîdî, 4604 Vaḥyî, 4605 Vaḥyî, 4613 Veznî, 4620 Vişâlî, 4639 Vuşlatî, 4646 Va'dî, 4647 Va'dî, 4657 Vaḳ'î, 4658 Vaḳ'î veya 'Aṭaullâh, 4662 Velî, 4664 Vehbî, 4665 Vehbî, 4687 Hâtîfî veya Ḥasan, 4698 Hâşim, 4707 Hâşimî, 4708 Hâşimî, 4713 Hüdâyî, 4718 Hidâyetî, 4729 Himmî veya 'Abdî, 4734 Hemdemî, 4736 Hemdemî, 4738 Hevâyî veya Raḥmî, 4740 Hevesî, 4741 Hey'etî, 4756 Yaḥyâ, 4757 Yaḥyâ, 4758 Yaḥyâ, 4759 Yaḥyâ, 4760 Yaḥyâ, 4761 Yaḥyâ, 4769 Yesrî, 4770 Yesrî, 4772 Yesrî, 4775 Yakînâ veya Yakîn, 4781 Yümnî, 4782 Yümnî, 4783 Yümnî, 4784 Yümnî, 4787 Yümnî, 4795 Yûsuf, 4797 Yûsuf veya Çengî veya Nâyî, 4798 Yûsuf, 4804 İbrâhim, 4805 Aḥmed, 4807 Edîb, 4809 İshâk veya Rızâyî, 4813 Eşref veya Şânî, 4814 Eşrefoğlu veya Eşref-i Rûmî veya Eşref, 4817 Alî, 4829 Baḥşî, 4837 Bülendî, 4845 Tersî, 4849 Cismî, 4851 Çâresiz, 4853 Çerḥacı, 4857 Ḥâkimî, 4859 Ḥabîbî, 4863 Ḥasan, 4864 Hüseyin, 4865 Hüseyin veya Lâmekânî, 4867 Ḥamdî, 4869 Ḥışâlî, 4870 Ḥışâlî, 4874 Ḥulûşî, 4875 Ḥalîlî, 4877 Dâ'î, 4878 Dânişî, 4882 Rıḥletî, 4884 Restârî, 4887 Rızâ veya Rızâyî, 4898 Sâlikî, 4901 Sırrî, 4902 Selîsî, 4904 Süleymân, 4918 Şu'â'î, 4927 Şabirî, 4931 Şun'î, 4932 Şıyâmîzâde, 4937 'Abdurrahman, 4941 'Abdî, 4942 'Aydî, 4946 'Adîmî, 4947 'Azmî, 4963 Fehmî, 4966 Ḳabâyî, 4970 Kerîmüddîn, 4974 Lâgarî, 4977 Meḥmed, 4987 Müstaḳîm, 4989 Muḳîm, 4993 Nuṭḳî, 5002 Verdî, 5003 Vehbî.

18. YÜZYIL

18. yüzyıl Türk dünyasının en büyük gücü olan Osmanlı'nın gerileme devridir. Bir taraftan gerileme devam ederken bir taraftan da eğlencelerin, edebiyatın, şiirin de özellikle zengin seçkin sınıf arasında öneminin sürdüğü bir dönemdir. Ayrıca bu yüzyılda Lâle devrinin yaşanmasıyla kültürel ortama canlılık gelmiştir.¹⁹ 18. yüzyılda mahalli konular ve günlük yaşayış edebiyata daha çok girmiş, edebi ürünlerde yerlileşme görülmüştür.²⁰ Tuhfe-i Nailî'nin incelediğimiz kısmında 18. yüzyılda yaşamış 149 şair tesbit edilmiştir.

4129 Nâil, 4130 Nâil, 4134 Nâilî, 4136 Nâbî, 4137 Nâbî, 4140 Nâcî, 4141 Nâcî, 4149 Nâdir, 4159 Nâzikî, 4164 Nâşid, 4170 Nâţık, 4174 Nâzır, 4177 Nâzım, 4185 Nâzım, 4187 Nâfiz, 4188 Nâfi', 4192 Nâkıd, 4204 Nâmık, 4205 Nâmık, 4213 Nâmî, 4218 Nâyî veya 'Oşmân, 4220 Nebîl, 4241 Necîb veya 'Aḥmed, 4242 Necîb, 4248 Necîbâ veya Necîb, 4252 Naḥîfî, 4258 Nedîm, 4259 Nedîm, 4265 Nüzûlî, 4266 Nüzhet, 4267 Nüzhet, 4278 Nesîb, 4280 Nesîb veya Rıfkî, 4281 Nesîb, 4288 Nesîm, 4290 Neş'et, 4301 Nuşret, 4305 Nuşretî, 4306 Naşfet, 4313 Naşûhî, 4321 Nuţkî, 4322 Nuţkî, 4336 Naẓmî, 4339 Naẓîrâ, 4345 Naẓîf, 4346 Naẓîf, 4355 Naẓîf, 4357 Naẓîf, 4361 Naẓîm, 4363 Naẓîmâ, 4367 Na'tî, 4369 Ni'met, 4378 Na'im, 4379 Na'im, 4380 Na'im, 4397 Naḫşî, 4406 Nigâh, 4414 Nigînî, 4426 Nevres, 4432 Nürî, 4433 Nürî, 4434 Nürî, 4435 Nürî, 4436 Nürî, 4437 Nürî, 4448 Nürî, 4461 Nürî, 4464 Nürî Şeydâ, 4467 Nüşî, 4479 Nihâlî, 4480 Nihâlî, 4486 Nihânî, 4494 Nehri, 4495 Niyâz, 4501 Niyâzî veya Niyâz, 4513 Neyyer, 4516 Neylî Efendi bin Ḥabîb, 4519 Vâşık, 4520 Vâşık, 4524 Vâhidî, 4532 Vâşif, 4534 Vâşif, 4537 Vâşif, 4541 Vâfî, 4543 Vâkıf, 4544 Vâkıf, 4545 Vâkıf, 4546 Vâkıf, 4552 Vâlihî, 4558 Vâlî, 4561 Vâhib, 4562 Vâhib, 4567 Vecdî, 4578 Vücûdî, 4588 Vaḥdetî, 4593 Vaḥîd, 4606 Vaḫyî, 4610 Verdî, 4615 Vesîm, 4618 Vaşşâf veya 'Abdî, 4621 Vişâlî, 4628 Vaşfî, 4649 Vefâ, 4656 Vefkî,

¹⁹ Mustafa İsen, *Ötelerden Bir Ses, Divan Edebiyatı ve Balkanlarda Türk Edebiyatı Üzerine Makaleler*, Akçağ Yayınları, Ankara 1997, s. 496

²⁰ Mine Mengi, *Eski Türk Edebiyatı Tarihi*, Akçağ Yayınları, Ankara, 2004, s.206.

4666 Vehbî veya Hüsâmî, 4667 Vehbî, 4668 Vehbî, 4676 Vehbî, 4693 Hâdî, 4696 Hâdî, 4699 Hâşim, 4700 Hâşim, 4716 Hüdâyî, 4747 Yâver, 4750 Yetîm, 4752 Yetîmî, 4762 Yaḥyâ, 4773 Yesrî, 4780 Yeksân, 4785 Yümnî, 4808 Edîb, 4819 Emnî, 4821 Ümmî, 4831 Bedrî, 4834 Berri, 4835 Bezmî, 4836 Bekâî, 4838 Belîğ, 4843 Pertevî, 4871 Ḥafî, 4872 Ḥalef veya Ḥalefî, 4886 Reşîd, 4912 Seyrî, 4916 Şerâfeddîn veya Şeref, 4917 Şerîf, 4929 Şaffetî veya Yazıcı, 4935 ‘Abdullâh, 4936 ‘Abdullâh, 4950 ‘Aṭûfî, 4962 Fazlî, 4972 Keşfî, 4978 Mehmed, 4979 Mehmed, 4985 Murtaẓâ, 4991 Necîb veya Necîbâ, 4994 Nazmî, 4995 Nazîf, 5001 Vaḥîd, 5005 Yaḥyâ.

19. YÜZYIL

19. yüzyıl edebiyatımızın daha çok Batı etkisinde kaldığı bir dönemdir. Ancak geleneksel edebiyat çizgisinde de eserler verilmeye devam etmiştir. Enderunlu Vâsîf, Leskofçalı Galip, Keçecizade İzzet Molla, Yenişehirli Avnî 19. yüzyılda geleneği temsil eden önemli isimlerdir. Tanzimat Dönemi dediğimiz dönem de bu yüzyıl içerisinde yaşanmıştır Şinasi, Namık Kemal ve Ziya Paşa dönemin önemli isimleridir.

Tuhfe-i Nailî’nin incelediğimiz kısmında 19. yüzyılda yaşamış 137 şair tesbit edilmiştir.

4127 Nâil, 4128 Nâil, 4135 Nâilî, 4138 Nâcim, 4142 Nâcî, 4143 Nâcî, 4144 Nâcî, 4146 Nâcî, 4150 Nâdir, 4153 Nâdim, 4160 Nâzikî, 4165 Nâşid, 4166 Nâşid, 4168 Nâşih, 4171 Nâṭık veya Nâṭıkî, 4176 Nâzım, 4178 Nâzım, 4179 Nâzım, 4180 Nâzım, 4181 Nâzım, 4182 Nâzım, 4189 Nâfi‘, 4190 Nâfi‘, 4191 Nâfi‘, 4195 Nâkâm, 4200 Nâlî, 4201 Nâlî, 4206 Nâmık, 4207 Nâmık, 4217 Nâyâb, 4221 Nebîl, 4226 Necâ, 4230 Necâtî, 4233 Necmî, 4243 Necîb, 4244 Necîb, 4245 Necîb, 4246 Necîb, 4260 Nedîm, 4261 Nedîm, 4268 Nüzhet, 4269 Nüzhet, 4270 Nüzhet, 4274 Nüzhet, 4276 Nezîh, 4282 Nesîb, 4283 Nesîbâ, 4286 Nesîm, 4287 Nesîm, 4291 Neş’et, 4302 Nuşret, 4303 Nuşret, 4304 Nuşret, 4307 Naşfet, 4314 Naşûhî, 4316 Naşîbî, 4337 Nazmî, 4338 Nazmî, 4347 Nazîf, 4348 Nazîf, 4349

Nazîf, 4350 Nazîf, 4351 Nazîf, 4352 Nazîf, 4353 Nazîf, 4358 Nazîf, 4381 Na‘îm, 4382 Na‘îm, 4387 Na‘îmî, 4393 Nef‘î, 4399 Nakşî, 4400 Nakıyye, 4403 Nigâr, 4405 Nigârî, 4410 Nigâhî, 4427 Nevres, 4428 Nevres, 4438 Nürî veya ‘Osmân veya Şeyhzâde, 4439 Nürî, 4440 Nürî, 4457 Nürî, 4458 Nürî, 4459 Nürî, 4460 Nürî, 4472 Nihâd, 4502 Niyâzî, 4503 Niyâzî, 4510 Niyâzî, 4511 Niyâzî, 4521 Vâcid, 4535 Vâşîf, 4536 Vâşîf, 4540 Vâzîh, 4547 Vâkîf, 4565 Vecdî, 4566 Vecdî, 4582 Vecîhî, 4594 Vaḥîd, 4596 Vaḥîd, 4607 Vaḥyî, 4617 Vesîm, 4629 Vaşfî, 4630 Vaşfî, 4631 Vaşfî, 4632 Vaşfî, 4650 Vefâ, 4651 Vefâ, 4652 Vefâyî, 4661 Veled Çelebi, 4669 Vehbî, 4670 Vehbî, 4671 Vehbî, 4672 Vehbî, 4673 Vehbî, 4680 Hâtîf, 4681 Hâtîf, 4682 Hâtîf, 4697 Hâdî, 4701 Hâşîm, 4703 Hâşîm, 4728 Hümâyî, 4733 Hemdem, 4748 Yâver, 4763 Yaḥyâ, 4767 Yesârî, 4774 Yaşar Nezîhe, 4779 Yektâ, 4788 Yümnî, 4790 Yümnî, 4801 Yûsuf, 4822 Emîn, 4823 Enîsî, 4840 Behcet, 4862 Ḥasbî, 4925 Şeyhoğlu veya Nürî veya ‘Osmân, 4990 Nâcî, 4992 Nesîb.

20. YÜZYIL

20. yüzyılın daha ilk yılları Osmanlı Devleti’nin yıkılışını ve Modern Türk Devleti’nin kuruluşunu beraberinde getirmiştir. Edebiyatımızda Tanzimat Döneminde başlayan batılılaşma artık edebiyatımızı tamamen etkisine almış ve özellikle Fransız Edebiyatından alınan nazım şekilleri kullanılmaya başlanmıştır. Geleneği yeniden üretemeyen ve terk eden Türk Edebiyatçıları tam anlamıyla Batılı olan çok fazla eser de verememiştir. Bu dönem edebiyat açısından yeni denemelerin yapıldığı ancak sayıca çok az eser üretilen bir dönemdir.

Tuhfe-i Nailî’nin incelediğimiz kısmında 20. yüzyılda yaşamış 16 şair tesbit edilmiştir.

4131 Nâil, 4147 Nâcî, 4183 Nâzım, 4231 Necmüddîn, 4247 Necîb, 4271 Nüzhet, 4272 Nüzhet, 4383 Na‘îm, 4425 Nüreddîn, 4441 Nürî, 4472 Nihâd, 4474 Nihâd, 4481 Nihâl, 4619 Vaşşâf, 4704 Hâşîm, 4858 Ḥâmid.

YAŞADIĞI YÜZYIL HAKKINDA BİLGİ VERİLMİYEN ŞAİRLER

Tuhfe-i Nailî'nin incelediğimiz kısmında yaşadığı yıllar hakkında bilgi verilmeyen 176 şair tesbit edilmiştir.

4145 Nâcî, 4148 Nâcî, 4152 Nâdirî, 4162 Nâzikî, 4172 Nâtık, 4184 Nâzım, 4186 Nâzım veya Hüsni, 4193 Nâkıd, 4196 Nâleşî, 4197 Nâleşî, 4198 Nâleşî, 4228 Necâtî, 4236 Necmî, 4237 Nücûmî, 4254 Naḥlî, 4256 Nidâi veya Ṭurâbî, 4262 Nedîm, 4264 Nizârî, 4273 Nüzhet, 4292 Neş'etî, 4293 Neşâtî, 4298 Nişânî, 4299 Neşrî, 4323 Nuṭṭî, 4325 Nizamoğlu veya Seyfullâh, 4354 Nazîf, 4359 Nazîf, 4362 Nazîm, 4370 Ni'met, 4375 Ni'metî, 4389 Na'imî, 4390 Na'imî, 4391 Nağmî, 4412 Nigâhî, 4413 Nigâhî, 4421 Nevâyî, 4424 Nüreddîn, 4451 Nürî, 4452 Nürî, 4453 Nürî, 4454 Nürî, 4455 Nürî, 4456 Nürî, 4462 Nürî veya Şems, 4463 Nürî veya Pertev, 4466 Nüşî, 4487 Nihânî, 4488 Nihânî, 4489 Nihânî, 4491 Nihânî veya Cemîl, 4493 Nehcî, 4509 Niyâzî, 4526 Vârid, 4529 Vâsi'î veya Abdülvâsi', 4538 Vâşîf, 4539 Vâşîf, 4548 Vâkıf, 4551 Vâlihî, 4553 Vâlihî, 4554 Vâlihî, 4555 Vâlihî veya Cevherî, 4559 Vâlî, 4564 Vâhî, 4574 Vecdî, 4575 Vecdî, 4579 Vücûdî, 4583 Vecihî, 4589 Vaḥdetî, 4590 Vaḥdetî, 4591 Vaḥdetî, 4595 Vaḥîd, 4597 Vaḥîd veya Emîn, 4598 Vaḥîd veya Maḥtûmî, 4599 Vaḥîdî veya Câmî, 4609 Vedâ'î, 4614 Vezni, 4616 Vesîm, 4625 Vişâlî, 4626 Vişâlî, 4627 Vişâlî veya Firâkî, 4634 Vaşfî, 4636 Vaşfî, 4637 Vuşlat, 4640 Vuşlatî, 4641 Vuşlatî, 4645 Vaşlî, 4654 Vefâyî, 4655 Vefdî veya Mecbûr, 4659 Vak'î, 4674 Vehbî veya Bahârî, 4675 Vehbî, 4677 Vehbî, 4678 Vehbî, 4683 Hâtîf, 4688 Hâtîfî, 4689 Hâtîfî, 4691 Hâtîfî, 4694 Hâdî, 4695 Hâdî, 4702 Hâşim, 4712 Hicrî veya Es'ad veya Hâsim, 4720 Hezârî veya Münîf, 4722 Helâkî, 4725 Hilâlî, 4735 Hemdemî, 4739 Hevâyî veya Serverî veya Huznî, 4742 Hey'etî veya Gülşenî, 4743 Yârî, 4744 Yârî, 4752 Yetimî, 4764 Yaḥyâ veya Maḥdûm veya Aḥmed, 4766 Yaḥyâ veya Müderris, 4768 Yesârî veya Hülûşî veya Menfî, 4771 Yesrî, 4789 Yümnî, 4799 Yûsuf, 4800 Yûsuf, 4802 Yûsuf veya Zîyâ, 4806 Aḥmed veya Baḥtî, 4810 Es'ad veya Meḥmed, 4811 Es'ad veya Muḥlis, 4812 Esîrî veya

Hazānī veya Eflātūn, 4818 Ümmi Sinānzāde veya Ḥasan, 4820 Ümīdī veya Meḥmed, 4824 Oğlan Şeyḥi veya İbrāhīm, 4826 Āhī veya ‘Ārif, 4827 Buḥārī, veya Hızrī, 4839 Bahārī veya Vehbī, 4842 Bīvücūdī veya Ṭālib, 4844 Pervāne veya Lāzımī, 4846 Şānī veya Eşref, 4847 Şānī veya Seydā, 4848 Cānī veya Memī, 4850 Celāl veya Nişānī, 4852 Çākī veya ‘Arşī, 4856 Ḥāfız veya ‘İbādī, 4860 Hüzni veya Serverī veya Hevāyī, 4861 Hüsāmī veya Vehbī, 4866 Hüseyinī veya Fiğānī, 4868 Ḥarrānī veya Esirī veya Eflātūn, 4873 Ḥalvetī veya Fenāyī, 4876 Hivānī veya Tevfīk, 4879 Defterī veya Muḥlişī, 4880 Rāsım veya Resīm, 4881 Rāşid, 4883 Raḥmī veya Hevāyī, 4885 Resmī veya Vaḥīd, 4889 Rıf‘atī veya Nesīb, 4890 Ravzī, 4891 Rūmī, 4892 Zeyrek veya Meḥmed, 4895 Zeynī veya Şāhī, 4896 Sābık veya ‘Ārif, 4899 Sipāhī, 4900 Servī veya Sürūrī, 4903 Selīsī veya Meḥmed, 4907 Seyyid veya ‘Osmān, 4908 Seyyid veya ‘Alī, 4914 Sīmī veya Feyzī, 4915 Sivāsī, 4921 Şevkī veya ‘Ömer, 4922 Şehābī, 4923 Şehlā veya Meyyāl, 4924 Şehdī veya Fendī, 4926 Şeyḥī veya Lālī, 4928 Şıḥḥatī veya Kātib, 4930 Şalācıoğlu veya Muştafā, 4938 ‘Abdul‘azīz veya ‘Azīzī, 4940 ‘Abdūlmecīd veya Şeyḥī, 4951 ‘Alī veya ‘Ahdī, 4952 Ġazāyī veya Ġāzī, 4955 Fāriğ veya Fehīm, 4956 Fāriğ veya Maḥvī, 4959 Fānī Dede veya Rūḥī, 4965 Kaḍı Burhān, 4981 Meḥmed veya Muşīb, 4984 Muḥyī veya Meḥmed.

B. MEMLEKETLERİNE GÖRE ŞAİRLER

Tuhfe’de şairlerin birçoğunun doğduğu yer, nereli olduğu, babasının nereli olduğu, hakkında bilgi verilen kişinin nerede vefat ettiği ve nerede medfun olduğu ayrıntılı bir şekilde verilmiştir. Biz bu tasnifi yaparken şairlerin nereli olduğunu göz önünde bulundurmaya çalıştık. Kendisiyle ilgili memleket bilgisi verilmeyen şairlerin babalarının nereli olduğunu veya bir başka yer bilgisini dikkate almadık.

Tuhfe’nin incelediğimiz kısımdaki şairlerin memleketlerine göre tasnif edilmiş hali aşağıda verilmiştir. Muhtelif sebeplerle, açıklama gereği duyduğumuz bazı yer isimleriyle ilgili kısa bilgiler verdik.

ADANA

Memleketi Adana olan 2 şair tesbit edilmiştir.

4380 Na’ım, 4739 Hevâyî veya Serverî veya Huznî.

AFYON KARAHİSAR

Afyon Karahisarlı 2 şair tesbit edilmiştir.

4433 Nürî, 4502 Niyâzî.

AĞRUS

Isparta’ya bağlı Atabey İlçesi’nin eski adı “Ağrus” ya da “Ağros” olarak kaydedilmiştir. Ağroslu 1 şair tesbit edilmiştir.

4215 Nâmî.

AKÇAKOYUN

Akçakoyunlu olarak kaydedilen 1 şair tesbit edilmiştir.

4219 Nebâtî.

AKHİSAR

Osmanlı coğrafyasında iki farklı Akhisar vardır. Bunlardan biri Saruhan (Manisa) Sancağı’nda 150 akça kaza merkezi ve Ayşe Sultân hâssıdır. Diğer

Bosnasaray'ın batısında Klis sancağında 150 akçalık kaza ve voyvodalıktır.²¹ Burası Orta Arnavutluk'ta Tiran kuzeyinde bir tepe üzerindeki bir kasabadır.²² Doğum yeri Akçahisar olan 1 şâir tesbit edilmiştir.

4309 Naşûh veya Nevâlî, 4419 Nevâlî veyâ Naşûh, 4618 Vaşşâf veya 'Abdî.

AKKİRMAN

Akkirman Sancağı Karadeniz'in kuzey sahillerinde Dinyester Nehri'nin Karadenize döküldüğü yerde bulunan önemli bir ticaret merkezidir.²³ Akkirmanlı olarak kaydedilen 1 şair tesbit edilmiştir.

4395 Nakşî.

AKSARAY

Aksaraylı 1 şair tesbit edilmiştir.

4429 Nūrî.

ALÂİYE (ALANYA)

Alanyalı 1 şair tesbit edilmiştir.

4697 Hādî.

ALAŞEHİR

Manisa'ya bağlı bir ilçedir. Alaşehirli 1 şair tesbit edilmiştir.

4679 Veysî.

AMASYA

Amasyalı 2 şair tesbit edilmiştir.

4296 Nişânî, 4689 Hâtifi.

²¹ Pervin Çapan, *18. Yüzyıl Tezkirelerinde Edebiyat Araştırma ve Tenkidi*, Basılmamış Doktora Tezi, Fırat Üniversitesi, Elazığ 1993, s. 38

²² *Meydan Larousse*, Büyük Lügat ve Ansiklopedi, İstanbul 1992, c.1, s.211.

²³ Mustafa Işık, *701 Nolu Tapu Tahrir Defterine Göre Akkirman Sancağı*, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Sakarya, 2008, s.1

ANADOLU

Doğu anlamında Grekçe bir kelimedir. Türkçe’de asıl yaygın olarak kullanılışı XIV.yy.’da özellikle Türklerin Rumeli’ye geçmelerinden sonra Avrupa yakasına geçince Anadolu yakası gerçekten doğu yakası olarak bir anlam ifade etmiştir. XVIII.yy.’da ise bütün Asya Türkiye’sini ifade için kullanılmıştır.²⁴ Anadolulu olarak kaydedilen 1 şair tesbit edilmiştir.

4488 Nihānī.

ANKARA

Ankaralı olarak kaydedilen 7 şair tesbit edilmiştir.

4435 Nūrī, 4557 Vālī, 4685 Hâtifī, 4715 Hüdāyī (Koçhisar), 4855 Hacı Bayrām veya Bayrām, 4923 Şehlā veya Meyyāl, 4942 ‘Aydī.

ANTAKYA

Antakyalı 1 şair tesbit edilmiştir.

4720 Hezārī veya Münīf.

ARABGİR

Arapgirli olarak kaydedilen 1 şair tesbit edilmiştir. Arapgir Malatya’ya bağlı bir ilçedir.

4291 Neş’et.

ATİNA

Atinalı 1 şair tesbit edilmiştir.

4191 Nāfi‘.

AYDIN

Aydınlı 3 şair tesbit edilmiştir.

4250 Naḥīfī, 4411 Nigāhī, 4622 Vişālī.

²⁴ Pervin Çapan, *18. Yüzyıl Tezkirelerinde Edebiyat Araştırma ve Tenkidi*, Basılmamış Doktora Tezi, Fırat Üniversitesi, Elazığ, 1993, s. 38

AYDONAT

Yanya vilayetine bağlıdır, bugün Yunanistan sınırları içindedir. Aydonatlı 1 şair tesbit edilmiştir.

4326 Nizâmî.

AYINTAB (ANTEP)

Antepli 3 şair tesbit edilmiştir.

4182 Nâzım, 4189 Nâfi‘, 4434 Nürî.

BAĞDAD

Osmanlı hâkimeti devrinde Irak’a ve Arabistan’a kadar uzanan büyüklüğü zaman zaman değişen Osmanlı eyaletidir.²⁵ Bağdatlı 12 şair tesbit edilmiştir.

4152 Nâdirî, 4289 Nesîmî, 4317 Nasîrâ, 4330 Nazmî, 4513 Niksârî, 4534 Vâşîf, 4551 Vâlihî, 4591 Vaḥdetî, 4704 Hâşim, 4760 Yahyâ, 4872 Halef veya Halefî, 4985 Murtażâ.

BAHÇESARAY

Van ilimize bağlı Bahçesaray ilçesinden başka bir de Kırım’da Bahçesaray adlı bir şehir vardır. Bahçesaraylı olarak kaydedilen 1 şair tesbit edilmiştir.

4581 Vecîhî.

BALÇIK

Silistre Vilayeti Aydos Kazasına bağlıdır. Şu an Bulgaristan sınırları içindedir. Balçıklı olarak kaydedilen 1 şair tesbit edilmiştir.

4990 Nâcî.

BALIKESİR

Balıkesirli 7 şair tesbit edilmiştir.

²⁵ *Meydan Larousse*, Büyük Lügat ve Ansiklopedi, c. 2, s. 384

4791 Yūsuf, 4823 Enīsī, 4828 Baḥşī, 4858 Ḥāmid, 4862 Ḥasbī, 4882 Rıḥletī, 4890 Ravzī (Edincikli).

BELGRAD

Sırpça bir kelime olup ma'mur, süslü, sağlam demektir. Semendire Sancağı'nın merkezidir. Budin Eyaleti'ne bağlı olmakla birlikte zaman zaman da Rumeli Eyaleti'ne bağlanmıştır.²⁶ Belgradlı 6 şair tesbit edilmiştir.

4164 Nāşid, 4167 Nāşib, 4391 Nağmī, 4451 Nūrī, 4553 Vālihī, 4651 Vefā.

BEYŞEHİR

Beyşehirli 1 şair tesbit edilmiştir.

4216 Nāmī.

BOLU

Bolulu olarak kaydedilen 4 şair tesbit edilmiştir.

4151 Nādirī, 4373 Ni'metī, 4729 Himmet veya 'Abdī, 4803 Yūnus Emre.

BORLU

Borlulu olarak kaydedilen 1 şair tesbit edilmiştir.

4332 Naẓmī.

BOSNA

Rumeli'nin bir parçasıdır. Önce Rumeli Eyaleti'nde bir sancak iken sonradan eyalet haline getirilmiştir. Bosna'yı denizden Adriya Denizi "Dalmaçya" sahilleri ayırır. Osmanlı kültür coğrafyasına kalabalık bir şâir kadrosuyla katılan bir şehirdir.²⁷ Bosnalı 9 şair tesbit edilmiştir.

4263 Nergisī, 4321 Nuṭḳī, 4336 Naẓmī, 4556 Vālī, 4667 Vehbī, 4371 Ni'metī, 4852 Çākī veya 'Arşī, 4954 Ġaybī, 4999 Vaḥdetī.

²⁶ Pervin Çapan, *a.g.e.* s. 44

²⁷ Pervin Çapan, *a.g.e.* s. 45

BUHARA

Orta Asya'da Zerefşan Nehri'nin suladığı verimli bir vadide kurulmuştur. Tezkirelerde “diyâr-ı Özbek'de” bir şehir olarak kaydedilmiştir.²⁸ Buharalı 4 şair tesbit edilmiştir.

4174 Nâzır, 4185 Nâzım, 4540 Vâzih, 4975 Mehmed veya Şemseddin veya Emir Sultân.

BURDUR

Burdurlu 1 şair tesbit edilmiştir.

4900 Servî veya Sürürî.

BURSA

Bursalı 43 şair tesbit edilmiştir.

4155 Nâzik, 4205 Nâmık, 4222 Nisârî, 4232 Necmî, 4248 Necîbâ veya Necîb, 4267 Nüzhet, 4281 Nesîb, 4299 Neşrî, 4303 Nuşret (Yenişehirli), 4338 Naẓmî, 4344 Naẓîf, 4372 Ni'metî, 4389 Na'imî, 4418 Nevâlî, 4477 Nihâlî, 4497 Niyâzî, 4522 Vâhidî, 4538 Vâşîf, 4539 Vâşîf, 4544 Vâkıf, 4626 Vişâlî (Yenişehirli), 4646 Va'dî, 4671 Vehbî, 4687 Hâtîfî veya Hasan, 4693 Hâdî, 4695 Hâdî, 4698 Hâşim, 4707 Hâşimî, 4710 Hicrî, 4726 Hilâlî, 4737 Hevâyî, 4795 Yûsuf, 4813 Eşref veya Şânî, 4869 Hışâlî, 4870 Hışâlî, 4880 Râsim veya Resîm, 4902 Selîsî, 4903 Selîsî veya Mehmed, 4916 Şerâfeddîn veya Şeref, 4924 Şehdî veya Fendî, 4928 Şihhatî veya Kâtib, 4963 Fehmî, 4991 Necîb veya Necîbâ.

CEYHAN

Ceyhanlı 1 şair tesbit edilmiştir.

4271 Nüzhet.

ÇANKIRI

Çankırlı 2 şair tesbit edilmiştir.

²⁸ Pervin Çapan, *a.g.e.* s. 46

4655 Vefdî veya Mecbûr, 4952 Ġazâyî veya Ġâzî.

ÇATALCA

Çatalcalı 1 şair tesbit edilmiştir.

4417 Nümâyî.

ÇERKES

Kafkasya bölgesinde bir ülkedir. Çerkesli olarak kaydedilen 1 şair tesbit edilmiştir.

4718 Hidâyetî.

DAĞISTAN

Kafkasya bölgesinde bir ülkedir. Dağıstanlı 1 şair tesbit edilmiştir.

4195 Nākām.

DÂRENDE

Darendeli 1 şair tesbit edilmiştir.

4204 Nāmıķ.

DEBRE

Günümüzde Makedonya sınırları içinde bulunan, Arnavutluk'a yakın bir şehirdir. Debreli 1 şair tesbit edilmiştir.

4568 Vecdî.

DELHÎ

Hindistan'da bir şehir. Delhili olarak kaydedilen 1 şair tesbit edilmiştir.

4304 Nuşret.

DEMİRHİSAR

Yunanistan'ın Makedonya bölümünde Seres (Serrai) idarî bölümü içinde kasabadır.²⁹ Demirhisarlı 1 şair tesbit edilmiştir.

4633 Vaşfı.

DENİZLİ

Denizlili 3 şair tesbit edilmiştir.

4265 Nüzûlî, 4375 Ni'metî, 4730 Himmetî.

DİMETOKA

Çanakkale İli'nin Biga İlçesi'nde bucak. Batı Trakya'da Yunanistan sınırları içinde Meriç Nehri üzerinde bir kasabadır.³⁰ Dimetokalı 2 şair tesbit edilmiştir.

4529 Vâsi'î veya Abdülvâsi', 4623 Vişâlî.

DİYARBAKIR

Diyarbakırlı 27 şair tesbit edilmiştir.

4139 Nâcî, 4277 Nisbetî, 4305 Nuşretî, 4337 Naẓmî, 4348 Naẓîf, 4353 Naẓîf, 4381 Na'im, 4408 Nigāhî, 4410 Nigāhî, 4438 Nûrî veya 'Osmān veya Şeyhẓāde, 4486 Nihānî, 4536 Vāşîf, 4541 Vāfî, 4548 Vākîf, 4558 Vālî, 4562 Vāhib, 4565 Vecdî, 4577 Vücūdî, 4604 Vaḥyî, 4610 Verdî, 4636 Vaşfî, 4677 Vehbî, 4678 Vehbî, 4759 Yaḥyā, 4769 Yesrî, 4802 Yūsuf veya Ziyā, 4962 Fazlî.

DOBRUCA

Dobruca Bölgesi bugün yarısı Bulgaristan yarısı Romanya sınırları içinde olan bir bölgedir. Dobruçalı 2 şair tesbit edilmiştir.

4523 Vāhidî veya Vaḥdî, 4722 Helākî.

²⁹ *Meydan Larousse*, Büyük Lügat ve Ansiklopedi, c.5, s.145.

³⁰ *Meydan Larousse*, Büyük Lügat ve Ansiklopedi, c.5, s.343

EBRAİL (BRAİLA)

Günümüzde Romanya sınırları içinde olan bir şehirdir. Ebrailli 1 şair tesbit edilmiştir.

4606 Vaḥyî.

EDİRNE

Edirneli 54 şair tesbit edilmiştir.

4170 Nāṭıq, 4227 Necātî, 4239 Necîb, 4290 Neş'et, 4293 Neşâtî, 4294 Neşâtî veya Semendî, 4311 Naşūhî, 4315 Naşîbî, 4318 Nuṭṭkî, 4328 Nazmî, 4339 Nazîrâ, 4390 Na'imî, 4399 Naḫşî, 4401 Nikâtî, 4471 Nüveysi, 4484 Nihânî, 4485 Nihânî, 4549 Vâlihî, 4571 Vecdî, 4572 Vecdî, 4585 Vaḥdî, 4588 Vaḥdetî, 4665 Vehbî, 4674 Vehbî veya Bahârî, 4690 Hâtifi, 4692 Hādî, 4732 Himmetî, 4778 Yaḳînî, 4804 İbrâhim, 4817 Alî, 4829 Baḫşî, 4832 Bedî'î, 4837 Bülendî, 4839 Bahârî veya Vehbî, 4844 Pervâne veya Lâzımî, 4864 Hüseyn, 4874 Hülûşî, 4877 Dâ'î, 4878 Dânişî, 4884 Restârî, 4899 Sipâhî, 4918 Şu'â'î, 4932 Şıyâmîzâde, 4941 'Abdî, 4944 'Îtâbî, 4949 'Askerî, 4951 'Ali veya 'Ahdî, 4957 Fânî, 4961 Fazlî, 4964 Feyzî, 4966 Ḳabâyî, 4971 Kerîmî, 4977 Meḫmed, 4988 Mişâlî.

EĞRİDERE

Bulgaristan Kırcaali'ye bağlıdır. Eğridereli olarak kaydedilen 1 şair tesbit edilmiştir.

4824 Oğlan Şeyḫî veya İbrâhîm.

ELMALI

Antalya'nın bir ilçesidir. Elmalılı 2 şair tesbit edilmiştir.

4454 Nûrî, 4563 Vâhibî.

ERGENE

Adını II. Murad'ın yaptırdığı 174 gözlü Cısr-i Ergene (Ergene Köprüsü) denilen eserden almıştır. Edirne'nin nahiyesi olup günümüzde ismi Uzunköprü'dür.³¹ Ergeneli 1 şair tesbit edilmiştir.

4554 Vâlihî.

ERZİNCAN

Erzincanlı olarak kaydedilen 1 şair şair tesbit edilmiştir.

4833 Burhâneddîn veya Kağî Burhâneddîn veya Ağmed veya Sivâsî.

ERZURUM

Erzurumlu 7 şair tesbit edilmiştir.

4207 Nâmık, 4262 Nedîm, 4302 Nuşret, 4392 Nef'î, 4393 Nef'î, 4670 Vehbî, 4807 Edîb.

FİRAŞER

Yanya vilayetine bağlıdır. Fıraşerli 2 şair tesbit edilmiştir.

4316 Naşîbî, 4382 Na'îm.

FİLİBE

Eski Zağra'nın güneybatısında, Meriç'in güney kıyısındadır. Rumeli Eyaleti'nin merkez Sofya Sancağı'na bağlı büyük bir kaza merkezidir.³² Filibeli 4 şair tesbit edilmiştir.

4198 Nâleşî, 4528 Vâsi'î, 4570 Vecdî, 4997 Nûrî.

FLORİNA

Osmanlı döneminde Manastır'a bağlı olan bu şehir günümüzde Yunanistan sınırları içerisinde. Florinalı 1 şair tesbit edilmiştir.

4183 Nâzım

³¹ Pervin Çapan, *a.g.e.*, s. 51

³² Pervin Çapan, *a.g.e.*, s. 53

GİRİD

Kıbrıs büyüklüğündeki bir adadır. Kuzeyi Ege, güneyi Akdeniz'e bakar. Girid Eyâleti'nin merkezi ise Hanya'dır.³³ Giritli olarak kaydedilen 3 şair tesbit edilmiştir.

4437 Nūrī (Hanyalı), 4455 Nūrī, 4930 Şalâcıoğlu veya Muştafâ.

GELİBOLU

Gelibolulu 7 şair tesbit edilmiştir.

4366 Na'tî, 4470 Nüveydî, 4496 Niyâzî, 4525 Vâhidî, 4580 Vechî, 4927 Şabirî, 4968 Kāmî.

GÜMÜŞHACI KÖY

Amasya'ya bağlı bir ilçe olan Gümüşhacıköylü olarak kaydedilen 1 şair tesbit edilmiştir.

4247 Necîb.

HALEP

Bugünkü Suriye'nin en büyük şehirlerinden biridir. Tarihte Memlûk Devleti'nde de eyalet merkezi olup, Anadolu'da Memlûklulara ait fethedilen topraklar bu eyalete bağlanmıştır.³⁴ Halepli 2 şair tesbit edilmiştir.

4384 Na'imâ, 4808 Edîb.

HAREZM

Harezmlî 1 şair tesbit edilmiştir.

4153 Nâdim.

HARPUT

Harputlu 3 şair tesbit edilmiştir.

4301 Nuşret, 4387 Na'imî, 4863 Hasan.

³³ Pervin Çapan, *a.g.e.*, s.53.

³⁴ Pervin Çapan, *a.g.e.*, s.54.

HERAT

Günümüzde Afganistan sınırları içindedir. Heratlı olarak kaydedilen 1 şair tesbit edilmiştir.

4420 Nevāyī veyā Fānī

HİND

Hindli olarak kaydedilen 1 şair tesbit edilmiştir.

4566 Vecdī.

HORASAN

Horasanlı 1 şair tesbit edilmiştir.

4800 Yūsuf.

HURPEŞTE (PEŞTE)

Günümüzde Macaristan sınırları içerisinde. Hurpeşteli olarak kaydedilen 1 şair tesbit edilmiştir.

4865 Hüseyn veya Lāmekānī.

ISPARTA (HAMİD)

Ispartalı olarak kaydedilen 2 şair tesbit edilmiştir.

4458 Nūrī, 4251 Naḥīfī.

İNEBAHTI

İnebahtılı olarak kaydedilen 1 şair tesbit edilmiştir.

4609 Vedā'ī.

İRAN

Acem olarak ifade edilen şâirler de yer belirtilmediği halde bu başlık altına alınmıştır. Arap olamayanları ifade eden bu kelime ile tezkireciler bir etnik yapıyı

belirlemekten ziyade İran sınırlarına dahil coğrafî bölgeyi kasdetmişlerdir.³⁵ İranlı olarak kaydedilen 3 şair tesbit edilmiştir.

4184 Nâzım, 4238 Necîb(İsfahan), 4340 Nazîrî, 4684 Hâtîfî, 4775 Yakînâ veya Yakîn(İsfahan).

İSTANBUL

İstanbullu 185 şair tesbit edilmiştir.

4132 Nâilî, 4134 Nâilî, 4138 Nâcim, 4142 Nâcî, 4144 Nâcî, 4145 Nâcî, 4156 Nâzikî, 4161 Nâzikî, 4163 Nâzî, 4166 Nâşid, 4168 Nâşih, 4175 Nâzım, 4176 Nâzım, 4178 Nâzım, 4179 Nâzım, 4180 Nâzım, 4181 Nâzım, 4186 Nâzım veya Hüsni, 4190 Nâfi‘, 4193 Nâkıd, 4196 Nâleşî, 4201 Nâlî, 4208 Nâmî, 4210 Nâmî veya Meḥmed, 4211 Nâmî, 4218 Nâyî veya ‘Osmân, 4220 Nebîl, 4221 Nebîl, 4223 Nisârî, 4226 Necâ, 4233 Necmî, 4241 Necîb veya ‘Aḥmed, 4242 Necîb, 4244 Necîb, 4249 Naḥvî, 4252 Naḥîfî, 4253 Naḥlî, 4256 Nidâi veya Turâbî, 4257 Nedîm, 4258 Nedîm, 4261 Nedîm, 4268 Nüzhet, 4269 Nüzhet, 4270 Nüzhet, 4273 Nüzhet, 4274 Nüzhet, 4275 Nüzhetî, 4276 Nezîh, 4278 Nesîb, 4288 Nesîm, 4292 Neş’etî, 4298 Nişânî, 4300 Neşît, 4306 Naşfet, 4307 Naşfet, 4312 Naşûhî, 4313 Naşûhî, 4314 Naşûhî, 4324 Nuṭkî, 4333 Naẓmî, 4334 Naẓmî, 4335 Naẓmî, 4345 Naẓîf, 4346 Naẓîf, 4347 Naẓîf, 4349 Naẓîf, 4350 Naẓîf, 4351 Naẓîf, 4355 Naẓîf, 4359 Naẓîf, 4360 Naẓîm, 4364 Na’tî, 4365 Na’tî, 4367 Na’tî, 4369 Ni’met, 4370 Ni’met, 4376 Na’îm, 4377 Na’îm, 4378 Na’îm, 4388 Na’îmî, 4396 Nakşî, 4397 Nakşî, 4398 Nakşî, 4402 Nikâtî, 4404 Nigârî, 4407 Nigâhî, 4414 Nigînî, 4421 Nevâyî, 4423 Nûreddîn, 4425 Nûreddîn, 4427 Nevres, 4431 Nûrî, 4436 Nûrî, 4441 Nûrî, 4453 Nûrî, 4457 Nûrî, 4459 Nûrî, 4464 Nûrî Şeydâ, 4465 Nûşî, 4469 Nûveydî, 4472 Nihâd, 4474 Nihâd, 4480 Nihâlî, 4481 Nihâl, 4487 Nihânî, 4513 Neyyer, 4516 Neylî Efendi bin Ḥabîb, 4518 Vâşık, 4519 Vâşık, 4520 Vâşık, 4521 Vâcid, 4526 Vârid, 4530 Vâşîf, 4531 Vâşîf, 4533 Vâşîf, 4535 Vâşîf, 4543 Vâkıf, 4564 Vâhî, 4569 Vecdî, 4573 Vecdî, 4578 Vücûdî, 4582

³⁵ Pervin Çapan, *a.g.e.*, s.37.

Vecihî, 4586 Vaḥdî, 4587 Vaḥdetî, 4590 Vaḥdetî, 4593 Vaḥîd, 4598 Vaḥîd veya Maḥtûmî, 4601 Vaḥîdî, 4605 Vaḥyî, 4613 Vezni, 4615 Vesîm, 4617 Vesîm, 4619 Vaşşâf, 4625 Vişâlî, 4629 Vaşfi, 4630 Vaşfi, 4631 Vaşfi, 4635 Vaşfi, 4641 Vuşlatî, 4642 Vuşulî, 4647 Va'dî, 4649 Vefâ, 4656 Vefkî, 4666 Vehbî veya Hüsâmî, 4669 Vehbî, 4673 Vehbî, 4681 Hâtif, 4699 Hâşim, 4700 Hâşim, 4706 Hâşimî, 4708 Hâşimî, 4713 Hüdâyî, 4713 Hüdâyî, 4719 Hezârî veya Kcbûteri, 4724 Hilâlî, 4725 Hilâlî, 4728 Hümâyî, 4738 Hevâyî veya Raḥmî, 4749 Yetîm, 4758 Yaḥyâ, 4761 Yaḥyâ, 4770 Yesrî, 4780 Yeksân, 4782 Yümnî, 4783 Yümnî, 4784 Yümnî, 4785 Yümnî, 4786 Yümnî, 4789 Yümnî, 4819 Emnî, 4826 Âhî veya 'Ârif, 4831 Bedrî, 4834 Berrî, 4861 Hüsâmî veya Vehbî, 4883 Raḥmî veya Hevâyî, 4897 Sâlik, 4904 Süleymân, 4926 Şeyḥî veya Lâlî, 4934 'Âcizî veya Meftûnî veya Süleymân, 4950 'Aṭûfî, 4956 Fâriğ veya Maḥvî, 4960 Fazlî, 4976 Meḥmed veya 'Adlî.

İŞTİB

Günümüzde Yugoslavya sınırında (Makedonya) bir şehirdir.³⁶ İştibli 1 şair tesbit edilmiştir.

4939 'Abdulkerîm.

İZLADİ (ZLATİTZA/ZLATİCA)

Günümüzde Sırbistan sınırları içerisinde. İzladili 1 şair tesbit edilmiştir.

4821 Ümmî.

İZMİR

İzmirli 4 şair tesbit edilmiştir.

4467 Nüşî, 4555 Vâlihî veya Cevherî, 4574 Vecdî, 4757 Yaḥyâ.

İZNİK

İznikli 4 şair tesbit edilmiştir.

4394 Nîkâbî, 4608 Vaḥyî, 4612 Vezni, 4727 Hümâmî.

³⁶ *Meydan Larousse*, Büyük Lügat ve Ansiklopedi, c.10, s.164

KALKANDELEN

Yugoslavya Üsküb Sancağı'na bağlı bir kazadır.³⁷ Kalkandelenli 1 şair tesbit edilmiştir.

4200 Nālī.

KARAMAN

Karamanlı olarak kaydedilen 8 şair tesbit edilmiştir.

4225 Nesrī, 4285 Nesībī, 4295 Nişānī veya Meḥmed, 4358 Naẓīf, 4505 Niyāzī, 4576 Vücūdī, 4721 Helākī, 4851 Çāresiz.

KARABAĞ

Karabağlı 2 şair tesbit edilmiştir.

4405 Nigārī, 4546 Vāqıf.

KARS

Karslı 1 şair tesbit edilmiştir.

4171 Nāṭıq veya Nāṭıķī.

KASTAMONU

Kastamonulu 6 şair tesbit edilmiştir.

4154 Nādī, 4297 Nişānī veya Celālī (Tosyalı), 4310 Naşūḥī (Tosyalı), 4442 Nūrī, 4489 Nihānī, 4524 Vāḥidī.

KAŞGAR

Doğu Türkistan'da bir kenttir. Kaşgarlı olarak kaydedilen 1 şair tesbit edilmiştir.

4255 Nidāī.

³⁷ Pervin Çapan, *a.g.e.*, s.66.

KAYSERİ

Kayserili 4 şair tesbit edilmiştir.

4128 Nâil, 4213 Nâmî, 4676 Vehbî (Erkilikli), 4833 Burhâneddîn veya Kağî
Burhâneddîn veya Ağmed veya Sivâsî.

KAZVİN

İrandadır. Kazvinli 1 şair tesbit edilmiştir.

4589 Vağdetî.

KEBAN

Elazığ'ın ilçesidir. Kebanlı 1 şair tesbit edilmiştir.

4460 Nûrî.

KERKÜK

Kerküklü olarak kaydedilen 1 şair tesbit edilmiştir.

4426 Nevres.

KESRİYE

Günümüzde Yunan Makedonyası'nın batı kesiminde, Kastonya Gölü'nün iki kolu arasında bir şehirdir. Osmanlı zamanında Manastır Vilayeti'nin Görice Sancağı'na bağlı bir ilçe merkeziydi.³⁸ Kesriyeli 1 şair tesbit edilmiştir.

4634 Vaşfî.

KIBRIS

Kıbrıslı 2 şair tesbit edilmiştir.

4246 Necîb, 4981 Meğmed veya Muşîb (Lefkoşalı).

³⁸ *Meydan Larousse*, Büyük Lügat ve Ansiklopedi, c.11, s. 191.

KIRIM

Karadeniz'in kuzey kıyısında, bir yarımada'nın karaya çok ince berzahla bağı olduğu için, hatta bir adanın adıdır. 15 asırlık Türk yurdudur.³⁹ Kırimlı 1 şair tesbit edilmiştir.

4406 Nigāh.

KİLİS

Kilisli 1 şair tesbit edilmiştir.

4594 Vaḥīd.

KONYA

Konyalı 21 şair tesbit edilmiştir.

4133 Nāilī, 4140 Nācī, 4147 Nācī, 4199 Nālī, 4280 Nesīb veya Rıfķī, 4282 Nesīb, 4327 Nizāmī, 4383 Na'īm, 4466 Nūşī, 4495 Niyāz, 4559 Vālī, 4607 Vaḥyī, 4648 Vefā, 4660 Veled, 4661 Veled Çelebi, 4663 Vehhābī, 4711 Hicrī, 4733 Hemdem, 4797 Yūsuf veya Çengī veya Nāyī, 4856 Ḥāfız veya 'İbādī, 4908 Seyyid veya 'Alī.

KÜTAHYA (GERMİYAN)

Kütahyalı 4 şair tesbit edilmiştir.

4160 Nāzikī, 4169 Nāşır veya 'Abdulbākī, 4644 Vuşulī, 4752 Yetīmī.

LABSEKİ

Çanakale Lapsekili 1 şair tesbit edilmiştir.

4688 Hātifi.

³⁹ Pervin Çapan, *a.g.e.*, s.68.

LAZKİYE

Günümüzde Suriye’de Akdeniz kıyısında bir liman şehridir.⁴⁰ Lazkiyeli 1 şair tesbit edilmiştir.

4986 Merkez.

MALATYA

Malatyalı 1 şair tesbit edilmiştir.

4512 Niyāzī veya Mıṣrī.

MALKARA

Malkaralı olarak kaydedilen 1 şair tesbit edilmiştir.

4468 Nev‘ī.

MANİSA

Manisalı olarak kaydedilen 2 şair tesbit edilmiştir.

4682 Hâtif, 4771 Yesrī.

MARAŞ

Maraşlı olarak kaydedilen 3 şair tesbit edilmiştir.

4150 Nâdir, 4440 Nūrī, 4668 Vehbī.

MARDİN

Mardinli 1 şair tesbit edilmiştir.

4921 Şevkī veya ‘Ömer.

MANASTIR

Makedonya’da Pirlepe’nin güneyindedir.⁴¹ Manastırlı olarak kaydedilen 4 şair tesbit edilmiştir.

4135 Nâilī, 4146 Nâcī, 4603 Vaḥyī, 4611 Vezni.

⁴⁰ *Meydan Larousse*, Büyük Lügat ve Ansiklopedi, c.12, s.262.

⁴¹ Pervin Çapan, *a.g.e.*, s.73.

MISIR

Mısırlı olarak kaydedilen 1 şair tesbit edilmiştir.

4452 Nūrī.

MORA

Akdeniz adalarındandır.⁴² Uzun yıllar Osmanlı toprağı olarak yönetilmiştir. Moralı olarak kaydedilen 6 şair tesbit edilmiştir.

4165 Nāşid, 4206 Nāmık, 4243 Necīb, 4379 Na‘īm, 4432 Nūrī, 4567 Vecdī.

NİĞDE

Niğdeli 4 şair tesbit edilmiştir.

4131 Nāil, 4212 Nāmī, 4620 Vişālī, 4686 Hâtifī.

ÖZBEK

Türkistan’da Kıpçak kabilesinden bir Hân olan, Özbek Hân’ın Türkistan’da kurmuş olduğu devletin ismidir. Bu topraklara Özbekiye denir.⁴³ Özbekli olarak kaydedilen 2 şair tesbit edilmiştir.

4363 Nazīmā, 4779 Yektā.

ÖZİÇE

Öziçeli 1 şair tesbit edilmiştir.

4639 Vuşlatī.

PRİŞTİNE

Bugün Yugoslavya sınırları dahilinde bir şehirdir.⁴⁴ Priştineli 3 şair tesbit edilmiştir.

4422 Nūhī, 4461 Nūrī, 4691 Hâtifī.

⁴² Pervin Çapan, *a.g.e.*, s.75.

⁴³ Ahmed Rıf‘at Efendi, *Lügat-ı Târihiye ve Coğrafiye*, İstanbul, 1399, c.1-1 s. 302.

⁴⁴ *Meydan Larousse*, Büyük Lügat ve Ansiklopedi, c.10, s.330.

PRİZREN

Üsküb yakınlarında (Rumeli Eyaleti) Kosova Vilayeti'nde sancak merkezidir.⁴⁵ Prizrenli 1 şair tesbit edilmiştir.

4475 Nehārī.

RODOS

Akdeniz'de bir adadır. Rodoslu 1 şair tesbit edilmiştir.

4662 Velī.

RUMELİ

Osmanlı İmparatorluğu'nun Avrupa'daki topraklarına verilen isimdir.⁴⁶ Rumeli kelimesi çok geniş anlamda kullanılmıştır. En geniş manasıyla Osmanlı idaresinde bulunan ve Tuna güneyinde kalan bütün Balkanlar'dır. Romanya (Dobruca hariç) ve Macaristan'la o sıralarda Macaristan kapsamına giren Sava'nın kuzeyindeki Yugoslavya, Rumeli kelimesinin delalet ettiği saha dışında kalır. XVI.yy.'dan itibaren Bosna-Hersek de bu sahanın dışında bırakılmıştır. Kelime daha dar manada kullanılmış, bazen yalnız Bulgaristan kastedilmiştir. Ege ve İyonya Adaları da Rumeli dışında tutulmuştur.⁴⁷ Rumelili olarak kaydedilen 1 şair tesbit edilmiştir.

4197 Nāleṣī.

SAKIZ

Akdeniz'de bir adadır. Sakızlı 1 şair tesbit edilmiştir.

4428 Nevres.

SAMSUN (CANİK)

Samsunlu 2 şair tesbit edilmiştir.

4234 Necmī, 4231 Necmüddīn.

⁴⁵Pervin Çapan, *a.g.e.*, s.77

⁴⁶ *Meydan Larousse*, Büyük Lügat ve Ansiklopedi, c.10, s.743

⁴⁷ Pervin Çapan, *a.g.e.*, s.78

SARUHAN

Anadolu Eyaleti'nde sancaktır ve merkezi Manisa'dır.⁴⁸ Saruhanlı olarak kaydedilen 2 şair tesbit edilmiştir.

4209 Nāmī, 4848 Cānī veya Memī.

SELANİK

Günümüzde Yunanistan sınırları dahilinde bir liman şehri, Makedonya'da il idare merkezidir.⁴⁹ Selanikli 4 şair tesbit edilmiştir.

4228 Necātī, 4342 Naẓīrī, 4439 Nūrī, 4781 Yümnī.

SEREZ (SİROZ)

Struma Irmağı'nın doğusunda Kavala ile Selanik arasındadır. Selanik Sancağı'nda 300 akçalık kaza merkezidir.⁵⁰ Serezli 4 şair tesbit edilmiştir.

4503 Niyāzī, 4504 Niyāzī, 4867 Hāmdī, 4224 Nisārī, 4711 Hicrī (Nevrekoplu).

SİVAS

Sivaslı 2 şair tesbit edilmiştir.

4430 Nūrī, 4705 Hāşimī.

SİVRİHİSAR

Sivrihisarlı 1 şair tesbit edilmiştir.

4792 Yūsuf.

SOFYA

Günümüzde Bulgaristan sınırında en büyük şehir ve başkenttir.⁵¹ Sofyalı 8 şair tesbit edilmiştir.

⁴⁸ Pervin Çapan, *a.g.e.*, s.80

⁴⁹ *Meydan Larousse*, Büyük Lügat ve Ansiklopedi, c.11, s.135

⁵⁰ Pervin Çapan, *a.g.e.*, s.82

⁵¹ *Meydan Larousse*, Büyük Lügat ve Ansiklopedi, c.18, s.172

4341 Naẓīrī, 4592 Vaḥīd veya Resmī, 4632 Vaşfī, 4638 Vuşlatī, 4645 Vaşlī, 4694 Hādī, 4731 Himmetī, 4885 Resmī veya Vaḥīd.

SÜLEYMANİYE

Günümüzde Irak'ta şehir, il idare merkezidir. Osmanlı Devleti'nde önce Bağdad Eyaleti'nin daha sonra Musul Vilayeti'nin içinde sancak merkeziydi.⁵² Süleymaniyeli 2 şair tesbit edilmiştir.

4788 Yümnī, 4790 Yümnī.

ŞAM

Araplar “Dimaşk” derler ve Şam Arapça'da Suriye ülkesinin adıdır.⁵³ Günümüzde Suriye Devleti'nin başkentidir.⁵⁴ Şamlı olarak kaydedilen 3 şair tesbit edilmiştir.

4763 Yahyā, 4796 Yūsuf, 4816 Akşemseddīn veya Şemseddīn.

ŞARKIKARAHİSAR (ŞEBİNKARAHİSAR)

Şarkikarahisarlı 1 şair tesbit edilmiştir.

4511 Niyāzī.

ŞEBİSTER

Şebister şehri İran'dadır ve nüfusunun çoğu Türklerden oluşur. Şebisterli 1 şair tesbit edilmiştir.

4498 Niyāzī.

ŞİRVAN

Şirvan Azerbaycan'ın en büyük şehirlerinden biridir. Şirvanlı 3 şair tesbit edilmiştir.

4323 Nuṭḫī, 4812 Esīrī veya Ḥazānī veya Eflāṭūn, 4868 Ḥarrānī veya Esīrī veya Eflāṭūn.

⁵² *Meydan Larousse*, Büyük Lügat ve Ansiklopedi, c.11, s.644

⁵³ Pervin Çapan, *a.g.e.*, s.81

⁵⁴ *Meydan Larousse*, Büyük Lügat ve Ansiklopedi, c.18, s.458

ŞUMNU

Rumeli’nde Özü Eyaleti’nin Niğbolu Sancağı’na bağlı 150 akça kaza merkezidir.⁵⁵ Şumnulu 1 şair tesbit edilmiştir.

4752 Yetimī.

TARSUS

Tarsuslu 1 şair tesbit edilmiştir.

4845 Tersī.

TEBRİZ

Osmanlı döneminde Azerbeycan Eyaleti’nde sancak merkezidir.⁵⁶ Günümüzde ise İran’ın kuzeybatısında bir şehir olup Doğu Azerbeycan Eyaleti’nin merkezidir.⁵⁷ Tebrizli 2 şair tesbit edilmiştir.

4735 Hemdemī, 4801 Yūsuf.

TEKİRDAĞ

Tekirdağlı 4 şair tesbit edilmiştir.

4137 Nābī, 4494 Nehrī, 4843 Pertevī, 4993 Nuṭḡī.

TIRHALA (TASELYA)

Rumeli Eyaleti’nde, Yenişehirle Yanya arasında, Küstüm (Pintos) Irmağı’nın kuzeyinde bir sancak merkezidir.⁵⁸ Eski adı “ Trikala” olan kent, Yıldırım Bâyezid’in Niğbolu Savaşı’ndan (1396) sonra çıktığı Yunan seferi sırasında fethedilerek Osmanlı topraklarına katıldı ve Rumeli Eyaleti’ne bağlı bir sancak merkezi oldu.⁵⁹ Tırhalalı olarak kaydedilen 2 şair tesbit edilmiştir.

4343 Naẓīf, 4969 Kāmīlī.

⁵⁵ Pervin Çapan, *a.g.e.*, s.81

⁵⁶ Pervin Çapan, *a.g.e.*, s.83

⁵⁷ *Meydan Larousse*, Büyük Lügat ve Ansiklopedi, c.19, s.126

⁵⁸ Pervin Çapan, *a.g.e.*, s.83

⁵⁹ *Büyük Larousse*, Sözlük ve Ansiklopedisi, Milliyet, İstanbul, 1992, c.22, s.11513

TİRAN

Günümüz Arnavutluk Cumhuriyeti'nin başkentidir.⁶⁰ Tiranlı 1 şair tesbit edilmiştir.

4654 Vefâyî.

TOKAT

Tokatlı 3 şair tesbit edilmiştir.

4809 İshâk veya Rızâyî, 4822 Emîn, 4972 Keşfi.

TRABZON

Trabzonlu 6 şair tesbit edilmiştir.

4143 Nâcî, 4472 Nihâd, 4627 Vişâlî veya Firâkî, 4748 Yâver, 4766 Yaḥyâ veya Müderris, 4866 Hüseyinî veya Fiğânî.

TÜRKİSTAN

Tataristan da denilir. Asya'nın bir kıt'a-ı cismidir. Bu kıt'a ikiye munkasım olmuştur. Biri Türkistan-ı Çinî diğeri Türkistan-ı müstakil yahud kebir namıyla ma'ruftur.⁶¹ Türkistanlı olarak kaydedilen 1 şair tesbit edilmiştir.

4723 Hilâlî.

URFA(RUHA)

Urfalı 4 şair tesbit edilmiştir.

4136 Nâbî, 4266 Nüzhet, 4479 Nihâlî, 4621 Vişâlî.

ÜSKÜB

Rumeli Eyaleti'nde sancakbeyi tahtıdır. Vardar Irmağı'nın kuzey kıyısında, Makedonya'nın kuzeyinde büyük bir sancaktır.⁶² Üsküblü olarak kaydedilen 7 şair tesbit edilmiştir.

⁶⁰ *Meydan Larousse*, Büyük Lügat ve Ansiklopedi, c.19, s.303

⁶¹ Ahmed Rif'at Efendi, *a.g.e.*, c. 1-2, s.245

4214 Nāmī, 4499 Niyāzī, 4550 Vālihī, 4616 Vesīm, 4643 Vuşūlī, 4736 Hemdemī, 4740 Hevesī.

VAN

Vanlı 4 şair tesbit edilmiştir.

4537 Vāşif, 4560 Vānī, 4675 Vehbī, 4947 ‘Azmi.

VİRANŞEHİR

Viranşehirli 1 şair tesbit edilmiştir.

4847 Şānī veya Seydā.

YANYA

İonnia’nın Osmanlı yönetimindeki adıdır. İlk defa Yıldırım Bâyezid döneminde barış yoluyla Türk idaresibe geçmiştir.⁶³ Arathos Çayı’nın batısında kalır. Kuzeydoğusunda Pindus Dağları vardır. Sancakbeyi tahtıdır.⁶⁴ Yanyalı 2 şair tesbit edilmiştir.

4794 Yūsuf, 4906 Sinān.

YENİCE VARDAR

Osmanlı Devleti Selânik Sancağı’nda 300 akça bir kasabadır.⁶⁵ Günümüzde Yunanistan sınırı dahilinde, Selânik’in batısında, Vardar Irmağı’nın geçtiği Selânik Ovası kuzeyinde, Selânik-Vodine yolu üzerinde bir kasabadır.⁶⁶ Yenice Vardarlı 1 şair tesbit edilmiştir.

4792 Yūsuf.

YENİŞEHİR FENAR

Tırhala (Taselya) Sancağı’nda 500 akça ve 80 kese tahsilatlı mollalar yollanan kaza merkezidir.⁶⁷ Fenarlı olarak kaydedilen 4 şair tesbit edilmiştir.

⁶² Pervin Çapan, *a.g.e.*, s.85

⁶³ *Meydan Larousse*, Büyük Lügat ve Ansiklopedi, c.12, s.720

⁶⁴ Pervin Çapan, *a.g.e.*, s.86

⁶⁵ Pervin Çapan, *a.g.e.*, s.85

⁶⁶ *Meydan Larousse*, Büyük Lügat ve Ansiklopedi, c.12, s.775

⁶⁷ Pervin Çapan, *a.g.e.*, s.86

4192 Nâkıd, 4352 Nazîf, 4409 Nigâhî, 4701 Hâşim.

MEMLEKETİ BELLİ OLMAYANLAR

Memleketi hakkında bilgi olmayan 224 şair tesbit edilmiştir.

4127 Nâil, 4129 Nâil, 4130 Nâil, 4141 Nâcî, 4148 Nâcî, 4157 Nâzikî, 4158 Nâzikî, 4159 Nâzikî, 4162 Nâzikî, 4172 Nâtık, 4177 Nâzım, 4187 Nâfız, 4188 Nâfi‘, 4202 Nâlî, 4203 Nâlî, 4217 Nâyâb, 4228 Necâtî, 4230 Necâtî, 4235 Necmî, 4236 Necmî, 4237 Nücümî, 4240 Necîb, 4245 Necîb, 4254 Naḥlî, 4259 Nedîm, 4260 Nedîm, 4264 Nizârî, 4266 Nüzhet, 4272 Nüzhet, 4279 Nesîb, 4283 Nesîbâ, 4284 Nesîbî, 4286 Nesîm, 4287 Nesîm, 4308 Naşûḥ, 4319 Nuṭḫî, 4320 Nuṭḫî, 4322 Nuṭḫî, 4325 Nizamoğlu veya Seyfullah, 4329 Nazmî, 4331 Nazmî, 4354 Nazîf, 4356 Nazîf, 4357 Nazîf, 4361 Nazîm, 4362 Nazîm, 4374 Ni‘metî, 4385 Na‘îmî, 4386 Na‘îmî, 4400 Naḫiyye, 4403 Nigâr, 4412 Nigâhî, 4413 Nigâhî, 4415 Nümâyî, 4416 Nümâyî, 4424 Nüreddîn, 4443 Nürî, 4444 Nürî, 4445 Nürî, 4446, Nürî 4447 Nürî, 4448 Nürî, 4449 Nürî, 4450 Nürî, 4456 Nürî, 4462 Nürî veya Şems, 4463 Nürî veya Pertev, 4476 Nihâlî, 4478 Nihâlî, 4482 Nihânî, 4483 Nihânî, 4490 Nihânî, 4491 Nihânî veya Cemîl, 4492 Nehcî, 4493 Nehcî, 4500 Niyâzî, 4501 Niyâzî veya Niyâz, 4506 Niyâzî, 4507 Niyâzî, 4508 Niyâzî, 4509 Niyâzî, 4510 Niyâzî, 4515 Neylî, 4517 Vâşık, 4527 Vâridî, 4532 Vâşîf, 4542 Vâḫîf, 4545 Vâḫîf, 4547 Vâḫîf, 4552 Vâlihî, 4561 Vâhib, 4575 Vecdî, 4579 Vücûdî, 4583 Vecihî, 4595 Vaḫîd, 4597 Vaḫîd veya Emîn, 4599 Vaḫîdî veya Câmî, 4600 Vaḫîdî, 4602 Vaḫîdî, 4614 Vezni, 4624 Vişâlî, 4628 Vaşfî, 4637 Vuşlat, 4640 Vuşlatî, 4650 Vefâ, 4652 Vefâyî, 4653 Vefâyî, 4657 Vaḫ‘î, 4658 Vaḫ‘î veya ‘Aṭâullâh, 4659 Vaḫ‘î, 4664 Vehbî, 4672 Vehbî, 4680 Hâtîf, 4683 Hâtîf, 4696 Hâdî, 4702 Hâşim, 4703 Hâşim, 4709 Hâşimî, 4712 Hicrî veya Es‘ad veyâ Ḥâşim, 4716 Hüdâyî, 4717 Hidâyet veya Nevâyî, 4734 Hemdemî, 4741 Hey‘etî, 4742 Hey‘etî veya Gülşenî, 4743 Yârî, 4744 Yârî, 4745 Yazıcıoğlu veya Aḫmedî veya Bîcân, 4746 Yazıcıoğlu Meḫmed veya Meḫmed, 4747 Yâver, 4750 Yetîm, 4754 Yaḫyâ, 4755 Yaḫyâ, 4756 Yaḫyâ, 4762 Yaḫyâ, 4764 Yaḫyâ veya

Maḥdūm ve Aḥmed, 4765 Yaḥyā, 4767 Yesārī, 4768 Yesārī veya Ḥulūṣī veya Menfī, 4772 Yesrī, 4773 Yesrī, 4774 Yaşar Nezīhe, 4776 Yaḥīn, 4777 Yaḥīnī, 4787 Yūmnī, 4798 Yūsuf, 4799 Yūsuf, 4805 Aḥmed, 4806 Aḥmed veya Baḥtī, 4810 Es‘ad veya Meḥmed, 4811 Es‘ad veya Muḥlis, 4814 Eşrefoğlu veya Eşref-i Rūmī veya Eşref, 4815 Eşref-i Rūmī veya Eşrefoğlu veya Eşref, 4818 Ümmi Sinānzāde veya Ḥasan, 4820 Ümīdī veya Meḥmed, 4825 Oğlan Şeyḥi veya Ma‘şūkī, 4827 Buḥārī veya Ḥızrī, 4830 Bedrī, 4835 Bezmī, 4836 Bekāī, 4838 Belīg, 4840 Behcet, 4841 Bīcān veya Yazıcıoğlu Aḥmed veya Aḥmedī, 4842 Bīvücūdī veya Ṭālib, 4846 Şānī veya Eşref, 4849 Cismī, 4850 Celāl veya Nişānī, 4853 Çerḥacı, 4857 Ḥākimī, 4859 Ḥabībī, 4871 Ḥafī, 4873 Ḥalvetī veya Fenāyī, 4875 Ḥalīlī, 4876 Ḥivānī veya Tevfīk, 4879 Defterī veya Muḥlişī, 4881 Rāşid, 4886 Reşid, 4887 Rızā veya Rızāyī, 4888 Rıf‘atī, 4889 Rıf‘atī veya Nesīb, 4891 Rūmī, 4892 Zeyrek veya Meḥmed, 4893 Zeynelī veya Zeynī, 4894 Zeynī, 4895 Zeynī veya Şāhī, 4896 Sābık veya ‘Ārif, 4898 Sālīkī, 4901 Sırrī, 4907 Seyyid veya ‘Oşmān, 4909 Seyyid Seyfullāh, 4912 Seyrī, 4914 Sīmī veya Feyzī, 4917 Şerīf, 4919 Şemseddīn, 4922 Şehābī, 4925 Şeyḥoğlu veya Nūrī veya ‘Oşmān, 4929 Şaffetī veya Yazıcı, 4931 Şun‘ī, 4933 Żamīrī, 4935 ‘Abdullāh, 4936 ‘Abdullāh, 4937 ‘Abdurraḥman, 4938 ‘Abdul‘azīz veya ‘Azīzī, 4940 ‘Abdūlmecīd veya Şeyḥī, 4946 ‘Adīmī, 4948 ‘Azīzī, 4953 Ġazāyī veya Ġāzī, 4955 Fārīg veya Fehīm, 4959 Fānī Dede veya Rūḥī, 4967 Kaygusız, 4970 Kerīuddīn, 4973 Kemālī, 4974 Lāgarī, 4978 Meḥmed, 4979 Meḥmed, 4980 Meḥmed, 4982 Maḥmūd, 4983 Muḥyī, 4984 Muḥyī veya Meḥmed, 4987 Müstaḥīm, 4989 Muḥīm, 4992 Nesīb, 4994 Nazmī, 4995 Nazīf, 5001 Vaḥīd, 5002 Verdī, 5003 Vehbī, 5005 Yaḥyā.

C. MESLEKLERİNE GÖRE ŞAİRLER

Tuhfe-i Nâilî'deki şairleri incelediğimizde şairler arasında hemen her meslek grubundan insanın olduğunu görüyoruz.. Bu durum geleneksel edebiyatımız için önyargılı bir şekilde sadece bir zümreye ait olduğu yorumunu da geçersiz kılmaktadır. Şailerin mesleklerine baktığımızda asker, imam, kadı, kahveci, şekerci, sarrac, attar, avukat, muezzin vb. türlü meslekten insanların şiirle uğraştığını ve eserler verdiğini görmekteyiz.

ALAYBEYİ

Vaktiyle Miralay rütbesinde olan, vilayet merkezlerindeki jandarma kumandanlarına verilen addır.⁶⁸ Alaybeyi olan 1 şair tesbit edilmiştir.

4639 Vuşlatî.

ATTAR

Attar olan 2 şair tesbit edilmiştir.

4170 Nâtık, 4957 Fânî.

AVUKAT

Avukat olan 1 şair tesbit edilmiştir.

4439 Nûrî.

ÂZÂ

Çeşitli kurumlarda âzâ olan şairler tek bir başlık altında toplanmış ve ait oldukları kurum parantez içerisinde verilmiştir.

4190 Nâfi' (Meclis-i Vâlâ), 4269 Nüzhet (Vâridât-ı Öşriyye Komisyonu), 4270 Nüzhet (Dâr-ı Şûrâ-yı Askeriye), 4282 Nesib (Vilâyet Meclisi), 4304 Nuşret (Maârif Nezâreti), 4314 Naşûhî (Âyan Meclisi), 4460 Nûrî (Dîvan-ı Muhâsebât), 4472 Nihâd (Ziraat Nezâreti), 4673 Vehbî (Maârif Nezâreti).

⁶⁸ Mehmet Zeki Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, M.E.B. yayınları, İstanbul, 1983, c.1 s.45

BASIN TERCÜMANI

Basın Tercümanı olan 1 şair tesbit edilmiştir.

4184 Nâzım.

BASMACI

Basma pamuklu kumaş satan kişilere verilen isimdir. Mesleği Basmacılık olarak kaydedilen 1 şair tesbit edilmiştir.

4562 Vâhib.

BEYLERBEYİ

Osmanlılar memleketi şimdiki vilayet usulüne yakın bir surette eyaletlere ayırmışlar ve eyaletlerin başına da beylerbeyi ünvanını taşıyan askerî ve mülkî salâhiyetleri olan birer büyük memur ikame etmişlerdi. Bu hale nazaran beylerbeyi demek vali demektir.⁶⁹ Bu manayı ifade için mîr-i mirân tâbiri de kullanılır.⁷⁰ Beylerbeyi olarak kaydedilen 1 şair tesbit edilmiştir.

4296 Nişânî.

BEYLİKÇİ

Divân-ı Hümâyûn zâbitinin ünvanıdır.⁷¹ Beylikçi olarak kaydedilen 1 şair tesbit edilmiştir.

4569 Vecdî.

BİNBAŞI

Binbaşı olarak kaydedilen 1 şair tesbit edilmiştir.

4233 Necmî.

⁶⁹ Mehmet Zeki Pakalın, *a.g.e.*, c.1 s.216

⁷⁰ Mehmet Zeki Pakalın, *a.g.e.*, c.2 s.545

⁷¹ Mehmet Zeki Pakalın, *a.g.e.*, c.1 s.21

BÖLÜKBAŞI

Yeniçeri ocağı teşkilatında ağa bölüklerinin bölük kumandanlarına verilen addı. Bunların en kıdemlileri bölükbaşı adını taşırdı.⁷² Mesleği Bölükbaşı olarak kaydedilen 1 şair tesbit edilmiştir.

4328 Naẓmî.

ÇUKADAR

Eskiden sarayın büyük memurlarından ve pâdişahın hizmetlerinde bulunanlardan birine verilen addır. Sonraları resmî dairelerin ayak işlerini yapanlara bu ad verilmiştir.⁷³ Çukadar olarak kaydedilen 2 şair tesbit edilmiştir.

4535 Vâşîf, 4765 Yahyâ.

DEFTERDAR

Osmanlı devleti mâlî işlerin başındaki memura verilen addır. Defter ile dar kelimelerinden teşekkül etmiş olan bu tâbir defter tutan demektir. Şark İslam devletlerinde bu makam sahibine müstevfî denilirdi.⁷⁴ Mesleği defterdarlık olarak kaydedilen 4 şair tesbit edilmiştir.

4178 Nâẓım, 4252 Nahîfî, 4484 Nihânî, 4597 Vaḥîd veya Emîn.

DERVİŞ

Derviş olarak kaydedilen 1 şair tesbit edilmiştir.

4752 Yetimî.

DİVAN EFENDİSİ

Vezirlerle beylerbeylerinin yazı işlerinde istihdâm ettikleri adamlarına, son ıstılaha göre mektupçularına verilen ünvandır.⁷⁵ Divan Efendisi olarak kaydedilen 2 şair tesbit edilmiştir.

4533 Vâşîf, 4537 Vâşîf.

⁷² Mehmet Zeki Pakalın, *a.g.e.*, c.1 s.242

⁷³ Mehmet Zeki Pakalın, *a.g.e.*, c.1 s.384

⁷⁴ Mehmet Zeki Pakalın, *a.g.e.*, c.1 s.411

⁷⁵ Mehmet Zeki Pakalın, *a.g.e.*, c.1 s.462

DOÇENT

Doçent olarak kaydedilen 1 şair tesbit edilmiştir.

4474 Nihād.

HÂCE

Devlet dairelerinde yazı işlerinin başında ve defterdârlık, nişancılık gibi vazifelerde bulunanların hakkında kullanılan bir tâbirdir. Halk arasında hoca olan farsça hâce kelimesini çoğulu hâcegân gelir.⁷⁶ Aynı zamanda hâce müderris, muallim manasına da kullanılan bir tâbirdir.⁷⁷ Hâce olarak kaydedilen 10 şair tesbit edilmiştir.

4326 Nizāmī, 4456 Nūrī, 4479 Nihālī, 4545 Vākıf, 4547 Vākıf, 4622 Vişālī, 4718 Hidāyetī, 4796 Yūsuf, 4877 Dā‘ī, 4900 Servī veya Sürūrī.

HÂFİZ

Hâfız olarak kaydedilen 1 şair tesbit edilmiştir.

4135 Nâilī.

HÂFİZ-I KÜTÜB (KÜTÜPHANE MEMURU)

Hâfız-ı Kütüb veya Kütüphane Memuru olarak kaydedilen 3 şair tesbit edilmiştir.

4147 Nâcī, 4301 Nuşret, 4346 Nazîf.

HARAC EMİNİ

Harac Emini olarak kaydedilen 2 şair tesbit edilmiştir.

4572 Vecdī, 4586 Vaḥdī.

⁷⁶ Mehmet Zeki Pakalın, *a.g.e.*, c.1 s.693

⁷⁷ Mehmet Zeki Pakalın, *a.g.e.*, c.1 s.745

HATİP

Hatip olarak kaydedilen 6 şair tesbit edilmiştir.

4148 Nâcî, 4260 Nedîm, 4726 Hilâlî, 4737 Hevâyî, 4837 Bülendî, 4877 Dâ'î.

HATTAT

Hattat olarak kaydedilen 30 şair tesbit edilmiştir.

4145 Nâcî, 4213 Nâmî, 4242 Necîb, 4252 Naḥîfî, 4263 Nergisî, 4280 Nesîb veya Rıfḳî, 4308 Naşûḥ, 4310 Naşûḥî, 4346 Nazîf, 4385 Na'imî, 4397 Naḫşî, 4414 Nigînî, 4426 Nevres, 4518 Vâşık, 4519 Vâşık, 4520 Vâşık, 4528 Vâsî'î, 4537 Vâşif, 4544 Vâḫîf, 4584 Vâḫdî veya Vâḫidî, 4589 Vaḫdetî, 4615 Vesîm, 4618 Vaşşâf veya 'Abdî, 4635 Vaşfî, 4649 Vefâ, 4657 Vaḫ'î, 4698 Hâşim, 4738 Hevâyî veya Raḥmî, 4801 Yûsuf, 4876 Ḥivânî veya Tevfîḫ.

İMAM

Mesleği imamlık olarak kaydedilen 12 şair tesbit edilmiştir.

4139 Nâcî, 4168 Nâsiḥ, 4401 Nikâtî, 4424 Nûreddîn, 4592 Vaḫîd veya Resmî, 4601 Vaḫidî, 4665 Vehbî, 4718 Hidâyetî, 4721 Helâkî, 4796 Yûsuf, 4885 Resmî veya Vaḫîd, 4936 'Abdullâh.

KADI

Kadılık görevi Osmanlı devlet sisteminde çok önemli bir yer teşkil etmektedir. Medreseden mezun olan ve kadılık görevinde bulunanlar ilmiye sınıfındandır. Kadı olarak kaydedilen 113 şair tesbit edilmiştir.

4130 Nâil, 4145 Nâcî, 4155 Nâzik, 4156 Nâzikî, 4157 Nâzikî, 4177 Nâzım, 4199 Nâlî, 4212 Nâmî, 4215 Nâmî, 4224 Nisârî, 4251 Naḥîfî, 4258 Nedîm, 4277 Nisbetî, 4279 Nesîb, 4293 Neşâtî, 4315 Naşîbî, 4318 Nuṭḫî, 4319 Nuṭḫî, 4324 Nuṭḫî, 4329 Nazmî, 4331 Nazmî, 4332 Nazmî, 4333 Nazmî, 4334 Nazmî, 4339 Nazîrâ, 4342 Nazîrî, 4351 Nazîf, 4361 Nazîm, 4365 Na'tî, 4366 Na'tî, 4369 Ni'met, 4371 Ni'metî, 4379 Na'im, 4380 Na'im, 4394 Niḫâbî, 4402 Nikâtî, 4426

Nevres, 4429 Nürî, 4442 Nürî, 4458 Nürî, 4469 Nüveydî, 4470 Nüveydî, 4477 Nihâlî, 4478 Nihâlî, 4489 Nihânî, 4496 Niyâzî, 4506 Niyâzî, 4513 Niksârî, 4515 Neylî, 4519 Vâşık, 4523 Vâhidî veya Vaḥdî, 4528 Vâsi'î, 4543 Vâkıf, 4550 Vâlihî, 4556 Vâlî, 4560 Vânî, 4570 Vecdî, 4571 Vecdî, 4577 Vücûdî, 4584 Vâḥdî veya Vâhidî, 4587 Vaḥdetî, 4603 Vaḥyî, 4604 Vaḥyî, 4608 Vaḥyî, 4620 Vişâlî, 4633 Vaşfî, 4638 Vuşlatî, 4642 Vuşûlî, 4644 Vuşûlî, 4658 Vaḳ'î veya 'Aṭâullâh, 4663 Vehhâbî, 4667 Vehbî, 4674 Vehbî veya Bahârî, 4679 Veysî, 4685 Hâtifî, 4686 Hâtifî, 4687 Hâtifî veya Hasan, 4692 Hâdî, 4693 Hâdî, 4699 Hâşim, 4706 Hâşimî, 4708 Hâşimî, 4709 Hâşimî, 4710 Hicrî, 4739 Hevâyî veya Serverî veya Huznî, 4740 Hevesî, 4750 Yetîm, 4756 Yaḥyâ, 4757 Yaḥyâ, 4770 Yesrî, 4772 Yesrî, 4777 Yakînî, 4781 Yümnî, 4782 Yümnî, 4783 Yümnî, 4795 Yûsuf, 4807 Edîb, 4808 Edîb, 4828 Baḥşî, 4829 Baḥşî, 4830 Bedrî, 4839 Bahârî veya Vehbî, 4857 Hâkimî, 4860 Hüzni veya Serverî veya Hevâyî, 4870 Hışâlî, 4888 Rıf'atî, 4902 Selîsî, 4932 Şiyâmîzâde, 4941 'Abdî, 4953 Ġazâyî veya Ġâzî, 4956 Fâriğ veya Maḥvî, 4981 Meḥmed veya Muşîb, 4987 Müstaḳîm.

KAHVECİ

Mesleği Kahvecilik olan şair tesbit edilmiştir.

4137 Nâbî.

KÂTİP-YAZICI

Yazı işlerini gören kimseye denir.⁷⁸ Bir çok farklı kurumda yazı işleriyle ilgilenen kişi vardır biz bunların tamamını aynı başlık altında yazmayı uygun gördük. Bu başlık altında değerdendilebilecek 76 şair şair tesbit edilmiştir.

4129 Nâil, 4144 Nâcî, 4175 Nâzım, 4182 Nâzım, 4221 Nebîl, 4132 Nâilî, 4166 Nâşid, 4219 Nebâtî, 4223 Nisârî, 4228 Necâtî, 4247 Necîb, 4253 Naḥlî, 4254 Naḥlî, 4266 Nüzhet, 4275 Nüzhetî, 4287 Nesîm, 4291 Neş'et, 4300 Neşîṭ,

⁷⁸ Mehmet Zeki Pakalın, *a.g.e.*, c.2 s.214

4302 Nuşret, 4306 Naşfet, 4337 Nazmî, 4348 Nazîf, 4359 Nazîf, 4364 Na'tî, 4372 Ni'metî, 4374 Ni'metî, 4376 Na'im, 4378 Na'im, 4389 Na'imî, 4402 Nikâtî, 4407 Nigâhî, 4408 Nigâhî, 4411 Nigâhî, 4413 Nigâhî, 4415 Nümâyî, 4416 Nümâyî, 4422 Nûhî, 4437 Nûrî, 4444 Nûrî, 4449 Nûrî, 4451 Nûrî, 4465 Nûşî, 4510 Niyâzî, 4518 Vâşık, 4521 Vâcid, 4525 Vâhidî, 4533 Vâşîf, 4538 Vâşîf, 4539 Vâşîf, 4581 Vecîhî, 4592 Vaḥîd veya Resmî, 4596 Vaḥîd, 4609 Vedâ'î, 4630 Vaşfî, 4636 Vaşfî, 4646 Va'dî, 4647 Va'dî, 4676 Vehbî, 4677 Vehbî, 4719 Hezârî veya Kebûterî, 4728 Hümâyî, 4730 Himmetî, 4736 Hemdemî, 4748 Yâver, 4752 Yetîmî, 4784 Yümnî, 4790 Yümnî, 4826 Âhî veya 'Ârif, 4866 Hüseynî veya Fiğânî, 4885 Resmî veya Vaḥîd, 4886 Reşîd, 4947 'Azmî, 4960 Fazlî, 4990 Nâcî, 4988 Mişâlî, 4999 Vaḥdetî.

KAPICIBAŞI

Kapıcıbaşı olarak kaydedilen 3 şair tesbit edilmiştir.

4260 Nedîm, 4567 Vecdî, 4589 Vaḥdetî.

KAYMAKAM

Eski idare teşkilatında kazanın idarî amirine verilen isimdir. Osmanlıların son devirlerinde idarî teşkilat; vilayet, sancak, kaza, nahiye olmak üzere dört derece idi. Kazanın bugünkü karşılığı ilçedir.⁷⁹ Kaymakam olarak kaydedilen 3 şair tesbit edilmiştir.

4303 Nuşret, 4381 Na'im, 4629 Vaşfî.

KAZASKER

İlmiye mesleğinin en yüksek mertebelerinden birinin adıdır. Lügat manası asker kadısı, ordu kadısı demektir.⁸⁰ Kazasker olarak kaydedilen 5 şair tesbit edilmiştir.

⁷⁹ Mehmet Zeki Pakalın, *a.g.e.*, c.2 s.219

⁸⁰ Mehmet Zeki Pakalın, *a.g.e.*, c.2 s.229

4151 Nâdirî, 4187 Nâfiz, 4516 Neylî Efendi bin Hâbîb, 4557 Vâlî, 4599 Vaḥîdî veya Câmî.

KETHÜDA

Büyük devlet adamlarıyla zenginlerin işlerini gören adam hakkında kullanılır bir tâbirdir. Halk arasında kahya denilir.⁸¹ Kethüda olarak kaydedilen 9 şair tesbit edilmiştir.

4154 Nâdî, 4165 Nâşid, 4217 Nâyâb, 4267 Nüzhet, 4260 Nedîm, 4345 Nazîf, 4350 Nazîf, 4356 Nazîf, 4641 Vuşlatî.

KISSAHAN

Kıssahan olarak kaydedilen 1 şair tesbit edilmiştir.

4323 Nuṭḳî.

KÎSEDAR

Kalem âmirinin yamağı yerinde kullanılır. Resmî kağıtları kese içinde âmirine götürüp getirdiği için bu adı almıştır. Esnafa ait hâsılatı toplayıp saklayan adama da bu ad verilmiştir.⁸² Kîsedar olarak kaydedilen 2 şair tesbit edilmiştir.

4719 Hezârî veya Kebûterî, 5001 Vaḥîd.

KİTAPÇI

Kitapçı olarak kaydedilen 1 şair tesbit edilmiştir.

4812 Esîrî veya Hâzânî veya Eflâṭun.

KOLAĞASI

Yüzbaşılıkla Binbaşılık arasındaki rütbenin adıdır.⁸³ Kolağası olarak kaydedilen 2 şair tesbit edilmiştir.

4179 Nâzım, 4582 Vecîhî.

⁸¹ Mehmet Zeki Pakalın, *a.g.e.*, c.2 s.251

⁸² Mehmet Zeki Pakalın, *a.g.e.*, c.2 s.249

⁸³ Mehmet Zeki Pakalın, *a.g.e.*, c.2 s.288

MÂBEYNCİ

Padişahların saray dışındakilerle münasebet ve irtibatını temin eden saray memurudur.⁸⁴ Mâbeynci olarak kaydedilen 1 şair tesbit edilmiştir.

4427 Nevres.

MAHKEME REİSİ

Mahkeme Reisi olarak kaydedilen 2 şair tesbit edilmiştir.

4138 Nâcim, 4246 Necîb.

MASLAHATGÜZAR

Maslahatgüzar olarak kaydedilen 1 şair tesbit edilmiştir.

4207 Nâmık.

MATRAKÇI

Matrak denilen aletle talim yaptıran kişidir, matrak ise acemi askerlerin eğitimi için kılıç yerine kullanılan sopanın adıdır.⁸⁵ Matrakçı olarak kaydedilen 1 şair tesbit edilmiştir.

4308 Naşûh.

MEB'US (MİLLETVEKİLİ)

Meb'us olarak kaydedilen 4 şair tesbit edilmiştir.

4383 Na'im, 4472 Nihâd, 4661 Veled Çelebi, 4862 Hâsbî.

MEKTUPÇU

Resmî dairelerde yazı işleriyle mşgul olan idare veya kalemin başında bulunan memurun ünvanı idi. Mektûbî veya mektûbî-i sadr-ı âlî'de denilir.

⁸⁴ Mehmet Zeki Pakalın, *a.g.e.*, c.2 s.375

⁸⁵ Mehmet Zeki Pakalın, *a.g.e.*, c.2 s.422

Eskiden bunun yerine divan efendisi tâibir kullanılırdı.⁸⁶ Mektupçu olarak kaydedilen 3 şair tesbit edilmiştir.

4428 Nevres, 4719 Hezârî veya Kebûterî, 4785 Yümnî.

MEMUR

Memur olarak kaydedilen 2 şair tesbit edilmiştir.

4231 Necmüddîn, 4441 Nûrî.

MESNEVÎHAN

Mesnevî okuyarak geçim sağlayan kişilerdir. Mesnevîhan olarak kaydedilen 2 şair tesbit edilmiştir.

4804 İbrâhim, 4908 Seyyid veya ‘Alî.

MEZHEB BAŞI

Mezheb Başı olarak kaydedilen 1 şair tesbit edilmiştir.

4683 Hâtif.

MİRALAY

Miralay olarak kaydedilen 2 şair tesbit edilmiştir.

4349 Nazîf, 4607 Vahyî.

MOLLA

Mevleviyyet payesini ihraz eden ulema hakkında kullanılır bir tâbirdir. Monla suretinde de yazılırdı. Sonradan zâdegândan olanlar ve birinci sınıf kadılar için de kullanıldı. Ulemâ hakkında münhasıran “molla bey” tâbiri onları zâdegândan ayırmak için kullanılmıştır. Molla’nın kelime manası; âlim, fâzıl ve fakih demektir.⁸⁷ Molla olarak kaydedilen 1 şair tesbit edilmiştir.

4153 Nâdim.

⁸⁶ Mehmet Zeki Pakalın, *a.g.e.*, c.2 s.466

⁸⁷ Mehmet Zeki Pakalın, *a.g.e.*, c.2 s.549

MUALLİM

Muallim olarak kaydedilen 7 şair tesbit edilmiştir.

4142 Nâcî, 4143 Nâcî, 4425 Nûreddîn, 4481 Nihâl, 4502 Niyâzî, 4704 Hâşim, 4858 Hâmid.

MUARRİF

Camilerde ve Tekkelerde hayır sahiplerinin adlarını hayırla anan muezzin ve dervişlere verilen addır.⁸⁸ Muarrif olarak kaydedilen 1 şair tesbit edilmiştir.

4645 Vaşlî.

MUHASEBECİ

Bu meslek grubuna mensup 1 şair tesbit edilmiştir.

4392 Nefî.

MUHARRİR

Muaharrir olarak kaydedilen 2 şair tesbit edilmiştir.

4388 Na‘îmî, 4464 Nûrî Şeydâ.

MUKABELEÇİ

Farklı askeri birliklerde mukabeleci olarak kaydedilen 2 şair tesbit edilmiştir.

4136 Nâbî, 4621 Vişâlî.

MUSAHİB

Pâdişahların daha ziyade eğlendirmek için, hizmetlerinde bulundurdıkları adamlar hakkında kullanılır bir tâbirdir.⁸⁹ Kelime arkadaş, dost anlamına da gelmektedir. Musahib olarak kaydedilen 2 şair tesbit edilmiştir.

4290 Neş’et, 4488 Nihânî.

⁸⁸ Mehmet Zeki Pakalın, *a.g.e.*, c.2 s.552

⁸⁹ Mehmet Zeki Pakalın, *a.g.e.*, c.2 s.583

MUTASARRIF

Sancak adı verilen teşekkülün başında bulunan memur hakkında ünvan olarak kullanılır bir tâbirdir.⁹⁰ Mutasarrıf olarak kaydedilen 5 şair tesbit edilmiştir.

4127 Nâil, 4276 Nezîh, 4434 Nürî, 4438 Nürî veya ‘Osmân veya Şeyhzâde, 4580 Vechî.

MUVAKKİT

Camilerde namaz vakitleri ile ilgilenen kişilere verilen isimdir. Muvakkit olarak kaydedilen 3 şair tesbit edilmiştir.

4311 Naşûhî, 4398 Nakşî, 4463 Nürî veya Pertev.

MÜCELLİD

Kitapları ciltleme işini yapan kişilerdir. Mücellid olarak kaydedilen 2 şair tesbit edilmiştir.

4565 Vecdî, 4681 Hâtif.

MÜDDE-İ UMÛMÎ (SAVCI)

Müdde-i Umûmî olarak kaydedilen 1 şair tesbit edilmiştir.

4697 Hâdî.

MÜDERRİS

Medrese ve câmiilerde talebeye ders okutan hoca yerinde kullanılır bir tâbirdir. Kullanılış itibariyle muallim ile farklıdır. Müderris olmak için medresede veya câmiide meşrut olan dersleri okuyup icâzet almaya bağlı idi.⁹¹ Müderris olarak kaydedilen 53 şair tesbit edilmiştir.

4133 Nâilî, 4141 Nâcî, 4176 Nâzım, 4185 Nâzım, 4188 Nâfî‘, 4192 Nâkıd, 4193 Nâkıd, 4200 Nâî, 4208 Nâmî, 4209 Nâmî, 4232 Necmî, 4239 Necîb, 4257 Nedîm, 4259 Nedîm, 4284 Nesîbî, 4299 Neşrî, 4309 Naşûh veya Nevâlî, 4312 Naşûhî, 4327 Nizâmî, 4341 Nazîrî, 4358 Nazîf, 4376 Na‘îm, 4385 Na‘îmî, 4386

⁹⁰ Mehmet Zeki Pakalın, *a.g.e.*, c.2 s.586

⁹¹ Mehmet Zeki Pakalın, *a.g.e.*, c.2 s.598

Na'îmî, 4389 Na'îmî, 4390 Na'îmî, 4419 Nevâlî veyâ Naşûh, 4433 Nûrî, 4452 Nûrî, 4467 Nûşî, 4468 Nev'î, 4477 Nihâlî, 4482 Nihânî, 4500 Niyâzî, 4518 Vâşık, 4532 Vâşîf, 4543 Vâkıf, 4544 Vâkıf, 4646 Va'dî, 4657 Vak'î, 4662 Velî, 4693 Hâdî, 4698 Hâşim, 4754 Yahyâ, 4781 Yümnî, 4785 Yümnî, 4817 Alî, 4847 Şânî veya Seydâ, 4870 Hışâlî, 4892 Zeyrek veya Mehmed, 4917 Şerîf, 4963 Fehmî, 4987 Müstaķîm.

MÜDÜR

Farklı kurumlarda müdürlük yapan 5 şair tesbit edilmiştir. Müdürlük yaptıkları kurumlar parantez içerisinde yazılmıştır.

4131 Nâil (Tütün İnhisârı), 4274 Nüzhet (Matbaa), 4503 Niyâzî, 4619 Vaşşâf (Rüsûmât), 4678 Vehbî.

MÜDÜR MUAVİNİ

Evrak Müdür Muavini olarak kaydedilen 1 şair tesbit edilmiştir.

4183 Nâzım.

MÜEZZİN

Müezzin olarak kaydedilen 2 şair tesbit edilmiştir.

4256 Nidâî veya Turâbî, 4713 Hüdâyî.

MÜFETTİŞ

Müfettiş olarak kaydedilen 1 şair tesbit edilmiştir.

4164 Nâşid.

MÜFTÜ

Şeyhülislam tâbirinin taammümünden evvel ilmiye mesleğinde mevcut üç tâbirden biridir. Diğer ikisi kâdı ve müderristi. Müftî, fetva verdiği için dolayı bu ismi almıştır.⁹² Müftü olarak kaydedilen 7 şair tesbit edilmiştir.

⁹² Mehmet Zeki Pakalın, *a.g.e.*, c.2 s.599

4128 Nâil, 4171 Nâţık veya Nâţıkî, 4343 Nazîf, 4387 Na‘îmî, 4576 Vücûdî, 4759 Yaḥyâ, 4763 Yaḥyâ.

MÜHİMMENÜVİS

Mühimme defterlerini yazan kişilerdir. Mühimmenüvis olarak kaydedilen 1 şair tesbit edilmiştir.

4245 Necîb.

MÜHÜRDAR

Sadrazamlarla nâzır ve valilerin maiyyetlerinde resmî kağıtları mühürlemeye memur olanlar hakkında kullanılır bir tâbirdir.⁹³ Mühürdar olarak kaydedilen 2 şair tesbit edilmiştir.

4266 Nüzhet, 4414 Nigînî.

MÜNECCİM

Yıldızlara bakarak gelecekle ilgili haber veren kişilere müneccim denir. Müneccim olarak kaydedilen 2 şair tesbit edilmiştir.

4237 Nücûmî, 4936 ‘Abdullâh.

MÜREKKEPÇİ

Müreккеpçi olarak kaydedilen 1 şair tesbit edilmiştir.

4457 Nûrî.

MÜTEFERRİKA

Hükümdarla vezirlerin ve diğer hizmet sahiplerinin maiyyetinde hademe nevinden olan bir kısım hizmet erbâbı hakkında kullanılan bir tâbirdir.⁹⁴ Müteferrika olarak kaydedilen 1 şair tesbit edilmiştir.

4817 Alî.

⁹³ Mehmet Zeki Pakalın, *a.g.e.*, c.2 s.609

⁹⁴ Mehmet Zeki Pakalın, *a.g.e.*, c.2 s.637

MÜTERCİM (TERCÜMAN)

Mütercim olarak kaydedilen 3 şair tesbit edilmiştir.

4252 Naḥîfî, 4528 Vâsi‘î, 4560 Vânî.

MÜTEVELLÎ

Vakıf işlerini vakfiyye şartları ve Şer‘î hükümler dairesinde idare ve rüyet için tayin olunanlar hakkında kullanılır bir tâbirdir.⁹⁵ Bu meslek grubuna mensup 2 şair tesbit edilmiştir.

4564 Vâhî, 4755 Yaḥyâ.

MÜVERRİH (TARİHÇİ)

Müverrih olarak kaydedilen 6 şair tesbit edilmiştir.

4223 Nişārî, 4581 Vecîhî, 4739 Hevâyî veya Serverî veya Huznî, 4817 Alî, 4852 Çākî veya ‘Arşî, 4860 Hüzni veya Serverî veya Hevâyî.

NÂİB

Şer‘î mahkemelerin hakimlerine verilen ünvandır. Kadı yerinde kullanılırdı.⁹⁶ Nâib olarak kaydedilen 1 şair tesbit edilmiştir.

4471 Nüveysî.

NAKKAŞ

Nakkaş olarak kaydedilen 3 şair tesbit edilmiştir.

4398 Nakşî, 4404 Nigārî, 4898 Sâlikî.

NÂZİR

Bir idarenin yahut dairenin umur ve muamelâtına nezaret eden en büyük memura verilen ünvandır. Vekil veya bakan da denilir.⁹⁷ Nâzır olarak kaydedilen 2 şair tesbit edilmiştir.

4347 Nazîf, 4819 Emnî.

⁹⁵ Mehmet Zeki Pakalın, *a.g.e.*, c.2 s.640

⁹⁶ Mehmet Zeki Pakalın, *a.g.e.*, c.2 s.644

⁹⁷ Mehmet Zeki Pakalın, *a.g.e.*, c.2 s.666

NEDİM

Pâdişahların mukarripleri ve yakınları hakkında kullanılır bir tâbirdir. nedimler içinde pâdişahı eğlendirenler olduğu gibi hayra teşvik edenler de olmuş, aralarında memlekete zararı dokunanlarda çıkmıştır.⁹⁸ Nedim olarak kaydedilen 2 şair tesbit edilmiştir.

4250 Nahîfî, 4258 Nedîm.

NEYZEN

Ney üfleyen kişilere verilen isimdir. Genelde Mevlevî olanlar arasında yaygın olan bir meslektir. Neyzen olarak kaydedilen 2 şair tesbit edilmiştir.

4669 Vehbî, 4680 Hâtîf.

NIŞANCI

Hükümdarın alametlerini taşıyan ferman ve berâtlara Türklerde “nişan” adı verildiğinden bu alameti çekmeye izinli makam sahibine de nişancı denilmiştir.⁹⁹ Nişancı olarak kaydedilen 3 şair tesbit edilmiştir.

4210 Nâmî veya Mehmed, 4227 Necâtî, 4297 Nişânî veya Celâlî.

PADİŞAH

4 tane padişah şair tesbit edilmiştir.

4241 Necîb veya Ahmed, 4806 Aḥmed veya Baḥtî, 4934 ‘Âcizî veya Meftûnî veya Süleymân, 4976 Mehmed veya ‘Adlî.

PAZARBAŞI

Pazarbaşı olarak kaydedilen 1 şair tesbit edilmiştir.

4360 Nazîm.

REİS

Farklı kurumlara başkanlık görevi yapan 2 şair tesbit edilmiştir.

⁹⁸ Mehmet Zeki Pakalın, *a.g.e.*, c.2 s.668

⁹⁹ Mehmet Zeki Pakalın, *a.g.e.*, c.2 s.699

4191 Nâfi‘, 4382 Na‘îm.

REİSÜLKÜTTAB

Katiplerin reisi anlamına gelen reisü’l-küttâb İkinci Sultan Mahmud’un saltanatının hemen hemen sonlarına kadar Divan-ı Hümâyûn amiri olup hâriciye nâzırlığı yerinde kullanılmış bir tâbirdir.¹⁰⁰ Reisülküttab olarak kaydedilen 4 şair tesbit edilmiştir.

4388 Na‘îmî, 4534 Vâşîf, 4593 Vaḥîd, 4594 Vaḥîd.

REİS-İ ZERGİRÂN

Bu mesleğe mensup 1 şair tesbit edilmiştir.

4610 Verdî.

RÛZNÂMECİ

Günlük varidat ve mesârifin yahur vukuatın kaydına mahsus defterleri tutan memurlar hakkında kullanılan bir tâbirdir.¹⁰¹ Rûznâmecî olarak kaydedilen 3 şair tesbit edilmiştir.

4409 Nigâhî, 4617 Vesîm, 4883 Raḥmî veya Hevâyî.

SADRAZAM

Osmanlı idare mekanizmasının başı durumunda olan Padişah’tan sonra en yetkili devlet adamıdır. Sadrazam olarak kaydedilen 3 şair tesbit edilmiştir.

4134 Nâilî, 4261 Nedîm, 4295 Nişânî veya Mehmed.

SAHAF

Sahaf olarak kaydedilen 1 şair tesbit edilmiştir.

4682 Hâtîf.

¹⁰⁰ Mehmet Zeki Pakalın, *a.g.e.*, c.3 s.25

¹⁰¹ Mehmet Zeki Pakalın, *a.g.e.*, c.3 s.60

SANCAK BEYİ

Eyalet teşkilatıyla tımar usulünün carî olduğu zamanlarda beş on kazalık yerin mutasarrıfı ile sipahisinin kumandanına verilen addır.¹⁰² Sancak Beyi olarak kaydedilen 1 şair tesbit edilmiştir.

4786 Yümnî.

SARRAC

Genel anlamda deri işlemeciliği ile uğraşan kişiye denir, daha çok koşum ve eğer takımı yapan kişiler için kullanılan bir meslek ismidir. Bu mesleğe mensup 1 şair tesbit edilmiştir.

4707 Hâşimî.

SEFİR

Sefir olarak kaydedilen 2 şair tesbit edilmiştir.

4668 Vehbî, 4720 Hezârî veya Münîf.

SİLAHDAR

Silahdar olarak kaydedilen 1 şair tesbit edilmiştir.

4749 Yetîm.

SİPÂHÎ

Tımar sahiplerine ve onların ¹⁰³atlı askerlerine verilen addır. Sıpâhî olarak kaydedilen 8 şair tesbit edilmiştir.

4234 Necmî, 4391 Nağmî, 4499 Niyâzî, 4590 Vaḥdetî, 4623 Vişâlî, 4864 Hüseyin, 4891 Rûmî, 4964 Feyzî.

SURRE EMİNİ

Her sene Haremeyn'e gönderilen Surre-I Hümâyûn'un idaresi, uhdesine verilen memurun ünvanıdır. Bu vazifeye dindarlık ve doğrulukla tanınmış yüksek

¹⁰² Mehmet Zeki Pakalın, *a.g.e.*, c.3 s.119

¹⁰³ Mehmet Zeki Pakalın, *a.g.e.*, c.3 s.230

rütbeli askerî, mülkî veya ilmî memurlardan biri tayin olunurdu.¹⁰⁴ Surre Emîni olarak kaydedilen 1 şair tesbit edilmiştir.

4260 Nedîm.

ŞEHNÂMEHÂN

Şehnâme okuyan kıssalar anlatan kişilere verilen isimdir. Şehnâmehân olarak kaydedilen 1 şair tesbit edilmiştir.

4835 Bezmi.

ŞEKERCİ

Şekerci olarak kaydedilen 1 şair tesbit edilmiştir.

4924 Şehdî veya Fendî.

ŞEYH

Osmanlı toplum yapısında en önemli kurumlardan biri de tarikatlerdi, bir tarikate bağlı olan mürüdlerin feyz aldıkları ve mürşid olarak tanıdıkları kişilere şeyh denirdi. Şeyh olarak kaydedilen 121 şair tesbit edilmiştir.

4140 Nâcî, 4169 Nâşır veya Abdulbâkî, 4218 Nâyî veya ‘Oşmân, 4230 Necâtî, 4243 Necîb, 4249 Naḥvî, 4265 Nüzûlî, 4280 Nesîb veya Rıfķî, 4289 Nesîmî, 4294 Neşâtî veya Semendî, 4313 Naşûḥî, 4316 Naşîbî, 4317 Naşîrâ, 4352 Nazîf, 4321 Nuṭķî, 4322 Nuṭķî, 4325 Nizamoğlu veya Seyfullâh, 4335 Nazmî, 4336 Nazmî, 4395 Naḳşî, 4396 Naḳşî, 4399 Naḳşî, 4405 Nigârî, 4418 Nevâlî, 4423 Nüreddîn, 4430 Nürî, 4431 Nürî, 4435 Nürî, 4449 Nürî, 4454 Nürî, 4492 Nehcî, 4494 Nehrî, 4495 Niyâz, 4512 Niyâzî veya Mışrî, 4513 Neyyer, 4524 Vâhidî, 4563 Vâhibî, 4568 Vecdî, 4605 Vaḥyî, 4626 Vişâlî, 4627 Vişâlî veya Firâķî, 4628 Vaşfî, 4631 Vaşfî, 4637 Vuşlat, 4648 Vefâ, 4649 Vefâ, 4653 Vefâyî, 4656 Vefķî, 4661 Veled Çelebi, 4671 Vehbî, 4672 Vehbî, 4690 Hâtîfî, 4700 Hâşim, 4705 Hâşimî, 4715 Hüdâyî, 4729 Himmet veya ‘Abdî, 4733 Hemdem, 4760 Yaḥyâ, 4761 Yaḥyâ, 4792 Yûsuf, 4797 Yûsuf veya Çengî veya Nâyî, 4805

¹⁰⁴ Mehmet Zeki Pakalın, *a.g.e.*, c.3 s.283

Ahmed, 4813 Eşref veya Şânî, 4821 Ümmî, 4822 Emîn, 4825 Oğlan Şeyhi veya Ma'sûkî, 4831 Bedrî, 4834 Berri, 4843 Pertevî, 4846 Şânî veya Eşref, 4848 Cânî veya Memî, 4849 Cismî, 4851 Çâresiz, 4853 Çerhacı, 4854 Çengî veya Yûsuf, 4859 Hâbîbî, 4863 Hâsan, 4865 Hüseyn veya Lâmekânî, 4867 Hamdî, 4871 Hâfî, 4872 Hâlef veya Hâlefî, 4873 Hâlvatî veya Fenâyî, 4875 Hâlîlî, 4887 Rızâ veya Rızâyî, 4894 Zeynî, 4897 Sâlik, 4901 Sırrî, 4904 Süleymân, 4906 Sinân, 4909 Seyyid Seyfullâh, 4910 Seyyid Seyfî, 4911 Seyyid Nizâmoğlu, 4913 Seyfî, 4916 Şerâfeddîn veya Şeref, 4929 Şaffetî veya Yazıcı, 4930 Şalâcıoğlu veya Muştafâ, 4937 'Abdurrahman, 4939 'Abdulkerîm, 4940 'Abdûlmecîd veya Şeyhî, 4946 'Adîmî, 4948 'Azîzî, 4950 'A'ûfî, 4954 Ğaybî, 4962 Fazlî, 4967 Kaygusız, 4969 Kâmilî, 4970 Kerîmüddîn, 4972 Keşfî, 4974 Lâğarî, 4975 Mehmed veya Şemseddîn veya Emir Sultân, 4978 Mehmed, 4979 Mehmed, 4982 Maḥmûd, 4983 Muḥyî, 4986 Merkez, 4993 Nuṭṭî, 4995 Naẓîf, 4997 Nûrî, 5002 Verdî, 5003 Vehbî, 5005 Yaḥyâ.

ŞEYH HALİFESİ

Şeyh Halifesi ve Şeyh Hulefâsından diye kaydedilen 2 şair tesbit edilmiştir.

4160 Nâzikî, 4501 Niyâzî veya Niyâz.

ŞEYHÜLİSLAM

İlmiye sınıfının başında bulunan zatın ünvanıdır.¹⁰⁵ Şeyhülislam olarak kaydedilen 5 şair tesbit edilmiştir.

4377 Na'im, 4713 Hüdâyî, 4758 Yaḥyâ, 4931 Şun'î, 4938 'Abdul'azîz veya 'Azîzî.

TABİB-HEKİM

Bu meslek grubuna mensup 6 şair tesbit edilmiştir.

¹⁰⁵ Mehmet Zeki Pakalın, *a.g.e.*, c.3 s.347

4311 Naşûhî, 4532 Vâşîf, 4615 Vesîm, 4799 Yûsuf, 4884 Restârî, 4977 Meḥmed.

TÂCİR

Tâcir olarak kaydedilen 2 şair tesbit edilmiştir.

4541 Vâfî, 4689 Hâtîfî.

TARİHNÜVİS

Tarih yazıcılara verilen isimdir. Tarihnüvis olarak kaydedilen 1 şair tesbit edilmiştir.

4308 Naşûḥ.

TAKKECİ

Takkeci olarak kaydedilen 1 şair tesbit edilmiştir.

4724 Hilâlî.

TAKYEDÛZ

Takyedûz kelimesi take işleyen, take ören manasına gelmektedir. Takyedûz olarak kaydedilen 1 şair tesbit edilmiştir.

4778 Yakînî.

TEBERDÂR

Teberdâr, Baltacı anlamına gelir, bunlar ordunun önünde gider, yürüyüşe engel olan şeyleri kaldırıp askere yol açardı. Teberdârlar, Anadolu halkının genç ve iri vücutlularından seçilirdi.¹⁰⁶ Teberdâr olarak kaydedilen 1 şair tesbit edilmiştir.

4490 Nihânî.

TESBİHÇİ

Tesbihçi olarak kaydedilen 1 şair tesbit edilmiştir.

¹⁰⁶ Mehmet Zeki Pakalın, *a.g.e.*, c.3 s.429

4767 Yesārī.

TEŞRİFATÇI

Merasimlerden sorumlu kişiye verilen addır.¹⁰⁷ Bu mesleğe mensup 1 şair tesbit edilmiştir.

4373 Ni‘metī.

TEZKİRECİ

Tezkireci olarak kaydedilen 4 şair tesbit edilmiştir.

4278 Nesīb, 4409 Nigāhī, 4657 Vaḳ‘ī, 4720 Hezārī veya Münīf.

TOPÇU

Topların bakımı, taşınması, ikmali ve kullanılmasıyla uğraşan asker sınıfıdır. Topçu olarak kaydedilen 1 şair tesbit edilmiştir.

4226 Necā.

UÇ BEYİ

Hudutlardaki Sancak Beyleri için kullanılan tabirdir.¹⁰⁸ Uç Beyi olarak kaydedilen 1 şair tesbit edilmiştir.

4643 Vuşūlī.

VÂİZ

Vâiz olarak kaydedilen 9 şair tesbit edilmiştir.

4327 Nizāmī, 4430 Nūrī, 4549 Vālihī, 4605 Vaḥyī, 4761 Yaḥyā, 4946 ‘Adīmī, 4951 ‘Ali veya ‘Ahdī, 4969 Kāmilī, 5005 Yaḥyā.

VAK’ANÜVİS

Târîhî hadiselerin kayd ve zaptı için tayin olunan resmî memurun ünvanıdır.¹⁰⁹ Vak’anüvis olarak kaydedilen 5 şair tesbit edilmiştir.

¹⁰⁷ Mehmet Zeki Pakalın, *a.g.e.*, c.3 s.477

¹⁰⁸ Mehmet Zeki Pakalın, *a.g.e.*, c.3 s.541

4263 Nergisî, 4299 Neşrî, 4384 Na‘îmâ, 4436 Nûrî, 4534 Vâşîf.

VALÎ

Vali olarak kaydedilen 9 şair tesbit edilmiştir.

4180 Nâzım, 4181 Nâzım, 4206 Nâmık, 4353 Nazîf, 4393 Nef‘î, 4428 Nevres, 4594 Vaḥîd, 4893 Zeynelî veya Zeynî, 4952 Ġazâyî veya Ġazî.

YENİÇERİ

Osmanlıların muvazzaf askerine verilen addır. Hükümdarın emri altında ve şahsına bağılı olduğu için “Kapıkulu” da denmiştir.¹¹⁰ Yeniçeri olarak kaydedilen 2 şair tesbit edilmiştir.

4559 Vâlî, 4918 Şu‘â‘î.

MESLEĞİ İLE İLGİLİ BİLGİ VERİLMEMEYEN ŞAİRLER

Mesleği ile ilgili bilgi verilmeyen 270 madde tesbit edilmiştir.

4146 Nâcî, 4149 Nâdir, 4150 Nâdir, 4152 Nâdirî, 4158 Nâzikî, 4159 Nâzikî, 4161 Nâzikî, 4162 Nâzikî, 4163 Nâzî, 4167 Nâşib, 4172 Nâtık, 4186 Nâzım veya Hüsni, 4189 Nâfi‘, 4195 Nâkâm, 4196 Nâleşî, 4197 Nâleşî, 4198 Nâleşî, 4201 Nâlî, 4202 Nâlî, 4203 Nâlî, 4204 Nâmık, 4205 Nâmık, 4211 Nâmî, 4214 Nâmî, 4216 Nâmî, 4220 Nebîl, 4222 Nişârî, 4225 Nesrî, 4228 Necâtî, 4235 Necmî, 4236 Necmî, 4238 Necîb, 4240 Necîb, 4244 Necîb, 4248 Necîbâ veya Necîb, 4255 Nidâî, 4262 Nedîm, 4264 Nizârî, 4268 Nüzhet, 4271 Nüzhet, 4272 Nüzhet, 4273 Nüzhet, 4281 Nesîb, 4283 Nesîbâ, 4285 Nesîbî, 4286 Nesîm, 4288 Nesîm, 4292 Neş‘etî, 4298 Nişânî, 4305 Nuşretî, 4307 Naşfet, 4320 Nuṭṭî, 4330 Nazmî, 4338 Nazmî, 4340 Nazîrî, 4344 Nazîf, 4354 Nazîf, 4355 Nazîf, 4357 Nazîf, 4362 Nazîm, 4363 Nazîmâ, 4367 Na‘tî, 4370 Ni‘met, 4375 Ni‘metî, 4400 Naḳıyye, 4403 Nigâr, 4406 Nigâh, 4410 Nigâhî, 4412 Nigâhî, 4417 Nümâyî, 4420 Nevâyî veya Fânî, 4421 Nevâyî, 4432 Nûrî, 4440 Nûrî, 4443 Nûrî, 4445 Nûrî, 4446 Nûrî,

¹⁰⁹ Mehmet Zeki Pakalın, *a.g.e.*, c.3 s.574

¹¹⁰ Mehmet Zeki Pakalın, *a.g.e.*, c.3 s.617

4447 Nürî, 4448 Nürî, 4450 Nürî, 4453 Nürî, 4455 Nürî, 4459 Nürî, 4461 Nürî, 4462 Nürî veya Şems, 4466 Nüşî, 4475 Nehârî, 4476 Nihâlî, 4480 Nihâlî, 4483 Nihânî, 4485 Nihânî, 4486 Nihânî, 4491 Nihânî veya Cemîl, 4493 Nehcî, 4497 Niyâzî, 4498 Niyâzî, 4504 Niyâzî, 4505 Niyâzî, 4507 Niyâzî, 4508 Niyâzî, 4509 Niyâzî, 4511 Niyâzî, 4517 Vâşık, 4522 Vâhidî, 4526 Vârid, 4527 Vâridî, 4529 Vâsi'î veya Abdülvâsi', 4530 Vâşif, 4531 Vâşif, 4536 Vâşif, 4540 Vâzih, 4542 Vâkıf, 4546 Vâkıf, 4548 Vâkıf, 4551 Vâlihî, 4552 Vâlihî, 4553 Vâlihî, 4555 Vâlihî veya Cevherî, 4558 Vâlî, 4561 Vâhib, 4566 Vecdî, 4573 Vecdî, 4574 Vecdî, 4575 Vecdî, 4578 Vücûdî, 4579 Vücûdî, 4583 Vecîhî, 4585 Vaḥdî, 4588 Vaḥdetî, 4591 Vaḥdetî, 4595 Vaḥîd, 4598 Vaḥîd veya Maḥtûmî, 4600 Vaḥîdî, 4602 Vaḥîdî, 4606 Vaḥyî, 4611 Vezni, 4612 Vezni, 4613 Vezni, 4614 Vezni, 4616 Vesîm, 4624 Vişâlî, 4625 Vişâlî, 4632 Vaşfî, 4634 Vaşfî, 4640 Vuşlatî, 4650 Vefâ, 4651 Vefâ, 4652 Vefâyî, 4654 Vefâyî, 4655 Vefdî veya Mecbûr, 4659 Vaḳ'î, 4660 Veled, 4664 Vehbî, 4666 Vehbî veya Ḥusâmî, 4670 Vehbî, 4675 Vehbî, 4684 Hâtifî, 4688 Hâtifî, 4691 Hâtifî, 4694 Hādî, 4695 Hādî, 4696 Hādî, 4701 Hâşim, 4702 Hâşim, 4703 Hâşim, 4711 Hicrî, 4712 Hicrî veya Es'ad veya Ḥâsim, 4716 Hüdâyî, 4717 Hidâyet veya Nevâyî, 4722 Helâkî, 4723 Hilâlî, 4725 Hilâlî, 4727 Hümâmî, 4731 Himmetî, 4732 Himmetî, 4734 Hemdemî, 4735 Hemdemî, 4741 Hey'etî, 4742 Hey'etî veya Gülşenî, 4743 Yârî, 4744 Yârî, 4745 Yazıcıoğlu veya Aḥmedî veya Bîcân, 4746 Yazıcıoğlu Meḥmed veya Meḥmed, 4747 Yâver, 4762 Yaḥyâ, 4764 Yaḥyâ veya Maḥdûm ve Aḥmed, 4766 Yaḥyâ veya Müderris, 4768 Yesârî veya Ḥulûşî veya Menfî, 4769 Yesrî, 4771 Yesrî, 4773 Yesrî, 4774 Yaşar Nezîhe, 4775 Yaḳînâ veya Yaḳîn, 4776 Yaḳîn, 4779 Yektâ, 4780 Yeksân, 4787 Yümnî, 4788 Yümnî, 4789 Yümnî, 4791 Yûsuf, 4792 Yûsuf, 4794 Yûsuf, 4798 Yûsuf, 4800 Yûsuf, 4802 Yûsuf veya Żiyâ, 4803 Yûnus Emre, 4809 İshâḳ veya Rızâyî, 4810 Es'ad veya Meḥmed, 4811 Es'ad veya Muḥlis, 4814 Eşrefoğlu veya Eşref-i Rûmî veya Eşref, 4816 Akşemseddîn veya Şemseddîn, 4818 Ümmî Sinânzâde veya Ḥasan, 4820 Ümîdî veya Meḥmed, 4823

Enīsī, 4824 Ođlan Őeyhi veya İbrāhīm, 4827 Buđārī veya Hızrī, 4832 Bedī'ī, 4836 Bekāī, 4838 Belīg, 4840 Behcet, 4842 Bīvücūdī veya Tālib, 4844 Pervāne veya Lāzīmī, 4845 Tersī, 4850 Celāl veya Nişānī, 4855 Hacı Bayrām veya Bayrām, 4856 Hāfız veya 'İbādī, 4861 Hüsāmī veya Vehbī, 4869 Hışālī, 4874 Hülüşī, 4878 Dānişī, 4879 Defterī veya Muđlišī, 4880 Rāsım veya Resım, 4881 Rāşid, 4882 Rıhletī, 4889 Rıf'atī veya Nesīb, 4890 Ravzī, 4895 Zeynī veya Şāhī, 4896 Sābık veya 'Ārif, 4899 Sipāhī, 4903 Selīsī veya Međmed, 4907 Seyyid veya 'Oşmān, 4912 Seyrī, 4914 Sīmī veya Feyzī, 4915 Sivāsī, 4919 Şemseddīn, 4921 Şevķī veya 'Ömer, 4922 Şehābī, 4923 Şehlā veya Meyyāl, 4925 Şeyhođlu veya Nūrī veya 'Oşmān, 4926 Şeyhī veya Lālī, 4927 Şabirī, 4928 Şihhatī veya Kātib, 4933 Żamirī, 4935 'Abdullāh, 4942 'Aydī, 4944 'İtābī, 4949 'Askerī, 4955 Fāriğ veya Fehīm, 4959 Fānī Dede veya Rūhī, 4961 Fazlī, 4965 Kađı Burhān, 4966 Kabāyī, 4968 Kāmī, 4971 Kerīmī, 4973 Kemālī, 4980 Međmed, 4984 Muđyī veya Međmed, 4985 Murtażā, 4989 Muķīm, 4991 Necīb veya Necībā, 4992 Nesīb, 4994 Nażmī.

II. BÖLÜM

METİN

TUHFE-İ NÂİLÎ **II. CİLT SAYFA 1000-1263**

4127 Nâil

Cebbarzâde Abbas Hilmi Nâil Paşa, Yozgatlı Cebbarzâde Süleyman Bey'in oğludur. Sivas mutasarrıfı, vefatı Cemâziyel'Ahir 1275 M.1858, Sultan Bayezid Câmî'i Kabristanı'nda medfundur.

Şehenşâh-ı kâdirden hâdret Abdülmecîd Hân'ı
Hudâ mazhar buyurdu her huşûşda şâh-ı devrânı

Hudâvend-i mu'azzam kutb-ı 'âlem gavş-ı aynî dem
Medâr-ı râhat-ı berreyn ü bahreyn fâtiḥ-i şânî

Uzatma Nâilâ tûl u dırâz elfâzı kaşr eyle
Du'âya başla kim buldı kasîde ḥadd ü pâyânı

Kemâl-i pîr idüp Allâh seni taht-ı ḥilâfetde
Cihân tırduḳça tır eyle ḥitân-ı şehzâdegânı

Dîvânı, Üniversite Kütüphânesi'nde, numara 5588

Fatîn 386, Sicill-i Osmânî c.3 s.294

4128 Nâil

Muhammed Nâil Efendi, Kayseri Müftüsü Muhammed Sâlim Efendi'nin oğludur, Kayserili, H.1240 M.1829 tarihinde doğdu, Kayseri müftüsü, vefatı H.1303, M.1885 Kayseri'de Şeyh İbrahim Tennûrî Türbesi civarına defnedilmiştir.

Nâliş-i dilsüzümüz ḥayret fezâdır nây gibi
Deḫşet-efzâdır fiğânım nâle-i hey hey gibi

Cism-i bīmārīñ ğamiyle gör naşıl an dökdi göz
Şan ızılıрма'daki emvāc-ı peyderpey gibi

Virdi tābiş gülşen-i dehre bahār ārızuñ
Geçdi vat-i hecr olan serdi-i faşl-ı dey gibi

Ol büt-i sengīn dili nerm beni bī-şerm ider
Var mı her mürşidin añlar şey cenāb mey gibi

Şerm ile tadīm ider Nāil bu nev ğüftārını
Tufe-i bezm-i hūner-mendān olur bir şey gibi

Son Asır Türk Şâirleri 1077.

4129 Nāil

Enderunlu Ustazāde Üçüncü Yazıcı Nāil Bey, Sultan Selim-i Sālis asrı
şuarāsından.

udūmūñ yümn ü ibālīñ cihānı eyledi şādān
Aılsun batıñ olsun hāırīñ güller gibi hāndān

Benim encümeni du‘ā-ı devletiñdir hīzmet her an
Aılsun batıñ olsun hāırīñ güller gibi hāndān

Ne mümkün olmaya rūyuñ gören ez cān u dil mesrūr
İdersiñ iltifātīñla dil-i virāneyi ma‘mūr

Aduvv-i devlet ü dīne olasıñ ğālib ü manşūr

Açılısun bahtıñ olsun hâtırıñ güller gibi hândân

Tayyarzâde Atâ Tarihi c.4 s.225

4130 Nâil

Abdurrahman Nâil Efendi, Kadı, Sultan Selim-i Sâlis devri şuarâsından.

Haţ-ı reyhânı ile bağ-ı ruhsârı çiçeklenmiş
Harîm-i husni gûyâ leşker-i haţla beneklenmiş

Dökülmüş zîr-i fesden ebrûvânı üzre kâküller
Helâk-i ehl-i ‘aşka gamzesiyle müstereklenmiş

Yine ‘uşşâk-ı bî-berg ü nevâyı dâğ-dâr itdi
O şâh-ı evc-i istignâ nühüfte bûseliklenmiş

Olaldan şehd-i şîrîn-edâya pey-rev ey Nâil
Leţâfet-yâb olub eş‘âr-ı pâkizeñ nemeklenmiş

Sicill-i Osmânî c.4 s.529, Silahdarzâde 60, Şefkat 138.

4131 Nâil

Hüseyin Nâil Bey, Niğdeli, Derviş Ağazâde Niğde Tütün İnhisârı Müdürü
Nâil Bey’in oğludur, H.1321 M.1902 tarihinde Niğde’de doğdu.

Ey güzel yurdımıñ çamlı tağları
Her biri bir çeşid namlı tağları

Gürgenli ardıçlı çamlı tağları
Şu yüce duruşla ne şanlısıñız

Kervan geçirmeyen beller sidedir
Şâhin uçurmayan yeller sizdedir

Delirüb köpüren seller sizdedir.
Ezelden beri mi dumanlısınız

Son Asır Türk Şâirleri 2162

4132 Nâilî

Pirizâde Mustafa Nâilî Efendi, Piri Halifenin oğludur. İstanbullu, Nâilî-i Kâdîm dinmekle meşhurdur. Ma'den kalemi hulefasından. Vefatı H.1077 M.1666, Fındıklı'da Sünbüllî Tekkesi hazîrasına defnidilmişken Tûsî'-i tarîk sebebiyle Bakıyye-i Azmi tekleden alınarak Beyoğlu Mezarlığı'na nakledilmiştir. Fevzî'niñ “Nâilî ola şefâ'at nâilî” mısraıyla Nazmî'nin “Behişt'i Nâilî'ye eyleye Mevlâ mekân” ve “Nâil-i cennet ola Nâilî mādere fen” mısraları vefatına tarihtir.

Çanı 'âlemde cemâliñ gibi güldeste gören
Rûh-ı kudsî çemen-i husniñe şâyeste gören

Kendüyi dâm kimin kûşe-i çeşmiñde bulur
Cilve-i kadd-i ser-efrâzıñı âheste gören

Fenn-i ihyâda mesihe nice nâz eylesün
Âlemi nergis-i maḥmûri gibi ḥasta gören

*

Ne ğamzeden ne ğam-ı yâr-ı pür-cefâdandır
Bizim şikâyetimiz baḥt-ı bî-vefâdandır.

*

Yümm-i ateş-i hurûş-i dilden oldukça sükûn peydâ

İder hemdâğ-ı hasret-i dilde bir girdâb-ı hâb peydâ

*

Şaḥş-ı isti'dâd-ı lutf-i peykerinden bellidir

Kimyâ-ı kâbiliyyet cevherinden bellidir

Eylemez her kim 'ıyâr-ı ḥusne rağbet Nâilî

Ḳader-i 'âşık dilber-i sîmin birinden bellidir

Dîvânı, Bağdadlı Vehbi Efendi Kısımında, Süleymaniye Kütüphanesi'nde, numara 1755

Dîvânı, Esad Efendi Kısımında, Süleymaniye Kütüphanesi'nde, numara 2702

Dîvânı, Serez Kısımında, Süleymaniye Kütüphanesi'nde, numara 2640/2

Divânı, Yahya Efendi Kısımında, Râğıp Paşa Kütüphanesi'nde, numara 302/2

Dîvânı, Fadıl Ahmed Paşa Kısımında, Köprülü Kütüphanesi'nde, numara 275/1

Dîvânı, Revan Kütüphanesi'nde, Topkapı Sarayı'nda, numara 800

Dîvânı, Bayezid Umûmî Kütüphane'de, numara 5798

Dîvânı, Âtîf Efendi Kütüphanesi'nde, numara 2122

Dîvânı, Ayasofya, Kütüphanesi'nde, numara 3976

Dîvânı, Emiri Efendi Kısımında, Millet Kütüphanesi'nde, numara 415

Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi'nde, numara 1372

Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi'nde, numara 1788

Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi'nde, numara 1877

Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi'nde, numara 3249

Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi'nde, numara 5457

Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi'nde, numara 5460

Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi'nde, numara 5550

Şakâ-yık-ı Şeyhî c.1 s.793 Sicill-i Osmânî c.4 s.539, Osmanlı Müellifleri c.2 s.443, Eslâf c.2 s.111, Safâî 519, Mücîb 36, Seyyid Rıza 95, Âsım 32, Mecelle 419, Belîğ 88, Esâmî 312, Vefâyât-ı Ayvansarâyî146, Güftî 116,

4133 Nâilî

Muhammed Nâilî Efendi, Osman Efendi'nin oğludur, Konyalı, Müderris, vefatı H.1086 M.1675.

Sicill-i Osmânî c.4 s.182

4134 Nâilî

Sadra'zam Abdullah Nâilî Paşa, Hotin eğâlifinden Müttekâid Davud Paşalı Serdengeçdi Hacı Halil Ağa'nın oğludur. İstanbullu, Vefatı Zi'lhicce 1171 M.1757, Mekke'de medfundur.

Sicill-i Osmânî c.3 s.381, Kâmûsu'l Â'lâm c.4 s.3106, Hadîgatü'l Vüzerâ Zeyli Dilaverzâde 81, Osmanlı Müellifleri c.3 s.102

4135 Nâilî

Hafız Salih Nâilî Efendi, Manastırlı Guzzaz Sehâbeddin Ağa'nın oğludur. Nâilî-i Cedîd dinmekle meşhurdur. H.1239 M.1823 tarihinde Manastır'da doğdı, vefatı H.1293 M.1876, Mısır'da medfundur.

Kenz-ü Neşâ-yih'inden

Ḥamdî ḥad an ḥüdâ-y-i pâk râ

An ki îmân dâd meştî hâk râ

Evvel ü âḥir âlemiñ ḥamdi temâm

Zâtına maḥşûşdur ḥaḳḳıñ müdām.

Öyle kudret şāhibidir ol Hüdā

Bir avuç toprağa imān virdi tā

Çün irāde itdi ḥalḳ-ı āleme

Virdi şūret şūretinden ādeme

Ṭīn'den ḥalḳ itdi cism-i ādemi

Eyledi rūşen anıñla ālemi

Oldı çün feyzā anla şūret pezīr

Nūr-ı imān-ı ādemi kıldı münīr

*

Münceli şubh-ı ezel ṭarf-ı bināgūşında,

Muḥtefi şām-ı ebed zūlf-i siyeh pūşında.

Yok o ḥāşiyet-i dem nuṭḳ-ı Mesīḥa'da bile

Ki vār ol rūḥ-i revānıñ leb-i ḥāmūşinde.

Yārsız nūş olunan cām-ı Cemiñ Nāilīyā,

Ne ṭolusunda şafā var ve ne de boşunda.

*

Hüsn ü ānından o māhıñ māhitāb eyler ḥicāb

Pertev-i mühr-i raḥından āftāb eyler ḥicāb

Cilvegerdir perde-i usninde y zbi  mihr   m h.

Eylemez a y ra ızh r  b u t b eyler hic b

Hayret-ender-hayreti seyr eyledim  yinede

‘Aks-i usn-i  retin  ılmış ni  b eyler hic b

*

Cilve-gerdir  uy ‘-ı edb r ile am limiz,

Mihre im  n z ider pir ye-i i b limiz

V k f-ı r z-ı nih n z  amze-i  amm zden

Terc m n-ı  ayb  l l eyler lis n-ı   limiz

B lb l-i b  -ı fer      abr u sem n z yine

Reng-i b y-ı g lden olsa  ehber    ehb limiz.

D v n , Emiri Efendi Kısımında, Millet K t phanesi’nde, numara 417

*Son Asır T rk   irleri 1078, Osmanlı M ellifleri c.2 S464, Sicill-i Osm n 
c.4 s.530, Fatin 386*

4136 N b 

Yusuf N bi Efendi, Urfalı, S v r  Muk belecisi, vef t  3 Rebiyy ’l Evvel 1124, M.1712,  sk dar’da Karaca Ahmed Mezarlı ı’nda Miskinler Tekiyesi’ne giden yolun sol kenarında medfundur. Seyyid Vehbi’nin “M rd oldu fet da c h-ı  abre Y suf N b ” mısra  ve “N b  be  uz r-ı emed” c mlesi vefatına tarihtir. Salim’in t rih-i vefatını 1104 g stermesi yanlı dır.

 yine-i idr ki ni   f eyle siv dan

Mihmânımı gelür hâne-i nâpâke hicâb it

Mîzân-ı hâkîkatle eğer vezn olunursa

Hemesnek olamaz lûtfuna cevır ü sitem çerh.

Kimdir bizi men' eyleyecek dâr-ı cinândan

Mevrûs-ı pederdir gireriz hâne bizimdir.

Dîvânı, Revan Kütüphanesi'nde, Topkapı Sarayı'nda, numara 747

Dîvânı, Sultan Reşad Kütüphanesi'nde, Topkapı Sarayı'nda, numara 512

Dîvânı, Asım Bey Kısımında, Köprülü Kütüphanesi'nde, numara 426

Dîvânı, Hamidiye Kısımında, Murad Molla Kütüphanesi'nde, numara 1117

Dîvânı, Hamidiye Kısımında, Murad Molla Kütüphanesi'nde, numara 1118

Dîvânı, Yahya Tefvîk Efendi Kısımında, Râgıb Paşa Kütüphanesi'nde,
numara 306

Dîvânı, Nâfız Paşa Kısımında, Süleymânîye Kütüphanesi'nde, numara 940

Dîvânı, Lâleli Kısımında, Süleymânîye Kütüphanesi'nde, numara 3689

Dîvânı, Hüsrev Paşa Kütüphanesi'nde, numara 382

Dîvânı, Atıf Efendi Kütüphanesi'nde, numara 2110

Dîvânı, Emiri Efendi Kısımında, Millet Kütüphanesi'nde, numara 418

Dîvânı, Emiri Efendi Kısımında, Millet Kütüphanesi'nde, numara 419

Dîvânı, Emiri Efendi Kısımında, Millet Kütüphanesi'nde, numara 420

Dîvânı, Nûr-ı Osmânîye Kütüphanesi'nde, numara 3882

Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi'nde, numara 373

Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi'nde, numara 462

Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi'nde, numara 1257

Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi'nde, numara 1324

Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi'nde, numara 1449

Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi'nde, numara 2824

Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi'nde, numara 3419

Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi'nde, numara 2861

Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi'nde, numara 5575

Dîvânı, Lala İsmâil Efendi Kısımında, Murad Molla Kütüphanesi'nde, numara 488

Şakâ-yık-ı Şeyhî c.2 s.557, Sicill-i Osmânî c.4 s.530, Sâlim 628, Mecelle 416, Lügat-i Tarihiyye ve Coğrafya c.7 s.69 Kâmûsu'l a'lam c.6 s.4534, Belîğ 91, Osmanlı Müellifleri c.3 s.448, Safâyî 564, Asım 31, Vefâyât-ı Eyvansarayî 131, Keşfüzzunûn Zeyli 1/532, Etrabu'l Âsâr 122.

4137 Nâbî

Halil Nâbî Çelebî, Tekirdağlı, Kahveci, vefatı H.1145 M1732 Tekirdağ'da medfundur.

Nedîm-i vaşl iken bîgâne-i rağbet oldum ben

Ba'îd oldum nazardan mübtelâ-yı fırkat oldum ben

O şûhuñ mazhar-ı lütfi iken Nâbî nice eyyam,

Yüzünü görmeğe şimdi dirîgâ hasret oldum ben

Kâmûsu'l A'lâm c.6 s.4534, Sicill-i Osmânî c.4 s.531, Fatin 387, Keşfi'z Zünûn Zeyli 1/532.

4138 Nâcîm

Abdurrahman Nâcîm Efendi, Süleymâniye eşrafından Muhammed Bey'in oğludur. Süleymâniyeli, Ma'muretü'l Aziz İstînaf Mahkemesi Cezâ Dairesi Reisi, H.1249 M.1833 tarihinde Süleymâniye'de doğdı, vefatı H.1313 M.1894, Harput'da medfundur.

Biz âyineyiz şûret-i lâhût-ı nümâyız.

Biz mazhar-ı şaff-ı Hudâ mest-i gedâyız.

Zâhirde eğer kaçtre isek yemm-i kemâliz.

Şûretde eğer zerre isek şems-i Hudâyız.

Gerçi beşeriz secde kıllarlar bize eflâk

Fermânda iklim-i fenâ şâh-ı beğâyız.

Sen şanma bizi ehl-i zemîn arş-ı mu‘allâ

Mûrûş-ı pederdir bize biz ehl-i semayız

Son Asır Türk Şairleri 1059, Osmanlı Müellifleri c.2 s.469

4139 Nâcî

Şeyh Huseyin Nâcî Efendi, Kürdistanlı Ömer Efendi'nin oğludur. Diyârbekirli, Bursa'da Cami'-i Kebir ve Sultan Orhan Cami'i imamı, vefatı Cemâziyel Âhir 1067 M.1656, Bursa'da Pınarbaşı'nda medfûndur.

Olagelmiş ehibbâ birbirine tuhfe göndermek

Şenâdır armağanı muhlîşin Nâcî-i hoş kûyın

Şakâyık-i Şeyhî c.1 s.622, Sicill-i Osmânî c.2 s.193, Tezkire-i Amed 101, Güldeste 514, Mecelle 416.

4140 Nâcî

Şeyh-i Mevlevî Nâcî Ahmed Dede Efendi, Konyalı Hıdır nâmında birinin oğludur. Konyalı, Yenikapı Mevlevihânesi Şeyhi, Sefîne ile Sema'hâne aslen ve mevlüden Bursalı olduğunu yazıyor, vefatı 4 Rebiu'l Âhir 1123 M.1711 Yenikapı Mevlevihânesi'nde medfundur. Vefâtı târihini Sicill'in 1122 ve Esrar Dede'nin 1124 göstermeleri yanlıştır.

Bir bende ki azād ola elbette olur şād,
Amma ki seniñ bendeñ olan ben de olur şād

*

Bārekellāh-ı hūdā-ı celle celāl
Virdi bu bendesine ‘aql u kemāl

Baħr-i cūdı temevvüc etdikde
Sāhil-i ıtab‘ıma getürdi lāl

Feyz-i luṭf-ı vücūd-ı muṭlaḳdan
Çehre-perdāz olur hemīşe maḳāl.

Cilve-gerdir derūn-ı sīnemde
Şāhid-i ma‘nā āfitāb mişāl.

Divānı Üniversite Kütüphanesi’nde, numara 1245

Şakāyık-ı Şeyhî c.2 s.508, Sicill-i Osmânî c.4 s.531, Sâlim 638, Mecelle 416, Esrâr Dede 286, Sema’hâne-i Edeb 230, Sefîne-i Mevleviyye c.2 s.149, Vefâyât-ı Ayvansarâyî 99.

4141 Nâcî

Muhammed Nâcî Efendi, Müderris, vefatı H.1180 M.1766, Edirne Kapısı haricinde medfundur.

Sicill-i Osmânî c.4 s.531.

4142 Nâcî

Ömer Nâcî Efendi bin Sarrac Ali Bey bin Ahmed Ağa, İstanbullu, Muallim Nâcî dinmekle meşhurdur. H.1266 M.1849 tarihinde İstanbul’da doğdı, vefatı 25 Ramazan 1310 M.1892. Sultan Mahmud Türbesi hazirasında medfundur, Namık Kemalzâde Ali Ekrem Bey’in “Yine bir kevkeb ufûl eyleyerek, oldu muzlem-i edebiñ minhâcı, geldi bir devre-i mâtem şi‘re, irtiḥâl itdi Mu‘allim Nâcî” kıt’ası vefâtına tarihtir.

Nedir o nevḫa şu vîrāneniñ civārında,

Doğındı ḫâtırına ḫâl-i inkisārında

Havada yaprağa döndürdi rüzgār beni

Ḥazāne muntazırım ‘iremiñ bahārında

İderse dil perî-vârdır vedâ‘-ı mülk-i vücūd.

Ġarîbe yer bulunurmuş ‘adem diyārında.

Ḳarār-yâb olamam gerçi mest-i serşārım,

Ḥased evrendeki âsūdedir mezārında.

Son Asır Türk Şairleri 1032, Kâmusu’l A’lâm c.6 s.4541, Sicill c.4 s.532, Osmanlı Müellifleri c.2 s.422

4143 Nâcî

Alaybeyizâde Hasan Nâcî Efendi, Alaybeyizâde Hacı Osman Efendi’nin oğlıdır. Trabzonlu, Muallim, Bâb-ı Seraskeri Muhâkemât Dairesi Başkâtibi, H.1271 M.1854 Trabzon’da doğdu, vefatı 20 Rebiül Âhir 1338, M.1919, Merkez Efendi Kabristanı’nda medfundur.

Na‘t

Giryānıñ ħabīb-i müntecibi
Ĥılķat-i her dü ‘ālemiñ sebebi

Şeref-i aslī ‘izzet-i nebī
Rif‘at-i zātī sīret-i edebi

Faĥr-i ālem Muĥammed-i ‘Arabī

Muṭṭali’-i nūr ħazret-i erĥam
Evvelin şun’-i kârgâh-ı kerem

Ĥarem-i ĥaķķa vâşıl u muĥarrem
Rûĥ-ı âdem nebiyy-i ĥudsī dem

Faĥr-i ālem Muĥammed-i ‘Arabī

Muĥannet saray-ı ĥalbimi geldiñ şen eylediñ
Ey nūr-ı dīde dīdeleri rûşen eylediñ

Gördünse söyle rûy-i şafâ ĥâlet-i ĥuzūr
Yıllarca kūy-i gurbeti sen mesken eylediñ

Son Asır Türk Şairleri 1051, Osmanlı Müellifleri c.2 s.473

4144 Nâcî

Hulûsi Nâcî Efendi, Hünkâr İmamı Ekinli Zeynel Abidin Muhammed Efendi’nin oğlıdır, Sâdâret Mektebi Kalemi hulefâsından, H.1244 M.1828 tarihinde İstanbul’da doğdu.

Reh-i cānān hayli demdir ey dil-intizārımdır
Teessüf itmem ol ahu-yı vahşî çün şikārımdır

Taḥayyül eylemem rûz u şebi dildârı gördükçe
Anıñ zülf-i siyâhıyla raḥî leyl ü nehārımdır.

Ḳaddiñ biñ nâz ile cāna büyütdüm ravzâ-ı dilde
Şu virdim âb-ı çeşmimle nihâl-i i‘tibārımdır.

Hezārān sūziş-i ḥasretle her dem her zamān her şeb
Beni bülbül gibi nālān iden ol gül‘izārımdır.

Bu nazm-ı pâki tanzîr eylemek ḥaddim değil amma
Ġazel-i tarḥ itme Nâcî neyleyim pek eski kārımdır

Fatin 387, Sicill-i Osmânî c.2 s.435 ve c.4 s.531

4145 Nâcî

Mustafa Nâcî Efendi, İstanbullu, Kadı, Hattat, Tuhfe Gümüş Kasabası’ndan
olduğunu yazıyor.

Dü ḥarf ise yine ma‘nî-i hâ vü hû birdir.
Bağıla manzar-ı enverde çeşm-i hû birdir.

Ṭarîḳ-ı Ka‘be’de maḥşûd eğerçi bî-ḥaddir.
Revendgân-ı muḥabbetde cüstcû birdir.

Yemm-i âşinâ mı ḥaḳîḳat-şināse zāhirdir
Görünse bî-‘aded emvâc nola cev birdir.

Tuhfe-i Hattâtîn 552, Safâyî 604, Sâlim 638

4146 Nâcî

Nâcî Paşa, Manastırlı Halil Paşanın oğludur, Manastırlı, Birinci Ferîk, Şevval 1292, M.1875 tarihinde Manastır'da doğdu.

Na't

Nūr-ı haq pertev-firūz olmasın cebîniñden seniñ

Her gönül şūrîde 'aşq-ı âteşiñden seniñ

Bildiñ ey ma'nâ-şinâs Allâh'ı sen haqqa'l yakîn

Feyzdâr oldu cihân haqqı yakîniñden seniñ

Bir ilâhî maqsûdı dîniñle te'mîn eylediñ

Gâmbîn oldu beşer dîn-i mübîniñden seniñ

Bir ilâhî feyz ile itdiñ zemîne in'itâf

'Arş-ı a'lâ ahz-i feyz eyler zemîniñden seniñ

Son Asır Türk Şairleri 2157

4147 Nâcî

Naci Fikret Bey, Mustafa Fikrî Efendi'nin oğludur, Konyalı, Üniversite Kütüphanesi memurlarından, H.1309 M.1891 tarihinde Konya'da doğdu.

Hayatıñ en güzel ânı bu ândır

Bu yaş pek bî-emândır pek yamândır.

Bu çağ uç biriñ hüsñ ü āndır.
Bu yaş pek merhametsiz pek yamandır.

Son Asır Türk Şairleri 1055

4148 Nâcî

Ömer Nâcî Bey, Hatib.

Hayālî gölgeler altında zâhir-i bî-tâb
Uyur neşâyid emvâcî mâvî bir deñiziñ

Semâda bir mütemevvic şelâle-i mehtâb
Bütün tabî‘ate serîr-i rişâşe-i zerrîn

Osmanlı Müellifleri c.2 s.474

4149 Nâdir

Nâdir Ali Han, Tahmasb Kulu Han denmekle meşhûrdur, vefatı, H.1160
M.1747.

Sadr-ı A’zam Dâmad İbrahim Paşa’ya takdim eylediği kasîdesinden:

Mey neşât eyle eyyâm-ı şadr-ı ‘âliyede
Pür oldu şimdi gönül hemçü sāğar-ı hırşîd

Ne meydîr ol mey şevk efken zülâl-ı kerem
Ki zerre neş’esi câna virir hayât-ı cedîd

Sâlim 638, Mecelle 416

4150 Nâdir

Hasan Nâdir Efendi, Maraş'da Karazâde âilesinden, H.1246 M.1830 tarihinde Maraş'da doğdu.

Şol zamân ki bezm-i vaşlında gönül mesrûr idi.

Câm-ı vahdet neşesinden gözlerim maḥmûr idi.

Olmamışdı kâf u nûn emri şerefşâdır henüz

Var olmağçün nâgme-i rûz-ı ezel manzûr idi

Olmadan Havvâ vü Âdem dâhil-i ḥuld-i berrîn

Şöhretim âfâkda Âdem deyû meşhûr idi

Etmeden Mûsâ'ya emr-i len terânî'den ḥiṭâb

Pertev-i ḥüsniñ tecellîsine gönlüm Tûr idi.

Son Asır Türk Şairleri 1063

4151 Nâdirî

Abdulḡanîzâde Muhammed Nâdirî Efendi bin Kazasker Abdulḡanî Efendi bin Bolulu Emir Şah bin Mahmud bin Bayezid, Rumeli Kazaskeri, H.948 M.1541 tarihinde doğdu. Vefatı Cemâziyel Ahir 1036, M.1626, Fatih civarında Hoca Âbid Çelebi Mescidi'nde medfundur. Azmizâde Hâletî'nin "Bezm-i Fânîden ḡanîzâde alub âḥir ayak, kaldı bâkî neşve-i şahbâ-ı nazm-ı fâḥiri, didi târîḥ-i vefâteş sâkî-i bezm-i ezel, geçdi dünyâdan mey-i 'ilmiyle 'aşrîñ Nâdirî" kıtası vefatına tarihtir.

Görelî ḥattîñ olup 'âşık-ı lâḡar kâḡıd

Sañâ olmasîñ ezelî bende-i kemter kâḡıd

Şûret-i hûbîñi bir şafhada naķş eyleyeler
‘Âşık-ı zâre gelub rûh-ı muşavver kâğıd

Qararub dursa nola hâmeye olduķda qarîn
Dili ucundan anıñ olmuş idi bir kâğıd

Gerçi gâyet de eli yufķadır ammâ ki niye
Tırmadan bezl itmede mânend-i tavânger kâğıd

*

Derdiñle ‘andelîb-i çemen kıldı nâleler
Senden şikâyet itdi gülî eyleyub siper

*

Müjgân-ı tîr ile göricek çeşm-i kâtiliñ
Şayd itdi murğ-ı cânı o şahbâz tîz pez

*

Qaddim kemâne döndi velî mübtelâ göñül
Her gördüğü tîz-rû hırâmâna cân atar

Dîvânı, Lâleli Kısımında, Süleymânîye Kütüphanesi’nde, numara 1768
Dîvânı, Esad Efendi Kısımında, Süleymânîye Kütüphanesi’nde, numara
2704

Dîvânı, Hacı Mahmud Efendi Kısımında, Süleymânîye Kütüphanesi’nde,
numara 3371

Dîvânı, Hacı Mahmud Efendi Kısımında, Süleymânîye Kütüphanesi’nde,
numara 3374

Dîvânı, Lâleli İsmâil Efendi Kısımında, Murad Molla Kütüphanesi'nde, numara 489

Dîvânı, Nûr-ı Osmaniye Kütüphanesi'nde, numara 3884

Dîvânı, Nûr-ı Osmaniye Kütüphanesi'nde, numara 4202

Dîvânı, Fatih Kütüphanesi'nde , numara 3877

Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi'nde, numara 793

Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi'nde, numara 1338

Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi'nde, numara 1822

Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi'nde, numara 2803

Şakâyyık-ı Nevizâde 702, Sicill-i Osmânî c.4 s.152, Eslâf c.1 s.142, Kâtib Çelebi Fezlekesi c.2 s.99, Osmanlı Müellifleri c.2 s. 349, Beyânî 79, Keşfîz Zunûn Eski Tab'ı c.1 s.524 ve yeni tab'ı c.1 s.816, Tuhfe-i Hattâtîn 421, Kâmusu'l A'lâm c.6 s.4542, Hasan Çelebi 312, Kâfzâde 106, Mecelle 416, Riyâzî 126, Âsım 22, Seyyid Rıza 93, Enîsü'l Müsâmirîn 59, Hülâsatü'l Eser c.4 s.9

4152 Nâdirî

Nâdirî Çelebi, Bağdadlı.

Sürmeyen âb-ı şıfat yerlere kūyiñde yüzün

Ka'be haqqı şanma lâyıķ-ı dîdâr olmaz

*

Âteş bıraķdı âhım ne ṯâg-ı âsumâne

Qorqum budur ki yana bu qâr hâne

Olaldan Hâķ biliyor ser ü gül-i ruhsârdan maḥrûm

Ağardı çeşmim oldum dîde vü dîdârdan maḥrûm.

Ahdî 320

4153 Nâdim

Molla Hüdâ-yı Nazar, Harzemli, H.1234 M.1818 tarihinde hayatda idi.

Arif Hikmet 59

4154 Nâdî

Ahmet Nadi Efendi, Kastamonulu, Basra Valisi Ahmed Paşa'nın kethüdası, vefatı H.1131 M. 1718 Basra'da medfundur. Tuhfe Ruhâlî olduğunu yazıyor.

La'liñe erbâb-ı hikmet mül dimez de ya nedir

Kâkül-i müşkîniñe sünbül dimez de ya nedir

Gülşen-i kuyinde yâriñ nûş idenler nâlemi,

Nâdiyâ hûş lehçe bir bülbül dimez de ya nedir

*

Ey perî-i gülçîn bâğ-ı vuşlatıñ kimdir 'aceb

Bî-tekellûf nâil-i cem'iyyetiñ kimdir 'acep

Ey gül-i bâğ-ı melâhat bülbül-i şeydâ gibi

Dâhil-i gülşen-i sarây-ı şöhetîñ kimdir 'aceb

Nâdiyâ bîmâr-ı 'aşk-ı bî-devâ oldun yine

Bâ'ış-i derd-i dil-i bî-'illetiñ kimdir 'aceb.

Sâlim 649, Safâyi 577, Tuhfe-i Hattâtîn 101, Vefâyât-ı Ayvansarâyî 141.

4155 Nâzik

Abdullah Nâzik Efendi, Tâcir Mehmed Çelebi'nin oğludur, Bursalı, Konya Kadısı, vefatı Rebiulevvel 1098, M.1686, Konya'da Sadreddin Konevî Türbesi

hazîrasında medfundur. Abdullah Nadi'nin “Ola behîst-i ‘âlîde Nâzik Efendi” mısraı vefâtı tarihidir. Osmanlı Müellifleri'nin İstanbullu olduğunu yazması yanlıştır.

Bu bahriñ lüccesinden çıkmışız dîvāneyiz cāna
Bu deñlü âşinālîk var niçün bîgāneyiz cāna

*

Şimdengerü tevḥîd ü fenâdır baña müemmen
Yâ mu‘tekif-i ḳudsî veyâ deyr-i frengim

Maḳşûdîñ eğer dürr ü güherse ana bahrim
Mâhî ise şayd olmağa âmâde nihengim

Dîvânı, Esad Efendi Kismında, Süleymaniye Kütüphanesi'nde, numara 2621

Dîvânı, Hacı Mahmud Efendi Kismında, Süleymaniye Kütüphanesi'nde, numara 3511

Dîvânı, Emiri Efendi Kismında, Millet Kütüphanesi'nde, numara 89

Dîvânı, Emiri Efendi Kismında, Millet Kütüphanesi'nde, numara 90

Dîvânı, Emiri Efendi Kismında, Millet Kütüphanesi'nde, numara 91

Dîvânı, Reşid Efendi Kismında, Millet Kütüphanesi'nde, numara 750

Dîvânı, Reşid Efendi Kismında, Millet Kütüphanesi'nde, numara 749

Dîvânı, Atıf Efendi Kismında, Millet Kütüphanesi'nde, numara 2062

Dîvânı, Atıf Efendi Kismında, Millet Kütüphanesi'nde, numara 2063

Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi'nde, numara 1731

Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi'nde, numara 2855

Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi'nde, numara 2914

Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi'nde, numara 3432

Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi'nde, numara 3542

Şakâ-yık-ı Şeyhî c.1 s.597, Sicill-i Osmânî c.2 s.369, Güldeste 505, Belîğ 94, Osmanlı Müellifleri c.2 s.447, Mecelle 417, Keşfî Zünun Zeyli 532

4156 Nâzikî

Muhammed Nâzikî Efendi, İstanbullu, Erdek Kadısı, vefatı H.1032, M.1622.

Şakâ-yık-ı Şeyhî c.1 s.107, Sicill-i Osmânî c.4 S532, Keşfî 'z Zünûn Zeyli 532

4157 Nâzikî

Muhammed Nâzikî Efendi, Kadı, vefatı H. 1044, M. 1622.

Riyâzî 123, Mecelle 417.

4158 Nâzikî

Mustafa Nâzikî Efendi, Muhammed Nâzikî Efendi'nin oğludur. Vefatı H.1078 M.1667.

Biz hayâl-i lebiñi dilde ki mihmân buluruz
Zahmımız taralıguz mürde iken cân buluruz

Zülf-i dilberde dahî eylemez arâm u qarâr
Tân olur gönlümüzü şöyle perişân buluruz

Derdimiz tâzelenür gülşene varsağ zîrâ
Güllerinde eşer-i çâk-i girîbân buluruz

Şakâ-yık-ı Şeyhî c.1 s.401, Sicill-i Osmânî c.4 s.399, Safâ-yi 524, Mecelle 417, Belîğ 94, Güftî 109

4159 Nâzikî

Şöhretîzâde Nâzikî Çelebi, Şam Defterdarı Hıdır Şöhretî Efendi'nin oğludur. Vefatı H.1160 M.1747.

Geçürme 'ömrini zâyi' dilâ terk itme mu'tâdıñ

Olub kör boynı bağılu bendeñi bir ser ü âzâdeñ

Çanuma girmesün meded ol bî-amân tutıñ

La'liñ yanında eylesun tîğ-ı kân tutıñ

Bu gazel Yenihisarlı Nâzikî'nindir. Tezkere-i Ahmed'in Şöhretîzâde namına kaydetmesi yanlışdır.

Tezkire-i Amed 101

4160 Nâzikî

Ahmed Nâzikî Efendi, Kütahyalı, Kuşadalı İbrahim Efendi hulefâsındandır. Vefatı H.1272, M1855, Üsküdar'da Nasûhî Tekyesi'nde medfundur.

Osmanlı Müellifleri c.1 s.152

4161 Nâzikî

Nâzikî Çelebi bin Hasan Efendi bin 'Abdâh Efendi, Yeni Hisarlı (İstanbul'da) Rumeli Hisarı Şairi 'İşretî'nin biraderi olup, Kanuni Sultan Süleyman devri şairlerindendir.

Çanuma girmesun meded ol bî-emân tutıñ

La'liñ yanında eylesun tîğ-ı kân tutıñ

İtse kıyâm gitmege kıpar kıyamet ah

Hey gitmesun o fitne-i âhîr zamân tûtîñ

Oldı ğam-ı firâkıyla bî-mâr Nâzikî

Tâ ki düşer olur meded-i ol bî-tüvan tûtîñ

Ahdi 324

4162 Nâzikî

Nâzikî Çelebi

Câm-ı gülden mest olub feryâde geldi ‘andelîb

Biz de bundan böyle mest olsağ revâdır sâkiyâ

*

Meyân-ı âbe düşen sîme döndi şekl-i kâmer

Ki bir yanı görünür cürminiñ hilâl mişâl

*

Beni kırbân idersiñ bâri maqbûl olduğum bildir

Bağub ol rûy-ı ateş-nâkle kârım tamam eyle

*

Düşsem cânıma geçti ciğerim pâreler

Görmedim hançer-i bürrânîña beñzer tizâb

*

Güyâ berâ-yı meşveret def‘-i cünûd-ı ğam

Bir yere geldiler yine erkân-ı meyiñde

*

Alalım nağd-i dil ü cânla ‘aşk-ı yâri
Yine mâlik olur ey dil görelim ağıyarı

*

Bir kıatre bâde üstüne bir nice kıan olur
Dürr-i lebiñde şöyle çekildi şarâblar

Meyhâneye şimdi medreseye döndü Nâzikî
Hep cümle reh-i pîr-i muğandır kitâblar

Kafzâde 110

4163 Nâzî

Muhammed Çelebi, İstanbullî, Sultan Murad-ı Râbi’ devri şâirlerinden.

Nâzî seçilmez oldu gülistân dehrde
Gülbâñ-ı ‘andelîb şadâ-yı hezârdan

*

Mest-i şevkıız bezmimiz yâd olsa dünyâ reşk ider
Cur’a-i şahbāmıza cemşîd ü dârâ reşk ider

*

Sensiz bu gönül câm-ı ziyâgüsteri neyler
Lebrîz-i mey-i hasret olan sâğarı neyler

Bir cünbüş-i ğamzeyle biter kârı cihânîñ
Ol şûh-ı cefâ-pîşe ‘aceb hançeri neyler

Seyyid Rızâ 98, Mücîb 37, Belîğ 94

4164 Nâşid

Kadı Hacı Muhammed Efendi, Belgradlı, Saray Nâibi dinmekle meşhûrdur, Evkâf Müfettişi, vefatı Ramazan 1179, M. 1765, “ennâşid tayyibellâhu şerâhu” cümlesi vefâtına tarihtir. Edirnekapısı haricinde Emir Buhârî Tekyesi yolında medfundur, vefatı tarihini Râmiz’in 1180 göstermesi yanlıştır.

Râmiz 254, Mecelle 417

4165 Nâşid

Enderunlu İbrahim Nâşid Bey, Moralı, Sadrâzam Topal Osman Paşazâde Sultan Ahmed-i Sâlis kerîmesi Âyişe Sultan Zevci Kaptan-ı Deryâ Râtıb Ahmed Paşa’nın oğludur, Moralı, Mâbeynci, Sultan Abdulhamîd-i Evvel Kızı Emine Sultan kethüdâsı, H. 1162 M. 1748 tarihinde Mora’da doğdı, vefatı 4 Rebi’u’l Evvel 1206 M. 1891, Üsküdar’da Ayazma Câmi’i’nde medfundur.

Qılma insâna haqâretle nazar

Añla ser-i nüsha-ı kübrâya bak

Olma dildâde nuqûş-ı zâhire

Şûrete meyl eyleme ma’nâya bak

İttiḥādın serini idrâk için

İhtilâf-ı şûret-i eşyâya bak

*

Çiyen giysüsine zincir-i teselsül didiler

Döndiler şoñra ḥaṭdır diyü kâkül didiler

*

Naķş iderseñ ey revān yāri resm yayacak
Başka tarh itmek dilerseñ baķ hilāl-i aya çek

Berk ü bār-ı lütfuñı görsün dil-i üftādegān
Ey nihāl nāz-perverdim kerem kıl sāpe çek

Kākülünden ol mehiñ düşdükçe tel çek ey gönül
Çünki kārıñ misk ü ‘anberdir seniñ sermāye çek

*

Hümā-yı kākülündür fark-ı cāne sāye-i devlet
Nigāh-ı iltifātıñdır baña sermāye-i devlet

Türkide olur edbārı mirķat-i haķīkatde
Eğer çi mürtefi‘dir şüretā ne pāye-i devlet

Tezelzülde değil hālī esās-ı ķaşr-ı istikbār
Meğer gehvāre cünbān-ı haķdır dāye-i devlet

Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi’nde, numara 538
Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi’nde, numara 1406
Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi’nde, numara 5453

Osmanlı Müellifleri c.2 s.461, Tayyarzāde Ata Tarihi c.4 s.211, 226, Tuhfe-i Hattâtîn 28, Mecelle 417, Fatin 288, Sicill-i Osmânî c.4, s.532, Râmiz 155, Silahdarzāde 62, Şefkat 151, Esad Efendi 67, Akif 22, Keşfi’z Zünûn Zeyli 532.

4166 Nâşid

Safvet Nâşid Efendi, Yenişehir Fenarlı, Kâtib, vefatı H. 1243 M.1827

Gönlüm bugün ki bir şanemiñ âşinâsıdır
Sevdâ-yı zülfi başa görünmez belâsıdır.

İtmez karar nâle-i cânūzdan bu dem
Meftūn-ı mest dide-i edâ murabbâsıdır.

Âyine-vâr mihr-ruḥ tâbdârıdır
Bu çeşm-i terke ḥâkerhî tūtiyâsıdır

Nâşid nedir bu derde giriftâr iden seni
Ol âfetin o kâmet-i ṭubâ edâsıdır

Fatin 388, Sicill-i Osmânî c.4 s.532

4167 Nâşib

Ahmed Çelebi, Belgradlı, vefatı H.1117 M.1705, vefatı tarihini Mecnû'u's
Şuarâ ile Sicill'in 1115 göstermeleri yanlışdır.

Ruḥlarıñ ḥūygerde-i tâb-ı şarâb
Eyledi gülfence-i ḥurşîdi âb

*

‘Âşık ki derd-i ‘aşkla nâlân olmadı
Gülçin-i bâğ-ı vuşlat-ı cânân olmadı

Sevdâgirân-ı ‘aşka nuḳūd-ı niyâz eyle
Kâlâ-yı vuşlat olmağa imkân olmadı

Nâsib harîm-i vuşlata yol bulmadı o kim

Zehraya nûş-ı firkat-i hicrân olmadı

*

Şerha vü dâğ eyle sinem köhne gülşendir dili

Her gül-i gülbin-i tırâz-ı nâzenînim tazedir

Şakâ-yık-ı Şeyhî c.2 s.561, Sicill-i Osmânî c.4 s.533, Mecmu'ü's Şuarâ 50, Mecelle 417, Belîğ 94

4168 Nâsih

Muhammed Nâsih Efendi, İstanbullu, İmam, vefatı H.1320 M.1902, Bursa'da Şeyh İsmail Hakkı Efendi'nin kabri yakınında medfundur.

Osmanlı Müellifleri c.2 s. 471

4169 Nâsır veyâ 'Abdulgâkî

Şeyh Seyyid Abdulgâkî Nâsır Dede Efendi, Kütahyalı Şeyh Seyyid Ebu Bekir Dede Efendi'nin oğludur. Abdulgâkî maddesine bak.

4170 Nâîk

Mehmed Çelebi, Edirneli Attar, Yeniçeri Ağası Doğramacı Mehmed Ağa müntesiblerinden, vefatı H.1129, M.1716, İstanbul'da medfundur.

Ne hoşdur 'arız-ı dilberde zülf-i 'anber-bû

Bihver-i Meryem olursa 'acib midir giysû

Ruğında hâl-i siyeh dâğ-ı lâledir gûyâ

Ya nâfe der ki bırakmış o gülşene âhû

Şemīm-i dikleşī ‘ıtr-ı dimāğ olur nātık
Ne hoşdur ‘arız-ı dilberde zülf-i ‘anber-bū

*

Şafā-yı seyr-i çemen kaçdın ider ‘uşşākıñ
Yanında bir şanem-i gülizār lāzımdır

*

Göñül sūzān olur fikr-i ruḥ-ı cānāna düşdükçe
Yanar şem‘-i şebistān üstine pervāne düşdükçe

*Şakâyet-ı Şeyhî c.2 s.561, Sicill-i Osmânî c.4, s.534, Safâyi 563, Sâlim 636,
Belîğ 90*

4171 Nātık veya Nātıkî

Ahmed Dursun Efendi bin İshak Efendi bin Halil Efendi, Erzurum müftüsü, Karşı, Vâiz Dursun Efendi veya Koca Müftü dinmekle meşhurdur, vefatı H.1280, M.1863 tarihindedir. Erzurum’da Kars Kapısı Kabristanı’nda medfundur. Son Asır Türk Şairleri ve Erzurum Şairleri namındaki eserlerde 1200-1210 seneleri arasında Erzurum’da doğduğu yazılmış ise de dîvânın sonunda yazılı hal tercemesinde 1199 tarihinde Ardahan’da Dedegöl Köyü’nde doğduğu gösterilmektedir.

Derūnum dāğ dāğ üzre nedendir bilmedim yā Rab
Şafāda nār nār üzre nedendir bilmedim yā Rab

Muḥaşşal kendi kendimden uşandım bir cihān içre
Bu göñlüm ḥār ḥār üzre nedendir bilmedim yā Rab

Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi'nde, numara 1225

Son Asır Türk Şairleri 1109, Divanın sonunda yazılı hal tercemesi

4172 Nâṭık

‘Acem Nâtık.

Arif Hikmet 60

4173 Nâṭıkı veya Nâṭık

Ahmed Dursun Nâtık Efendi bin İshak Efendi bin Halil Efendi, Nâtık maddesine bak numara 4171

4174 Nâzır

Nâzır Çelebi, Buharalı, Mir Haydar nüdemâsından, H. 1234 M.1818 tarihinde hayatda idi.

Arif Hikmet 60

4175 Nâzım

Ördekzâde Mustafa Nâzım Efendi, Yeniçeri Kâtibi, Yenibahçeli Ördek İsmail Efendi'nin oğludur, İstanbullu, Yeniçeri Efendisi, vefatı H.1107 M.1695, Belgrad'da medfundur, vefatı tarihini Sâlim'in 1106 ve Sicill'in 1108 göstermeleri yanlıştır. Biraderi Şair Osman Hamdi 2767 Nuru'da mukayyedir.

Farḳ olmaz şü'le-i âhım gice mehtâbdan

Neyleyim Ḥurşîd-i raḥşânım göz açmaz ḥâbdan

Yâd-ı la'l-i dilrubâdır bâiş-i keyfiyyetim

Nâzıma yoksa nedir ḥâşıl-ı şarâb nâbdan

*

Kerem kıl mâni’-i rahm olmasın çok bakma mir‘âte
Seni hodbîn ider âyine-i şelîd ey melek-sîmâ

*

Bir ‘âşıkîñ ki dâğ-ı muhabbet serindedir
Elbette eşk-i hasreti çeşm-i terindedir

*Şakâ-yık-ı Şeyhî c.2 s.331, Sicill-i Osmânî c.4 s.534, Safâyi 547, Belîğ 95,
Sâlim 639, Etribü’l Âsar 123*

4176 Nâzım

Müderriş Muhammed Efendi, İstanbullu, Kara Nâzım ve Kirli Nâzım dinmekle meşhurdur. Remzi Bahadır Giray’ın oğlu Kırım Hânı Hacı Selim Giray Han çocuklarının hocası idi. Vefatı H. 1116 M. 1804, Çatalca’da medfundur, Tuhfe’nin vefatı tarihini 1016 göstermesi yanlıştır.

Şanma kim ‘âşık şafâ-yı ‘iddin nevmîd olur
Oña her çîn-i cebîni bir hilâl-i ‘îd olur

Cezâ bezm-i muhabbet kim nevâ pür dâzîniñ
Şu’le-i âvâzı dâğ-ı sîne-i nâhîd olur

Nâzımâ zer bâleş Hürşîde eyler etkâ
Kim ki ‘Îsâ-veş şeh-küşûr ki tecrîd olur

*

Çabza-ı teşhîre aldı çün kemân eller seni
Bin sihâm-ı hasretiñle mesthâm oldum bu şeb

*

Bir ʃabīb-i behçetiñ bī-mārı oldum āh kim
Derdimiñ ʃadgūne-i dermānın bilür bilmez

*

Gül-i zaḥm-ı seyrangāh ruḥ-ı alıñ kimdir
Gonce-i çīn-i çemenistān cemāliñ kimdir

Söyle ey ʃūʃi-i ʃīrīn-sülḥan ‘aşḳ henüz
Sükkerin sāmī’a-ı ʃuz meḳāliñ kimdir

Nāzım ʃifteden gayri bu vaḥşetgedede
Ünsiyet gerde-i āhū-yı ḥayāliñ kimdir

Dîvâni, Lala İsmail Kısmında, Murad Molla Kütüphanesi’nde, numara 490
Dîvâni, Üniversite Kütüphanesi’nde, Murad Molla Kütüphanesi’nde,
numara 462

Dîvâni, Üniversite Kütüphanesi’nde, Murad Molla Kütüphanesi’nde,
numara 760

*Şakâyiık-ı Şeyhî c.2, s.561, Sicill-i Osmânî, c.4 s. 535, Mecmu’ü’ş Şuarâ 63,
Beliğ 95, Tuhfe-i Hattâtîn 730, Safâyî 555, Sâlim 639 Keşfi’z Zünûn Zeyli 533*

4177 Nāzım

Muhammed Efendi, Sofî Ali Efendi damadı, Nevrekop Kadısı, vefatı
H.1186 M.1772

Ramiz 257, Sicill-i Osmânî c.4, s.535

4178 Nāzım

Defterdar Nazım Efendi, İstanbullu, Bosna Defterdarı, vefatı Rebiu'lâhir
1269 M.1852

Göñül yapmak düşerken şânıña şîrîn-dehenlikden
Nedir maşşûduñ ey tûṭî-şîfat bu dil-şikendlikden

Sefîd-i vech maḥv-ı vüçûd itmekledir ey dîl
Siyeh-rû olma ḥâl-âsâ şaḳın da'vâ-yı benlikden

Temâşâ-yı ḥaṭṭ-ı nev-ḥîz hoşbûyile cānânîñ
Ḥayâlistân-ı dîl bir kıt'a düşdür fesleḡenlikden

Gülistân-ı ma'ârifde ḥarîr-i ḥāmeme Nâzım
'Aceb mi ḡıḇṭa-res olsa hezâr-ı zâr çimenlikden

Fatin 390, Sicill-i Osmânî c.4, s.535

4179 Nâzım

Nâbizâde Ahmed Nâzım Bey, Nâbi Efendi namında birinin oğludur, İstanbullu, Erkan-ı Harb kolaḡalarından, H.1279, M.1862 tarihinde İstanbul'da doğdu, vefatı 22 Muharrem 1311, M.1893, Miskinler Tekkesi'nden Sıraçlar Çeşmesi'ne giden cadde üzerinde medfundur. Osmanlı Müellifleri'nin vefatı tarihini 1307 göstermesi yanlıştır.

Benim ol şâ'ir-i mûciz suḡen-i mûciz-edâ
Ḳudret-i nâṭıḳamîñ vâlihi olmasın büleḡâ

'Aḳl-ı küî behte düşer âfet-i idrâkimden
'Âleme şu'le-i efkârım olur perḳ-ı belâ

Ne kalem kim yed-i Mūsā'da 'aşā-veş her dem
Oluyor kudretine karşı musahhîr ma'nâ

*

Âh ey sevdâ-yı reftâriyle mes'ûd olduğum
Sâye-i 'aşkındadır 'âlemde mevcûd olduğum

Müctenibsin sen böyle taltîfden meftûnını
Ferî-ı hubbimden midir bilmem ki merdûd olduğum

Vâlide Ninnisi

Yavrucuğum uykuya dal nâz ile
Cünbüş-i gehvâre-i i'zâz ile

Yat uyu ey tıfl-ı şafâ perverim
Zevkine düyâmı fedâ eylerim

Dal yine ezvâk u hayâlâtına
Haydi meleklerle mülâkâtına

Gönlümi sevgiñ uyutur ben seni
Ben seni telîf iderim sen beni

Son Asır Türk Şairleri 1139, Osmanlı Müellifleri c.2, s.467

4180 Nâzım

Muhammed Nazım Paşa, Akşehir Kaymakâmı Şakir Efendi'nin oğludur,
İstanbul, Selanik Vâlisi, 1 Recep 1265, M.1848 tarihinde doğdu, vefatı 11

Cemaziyel'Âhir 1345, M.1926, Karacaahmed Kabristanı'nda, Şair Nedim'in kabri civarında medfundur.

Zamānıñ kerem ü sürûrundan zebûn u bî-ķarâr oldum
Cihānıñ bunca derdinden vakıtsız ihtiyâr oldum.

Otuz yıl mülki seyr itdim hemān ferṭ-ı teeşşürle
Sirişķ-i ḥalkı gördükçe ḥazîn ü eşķbâr oldum

Ṭolaşdım ferṭ-ı 'ibretle bu bî-şāḥib memālikde
Bütün ḥalkı mühālikde görüb zâr u nezâr oldum

Ahālî fakır ile bî-tāb ḥükûmet ise yağmager
Ḥarābîyi görüb yer yer şıķıldım zülfikâr oldum

Mezālimle yazık büldān ḥarābāndır ḥarāb olmuş
'Umūmen ḥalkı aç 'üryān görüb girye-nişār oldum

Son Asır Türk Şairleri 1144

4181 Nâzım

Hüseyin Nâzım Paşa, Harbiye Nezâreti Nüfus Kalemi kütübbesinden Hasan Tahsin Efendi'nin oğludur. Edirne Valisi, H.1270, M.1823 tarihinde İstanbul'da doğdu. Vefatı 14 Cemaziyelahir 1346, M.1927, Karacaahmed Kabristanı'nda medfundur.

Vefât Tārīḫi

Ḳahr-ı cellād ķaẓa yetmez mi yâ Rab âdeme
Yok mıdır feryād-res 'âlemde ehl-i mâteme

Ey mezār ey cāy-i havl-efzā-yı hicrān el amān
Merdüm-i dīdemdir āġūşındaki hoş dut hemān

El-firāk ey dühter-i t̄ālī‘-i siyāhım el-firāk
Cānıña hem oldı derdiñle maḳarr-ı iştıyāk

Elġiyās ey zāir-i rüşen-i zāmīr-i ārām kııl
Fātiḥañla luṭfını Allāh içün itmām kııl

Düşdi bir dānem yere tārīḫi buldu ta’miye
Gençliğinde cennet-i a’lāya gitdi Sāmiye

Son Asrın Türk Şairleri 1149

4182 Nāzım

Muhammed Nazım Efendi, Ayıntablı, Rumeli Ordu Kâtibi, Sultan
Abdulmecid devri şairlerinden.

Mümkün olsaydı eğer taġyīr-i gülün ḳudreti
Nesh iderdim levḫ-i ālemden kitāb-ı ḥasreti

Cām-ı la’lin nūş iden bezm-i vişāl-i yārda
Bir daḫī çekmez cihānda hīç ḥumār-ı firḳati

Māh-rūlar ey felek-meşreb sipihr-i ḥusnde
İḳtibās itmekde ḥurşīd-i rūḫıñdan zīneti

Yok temāşā-yı rūḫ-ı rengīniñe tīb-ı nigāh
Tūṭī-i ḳalbe virir mir’at-i ḥusniñ ḫayreti

Pey-rev oldun Nâzım’a ab’-ı hümâ-yı râşid’e
Sayesinde kâam alırsıñ ger olursa himmeti

Fatin 392, Sicill-i Osmânî c.4, s.525

4183 Nâzım

Nazım Muhammed Üvezgünay bin Manastır Vilayeti Evrak Müdür Muavini
Florinalı Halid Mazhar Bey bin Yanya Kadısı Feyzullah Efendi, Florinalı Nâzım
dinmekle meşhurdur. H.1301, M.1883 tarihinde Florina’da doğdı.

‘Asker Şarkısı

Dünyâda da bir cennetimiz varsa vatandaşır
Uğrunda fedâ itdiğimiz cevher-i cândır

‘Aşk ile şehâdet ne büyük rütbe-i şândır
Al dalğalı bayrak bize yer sâye-i hağdır

Nâmûs-ı vâtan nâmına ölmek yaşamağdır

‘Abdulhak Hâmid Bey’e Yazdığı Mersiyesinden

Hâmid de mi eyvâh
Göz yumdu hayâta

Etrâfını ervâh
İtmekte ihâta

Dün sen göz açıkdıñ

Şoñ uykuña yatdıñ

Bâlâlara çıktıñ

‘Uqbâya kol atdıñ

Daldıñ yine coşduñ

Hallâkıña koşduñ

Son Asır Türk Şairleri 1155

4184 Nâzım

Muhammed Nâzım Bey, Atina İran Konsoloshanesi Basın Tercümanı, İranlı
Nâzım dinmekle meşhurdur.

Kim demiş ‘âşık olan nehvî ağıyâra yanar

Yaña bülbül gibi nâr-ı sitem-i hâra yanar

Cân viren ‘aşkıñ ile âh-ı şerir-i bâre yanar

Câm-ı hicriñle düşer ateşe hemvâre yanar

Târ-ı müjgâne geçer şu‘le-i didâre yanar

Sîh-ı gamda dolandır tâ ciğeri nâre yanar

Son Asır Türk Şairleri 1152

4185 Nâzım

Îlâhîzâde Abdurrahîm Efendi, Kudüs Kadısı Bursalı Îlâhîzâde Seyyid
Süleyman Efendi’nin oğludur, Müderris, H.1190, M.1776 tarihinde hayatta idi.

Ramiz 256

4186 Nâzım veya Hüsni

Hüseyn Nâzım Efendi, İstanbullu, Hüsni maddesine bak. Numara 813

4187 Nâfiz

Lazîkîzade veya Kezûbîzâde Kazasker Nafiz Feyzullah Efendi, Şeyhulislam İmam Sultanı Kezûbî Muhammed Efendi'nin oğludur, vefatı 15 Cemâziyelevvel 1181 M.1767, Eyüp'de türbe civarında Küçük Emir Efendi karşısında medfundur.

Rişte-bâzı arzûsın eyler iken cânımız

Âşinâlık riştesin kaç' eyledi cânımız.

*

Cânânesini rakîb ile hîçbir kes istemez

Dâmân-ı gülde bülbülü hâr u has istemez

Şeb-reng kâkülidir 'arağ-çîn o goncaya

Gelse kenâr-ı bezme şarâbî fes istemez

Nâyler nühüfte râzımız ızhâr gayrıya

Çaldıñ nefesle gönlümi muṭrib ses istemez

Çâr ebruvâniyle başı hûş gönli şâd-kâm

Zâhid hayâl-i fâsidile nev-res istemez

Şaçma karardır işi o şahşın ki Nâfîza

Püskürme benli câriye-i çerkes istemez

Osmanlı Müellifleri c.1, s.394, Sicill-i Osmânî c.4, s.36, Râmiz 257, Belîğ 97, Şefkat 160, Silahdarzâde 71.

4188 Nâfi‘

Kazâbâdî Ahmed Efendizâde Muhammed Nâfi’ Efendi, Mekke Kadısı Kazâbâdî Ahmed Efendi’nin oğludur, Müderris, vefatı Zilka’de 1182, M. 1768 CerrahPaşa Caddesi’nde pederinin medfun olduğu hazîrada medfundur. Sicill’in vefâtı târihini 1190 göstermesi yanlıştır.

Râmiz 258, Sicill-i Osmânî c.4 s.537

4189 Nâfi‘

Arab Tahir Efendizâde Nâfi’ Efendi, Arab Tahir Efendi’nin oğludur, Ayıntablı, vefatı H.1266, M.1849

Girince kûşe-i çeşm-i hayâle dâne-i hâli
Süveydâ-yı dilimde dâğdan yer kalmadı hâli

Şikest eylerdi kadr-i hâleyi nâm-ı felek üzre
Taķındıkça o sîmîn sâķına zerrîn halhâlî

Hudâ göstermesun Tâli’ teveccüh itse edbâra
Hezâr efsûn ile bend eylesiñ râm olmaz iķbâlî

Dil-i sūzânımı pervânedan sor şem’den sorma
Bilür hâl ehliniñ aķvâlini elbette hem-hâlî

Fatin 392, Sicill-i Osmânî c.4 s.535, Keşfüz’zünûn Zeyli 522

4190 Nâfi‘

Muhammed Abdunnâfi' Efendi, Yahya Çelebizâde Divân-ı Hümâyûn Beklikciliği Kîsedârı Dervîş Mustafa Efendi'nin oğludur. Hazret-i Mevlana ahfâdındandır, İstanbullu, Meclis-i Vâlâ a'zâsından, vefatı 10 Rebiulevvel 1274, M.1857, Eyyüb'de Kızıl Mescid civarında Özbekiye Tekkesi'nde medfundur.

Olaldan dūd-ı âhımla şafağ me'nūs gül-gündur
Ki 'aks-i şu'le-i rengin ile fânūs-ı gül-gündur

Değil bālâ-yı naḥl-ı verd-i terde ḡonce-i mişkîn
Ruḥ-ı alıñdaki ey ḡonce-fam gül-būs-ı gül-gündur.

Göñülden çıkdı ol ḥünin ammâ düşmesin gözden
Dem-i ḥasretle ḥâlâ çeşm-i pür-efsün-ı gül-gündur

Ḥayâl-i la'lile reng almış ol ḡonce dehânımdan
Bedehşândan gelen âteş gibi cāsūs-ı gül-gündur

Gidermez reng-i tâb-ı ṭab'ı Nâfi' perde-i efkâr
Hele yâḳut-ı aḥmer olsa da mekbūs-ı gül-gündur

Son Asır Türk Şairleri 1066, Fatin 393

4191 Nâfi'

Abdunnâfi' İffet Efendi bin Seyyid Muhammed Said Efendi bin İshak Efendi, Ramazanoğulları ailesindendir, H.1239, M.1823 tarihinde Atina'da doğdu, İntihâb-ı Memurîn Komisyonu Reisi, vefatı 18 zilhicce 1308 M.1890, Tâif'de medfundur.

O meh ağyâr ile tenhâca kerem-i ülfet itmişdir
Âniñçün surḥ-i ruḥ izhâr-ı reng-i ḥaclet itmişdir

İdüb ser-geşte aşhâb-ı ‘uķûlı gerdiş-i gerdûn
Nice rûşen-dili lafzîde pâ-y-ı ğaflet itmişdir

*

Ey dilim ‘aşka dalma
Kel başını derde şalma

Bir yem ki kenârı nâyâb
Mâhîleri mest ü bî-tâb

Felek-i ğama düş olursuñ
Ġarķabe-i cûş olursuñ

Mersâ-yı selâmeti yok
Emvâc-ı nedâmeti çok

Sâhîlleri vahşet-âbâd
İrmez aña geşte-i dâd

Son Asır Türk Şairleri 1069, Fatin 394

4192 Nâkıd

İbrahim Nâkıd Efendi, Yenişehir Fenarlı, Müderris, H. 1127, M.1715
tarihinde hayatda idi

Ey sipehsalâr-ı ħayli enbiyâ-yı mürselîn
Vey şehinşâh-ı kürre-i evvelîn ü âĥirîn

Ṭal‘atından muḳtebes Ḥurşîd âlemtâb-ı tâb
Ḥilkatiñden müttehîz hestî semâvât ü zemîn

Zât-ı pâkiñdir seniñ maḥbûb-i ḥallâḳ-ı ezel
Lâ-cürm oldu vücuduñ raḥmeten lil ‘âlemîn

Ḳıl şefâ‘at ‘arşa-ı maḥşerde ‘âşî ümmete
Yâ Rasûlullâh çü sensin şâdiḳu’l va‘dül emîn

Şad şalât ile selâm olsun saña ey nûr-ı ḥak
Sensiñ ol hâdi-i minhâc-âver-i dîn-i mübîn

Ġavṭa-ı baḥr-i zünûb-âlûdedir Nâḳıd ḳuluñ
Râcî-i lüṭf u keremdir yâ şefî‘il müznibîn

*

Ümîd-i vaşla mîḳât-ı felek olmuş döner sâ‘at
Meġer kim seb‘a-ı seyyâreden almış eşer sâ‘at

Mu‘âdil-i çarḥ-ı gerdûne çü rûb‘-ı ceyb-i usturlâb
Müsel sel devr-i dâim dem-be-dem şâm u seḥer sâ‘at

Osmanlı Müellifleri c.2, s.447, Safâyî 609, Sâlim 650, Mecelle 418

4193 Nâḳıd

Şi‘rânîzâde Abdullah Efendi, İstanbullu, Müderris.

Faṣl-ı güldür idelim yâr ile ‘îyş-i gülşen

‘İyş ü ‘işretle olur şem‘-i derūnum rūşen

Hâtırım bülbül ü gül şöhetin eylerse taleb

Şubhedem yâr ile ancağ idelim gülşeni şen

Şayrefî olsa nola nağd-i dil-i hūnāba

Zihn-i nağğād ile her nükteye nāğıd Nāğıd

Salim 60

4194 Nāğıd veya Hakkı

Bıçakçızāde Ahmed Hakkı Bey, Tütün Bıçakçısı Hacı Osman Efendi’nin oğludur. Hakkı maddesine bak numara 865

4195 Nākām

İsmâil Nākām Efendi, Dağıstanlı, hayât u hüviyetine dâir kayd u ma’lûmât bulunamadı, Sultan Abdulhamid-i Sâni devri şairlerinden.

Dîvânı, Emir Efendi Kısımında, Millet Kütüphanesi’nde, numara 422

Divanından alındı

4196 Nâleşî

Nâleşî Çelebi, a‘mâ, İstanbullu

Gör ne sihr ile yağar cismimi ol sîm-tenim

Geh durur pirehenim yandı serāser bedenim

Ahdi 323

4197 Nâleşî

Nâleşî Çelebi, Rumelili

Yâkut teşne-i dürr-i lebiñe la‘l-nâb hem

Mâh oldı müşterî yüziñe âfitâb hem

Mercân-ı lebiñ hayâliyle levh-i zer üstüne

Düger gözüm gehr-i dürr-i hoşâb hem

Çıl gibi kıldı cismimi gamm-ı kâdemi duta

Çılsam ‘acib mi nâle-i çeng ü rebâb hem

Lütfî 324

4198 Nâleşî

Nâleşî Çelebi, Filibeli

Mâh-i nev-şâneme şefkle giydi çerh-i pîrzen

Al indürekli şırma yaçalı bir pirehen

Âşık Çelebi 182

4199 Nâlî

Muhammed Nâlî Efendi, Osman Efendi’nin oğludur, Konyalı, Selanik Kadısı, vefatı H.1086, M.1675, Selanik’de Seyfullah Efendi Camii Hazîrasında medfundur, Safâyî ile Osmanlı Müellifleri’nin vefatı tarihini 1085 olarak kaydetmeleri doğru değildir.

Renk alursa vechin-vâr ruhsâr-ı sâķiden şarâb

Sirh ider levnin eğer minyâya düşse âftâb

Küşte-i şimşir-i bîdâd-ı nigâhıñ bî-‘aded
Hâtıra gelmez mi ey bî-raḥm ‘aceb rûz-i ḥisâb

Müşkil oldı ḥâl-i dil-i Nâlî ne tedbîr eylesun
Baḥt-ı bed dil-i nâ-şekîbâ dilerbâ âli cenâb

Alma ey ḡonce-i nevreste hezârîñ ahîñ
Hem nişîn etme raḥıñ gülşenine zâḡları

Manzûm Tuḥfetü’l Emsâl’inden

Nâliyâ ḥâşılı tuḥfeñ bî-şek
Farḡ-ı taḥkîk-i meccâzî de mahk

Dîde-i târîḡ içün iḥvân-ı şafâ
Ne ‘aceb tuḥfe-i dilkeş ḥaḡḡa

Şakâyık-ı Şeyhî c.1, s.480, Osmanlı Müellifleri c.2, s.446, Mecelle 418, Safâyî 528, Belîğ 97, Vefâyât-ı Eyvasarâyî 116.

4200 Nâlî

Nu’man Nâlî Efendi, Kalkandelenli, Müderris, vefatı H.1266, M.1849, Kalkandelen’de medfundur.

Cân u gönlüm müjde-i seyfiñe ḡurbân olsun
Şem‘-i rûyuñla göñül ḡanesi vîrân olsun

Ḳasr-ı sînem naḡar-endâzîña şâyân olsun
Cennet-i ḡusniñe dil bûlbûl-i nâlân olsun

Rûz u şeb âh iderim ğonce ruĥuñ şevķı ile
Yanarım ğüfte-i nâzende-femiñ ‘aşķı ile

Neş’e-yâb oldu ğöñül la‘l-i lebiñ zevķı ile
Bezm-i dilde leb-i la‘liñ şeker-efşân olsun

Fatin 394, Sicill-i Osmânî c.4, S538

4201 Nâlî

Molla Hızır Nâlî, Süleymaniyeli, vefatı H.1290, M.1873, Karacaahmed Kabristanı’nda medfundur.

Gehî tesbîĥ u ki bâde
Gehî naķş-ı ruĥ-ı sâde

Seniñ derdiñle dünyâda
Neler çekdim neler çekdim

Osmanlı Müellifleri c.2, s.466

4202 Nâlî

Nâlî-i Kadîm, Çelebi Sultan Mehmed-i Evvel ve Sultan Murad-ı Sâni devri şairlerinden.

Nevâ-ı bûlbûl-i ğuş ile deĝil diñle beni
Açıldı nâle-i vâhımla yâriñ ğonca lebi

Tayyarzâde Atâ Tarihi c.4, s.105

4203 Nâlî

Enderunlu Nâlî Çelebi, Sultan Mehmed-i Râbi' devri şairlerinden.

Büyük Çamlıcadaki Muşallâya Söylediği Târîh

Muşallâya didi târîh Nâlî

Mekân-ı muhterem-i 'âlî muşallâ

Mehmed-i Râbi' Hâzinedâr Ustası Canfezâ Kalfanıñ Hayrâtı Olan Büyük Çamlıca Suyuna Söylediği Târîh

Nâliden târîhini şordum didi

Çeşme-i 'aynu'l hayât cân fezâ

Tayyarzade Atâ Tarihi c.4, s.201

4204 Nâmık

Nâmık Mehmed Efendi, Darendeli, Tezkire-i Evvel, vefatı 27 Ramazan 1197, M.1782 Kadı Köyünde Ayrılık Çeşmesi'nde medfundur. H.1144, M.1731 tarihinde doğdu.

Sicill-i Osmânî c.4, s.538

4205 Nâmık

Hayât İsmail Çelebizâde Mehmed Çelebi, Hayât İsmail Çelebi'nin oğludur. Bursalı, vefatı H.1134, M.1712, Bursa'da Pınarbaşı'nda medfundur.

Göñül bülbül gibi nâlân-ı hüsnüñ yâ Râsûlallâh

Ola mânend-i gül-ü şâyân-ı hüsnüñ yâ Râsûlallâh

Şu cân kim ferî-ı hubbûñle irüşdi 'îyd-i idhâya

Diler olmak odum kırbân-ı hüsnüñ yâ Râsûlallâh

Olur rûz-i cezâ müsteğrak lütf-i Hudâ bî -şek

Olan dildâde-i fermân-ı hüsnüñ yâ Râsûlallâh

Yüzi yok dergehiñde arzuhâle Nâmık zârîñ

Meğer şefkat ide ihsân-ı hüsnüñ yâ Râsûlallâh

Şakâyık-ı Şeyhî c.2, s.562, Sicill-i Osmânî c.4, s.538, Mecelle 418, Vefâyât-ı Ayvansarâyî151

4206 Nâmık

Ali Nâmık Paşa, Mora'da Anapolili, İşkodra Vâlisi, H.1192, M.1778 tarihinde doğdu, vefatı 27 Recep 1252, M 1836, Sicill'in vefatı tarihini 1253 göstermesi yanlıştır.

Gülşende hezâr nağme-i dem-sâz ile maḥzûz

Muṭrib tarab u sâz-ı hûş-ağâz ile maḥzûz

Bî-hude kımaz kimseyi tesliyet-i ḥâtır

Muḥtâc-ı kerem va'de-i incâz ile maḥzûz

Pîçide olur dâmen-i ğayret kemerinde

Erbâb-ı neberd şöhret-i muḥtâz ile maḥzûz

Vâdî-i tekâpûya nigâh eylemez ola kim

İhsân-ı hüdâvendiyi enbâz ile maḥzûz

Nâmık heme ḥâl şıdk u 'ubûdiyet dâim

Sultân-ı selâtin ser-efrâz ile maḥzûz

Fatin 395, Sicill-i Osmânî c.4 s.538

4207 Nāmık

Seb‘azâde Ali Efendi, Seb‘a Efendi dinmekle meşhur Ankaralı Şeyh Hasan Efendi’nin oğlu ve Sadrâzam Said Paşa’nın pederidir, Erzurumlu, Tebriz’de Osmanlı Devleti’nin Maslahatgüzârı, vefatı H.1270, M.1853

Esad 60, Sicill-i Osmânî c.4 s.539

4208 Nāmî

Mehmed Çelebi, Fadıl Efendi biraderi Molla Çelebi’nin Kethüdası oğludur, İstanbullu, Müderris, vefatı H.978, M.1570, Bursalı Cinânî’nin “Didiler, gitdi kendi dilde nāmı kaldı Nāmî’nin” mısraı vefatı tarihidir, tarih mısraındaki “Didiler” gelmesi hesaba dâhil değildir, Sicill’in Saruhanlı demesi doğru değildir.

Âlâyiş-i dünyâdan el çekmeğe niyet var

Yakında ‘adem dirler bir şehre ‘azîmet var

Uçdı bu fezâlardan murğ-ı dil-i nālânım

Arâm idemez oldum efkâr-ı seyâhat var

Nûş ile bir ‘âşık tâ ḥaşre dek ayılmaz

Bezm-i ezeliñ bilmem câmında ne ḥâlet var

Gitdikçe ḥarâb eyler mülk-i dil-i şeydâyı

Dehriñ bu cefâsından bir şâha şikâyet var

Sırr-ı terkine kâiledir dünyâya gönül virmez

‘Aşk ehliniñ ey Nāmī başında sa‘âdet var

*

Cihānıñ ni‘metinden kendi āb u dānemiz yegdir

Eliñ kâşānesinden kûşe-i vîrānemiz yegdir

Ġinā şadrındaki mağrūr u nā-āsūde serverden

Fenā bezminde ħāb-ālūd olan mestānemiz yegdir

Hümā-yı evc-i ‘izzet gibi ğayretsizden ey Nāmī

Muḥabbet şem‘ine şehper yağan pervānemiz yegdir.

*

Āyine-veş cemāliñe kılsam nola nazar

Gelmez efendi ‘āşık-ı dīdārdan zarar

Kāmusu’l A’lām c.6 s.4553, Sicill-i Osmānî c.4 s.540, Hasan Çelebi 315, Kafzāde 111, Ahdî 321, Beyânî 90, Riyâzî 127

4209 Nāmī

Mehmed Çelebi, Kadı Nurullah Efendi’nin oğludur, Saruhanlı, Müderris, vefatı H.997, M.1577

Biḍāyet-i müşkil ancak bu nice derdiñ ihtiyār itmek

Muḥarrar-ı ḥāsılı şimdi terk-i diyār itmek

*

Sāğar-ı bādeye ‘aks-i leb-i cānān düşdi

Dehen-i mâhiye şan mühr-i Süleymân düşdi

*

Eyyâm-ı bahâr irdi havâ mu'tedil oldu
Bir pâre gözünü açdı hele nergis-i bî-mâr

Riyâzî 127, Kafzâde 111

4210 Nâmî veya Mehmed

Kara Mehmed Paşa, “Boyalı Mehmed Paşa”, Kadı Pir Ahmed Çelebi’nin oğludur, İstanbullu, Nişancı, vefatı H. Rebi’u’lâhir 1004, M.1595, Kumkapı’da Cedid Nişancı Camii’nde medfundur, Sa’yî’nin “Didiler vâsıl-ı Hâk oldu nişancı paşa” mısraı vefatı tarihidir. “Didiler” kelimesi hisaba dâhil değildir. Nev’izâde ile Kafzâde ve Sicill’in vefatı tarihini 1001 göstermeleri doğru değildir.

‘Asker-i hüsnüne ol şeh-ı zülfi serdâr eylemiş
Diller eğüp her birin bir târe berdâr eylemiş

At şalub meydân-ı ‘aşka katl için ‘uşşâkını
Kâkül-i meşkini kendüye kafadâr eylemiş

Hañcer ü tîğ ü kemendin beline bend eyleyüb
Şehsüvârım mûmyânını silahdâr eylemiş

Ġamzesi müjgânı geçdi dilden amâ dil yine
Bağrına başub anı kendüye dildâr eylemiş

*

Künc-i gam oldu muğarrar çün bu dil-i nâşâd

Geldi erbâb-ı miñn-i pâke mübârek bâde

Dostluk kimden umarsañ saña düşmanlık ider

İhtilâf itme şağın kimse ile dünyâda

*

Ne güzel mesken idi mülk-i cihânda olsa şebât

Şarar düb-i ħarman ‘ömri yıla virmese memât

Şayd içün mürğ-ı dili ħarman-i ‘âlemde gönül

Dâmen-i tezvîr-i eceldir ħurılı ħabd-i ħayât

Şakâyık-ı Nev’izâde 337, Katib Çelebi Fezlekesi c.1 s.14, Hadîgatü’l Cevâmi’ c.1 s.211, Kâmûsu’l A’lâm c.5 s.455, Hasan Çelebi 312, Kafzâde 111, Riyâzî 127, Tuhfe-i Hattâtîn 382, Sicill-i Osmânî c.4 s.131, Beyânî 89

4211 Nâmî

Seyyid Mehmed Nâmî Efendi, Mustafa Efendi’nin oğludur. Acemzâde Tabib Merik ve Merikzâde namlarıyla meşhurdur. İstanbullu, vefatı Zilka’de 1012 M.1603, Fâidî’nin “ Kem olduğda dehr için nâm u nişanı bir eksikli didi vefât itdi Nâmî” beyti vefatına tarihtir, vefatı tarihini Kafzade’nin 1003 ve Riyâzi ile Keşfîz’zünû’nun 1012 göstermeleri yanlıştır.

Öldürürseñ de gönül kıomaz eşiğîñ taşın

Ol seniñ pâdişâhım yoluña kıomuş başın

Şehsüvârım kıo beni ħâyîşedârîñ olayım

Țutayım ben de seniñ bir yavaş atıñ başın

Hân-ı vaşlîñla dil-i hasteyi añmaz olduñ
Kesme ey kân-ı kerem gel o faķîriñ aşın

Nâmiyâ şem‘-i kıatma bî-edeb olmuş o mehin
Kıomaz öykünmesini rûyine kesseñ başın

*

Çekdim belâsını diyü umma vefâsını
Değme belâyla o saña eylemez vefâ

Şakâyyık-ı Nev‘îzâde 492, Katib Çelebi Fezlekesi c.1 s.240, Sicill-i Osmânî c.4 s.137, Kâmusu‘l A‘lâm c.6 s.4553, Hasan Çelebi 315, Kafzâde 111, Riyâzî 127, Beyânî 90, Keşfi‘zzünûn Eski Tab‘ı c.1 s.524 ve Yeni Tab‘ı c.1 s.816

4212 Nâmî

Mehmed Nâmî Efendi, Niğdeli, Kadı, vefatı H.1084, M.1673, vefatı tarihini Belîğ’in 1070 göstermesi yanlıştır.

Olur mu zehr-i ğam erbâba bozma sâkıyâ şahbâ
Leb ü la‘lîñle hem-renk olmasaydı dâimâ şahbâ

*

Cûya baķdıķca gelür hâtırâ hercâyılığı
Eylesem serve nazar-ı kâmet dîlcü görünür.

*

Sûzeş her sine dâğ-ı envârından bellüdür.
Gülşen-i şâdâb-ı renk güllerinden bellüdür.

*

Zerre-veş aşuftesi olsa dil-i Nāmī nola
Muṭṭali‘-i mihr luṭfet der girībānīñ seniñ

Dîvânı, Hacı Mahmud Efendi Kısımında, Süleymaniye Kütüphanesi’nde,
numara 3519

Dîvânı, Hacı Mahmud Efendi Kısımında, Süleymaniye Kütüphanesi’nde,
numara 3586

Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi’nde, numara 770

Şakâyık-ı Şeyhî c.1 s.798, Sicill-i Osmânî c.4 s.540, Safâyî 524, Belîğ 98

4213 Nāmī

Mehmed Nāmî Efendi, Tavaslı, Reisü’l Küttâb Mehmed Hayri Efendi
imami, Hattat, vefatı H.1214, M.1799

Esad 61

4214 Nāmī

Nāmî Efendi, Üsküblü, Benli Memi dinmekle meşhurdur, Sultan Murad-ı
Sâlis devrindedir.

Dem mi vardır gözlerim yaşını ‘ummân eylemez
Ol perî baña çok iş eyler hemân kân eylemez

Hâtem-i la‘l-i ḥaṭṭıyle aldı dil-i iḳlimini
Şükr-i mûr ile bu fethi Süleymân eylemez

*Kâmusu’l A’lam c.6 s.4553, Sicill-i Osmânî c.4 s.540, Âşık Çelebi 182,
Hasan Çelebi 314, Sehî 113, Beyânî 89*

4215 Nāmī

Ca'fer Nāmī Efendi, Kadı Nurullah Efendi'nin oğludur, A'mâ Nāmī, Ağruslu, Elmalı Kadısı, Sultan Murad-ı Sâlis devrinde vefat itdi.

Kişiye her taraftan rüzgâr el vermek olmazmış
Naşib olmayıcağ şâhım murâda irmek olmazmış

*

Çapuñda 'âşıkâ zillet rakîbe hayli rif'at var
Bugün zulm itme dünyada kim yarın kıyâmet var

Kâmusu'l A'lam c.6 s.4553, Sicill-i Osmânî c.4 s.540, Hasan Çelebi 314, Ahdi 318

4216 Nāmī

Ahmed Çelebi, Beyşehirli, vefatı H.1084, M.1673

Hûşa pîr-i muğân şubh-dem kim fetḥ-i bâb eyler
Cihânı ser-ter bir sâgır ile feyz-yâb eyler

Mey-i 'işveyle ser-mest olsa ol şûḥ-ı sitem-pîşe
Dil-i 'uşşâḳ-ı zâre gamze taklîd-i 'itâb eyler

Hâzer idüp yine çeşm-i niyâz-ı mübtelâlardan
Hemişe şâhid-i tâze tegâfûlden niḳâb eyler

Mücîb 37, Seyyid Rıza 98

4217 Nâyâb

Şerif Mehmed Nâyâb Bey, Vüzerâ Kapu Kethüdâsı, vefatı H.1248, M.1832, Erenköy civarında Merdiven Köyü’nde medfundur.

Ḥaste-i la‘l-i lebiñ timâra itmez iltifât
Mest-i ‘aşkıñ ḥâne-i ḥumâra itmez iltifât

Gâh olur Ḳays eylemez ruḥsar-ı Leylâya nigâh
Deşt-i peymâ-yı cünûn gülzâre itmez iltifât

Düşmez elbet ḳayd-ı dehre rızḳına ḳâni‘ olan
Bâḳ ḥümâlar dâm-ı çîne-dâra itmez iltifât

Değme bir büt naḳşıyle her dil olmaz çâk çâk
Şâne-i zülf-i şûret dîvâre itmez iltifât

Gerçi kim taltîf ider her ‘âşıḳa dirler o şûḥ
Neyleyim Nâyâb miḥnetkâra itmez iltifât

Sicill-i Osmânî c.4 s.540, Arif Hikmet 60, Fatin 396

4218 Nâyî veya ‘Osmân

Şeyh Nâyî Osman Dede, Süleymaniye Dâru’ş Şifâsı Ser-Hıdmesi İbrahim Efendi’nin oğludur, İstanbullu, Galata Mevlevîhanesi Şeyhi, vefatı H.1142, M1729, Galata Mevlevîhanesi’nde medfundur. Seyyid Vehbî’nin “ ‘Osmân Dede göçdi ola sırrı bâḳî ” mısraı vefatına tarihtir.

Gerçi dervîş-i faḳîrim sırr u sâmânım yok
Devlet-i şâh-ı cihâniyâne şitâbânım yok

Nâyî gibi nâle-i vâh eylemede giryânım

Şehvârem dime Nâyî gibi nālânım yok

*

Kaçun o mähûşem pür ziyâ gelür görünür

Derûne dîdeye neşv ü nemâ gelür görünür

Ne cânibe nazarım eylese mürûr u ‘apûr

Hayâlîme o perî-i rû-nümâ gelür görünür

Gel imdi Nâyî-i bîçâre nâ-ümîd olma

Bu gösterişler ile ol hü mâ gelür görünür

*

Mübtelâsı oldıgum dilber bilür bilmezlenür

Sergüzeşt-i mihri dili ezber bilür bilmezlenür

Pây-i pûsiyle şerefyâb oldıgımdan zevk ider

Nüktelerle şîveler eyler bilür bilmezlenür

Kendi çok cevır itdiginde gayrı o nahl-i cefâ

Ta’n-ı ağıyârı dahî ekşer bilür bilmezlenür

Osmanlı Müellifleri c.2 s.454, Sicill-i Osmânî c.3 s.299 ve 428, Mecelle 212, 213 ve 419, Kâmusü’l A’lâm c.6 s.4557, Tuhfe-i Hattâtîn 297, Sefîne-i Mevleviyye c.2 s.229, Esrar Dede 289, Semâ’ahâne-i Edeb 234, Hadîgatü’l Cevâmi’ c.2 s.44, Vefâyât-ı Ayvansarâyî55, Safâyî 598, Sâlim 634, Fatin 396

4219 Nebâtî

Nebâtî Çelebi, Akçakoyunlu, Niğbolu İskele Kâtibi, H.930 M.1523 tarihinde hayatta idi

Çü kıldı şerbet-i vaşlın şarâb-ı hicrân tâlih

Şunarsa hıdr olur baña âb-ı hayvân tâlih

Şu deñlu hâzret-i ‘izzet-meâba müştâkız

Ki düşünde görmek içün anı hâbe müştâkız

Âşık Çelebi 182

4220 Nebîl

Mehmed Nebîl Bey bin Vak’anüvîs Halil Nuri Bey bin Feydullah Şakir Bey bin Sadrâzam Nâilî Abdullah Paşa, İstanbullu, Mısır Mollası, vefatı H.1235 M.1819 Mısır’da medfundur, Sicill’in vefatı tarihini 1236 ve Zeyl-i Keşfin 1225 göstermesi yanlıştır.

Sûz-i gamla yaqar erbâb-ı dili bu devrân

Döndi tenevvüre bakub cümlesi bu aqvâle

Ya’nî şeyh-i Ğalağa hâzreti Ğâlib Dede kim

Şi’r ü inşâde ne mümkün gele vaşfı kıla

Can atub gitdi behişte dönerek rûhı anıñ

Çıka rıdvân kudûmi içün istikbâle

Mermere sikke kıazar bende-i mevlânâlar

Rağbet itsün mi bu dünyâdaki câh u mâle

Diyelim çâre yok ey merd-i Hudâ eyvallâh

Zenn-i dünyâ hele şâyeste değil iqbâle

Didi târîhini bu demde nîklik Nebîl

Göçdi Ğâlib Dede yâ hû diyüb ehl-i hâle

Divani Üniversite Kütüphanesi'nde, numara 1626

Kâmusü'l A'lâm c.6 s.4559, Sicill-i Osmânî c.3 s.139 ve c.4 s.540, Arif Hikmet 60, Fatin 347, Keşfi'z Zünûn Zeyli 533

4221 Nebîl

Hafız Muhammed Nebil Bey, Müneccimbaşı Osman Sâib Efendi'nin oğludur. Ayvacık Kadısı Mukâvelât Muharriri H.1258, M.1842 tarihinde İstanbul'da doğdu. Vefatı Ramazan 1307 M.1889. Ayvacık'da medfundur.

Zât-ı vahdetden nişândır vech-i pâk-i dilrubâ

Ğavs-ı kudretten bedeldir ebruvân-ı mehlikâ

Yeter sertîz-i kazâdır gamze-i dilrûzlar

Çeşm-i maḥmûr üzre olmasın her biri 'ayn-ı belâ

Ğoncalar açmış o naḥl-i nûşkefte al al

Ṭurrası olmuş o bâĝ-ı ḥusne bir zıll-i hümâ

Ḳâmet-i tûbâ-yı vuşlat der ḥarâm-ı fitne-ḥîz

Sâ'id-i simîni der şâḥ-ı gül-i ḥayret-fezâ

Nâfesinden ahuvân-ı çîn olurlar ḥaşşa çîn

Harz-ı cân eyler anıñcün miskî hep bâý ü gedâ

Hâşılı bir heykel-i nûr-ı mücessemdir Nebîl
Bî-kuşur anı Hudâ halk eylemiş ser-tâ be-pâ

*

Zâlimi ber-geşte iden âhdir.
Kâlb-i maḥlûka Hudâ âgâhdir.

Ber-ḳadem-i şehrâhdan itme ‘udûl
Doğrunuñ yardımcısı Allâh’dır

Son Asır Türk Şairleri 1160, Osmanlı Müellifleri c.2 s.469

4222 Nişârî

Yakub Çelebi, ‘Acem Yakub Çelebi, vefatı H.1067 M.1656, Bursa’da
Hacılargözü nâm mahalde medfundur.

**Şeyhülislam Kara Çelebizâde Abdu’laziz Efendi’nin Bursa’daki Çeşmesine
Târîḥ**

Mazḥar-ı Luṭf-i Hudâ ḥazret-i şeyḥu’lislâm
İde ḥaḳḳ gülben-i iḳbâlini dâim nevhîz

Bursa’ya ni‘met-i maḥẓ oldı vücûd-ı pâki
İtdi vîrân olan yerleri ma‘mûr u temyîz

Şehre bir şû getürüb çeşmeler iḥyâ itdi
Ta‘âmda şerbet-i sükkerdir evyâ şehd-âmîz

İtmedi eylediği hayrı cihānda kimse
Ḳatī ‘ālemde anıñ gibi bir ehl-i temyīz

İdemez biñde birin medḥatıñ erbāb-ı ‘uḳūl
Nice medḥ ide Nişārī gibi ‘abd-i ‘āciz

Rūz u şeb ḥazretiñe ḥayr duādır tārīḥ
Olasıñ ‘izzet ü iḳbāl ile ‘ālemde ‘āzīz

*

Terk eylemişdi göñlüm çokdan hevā-ı ‘aşḳı
Bir sırr-ı vaḳti gördi uydı hevāya şimdi

Şakāyık-ı Şeyhī c.1 c.800, Güldeste 507, Mecelle 419, Belig 97

4223 Nişārī

Hüseyin Nisârî Efendi, İstanbullu, Divân-ı Hümâyûn kâtibi, Müverrih, vefatı H.1075 M.1664, Zeki Ali Efendi’nin “ Nişārī Hüseyn’iñ cinân ola cāyi ” mısraı vefatına târihtir, vefatı târihini Belig’in 1073 göstermesi doğru değildir

Ġamzeden ḥavf itmeyub yāre niyāz itmek de güç
Sūzen-i ‘aşḳa şekīb-i cānıñdāz itmek de güç

Çeşm-i ḥūn-i aşāmına meyl itmemeñ mümkün değil
Cānı amāc-ı ḥaddiñ endāz-ı nāz itmek de güç

Neşve-i şahbā-yı ‘aşḳı şaklamak emr-i muḥāl
Herkesi mestāne-veş ifşā-ı rāz itmek de güç

Bî-ḥaḳīḳatdır Nişārî gerçi ḥübân-ı zamân
Sûlb-i zevk-i ḥâlet-i ‘aşk-ı mecâz itmek de güç

*

Küşâde oldu gönül-i bezme yâr gelmekle
Açıldı gonc-i gülşene bahâr gelmekle

Dimâğ-ı ṭab‘a ğınâ geldi bûy-i sünbül den
Hevâ-ı mevsim-i zûlf-i nigâr gelmekle

Küşâyış-i dil için ey Nişārî âh itme
Der ümîd açılıyor rûzgâr gelmekle

*

Yer kâlib bî-fâidedir ateşe yansun
Ol sînde kim derd-i ğamından eşer olmaz

*Şakâyık-ı Şeyhî c.1 s.800, Sicill-i Osmânî c.4 s.541, Âsım 32, Belîğ 97,
Safâyî 510, Mecelle 419*

4224 Nişārî

Nisârî Efendi, Sirozlu, Kadı, Dokuzuncu asr-ı hicrî şu‘arâsından.

Şûfî var evde evr-i ḥānegāh-ı nāmı
Zāhidā gel yile vir şum‘a-ı sālûsı

Bend-i zencîr-i ğam itmiştir o Leylâ zûlfîñ
Dil-i mecnûnumızı selâle-i ğîysûsı

Nice kerem olmayalım başda hevâ-yı zülfüñ
Dil-i sūde-zedeme mirvaḥa-ı ṭāvusī

Zülf-i dildâr-ı şafâ kişveriniñ sultânı
Çeşm-i fettânı belâ leşkeriniñ cāsūsı

Ey Nişārī yūri vaşşâf-ı cemâl-i yâr ol
Ḳo ḥıkâyât-ı Cem u Ḥusrev ü Keykāvūsī

Osmanlı Müellifleri c.2 s.437, Âli Tarihi 217, Ahdî 320, Âşık Çelebi 183

4225 Nesrî

Nesri Çelebi, Karamanlı, Sultan Selim-i Evvel devrinde vefat itdi.

Gözlerimden aḳdı deryâlar gibi yaşım benim
Dostlar çok nesne gördi oñmadık başım benim

Geçmek içün seyl-i eşkimden ḥayâlîñ şükri
Bir direklü iki gözlü köpridir ḳaşım benim

Latîfî 333, Riyâzî 129

4226 Necâ

Şeyh İsmail Necâ Paşa, Sütlice Tekkesi Şeyhi Şeyh Süleyman Sıdkî Efendi'nin oḅludur, topçu kumandanlarından, H.1234 M.1818 tarihinde İstanbul'da doğdu, vefatı H.1310, M.1892, Sütlüce'de tekkesi hazîrasında medfundur.

Mihr-i rûyiñden mi tâbım ateş-i dilden midir
Bülbülüñ feryâdı bilmem ḥâr mı gülden midir

Öyle mest oldum ki geçdim kayd-ı nām u netekden
Nergisi sākī mi ya destindeki meledden midir

Bostānda şimdi bir hoş-bū mu‘aṭṭar eyledi
Gönlümü ayā ki zūlfünden mi sünbülден midir

Gerdeniñ bükmüşsün ey gonce neden maḥzūnsun
İzṭırābıñ yoksa āh u zār-ı bülbulden midir

Luṭf idüp yarın Necā’ya buse va‘d itdi velī
Bilmezem maḥşūdını lebden mi kākülден midir

Son Asır Türk Şairleri 1163, Osmanlı Müellifleri c.2 s.290

4227 Necātī

İsa Çelebi, Edirneli, Nişancı, bir Kadı’nın kölesidir, Bazı me’hazlara göre ismi Nuh’dur, ancak İsa olduğu kuvvetlidir, vefatı H.914 M.1508, Vefa’da Uyanık Secā’ Mescidi yanındaki mekteb altında medfundur. Za’îff’nin “ Gitdi Necātī āh ” cümlesi vefatına tarihtir. Keşfüzzünûn ile Sicill’in vefatı tarihini 924 göstermeleri yanlıştır.

Ey perī āyinede kim görse taşvīriñ seniñ
Āsumān oldu şanur ‘İsā gibi yiriñ seniñ

Şöyle şūret virir āyineye vech-i ḥüsnün
Getürür yüzün gören şalavāt-ı āyineniñ

*

Bir dem iken devlet-i dünyâyı bir dem şandılar
Bu fenâ gülzârının 'îşini 'âlem şandılar

Çâk çâk itmiş ğam-ı zülfüñle Ka'be hırkasın
Jende-bûs olmuşdur İbrâhîm Edhem şandılar

Ehl-i diller göricek âyinede taşvîriñi
Bağrına başmış yatur 'İsâ'yı Meryem şandılar

- Dîvânı, Fatih Kütüphanesi'nde, numara 3880
Dîvânı, Fatih Kütüphanesi'nde, numara 3881
Dîvânı, Fatih Kütüphanesi'nde, numara 3882
Dîvânı, Fatih Kütüphanesi'nde, numara 3883
Dîvânı, Laleli Kısımında, Süleymaniye Kütüphanesi'nde, numara 1769
Dîvânı, Hacı Mahmud Efendi Kısımında, Süleymaniye Kütüphanesi'nde, numara 3451/1
Dîvânı, Hacı Mahmud Efendi Kısımında, Süleymaniye Kütüphanesi'nde, numara 3721
Dîvânı, Emir Efendi Kısımında, Millet Kütüphanesi'nde, numara 424
Dîvânı, Emir Efendi Kısımında, Millet Kütüphanesi'nde, numara 425
Dîvânı, Emir Efendi Kısımında, Millet Kütüphanesi'nde, numara 426
Dîvânı, Reşid Efendi Kısımında, Millet Kütüphanesi'nde, numara 774/1
Dîvânı, Koğuşluk Kütüphanesi'nde, Topkapı Sarayı'nda, numara 960
Dîvânı, Revan Kütüphanesi'nde, numara 783
Dîvânı, Kadızade Kısımında, Süleymaniye Kütüphanesi'nde, numara 394
Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi'nde, numara 784
Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi'nde, numara 1327
Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi'nde, numara 1755
Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi'nde, numara 2854
Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi'nde, numara 5561, 5567

Keşfi'zzünûn Eski c.1 s.524 ve Yeni Tab'ı c.1 s.816, Enîsü'l Müsâmirîn 81, Osmanlı Müellifleri c.2 s.435, Kâmusu'l A'lâm c.6 s. 4562, Beyânî 90, Hadîgatü'l Cevâmi', c.1 s.218, Tayyarzâde 'Ata Tarihi c.5 s.101, Sehî 75, Âşık Çelebi 183, Hasan Çelebi 315, Latîfî 325, Riyâzî 125, Kafzâde 111, Sicill-i Osmânî c.4 s.541, Mecelle 419

4228 Necâtî

Dervîş Necâtî, Mevlevî, vefatı H.1000, M.1591, Şam'da medfundur.

Qaderimiz olsa nola günden güne biñ biñ füzûn
Lâciverdî qubbeniñ altında birdir pîrimiz

Keşf iderdi zevrek-i fehm ola kerâmet baħrini
Qa'rine irse eğer kim lenger-i ta'bîrimiz

Esrar Dede 293, Semâhâne-i Edeb 238

4229 Necâtî

Necâtî Efendi, Selanikli, Mukâta'at-i Hassa Kâtibi, Âşık Çelebi Tezkiresinde "Necâhî" şeklinde yazılması sehv-i nâsih olsa gerektir.

Bûse vir gel dile cân almağa meşgûl olucağ
Ki diyet lâzım olur qâtile maqtûl olucağ

Hâk budur salţanat-ı dehre teħassür çekmez
Bir seniñ gibi efendice kişi qul olucağ

*

Genç 'aşkıyla dil-i vîrâneñi mesrûr tut
Zâhiriñ vîrâne olsun bâtınıñ ma'mûr tut

Kâmusu'l A'lâm c.6 s.4562, Sicill-i Osmânî c.4 s.541, Hasan Çelebi 319, Âşık Çelebi 186

4230 Necâtî

Şeyh Hacı İbrahim Necâtî Efendi, Bâb-ı Defter-i Mâliye Kalemi Serhalîfesi Ahmed Efendi'nin oğludur. Şah Sultan Tekkesi Şeyhi, H.1270 M.1853 tarihinde hayatda idi.

Ğumaş-ı ma'rifet endâzelendi

Göñül mecmû'ası şîrâzelendi

Olub aşufte bir ateş-mizâca

Muhabbet ateşi yelpâzelendi

İdüb bir mehle tecdîd-i muhabbet

Yine derd-i 'atîkim tâzelendi

Zifâf itdikde dâmâd-ı hayâlim

'Arûs-ı bîkr-i fikrim ğazellendi

Perîşân-ğâtır olmuşken Necâtî

Göñül mecmû'ası şîrâzelendi

Fatin 397

4231 Necmüddîn

Ak Hasan Oğlu Necmüddîn Efendi, Şeyh Veysî Efendi'nin oğludur, Samsunlu, Maliye Şu'besi Tahkîk Memuru, H.1315 M.1897 tarihinde Samsun'da doğdı.

Pek küçükdüm baña annem dedi ki

Şu laîf bir günü ğâib itmeyelim

Şu çemenzârda gezüb eğlenelim

Açılır neş’elenirdik belki

Güneş etrâfa saçarken nûrlar

Ki ziyâsı ne kadar cāzibedâr

Bir şıcak bûse uyandırdı beni

Anamîñ birden işitdim sesini

Son Asır Türk Şairleri 1170

4232 Necmî

Necmüddîn Efendi bin Mehmed Efendi bin Necmüddîn Efendi, Bursalı, pederi İran’dan gelme bir tâcirdir, Müderris, vefatı Rebiu’l Evvel 978 M.1570, Eyyub’da Cezerî Kâsım Paşa Medresesi hazîrasında medfundur.

Nice bir kıan yudalım güher-pâşından

Nice bir güç çekelim yay gibi kıaşından

*

Olmasa ferş-i münakkaş-ı dâmen-i şâhra yeter

Bulmasam sakf-ı muğarnas künbed-i mînâ yeter

*

Dil ki bir kıaşşabîñ oldu geşte-i pür pâresi

Zülf-i çengelinde kaldı aşılı bir pâresi

Şakâ-yık-ı Nev'izâde 139, Kâmusu'l A'lâm c.6 s.4568, Sicill-i Osmânî c.4 s.541, Hasan Çelebi 319, Güldeste 512, Beyânî 91, Âşık Çelebi 186

4233 Necmî

Necmi Ömer Efendi, İstanbullî, binbaşılıktan mütekâid, vefatı H.1307 M.1889, İstanbul'da Hırka-ı Şerîf'de medfundur.

Tuḥfe-i Vahdet Manzûmesinden

Vahdet-i Ḥaḳḳ-ı ta'allûmde maḳâm

Münḳasımdır heft ṭurra ey hümâm

Evveli tevḥîd ef'âli dinlemiş

Tanı tevḥîd şafândır añlamış

Şâlişî tevḥîd-i zât ey nûr-ı 'ayn

Bundadır fevz ü necât ey nûr-ı 'ayn

Osmanlı Müellifleri c.2 s.468, Keşfüz'Zünûn Zeyli 533

4234 Necmî

Necmî Çelebi, Canikli, Sipâhî, Sultan Bayezid-i Sâni devrinde vefat itdi.

Neler eyler kişîye ṭâli'-i bed

Aḡter-i sa'd eylemezse meded

*

Bugün bir dilber-i aşşābıñ oldum ulı urbānı
Tenimi şerħa şerħa itseler terk itmezem anı

Şarāb-ı nāz içüb sermest oturmuştır dükānında
oyunı biñe yetmişdir girü eyler gibi anı

Terāzūden iner dilber budur yā Bārī sen şala
Hased urdından anı kim olubdır Yūsuf-ı şānī

Latīf 330, Hasan elebi 219, Kāmusu'l A'lām c.6, s.4568

4235 Necmī

Necmī-i Rūmī, Selim-i Evvel devri şairlerinden

Ġanī didi ki ħalkıñ bu zamānda
Görürsün bir nice dīn yoĥsulıdır

Yıkub dīnini dünyāsını yapmış
Sefihān didiler ya'ni uludur

Şu kim dünyā için 'uħbāyı yıkdı
Aña 'ākıl dime ġāyet delüdir

Latīf 331

4236 Necmī

Necmī Efendi.

Şūfīniñ kendi ara başına yok dermānı
Himmeti ile taleb-i meygede allāşından

Kâfzâde 116

4237 Nücûmî

Nücûmî Çelebi, Müneccim, kendüsi gibi babası da müneccim olmakla bu mahlası ihtiyar itmiştir.

Mihr ü hiddetden yüzünde muṭṭali‘ envâr var

Cân aña ḥayrân olubdır gerdiş-i devvâr var

‘Aşka menşûr olalıdan bu dil-i şûrîdemiz

Oldı cân boynuna zülfün ey büt-i dildâr var

Sehî 62

4238 Necîb

Necîbüddin Rıza Efendi, İsfehanlı, vefatı H.1075, M.1664

Sicill-i Osmânî c.4, s.542

4239 Necîb

Damatzâde Muhammed Necîb Efendi, Edirneli, Müderris, Vefatı Şevval 1114, M.1702, vefatı tarihini Sâlim’in 1112 göstermesi yanlıştır.

Ne bu bî-gâne nigeḥ germî-i şoḥbet bu mıdır

Söyle kurbânın olam ḡâyet-i ülfet bu mıdır

Varub aḡyâr ile şeb-tâ-be-seḥer nûş idesiñ

Ḥâṭır-ı ‘âşık-ı maḥzûna ri‘âyet bu mıdır

Yüz çevirdiñ ser-i kūyinde bir âh itmek ile

Hemân ey şûh-ı cefâ-pîşe kabâhat bu mıdır

Seyr iden dir ruḥ-ı gül-günîñi tâb-ı milden
Nev şükufte gül-i ḥod-rûy-ı melâhat bu mıdır

Olmadı bir nigeh-i luṭfîña şâyeste Necîb
Sende inşâf ide ey şûh mürüvvet bu mıdır

*

Reşk-âver-i mihr oldı ser-i sîne de dâğıñ
Gitdikce güzellenmede ey mâh çerâğıñ

Öpdükce olur şerm ile gül-ruḥları pür-tâb
Hep meyveleri böyle pür-âteş mi bu bağıñ

*

Ey şûh-ı nev-âmûz-ı cefâ kerem eyle
Ne va‘de-i vaşl it ne derûḥ-ı sitem eyle

*

Yâriñ görünce âhû-yı çeşm-i remîdesin
Nergis çeşminde ḥayret ile açdı dîdesin

Rûyinde ebruvânı hilal ‘add ider gören
Ser-levḥa-ı melâhatıñ iki keşîdesin

Dilden ğubâr-ı ğuşşayı def‘ eyle ey Necîb
Gör şafḥa-ı ruḥında ḥattı-ı nursîdesin

Şakâ-yık-ı Şeyhî c.2 s.276, Sicill-i Osmânî c.4 s.542, Sâlim 651, Belîğ 98, Mecme'uş Şu'arâ 23.

4240 Necîb

Necîb Muhammed Efendi bin Yahya Efendi bin Abdulaziz Efendi bin Hâce Sa'deddin Efendi, vefatı Safer 1118 M.1706, Eyyûb'da Şeyhülislam Hâce Sa'deddin Efendi kabri başında medfundur, vefatı tarihini Sicill'in 1108 ve Tezkire-i Amed'in 1115 göstermeleri yanlıştır.

Bir nice gündür 'izâr-ı tâbdârîñ görmedik
Ol nihâl-i 'işveniñ biz nev-bahârın görmedik

Tâze dâğıñla serâpâ sînem itseñ dâğdâr
Haylı demdir deşt-i hicriñ lâle-zârın görmedik

Dil ümîd eyler vişâl-i yâri dâim ey Necîb
Hâce-i deryâ-yı 'aşkıñ hiç qarârın görmedik

Şakâ-yık-ı Şeyhî c.2 s.364, Sicill-i Osmânî c.3 s.338, Safâyî 556, Tezkire-i Amed 103, Mecme'uş Şuara 94, Belîğ 98, Mecelle 420

4241 Necîb veya Aḥmed

Sultan Ahmed-i Sâlis, Sultan Mehmed-i Râbi'in oğludur. 23 Ramazan 1084 M.1673 tarihinde Hacıoğlu Pazarcığı'nda doğdu, 2 veya 9 Rebi'u'lâhire 1115 M.1703 tarihinde cülûs itdi. Vefatı 2 veya 14 Safer 1149, M.1736, "Serîr-i pâk-i Firdevs ola Sulṭan 'Aḥmed'e me'vâ" İstanbul'da Bahçekapı'da Vâlîde Sultan Türbesi'nde medfundur.

Ey gönül sen muṭṭalib-i a'lâyı taḥşîl itmediñ
Vâr ise zâd-ı reh-i uḳbâyı tekmîl itmediñ

Ey gönül ğafletdesiñ inşâf kıl âyâniçün
Sırr-ı mütûya vuķûfa hiç ta‘cîl itmedin

*

Meşnevîsin işidub hâzret-i Mevlânâ’nın
Güşvâr oldı kulağında kelâmı anıñ

Def ü ney nâle kılub Mevlevîler itdi semâ‘
Eylediñ yine şafâsını bugün devrânıñ

Bende-i dürr ki molla olagör sen de varub
Taht-ı ma‘nâda odır pâdişehi devrânın

*

Hücûm-ı ceyş-i ğamdan baña bir kehfü’l emân olmaz
Sirişk-i dîde hûn oldı ki hiçbir dem nihân olmaz

Tenezzül eylemez zînetrâ-ı dehre ‘âşıklar
Hümâ pervâz-ı ‘aşka cây-ı süflî âşiyân olmaz

Beni yâ Rab kemâl-i rahmetiñden eyleme mehcûr
Ki va‘dî-i haşrde baña kimse mihribân olmaz.

*

Damadı Sadrazâm Nevşehirli İbrahim Paşa’ya Gönderdiği Kıt’a

Çerâğımsıñ benim sen hem vezîr-i nüktedânımsıñ
Nazîriñ yok şadâkat ile meşhûr cihânımsıñ

Beni sen eylediñ da‘vet ne mümkün eyleyim red
Derûnunda olan mührüm gibi sen arz-ı cânımsıñ

Dîvânı, Emir Efendi Kısımında, Millet Kütüphanesi’nde, numara 785

Kâmûsu’l A’lâm c.1 s.785, Lügat-i Tarihiyye ve Coğrafya c.1 s.100, Belîğ 3, Osmanlı Müellifleri c.2 s.79, Sicill-i Osmânî c.1 s.16, Mecma’ü’s Şuarâ 28, Tuhfe-i Hattâtîn 76, Tayyarzâde ‘Atâ Tarihi c.4 s.66, Sâlim 52, Mecelle 420, Esâmî 50, Vefâyât-ı Ayvansarâyî37, Kâfile-i Şu’arâ 19

4242 Necîb

Suyolcuzâde Muhammed Necîb Efendi, Hattat Ömer Efendi’nin oğludur, Suyolcuzâde Mustafa Efendi’nin damatzâdesi olmakla Suyolcuzâde lakabını almıştır, Eyyûblu, Hattat, vefatı H.1171, M.1757, Eyyûb’da Kazasker Arif Efendi Medresesi karşısındaki sokağın üstündeki kabristanda medfundur. Müstakîmzâde’nin “ ‘Aṭâ red yazdı mi‘râc eyledikde ruḥı târiḥin, Necîb ehl-i ḥaṭṭa kıṭ‘a-ı me’vâ maḳâm ola” beyti vefatı tarihidir. Keşfüzzünûn Zeyli’nde vefatı tarihinin 1172 gösterilmesi yanlıştır.

Şol rütbe-i nâz ider ki niyâzı unutturur
Fırkat-i güzîne sûz u gedâzı unutturur

Mânend-i muṭrib aṇlamam her maḳâmda
Gûy-i nigâr râh-ı hicâzı unutturur

*

Yâriñ görünce âhû-yı çeşm-i remîdesin
Nergis çemende ḥayret ile açdı dîdesin

Görmekle la‘l-i nâbuñı seyreyle zâhidi
Tağyîr-i meşreb eyledi bozdı ‘aḳîdesin

Ber-geşte eylemek seni şāyed murād ider
Çerhiñ tevāzu‘ añlama kıadd-i ħamīdesin

*

Naķd-i sirişki yok yere şarf itme dāimā
Deryā yetişmez ey dil-i şeydā sefāhete

*

Mişāl-i āyine mihr ile rū-be-rū gördük
Hezār vechile ol māhī ħüb-rū gördük

‘Acemī şāriĥ dībāce-i vişāl olsun
Kitāb-ı vaşf-ı ħattı yāri mū-be-mū gördük

*Osmanlı Müellifleri c.2 s.458, Fatin 398, Safāyî 602, Tuhfe-i Hattâtîn 436,
Mecelle 420, Belîğ 98, Keşfizzünûn Zeyli 533*

4243 Necib

Şeyh Necib Efendi, Mora’da Trapoliçeli, Abdurrahman Sāmî Paşa’nın
pederidir, vefatı H.1236, M.1820

Yed-i beyzāyı tecelliden alur fer-i mehtāb
Meh nola ider engiştini envār-ı mehtāb

Dökdi çil-i aķçelerin şu‘le-i cevvēle değıl
Muķaddem yāre nişār eyledi derler mehtāb

Gice mihriñ saķızın aldı ağızım sıkı diyū

Dehen-i dilbere teşbih ile çıkmez mehtab

Kâmûsu'l A'lâm c.6 s.4569, Sicill-i Osmânî c.4 s.543, Fatin 398

4244 Necîb

Mustafa Necîb Efendi, İstanbullu, Rûznâme-i evvel, vefatı H.1247, M.1831

Abdal-ı tekyegâh-ı ğamîñ köhne-sâliyiz

Çile-keşân-ı miḥnet u ‘aşk ehl-i ḥâliyiz

Ebrûlarıñ ḥayâli ḥam itdiyse ḳaddimiz

Biz şimdi âsumân-ı kemâliñ hilâliyiz

Rencîş-peżîr-i zerd-i ḥumâr olalı Necîb

Ḥamyâzekâr-ı neş’e-i câm-ı vişâliyiz

Sicill-i Osmânî c.4 s.544, Fatin 399

4245 Necîb

Nuh Necîb Bey, Hacı Eyyub Ağa’nın oğludur, Mühimmenüvîs, vefatı H.1252, M.1836, Eyyub’da medfundur.

Bâ’îş-i fîkr ü ḥayâl-i ‘ârifândır perçemiñ

Mültecâ-yı dūd-ı âh-ı ‘âşıkândır perçemiñ

Şâhısıñ iḳlim-i ḥüsniñ kimse itmez ḳıl ü ḳâl

Neyyirâsâ şu’le var cevher-feşândır perçemiñ

Dânedir ḥâl-i ruḥuñ hem dâmdır zülf-i ḥamiñ

Mürğ-i şehbâl-i ḥayâle âşiyândır perçemiñ

Fatin 399, Sicill-i Osmânî c.4 s.544

4246 Necîb

İbrahim Necîb Bey, Reisü'l Ulemâ ve Nakîbü'l Eşraf, Kıbrıslı Hasan Tahsin Bey'in oğludur. Cezayir Bahr-i Sefîd İstinâf Ceza Mahkemesi Reisi, H.1238, M.1822 tarihinde doğdu, vefatı Rebiu'l Âhir 1320, M.1902, Rodos'da medfundur.

Bülbül demi gül mevsimidir ey ser-ḥübân
Gül-i bezm-i deme eyliyelim zevk-ı firāvân

Ey saḳî-i mey ruḥları gül kākülü sünbül
Arzû idiyor rü'yet-i dîdârını rindân

Ey mäh-ı dıraḥşân-ı felek-i müretteb bil ki
Hiç var mıdır 'âlemde saña olmaya ḥayrân

Ebrû vü siyeh-i çeşmiñ ile tatlı nigâhıñ
Mecbûr-ı ḥayâl eylemede 'âşığı her an

Söz diñler iseñ gösterelim râh-ı vefâyı
Zîrâ revîşin kılmada yârânı perişân

Ağyâra kulaḳ aşmayarak eyle Necîbi
Dildâde-i firḳat-zededir vaşlıña şâyân

Son Asır Türk Şairleri 1165

4247 Necîb

Nâmık Necîb Bey, Sarıoğlu Ali Ağa'nın oğludur, Gümüşhacı Köylü, Beyoğlu Vakıflar Müdürlüğü Mübânî Mümeyyizi, H.1300, M.1882 tarihinde Gümüşhacı Köyü'nde doğdu.

İstemem 'âlemde hiçbir kimse giryân olmasun
Sîneler neşveyle dolsun beyt-i aḥzân olmasun

Dehri ğarḳ itmek için kâfi gelür bir damla yaş
Düşmesün tek damla yaş bir öyle tûfân olmasun

Muhteremdir bir gönül zîrâ ḥaḳîkî Ka'bedir
Bir gönül incinmesin bir Ka'be vîrân olmasun

Neş'eden doğmuş bulunsun kuşların âvâzesi
Her şadâ bir şevḳi tefsîr itsun efgân olmasun

Son Asır Türk Şairleri 1167

4248 Necîbâ veya Necîb

Eşrefzâde Seyyid Hacı Abdulkâdir Necîb Efendi, Bursalı Şeyh Hacı Ahmed İzzeddin Efendi'nin oğludur, H.1115, M.1787 tarihinde Bursa'da doğdu, vefatı Rebî'ul Âhir 1202, M. 1787, Bursa'da İncirli nâmiyle ma'rûf Eşrefî Dergâhı'nda medfundur. Osmanlı Müellifleri'nin vefatı tarihini 1022 göstermesi yanlıştır.

Cemâlin ey Nebî mir'at-i envâr-ı sa'âdetdir
Nigâhın maḥz-ı feyz-ı rahmet esrâr-ı rü'yetdir

*

Ṭavḳ-ı 'aşḳı gerden-i şıdḳa taḳub meydâne gel
Fevz-i maḳşûdı Necîbâ sen bu dîvânda ara

Osmanlı Müellifleri c.1 s.129, Gülizâr-ı İrfân 140

4249 Nahvî

Şeyh İsmail Nahvi Efendi, İstanbullu, vefatı H.1110, M.1698, Mevlevîhâne kapısı haricinde medfundur.

Tâze çemen ki feyz-ı bahâr ile cûş ider

Ol serv bâğ-ı behcetimi sebz-pûş ider

Şahbâ-ı nâz u ‘işvesi geldikde çeşmine

Mest-i müdâm-ı meclis-i naḥvet-fürûş ider

Şakâyık-ı Şeyhî c.2 s.331, Sâlim 660

4250 Nahîfî

Şemseddin Efendi, Aydınlı, Şemseddin Aydınî ve köyünde Usta Şems dinmekle meşhurdur. Fatih Sultan Mehmed-i Sâni’nin nedîmi ve Şeyhu’l İslam Fukarazâde Yahya Efendi’nin ceddidir. Vefatı H.900, M.1494, Bursa’da Dede Efendi hazîrası’nda medfundur.

Eşk-i çeşmim dem-be-dem gözümde aḳar mâ gibi

Ten-i ḥabâb olsa ne var ḳanlı yaşımderyâ gibi

Şakâyık-ı Mecdî 231, Kâmûsu’l A’lâm c.4 s.2871, Gülzâr-ı İrfân 232, Sehî 71, Güldeste 333, Osmanlı Müellifleri c.1 s.333, Sicill-i Osmânî c.3 s.161

4251 Nahîfî

Muhammed Nahîfî Efendi, Hamîdli, Kadı, vefatı H.1018, M.1609, Edirne Kapısı haricinde medfundur.

Seyr idelden ol melâhat kânınuñ gencînesin
Gönce çâk itdi qabâsın lâle yaqdı sînesin

*

Gitmez ey serv-i revân hâtırdan endâmıñ seniñ
Mühr-i dilde qazmış üstâd-ı ezel nâmıñ seniñ

*

‘Araqla bâdeyi dün gice meclisde çekişdirdim
Biriniñ ter-firâcı biriniñ dağı ter buldum

*

‘Arz-ı kâmet itmeyince dil alınmaz gördi yâr
Şoñradan kâmet getürdi ol nigâr-ı şîvekâr

*Kâmûsu’l A’lâm c.6 s. 4569, Sicill-i Osmânî c.4 s.548, Beyânî 91, Hasan
Çelebi 320, Kâfzâde 116, Riyâzî 129*

4252 Nahîfî

Süleyman Nahîfî Efendi bin Abdurrahman Efendi bin Kâtib Salih Efendi, İstanbullu, Şakk-ı sâni defterdarı Mütercim-i Mesnevî ve Hattat, vefatı H.1151, M.1738, “ Bu Süleymân Nahîfî rûhuna el-Fâtihâ ” mısraı vefatına tarihtir. Kâmûsü’l A’lâm’ın vefatı tarihini 1150 göstermesi yanlıştır. Topkapı haricinde Malta yolunda Fransız Mezarlığı yanında medfun idi. 1944 yılına kadar mevcut olan kabir-i kadir nişanesi eller ile dikilen bir elektrik direğine feda edilerek mezar taşına varıncaya kadar imhâ edilmiştir. Lügat-ı Tarihiye ve Coğrafya’nın 1205’de ber-hayat idüğünü ve Merkez Efendi civarında medfun bulunduğunu yazması doğru değildir.

Göz gördi gönül sevdi seni ey yüzi mâhım

Ḳurbānıñ olam var mı benim bunda günāhım

‘Āşıklığıma şāhid-i ‘ādil mi değıldir.

Evḍā‘-ı ḥazānimle ġarībāne nigāhım

Bir bağırı yanık ‘āşık-ı miḥnet-zededir gel

Ağlatma Naḥīfī ḳulıñı cevır ile şāhım

*

Sāye-i ḳaddiñ ki naḥl-i bāğ-ı cennetdir baña

La‘l-i nābiñ Kevşer-i ‘in-i ‘ināyetdir baña

*

Ḥasād-ı ‘asrıñ itme nazar güft u gūsuna

Şır iltifāt ider mi kilābiñ ġulvesine

Lāzım değıl ‘ināyeti ehl-i tekebbürüñ

Baḥş eyledim ‘aṭāsını vech-i ‘abūsuna

Dîvânı, Yahya Tevfik Efendi Kısmında Râgıb Paşa Kütüphanesi’nde, numara 307

Dîvânı, Esad Efendi Kısmında, Süleymaniye Kütüphanesi’nde, numara 2705

Dîvânı, Emir Efendi Kısmında, Millet Kütüphanesi’nde, numara 428

Dîvânı, Emir Efendi Kısmında Millet Kütüphanesi’nde, numara 429

Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi’nde, numara 210

Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi’nde, numara 692

Eslâf c.2 s.32, Sicill-i Osmânî c.4 s.548, Sâlim 655, Es’ad 61, Safâyî 581, Fatîn 400, Osmanlı Müellifleri c.2 s.455, Mecelle 420, Kâmûsu’l A’lam c.6

s.4569, Lügat-ı Tarihiye ve Coğrafya c.7 S77, Tuhfe-i Hattâtîn 213, Belîğ 98, Vefâyât-ı Ayvansarâyî45

4253 Nahlî

Mahmud Çelebi, İstanbullu, Dîvân-ı Hümâyûn Kâtiblerinden, vefatı H.1065, M.1654, Belîğ'in vefatı tarihini 1060 göstermesi yanlıştır.

O yariñ hâbe vardı çeşm-i mesti şanma nâzından

Murâdı râhat olmaqdır biraz halkıñ lisânından

Şakâyık-ı Şeyhî c.1 s.801, Safâyî 509, Belîğ 100

4254 Nahlî

Nahli Çelebi, Tekirdağı'nda Mahkeme Kâtibi.

Bahş eyleseler sırr-ı latîf-sühanımdan

Bir noktayı tahkîk idemezler dehenimden

Gülzâr-ı rahimde ser-i mû yok eşer-i hat

Bilmem ne beter şâ'ire vaşf-ı çemenimden

Belîğ 100

4255 Nidâî

Şeyh Abdah Efendi, Kaşgarlı, vefatı H.1174 M.1663.

Mecelle 421

4256 Nidâî veya Turâbî

Yekçeşm Muhammed Turâbî Çelebi, İstanbullu, Sermüezzîn-i Pâdişâhî, Turâbî maddesine bak.

Numara 512.

4257 Nedîm

Mehmed Nedîm Efendi, bir berberin oğludur. Nedîm-i kadîm dinmekle ma'rûfdur. İstanbullu, Müderris, vefatı Muharrem 1081, M.1670, Beyoğlu'nda Ayas Paşa Kabristanı'nda Silahdar Mehmed Ağa'nın kabri yanında medfundur. Almanya Sefarethanesi karşısındaki bu kabristan yerine el'yevm apartmanlar yapılmıştır. “ Nedîmi kıldı Mevlâ, Bezm-gâh-ı vuşluna da'vet ” mısraı vefatına tarihtir. Vefatı tarihini Âsım'ın 1080 ve Sicill'in 1108 göstermeleri doğru değildir.

Söyleşmez gamze-i dilberle mest olmuş yine
El amân bilmez nedir hañçer-i bî-dest olmuş yine

Zülf-i müşkiniñ olur hâke meğer nigeht-i nişâr
Sâye-veş üftâdeler yoluñda pest olmuş yine

Tâze 'ahd itmiş gibi zünnâr-ı zülfüñle Nedîm
Hânķâh-ı birehmende büt-perest olmuş yine

*

Derdiñ nedir gönül saña bir hâlet olmuş
Şaddü'l hâzer ki sevdiğin ol âfet olmuş

Dünyâya oldı velvele-endâz-i rasthîz
Gülzâre 'azm iden o sehî ķâmet olmuş

*

Nigâh-ı mümteni' ey rişk-i âfitâb saña
Fürûğ-ı dîdeden eğer olsa niķâb saña

Dîvânî, Üniversite Kütüphanesi'nde, numara 462

Divani, Üniversite Kütüphanesi'nde, numara 5537

Şakâyık-ı Şeyhî c.1 s.425, Osmanlı Müellifleri c.2 s.453, Safâyî 525, Sicill-i Osmânî c.4 s.549, Âsım 32, Mecelle 421, Belîğ 100

4258 Nedîm

Ahmed Nedîm Efendi bin Merzifonî Kadı Mehmed Efendi bin Kazasker Mulakkab Muslihuddin Mustafa Efendi, İstanbullu, Kadı, Sultan Ahmed-i Sâlis nüdemâsından ve Sadrâzam Damat İbrahim Paşa'nın küttâbcısı, validesi cihetinden Kara Çelebizâde Abdulaziz Efendi Sülalesinden, vefatı Cemâziye'l Âhir 1143, M.1730, Üsküdar'da Selimiye Tekkesi karşısında medfundur, Şakâyık-ı Nûmâniye'nin Son Zeyli müellifi olan İsmet Efendi ifadesine atfen Osmanlı Müellifleri, Ahmed Nedim için "İsmet Efendi'nin tahkîkine göre Ayas Paşa'da Almanya Sefârethânesi karşısındaki kabristanda Müverrih Fındıklılı Mehmed Ağa'nın yanında medfundur" dedikten sonra "Üsküdar'da Karaca Ahmed civarında Tunus Bağı Mezaristanı'nda medfun olan Nedim Efendi'nin müderrisînden Nedim Efendi olduğu da İsmet Efendi'nin cümle-i tahkîkâtındandır ki, seng-i mezarındaki tarihten de müderrisînden olduğu anlaşılmaktadır." hükmü verilmiş ve bu suretle Üsküdar'da medfun Nedîm'in Şair Nedîm olmayıp müderrisînden diğer bir Nedîm olduğu anlaşılması gibi mûcib-i tereddüd bir netice vücuda getirilerek Nedîm-i Kadîm, yani Mehmed Nedim ile Ahmed Nedim yekdiğerine karıştırılmıştır, İsmet Efendi kitabında, biri şair diğeri müderris, isimleri Ahmed ve her ikisinin de vefatı tarihleri 1143 olarak iki Nedîm'den bahsedip birinin Ayas Paşa'da diğeri Üsküdar'da medfun olduğunu yazarak ve ikisinin de ismini Ahmed, vefatı tarihlerini de 1143 göstererek zühûl etmiş ve Osmanlı Müellifleri de diğeri me'hazlardan tedkîk etmeksizin bu yanlışlığı aynen nakl eylemiştir. Mevzû-u bahs Nedîm'lerden biri olan Nedîm-i Kadîm'in ismi Mehmed olup vefatı tarihi 1081'dir Ayas Paşa'da medfun olan Nedim de budur, diğeri Nedîm'in ise ismi Ahmed olup Karaca Ahmed'deki kabir taşında Nedîm Ahmed ismiyle 1143 tarihi görülmektedir.

Taḥammül mülkünü yıkdıñ Hülāgū Ḥān mısıñ kāfir
Aman dünyāyı yaqdıñ āteş-i sūzān mısıñ kāfir

Qız oğlan nāzı nāzıñ şeh-levend āvāzı āvāzıñ
Belāsıñ ben de bilmem kız mısıñ oğlan mısıñ kāfir

Niçün şık şık baqarsıñ böyle mir’at-ı mücellāya
Meğer sen daḥī kendi ḥusnine ḥayrān mısıñ kāfir

*

Dirīg-ı āyineye asā bulmadım yüz sürter aşımdan
Ḥurūş-ı āb-ı şimşir-i tegāfül aşdı başımdan

Girībān çāk olub ḥayretle şundum destine tāki
Dil-i şad-pāremi bin şāne zann itdim telāşımdan

*

Defter-keş-i mu‘āyib-i nās olma merd iseñ
Qıl zātını naẓarlara mecmū‘a-ı edeb

*

Ḥatṭıñ naẓar-ı ‘āşıka elbette girāndır
Qıldın ağır ey ğonce-i terāzū-yı muḥabbet

*

Ḥastalıklardan emān görmeye çeşm-i siyehiñ
Mūmiyā bulmaya ‘ālemde şikest külehiñ

Dîvânı, Emir Efendi Kısmında, Millet Kütüphanesi’nde numara 430

Dîvânı, Emir Efendi Kısımında, Millet Kütüphanesi'nde numara 431
Dîvânı, Yahya Tevfik Efendi Kısımında, Ragıp Paşa Kütüphanesi'nde
numara 308
Dîvânı, Hamîdiye Kısımında, Murad Paşa Kütüphanesi'nde numara 1120
Dîvânı, Şeyh Murad Kısımında, Murad Paşa Kütüphanesi'nde numara 415
Dîvânı, Lala İsmâil Efendi Kısımında, Murad Paşa Kütüphanesi'nde numara
491
Dîvânı, Veliyyüddin Efendi Kütüphanesi'nde numara 267
Dîvânı, Hazine Kütüphanesi'nde, Topkapı Sarayı'nda, numara 999
Dîvânı, Mihrişah Sultan Kısımında, Hüsrev Paşa Kütüphanesi'nde numara
377
Dîvânı, Âsım Bey Kısımında, Köprülü Kütüphanesi'nde numara 427
Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi'nde, numara 416
Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi'nde, numara 701
Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi'nde, numara 1339
Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi'nde, numara 2829
Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi'nde, numara 2911
Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi'nde, numara 5532
Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi'nde, numara 5546
Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi'nde, numara 5533

*Osmanlı Müellifleri c.2 s.453, Lügat-ı Tarihiye ve Coğrafya c.7 s.79, Sâlim
664, Sicill-i Osmânî c.4 s.549, Kâmûsu'l A'lâm c.6 s.4571, Fatîn 401, Râmiz 260,
Safâyî 600, Mecelle 421, Belîğ 100, Keşfi'z Zünûn Zeyli 533*

4259 Nedîm

Nedîm İbrahim Bey bin İlmî Ahmed Efendi damadı Ali Satı' Efendi bin
Mustafa Efendi, Üsküdarî Nedîm dinmekle meşhurdur, Müderris, vefatı
Muharrem 1190, M.1776, Sicill'in vefatı tarihini 1191 göstermesi yanlıştır.

Agûşa alub bir büt-i dil-cûy-ı şafâyı

Şevkile şikâr eyledim âhû-yı şafâyı

Çevgân-ı ħam-ı zülfine yâriñ el uzatdım
Bu şâhada ħapdım hele ben gûy-ı şafâyı

Dil-ħaste-i elâma tabîb-i felek ayâ
Virmez mi bu dükkânçede dârû-yı şafâyı

Def'-i ħama peymâne-i şâdiye ne minnet
Buldum reh-i meyħâne gibi kûy-ı şafâyı

Âh eyler iken ħüzn ile mir'at-ı ħaderden
Gösterdi Nedîmâya felek rûy-ı şafâyı

Tanzîr-i gül-i 'âbid-i ħoş-kûydan elbet
Murğ-ı gönül ümîd ider bûy-ı şafâyı

Sicill-i Osmânî c.3 s.546 ve c.4 s.549, Şefkat 139, Silahdarzâde 61

4260 Nedîm

Genç Halil Ağazâde Enderunlu Mahmûd Nedîm Bey, Dergah-ı Âliye kapucı başlarından Ekinli Genç Halil Ağa'nın oğludur, Kanarya Mahmûd Nedîm Bey dinmekle meşhurdur, Kasab başı ve İşkodralı Mustafa Paşa Kapu Kethudâsı, Surre Emîni, vefatı Zilkâde 1253, M.1837, Şam'da medfundur. Esad Efendi tezkiresinde metin kitabta vefatını 1257 yazdığı halde hâşiyesinde 1252 tarihini göstermekte ve Sicill-i Osmânî dahî Genç Halil Ağa'nın torunu ve Turunç Mustafa Ağa'nın oğlu olduğu ve Eyyüb'de medfun bulunduğunu yazmaktadır.

Şu'â-yı şevħ-i vaşl-ı yâr pür-şûr oldu gitdikce
O şûhın ħüsn-i 'âlem-sûzu meşhur oldu gitdikce

Felekde sînesin mecmû'a-ı hakkâke dönderdi
O mahîñ defter-i dâğında meşûr oldu gitdikce

Çırıldı şîşe-veş seng-i gamıyla kalb-i üftâde
Hemân-ı kaşr-ı dil-i ağıyar ma'mûr oldu gitdikce

Ne hikmet pertev-i lûtfun diriğ itmez iken evvel
O mihr ü hüsn-i 'âlem-tâb mağrur oldu gitdikce

Humâr-ı keyf-i vuşlat çekmezem dirdi Nedîm amma
Şarâb-ı şîve-i 'aşkıñla mahmûr oldu gitdikce

*Kamusu'l A'lâm c.6 s.4571, Sicill-i Osmânî c.4 s.549, Fatîn 401, Esad 68,
Tayyarzâde Ata Tarihi c.4 s.300, Akif 57*

4261 Nedîm

Sadrâzam Mahmûd Nedîm Paşa, Bağdad Valisi Küreci Mehmed Necîb Paşa'nın oğludur. İstanbullu, H. 1233, M.1817 tarihinde İstanbul'da doğdu, vefatı Recep 1300, M. 1882, Mahmudiye Caddesi'nde husûsî bir türbede medfundur, vefatı tarihini Kâmûsu'l A'lâm'ın 1299 göstermesi yanlıştır.

Tefekkür itmeli de bu cihâna bir gelişi
Gidermeli kederi bakmalı şafâya kişi

Dîvânı, Emir Efendi Kısımında, Millet Kütüphanesi'nde, numara 435
Dîvânı, Emir Efendi Kısımında, Millet Kütüphanesi'nde, numara 436
Dîvânı, Emir Efendi Kısımında, Millet Kütüphanesi'nde, numara 437
Dîvânı, Emir Efendi Kısımında, Millet Kütüphanesi'nde, numara 438
Dîvânı, Emir Efendi Kısımında, Millet Kütüphanesi'nde, numara 439

Son Asır Türk Şairleri 1172, Sicill-i Osmânî c.4 s. 336, Fatin 401, Kâmûsu'l A'lâm c.6 s.423

4262 Nedîm

Nedîm Efendi, Erzurumlu

Mey-fürûşân-ı zamâne ğazel almaz yoksa

Der idim bûs-ı lebb-i yâre sezâdır ğazelim

Arif Hikmet 60

4263 Nergisî

Nergisîzâde Kadı Mehmed Efendi, Nergisî Ahmed Efendi'nin oğludur, Bosnalı, Revan Seferi Vak'a-nüvîsi, Hattat, vefatı Şevval 1044, M.1634, Gevze'de medfundur. "Âh biñ kırk dörtde göçdi Nergisî" mısraı vefatı tarihidir, Seyyid Rızâ'nın vefatı tarihini 1043 göstermesi yanlıştır. Kâmûsu'l A'lâm'ın Eyyub'da medfundur demesi doğru değildir.

Yanardı nâr-ı ğamla cism-i şad-pârem kebâb-âsâ

Eğer seķâ-yı dîde dökmeseydi eşki âb-âsâ

Ȧoķundukça hayâl-i ebruvânîñ rişte-i cânê

Fiğân eyler dil-i şûrîde derdinden rebâb-âsâ

Ne ma'nâlar ne sözler mündericdir şafha-ı dilde

Eğerçi şûret-i zâhirde hâmüşem kitâb-âsâ

Gezer elden ele sâĝar gibi ey Nergisî şi'riñ

Neşât-efzâ olur yârâna mazmûnuñ şarâb-âsâ

*

Hem-nişînime her kimiñ bir mäh-ı mihr-endām olur
Gicesi qadir olur anıñ gündüzi bayrām olur

*

Ararken defter-i gülde maḥall-i ‘arız-ı yâri
Şabâ birbirine qatdı sihr-ı evrâq-ı gülzârı

*

Penc pâre ile eyledi teskîn-i ḥarâret
Germiyyet ile ḥançer-i dil-dâra düşenler

*

Her bir nevâ ki yâr perî rûye düş olur
Âḥır benim gibi o da bî-‘aql ü hûş olur

*Şakâyık-ı Şeyhî c.1 s.21, Eslâf c.1 s.106, Sicill-i Osmânî c.4 s.158, Osmanlı
Müellifleri c.2 s.440, Kâmûsu’l A’lâm c.6 s.4573, Mecelle 421, Seyyid Rıza 97,
Kafzâde 116, Belîğ 101, Tuhfe-i Hattâtîn 383 ve 701, Âsım 31*

4264 Nizârî

Nizârî Çelebi, Sûzengir.

İtiñ ayağı izi ger olsa başıma tâc
Şems ü kâmerden ey şeh alurdum ḥarâc u bâc

İrse lebiñ zülâline İskender-i cihân
Âb-ı ḥayâta çekmez idi hergîz ihtiyâc

Sehî 119

4265 Nüzûlî

Şeyh Mustafa Efendi, Denizlili, vefatı H.1157, M.1744, Aydın'da Kula Kasabası'nda medfundur.

Her kim 'aşka yâr olursa her işi âsân olur

Anıñ içün uydu 'aşka enbiyâ vü evliyâ

Mürşid-i kâmil yüzünden bu Nüzûlî miskîne

Hamdullah dü-cihânda 'aşk olubdır reh-nümâ

Osmanlı Müellifleri c.1 s.177

4266 Nüzhet

Ömer Nüzhet Efendi, Urfalı, Haremeyn Kîsedârı Kâtibi ve Koca Ragıp Paşa mühürdarı, vefatı 2 Safer 1192, M.1778 Galata Mevlevihanesi Hazîrasında medfundur.

Göñülde ğayra maḥal yok sa'âdet işte budur

Şafâ-yı hâtırâ ancak 'alâmet işte budur

Ḥavâriḳât-i vilâyet-şî'âra bend olma

Rehâ-güzîn-i ḳuyûd ol vilâyet işte budur

Şikeste ḳıl yem-i vahdetde zevrâḳ-ı cismi

Necât ümîdini terk it selâmet işte budur

Şafâ-yı ḳalble maġlûb-i pend-i pîrân ol

Mücâhidân-ı tarîḳa şecâ'at işte budur

*

Tâk-ı ebrû-yı bütân hem-şûret-i mihrabdır

Pertev-i kıandîli nûr-ı dîde-i aḥbâbdır

Çeşm-i dil bî-dâr ola Nüzhet budur âgâhlık

Mest-i ğaflet ehl-i gûristân ile hem-ḥâbdır

*

Gitmez kılûb-ı kâsiyeden naḡş-ı infî‘âl

Seng üzere murtesim olan âşâr-ı suḡt olur

Dîvânı, Emir Efendi Kısımında, Millet Kütüphanesi’nde, numara 441

Dîvânı, Pertev Paşa Kısımında, Millet Kütüphanesi’nde, numara 422

Dîvânı, Lala İsmail Efendi Kısımında, Murad Molla Kütüphanesi’nde,
numara 492

*Osmanlı Müellifleri c.2 s.460, Sicill-i Osmânî c.4 s.550, Şefkat 158,
Silahdarzâde 70, Mecelle 421, Keşfi’z Zünûn Zeyli 533*

4267 Nüzhet

Osman Nüzhet Efendi, Bursalı, Bakırcılar Kethüdası ve Molla Fenârî Câmîi hatîbi, vefatı, Zilka’de 1220, M.1805, Bursa’da Molla Fenârî Câmîi kurbında medfundur.

Âfitâbım burc-ı husn üzere cihân tırduḡca tır

Şolmasun gül-ruḡlarıñ bâġ-ı cihân tırduḡca tır

Hây u hûy-ı şevḡ-ı mihrûñ dilde olsun ber-devâm

Tekye-i ‘âlemde bu ne âşiyân tırduḡca tır

Gitmesün eksilmesün dilde muḥabbet-i neş’esi

Sîne-i ‘âşıkda bu sūz-ı nihân ṭurduḳca ḳur

Böyle ser-mest ḡurūr-nāz iken Nūzhet saña

Bir nigāh-ı iltifāt itmez hemān ṭurduḳca ṭur

*

Ey gül‘izār nāleṣ-i dil-i bülbulānedir

Güftār-ı ehl-i ‘aşḳ hemīn ‘âşıkānedir

Üç âşinādır ehl-i muḥabbet o rütbe kim

Murḡ-ı şikeste bāl-i dil-i ‘arş âşiyānedir

Osmanlı Müellifleri ile Sicill’in vefatı tarihini 1227 göstermeleri doğru değildir.

Gülzâr-ı İrfân 370, Sicill-i Osmânî c.4 s.550, Osmanlı Müellifleri c.2 s.462, Fatîn 402.

4268 Nūzhet

Hasan Nūzhet Efendi, Deli Nūzhet, İstanbullu, H.1267, M. 1850 tarihinde hayatta idi.

Nayzen İsmâil Dede’ye Söylediği Vefât Tārîḫi

Çıḳdı bir tārîḫ sırr-ı aheng-i nây-i ‘aşḳdan

Aşdı İsmâ‘îl Dede manşurı ṭâḳ-ı cennete

Bād-ı āh-ı Nūzhetā tārîḫ ile itdim vizān

Nevh-ı cismi zevraķ sürdi ‘adem deryāsına

Osmanlı Müellifleri c.2 s.467

4269 Nüzhet

Muhammed Nüzhet Efendi, H.1244, M.1828 tarihinde İstanbul’da doğdu, Maliye Nezareti Vâridât-ı Öşriyye Komisyonu azâsından, vefatı 16 Ramazan 1304, M.1886, Sivas’da medfundur 22 Muharrem 1324, M.1906 târihinde ğarz-ı şahsî sâikasıyla katl olunan Şehremini İsmail Rıdvan Paşa’nın pederidir. Sicill’in 1224 tarihinde Sivas’ta doğduğunu yazması doğru değildir.

Göster metâ‘-ı nazmını kıymet-şināsına

Maķşūd şatmamaķsa anı yok bahāsına

Arz it benât-ı fikrini ol haclegāhe kim

Vāķıf olan bulmalı hüsn-i edāsına

*

İllā ey bülbül-i bāğ-ı belāğat

Nedir bu sendeki hāl-i ferāğat

Niçün durmaķdasıñ mebhūt ve medhūş

Terennüm eyle artık olma hāmūş

*

İden isrāf-ı naķd-ı eşki cānā işte çeşmimdir

Sefih-i merdüm-i lāķayd-ı dünyā işte çeşmimdir

Dönüb bir lālezāra dāğ-ı ğamla sīne-i zārım

İden ol lālezārı Nüzhet iskā işte çeşmimdir

Son Asır Türk Şairleri 1278, Kâmûsu'l A'lâm c.6 s.4574, Fatin 403, Sicill-i Osmânî c.4 s.551, Osmanlı Müellifleri c.2 s.467

4270 Nüzhet

Hasan Nüzhet Efendi, Dâr-ı Şûrâ-yı Askeriyye azâsından Ahmet Behzat Efendi'nin oğludur. H.1242, M.1826 tarihinde İstanbul'da doğdu. Bağdad Vilayeti Maliye Müfettişi, vefatı H.1307, M.1889, Bağdad'da İmam-ı A'zâm Türbesi civarında medfundur. Sicill'in vefatını 1306 göstermesi yanlıştır.

Mısrı teşrîf eyleyince Hâzret-i 'Abdul'azîz
Açdılar dest-i du'âyı halk-ı Bâbunnaşr için

Yerlere yatdı sevincinden karışdı kumlara
Ümm-i dünya hâkpây oldu 'Azîz Mısr için

Son Asır Türk Şairleri 1283, Sicill-i Osmânî c.4 s.551.

4271 Nüzhet

Yahya Nüzhet Efendi, Rusyalı bir tatarın oğludur, 1312, M.1894 tarihinde Ceyhan'da doğdu, vefatı 16 Eylül 1341, M.1922.

Düşeli sevdânîñ çılgın demine
Başımdan esmedik yeller mi kaldı

Dolaşdım serserî şevk-i hicrânla
'Âlemde görmedik iller mi kaldı

Cevriñle sevdiğim pek çok ağladım
Yas tutdum yıllarca kara bağladım

Yoluñda gözyaşı olub çağladım
Gözümnden akmadık seller mi kaldı

Son Asır Türk Şairleri 2165

4272 Nüzhet

Fehime Nüzhet Hanım, Hacı Davud Han sülalesinden Hakkı Paşa'nın kızı ve Yemen Valisi Ferik İsmâil Hakkı Paşa'nın zevcesidir, vefatı 25 Rebiülevvel 1344, M.1925.

Alırım karşıma üç sâķī kıranfil dizerim
‘Alemin seyr-i gülistānı vazīfemde deēil

Bir uzak yerdeki yangın gibi seyr eyliyorum
Gönlümün âteş-i sūzānı vazīfemde deēil

Son Asır Türk Şairleri 1286

4273 Nüzhet

İsmâil Nüzhet Efendi, İstanbullu.

Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi'nde numara 1776.

Meded ey bî-vefâ rahm it esirge ben dil-efkârı
Teraħħum eylemezseñ de baña cevır eyleme bārī

Sâlim 665, Mecelle 421

4274 Nüzhet

Mehmed Nüzhet Bey Otanca, Bolevîzâde Hacı Nesib Bey'in oğludur, İstanbullu, Damga Matbaası Müdürü, H.1291, M.1874 tarihinde doğdu.

Hayât-ı 'âlemi bir şûre-zâre beñzetirim

Ne şûre-zâr bunı hâr-zâre beñzetirim

Civânlık isteğini ihtiyâr kalbinde

Dem-i hazânda olan bir bahâra beñzetirim

Uzandı gitdi zamân-ı vaşl-ı yâr baña

Şabâh-ı haşre kadar intizâre beñzetirim

Selefde vaşla bedel naqd-i can almasını

Bugünkü hâle bakub ihtikâre beñzetirim

Son Asır Türk Şairleri 1287

4275 Nüzhetî

Eyyub Çelebi, İstanbullu, Dîvân-ı Hümâyün kâtiblerinden, vefatı H.1085, M.1674, vefatı tarihini Belîğ'in 1080 göstermesi doğru değildir.

Dâmenkeş olma bâ-y-ı gül-teri 'andelîbden

Señ şâhın şakın şakın âh-ı ğarîbden

*

Dil-i âvâreye bir dilber-i meh-sîne gerek

Tûtîye mu'cize-gû olmağa âyine gerek

Cevriñi çekmeğe ey âfet-i bîgâne-nümâ

Nüzhetî-veş saña bir 'âşık-ı dîrîne gerek

Şakâ-yık-ı Şeyhî c.1 s.527, Sicill-i Osmânî c.4 s.550, Safâyî 527, Âsım 31, Belîğ 101

4276 Nezîh

Mehmed Nezîh Bey, Enderunlu Tayyarzade Ahmed ‘Atâ Bey’in oğludur, İstanbullu, Kozan Mutasarrıfı, H.1255, M.1839 tarihinde İstanbul’da doğdu, vefatı 28 Zilhicce 1325, M.1907, Aksaray’da Vâlîde Câmîi hazîrasında medfundur.

..... niyâz-ı vuşlata şevk-ı hayâl itmem

Taḥammüldir esâsî mesleğim fikr-i muḥâl itmem

Bütün dünyâ ğamı ra’simde ta’yîn-i maḳar itse

Yine evḍa’-ı dehr-i dünden şekvâ-yı şâl itmem

Hezâr-âsâ bahâra munḥaşır zann eyleme ey şūḥ

Enînim dâimîdir intizâr-ı faşl-ı vişâl itmem

Son Asır Türk Şairleri 1202

4277 Nisbetî

Ali Nisbeti Efendi, Diyarbekirli, Üsküdar Kadısı, vefatı H.1090, M.1679, Safâyî’nin vefatı tarihini 1089 göstermesi yanlıştır.

Senîñ rûyiñ benim ey mâh seyr-i gülistânımdır

Luḫfet bostânında bûyiñ serv-i revânımdır

Şakâ-yık-ı Şeyhî c.1 s.522, Safâyî 535, Tezkire-i Amed 104

4278 Nesîb

İki Bayraklızâde Seyyid Mehmed Nesîb Efendi, Seyyid Süleyman Efendi'nin oğludur, İstanbullu, Hâcegândan, Maliye Tezkirecisi, H.1153, M.1740 tarihinde doğdu, vefatı 17 Şevval 1204, M.1789, Rumeli Hisarı'nda Kayalar Kabristanı'nda medfundur.

Yandı şerâr-ı dil ile ğıll u ğışım benim
İtdi temâm puhte beni sûzişim benim

*

Hicr-i vaşlıñla getürmekden hayâliñ yâdıma
Geldi her vechile 'âlemde hâlel mu'tâdıma

Hicriñ ey meh-rû beni şöyle perişân itdi kim
Naķz-ı küllî irdi ist'dâd-ı mâder-zâdıma

Sende yok inşâf u şefkat yoksa ey nâ-mihribân
Kâfir olsa merhamet eyler benim feryâdıma

Harf-i 'iffet olmuşiken naķş-ı mihr-i şöhretim
Karalar çaldırdıñ ey şuh-ı dil-ârâ adıma

Dilde bir büt var Nesîbâ itseler taķsîm eğer
Haşre dek eyler vefâ evlâdıma ahfâdıma

Eslaf c.2 s.135, Osmanlı Müellifleri c.2 s.460, Sicill-i Osmânî c.4 s.551, Silahdarzâde 62, Fatin 403, Şefkat 141, Keşfi'z Zünûn Zeyli 533

4279 Nesîb

'Uşşâkîzâde Seyyid Abdah Efendi, Uşşâkîzâde Mekke Kadısı Abdulbâkî Efendi'nin oğludur. Nâkibü'l Eşraf ve İstanbul Kadısı, Sırıkzâde Abdurrahman

Efendi'nin kerimezâdesidir. H. 1068, M. 1657 tarihinde doğdu, vefatı 29 Muharrem 1139, M. 1726, Keskin Dede Kabristanı'nda medfundur.

Ḥâne mîn-veş olan bilmez nedir ḥavf-i 'ass

Pençe-i şeh-bâzdan âzâdedir murğ-ı kaç

Eylemez sūz-ı derūn-ı 'āşıkı teskīn hať

Āteşi pūr-şu'le eyler belki cānā ḥār ü ḥas

*

Hezāre gel ki niyāz-ı 'aẓīm ile açılur

Dehānı ḥande-i nāz ü na'im ile açılur

Ne āb-ı cūy-ı sirişk ne bād-ı şarşar āh

Dil-i gül-i emelim bir şemīm ile açılur

*

Etmekde recā lisān-ı ḥālīm her şeb

Ey dergeh-i 'afvı 'āşıyāne maţlab

Levḥ-i kerem üzre ḥāme-i faẓlıñla

Müsvedde-i ḥāhişim beyāz it yā Rab

Şakāyık-ı Şeyhî c.3, s.213, Sicill-i Osmânî c.3, s.373, Sâlim 666, Âsım 32, Belîğ 101, Mecelle 422

4280 Nesīb veya Rıfķı

Şeyh Seyyid Yusuf Nesîb Dede Efendi, Konyalı Şeyh Ömer Efendi'nin oğludur, Konyalı, Yenikapı Mevlevîhânesi Şeyhi, Hattat, vefatı 16 Muharrem 1126, M. 1714, Yenikapı Mevlevîhânesi Türbesinde medfundur. Seyyid Vehbî'nin “ Geldi bir mışra' derûne feyz-ı Mevlânâ ile, 'arş ola rûh-ı Nesîb-i Mevlevî'ye cilve-gâh” beyti vefatına tarihtir.

‘Arz ider cânâna ki ruḥ gâh kâkûl gösterir,
Gülşen-i ḥusnine gâh gül gâh sünbül gösterir.

Dûd-ı âh u dâğ dil izhâr ider ‘âşık saña,
Bir sefâl-i köhnede sünbül ü kıranfil gösterir

Bezmi eyler ğıbṭa-fermâ-yı gülistâna irem
Tâb-ı mül-i ruḥsâr-ı dil-sûzıñ ki kâkûl gösterir

*

Kaçma ki nâz ile o şûḥ câme ḥâbe girer
Döner o mihr-i dıraḥşâne ki seḥâbe girer

*

Rişteñe teşne olan kıni'-i şemşîr olmaz
Ayâ mutteķi-i maḥrûr-ı ciğer sîr olmaz

Ḥâlet-i ehl-i fenâ mevtile tağyîr olmaz
Zer-i pâkîze eşer-i girde-i iksîr olmaz

Cevr ile dilleri teşhîr idemez mihrüyân
Devlet-i şâhsenem pîşe cihângîr olmaz

Husn-i tedbîr ile mümkün mi kazâyı tebdîl
Rây-i şâib siper-i nâvek taqdîr olmaz

Perde-i ‘aşkda yeksân görünür şâh u gedâ
Târ-ı tanbûr-ı muhabbetde bem vezîr olmaz

*

Nâmûs-ı vicâhı câhe atan mevlîleriz
Dünyâyı düni hiçe şatan mevlîleriz

De rûze kâr u bârını dehriñ hebâ bilüb
Peygûle-i fenâda yatan mevlîleriz

Ârāmımız semâ’ledir rûzigârda
Girdâb-ı baħr-i ‘aşka batan mevlîleriz

Talhî-i fâka itmekiçun nefsimiz helâk
Hân-ı vücûdâ zehr kıtan mevlîleriz

Yazma Dîvânı, Hamîdiye Kısımında Murad Molla Kütüphanesi’nde, numara
1121

Yazma Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi’nde, numara 1713

Yazma Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi’nde, numara 2882

Şakâ-yık-ı Şeyhî c.2 s.511, Sicill-i Osmânî c.4 s.660, Osmanlı Müellifleri c.2 s.450, Sefîne-i Mevleviye c.2, s.224, Semâhâne-i Edeb 231, Tuhfe-i Hattâtîn 754, Belîğ 101, Sâlim 668, Safâyî 558, Esrar Dede 287, Mecelle 422, Vefâyât-ı Ayvansarâyî 102.

4281 Nesīb

Gâzîzâde Mustafa Nesīb Efendi, Şeyh Ahmed Gâzîzâde Şeyh Abdullatîf Efendi'nin oğludur, Bursalı, H.1135, M.1722 tarihinde Bursa'da doğdu, vefatı H.1202, M.1787, Bursa'da Ahmed Gâzî Tekkesi hazîrasında medfundur.

Gülzâr-ı Ârifân 167, Osmanlı Müellifleri c.1 s.138.

4282 Nesīb

Hüseyin Nesīb Efendi, Karaman Müftîsi Hacı Hasīb Efendi'nin oğludur. Karamanlı, Konya Vilayeti Meclis İdare A'zâsından, H.1234, M.1818 tarihinde Karaman'da doğdu, vefatı Muharrem 1314, M.1896, Konya'da medfundur

Merhabâ ey hazret-i şâhib-kırân-ı ma'nevî
Şevketiñ müzdâd ola ey kahramân uhrevî

Satvetiñle kişver-i 'aşka geturdiñ pertevi
Kıldıñ a'dâ-yı tarîki heybetiñle münzevî

Nâzım-ı Manzûme-i Silk-i Lâl-i Meşnevî

Meşnevî ammâ ki her beyti cihân-ı ma'rifet
Menba'-ı 'ilm-i ledün mu'ciz-beyân-ı ma'rifet

Defter-i zîbâsı feyz-ı lâmekân-ı ma'rifet
Çatresi deryâ-yı şevk-i rây-gân-ı ma'rifet

Zerresiyle âfitâbınıñ berâber pertevi

Sicill-i Osmânî c.4 s.552, Fatin 405

4283 Nesībā

Tevfika Hanım binti Sâid Sîret Bey bin Şerif Paşa, vefatı H.1260, M.1844, Kanlıca'da 'Atâ Efendi Tekkesi'nde medfundur.

Tîr-i nigeñ eyledi öz cānıma te'sîr
Cāna bu kemān-keşlik ile pîr olasıñ pîr

Şol hañçer-i ğamzeñ idi dilden geçen ammā
Çekdi yine ebrû-yı siyeh sîneme şimşîr

Sevdâ ile dīvāneliğim gördi benim yār
Kıldı o siyeh kākülini boynuma zencîr

Ben Yūsuf-ı şānî disem olmaz mı saña kim
Çün eylediler dilberi bu husnile ta'bîr

Luţfîndan eğer olsa Nesībā'ya da ruḥşat
Biñden birisin eyleye aḥvālını taḳrîr

Kâmûsu'l A'lâm c.6 s.4576, Sicill-i Osmânî c.4 s.551, Osmanlı Müellifleri c.2 s.463, Fatin 406

4284 Nesībî

Seyyid Ahmed Nesībî Efendi, Ulemâdan Hüseyin Efendi'nin oğludur, Şehzade Medresesi Müderrisi, vefatı H.1039, M.1629, vefatına Nev'îzâde 'Atâyî Efendi âtîdeki tarihi söylemiştir.

Necl-i pâki Hüseyin Efendi'nin
Seyyid Aḥmed Efendi ṭâb-ı şerâh

Terk idüb bu maḳām-ı fānīyi
Ḳıldı dār-ı beḳāyı menzil-gāh

Didi tārīhini ‘Aṭāyī anıñ
Rūḥuna raḥmet eyle Allāh

Şakâyyık-ı Nev’izâde 731

4285 Nesībī

Emir Ahmed Efendi, Larendeli, Cızbız Emir dinmekle meşhurdur, vefatı
Cemaziye’l Âhir 1021, M.1612

Dāğ örse baḡrımıñ başına nola ‘aşḳ-ı yār
Dāğ-ı muḥabbetiñ başım üstünde yeri var

*

Sırrımı eyleseñ cüdā tenden
Başımıçün kesilmezem senden

*Şakâyyık-ı Nev’izâde 554, Sicill-i Osmânî c.1 s.208 ve c.4 s.552, Mecelle 422,
Kafzâde 117*

4286 Nesīm

Sâlih Nesīm Efendi, İmâm-ı Pâdişâhî Kırımî Ahmed Kâmlı Efendi’nin
oğludur, vefatı H.1258, M.1842.

Çerhüñ hemîşe tavrı geç-endâmdır baña
Devr eylemekte ‘aḳsine eyyâmdır baña

Ol la‘l-i yârime dilber-i şîrînime bedel

Hep kûhsâr-ı fırkât ü âlâmdır baña

Fatin 406

4287 Nesîm

Muhammed Nesîm Efendi, Dîvân Kalemi Kütübâsından, vefatı H.1272 M.1855, Üsküdar'da Selimiye yolunda medfundur.

Sicill-i Osmânî c.4 s.552

4288 Nesîm

Muhammed Nesîm Efendi, İstanbullu, Üsküdarlı Nesîm dinmekle meşhurdur, vefatı H.1132, M.1719, Üsküdar Sarayı karşısındaki kabristanda medfundur.

Mecelle 422, Vefâyât-ı Ayvansarâyî 49

4289 Nesîmî

Şeyh İmamüddin Seyyid Ömer Nesîmî, Bağdad'da Nesîm Nâhiyesi'nde tevellüd itmiştir, vefatı H.820, M.1417, Mecelle'nin Murâd-ı Sâlis döneminde göstermesi ve Sicill'in vefatı tarihini 856 olarak kayd itmesi yanlıştır.

Yâriñ cefâsı cümle vefâdır cefâ değil

Yâri cefâ kıılır diyen ehl-i vefâ değil

‘Aşkıñ eğerçi adını ‘âkıl belâ komuş

Ni‘mü’l belâdır ehline bi’s’e’l belâ değil

*

Deryâ-yı muhabbet cûşa geldi

Kevn ile mekân hurûşa geldi

Sırr-ı ezel oldı âşikâre

‘Âşık nice eylesun medâre

*

O cânân ile cân cân olurduk

Tenim olmasa ger ortada hâil

*

Kâfir görünce zülf ü ruḥıñ didi ey nigâr

Āmentü billezî ḥaleḳal leyli venneḥâr

Dîvânı, Hakimoğlu Ali Paşa Kısımında, Millet Kütüphanesi’nde, numara 639

Dîvânı, Emir Efendi Kısımında, Millet Kütüphanesi’nde, numara 443

Dîvânı, Kadızâde Kısımında, Süleymaniye Kütüphanesi’nde, numara 395/1

Dîvânı, Kadızâde Kısımında, Süleymaniye Kütüphanesi’nde, numara 395/2

Dîvânı, Hacı Mahmud Efendi Kısımında, Süleymaniye Kütüphanesi’nde, numara 3851

Dîvânı, Mihrişah Sultan Kısımında, Hüsrev Paşa Kütüphanesi’nde, numara 366

Dîvânı, Haşim Paşa Kısımında, Selim Ağa Kütüphanesi’nde, numara 97

Dîvânı, Bayezid Umûmî Kütüphanesi’nde, numara 3353

Dîvânı, Ayasofya Kütüphanesi’nde, numara 3977

Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi’nde, numara 5677

Osmanlı Müellifleri c.2 s.432, Sicill-i Osmânî c.4 s. 552, ‘Âşık Çelebi 187, Beyânî 92, Lügat-i Tarihiyye ve Coğrafya c.7 s.82, Kâmûsu’l A’lâm c.6 s.4576, Hasan Çelebi 320, Keşfi’z Zünûn Eski Tab’ı c.1 s. 524 ve Yeni Tab’ı c.1 s.817, Latîfî 332, Mecelle 422, Kafzâde 117, Tezkire-i Amed, 105, Esâmî 321

4290 Neş’et

Hoca Süleyman Neş’et Efendi, Sultan Ahmed-i Sâlis ve Mahmud-ı Evvel musahiblerinden El’Hac Ahmed Refî’ Efendi’nin oğludur, Edirneli, H.1148, M.1735 tarihinde Edirne’de doğdu, vefatı H.1222, M.1807, Topkapı haricindeki kabristanda medfundur, Serverî’nin “Neş’et Efendi göçdi cinân ola menzili” mısraı vefatına tarihtir.

Ey âh-ı serd bir eseriñ yok mıdır seniñ

Ey eşk-i kerem bir hüzniñ yok mıdır seniñ

Oldı Һarâb-ı seyl-i sirişk-i hānumān-ı dil

Ey dil-nîşîn-i büt Һaberiñ yok mıdır seniñ

*

Telâş-ı va‘d-i vişâle sebep nedir bilmem

Yalan mı yok güzelim ‘özl-i ‘ârifâne mi yok

*

Gice deryâda şinâverliğıñ itdim Һülyâ

Gördüm ‘aks-i mehi zann eyledim ey mâh seni

*

Âftâb-ı Һal‘atıñ mehtâbı şeb-gün eylesun

Gül-raһıñ reng-i gül-i Һurşîdi dil-Һûn eylesun

Şoñ şarab-ı ‘işveyi öyle siyeh mest eyle kim

Çeşm-i fettân-ı ahvân-ı çîni meftûn eylesun

Değmesün peymāneye la‘l-i nem-giryeriziñ şaķın

Һayf der pür-şûr idub keyfiñ diger-gün eylesun

Harf-i şîğamız nokta-ı vaşf-ı dehân-ı teniñe
Kim hayâl-i dürc-i la'liñ der-meknûn eylesun

*

Kılıcı kanlı eli kanlı dili kanlı güzel
Çeşm-i cellâdı yamân cân alıcı kanlı güzel

Çahramân nigher gibi celâlî-meşreb
Bir levendâne revîşli gelişi 'Osmanlı güzel

Şehr-i aşûb-ı zemân şehre-i âfağ-ı cihân
Meh-i ken'ân gibi şöhreti var şanlı güzel

Çeşm ü ebr u leb u hâl u ruḥına hîç söz yok
Vaşf-ı ḥusniñ diyemem cāzibeli anlı güzel

*

Tâc-ı iḳbâlle herkese rifa't gelmez
Fâḥite olsa hümâ serve sa'âdet gelmez

Nağd-i gencîne-i dil olsa da irâd yine
Biz gülzâr-ı reveşiz bizlere şervet gelmez

Olsa mîzâb-ı 'aṭâyâ-yı felek mecrâsı
Sebzezâr-ı emel-i hırşa kanâ'at gelmez

Dîvânı, Emiri Efendi Kismında, Millet Kütüphanesi'nde, numara 447
Dîvânı, Reşid Efendi Kismında, Millet Kütüphanesi'nde, numara 775

Dîvânî, Üniversite Kütüphanesi'nde, numara 42
Dîvânî, Üniversite Kütüphanesi'nde, numara 1567
Dîvânî, Üniversite Kütüphanesi'nde, numara 2326
Dîvânî, Üniversite Kütüphanesi'nde, numara 5456
Dîvânî, Üniversite Kütüphanesi'nde, numara 5752

Eslâf c.2 s.84, Sicill-i Osmânî c.4 s.552, Lügat-i Tarihiyye ve Coğrafya c.7 s.83, Osmanlı Müellifleri c.2 s.461, Kâmûsu'l A'lâm c.6 s. 4576, Silahdârzâde 61, Ârif Hikmet 61, Fatin 406, Mecelle 422, Esâmî 321, Şefkat 140, Keşfi'z Zünûn Zeyli 534

4291 Neş'et

Neş'et Efendi, Konya mektubcusu Arabkirli Zebûr Efendi'nin oğludur, Konya Valisi İşkodralı Mustafa Paşa'nın Dîvân Kâtibi, H. 1252, M.1836 tarihinde Arabkir'de doğdu.

Humâr-ı bâdeden mey-nûşa şor kim baķ neler çekmiş
Biraz sürmişse zevķin bir zemân da derd-i ser çekmiş

Rehâ olsa nola ebnâ-yı devrân zaķm-ı gerdûndan
Ki yokdur dâr-ı dünyâda cefâsın ben ķadar çekmiş

Kızılıķ âsumânda şanma te'sîr-i şafaķdandır
Şerâr-ı dūd-ı âhımdır ki tâ eflâka ser çekmiş

Tecâhûlden tegâfülden gelüb ol mest-i nev-sâzım
Dimiş ki var mıdır Neş'et gibi benden zârâr çekmiş.

Fatin 407, Sicill-i Osmânî c.4 s.553

4292 Neş'etî

Seyyid Neş'etî Efendi, Üsküdarlı

Pâre pâre çekerim tırta-şîfat-ı fırkat ile
Eyledi cânıma te'sîr-i elemî şiddet ile

Levh-i mahfûz-ı ezel böyle imiş çâre dilâ
Yüzini yirlere sür eyle ricâ hasret ile

Neş'etîyâ âh-ı derunuñla siyâh oldu felek
Bu nedâmetle bu hasret yetişür miñnet ile

*

Sînemiz âzerdedir şemşîr-i cevri-yârdan
Haste dil memlûyı ğamdır ta'ne-i aġyârdan

Çerh-i dün içre benim üftâde-i nâlendekâr
Kim niyâzım bûlbûlâ bir ğoncedir gülzârdan

*

Döne döne asiyâb-ı cevre düşdüm şimdi ben
Kendimi mahv eyledim tâşûyle oldum daķîķ

*

Fikr-i haţţıñdır nigârâ dilde esrâr-ı nihân
Kim ruh-ı zîbâña düşmüş fitne-i âķir zemân

Safâyî 608

4293 Neşâtî

Mustafa Neşâtî Çelebi, Edirneli, Kadı.

Çehre nâzik yed u pây semen-asâ nâzik

Hâşılı ol büt-i tınâz serâpâ nâzik

Seyyid Rıza Tezkiresi'nde bu beyt Şeyh Mevlevî Ahmed Neşâtî Dede nâmına gösterilmiştir.

Mucîb 36, Güftî 112

4294 Neşâtî veya Semendî

Şeyh Ahmed Neşâtî Efendi, Edirneli, Edirne Mevlevîhânesi Şeyhi, vefatı Şevval 1085, M.1674, Edirne Mevlevîhânesi'nde medfundur. “Neşâtî bezm-i fâniden çekildi bezm-i firdevse” mısraıyla Nâbî'nin “Neşâtî gitdi devrânî” ve Derviş Fasîh'in “Neşâtî gitmekle eyledi maḥzûn aḥbâbı” mısra'ları vefatına tarihtir. Âsım'ın vefatı tarihini 1089 göstermesi doğru değildir.

Nedir bu tâb ki virmiş şarâb-ı nâb saña

Baḳınca ḥayra olur çeşm-i âfitâb saña

*

Hâlet-i şûr-i serâfiller numâyân eyler

Âteşin nağme ile eylese feryâd neyler

*

Şevkiz ki dem-i bülbulü şeydâda nihânız

Hûnız ki dil-i ḡonce-i ḥamrâda nihânız

Bu cism-i nezzâr üzre döküb jâle-i eşki

Çün rişte-i cân güher-i ma‘nâda nihânız

Olsağ nola bî-nâm ü nişân şehre-i ‘âlem

Biz dil gibi bir tarafta mü‘mâde nihânız

Muħarrem yine her ħâlimize bād-ı şabâdır

Dâim şekn-i zülf-i dilârâda nihânız

*

Bülbüller öter şevğ ile ezhâr-ı küşâde

Peymâne bekef olsa nola yâr-ı küşâde

Gör luğfını sâķî-i şafâ bağş-ı bahârîñ

Bir câm ile olmuş gül ü gülzâr küşâde

Seyr it beden-i nâzikini çâk-i ħabâdan

Mestâne o şeh-i tekme-i zâr târ küşâde

Olsa yaraşır bülbül-i pür-şevğ Neşâtî

Olmağda yine gül gibi dildâr küşâde

Dîvânı, Şeyh Murad Kısımında, Murad Molla Kütüphanesi’nde, numara 417

Dîvânı, Halit Efendi Kısımında, Süleymaniye Kütüphanesi’nde, numara 699/3

Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi’nde, numara 462/2

Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi’nde, numara 545

Şakâyiğ-ı Şeyhî c.1 s.641, Osmanlı Müellifleri c.2 s.445, Eslâf c.1 s.162, Safâyî 532, Sicill-i Osmânî c.1 s.221, Esrar Dede 281, Semâ’hâne-i Edeb 226,

Seyyid Rızâ 99, Âsım 33, Mecelle 422, Belîğ 102, Enîsü'l Mûsâmirîn 82, Mucîb 36, Vefâyât-i Ayvansarâyî 92, Keşfi'z Zünûn Zeyli 534

4295 Nişânî veya Mehmed

Sadra'zam Mehmed Paşa, Karamanlı, Aşık Çelebi aslen Karamanlı ve mevlüden Eriklili diyor, Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî sülâlesindendir, vefatı H.886, M.1481, Kumkapı'da bina ettirdiği câmi'de medfundur. Sehî'nin Şeyh Vefâ Tekkesi'nde medfundur dimesi doğru değildir.

Ṭâlî'de devlet olmasa hîdmet ne fâide

Ḥaḳdan 'inâyet olmasa ṭâ'at ne fâide

*

Sensiz bu cihânda şanma cân gerekmez

Hüsnîñ güneşi doğmasa devrân gerekmez

Ḳaddîñle ḥaddîñ zülfüñ ü ḥaṭṭîñ göreliden

Serv-i semen ü sünbül ü reyḥân gerekmez

'Aşkıñda Nişânî ne şafâ buldı kim ey cân

Derdiñ gerek ol 'Âşıkâ dermân gerekmez

Sicill-i Osmânî c.4 s.105, Kâmûsu'l A'lâm c.6 s.4577, Hasan Çelebi 321, Hadîgatü'l Vüzerâ Osmanzâde Tâib 14, Vefâyât-ı Ayvansarâyî 7, Aşık Çelebi 190, Hadîgatü'l Cevâmi' c.1 s.209, Latîfî 334, Sehî 23, Beyânî 92, Mecelle 422

4296 Nişânî

Mehmed Paşa, Amasyalı Ümmet Çavuş'un oğludur, Sivas Beylerbeyi, vefatı H.948, M.1541

Beni jâle gibi gökden uçurmuştır şebb-i zillet

Çıkarsun pertev-i mihriñ yine üç şüreyyāya

*

Baňa mihr itmedi ol mehpāre

Benim gibi kıatı bir bī-sitāre

Âşık Çelebi 187

4297 Nişānī veya Celālī

Celalzāde Nişancı Mustafa Bey, Tosyalı Kadı Celal Efendi'nin oğludur, Koca Nişancı dinmekle meşhurdur, Tosyalı, vefatı Rebiu'l Evvel 975, M.1567, Eyyub civarında bina ettirdiği cami'de medfundur, Deli Kadı'nın “ İlāhī rahmet eyle Muştafā'ya” mısraı vefatına tarihtir. Kāmûsu'l A'lām'ın vefatı tarihini 974 göstermesi doğru değildir.

Bahār oldu şafā kesb idecek demdir çemenlerde

Huşūşan şalına yanıñca serv-i sim-tenlerde

Şarılur her gül-endāma çeker pehlūpe mihrüyi

Ne hāletler nezāketler kumuş haq pirehenlerde

Firāķıñla Nişānī bendeniñ hāli mükedderdir

Vişāliñ va'de itmişdiñ be hey āfet geçenlerde

*

Semen-sā kākülüñ kim şafha-ı ruhsāre yaşdanmış

İki hindūya beñzer kim yatur gülzāre yaşdanmış

*

Nedir ey dil bu âh u nâle haşînimi böyle fâş itmek
Saña mı kaldı ey dîde cihânı cümle yaş itmek

Giderme şafha-ı hüsniñde hattıñ sünbül-i terdir
Zarardır bu muhakkağ al evrâkı tıraş itmek

*

Fenn-i ‘aşka başladım diğkatle gördüm nice bāb
Metni derd ü faşlı hicrânıyla tolmuş bir kitāb

Muhtaşar kılmış vişāl-ı ebvâbını lîkin ğamıñ
Şerhi itmiş muṭavvel bî-nihāyet bî-ḥisāb

Ey Nişānî āhir irşād eyledi üstād-ı ‘aşk
Hall olunmaz mes’ele ma‘şûka râci‘dir cevāb

Şakâyık-ı Nev’îzâde 113, Sicill-i Osmânî c.4 s.375, Osmanlı Müellifleri c.2 s.37, Kâmûsu’l A’lâm c.6 s.4577, Tuhfe-i Hattâtîn 525, Mecelle 171, 289, 359, 422, Sehî 33, Kafzâde 117, Latîfî 335, Ahdî 27, Âşık Çelebi 188, Beyânî 92, Riyâzî 129, Âlî Tarihi 218, Hasan Çelebi 321, Osmanlı Tarihi ve Müverrihleri 25

4298 Nişānî

Seyyid Nişânî Efendi, Üsküdarlı.

Levh-i maḥfûz-ı ezel böyle imiş çâre nedir
Yüziñi yirlere sür eyle ricâ ḥasretle.

Sâlim 669

4299 Neşrî

Mehmed Neşrî Efendi, Bursalı, Müderris, Vak'anüvîs, Osmanlı Müellifleri sahibi kitabında, Latîfî ile Riyâzî Karamanlı olduğunu yazıyorlar diye bir hâşiye yazmışsa da Karamanlı olan Neşrî olmayıb Nesrî'dir.

Geçmek için seyl-i eşkimden hayâlîñ leşkeri
Bir direkli iki gözlü bir köpridir kaçım benim.

Kâmûsu'l A'lâm c.6 s.4577, Osmanlı Müellifleri c.3 s.150, Kafzâde 117, Âşık Çelebi 190.

4300 Neşî

İbrahim Çelebi, İstanbullu, Dîvân-ı Hümâyûn Kâtibi, vefatı H. 1090, M.1679.

Neşve-i cām mey-i kevşeri gördük bilürüz
Ya'nî şahbâyı lebb-i dilberi gördük bilürüz

Şakâyi-kı Şeyhî c.1 s.802, Sicill-i Osmânî c.4 s.553, Safâyî 537, Mecelle 423, Belîğ 103

4301 Nuşret

Çangalzâde Hacı Ebûbekir Nusret Efendi, Harputlu, Nûr-ı Osmâniye Hâfız-ı Kütübü, vefatı H.1208, M.1793, Serverî'nin “ Nuşret efendi eyledi 'azm-ı beķâ meded ” mısraı vefatına tarihtir.

İtdi her tārını bir nāṭıķa sanṭūr saña
İtmedi hayf eşer güfte-i mehcûr saña

Niye şad-pāresiñ ey kūh-i teḥammül bilmem
Hele bul kendiñi ṭa'n eylesesün Ṭūr saña

Çeşmiñi seyr ide hâşâ ki Süleymân-ı felek
Hırmen-i encümi bahş eylese ey mûr saña

Bir de hâş geldi idub dūş-i cemâliñ tezyîn
Şıķlet itmez mi efendi iki semmûr saña

Kâmûsu'l A'lâm c.6 s.4578, Sicill-i Osmânî c.4 s.554, Silahdarzâde 72, Şefkat 162, Mecelle 423, Arif Hikmet 61, Fatin 407

4302 Nuşret

Esad Paşazâde Mehmed Nusret Bey, Kürdistan Valisi Ayaslı Esad Paşa'nın oğludur. Erzurumlu, Sadâret Mektebi Kalemi hulefâsından, H.1249, M.1833 tarihinde doğdu, fevt H.1271, M.1854.

Cefâ vü cevri terk itmek nedir ol cilveger bilmez
Çocuķdur şimdilik ta'yib olunmaz hayr u şer bilmez

Sebak-ķhânî-i lütf u raķmde bî-behredir ammâ
Cefâ vü nâze geldikte o meh-pârem neler bilmez

Nedir hâl-i dilim tîr-i nigâh-ı hûn-feşânından
Hemân ol meh kemân-ebrûların her dem çeker bilmez

Fatin 408, Sicill-i Osmânî c.1 s.554

4303 Nuşret

Ali Nusret Bey, Binbaşı Osman Şahabüddin Efendi'nin oğludur, Yenişehirli, Askerî kaymakamlarından, H.1288, M.1871 tarihinde Yenişehir'de doğdu, vefatı 31 Kânûn-ı Sânî 1328, M.1913, Fatih Cami'i Hazîrasında medfundur.

O Һandeler ki sinede laṭif bir bahār olur
Çiçekler açdığın görüb gönülde bir hezār olur

Amān amān nigāhınız gönülde yaralar açar
Zamān olur ki ḥābgāhınız baña mezār olur

O ‘aks-i ḥusniñizle ey perī-liḳā verem gibi
Yavaş yavaş ḥulūl idüb şöñunda bir mezār olur

Son Asır Türk Şairleri 1275

4304 Nuşret

Seyyid Mehmed Nusret Ali Han, İmām-ı Fenn-i Münâzara lakabıyla ma’ruf Ebu’l Mansur Seyyid Mehmed Nâsirüddin Efendi’nin oğludur, Delhili, takriben H.1264 M.1848 tarihinde Delhi’de doğdu, ma’ârif nezâreti encümen a’zâsından.

Perī cemāliñi gördükde bī-mecāl olurum
Ya görmesem anı bir gün ḥarāb-ı ḥāl olurum

Mezāk-ı dehr cehālet-pesend olunca hemān
Kemālsizlik ile şāhib-i kemāl olurum

Ararken evvel belī ḥayrān olur hürd ammā
Maḳālī ḥoḳḳa-ı la‘inde ben de lāl olurum

Vüfūr-ı derd-i firāḳıñla ey kemān-ebrū
Enin ü āh ile hem peyker-i hilāl olurum

Son Asır Türk Şairleri 1282

4305 Nuşretî

Nusret Efendi, Diyarbekirli, vefatı H. 1160, M.1748

Nola kılsañ terk-i da‘vâyı hürd-ı Mecnûn gibi
‘Aqla olmaz ‘aşk meydânında yağmadan hâlâş

Âferîn ey dil ki ma’mûr olmadıñ bir yâr ile
Ġâlibâ bildiñ ki yokdur ta‘n-ı a‘dâdan hâlâş

Tezkire-i Amed 106

4306 Naşfet

Hasan Bayrakdarzade Enderûnî Mustafa Efendi, Hasan Bayrakdar namında birinin oğludur, İstanbullu, Hazine-i Hümâyûn katiblerinden, vefatı H.1223, M.1808

Ziyâ-res oldu yine tab‘a âfitâb-ı ferah
Münevver itdi şeb-i târ-ı derdi tâb-ı ferah

Hemîşe sâha-ı dilden ğumûmıñ ardınca
Geçer nesim gibi esb-i pür-şitâb-ı ferah

Ġamında şādî-i digerle eylemiş ülfet
İder mi ‘âşık-ı ğam-hâr irtikâb-ı ferah

Ümîd-i bûse-i va‘d ile eğlenür ‘âşık
Raķam-zed-i haţtın olmuş ider hisâb-ı ferah

Zevâl-i ‘âlemi derk eyliyen dil-âgahlar
Ne dil-şikeste-i ğamdır ne zevķ-yâb-ı ferah

Unutdurur ğam-ı sad sāleyi derūnundan

İderse hāme eğer Nasfet intiḥāb-ı ferah

Sicill-i Osmânî c.4 s.550, Âkif 61, Esad 68, Fatin 409

4307 Naşfet

Ahmed Rıza Nasfet Efendi, İstanbullu, H.1207, M.1792 tarihinde doğdu, Sultan Abdulmecîd devrinde vefat itdi.

Dil-ḥarāb-ı çeşm-i mestiñken bu dünyālar seniñ

Kūşe-i ğamzeñde iḥyā-yı mesîḥālar seniñ

Cünbüş-i ebrūsuna vābestedir sırr-ı ḥayāt

Sūret-ārā-ı nigāhındır heyūlālar seniñ

Gülşen-i āmāl ser-sebz-i talebdır sū-be-sū

Pāyiñe rīzān olur verd-i temennālar seniñ

Fatin 410, Sicill-i Osmânî c.4 s.554

4308 Naşūḥ

Nasūḥ Efendi, Abdullah Efendi'nin oğludur, Matrakçı Nasūḥ dinmekle meşhurdur, Tarihnevîs, Hattat, vefatı H.940, M.1533

Tuhfe-i Hattâtîn 568, Osmanlı Müellifleri c.3 s.150 ve 305

4309 Naşūḥ veya Nevâlî

Nasūḥ Nevâlî Efendi, Akhisarlı, Sultan Mehmed-i Sâlis'in hocası, Müderris, vefatı 8 Cemaziye'l Evvel 1003, M.1594, Nevâlîzâde 'Atâyî'nin pederidir.

Nevâlî maddesine bak numara 4419.

4310 Naşûhî

Şeyh Nasûhî Efendi, Tosyalı, Hattat, Vefatı H.924, M.1518 Tosya'da medfundur.

Şakâ-yık-ı Mecdî 424, Tuhfe-i Hattâtîn 568, Sicill-i Osmânî c.3 s.362 ve c.4 s.555

4311 Naşûhî

Attarzade Nasûhî Çelebi, Edirneli, Edirne Dâruşşifâsı'nda Reis-i Etibbâ, Takvim-i Nasûhî sahibi, vefatı H.940, M.1533

Mülk-i dil sensiz şehâ yıkıldı vîrân oldu gel

İntihâ-yı firqat ü pâyan-ı hicrân oldu gel

Enîsü'l Müsâmirîn 82, Kâmûsü'l A'lâm c.6 s.4579, Âşık Çelebi 191, Sicill-i Osmânî c.4 s.555, Hasan Çelebi 322, Beyânî 93, Mecelle 323, Sehî 100

4312 Naşûhî

Nasûh Ağazâde Hüseyin Efendi, Yeniçeri Kul Kethüdâsı Nasûh Ağa'nın oğludur, İstanbullu, Müderris, vefatı Recep 1110, M.1698, Kızlarağası Câmî'i kurbinde Çavuş Mescidi hazîrasında medfundur.

‘Âlemde ser-şâhife-i ruhsâr-ı dilbere

Ebrû-yı dil-keşâ ne müferraḥ keşîdedir

Va‘d-i vişâle dil ider gâyet i‘tikâd

La‘l-i ḥalâvet-âveri gûyâ ‘aḳîdedir

Râm eylemek Nasûhî ne kıabil o serkeşı
Râim-i harîm bezm-i vefâdan keşidedir

*

‘Aceb mi cûy-veş pûyân olursa bu dil-i şeydâ
O şûh-ı dil-sitânım serv-i gülzâr-ı tarâvetdir

Hezâr dil nola dâim nizâr u zâr olsa
O yâr-i dilğarîbim gonce-i bâğ-ı melâhatdır

Nola pervâne-veş yanub yakılsa tâb-ı sûzânım
Ruğ-ı tâbân-ı yârim şem‘a-ı bezm-i lefâfetdir

Şakâyık-ı Şeyhî c.2 s.239, Sicill-i Osmânî c.4 s.557, Sâlim 671, Belîğ 104, Safâî 549

4313 Naşûhî

Şeyh Hacı Mehmed Nasûhî Efendi, Şeyh Şa’ban-ı Kastamonî ahfâdından Nasûhî Efendi’nin oğludur, Üsküdarlı, Üsküdar’da Nasûhî Tekkesi Şeyhi, vefatı 18 Ramazan 1130, M.1717, Üsküdar’da Nasûhî Tekkesi’nde medfundur, “ Rehnev-i tarîkat” cümlesi vefatına tarihtir, Lügat-i Tarihiyye’nin vefatı tarihi için “Yahud 1113” dimesi doğru değildir.

Eyleyen ‘uşşâk-ı şeydâ dâimâ
Tal‘atındır yâ Rasûlallâh seniñ

Derd ile âh itdiren şubh u mesâ
Hasretiñdir yâ Rasûlallâh seniñ

Rûz u şeb kârım benim efgân iden

Nâr-ı hasretle dilim sûzân iden

Dem-be-dem bu gözlerim giryân iden

Fırkatiñdir yâ Rasûlallâh seniñ

Aşfiyânıñ gördiği lutf-i hüdâ

Evliyânıñ sürdiği zevk u şafâ

Enbiyânıñ buldıği rif'at-i şehâ

Devletiñdir yâ Rasûlallâh seniñ

Merhamet kıl ben ğarīb-i âvâreye

Mücrimim rahm eyle yüzi qaraya

Şefkat itmek bî-kes ü bî-çāreye

‘Ādetiñdir yâ Rasûlallâh seniñ

*

Derdimiñ dermānı sensiñ yâ Muḥammed Muştafâ

Göñlümüñ sultānı sensiñ yâ Muḥammed Muştafâ

Ser o ednāya mālîk sensiñ ey mir’at-i ḥaḳ

Taḥt-ı levlāk şāhı sensiñ yâ Muḥammed Muştafâ

Ben kim olam medḥiñe cür’et idem ey şāh-ı dil

Nūr-i pāş mahī sensiñ yâ Muḥammed Muştafâ

Eyledi bârekne kıdd-i Naşûhî'yi duta
El meded âh çâre sensiñ yâ Muḥammed Muṣṭafâ

Dîvânı, Emir Efendi Kısımında, Millet Kütüphanesi'nde, numara 450
Dîvânı, Hâşim Paşa Kısımında, Selim Ağa Kütüphanesi'nde, numara 76/4
Dîvânı, Hacı Mahmud Efendi Kısımında, Süleymânîye Kütüphanesi'nde
numara 3226

*Şakâyı-ı Şeyhî c.2 s.517, Sicill-i Osmânî c.4 s.557, Sâlim 669, Mecelle 423,
Osmanlı Müellifleri c.1 s.176, Lügat-i Tarihiyye ve Coğrafya c.7 s.84, Vefâyât-ı
Ayvansarâyî⁴⁷, Keşfi'z Zünûn Zeyli 534*

4314 Naşûhî

Abdullah Nasûhî Bey, Tahran sefiri Hayrullah Efendi'nin oğludur, 30
Zilka'de 1252, M.1836 tarihinde İstanbul'da doğdu, A'yân Meclisi a'zâsından,
vefatı 29 Sâfer 1330, M.1911, Sultan Mahmud türbesi hazîrasına büyükbabası
Abdulhak Molla'nın kabri civarına defnedildi.

Luṭf idub ḥaḳ olmaya himmet
Olmuşız çünki vâlî-i atına

İdelim biz de şıdḳla ḥızmet
Dîn-i İslâma devlete vaṭana

Son Asır Türk Şairleri 1104

4315 Naşîbî

İsmail Efendizâde Halil Efendi, Edirneli, Kadı, vefatı H.1094, M.1682.

Dağ-dâr olsa 'aceb mi sîne-i erbâb-ı dil
Gülistân derd ü miḥnet güllerinden bellüdir

*

Ey mest-i cām-ı ‘işve nola bī-mecāl isem

Maḥmūr-ı sāğar mı hicrānıñ seniñ

Saḳiyā bāde getür nūş idelim Cemcesine

Biz de bir zevk idelim dünyede ādemcesine

Şakâ-yık-ı Şeyhî c.1 s.802, Sicill-i Osmânî c.2 s.288, Safâyî 537, Mecelle 423, Beliğ 103

4316 Naşîbî

Tahir Dede, Firâşerli “Arnavudlukda” Firâşer’de binâ itdiği tekkede Şeyh, vefatı H.1250, M.1834, mezkûr tekkede medfundur.

Kâmûsul A’lâm c.6 s.458

4317 Naşîrâ

Şeyh Nasîrâ Dede Efendi, Abdulvehhâb Sâbûnî-i Hemedânî’nin hemşirezâdesi, Bağdad Mevlevîhânesi Şeyhi, vefatı H.1050, M.1640, Bağdad Mevlevîhânesi’nde medfundur.

Ḥalkî ki derîn-i cihân-ı bedîdâr şodend

Der ḥāk-i be‘ākibet-i giriftār şodend

Çendîn ğamm ḥod miḥver ki hemçün mihr ü tû

Bisyār der āmedend ü bisyār şodend

Sefîne-i Mevleviyye c.2 s.185, Esrar Dede 285, Sema’hâne-i Edeb 229

4318 Nuṭṭî

Karakaşzâde Mehmed Nutkî Efendi, Edirneli, Kadı, Vefatı H.1057, M.1647, Ergene’de medfundur. Sicill, c.4 s.163’de vefatı tarihi doğru olarak 1057 yazılmışsa da şöhreti Karabaşzade diye yanlış kayd eylemiş ve aynı cildin 175’inci sahifesinde dahî şöhreti doğru olarak Karakaşzade, vefatı tarihi yanlış olarak 1075 gösterilmiştir, Safâyî’nin de vefatı tarihini 1075 göstermesi doğru değildir.

Bülbül bu sūz-i ḥasretle nāleşîñ nedir
Olduñ kurbân-ı ğonce dahî ḥāhişîñ nedir

*

Göñül ol kâmet-i belāya düşmüş
‘Aceb der pest iken i‘lāya düşmüş

Şakâyyık-ı Şeyhî c.1 s.212, Sicill-i Osmânî c.4 s.163, 175, Safâyî 510, Belîğ 104

4319 Nutkî

Mehmed Nutkî bin Boyalı Mehmed Paşa bin Pir Ahmed Çelebi, Eyyub Kadısı, vefatı Zilka’de 1058 M.1648, Pederinin yaptırdığı cami’ hazîrasında medfundur.

Sicill-i Osmânî c.4 s.131

4320 Nutkî

Mehmed Nutkî Efendi, Yahya Paşa’nın oğludur, vefatı H.1058, M.1648.

Ne mevsim-i gül ü bülbül ne bahârı kalur
Bu geştezâr-ı hazânîñ kalursa ḥârı kalur

Çemende güllerîñ erbâbı ‘ızz u câh gibi

Geçer o devleti kırı i‘tibârı kalur

Şakâ-yık-ı Şeyhî c.1 s.215, Belîğ 104, Âsım 33

4321 Nutkî

Ali Nutkî Dede, Bosnalı, Mevlevî, vefatı H.1140, M.1727.

Göreliden tâb-ı rûyîñ mihr-i enveri dâğ-ı ber-dildir

Duyaldan bûy-ı zülfüñ ‘avd ü ‘amber dâğ-ı ber-dildir

Hayâl-i arzûyî hâl-i ruhsârîñla şahrâda

Derûn-ı lâle herdem hemçû aḥker dâğ-ı ber-dildir

Olalıdan gîsû anıñ pîç pîç ü ḥalka ḥalka

Kemâl-i ğayretinden dūd-ı mücmer dâğ-ı ber-dildir

Kâmûsul A‘lâm c.5 s.4584, Sicill-i Osmânî c.4 s.559, Sema’hâne-i Edeb 239, Fatin 410, Esrar Dede 294, Belîğ 104

4322 Nutkî

Ebubekir Efendizâde Şeyh Seyyid Nutkî Ali Dede, Yenikapu Mevlevîhânesi Şeyhi, vefatı H.1219, M.1804.

Âh eyle göñül ateş-i ‘aşk ile zamândır

Her dem işimiz firkat-i yâr ile yamandır

Bilmem ne zamân dil ola vaşlıñla müşerref

Zîrâ ki firâkıñla derûnım yanağandır

Elden koma şabır ki cihânda neler olmaz

Elbette niyâz ehline çok nâz olağandır

‘Ayıb eylemeñiz şubha değin nâle vü zârım

Yalvarmak içün yâre o bir başka zebândır

Nutķî görebilseñ ne virirsñ baña yârı

Zîrâ ki göriniyorsa baña yâr saña nihândır

*Kâmûsul A’lâm c.6 4584, Sicill-i Osmânî c.3 s.553, Sema’hâne-i Edeb 236,
Fatin 410, Esrar Dede 291*

4323 Nutķî

Nutķî Çelebi, Şirvanlı, Kıssahan, Sultan Murad devri şairlerinden.

Mecnûn ki dil ez nâle-i o cûş-ı meygirift

Ger mey şenid nâle-i mengüş-ı meygirift

*

Her ki sühen ez zülf tu bünyâd konim

Dîvâne şevim hezâr feryâd konim

Ez beher-i cünûn merâ der bend-i küşend

Derbend-i hemân zülf terâ yâd konim

Hasan Çelebi 322

4324 Nutķî

Bezciâde Hüseyin Çelebi, bir tûlbendcinin oğlu ve şair Sırrî’nin biraderidir. Kadı, İstanbullu, Onuncı asır şairlerinden, Sicill’de yanlış olarak “Nut’î” yazılmışdır.

Olalıdan Hüsrevâ gam leşkeriniñ pâdişâhı ben
İdüb âhim ‘ilim kıldım belâ habîlin sipâhı ben

Dirîgâ olmadım bir dem cihānda gamdan âsûde
Belâ içün mi geldim ‘âleme yoḥsa ilâhı ben

*Kâmûsu’l A’lâm c.6 s.4583, Sicill-i Osmânî c.4 s.559, Âşık Çelebi 191,
Hasan Çelebi 322.*

4325 Nizamoğlu veya Seyfullah

Şeyh Seyyid Seyfullah Kâsım Efendi, Şeyh Nizamüddin Efendi’nin oğludur,
Seyfullah maddesine bak, numara 1941.

4326 Nizâmî

Ahmed Efendi, Aydonatlı, Mincel Ahmed Efendi dinmekle meşhurdur,
Saray Hocası, vefatı Şa’bân 1108, M.1696.

Felekde mihr ü mehde cüst u cûlar hep seninçündür
Zeminde zâr u giryân âb-ı cûlar hep seninçündür

Benefşeler eğilmiştir nişân-ı pâyiñ ararlar
Çemende ben gibi bu ser-fürûlar hep seninçündür

Seni gelsün deyû bezm-i gülistânı donatmışlar
Gel ey gönce-dehen bu reng ü bûlar hep seninçündür

Nizâmî arzûlardan kesilmek istedi ammâ
Dilinde baḳdı gördi arzûlar hep seninçündür

Şakâ-yık-ı Şeyhî c.2 s.218, Kâmûsu'l A'lâm c.6 s.4589, Sicill-i Osmânî c.1 s.230, Sâlim 672, Safâyî 548

4327 Nizâmî

Şeyh Nizâmüddin Efendi, Vaiz ve Müderris, Konyalı Veliyüddin veya Molla Velî Efendi'nin oğludur, Konyalı, Fatih Sultan Mehmed-i Sâni devri şairlerinden, Mecdî Karamanlı olduğunu yazıyor.

Haṭṭıñ ol pirüzedir kim la'î-i nâb üstündedir

Lebleruñ ol la'î kim der hoşâb üstündedir

Ḳâmetim ol dâle dönmişdir ki derd altındadır

Gözlerim ol 'ayna beñzer kim 'azâb üstündedir

Ey Nizâmî vaşlla şâd olma hicrâne melûl

Kâinâtıñ hâli çün kim inḳılâb üstündedir

*

Nigârâ sensiz olan dem ne demdir

Dem-i derd ü ğam vaḳt ne demdir

Ayaḳ başmış ki ḳanım döke dilber

Bihamdillah hele demdir ḳademdir

Nizâmî nazmıñı ağıziyle ḥatm it

Ki cümle nesneniñ şoñu 'ademdir

*

Ey gönül murğı ne raḥm umarsıñ ol şayyâddan

Kim şafâsı var anıñ dāmındaki feryāddan

*

Sākıyā sāğar-ı billūra dök ol yâķūtı

Ki teniñ konubdur rûh-ı revāniñ kuvveti

Zakıñ cāhı ne sāhirdir ayā zühre cebın

Ki şuya iletir ü şusız getürür Hārūnı

Habs-i tenden dili kırtar ne revādır ki ola

Murğ-ı lāhūtī esir-i kafes-i nāsūtī

Şıve sende hattınıñ oldı muhakķak bu kim

Şölüşı deñlü değıl hüsni hatt-ı yâķūtı

Kaşlarıñ yay-ı firākıyla Nizāmı ger ola

Hasret oklarına şanduka ola tabutı

*

Dāğ-ı ğamıñ ki mühr-i muhabbet nişanıdır

Sinemde şaķlarım ki sa‘adet nişanıdır

İtmeden sıl-i fenā ‘ömür diyārını harāb

Huz minel ‘ışu naşiben ve minel ‘ömri nişāb

Feth-i bāb-ı hürmi ‘ışiz meyḥāne taleb

Raḥimellāhu limen ‘allemenı fetḥul bāb

Dîvânı, Hacı Mahmud Efendi Kısımında, Süleymaniye Kütüphanesi'nde, numara 3298

Dîvânı, Hacı Mahmud Efendi Kısımında, Süleymaniye Kütüphanesi'nde, numara 3529

Dîvânı, Âtîf Efendi Kütüphanesi'nde, numara 2054/2

Dîvânı, Emir Efendi Kısımında, Millet Kütüphanesi'nde, numara 451

Keşfi'z Zünûn Eski Tab'ı c.1 s.525 ve Yeni Tab'ı c.1 s.817, Eslâf c.1 s.40, Kâmûsu'l A'lâm c.6 s.4589, Sicill-i Osmânî c.4 s.560, Osmanlı Müellifleri c.2 s.434, Aşık Çelebi 191, Hasan Çelebi 322, Beyânî 93, Sehî 65, Latîfî 337, Mecelle, 424, Şakâyık-ı Mecdî 226, Kafzâde 117, Riyâzî 130.

4328 Nazmî

Silahdar Mehmed Çelebi, Edirneli, Silahdarlar Bölükbaşısı, Câmî'ün Nezâir müellifi, vefatı H.955, M.1548, “ ‘Âşıkul cennet” cümlesi vefatına tarihtir.

Ṭâli'in şa'd ola 'âlemde dilâ

Hem-dem olursa eger ol meh saña

Maḥrum olur dil müdâm ehl-i dile

Hem-dem ol gül-vâr dilâ her dem aña

*

Ṭotalım câmı dil añlar leb-i dilber yerine

Cânı kim anlaya ol rûḥ-ı muşavver yerine

Dilde yer eyledim diler iseñ hançerine

Dilemezseñ şanma tirini gönder yerine

*

Duhānıñ pūsesin kılmak temennā

Bir olmaz fikirdir yok yire cāna

Ṭavāf-ı Ka'be-i kūyiñ cefāsın

Bulur mı Hacca varsa sūfī farazā

Leṭāfet bile zātıñ gerçi cevher

Velī göñlün nigārā seniñ hārā

Şataşdım Nazmiyā bir özge derde

Devāsın bulmadım ‘ālemde derde

*

Yāre karşı dūd-ı āhım pür-şirār olmak neden

Gün görüniyorken kevākib āşikār olmak neden

*

Āyine saña olsa muḳābil ‘aceb olmaz

Zirā şu ki çok yüz göre anda edeb olmaz

Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi’nde, Numara 920

Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi’nde, Numara 1636

Osmanlı Müellifleri c.2 s.436, Sicill-i Osmânî c.4 s.560, Enisü’l Müsâmirîn 82, Keşfi’z Zünûn Eski Tabı c.1 s.525 ve Yeni Tabı c.1 s.817, Âşık Çelebi 192, Hasan Çelebi 323, Kâmûsu’l A’lâm c.6 s.4589, Kafzâde 117, Beyânî 93, Riyâzî 130, Âlî Tarihi 218, Ahdî 322, Sehî 133, Mecelle 424, Latîfî 340

4329 Nazmî

Ali Çelebizade Seyyid Ali Efendi bin Abdah Efendi bin Ali Çelebi, Şerifezâde, Çivizâde şöhretiyle de anılmaktadır. Kadı, vefatı Receb 1043, M.1633, Ceddesi Şerife Kadın Mescidi'nde medfundur, “ El' Ğayb ” lafzı vefatına tarihtir. Tarih-i vefatının Mecelle'de 424'üncü varakda doğru olarak 1043, 425'inci varakda 1034 olarak gösterilmesi sehv-i nâsihtir.

‘Uşşâk ölmege de ‘aşkıñda cân virir
Zahm-ı huzniñ tır-i ecel bir bahanedir

Şakâyık-ı Nev'izâde 757, Kafzâde 117, Mecelle 424 ve 425.

4330 Nazmî

Seyyid Ali Efendi, Bağdadlı Nazmîzâde Hüseyin ve Murtezâ Efendi'lerin pederidir, vefatı H.1066, M.1655, “ İnzivâ-ı Nazmî ” cümlesi vefatına tarihtir.

Şakâyık-ı Şeyhî c.1 s.802, Mecelle 390, 424, 425, Keşfi'z Zünûn Zeyli 534, Beliğ 104.

4331 Nazmî

Mehmed Nazmî Çelebi, Kadı, vefatı H.1078, M.1667.

Felek bu ehl-i dili pâyimâl eyleyüb neyler
Dilin şikeste tenehhür-i bî-mecâl eyleyüb neyler

Kimine kâtresini teşnegâne göstermez
Ya dilberiñ lebbin âb-ı zülâl idüb neyler

*

Ya'kûb-ı diliñ menzili beytül hüzn olsun

Tek sevdigi ol Yūsuf-ı gül-i pirehen olsun

Yūmnî 24, Safâyî 523, Mücîb 36.

4332 Nazmî

Osman Nazmî Efendi, Kadı, vefatı H.1080, M.1669, Belîğ'in vefatı tarihini 1090 göstermesi doğru değildir, Seyyid Rıza Borlılı olduğunu yazıyor.

İtmesün mi çeşm-i nâz ehl-i niyâza neylesün

Virmesün ruḥşat-ı nigâh câneñdâza neylesün

Çeşmine kalsa püraşüb eylemezdi 'âlemi

Nevhevesdir ğamzesi icrâ-yı nâze neylesün

*

'Uşşâka nazar-gerde-i çeşm-i siyeh eyle

Ey âfet-i cânım nigh eyle nigh eyle

Mucîb Tezkiresi'nde bu manzumelerin 1078 tarihinde vefat iden Nizâmî-mahlas Kadı Mehmed Çelebi namına göstermeleri yanlışdır.

Şakâyık-ı Şeyhî c.1 s.803, Sicill-i Osmânî c.4 s.560, Safâyî 525, Belîğ 104, Seyyid Rızâ 100

4333 Nazmî

Mehmet Efendi İstanbullu, Anadolu Kadılarından, vefatı H.1090, M.1679, Mecelle'nin 1092 veya 1094 göstermesi yanlışdır.

Hâl-i siyehiñ şanur idim dâne-i maḳşūd

Bilmezlik ile murğ-ı dili dâme düşürdüm

Zülfini niķāb eyledi ruķsārına dilber
Açmaz ķo ķeb-i ķadrīde bayrama düşürdüm

Şakâ-yık-ı Şeyhî c.1 s.803, Sicill-i Osmânî c.4 s.560, Mecelle 424, Belîğ 105

4334 Nazmî

Ahmed Efendi, İstanbullu, Kadı, vefatı H.1090, M.1679.

Bildim vişāl-i dilbere māni‘ vüçüd imiş
Maķv-ı vüçüd māye-i bezm-i şühüd imiş

‘Ālemde serberīde-i maķrāş ‘āşık olan
Mādend-i şem‘-i bāriķa subķ-ı su‘ūd imiş

‘Āşık hemīşe kayd-ı ta‘alluķdan el çekub
Fāriğ-nişīn fikret-i būd u nebūd imiş

Olmaz terāne subķ-ı gül ey ‘andelīb-i zār
‘Aşķ ehl-i derde māni‘-i güft ü şenūd imiş

Nazmî verā-yı perde-i ğaybe nażar hemān
Aķberā-yı kâinat-ı cihān bir nemūd imiş

Safâ-yî 535

4335 Nazmî

Şeyh Mehmed Nazmî Efendi bin Tâcir Ramazan Çelebi bin Trabzonlu
Rüstem Efendi, İstanbullu, Yavaşca Mehmed Ağa Tekkesi Şeyhi ve Yeni Câmî’
Vâizi, H.1032, M.1622 tarihinde İstanbul’da doğdu, vefatı 24 Şevval 1112,

M.1700, Yavaşca Mehmed Ağa Tekkesi'nde medfundur, Sicill'in vefatı tarihini 1120 göstermesi doğru değildir.

Zevk-i la'liñ 'āşık-ı mehcūr bilmez kim bilur
Lütf-i keyf-i bādeyi maḥmūr bilmez kim bilur

Sīne-i mehcūrdan gitmez ḥayāl-i rūy-i yār
Ḳadr-i mehtābı şeb-i deycūr bilmez kim bilur

*

Ḥatt-ı mu'anber-i nevḥīzi zīr-i kākülde
Benefşedir ki küşād oldu zīr-i sünbülde

Musahḥar oldu saña Nazmiyā bu tāze zemīn
Taşarruf ancak ola 'ālem-i taḥayyülde

*

Ġam deġil geşt-i gülistān itmem bülbül gibi
Eksik olmasun hümān-ı destimde sāġar gül gibi

Seyr-i bāġ it gel açıl derseñ baña ey bul heves
Ben açıldıkça perīşān olur ben sünbül gibi

Tārumār eyler girer aralarına rūzigār
Bir yere cem' olsalar aşufteler kākül gibi

*

Reşk-i evvel rind-i şafā-meşrebe kim ġam bilmez
Aña ādem mi dinür nīk ü bed dem bilmez

Heves-i rāḥat iden pīr ü mecnūn olsun
Vedā-ı ‘aşkı o dīvāne nitekim bilmez

Yār u aġyāra nola eylemese fark o şūḥ
Mey-i nāzile siyeh-mestdir ādem bilmez

*

Nesīm-i vaşlla açıldı çün gül-i ümīd
Nevāya başladı şevk ile bülbul-i ümīd

Mu‘aṭṭar oldu şām-ı heves biḥamdillāh
Ki mest itdi dili būy-i sūnbül-i ümīd

Temām beste-i dest-i muḥāl itdi ammā
Kūşāde oldu girih-gīr-i kākül-i ümīd

Bahār-ı luṭfına mazḥar olursañ ey Nazmī
Olur hezār-ı diliñ lānesi gül-i ümīd

*

Keşf oldu dile kitāb-ı ‘işve
İdrāk olunur ḥiṭāb-ı ‘işve

Girdi ele ġanāyim-i vaşl
Bir kere açılsa bāb-ı ‘işve

Bāġ-ı dil ehl-i ‘aşka Nazmī

Feyyâzdır âb u tâb-ı ‘işve

Şakâ-yık-ı Şeyhî c.2 s.288, Sicill-i Osmânî c.4 s.560, Safâyî 550, Kâmûsu'l A'lâm c.6 s.4590, Osmanlı Müellifleri c.1 s.175, Mecelle 424, Sâlim 672, Belîğ 105, Vefâyât-ı Ayvansarâyî 53, Keşfi'z Zünûn Zeyli 534.

4336 Nazmî

Şeyh Nazmî Hasan Dede Efendi, Bosnalı, Kâhire Mevlevîhânesi Şeyhi, vefatı H.1125, M.1713

Bulur ağuşte-i hûn-ı sitem tîg-i melâmetle
Şehîdân-ı muhabbet eylemez şemşîrden feryâd

Nazmiyâ çek ayağıñ mey-gededen dillendiñ
Der meyhâneye luţf eyle hemân girmeye gör

Şakâ-yık-ı Şeyhî c.2 s.511, Sicill-i Osmânî c.4 s.560, Esrar dede 288, Mecelle 424, Semâ'hâne-i Edeb 233, Vefâyât-ı Ayvansarâyî 103,

4337 Nazmî

Salih Nazmî Efendi, Diyarbekirli, Küttâbdan, vefatı H.1260, M.1844.

Çorçarım başdan çıkub teller kırar Kâküllerin
Şeh-levendim gel kerem kıl deyr-i meh-i ruşsat-şâneye

Var hayâl-i yâr ile esrâra dâir şoĥbetim
Ey gönül sen muĥarrem olmazsın bu ĥalvetĥâneye

Tezkire-i Amed 107

4338 Nazmî

Nazmî Efendi, Bursalı, Sultan Abdulmecîd devri şairlerinden.

Yine gül ser gül kadem gül hâtır-ı bîmâr gül
Dâğ-ı hasretle eğilen cismimde vâ r bisyâr gül

Gül-i ruḥân-ı şehr-i İstanbul açmaz hâtırım
Ḥasretiñle ḥârdır dîdemde her bî-hâr gül

Bûlbûl gûyende olmaz mı gül-i taşvîrler
Rûy-ı alînda açıldıkça hezâr ezhâr gül

Şermle açmaz girîbânın hezâra görmesun
Rûy-ı alîñ âteş-i ‘aşkım beñim zinhâr gül

Pek şoğuk kalb-i müderris gibi Nazmî’niñ sözü
Ger dilerseñ şalmıya bu nuṭka bir miḳdâr gül

Fatin 411, Sicill-i Osmânî c.4 s.561

4339 Nazîrâ

İbrahim Efendi bin Müderris Mustafa Efendi bin Şeyh İbrahim Efendi bin Mağnisalı Eskici Dede, Edirneli, Kadı, Vefatı H.1188, M.1774, Edirne’de medfundur, “ Nazîrâ edîb ” cümlesi vefatına tarihtir, Edirneli Şair Mehmed Kamil Efendi’nin yeğeni ve Şair Ahmed Lebîb’in biraderidir.

Zülfüñle o ḥâl-i siyehin gülşen-i ḥusne
Murğ-ı dili şayda biri dâm biri dâne.

Dîvânı, Lala İsmail Efendi Kısımında, Murad Kütüphanesi’nde, Numara 493
Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi’nde, Numara 424

Osmanlı Müellifleri c.2 s.45, Vefâyât-ı Ayvansarâyî155, Sâlim 674, Mecelle 425, Belîğ 105, Keşfi'z Zünûn Zeyli 524

4340 Nazîrî

Nazîrî Efendi, İranlı, vefatı H. 1020, M. 1611.

Sicilli-i Osmânî c.1 s. 561.

4341 Nazîrî

Hazinedârzâde Ahmed Nazîrî Efendi, Sofyalı, Müderris, Vefatı Şa'ban 1071, M.1660.

O tersâ peçe kim 'arz-ı metâ' 'izz u nâz eyler
Mesîhâ nağd-i cân u dil virir bezl-i niyâz eyler

Dil-i şûrîde sırr-ı 'aşkıñı şaklardı cânından
Ne çâre eşk-i hûn-âlûdî tûrmaz keşf-i râz eyler

Şakâyık-ı Şeyhî c.1 s.331, Sicill-i Osmânî c.1 s.219, Yümnî 24, Âsım 31, Mecelle 424, Güftî 158

4342 Nazîrî

Mehmed Efendi, Selanikli, Kadı, vefatı H.1085, M.1674.

Döndürüb rûy-i niyâzı çerh-i bî-inşâfdan
Devr-i iqbâl kalk çıkdı derûn-ı şâfdan

Gel Nazîrî kılma sen mir'at-i kalbiñ münkeser
Rûy-i luţfî göresiñ bir gün cemâl-i şâfdan

*

Ruhsâr-ı yâri tâze gülistân şanur gören

‘Uşşâk-ı zârı bülbül-i nâlân şanur gören

Şakâyk-ı Şeyhî c.1 s.804, Sicill-i Osmânî c.4 s.182, Mecelle 424, Belîğ 105, Safâyî 528

4343 Nazîf

Mehmed Efendi, Tırhalalı, Tırhala Müftisi, vefatı Muharrem 1106, M.1694, İstanbul’da medfundur, “ ‘Azîmetü’l maşşer ” cümlesi vefatına tarihtir.

Şafâ-ı bezm-i Cem itdik benimle yâr ikimiz

Ġarîb-i ‘îş u dem itdik benimle yâr ikimiz

Ben ağladım yañılub yazdı mâcerâ-ı ġamı

Sirişk mi raķam itdik benimle yar ikimiz

*

Dem-i hicriñle eşk-i dîde-i âlûde ħûn artar

Belî faşl-ı şitâ geldikce enhâr u ‘uyûn artar

*

Mehlik deġildir ateş-i dūzeġ gibi

Sūz-i firāk-ı dūzeġe nisbet ziyâdedir

*

Ruķsat da olma ceyş-i ħaţţ-ı tâbnâkine

Teşvîş ķatma meleket-i bî-iştirâkine

*

‘İzârında o hūrî-peykerin şanmañ ki kāküldür
Behişt-i husnde aşufte olmuş saçlı sünbüldür

Görüb nâr-ı ruñında sebze-i haññ dil-i dānā
‘Aceb mi serbeceyb fikr ise cāy-ı te’ mildir

Çün olmuş tā ezel-i āzāde ki ‘uşşāğdan memnū’
Ġam-ı yār-ı firāka çāremiz ancağ taħammüldür

Olur mesned-nişin bezmgāh-ı ārā-yı istiğnā
Nazîf-asā o kim āzāde-i kayd-ı tecemmüldür

Şakâyyık-ı Şeyhî c.2 s.197, Sicill-i Osmânî c.4 s.561, Sâlim 671, Belîğ 105, Mecelle 424, 425, Arif Hikmet 61, Safâyî 544, Keşfi’z Zünûn Zeyli 534

4344 Nazîf

Hacı Mü’minzade Seyyid Abdullah Çelebi, Bursalı, Vefatı H.1115, M.1703, Bursa’da Pınarbaşı’nda medfundur. “ Ravza-ı cānān ” cümlesi vefatına tarihtir.

Zulmet-i baht-ı siyehde böyle kalursa bu dil
Neşve-yâb-ı âb-ı hayvân vaşşâl olmaz gider.

Şakâyyık-ı Şeyhî c.2 s.563, Mecme’uş Şuarâ 49, Sicil-i Osmânî c.4 s.561, Vefâyât-ı Eyvansarayî 145.

4345 Nazîf

Nazîf Mustafa Efendi, Koca Mustafa Paşalı, Solakbaşı Ömer Ağa'nın oğludur, Sadâret Kethudâsı, vefatı Rebîû'levvel 1168 M. 1754, Koca Mustafa Paşa'da medfundur.

Sicil-i Osmânî c.4 s.561, Râmiz 259, Tuhfe-i Hattâtîn 537

4346 Nazîf

Mehmed Nazîf Efendi, Ahmed Efendi namında birinin oğludur, İstanbullu, Köprülü Mehmed Paşa Kütübhânesi'nde Hâfız-ı Kütüb, Hattat, vefatı 30 Zülka'de 1201, M. 1786, Üsküdar Mevlevîhânesi'nde Dedeler Dairesi karşısında medfundur.

Tuhfe-i Hattâtîn 391.

4347 Nazîf

Enderunlu Mustafa Nazîf Efendi, Hattat Mehmed Efendi'nin oğludur, İstanbullu, İzmit Kereste Nâzırı, vefatı H. 1240, M. 1824, İzmit'te medfundur. “Âh göçdi Nazîf Efendi âh ” mısraı vefatına tarihtir.

Pây-mâl-i esb-i nâzîñ olmağa dil hâk olur
Her şaff-ı müjgân-ı çeşm-i hasretim hâşâk olur

Kimde sevdâ-yı ser-i zülfüñ olursa ‘uğdesi
Dâmen-i şabr u şekîbi şâne-veş şad çâk olur

Genc-i gamda hastegânîñ itse âh-ı sūz-nâk
Şu‘lesi ateş-firūz-ı hırmen-i eflâk olur

Ey gül-i nev-reste sensiz çeşm-i firâk-bînime
Güşe-i kâşâne zindân gülşen ateş-nâk olur

Ey kemān-ebrū Nazîf bî-çāreye cev̄r eyleme

Bî-nevādır tîr-i āhı el'ḥāzer çālāk olur

Kâmûsu'l A'lâm c.6 s.4590, Sicil-i Osmânî c.4 s.563, Fatîn 411.

4348 Nazîf

Süleyman Nazîf Efendi, Diyarbakirli İbrahim Cehdî Efendi'nin oğludur, Sivas Vâlisi İzzet Paşa'nın Divân Kâtibi, Diyarbakir Müftisi Seyyid Kâsım Efendi'nin ahfâdından olup Muş Mutasarrıfı Diyarbakirli Saîd Paşa'nın pederidir, Zilhicce 1202 M.1787 tarihinde doğdu, vefatı H.1248 M.1832, Diyarbakir'de medfundur, Fatin ve Sicil'de babasının ismi Vecdî olarak kaydedilmiştir, vefatı tarihi de ihtilâflıdır, Tezkire-i Amed 1249, Fatin 1260, Sicil 1265 tarihlerini gösteriyorlar.

Ḥasretiñle eşk-i ḥūnînim ki rîzân oldı hep

Sûbesû baḥr-i ğamıñ emvâcı tûfân oldı hep

Çeşm-i merdüm-keş-i nigâh ḥānumānsûz ḥord

Rehzenân-ı ḥusn u ân âfet-i cān oldı hep

*

Çünkü bülbülsün göñül bir âşiyân lâzım saña

Bir gülün naḥl-i cemâlinde mekân lâzım saña

*

Dil ne nâzıkdir cefâ-yı yârden rencûr olur

Çeşm-i mestinden vücûdum dem-be-dem meshûr olur

*

İtme istiğnâ ile gül-i tîre-şeb ârāmımı
Aç hicâb-ı sîne-i billûr şubh it şāmımı

Bûs-i ruhsârîñ tırâş-ı haţtıña ta‘lîk ile
Vaķf-ı hengâm-ı şabâh eyle huşul-i kāmımı

Setr-i âşâr-ı muhabbet eylesem de sînede
Keşf ider âhım o meh-ruhsâre şevķ-ı tāmımı

Hasret-i la‘liyle nûş-ı mey ümîd itsem Nazîf
Sâķî-i ğam eşk-i çeşmimle pür eyler cāmımı

*

Neylesün fânûs-ı mâhî rehrüvân-ı kûy-ı ‘aşķa
Meş‘al-i âhım sipihre ateşîn-i avîzedir
Mâil-i tiğ u tîr olmaz ferserân henüz
Hâme hengâm-ı belâğatde Nazîfâ nîzedir.

Son Asır Türk Şairleri c.6 s.1111, Sicill-i Osmânî c.4 s.565, Tezkire-i Amed 106, Fatîn 412.

4349 Nazîf

Ahmed Nazîf Bey, İstanbullu, Miralay, Mütehebât-ı Nazîf sahibi, vefatı H.1258 M.1847.

Zuhûr-ı haţtıñ ey meh muhtaşar manzûmedir şimdi
Peyâm-ı vaşlıñ anda nûkte-i mektûmedir şimdi

Kenâr-ı ‘arızıñda hâl-i şebbüyuñ kıyâs itdim

Heyûlâdan mürekkeb nüŝa-ı mevhûmedir şimdi

Ėarâz-ı nefy-i miyân işbât-ı ĥusn ü ândır yoksa
Dehânı baĥŝı bir keyfiyet-i ma‘dûmedir şimdi

Ėavâli-i ĥârîm-i sîne-i cânânadır kaŝdım
Hücûm-ı leşker-i endîşe arz-ı Rûm’adır şimdi

Bu bâzâr-ı ma‘ârifdir Nazîfâ laf almazlar
Ėarîdârân-ı nazmıñ raġbeti ma‘lûmadır şimdi

Fatîn 412, Kâmûsu’l A’lâm c.6 s.4590

4350 Nazîf

Mehmed Nazîf Efendi, İstanbullu, Enderun’da Hazine Kethüdâsı, vefatı Cemaziye’lâhir 1265 M. 1848, Üsküdar’da Eski Menzilhânede medfundur.

Mâil-i gerden ü sîmînberiñim yok ĥaberiñ
Ben seniñ bende-i fermânberiñim yok ĥaberiñ

Güzel ammâ bu temâyül arada kaçma neyâ
‘Âşık-ı şâdık-ı ra‘nâteriñim yok ĥaberiñ

Cevher-i nazm ayâğ altına hayfâ gideyur
Vaşf-ı ĥusniñde süĥan-perveriñim yok ĥaberiñ

Seveni sevmeyeni sen büt-i nâzik bedeni

Anı benden ara şor defteriñim yok haberiñ

Sîne-i şâfla baqdıķca Nazîfâ dir imiş

Mâil-i gerden ü sîmînberiñim yok haberiñ

Fatîn 413, Sicill-i Osmânî c.4 s.564

4351 Nazîf

Sahhâflar Şeyhizâde Ahmed Nazîf Efendi, Sermüsevid Mustafa Efendi'nin oğludur, İstanbullu, Mekke Kadısı, vefâtı H.1275 M.1858.

Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi'nde, numara 2797

Na't

Yâ Rasûlallâh ravzañ huld-i cennetdir seniñ

Nutķ-i cân-bağşıñ serâser hayr u hikmetdir seniñ

Mîhr ü meh fermân-berdir ey şeh-i levlâk saña

Mâhı iki şakķ iden şol bir işâretidir seniñ

Bâr-ı 'işyâniyle cihânıñ Nazîf derd-mend

'Âciz ü bî-çâre muhtâc-ı şefâ'atdır seniñ

Osmanlı Müellifleri c.2 s.463, Sicil-i Osmânî c.4 s.565, Kâmûsu' A'lâm c.6 s.4590, Fatîn 414

4352 Nazîf

Hasan Nazîf Dede Efendi, Mehmed Efendizâde Yenişehir Fenar Müftüsü Hacı Halil Efendi'nin oğludur, Yenişehir Fenarlı, Beşiktaş Mevlevîhânesi Şeyhi, H.1209 M.1794 tarihinde Yenişehir Fenar'da doğdu, vefâtı 16 Şevval 1278

M.1861, hîn-i vefatında Beşiktaş Mevlevîhânesi'ne defnedilmişken mevlevîhâne mahalli yerine Çırağan Sarayı yapılması üzerine bakıyye-i 'izâmı evvela Maçka Mevlevîhânesi'ne ve bilâhere Bahâriye Mevlevîhânesi'ne nakledildi, Osmaalı Müellifleri'yle Sicil vefatı tarihini 1277 gösteriyor.

Tecellî eyleyüb ol demde kim dîdâr göstermiş
Haṭṭın tekşîf idüb bürhân içün envâr göstermiş

Zehî naḳḳâş-ı kudret eyleyüb rûḥ-ı revân taṣvîr
Nesîm-i feyz-ı ḳurbe şîve-i reftâr göstermiş

Dil-ḥûn küşte-i 'uṣṣâḳı mir'at eyleyüb anda
Ruḥı tâb-ı nazardan şûret-i âzâr göstermiş

Virüb cem'-i süveydâ-yı dile şekl-i perîşânî
Çıḳarmış ḥalkı başdan ṭurra-ı tarrâr göstermiş

'Aceb mi ser-be-zânû-ı taḥayyür itse insânı
Bu nazm içre Nazîf bir neşve-i esrâr göstermiş

*

Serîr-i bezm-gâh-ı fakri her bir cāna virmezler
Değil her cāna yâ hû belki her cānāna viemezler

Efendi umma sen âb-ı ḥayât bâdeden ḥaṣṣa
Anı insāna taḥṣîṣ itdiler ḥayvāna virmezler

*

Şemsden iktibās-ı feyzile bedr-i zamān oldum
Münevver sâz-ı ‘âlem reşk-i mihr-i âsumân oldum

Vişâl-i bâ-kemâl-i yâre mâni‘ kalemde aşlâ
Vücūd-ı mutlak üzere hâliyâ cānâna cān oldum

*

Kûy-ı yâre gitmeden maşşūd bir dîdârdır
Cüstücûy-ı fûrdan nûr-ı tecellâdır ‘arz.

*

‘Azîz-i mısr vuşlat-sûziş-i fırkat nedir bilmez
Anı tenhâ-nişîn-i külbe-i aḥzân olandan sor

Dîvânı, Üniversite Kütübhânesi’nde, numara 5693

*Son Asır Türk Şairleri c.6 s.1114, Kâmûsu’l A’lâm c.6 s.4590, Osmanlı
Müellifleri c.1 s.179, Sicill-i Osmânî c.4 s.565, Fatîh 413.*

4353 Nazîf

Süleyman Nazîf Bey bin Mardin Mutasarrıfı Diyarbekirli Sa’îd Paşa bin Süleyman Nazîf Efendi bin İbrahim Cehdî Efendi, Diyabekirli, Bağdat Valisi, Şevval 1285 M.1868 tarihinde Diyarbekir’de doğdu, vefatı 5 Kânûn-ı Sâni 1346 M.1927, Edirne Kapısı haricinde Şehidlik Kabristanı’nda medfundur.

Ḳalb-i müteḥassirimde yatan yâde değmesün
Mehtâbe söyle ḥatır-ı nâ-şâde değmesün

Gelsün dilerse ‘ömrüme biñ zevk-ı sermedî
Lâkin melâl-i ḳalb ḡam-ı âbâde değmesün

Bir an temās iderse bāl-i haber eyle
‘Arş-ı du‘āda şehper-i feryāde değmesün

Eyler azābe sūziş-i ‘aşk ile kalbimiz
Şaddu’l hāzer hançer polada değmesün

Son Asır Türk Şairleri 1117.

4354 Nazîf

Nazîf-i Rûmî, tezkire müellifi Latîfî mu’âsır.

Tirüni cāndan nola isterse göz ey gamzekār
Değmeñiz dünyāda zîrā ki bulunmaz tūğr u yār

*

Dime yārımdürür Mūsā vü ‘İsā
Bulunmaz yār-i şādık hemçü kîse

Olıcak māl u manşıb yār olurlar
Velî olmaya çok ağıyār olurlar

Dirîgā mişl-i anķā yār-i şādık
Mişāl-i kimyā yār-i muvāfık

Cihān içre bulunur gerçi çok yār
Kıanı kîsem gibi yār-i vefādār

Latîfî 341.

4355 Nazîf

Enderûnî Mustafa Nazîf Efendi, Hâcegândan İsmail Efendi'nin oğludur, İstanbullu, Sultan Selim-i Sâlis devri şairlerinden.

Pây-mâl-i esb-i nâzik olmağa dil hâk olur
Her şaff-ı müjgân-ı çeşm-i hasretim hâşâk olur

Kimde sevdâ-yı ser-i zülfüñ olursa 'uğdesi
Dâmen-i şabr ü şekiyyi şâne-veş şad çâk olur

Künc-i gamda hastegânîñ itse âh-ı sūz-nâk
Şu'lesi âteş-firūz-ı hırmen-i eflâk olur

Ey gül-i neveste sensiz çeşm-i firkat-bînime
Kūşe-i kâşâne zindan-ı gülşen-i âteş-nâk olur

Gel kemân-ebrû Nazîf-i bî-çâreye cevri eyleme
Bî-nevâdır tîr-i âhı elhâzer çâlâk olur.

Tayyarzâde Atâ Tarihi c.4 s.301, Esad 66, Âkif 25.

4356 Nazîf

Kâmlızâde Seyyid Mustafa Nazîf Efendi, Kiler Kethüdâsı ve Mısır Kapu Kethüdâsı, Sultan Mehmed-i Sâni devri şairlerinden.

Neler çeker güzelim mezdiyân-ı 'aşkda
Çıkınca kaşr-ı vişâle kadem kadem 'âşık

Tayyarzâde Atâ Tarihi c.4 s.301

4357 Nazîf

Bostancıbaşızâde Enderunlu Halîfe Nazîf Bey, Sultan Selim-i Sâlis devri şairlerinden.

Leylî-i zülfüñ dil-i mecnûn olur dîvânesi
Murğ-ı ‘aşkıñ mû-be-mû zincirdendir lânesi

Ġonce-i şadberk-i bâğ-ı vuşlat ol bârî hemân
Ey hezârân ‘âşıkâ yüz vermeyen bir dânesi

*

Ĥuşâ ol nâme-i serbeste kim dil-dârdan geldi
Daĥî açılmadıķ bir ġoncedir ġülzârdan geldi

*

Baķmam cemâl-i ĥûba ĥaţţ-ı müşk-bârsız
Çıkmaz kitâb-ı mihr-i muĥabbet kenârsız

Tayyarzâde Atâ Tarihi c.4 s.662

4358 Nazîf

Mehmed Nazîf Efendi, Karamanlı, Müderris, Sultan Abdülmecîd devri şairlerinden, vefatı H.1278 M.1861.

Ne ĥâcet vaşf-ı dildârı beyâna inceden ince
Niçün ‘arz eylemem ĥâli beyâna inceden ince

Bu bâğ-ı bî-vefâda berg-i ġülden baĥş ider bûlbûl
Zamîrinle eġġânı meyâna inceden ince

Güzel sevmek murād eylerse bir bir ‘uṣṣāk muḳaddimden
Çeker kendüye eṭrāfı nihāne inceden ince

Ḥaḳīḳat bezmine vāṣıl olan merd-i süḥandānıñ
O dilde heveskārı bahāne inceden ince

Ṭaḳılsa zencīr-i zülf-i dil-ārāma dil-i ‘uṣṣāk
Ona kāmıñ buna kāmı niṣāne inceden ince

Naẓīfā keşretden ferāḡat ile vaḥdet kııl
O vādiniñ hümāvārı ziyāna inceden ince

Fatīn 415, Sicill-i Osmānī c.4 s.565, Keşfi ’z Zünûn Zeyli 534.

4359 Nazīf

Nazīf Efendi, İstanbullu, Yeniçeri Kaleminde Kâtib.

Tek hemān çīn-i cebīn görmeyelim bāri Nazīf
Geçdik ebnā-yı zamānıñ bize i’zārından

*

Meclīs-i mest-i muḥabbetdeki rüşen terlik
Şem’-ı kâfūruñ ayağından alur pābūşun.

Belîğ 105.

4360 Nazīm

Nazîm Yahya Efendi, İstanbullu, Pazarbaşı, H.1059 M.1649 tarihinde doğdu, vefatı Cemâziye'l Âhir 1139 M.1726. “Didi yâ Hayy göçdi Yahyâ Nazîm” mısra'ı vefatına tarihtir.

Âfitâb-ı şubh mâ evhâ Hâbîb-i kibriyâ
Mâhitâb-ı şâm ev ednâ Hâbîb-i kibriyâ

Cevv-i herkül-tâb u sūz-i mihriniñ pervānesi
Şem'-i bezm-i leyletü'l İsrâ hâbîb-i kibriyâ

Bülbül-i levlāk zātî lî me'allâh lānesi
Bezm-i kurbе tūtî-i gūyâ hâbîb-i kibriyâ

Nazîm-âsâ nola ğaralanursa husn-i tab'ımla
Begendirdim Neşâtî gibi bir üstâda eş'arımı
*

Ne gedâyım ne serv-i sāmānedeyim yâ rab meded
Piç ü tâb-ı ğayret-i aķrandayım yâ rab meded

Yūsuf-ı maķşūdî göster çeşm-i Ya'ķûb-ı dile
Zâr ü giryân külbe-i aķzāndayım yâ rab meded

Qalmış genc-i ferāmūşide hayrân ü hāmūş
Çok zamāndır kûşe-i nisyāndayım yâ rab meded

Ġonce-i âmālimi bir lahza ğandān görmedim
Bülbül-i şeydâ gibi eğāndayım yâ rab meded
*

Şol ‘araķ kim ol gülendāmiñ yanağından çıkar
Selsebīliñ ‘aynıdır Firdevs bağından çıkar

Hem-nefs olmak diler misin nāy benim feryādıma
Bu havā-yı muṭribā anıñ damağından çıkar

*

Ne bezmiñ cāmiñ mest-i müdām ‘işretiñdir kimdir
Ne cāmiñ keyfiñ ālūde-i keyfiyetiñ kimdir

Kimiñ bağrın yine hūn eylediñ sevde-i la‘liñle
Mişāl-i lāle bilsem dāğ dāğ şīratiñ kimdir

Kimiñ āyinesinde cilvegerdir ‘aks-i ruḥsārıñ
Kimiñle rūberūsıñ çeşm-i rüz şīratiñ kimdir

*

Ġinā-yı ḳalble meyl eyleyen üftādeliğē
İder gedālığı terciḥ şāh zādeliğē

Ḥazer ki çok şeh ferzāne ṭavr-ı nuṭķ-ı ğurūr
Hezār ‘aczile virdi rızā piyādeliğē

Mişāl-i ğonce olur teniñ ḥāṭır u dilhūn
Cihānda gül gibi māl olan küşādeliğē

Bildi virdiği derd-i ser-ḥummārı eğer
İderdi şire-i engūr tövbe bādeliğē

Dîvânı, Esad Efendi Kısımında, Süleymâniye Kütüphanesi'nde, numara 2707

Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi'nde, numara 2817

Şakâyi-kı Şeyhî c.3 s.409, Eslâf c.2 s.93, Osmanlı Müellifleri c.2 s.452, Fatin 415, Sicill-i Osmânî c.4 s.568, Âsım 32, Sâlim 674, Safâyî 590, Mecelle 425, Tayyarzade Atâ Tarihi c.4 s.151, Etrabü'l Âsâr 117.

4361 Nazîm

Sun'ullah Efendizâde İshak Nazîm Efendi, Kadı, vefatı 11 Ramazan 1214, M.1799, Buhara'da medfundur.

Sicill-i Osmânî c.1 s.328

4362 Nazîm

Mustafa Çelebi, Körükçübaşızâde.

Vücûdınla şeref buldı senin ey mazhar-ı levlâk

Kabâ-ı kâbe kavseyn ü serîr levlâk

Vücûdın felek-i baħr-i lâyezâldir ki şâlimen fer

Livâ-ı lî me'allâh ile anda lenger-i levlâk

*

Ey firûzında çerâğ-ı ħurm-ı ħurbı ilâhî

Buldı kevnin ziyâ pertev-i mihriñle kemâhî

*

Ĥâlini şandım meyan-ı ebruvânında görüb

Burc-ı husn üzre iki kîseli bir seyyârede

Beliğ 106

4363 Nazîmâ

Rahmetullah Efendi, Özbekli, vefatı takriben H.1165, M.1751.

Dehen açılmaya hatt-ı lebi ma‘lûm olmaz

Ma‘nî-i nâme-i pîçîdesi mefhûm olmaz

Yâr için tâze ğazel söyleyelim kıddî gibi

Öyle bir mışra‘-ı berceste-i manzûm olmaz

*

Ez berâ-yı mâl-i men‘am-ı cân-ı bahtî mîd hod

Ez ser-genc-i ejdehâ ber-pîc ü tâb âyed birûn

Sâlim 677, Mecelle 435

4364 Na‘tî

Na‘tî Çelebi, İstanbullu, Süleyman Paşa’nın Dîvân Kâtibi, vefatı H.860, M.1455 Mısır’da medfundur.

Qanı ol dem kim bezm-i zevk u şafâmız var idi

Bezmimizde iki yâr olsa biri dildâr idi

Yüz sürerdim hâk-pây-i yâre her şâm ü seher

Devlet ü bahtım müsâ‘id tâlî‘im bî-dâr idi

Âh kim viridi fenâ yeline âhîr rûzigâr

Bir zamāndı gerçi Na‘tî hāk-pāy-i yār idi

Kāmûsu’l A’lâm c.6 s.4590, Sicill-i Osmânî, c.4 s.568, Âşık Çelebi 192, Hasan Çelebi 324

4365 Na‘tî

Kâtib Mahmud Efendizade Ahmed Paşa, Bağdad Kadısı, Kâtib Mahmud Efendi’nin oğludur, İstanbullu, H.995, M.1586 tarihinde hayatta idi.

Baňa ‘aşkıñdan ziyân itme gibi sūd olmaz

‘Âşık olmadan özge dağı maqşūd olmaz

Qomaz hatt-ı vech-i müniriñde gider pāk ile

Nürdür pâdişāhım nürda çün dūd olmaz

Māh-veş sīnesini burc-ı yedine çekmeyenñ

Kevkeb-i bahtı gülüp t̄ali‘i mes‘ūd olmaz

İtmeyen bezmiñi ‘işret gicesinde hoşbū

Mücmer-i tende yanan cān gibi ber-‘od olmaz

Kūy-i firdevsiñi Na‘tî çū maqām eyleme

‘Aqibet nāmı anıñ dünyede maḥmūd olmaz

Ahdî 59

4366 Na‘tî

Mehmed Na‘tî Efendi, Gelibolulu, Tekirdağ Kadısı, vefatı H.1090, M.1679

Beni çokdan helāk eyledi cānā nāle-i āhım

Ecel murğın remide eyler ama âh-ı cāngāhım

Saña te'sîr ider sūz-i derūnum bir gün elbette

Çıkarma göklere ey mah âh-ı siḥirgāhım

Baña sırr-ı menzil-i maḳṣūda irmek ḥayli müşkildir

Meğer kim himmet-i ḥuẓr ola bu vādide hemrāhım

Bu bâğ-ı pür-fitende Na'tiyā bilmem ki bir kere

İrişmez mi o naḥliñ meyvesine dest-i kütāhım

Osmanlı Müellifleri c.4 s.446, Şakâyyık-ı Şeyhî c.1 s. 804, Safâyî 536, Sicill-i Osmânî c.4 s. 183, Beliğ 108

4367 Na'tî

Deftefdar Hüseyin Paşazade Enderunlu Mustafa Na'tî Bey bin Defterdar Hüseyin Paşa bin Küçük Mustafa Paşa, İstanbullu, Tezkire-i evvel, vefatı Rebiü'l Âhir 1120, M.1717 Sinan Paşa Medresesi hazîrasında biraderi 'Afvî kabri yanında medfundur. Kâmûs ile Sâlim'de pederinin ismi Hasan Paşa ve Sicill'de Küçük Hüseyin Paşa olduğu yazılması yanlıştır. Safâyî ve Tuhfe vefatı tarihini 1131 göstermekte ve Şair-i Nedîmâ'nın vefat tarihi olmak üzere söylediği "cihândan geçdi Na'tî Muştafâ Beyiñ 'adn ola cāy" mısra'ı da bu rivayeti te'yid idmekde ise de diğer me'hazlar müttefikan 1120 senesini gösterdiklerinden tarih mısraının ta'miyeli olması muhtemeldir.

Ey vaḥdetiniñ şāhid-i 'adli 'ālem

Vey ḳudretiniñ müşbeti tertîb-i ḥukm

Efkārımı ezḳārımı tevḥīdiñ idüb

Mehcūr-ı rızāñ itme Ḥudāya bir dem

*

Nūr itdi dehri ʔal‘at-i ʔulṭān-ı enbiyā

Ṭutdı cihānı devlet ʔulṭān-ı enbiyā

Ālāyiş-i fenāya ider mi hiç iltifāt

Anda ki ola muḥabbet-i ʔulṭān-ı enbiyā

Şad ḥamd ü şad şenā o kerīm ü raḥīme kim

Na‘tī’yi kıldı ümmet ʔulṭān-ı enbiyā

*

Ḳaşīde-i āmāli taḥmīniñ maṭla‘ı

Zehī āşār-ı feyz-i lâ yezāli

Serāser ğavş idüb baḥr-i kemāli

Müzeyyen eyleyüb mülk-i meḳāli

Yeḳūlul ‘abdü fi bed’ül āmāli

Litevhīd-i binaẓm-i kāli’l āli

Osmanlı Müellifleri c.2 s.401, Kâmûsu’l ‘A‘lâm c.6 s.4591, Safâyî 579, Vefâyât-i Ayvansarâyî 145, Tuhfe-i Hattâtîn 550, Sâlim 677, Sicill-i Osmânî c.4 s.568, Mecelle 425.

4368 Na‘tī

Na‘tī Efendi, Ayıntablı, Kunduracı, H.1200, M.1785 tarihinde hayatda idi.

4369 Ni‘met

Ni‘metullah Efendi, İstanbullu, Ordu Kadısı, Eyüp Rûznamçecisi Abdurrahman Efendi ahfâdından. H.1112, M.1700 tarihinde İstanbul’da doğdu. Vefatı 12 Şevval 1186, M.1772 Şumnu’da medfundur. Silahdarzade ile Şefkat vefatı tarihini 1185 olarak kayd etmişlerdir.

Baḥr-i emvâc-ı kerem Ḥazret-i Şulṭan Maḥmūd
Lütfına nisbet ile kaṭre deḡildir deryâ

Eyledi ḥazret-i ḥaḳḳ ol şeh-i ‘âlî-baḥta
Böyle bir dürr-i girân-māye vezîr-i i‘tâ

Kân-ı feyz-ı güher ol âşâf-ı vâlâ himemiñ
‘Ahd-i ‘adlinde şuyun buldı umûr-ı dünyâ

Fâtih’iñ türbe-i pür-nûrına ol kân-ı kerem
Ṭarafeyninde iki çeşme-i nev kıldı binâ

Rûḥ-ı maḡfûr-ı ebu’l fetḥe çü murğ-ı ḳudsü
Bu iki çeşme cenâḥeyn ola uçmaḡa sezâ

Ḥaḳ bu kim mevḳi‘ini buldı bu ḥayr-ı cārî
Nâil-i ecr ide bânisini ḥayy u dâñâ

Evvel âbın içub andan didi Ni‘met târîḥ
Muḳassem ‘ayn-ı ‘aṭâ çeşme-i ‘Aḥmed Paşa

*

Şanma ancağ zülf-i yâr ile gönül âvâredir
Mihr-i ‘âlemtâb-ı ruhsâr ile âteşpâredir

Yâd-ı la‘li artırır şerm-i dil-i dîvâneyi
Gerçi dirler nûş-ı mey ref‘-i hicâba çâredir

*

Yârden devr-i rakîbîñ ğamm-ı bârın çekeriz
Güle hemdem deĝiliz zaĥmet-i ħârın çekeriz

İştîyâğ-ı şeref-i vaşlı ile dildârın
Çeşm-i ümîde rehğûy-ı ğubârın çekeriz

*

Yâr-i simîn bednem kıadar niyâzı bilmez
Nicedir kıâ‘ide-i bende nüvâzı bilmez

*Kâmûsü’l A’lâm c.6 s.4593, Sicill-i Osmânî c.4 s.575, Silahdarzâde 71,
Fatin 416, Şefkat 160, Ârif Hikmet 62*

4370 Ni‘met

Ni‘metullah Efendi, Eyublu, Mektubçu Osman Efendi hâfidi.

Meh-i ruhsârîña bir hâle olub ħatt-ı siyâh
Kıapladı tâli‘-i ferĥundeyi zulmet eyvâh

‘Âlemi tıtdı ziyâsı daĝı bir ğünlük iken
Hele seyr eyle gönül onbeşe varsın ol mâh

Sâlim 679

4371 Ni‘metî

Ni‘metullah Çelebi, Yeni Pazarlı, Kadı, vefatı H.1012, M.1603

Her pâresin kulağı kadar eylersin dimesin

Tîğ-ı nigâr şöyle çalındı kulağıma

Çarşû-yı çerhde hançeriñe beñzedüb

Mâh-ı nevi artırur mihr olub müşteri

Kafzâde 117, Riyâzî 120

4372 Ni‘metî

Nekîpzade Seyyid Ni‘metullah Efendi, Nekîbuleşraf Bursalı Ali Efendi hâfidlerinden Seyfullahzade Muhammed Efendi’nin oğludur, Bursalı, Bursa Mahkemesinde Başkâtib, vefatı H.1070, M.1659, Bursa’da Pınarbaşı Kabristanı’nda medfundur. Sebzî’nin “Didi Sebzî vefâtına târîh gitdi be âh Ni‘metî Çelebi” beyti vefatına tarihtir. Belîğ ve Güldeste’nin vefatı tarihini 1060 göstermeleri yanlışdır. Güldeste sülâleyi bu şekilde yürütmektedir “ Seyyid Ni‘metullah bin Nekîbzade Şeyhî bin Seyyid Muhammed bin Ali bin Seyyid Hüseyin bin Seyyid Mukallid bin Seyyid Muhammed bin Seyyid Şeyh Hadîd El’Îrâkî.

Çalmazdı toğrısı hele hasret-i kıyâmına

Sürsem ayağına yüzüm o serv-i kâmetiñ

Gördi çün düşdi biri birine la‘l ü deheniñ

Çıkdı nâziklikle aralarından süheniñ

*

Gülmedim ‘âlemde aşlâ olmadım mesrûr-ı hâl
Hemdem derd ü elemdir muharremim her dem melâl

Der ki dâde varırsam hâlime a‘dâ güler
Tâli‘im tâli‘ değil hâlim mükedder mâh u sâl

Her mesâ ü her seher vaşlıñ umar âvâre dil
Olsa ger ‘âlemde vaşlıñ her kese emr-i muhâl

Ni‘metî-asâ mükedder olsa hâlim gâh olur
Dil de malâmaldır derdiñle âlâm u melâl

*Şakâyık-ı Şeyhî c.1 s.804, Sicill-i Osmânî c.4 s.574, Gülzâr-ı Ârifân 363,
Güldeste 508, Belîğ 108, Osmanlı Müellifleri c.1 s.40*

4373 Ni‘metî

Ahmed Ni‘metî Efendi, Bolulu, Dîvân-ı ‘Âlî Teşrifâtçısı, vefatı H.1121,
M.1709.

Biñ şermle ruhsârıña nisbet güli buldum
Zülf-i siyehiñ medh iderek sünbüli buldum

Biñ ‘ömr girân-mâye değer müjde-i vaşlı
Keyfiyet-i la‘linde o mâhıñ müli buldum

Ki nağme ider Ni‘metî ki ‘aşk ile feryâd
Geç nebîler aña gül didiler bülbüli buldum

*

Şemīm-i bŷy-ı zŷlfīn ben o ŷŷhıñ bāddan gŷrdŷm
Cefāyı āŷinādan lŷtfı hergiz yāddan gŷrdŷm

*

Dildāderiz zŷlf-i bŷtān sŷnbŷlŷmŷzdŷr
Sevdā-ı siyeh serde bizim kākŷlŷmŷzdŷr

Ruġsār-ı ħayālinde olan ħal-i siyehler
Revnaġda gŷlzār-ı fiten ħulġulumuzdur

Āfāġa virir velvele-i naġme-i ŷānı
Ey Ni‘metī dil sinede bir bŷlbŷlŷmŷzdir

*

Kimseler dildāde-i zŷlf-i siyahıñ olmasun
Māil-i cellād-ı ħeŷm dil-penāhıñ olmasun

*Şakāyık-ı Şeyhī c.2 s.563, Sicill-i Osmānī c.4 s.575, Sālīm 679, Mecelle 426,
Safāyī 557, Mecmŷ‘u’ş Şu‘arā 136, Belīġ 108.*

4374 Ni‘metī

Ni‘metī Ćelebi, Mısır Valisi Sŷleyman Paŷan’ın Dīvān Kātibi, H.930,
M.1523, tarihinde hayatda idi. Mısır’da vefat itmiŷdir.

Mecelle 426

4375 Ni‘metī

Seyyid Ni‘metullah Efendi, Denizlili, Risâle-i Kalemîye’si ve Yusuf u Züleyhâsı vardır.

Tâ kim cihâna pertev-i hüsni yayılmadı
Mâhiyetini ol güneşin kimse bilmedi

Göz göre şevki hayra ider çeşm-i merdûmi
Ol âfitâb-ı husne kemâhî bakılmadı

*

‘Aks-i müjgân ü ruḥın dîde-dil ü câna şunar
Şanki bir bir ele âyine ile şâne şunar

Âşık Çelebi 193, Âlî Tarihi 218

4376 Na‘ım

İsmâil Naîm Efendi, Mustafa Efendi’nin oğludur. Üsküdarlı, Sarı Nâib dinmekle meşhurdur. Müderris ve Mahkeme Kâtibi, vefatı Ramazan 1106, M. 1694, Safâyî ile Osmanlı Müellifleri Sarı Nâibzade diye kayd etmişlerdir, Üsküdar’da medfundur.

Şu gibi âyine-i ḥusn ü bahâ sâde olur
Teşne diller saña ol vechile cândâde olur

Seyr iden ol güli mestâne çemen bezminde
Aldırır kendüyi şebnem gibi üftâde olur

Zülf-i müşkîniñle pâbeste olurmuş evvel
Ol sebebdendir ‘âşık olan âzâde olur

Bî-teşakküf buña şabriye nazîr ola Na‘îm
Her ne kim mümkün ola ‘âlem-i dünyâda olur

*

Âyinezâr-ı himmet olur inkisârımız
Çeşm-i âşinâ-yı ğayret olursa ğubârımız

Merkez-nişîn dâire-i ‘aşkı ey Na‘îm
Ġayret-fezâ-yı devr-i felekdir qarârımız

*

Teġâfûli o ayâ pâdişâh-ı ‘işve sipâh
Sûd-ı kişver hâtır-ı harâb olur giderek

*

Gördüm eşer-i hattıñı ruhsârıña bakdım
Müsveddesini sözlerimiñ ateşe yakdım

*

Ta‘mîr-i ka‘be hedm-i hamhâne isen deġil
Aç dîde-i başireti alb-i harâbe bak

*

Uşandım ben bu bezmiñ hâşılı ehl-i rüsûmundan
Göñül dirler benim bir bî-teşakküf-i ġamgüsârım var

*Şakâyık-ı Şeyhî c.2 s.201, Kâmûsu’l A’lâm c.6 s.4593, Safâyî 545, Osmanlı
Müellifleri c.2 s.448, Sâlim 680, Belîğ 108, Mecelle 425,426, Vefâyât-i Eyvansay
119, Keşfu’z Zünûn Zeyli 535*

4377 Na‘îm

Şeyhul İslam Ebu İshak İsmâil Efendi, Alaiyeli Kazasker İbrahim Efendi'nin oğludur. Zilkade 1055, M. 1645 tarihinde İstanbul'da doğdu, vefatı 28 Zilkâde 1137, M.1724, Sultan Selim civarında bina itdiği İsmâil Efendi Mescidi havlinde türbe-i mahsûsada medfundur.

Şakâ-yık-ı Şeyhî c.3 s.169, Sicill-i Osmânî c.1 s.260, Kâmûsu'l A'lâm c.2 s.944, Hadîgatü'l Cevâmi' c.1 s.28, Devsatü'l Meşâyih 85

4378 Na‘îm

Yazıcızade Muhammed Çelebi, Kasımpaşa'da doğduğu için Kasımpaşalı Na‘îm dinmekle meşhurdur. Bursa Mahkemesi Kismet Kâtibi, vefatı 6 ramazan 1166, Miladi 1752, Bursa'da Pınarbaşı'nda medfundur.

Çıldı fezâ-yı 'aşkda şahin zülf-i yâr
Âhîr kebûter-i dil-i âvâreyi şikâr

Çoyub bu dâire-i tenkinâ-ı fırkatde
Perî-veş oldu gözümde nihân âhîr kâr

*

İtme ey mâh şakın da've-i husn-i câvîd
Gelicek şâhid-i haţţuñ yüzüñi kara ider

*

Meylim ne gülistâna ve ne verd-i âledir
Kûy-i behîşt-i yârde seyr-i cemâledir

Bir hoş nezâket ile Na‘îm al ayağını

Meyli bu çarh-ı hilegeriñ mekr-i vâledir

Der-hâb seyr iden rûy-i hûygerdesin seher

Dir katre katre verd-i ter üstünde jâledir

Sicill-i Osmânî c.4 s.576, Gülzâr-ı Ârifân 368, Fatin 417, Beliğ 109

4379 Na'îm

Na'îm Efendi, Mora'da Arhuslu, Trapoliçe Kadısı, vefatı H.1170, M.1756.

Matla'-ı mihr-i münîr-i husn ü ândır ruğlarıñ

Maşrıķ-ı şems-i tecellî-veş 'ıyândır ruğlarıñ

İki mehdîr gûyiyâ deryâ-yı nûra 'aks ider

Anda kallâş-ı taḥayyür-i aḥterândır ruğlarıñ

Fatin 417, Sicill-i Osmânî c.4 s.576

4380 Na'îm

Ahmed Na'îm Efendi, Adanalı, Mütessellimler Divan Kâtibi, vefatı H.1247, M.1831

Yine bir bûse kıopardım kıadd-i şimşâdımdan

Yire değmez ayağım rakş iderek şâdımdan

Bu kıadar 'âşıkına lutf-ı mürüvvet çok şey

Hiç ümîd itmez iken ğamzesi cellâdımdan

Baḥa keşf oldu bütün nûkte-i şî'r ü inşâ

Geçdi hep ma‘nî-i mevhûm benim yâdımdan

Öğredir ‘ilm-i ledûn istese şab‘ım Hızıra
Kıtuıblar ğavs-ı haı oldu benim irşadımdan

Ders okutdııca aña ğayr du‘â eyle Na‘ım
Feyz buldım nefes-i Ħamdî üstâdımdan

Fatın 418, Sicil-i Osmânî c.4 s.576

4381 Na‘ım

Muhammed Na‘ım Efendi, Diyarbakirli Ahmed Efendi’nin oğludur. Konfide Kaymakamı, H.1258, M.1842 tarihinde Diyarbakir’de doğdu, vefatı H.1302, M.1884 Konfide’de medfundur.

Geldi dem-i demâdem feryâd-ı ‘andelîb
Tıtdı cihânı velvele-i dâd-ı ‘andelîb

Döndürdi gelişini yine mâtem-i serâlara
Gülbânıñ ye’s-i zemzeme bünyâd-ı ‘andelîb

Bu gülşen-i fenâda Na‘îmi nezzârdır
Fenn-i fiğân-ı nâlede üstâd ‘andelîb

Son Asır Türk Şairleri 1083, Tezkire-i Amed, 107

4382 Na‘ım

Naim Bey, Fıraşlı, Maârif Nezareti Encümen Teftiş ve Muayene Dairesi Reisi, Kâmûsu'l A'lâm müellifi şemseddin Sâmi Bey'in biraderidir, vefatı H. 1314, M.1896.

Osmanlı Müellifleri c.2 s. 469

4383 Na'ım

Naim Hazim Efendi, Müderris Hâzim Efendi'nin oğludur, Konyalı, Konya meb'usu, H.1307 M.1889 tarihinde Konya'da doğdu.

Gördüm seni bir gün güzelim gerçi uzakdın
Bir şu'le-i dilsüz ile şimşek gibi çağdın

Bir şâika-ı hüsn-i şabâhat mısıñ ey yâr
Cāngâhımı bir lemhada ateş gibi yakdın

Düşdim de güzergâha birdenbire bî-hüş
Mestâne nigâhıñla dönüb hâlîme bakdın

Bir vaz'-ı teraḥḥum umuyordum nazarıñdan
Bî-kayd-ı teessür geçiyorduñ da bırağdın

Yıllarca sürünmekdeyim ardında perîşân
Zâlim beni sen pençe-i teşhîrine tağdın

Son Asır Türk Şairleri 1097

4384 Na'ımâ

Mustafa Naîmâ Efendi, Halebli, Vakanüvis, vefatı H.1128, M. 1715, Mora'da Balpabadra'da medfundur.

Göñül hüsnüñ añar ki muṭṭalı‘ el’envârdan söyler

Gehî zülf ü ‘izârıñ kâşifü’l esrârdan söyler

Harîr-i hâme rûy-ı sâde-i dildârı zıkr eyler

Hezâr hoş nevâdır kim gül-i bihârdan söyler

Na‘îmâ sırr-ı ‘aşkı sūziş-i pervânenen gör kim

Ne hecr-i yârdan ağlar ne sūz-i nârdan söyler

*

Ki bülendi pest ider gâhi ider pesti bülend

Mukṭedâ-yı gerdiş dolab-ı ‘âlem böyledir

*

‘Aşkı mı efzûn iden ḥaṭ mı ya ol ebrû mıdır

Zînet-ârâ-ı çemenzâr lâle mi şebbû mıdır

‘Âşık-ı bîdarıña söyle ey şâh-ı ḥusn

Çeşmiñi sermest iden nâz mı uyku mıdır

Ṭurraları mişkâ ğamzesi merdüm-i rubâ

Bilseñ o vaḥşî şîr mi âhû mıdır

Şi‘r değıl ey Na‘îm eylediğıñ siḥrdir

Yoksa bu destîñdeki hâme mi cādû mıdır

Şakâyık-ı Şeyhî c.2 s.563, Sicill-i Osmânî c.4 s.575, Safâyî 560, Lugat-i Tarihiye ve Coğrafiya c.7 s.88, Kâmûsu’l A’lâm c.6 s.4593, Osmanlı Müellifleri

c.3 s.151, Osmanlı Tarih ve Müverrihleri 43, Mecelle 426, Sâlim 681, Belîğ 108, Vefâyât-ı Ayvansarâyî 178

4385 Na‘îmî

Çeşmecizâde Ni‘metullah Na‘îmî Efendi, Çeşmecizâde Abdullah Efendi’nin oğludur, Taczâde Sa’dî Çelebi’nin nâibi, Müderris ve Hattat, vefatı Ramazan 974, M.1566, Kâmus ve Sicil’de şöhreti Çeşmizâde şeklinde yazılıdır.

Âsitânîndır şehâ dergâh-ı a‘lâmız bizim

Hâk biliyor yok gayri kapudan temennâmız bizim

Qul olan kapuñda buldı iki ‘âlem devletin

Ey medâr-ı devlet-i dünyâ vü ‘uqbâmız bizim

Şakâyık-ı Nev’izâde 111, Kâmûsu’l A’lâm c.6 s.4594, Sicill-i Osmânî c.4 s. 574, Âşık Çelebi 193, Hasan Çelebi 324, Âlî Tarihi 218.

4386 Na‘îmî

Seyyid Hasan Efendi, Ali Efendi’nin oğludur, Müderris, vefatı Receb 1079, M.1668.

Mecelle 425

4387 Na‘îmî

İmamzâde Ömer Na‘îmî Efendi bin Müfti Ahmed Efendi, Harputlu, Harput Müftisi, vefatı H.1299, M.1881, Harput’ta medfundur.

Osmanlı Müellifleri c.1 s.302

4388 Na‘îmî

Na‘îmî Çelebi, İstanbullu, Reisü’l Küttâb ve Muharriri Vakâyi‘-i Sultânî, Sultan Süleyman Kânûnî devri şairlerinden olup takriben 971, M.1563 tarihinde vefat etmiştir.

Câna dime vişâle irmek muhaldır
Kime böyle Hâk müyesser ide ihtimâldir

Mağrûr olma manşıb-ı husne iken begim
Bâkî değildir elde bu bir destmâldir

Mecelde buseñ aldı harâmîliğ eyledi
Hûn-ı kadeh baña nola dersem helâldir

Göklerde gözleriñ seniñ ey leylî-i cemâl
Mecnûna enis bağlamış iki gazâldir

Şâhâ murâdı şî‘r değildir Na‘îmînin
Belki cenâb-ı ‘âlîne bir ‘arzuḥâldir.

Kâmûsul A‘lâm c.6 s.4594, Sicill-i Osmânî c.4 s.575, Hasan Çelebi 324, Âşık Çelebi 194, Beyânî 94, Âlî Tarihi 218, Halifetü’r Rü’sâ Resmî Ahmed Efendi 10.

4389 Na‘îmî

Na‘îmî Efendi, Bursalı, Cânânî Musliyî dinmekle meşhurdur, Müderris ve Mahkeme Kâtibi, Kapluca yolunda medfundur.

Güldeste 513

4390 Na‘îmî

Na'îmî Efendi, Edirneli, Kurt Balî dinmekle meşhurdur, Müderris.

Dîdem ol aşub dehrîñ çeşm-i fettânın sorar

Sînem ol kaçı kemânîñ tîr-i müjgânın sorar

Âşık Çelebi 375

4391 Nağmî

Nağmî Çelebi, Belgradlı, Tımar Sipahisi.

Şâhin gibi şalınsam olur Nağmî uclara

Bir turna telli güzere 'acep çağırım çeker

*

Dem-i âhırde şanma menzilim zîr-i turâb itdim

Günâhım çokluğundan bir kere geçdim hicâb itdim

Kafzâde 117, Riyâzî 120

4392 Nef'î

Ömer Bey, Hasan Kaleli, Cizye Muhasebecisi, vefatı Ramazan 1044, M.1634 “Kâtline oldı sebep hicvi hele Nef'îniñ” ve “ Güşt-i târîh katl şod Nef'î” mısra'ları vefatına tarihtir, vefatı tarihini Belîğ'in 1040, Âsım ile Fezleke ve Sicill'in 1045, Seyyid Rıza'nın 1046 göstermeleri yanlıştır

Âferîn ey rüzgârîñ şehvâr-ı şağderi

'Arşa aş şimdengirü tîğ-ı şerpâ cevheri

Serfirâz itdiñ Livâü'l Hamd-i Dîn-i Aḥmedi

Düşmene gösterdiñ elḥaḳ destberd-i ḥayderi

Tiġña nola yemîn eylerse ruĥ-ı mürtezâ
Bir ġazâ itdiñ ki hoşnûd eylediñ Peyġamberi

*

Bend oldı görünce o seniñ zülf-i dü-tâsın
Âhır bilerek bâd-ı şabâ buldı belâsın

*

Haţ gelse ruĥ-ı yâre yeter kâkül ü zülfi
Gül gitse nola sünbül ü reyĥân elimizde

*

Eşkimle demâdem iderim kûyıñı nemnâk
Tuz ħonmaya tasıñ gül-i nâzik beden üzere

Dîvânı, Emir Efendi Kısımında, Millet Kütüphanesi'nde numara 454
Dîvânı, Emir Efendi Kısımında, Millet Kütüphanesi'nde numara 455
Dîvânı, Emir Efendi Kısımında, Millet Kütüphanesi'nde numara 456
Dîvânı, Reşid Efendi Kısımında, Millet Kütüphanesi'nde numara 421
Dîvânı, Reşid Efendi Kısımında, Millet Kütüphanesi'nde numara 776
Dîvânı, Nafiz Paşa Kısımında, Süleymaniye Kütüphanesi'nde numara 945
Dîvânı, Hacı Mahmud Efendi Kısımında, Süleymaniye Kütüphanesi'nde
numara 3394

Dîvânı, Hacı Mahmud Efendi Kısımında, Süleymaniye Kütüphanesi'nde
numara 5220

Dîvânı, Laleli Kısımında, Süleymaniye Kütüphanesi'nde numara 1170
Dîvânı, Ayasofya Kütüphanesi'nde numara 3979
Dîvânı, Selim Ağa Kütüphanesi'nde numara 111/2

Dîvânı, Lala İsmail Efendi Kısımında, Murat Molla Kütüphanesi'nde numara
494

Dîvânı, Lala İsmail Efendi Kısımında, Murat Molla Kütüphanesi'nde numara
495

Dîvânı, Atıf Efendi Kütüphanesi'nde numara 2113

Dîvânı, Esat Efendi Kısımında, Süleymaniye Kütüphanesi'nde numara 2701

Dîvânı, Hazine Kütüphanesi, Topkapı Sarayında numara 960

Dîvânı, Beyazıd Kütüphanesi'nde numara 5736

Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi'nde numara 439

Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi'nde numara 1699

Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi'nde numara 1801

Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi'nde numara 2790

Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi'nde numara 2801

Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi'nde numara 2790

Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi'nde numara 2801

Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi'nde numara 2872

Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi'nde numara 3613

Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi'nde numara 3766

Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi'nde numara 5488

Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi'nde numara 5511

Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi'nde numara 5722

Şakâyi-kı Şeyhî c.1 s.107, Osmanlı Müellifleri c.2 s.441, Seyyid Rıza 95, Lügat-i Tarihiyye ve Coğrafya c.7 s.88, Sicill-i Osmânî c.4 s.576, Kafzâde 117, Kâtib Çelebi Fezlekesi c.2 s.183, Kefî'z Zünûn Eski Tab'ı c.1 s.525, ve Yeni Tab'ı c.1 s.817, Kâmûsu'l A'lâm c.6 s.4596, Naîmâ Tarihi c.3 s.222, Riyâzî 120, Âsım 23, Esâmî 326, Mecelle 426, Belîğ 109, Hülâsatü'l Eser c.2 s.228

4393 Nef'î

Rasûl Nef'î Efendi, Erzurumlu, Şam Vâlisi Kâtibi, Sultan Abdulmecid devrinde öldü.

Kākül-i şeb-rengini itdikce ol meh pîç ü ham
‘Âşık-ı mehcûrına gelmek gerek biñ derd ü gam

Hâline ben dâne-i dâm-ı dil-i şeydâ dîdim
Vech-i aḥsenle bize yüz virmedi ol gonce-fem

Gülşen dil o gülüñ cāy-ı qarârıdır hemân
Bülbül-âsâ nice efgân itmeyim her şubḥdem

Nükte-sencîde bulunmaz peyrev-i Nef’î bugün
Reşk ider eş’ârına bâkî olursa muḥteşem

Sicill-i Osmânî c.4 s.577, Fatin 418

4394 Niḳâbî

Seyyid Muhyiddin Çelebi, İznikli, Keşan Kadısı, vefatı 940, M.1533, vefatı tarihini Kafzâde’nin 941 ve Âşık Çelebi’nin 947 göstermeleri doğru değildir.

Hâk-i pây-ı yâr içün durmaz yeller bād-ı seḥer
Kendini göstermez ammâ sürmeyi gözden çeker

Ḳâni‘ olmaz buseñe dil vaşlınıñ şeydâsıdır
Dostum ma‘zûr tut dünyâ ṭama‘ dünyâsıdır.

Kâmûsu’l A’lâm c.6 s.4597, Sicill-i Osmânî c.4 s.577, Latîfî 343, Beyânî 94, Âşık Çelebi 194, Kafzâde 117, Âlî Târihî 219, Sehî 134, Hasan Çelebî 324, Beyânî 94, Mecelle 426.

4395 Nakşî

Şeyh Ali Nakşî Efendi, Akkirmanlı, Halvetî Şeyhlerinden, vefatı H.1065 M.1654 “Tārâc-ı Nakşî” cümlesi vefatı tarihidir, Osmanlı Müellifleri’nin vefatı tarihini 1062 göstermesi yanlıştır, Akkirmanlı olmak üzere meşhur ise de “Aynü’l Hayât” nâmındaki manzum eserinde mahall-i vilâdetinin Divorik olduğu yazmaktadır.

Dîvânı, Hacı Mahmud Efendi Kısımında, Süleymaniye Kütüphanesi’nde, numara 3289

Dîvânı, Hacı Mahmud Efendi Kısımında, Süleymaniye Kütüphanesi’nde, numara 3434

Dîvânı, Hacı Mahmud Efendi Kısımında, Süleymaniye Kütüphanesi’nde, numara 3570

Dîvânı, Hacı Mahmud Efendi Kısımında, Süleymaniye Kütüphanesi’nde, numara 3604

Dîvânı, Hacı Mahmud Efendi Mülhıkı Hasan Hayrullah, Süleymaniye Kütüphanesi’nde, numara 22

Dîvânı, Emirî Efendi Kısımında, Millet Kütüphanesi’nde, numara 459

Dîvânı, Emirî Efendi Kısımında, Millet Kütüphanesi’nde, numara 460

Dîvânı, Emirî Efendi Kısımında, Millet Kütüphanesi’nde, numara 461

Dîvânı, Emirî Efendi Kısımında, Millet Kütüphanesi’nde, numara 462

Dîvânı, Emirî Efendi Kısımında, Millet Kütüphanesi’nde, numara 463

Dîvânı, Emirî Efendi Kısımında, Millet Kütüphanesi’nde, numara 464

Dîvânı, Reşid Efendi Kısımında, Millet Kütüphanesi’nde, numara 778

Dîvânı, Yeni Kütübhane, Topkapı Sarayı’nda, numara 2000

Dîvânı, Kemankuş Emir Hoca, Selim Ağa Kütüphanesi’nde, numara 452

Dîvânı, Selim Ağa Kütüphanesi’nde, numara 87

Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi’nde, numara 398

Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi’nde, numara 488

Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi’nde, numara 1444

Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi’nde, numara 2950

Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi’nde, numara 5714

Kūy-ı ‘aşkıñ baña bir gūh-i tecellī görünür
Ḳalbime ‘īd-i vişālīñle mütesellī görünür

Cevher-i zıkr-i Ḥüdā ile serāser ‘ālem
Baña Firdevs-i cihān bir müteḥallī görünür

Rūz u şeb sâḥa-ı vaḥdetde kıyām eyler
Cümle eşcār ü çemen şanki muşallī görünür

*

Bugün ol ‘īd-i ekberdir gelür meydāne ‘āşıklar
Ḳırılır cāme-i gülgün kırılır cāne-i ‘āşıklar

Başın ṭub eyledi Nakşī girüb meydān-ı ‘aşk içre
Şalādır cem‘ olub gelsün bugün dükkāne ‘āşıklar

*

Ayā señ şanma kim bu güftārı dehān söyler
Veyā terkīb olan ‘unşur veyā laḥm-i zebān söyler

Seni evvel saña bildirmek murādın ḳaşd idüb Mevlā
‘Anaşırdan giyüb bir don yüzinden tercümān söyler

*Vefâyât-ı Ayvansarâyî 101, Osmanlı Müellifleri c.1 s.171 Safâyî 509,
Mecelle 428, Keşfi’z Zünûn Zeyli 535.*

4396 Nakşī

Şeyh İbrahim Nakşî Efendi, Deli Hüseyin Paşa Kethüdası Mehmed Ağa’nın
oğludur, İstanbullu, Şehzâde Cami’i Şeyhi H.1051, M.1641 tarihinde İstanbul’da

doğdı, vefatı 26 Sâfer 1114, M.1702, Hakîmoğlu Ali Paşa Cami'in'de medfundur, Abdullatif Râzî'nin "Cennetde de ey Nakşî gel hû diyelim yâ hû" mısraı vefatına tarihtir.

Dâğ yakmış şerha çekmiş sînesin çâk eylemiş
Böyledir 'âlemde Nakşî hâl-i müştâkân-ı 'aşk

*

Hevâ berg-i gül üzere subh-dem zann itme nem dökmüş
Meğer bîçâre bülbül dîdesinden eşk-i dem dökmüş

Dizilmiş dâne dâne hâl-i ruhsârında cânânın
Gönüller murğını şayd itmeğe gūyâ ki yem dökmüş

*

Daği gîsûları ol âfetiñ naqş-ı nigâr oldu
Açıldı bâğ-ı hüsniñ sünbüli ol bahâr oldu

Hikâyet iderdi feyzle bezm-i vişâlınden
 Haberler virmedi bād-ı şabâ çok rûzigâr oldu

*

Şol 'arağ kim zeyn ola gülgüne-i ruhsârımız
 Bir gülâb-ı nâzdır kim verd-i hamrâdan çıkar

Dîvânı, Emir Efendi Kısımında, Millet Kütüphanesi'nde, numara 463
Dîvânı, Esad Efendi Kısımında, Süleymaniye Kütüphanesi'nde, numara
2709

Şakâ-yık-ı Şeyhî c.2 s.293, Sicill-i Osmânî c.1 s.114, Sâlim 682, Safâyî 553, Osmanlı Müellifleri c.1 s.175, Kâmûsu'l A'lâm c.6 s.4598, Mecelle 428, Belîğ 110, Vefâyât-ı Ayvansarâyî 22.

4397 Nakşî

Mustafa Nakşî Efendi, Eyublu, Enderun'da Tebdîl Hasekisi, Hattat, vefatı 23 Rebi'ülevvel 1178, M.1764, Üsküdar'da Yeni Câmî' civarında medfundur.

Dîvânî, Pertev Paşa Kısımında, Millet Kütüphanesi'nde, numara 418

Tuhfe-i Hattâtîn 558, Keşfi'z Zünûn Zeyli 1/535.

4398 Nakşî

Nakkaş Ahmed Nakşî Efendi, İstanbullu, Süleymaniye Cami'i Muvakkiti, Sultan Mehmed-i Sâlis devri evvelinde vefat itdi.

Çâk itme sîneñ ey dil ol gül'izâre karşı

Açılmağ olmaz iken ol bahâra karşı

*

Göñüller murğı konmağdan eğilmiş

Nihâl-i tâzedir ol iki ebrû

Toyar mı hançerine haste göñlüm

Keşî şuya kanar mı olsa şayru

Kâmûsu'l A'lâm c.6 s.4598, Sicill-i Osmânî c.4 s.577, Âlî Tarihi 219, Âşık Çelebi 194, Hasan Çelebi 324, Beyânî 94.

4399 Nakşî

Şeyh Nakşî Efendi, Edirneli, Mısır Mevlevihânesi Şeyhi, Sultan Abdulaziz devrinde vefat itdi.

Tārîḥ-i Mücevher

Şâ‘irânîñ cem‘ idüb âşârını bil’imtiḥân
Yapdı bir mecmû‘a-ı ra‘nâ Nazîf-i hoş-nüvîs

Birbirine naḳl ile ehâd ü ‘işârât ü mât
Heşt tārîḥ oldu Nakşî işte bu beyt-i selîs

Ne nefîs oldu Nazîf Aḥmed Beg’iñ mecmû‘ası
Oldı nev mecmû‘ası Aḥmed Nazîf’iñ pek nefîs

Kâmûsu’l A’lâm c.6 s.4598, Sicill-i Osmânî c.4 s.577, Fatin 418.

4400 Nakıyye

Hatîce Nakıyye Hanım binti Müneccim Başı Osman Sâib Efendi bin Abdurrahîm Efendi, H.1262, M.1846 tarihinde doğdı, vefatı Şevval 1316, M.1898, Yeni Kapı Mevlevihânesi’nde Çınarlı Kabristan’da medfun teyzesi Şerife Hanım’ın kabrine defnedildi. “Cennet olsun câ Nakıyye Hanıma” mısraı menkûṭî vefatına tarihtir.

Bir ğamze-i ḥünrîze şikâr oldu bu göñlüm
Şeb tâ seḥer aşufte vü zâr oldu bu göñlüm

Bir çâresi yok derde giriftâr olub eyvâh
Bir ğonce içün ‘âleme ḥâr oldu bu göñlüm

Rü’yet hevesiyle Nakıyye bir kez o şûhı

İkdām-ı raķībāna ğubār oldu bu gönlüm

*

Bir dil olursa ‘aşķ ile şūrīde-i cihān
‘Aķl ile artık āşinālġı anıñ muhāl olur

Son Asır Türk Şairleri 1099, Osmanlı Müellifleri c.2 s.470.

4401 Nikâtî

Ahmed Efendi, Edirneli, Edirne’de Nevbahâr Mescidi İmamı, vefatı H.1100 M.1688 Safâyî’nin İstanbullı olduğunu ve İstanbul’daki Nevbahâr Mescidi’nde imam idiġünü yazması doğru değildir, Sâlim ve Kâmûs’un da vefatı tarihini 1000 olarak göstermeleri yanlıştır.

Çāk çāk oldu dilim şāne gibi sad pāre
Hatt-ber-āverde benim tāze civānım diyerek

Şakâyık-ı Şeyhî c.2 s.95, Kâmûsu’l A’lâm c.6 s.4599, Sicill-i Osmânî c.1 s.225, Safâyî 540, Sâlim 685, Mecelle 428.

4402 Nikâtî

Kadı Ali Nikâtî Efendi, Osman Efendi’nin oġlıdır, İstanbullı, Mahkeme Kâtibi, vefatı Rebi’ulevvel 1127, M.1715, Edirne Kapısı hâricinde medfundur.

O haķ kim şafha-ı ruhsâr-ı yāre zīb u fer virmiş
Hümā-yı evc-i hüsne şun‘-i haķ gūyā ki pür virmiş

*

Zahm-i tîr-i site me merhem vaşlñ meded it
Görsün a‘dā da şarılmaķ nice olurmuş yāre

*

Görünse rûy-ı Leylâ bend iderdi revzen-i çeşmin

Gözünden şaķınurdu sevdiğin Kays-ı belâ dide

Şakâyk-ı Şeyhî c.2 s.564, Kâmûsu'l A'lâm c.6 s.4599, Sâlim 685, Sicill-i Osmânî c.4 s.577, Mecelle 428, Belîğ 110

4403 Nigâr

Nigâr Hanım, Mirlivâ Mühtedî Osman Paşa'nın kızıdır. H.1273, M.1856 tarihinde doğdu, vefatı 19 Cemâziyelâhire 1336, M.1917, Rumeli Hisarın'da, Kayalar Kabristan'ında medfundur. Leyla Hanım'ın “Yazar her kıatre-i eşk elem târihîni Leylâ, ufûl itdi Nigâr Hanım gibi bir bîmanend eyvâh” mücevher beyti vefatına tarihtir, Osmanlı Müellifleri'nin vefatı tarihini 1334 göstermesi doğru değildir.

‘Aks-i Şadâ Nâmındaki Eserinden

Mevsimiñ şubh-ı nefhâ dârında

Giceniñ sâye-zâr-ı târında

‘Ömrümün her dem mesârında

Her dem şevk ü ağberârında

Gönlümün hâl-i bî-ķarârında

Anarım sevdiğim seni anarım

Son Asır Türk Şairleri 1204, Osmanlı Müellifleri c.2 s.472

4404 Nigârî

Hızır Çelebi, Şatırbahbâz Arab dinmekle istişhâr itmiş olan birinin oğludur, Galatalı, Nakkâş, Sultan Selim-i Sâni nûdemâsından, vefatı H.980, M.1573, vefatı tarihini Sicill'in 984 göstermesi yanlıştır.

Lezzetine la'liniñ beñzeddiğiçün dadını

Başın ezerek sükkeriñ aldık lebbünün dadını

*

Dersin okurken kıpar dilber kitâbın nâzdan

Şive bâbın ezber eyler vârise açmazdan

Bu beyti Riyâzî Aydınî Nigâhî nâmına gösteriyor

*

Nâmeñ ile ya kebûteriñle gelür peyg diyü

Gözümüñ birisi dür birisi rûzen gözedür

*

La'l-i lebbim ııırdı diyü girme kıanıma

Hiç ola mı efendi kıyam kendi cânıma

*

Serviden bâlâter olmuş kıamet dilber bugün

Nâr-ı siyehim dahı bir açılmadıķ ğonceydi dün

Kâmûsu'l A'lâm c.6 s.4599, Sicill-i Osmânî c.4 s.577, Hasan Çelebi 325, Âşık Çelebi 195, Kafzâde 117, Ahdî 318, Beyânî 94, Riyâzî 130, Âlî Tarihi 301, Mecelle 428.

4405 Nigârî

Şeyh Seyyid Mir Hamza Nigârî Efendi bin Seyyid Emir Paşa bin Seyyid Rıza Efendi, Karabağlı, H.1220, M.1805 tarihinde Dağıstan'da Perkişat Kasabası'nda doğdı, vefatı Muharrem 1304, M.1886, Amasya'da Bayezid Paşa Mahallesi'nde türbe-i mahsusada medfundur.

Cenâb-ı Hâhdan müsellemdir dilâ hîdmet saña
'Âlem-i dârında yetmez mi bu ni'met saña

Odlara düşdüñ demâdem âh bir âh itmediñ
Âşikârdır ki irmiş bir nefes himmet saña

Çeng çaldıñ câm çekdiñ bâde içtiñ her ne vār
Kıldıñ Allâh 'aşkına olsun helâl 'işret saña

*

Şem'a-ı ruhsârıñla oynar dembedem pervâneler
Şevk-i la'liñle döner şâm u seher peymâneler

Ki der ü dîvâra yüz sürter gehî eyler sücûd
Başka hâle girmiş imdi başkadır mestâneler

Son Asır Türk Şairleri 1208, Osmanlı Müellifleri c.1 s.65, Keşfü'z Zünûn Zeyli 535.

4406 Nigâh

Zekeriya Efendi, Kırımlı, Fevt H.1235 M.1819, Tophane'de Defterdar Ebu'l Fazl Cami'i Hazîrası'nda medfundur.

Defter-i nahış kısmına kısmeti
Şûfiye ıbrıkdır rind ü sebû

4407 Nigāhī

Nigāhī Çelebi, İstanbullu Kâtib, vefatı H.940, M.1522.

Tenhâ seniñle kalmağ için bu zamānede

Birkaç ‘azîz Yûsuf-ı Mısırî’yi şatdılar

Ben ğār-ı hicrde nice biñ sâl yatdığım

Aşhâf-ı Kehf işideli bir pâre yatdılar

*

Ey Kudse vü Hicāza gidenler konağ konağ

Yâr işiğın koyub ne kaçarsız ırak ırak

*

Rişte-i cān ola her târı eğer pireheniñ

Ditreye üstüñe tâ olmaya azerde teniñ

Gülüñ kudret yazar iken raqam-ı ruhlarıñı

Noқта der kim varağ-ı hüsniñe dökmüş deheniñ

*

Şāhbāz itdiğiçün zülfüne kendin teşbîh

Aldı şayyadlar ey kebk-i hırām anı ele

*

Bî-‘amel cennete girmez diyü ğavgalar ider

Güyâ aldı gibi cenneti vâ‘az-ı ‘amele

Gerçi kapıda biter cümle ‘uşşâkıñ işi

İşimiz bitdi bizim işiğine vara gele

Hasan Çelebi bu kıtayı Aydınî Nigâhî namına göstermiştir.

Sehî 131, Sicill-i Osmânî c.4 s.577, Âşık Çelebi 195, Âlî Tarihi 219, Latîfî 343, Esrar Dede 293, Sema’hâne-i Edeb 238.

4408 Nigâhî

Nigâhî Çelebi, Diyarbekirli, Dîvân-ı Sultânî Kâtiplerinden, vefatı H.1060, M.1597

Mağsûd ise sırr-ı dehen-i şâhid-i vahdet

Var nokta-ı mevhûme gibi mağv-ı vücûd it

Pervâz-ı bülend ile Nigâhî gibi ey dil

‘Îsâ gibi var ‘âlem-i ‘ulvîye şu‘ûd it

Tezkire-i ‘Amed 108.

4409 Nigâhî

Şehlâ Mustafa Nigâhî Çelebi, Yenişehir Fenarlı, Sadra’zam Merzifonî Kara Mustafa Paşa ile Hacı Ali Paşa zamanlarında Büyük Tezkireci ve Baş Rûznameci olmuştur, vefatı 15 Şa’ban 1104, M.1692, Safâyî’nin vefatı tarihini 1100 göstermesi yanlıştır.

Nağd-i cânı vir metâ‘-ı ‘aşkı al kim sûd olur

Dönme bu sevdâdan ey dil ‘âkıbet mağmûd olur

*

Her bār ‘adüv yâre düzer dürlü haberler
Yâ Rab halâs eyle bizi bu sâhitelerden

*

Meclisde nedim-i yâr ile mey nûş ideriz biz
Şahbâ-ı Cem-i meygede-veş cûş ideriz biz.

*

Gitmez hayâl-i ‘arız çeşm-i pür-âbden
Hâli değil bu şîşe-i pür-nem-i gülâbdan

Sîmâb gibi olsa perâkende cân u dil
Kurtulmaz firâkıñ ile ızırâbdan

Der kelâma feyz-i tabî‘at virir şeref
Lü’lü’ düşer mi katre-i bârân-ı sihâbdan

Şoldı hazân cehliyle gülzârı sohbetiñ
Bülbül seçilmez oldu Nigâhî gurâbdan

Şakâyık-ı Şeyhî c.2 s.196, Sicill-i Osmânî c.4 s.577, Mecelle 428, Belîğ 110, Safâyî 539, Sâlim 684, Kâmûsu’l A’lâm c.6 s.4599.

4410 Nigâhî

Nigâhî Çelebi, Diyarbakirli, vefatı H.1277, M.1860

Pâk idüb dil-i levhîni cehd eyle hâk-i ‘âlem ol
Her cefâ bir cilvedir Hâkdan bil anı hurrem ol

Bâkî Hakk'dır çok Süleymânlar geçürmiş dehr-i dün
Cîfe-i dünyâyâ aldanma gel İbn-i Edhem ol

Dîvânı, Emirî Efendi Kısımında, Millet Kütüphanesi'nde, numara 464.

Tezkire-i Amed 108

4411 Nigâhî

Nigâhî Çelebi, Aydınlı, Dîvân-ı Hümâyûn Kâtibi, Sultan Süleyman devrinde vefat itdi.

Bî-‘amel cennete girmez diyü gavğalar ider
Güyâ aldı gibi cenneti vâ‘az-ı ‘amele

Gerçi kapıñda biter cümle ‘uşşâkıñ işi
İşimiz bitdi bizim işigiñe vara gele

Bu kıt’a Âşık Çelebi’de İstanbullu Nigâhî namına gösterilmiştir.

Dersin okurken kıpar dilber kitâbın nâzdan
Şîve bâbın ezber eyler vârise açmazdan

Bu beyt Kafzâde’de Nakkaş Haydar Nigârî namına gösterilmiştir.

Kâmûsu’l A’lâm c.6 s.4599, Sicill-i Osmânî c.4 s.577, Hasan Çelebi 325, Beyânî 94, Riyâzî 131, Kafzâde 118.

4412 Nigâhî

Nigâhî Çelebi

‘Aceb midir biñ gešte görseñ her yaña baķsañ
Helāk eylersiñ ey zālīm kime kim ber ķaya baķsañ

Sehî 119

4413 Nigāhî

Nigāhî-i ‘Acem, Dîvân-ı Sultânî Kâtiblerinden.

Zâhid saña kim dir ki hâfî şarab-ı yehūd it
Meyhâne-i rindâne var işbât-ı vücūd it.

Seyyid Rızâ 98, Mücîb 37, Belîğ 110

4414 Nigînî

Mehmed Çelebi, İstanbullî, Kara Hasan Ağazâde Mustafa Paşa Mühürdârı olmağla Mühürdâr Çelebi dinmekle meşhurdur, Hattat, vefatı 28 Safer 1134, M.1721, Kâtib Muslihiddin Cami’in’de medfundur, Tuhfe’nin vefatı tarihini 1135 göstermesi ve Sicill’in de mahlasını Nikbetî şeklinde yazması yanlıştır.

O haţ kim cābecā ruhsâr-ı dilberde nümâyândır
Diyâr-ı hûsnini taħrîbe ceyş-i ehl-i tuğyândır

Mu‘anber hâmesinden küfrine haml itme kim ol haţ
Diyâr-ı hûsniñe bir tâze gülmüş nev müselmândır

Nigînî dil serâpâ zaħm-ı hâr-ı tîğ-ı hicrândır
Sebeb bu inşirâh-ı ķalbe naķş-ı nâm-ı cānândır

Tuhfe-i Hattâtîn 489, Sâlim 686, Safâyî 607, Mecelle 428

4415 Nümâyî

Ahmed Nümâyî Efendi, Dîvân-ı Sultânî Kâtiblerinden, Cafer Paşa Kâtibi, vefatı H.1005, M.1596, Edirneli Kesbî'nin "Bağmayub âyine-i dehre Nümâyî gitdin" mısraı vefatına tarihtir.

Bizi kûyında döküb sökmek ile kôrûkma

Çavliyiz ey büt-i sermest dökeniñ sökeniñ

*

Çubbe-i cāmî'-i ğamdır görinen baş değil

Çaklardır anıñ altında devrân-ı kaç değil

Kafzâde 118, Riyâzî 131.

4416 Nümâyî

Ahmed Çelebi, Dîvân-ı Sultânî Kâtiblerinden, vefatı H.1062, M.1651.

Sicill-i Osmânî c.4 s.577

4417 Nümâyî

Ebubekirzâde Mehmed Nümâyî Efendi bin Şeyh Mehmed Efendi bin Kadı Hasan Efendi, Çatalcalı, vefatı H.1089, M.1678, Belîğ'in ismini Ebubekir Efendi şeklinde yazması doğru değildir.

Şalınur yanıñca bî-pervâ dîv-i şemşîrler

Ağız açub her tarafından atılurlar tîrler

Şakâyık-ı Şeyhî c.1 s.513, Sicill-i Osmânî c.3 s.520 ve c.4 s.183, Mecelle 428, Belîğ 110.

4418 Nevâlî

Kavaklızâde Şeyh Mehmed Çelebi, Bursalı, Emir Buhârî Zâviyesi Şeyhi, Bursa'da Kavaklı Cami'i İmamı'nın oğludur, vefatı H.1002, M.1593, Mecelle Kavaklı Cami'i İmamı'nın hâfidi olduğunu ve 1000 tarihinde vefat itdiğini yazıyor.

Merdümlük eyleyüb baña kılsañ vefâ eğer
Çeşmiñ uciyle iki gözüm ber-naazar yeter

Gerçek mi ola bir söz işitdim benim begim
Bir kere buseñ alanı derler ki biñ yaşar

Şakâ-yık-ı Nev'izâde 372, Âşık Çelebi 196, Mecelle 359 ve 428

4419 Nevâlî veyâ Naşûh

Nasûh Nevâlî Efendi, Sarıhanda Akhisarlı, Müderris ve Sultan Murad-ı Sâlis Şehzâdesi Sultan Mehmed-i Sâlis'in Hocası, vefatı 8 Cemaziyel Evvel 1003, M.1594.

Taşavvur kerde em ez hânde-i şîrîn-dehâneş râ
Nemîdânem hayâlî çü nekonem mûy miyâneş râ

Âmed berât-ı 'aşk muvaqqâ' benâm-ı mâ
Şükr-i Hüdâ ki hüküm-i kazâ şod benâm-ı mâ

Şakâ-yık-ı Nev'izâde 390, Osmanlı Müellifleri c.2 s.43, Sicill-i Osmânî c.4 s.555, Âşık Çelebi 196, Ahdî 57, Kâtib Çelebi Fezlekesi c.1 s.58

4420 Nevâyî veyâ Fânî

Emîr Nizâmüddin Ali Şir Nevâyî bin Gencine veya Geçgine Bahadır bin Emir Busa'id Cenk bin Alüs, H.844, M.1440 tarihinde Herat'da doğdu, vefatı

Cemaziye'l Evvel 906, M.1500, Herat'da medfundur, Türkçe eş'ârında Nevâyî ve Farsça'da Fânî mahlaslarını kullanmıştır.

Küsdî etfâl-i ğamîñ gönlüm onda na'1 üzre na'1

Anca kim buldı hûnın gönlüm şanubir göñliniñ

*

Bu şebistân içre geldi firqate tîğ üzre tîğ

Başî üzre çünki koydı tac-ı zer-i şahâne şem'

*

Gelüb gönlüm evin kâfir yıkub kıldı vîrânlık

Müselmânlar bu şehir içre meğer yokdur müselmanlık

Dîvânı, Bayezid Umûmî Kütübhane'de, numara 5692

Dîvânı, Bayezid Umûmî Kütübhane'de, numara 5757

Dîvânı, Ayasofya Kütüphanesi'nde, numara 3980

Dîvânı, Nûr-ı Osmâniye Kütüphanesi'nde, numara 3880

Dîvânı, Nûr-ı Osmâniye Kütüphanesi'nde, numara 3881

Dîvânı, Nûr-ı Osmâniye Kütüphanesi'nde, numara 1880

Dîvânı, Nûr-ı Osmâniye Kütüphanesi'nde, numara 4970

Dîvânı, Emir Efendi Kısımında, Millet Kütüphanesi'nde, numara 465

Dîvânı, Emir Efendi Kısımında, Millet Kütüphanesi'nde, numara 466

Dîvânı, Kemankeş Emir Hoca Kısımında, Selim Ağa Kütüphanesi'nde, numara 454

Dîvânı, Lala İsmâil Efendi Kısımında, Murad Molla Kütüphanesi'nde, numara 496

Dîvânı, Türk ve İslam Eserleri Müzesi'nde, numara 2065

Dîvânı, Revan Kütüphanesi'nde, Topkapı Sarayı'nda, numara 800

Dîvânı, Revan Kütüphanesi'nde, Topkapı Sarayı'nda, numara 802

Dîvânı, Revan Kütüphanesi'nde, Topkapı Sarayı'nda, numara 803

Dîvânî, Revan Kütüphanesi'nde, Topkapı Sarayı'nda, numara 804
Dîvânî, Revan Kütüphanesi'nde, Topkapı Sarayı'nda, numara 805
Dîvânî, Revan Kütüphanesi'nde, Topkapı Sarayı'nda, numara 806
Dîvânî, Revan Kütüphanesi'nde, Topkapı Sarayı'nda, numara 807
Dîvânî, Üniversite Kütüphanesi'nde, numara 242
Dîvânî, Üniversite Kütüphanesi'nde, numara 1565
Dîvânî, Üniversite Kütüphanesi'nde, numara 2001
Dîvânî, Üniversite Kütüphanesi'nde, numara 2794
Dîvânî, Üniversite Kütüphanesi'nde, numara 3399
Dîvânî, Üniversite Kütüphanesi'nde, numara 3699
Dîvânî, Üniversite Kütüphanesi'nde, numara 5468
Dîvânî, Üniversite Kütüphanesi'nde, numara 5452
Dîvânî, Üniversite Kütüphanesi'nde, numara 5470
Dîvânî, Üniversite Kütüphanesi'nde, numara 5669

Keşfi'z Zünûn Eski Tab'ı c.1 s.525 ve Yeni Tab'ı c.1 s.817, Sicill-i Osmânî c.3 s.494, Kafzâde 118, Lügat-i Tarihiyye ve Coğrafya c.7 s.53, Sefînetü's Şuarâ 246, Mecelle 414, 428, Kâmûsu'l A'lâm c.4 s.3195, Tuhfe-i Hattâtîn 686.

4421 Nevâyî

Nevayî Çelebi, İstanbullu.

Vücûdum bir vefâsız dil-rubâ yolunda hâk itdim
Dirîgâ kıdrim idrâk itmedim kendim helâk itdim

Bağr-i eşkimde benim ey âfitâb-ı dilberân
Dürr-i encümle tolu olmasın şadefdir âsumân

Ahdî 323

4422 Nühî

Ahmed Nûhî Efendi, Piriştineli, asıl ismi İnehan iken müehhiran Ahmed'e tebdil etmiştir. Dîvân-ı Sultânî Kâtiblerinden, Kânûnî Sultan Süleyman oğlu Şehzâde Mehmed'in kâtibi Şair Levhî ve Azmî'nin biraderidir, vefatı H.940, M.1533.

Şaf dil gibi gelüb meclis-i rindâne şafâ

Ağzı şuyın ağıdır gör lebb-i cānāna şafâ

Şuya konmuş güle beñzer deheni dildârîñ

İçme ki şu viricek ağzına rindâne şafâ

Çün olur cāmı meyiñ şekli şafâda ekşer

Cām-ı meyden tolu olsa nola meyhâne şafâ

Kâmûsu'l A'lâm c.6 s.4605, Tayyarzâde Atâ Tarihi c.4 s.119, Âlî Tarihi 219, Sicill-i Osmânî c.4 s.578, Âşık Çelebi 197, Beyânî 95, Hasan Çelebi 326.

4423 Nûreddîn

Şeyh Nureddin Mehmed Cerrâhî, İstanbullu, Cerrah Paşa Mahallesi'nde doğduğundan Cerrâhî lakabını almıştır, Halvetî Şeyhlerinden olup Fatih civarında nâma mensub tekkenin şeyhidir, vefatı H.1133, M.1720, İstanbul'da Kara Gemerek'de kâin mezkûr tekkede medfundur. Osmanlı Müellifleri'nin, 1160 senesini gösteren “Göçdi tevḥîd ile Nûreddîn kuṭb-ı vâşılîn” mısraını Nureddin Cerrâhî'nin vefat tarihi olarak gayd itmesi doğru değildir. Bu tarih Koca Mustafa Paşa Tekkesi Şeyhi Alâaddin Efendi'nin oğlu olup 1160 Saferi sekizinde vefat itmiş olan Nureddin Efendi'ye aiddir. Nureddin Cerrâhî'nin vefatı tarihini doğru olarak rakamla 1133 yazdığı halde tarih mısraını hesap etmiyerek olduğu gibi nakl itmesi eser-i zuhûldür.

Dil beytini pāk iden

Dervişi 'inkā iden

‘Âlem-i lâhûta giden
Mevlâ zikridir zikri

Zikirden hâlet alan
Âşinâ-ı rûh olan
‘Uqbâda devlet bulan
Mevlâ zikridir zikri

*Osmanlı Müellifleri c.1 s.178, Lügat-ı Tarihiyye ve Coğrafya c.7 s.94,
Mecelle 168, Sicill-i Osmânî c.4 s.582.*

4424 Nûreddîn

Nureddin Efendi, Dil İskeleyi Cami’i Hatib ve İmamı, Maktel-i Hüseyin
nâmındaki eserin nâzımı.

Maḳtel-i Ḥüseyn’iñ Maṭla‘ı

Ḥamd ṣābitdir saña ey pâdişâh-ı dü cihân
Ḥamd ideriz âşikâr ü hem nihân

Ḥamde lâyıḳ ‘âlî zâtıñdır seniñ
Medḥ olan hem pâk şıfâtıñdır seniñ

Yoḡ iken bu ‘âlemi vâr eylediñ
Ḳudretiñ bunlarda izhâr eylediñ

Küllî mevcûdâta maḳşûdın viren
Cümle gizlileri işidüb gören

Zâhir u bâṭın u âḥir hem ezel

Ḥayy u ḳādīrsin ḳadīm u lem yezel

‘Arş u kürsī ay u gün çerḥ-ı felek
Vaḥş u ṭayr u ins ü cinn ḥūr u melek

Ṭağ ü deryā hem nebāt ağac u ṭaş
Daḥı yeryüzünde olan ḳuru vü yaş

Cümle eşyā hep müsebbiḥdir saña
Her birisi ḥamd ider dāim saña

Osmanlı Müellifleri c.2 s.436

4425 Nūreddīn

Mehmed Nureddin Semin, Sadâret Şifre Kalemi Müdürü Ali Haydar Bey’in oğludur, Muallim, 20 Muharrem 1317, M.1900 tarihinde İstanbul’da doğdu.

Mir’at-i Şikeste’den

Nāzlı bir dalda bir elma çiçeği
Daha bir ḡoncacık iken şolmuş

İlk bahārında şoñ bahār olmuş
Doymamış bir şebāb sevdāya

‘Acabā ey zavallı nazlı çiçek
Hangi ḥāin nefesli bād-ı ḥazān

Seni şoldurdu kırdı bī-‘izān

İncinirken öpünce bir kelebek

Her sükûnuñda ey şikeste nihâl

Ağlayan bir enîn-i rıkkat var

Son Asır Türk Şairleri 1270

4426 Nevres

Abdurrezzak Nevres Efendi, Mehmed Efendi'nin oğludur, Kerküklü, Nevres-i Kadîm dinmekle meşhurdur, Kadı, Hattat, vefatı Şevval 1175, M.1761, Bursa'da Üftâde Cami'i karşısındaki kabristanda medfundur, "Oldı Bursa'da revân Nevres Efendi bâkîye" mısraı vefatına tarihtir, Sicill'in Kütahya'da medfundur dimesi doğru değildir.

Görmem heves-i tûl-i emel hiç serimde

Yok rişteye hayfâ ki güzergah güherimde

Geldikce dü ebrû-yı siyeh-tâbîna cünbüş

Peykân-ı hadeng-i müjeñ oynar ciğerimde

Hayret-zedeyim şöyle ki kırş-ı meh ü hurşîd

'Ayniyle bir âyineye beñzer nazarımda

Seyyâre-i fâli'de midir şive-i nâ-sâz

Te'sîr mi yok bilmezem âh-ı seherimde

Bir dâğ da sen urma dil-i zârıma Nevres

Gel teslît itme beni vakt-i kederimde

Yazma Dîvânı, Ali Emir Efendi Kısımında, Millet Kütüphanesi'nde, numara 467

Yazma Dîvânı, Ali Emir Efendi Kısımında, Millet Kütüphanesi'nde, numara 468/1

Yazma Dîvânı, Yahya Tevfik Efendi Kısımında, Râgıp Paşa Kütüphanesi'nde, numara 309

Yazma Dîvânı, Esad Efendi Kısımında, Süleymaniye Kütüphanesi'nde, numara 2700

Yazma Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi'nde, numara 66

Yazma Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi'nde, numara 159

Yazma Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi'nde, numara 1748

Yazma Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi'nde, numara 2798

Yazma Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi'nde, numara 3303

Yazma Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi'nde, numara 3414

Sicill-i Osmânî c.4 s.587, Osmanlı Müellifleri c.2 s.459, Tuhfe-i Hattâtîn 676, Fatin 419, Kâmûsul A'lâm c.6 s.4608, Mecelle 429, Keşfi'z Zünûn Zeyli 535.

4427 Nevres

Enderunlu Mehmed Nevres Paşa bin Başmâbeynci Mehmed Bey bin Derviş Mehmed Paşa bin Anapolulu Rüstem Ağa. İstanbullu, Başmâbeynci H.1241, M.1825 tarihinde Beşiktaş'da doğdu, vefatı 19 Cemaziyel Evvel 1289, M.1872, Kanlıca İskelesi yakınındaki mescid hazîrasında medfundur, müehhiran tûye-i tarîk münasebetiyle mezar taşının kadirnâşinas eller tarafından deniz kenarına atıldığı Türk ve İslam Âsarı Müzesince haber alınmakla kabir taşı müzeye kaldırılmıştır.

Bu şeb hulyâ-yı zülfüñle dili pür-pîç ü tâb itdim

Görünce tâ şehir şubh-ı cemâliñ terk ü hâb itdim

Añub ruhsâr-ı alıñ döndi çeşmim tās-ı pür-hûna

Bezmd e hûn-ı eşkimden tölü nûş-ı şarâb itdim

Miyānıñ aldım āġūş-ı hayāle hayli eġlendim
Ne aġyāra haber virdim ne saña bir ‘azāb itdim

Deġildir ‘arızı āl-i ābānıñ şevkı göñlümde
Ezel bezminde ben Nevres o bāba intisāb itdim

*Son Asır Türk Şairleri 1185, Sicill-i Osmânî c.2 s.336, Tayyarzâde Atâ
Tarihi c.5 s.402, Fatin 420.*

4428 Nevres

Osman Nevres Efendi, Sakızlı, Bağdad Valisi, Laz Ali Rıza Paşa’nın Kölesi, Zabtiye Mektupçusu, H.1236, M.1820 tarihinde Sakız’da doğdu. Vefatı 10 Muharrem 1293, M.1876, Üsküdar’da Karaca Ahmed Kabristanı’nda medfundur, Osmanlı Müellifleri’nin Ali Rıza Paşa’nın bendegânından Süleyman Efendi’nin kölesidir demesi doğru ise de müehheran Süleyman Efendi tarafından paşasına takdim edilmekle Ali Rıza Paşa kölesi olarak tanınmıştır.

Müteḳayyiz eġer olmazsa dil-i ‘āḳilimiz
Ḳorḳarım āḫiri derd-i ser olur ḥāşılıımız

Geçdi ḥadden elem-i minneti nev cihānıñ
‘Āḳıbet ḥavf iderim ġayret olur ḳātilimiz

Bize mümkün deġil izḥār-ı ṭarab ‘ālemde
Ki demādem hedef-i tūr-i cefādır dilimiz

Gerçi aḫmaḳ gibiyüz şūret-i zāhirde ve līk
Ḥikmet-āmūz-ı Felāṭındır en cāhilimiz

Qalmadı kudretimiz rāh-ı talebde meşiyeye
Nidelim dāmen-i iqbāle irişmez elimiz

Dost şandıklarımız çıkdı bütün bīgāne
Āh Nevres ki biñ oldı bir iken müşkilimiz

*

Hāli bir yed-i aşlñ iqbāle tahvīl itmesün
Çünkü müstaķbelde ya Fir'avn ya Nemrūd olur

*

Demdir ey dil alayım destime levh ü kalemi
Şūr-ı mâtemle tecdīd ideyim köhne ğamı

Tiğ-ı hāmemele sipihriñ ciğerin kân ideyim
Bende icrā ideyim kıā'ide-i Muhteşem'i

*Son Asır Türk Şâirleri 1189, Sicill-i Osmânî c.4 s.588, Fatin 419, Osmanlı
Müellifleri c.2 s.465, Kâmûsu'l A'lâm c.6 s.4608, Keşfi'z Zünûn Zeyli 535.*

4429 Nūrî

Kadı Nurullah Efendi, Aksaraylı, Seb'a-ı Seyyâre Nâzımı, vefatı H.960,
M.1552.

Seb'a-ı Seyyâre Nâmındaki Eşeriñ Matla'ı

Hamd ile olsa eğer nazm-ı kelām
Besmeleyle bulur ol tarz-ı nizām

Cehd idüb derc idegör bunları sen
Pür leṭāif ola tā nazm-ı sühen

‘Aynı Eşerden Na’t

Mu‘cizâtına anıñ ehl-i seyr
Yazdılar nice mücelled defter

Hılye ve sîretine cem‘-ı fûḥûl
Geturüb nice ḥadîş-i ma‘kûl

Çalışur bir nice yıl Kaḍî ‘İyâz
Yazduğın idemedi daḥı beyâz

Kâmûsu’l A’lâm c.6 s.4618, Sicill-i Osmânî c.4 s.588, Hasan Çelebi 326, Beyânî 95, Osmanlı Müellifleri c.2 s.497

4430 Nûrî

Şeyh Abdülehad Nûrî Efendi bin Kadı Muslihiddin Mustafa Safâyî Efendi bin Mültekâ Şârihi Sivas Müftisi İsmail Efendi bin Ebi’lberekât, Sivaslı, Dârussaâde Ağası Mehmed Ağa Tekkesi Şeyhi ve Ayasofya Vâizi, H.1003, M.1594 tarihinde Sivas’da doğdu, vefatı Safer 1061, M.1650, Eyub’da Şeyh Abdulmecîd Sivâsî kabri yanında medfundur.

Eser ‘aşkıñ yeli eşḥâra karşı
Öter bülbülleri gülzâra karşı

Cemâliñ şu‘lesinden tâbdârım
Yanar pervâneym ol nâra karşı

Ne şabre tākātım var görmez isem
Ne görsem göz doyar envāra karşı

Görürseñ Nūriyā ‘āşıklarına
Neler ihsān ider ağıyāra karşı

*

Ey dil-i zen dünyānıñ çok alına aldandıñ
Pervāne gibi her dem şem‘-ı ruḥına yandıñ

Çardaş bu yalancınıñ ‘ahdine mi inandıñ
Rengine mi boyandıñ va‘dine mi dayandıñ

Bilmem saña bu dünyā bākī mi ḳalur sandıñ
Bu meclis-i fānide sākī mi ḳalur sandıñ

Dîvânı, Hacı Mahmud Efendi Kısımında, Süleymaniye Kütüphanesi’nde,
numara 3484

Dîvânı, Hacı Mahmud Efendi Kısımında, Süleymaniye Kütüphanesi’nde,
numara 3586

Dîvânı, Hacı Mahmud Efendi Kısımında, Süleymaniye Kütüphanesi’nde,
numara 510

Dîvânı, Hacı Mahmud Efendi Kısımında, Süleymaniye Kütüphanesi’nde,
numara 1350

*Şakâyi-k-ı Şeyhî c.1 s.614, Osmanlı Müellifleri c.1 s.121, Vefâyât-ı
Ayvansarâyî27, Sicill-i Osmânî c.3 s.294, Safâyî 505, Mecelle 429.*

4431 Nūrî

Şeyh Seyyid Hasan Nûri Efendi, Eyub Türbedârı Abdulhâlikzâde Koca Mustafa Paşa Tekkesi Şeyhi Seyyid Mehmed Emin Efendi'nin oğludur. Balat Şeyhi dinmekle ma'rufdur, Balat'da Ferah Kethüdası Şeyhi, Şair Vahyî ve Muhammed Emin Efendi'nin pederidir, Safer 1029, M.1619 tarihinde İstanbul'da doğdu, vefatı 21 Muharrem 1100, M.1688, Eyub'da Ya Vedûd'da medfundur.

Seniñ esrârını keşf ide bir dil

O dili zülfikâr eyle iki dil

*

Rûy-i pâkinde ol siyeh hâl

Hiç olmaz söz itmeden hâli

Kâmûsu'l A'lâm c.6 s.4618, Sicill-i Osmânî c.2 s.142, Sâlim 687, Safâyî 538, Tuhfe-i Hattâtîn 161, Şakâyık-ı Şeyhî c.2 s.56

4432 Nûrî

Tümenzâde Nurî Efendi, Mora'da Anapolulu, vefatı H.1182, M.1768, Anapolu'da medfundur, vefatı tarihini Kâmûsu'l Â'lâm'ın 1172 göstermesi yanlıştır.

Yüzler ağardırım dir iken sâye baış olub

Sünbül açıldı zülfüne yüzler ağartmadı

Sicill-i Osmânî c.4 s.589, Kâmûsu'l A'lâm c.6 s.4618, Fatin 420

4433 Nûrî

Derviş Ahmed Nûrî Efendi, Karahisarlı, Müderris, Mevlevî, vefatı H.1201, M.1786, Kütahya'da medfundur.

Yâmen va'del hubbi limen dâme rızâhu

El-ḥubbu devāmī ve sivel ḥubbi sivāhu

İn şî'te vuḳūfen lek el'edrāki bi şevḳī

Lā tūs'el 'ani'l mer'i ve ebşır kırnāhu

Esrar Dede 295, Semâ'hâne-i Edeb 242

4434 Nūrî

Battalzâde Nûri Paşa, Ayıntablı, Ayıntab Mutasarrıfı, H.1173, M.1759 tarihinde Ayıntab'da doğdu, vefatı H.1201, M.1786, Keşfi'z Zünûn Zeyli'nde vefatı 1206 gösteriliyor.

Dilimde dâğ-ı 'aşkıñ dilberâ tamgâ-ı 'izzetdir

Serimde kâkülün sevdâ-ı câna kayd-ı rif'atdır

Nigâh-ı râğbâneñ râşidâ kâlâ-yı Nūrî'ye

Sipihri atılsa sūz-efgen-i reşk-i melâletdir

Arif Hikmet 63, Kâmûsu'l A'lâm c.6 s.4618, Fatin 422, Keşfi'z Zünûn Zeyli 1/535

4435 Nūrî

Şeyh Halil Efendizâde Nûri Baba Efendi, Şeyh Halil Efendi'nin oğludur, Ankaralı, Hacı Bayram Veli sülalesinden, vefatı H.1202, M.1787.

Nükhet-i zülfün dilârâ şem iden şeydâlenür

Ğammımı mecnûn olsa 'âlem-i kâkülün leylâlenür

Kâmûsü'l A'lâm c.6 s.4618, Sicill-i Osmânî c.4 s.590, Fatin 420

4436 Nūrî

Halil Nûri Bey bin Sadrâzam Nâilî Abdah Paşa, İstanbullu, Vak'anüvis, vefatı H.1213, M.1798, Eyüb'de Köçek Emir Efendi Türbesi'nde medfundur. Surûrî'nin "Mir Nûrî medfenin Hâk mehbet'ıl envâr ide" mısraı vefatına tarihtir.

Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi'nde, numara 14

Cûy-i vuşlaştan içen bir kaatre şu

Kevşer u tesnîmi itmez arzu

Başım üstünde çevirse âsiyâ

Ben yine ağıyâra itmeme serfûrû

Bûse va'd itdi rakîbe nisbeten

Bâ'ış-i devlet olur gâhî 'aduv

Hüsnine haat virmemiş aşlâ Halîl

Diğkat itdim rûy-i yâre mûbemû

Osmanlı Tarihi ve Mürihleri 59, Kâmûsu'l Â'lâm c.6 s.4618, Sicill-i Osmânî c.4 s.590, Fatin 421

4437 Nûrî

Osman Nûri Bey, Hanyalı Ahmed Bey'in oğludur, Hanyalı, Yeniçeri Ocağı Kâtibi, H.1181, M.1767 tarihinde Hanya'da doğdu, vefatı 18 Safer 1230, M.1814, Hanya'da medfundur. Hanyalı Vehbî'nin "Seb'a-ı seyyâre-veş geldi mücevher târîhi, Lücce-i nûra garç ola o rûh-ı envârî" beyti vefatına tarihtir.

Cennetü'l me'vâ gerekmez 'âşıka dîdârsız

Nağme-sâz olur mı bülbül mest olub gülzârsız

Cevr-i yâr eyler dil-i ‘uşşâkı puhte hām iken
Meyveler irmez kemāle mihr-i âteşdârsız

‘Ârifîñ bezminde lâbud ber-şekîl eyler zuhûr
Gülistân-ı dehr içinde gül olur mı hârsız

*

Ey muṭrib-i gül-çehre yine sâza düzen vir
Mızrâbîñ ile meclis-i nâ-sâza düzen vir

Mir’at-i cemâliñ gibi rûşen ola ‘uşşâk
Hey hey didiğîñ ğamze-i ğammâza düzen vir

Bir vâde-i nârefteden it ‘arz-ı hüner gel
Bir nağme-i cân-perver-i mümtâze düzen vir

Dîvanî, Üniversite Kütüphanesi’nde, numara 326
Dîvanî, Üniversite Kütüphanesi’nde, numara 356

Son Asır Türk Şairleri 1244, 326 numaralı Dîvânındaki kayıtlar.

4438 Nûrî veya ‘Osmân veya Şeyhzâde

Şeyhzâde Osman Nûri Paşa bin Diyarbekir Valisi Şeyhzâde İbrahim Hafid Paşa bin İbrahim Paşa bin Diyarbekir Mutesellimi İsmail Ağa bin Yusuf Efendi, Diyarbekirli, Mardin Mutasarrıfı, H.1218, M.1803 tarihinde Diyarbekir’de doğdu, vefatı 1272, M.1855, Diyarbekir’de medfundur. Diyarbekirli Said Paşa’nın “Gülşen-i ‘adne mürûr eyledi ‘Osmân Paşa” mücevher tarih mısraı vefatına tarihtir, vefatını Sicill’in 1270 göstermesi yanlıştır.

Pek nâdimim ifşâ-yı melâl eylediğimden

Ol gonceyi dil-teng-i maḳāl eylediğimden

Terdir gözüm ümīd ile ḥālā ki sirişkim

Pāşīde-i dāmān-i vişāl eylediğimden

Celb itmeğe maḥbūbı yeter nüşā-ı şı‘rim

Her beytini bir siḥr-i helāl eylediğimden

Raḥm eyledi ḥūn-dilime Nūrī o fettān

Ḥasretle gözüm başını al eylediğimden

*

Bezme gelmez eski aşḥāb-ı şafā tām olmasa

‘İşrete meyl itmez ol meh cām-ı gülfām olmasa

Rūzigārı bilmedir şan‘at şuyın buldırmada

Ḳullanılmaz revnaḳ şaḥbāda eyyām olmasa

Bülbül-āsā nāleş itmezdim cefā vü nāzdan

Şīve-kārım ol perī-peyker-i gül-endām olmasa

*

Bülbül nāğmāt ile gelüb gülşene ḳondı

Muṭrib de uşūl eyleyerek sāza doḳundı

Pesden bir iki ḥoşca şabā beste oḳundı

Ol gonce-i sermest şabāḥ oldu o bānīsin

Āyine-i mül gül-ruhını görsün utansun

Dîvânı, Emîrî Efendi Kısımında, Millet Kütüphanesi'nde, numara 471

Son Asır Türk Şairleri 1246, Kâmûsu'l Â'lâm c.6 s.4618, Fatin 424, Tezkire-i Amed 109, Sicill-i Osmânî c.3 s.447, Keşfi'z Zünûn Zeyli 512.

4439 Nûrî

Osman Nûri Efendi bin Cevahirci lakabıyla meşhur Mevlevi Derviş Ali Ağa bin Çalgıcı Mustafa Ağa, Avukat, H.1258, M.1842 tarihinde Selanik'de doğdu, vefatı 14 Haziran 1321, M.1903, Selanik'de medfundur.

‘Aceb efsâne kim hâbîde vü bî-dâr-ı hayretde

Ġarîb meyhâne kim mestâne vü hoşyâr-ı hayretde

Recâiye nazîre iktidârı var mıdır bilmem

Nedendir ictisârın Nûriyâ efkâr-ı hayretde

*

Ne idi bir zamân ol tavr-ı cihāngirâne

En sonunda baş alub itdi nâ-bülîvende belî

İttifâk üzre iken Nemçe İtalya Alman

Alamaz Avrupa'da âteş-i pürhâş fitili

Son Asır Türk Şairleri 1262

4440 Nûrî

Mustafa Nûri Bey, Harput Vâlisi Gürcü Yusuf Paşa'nın oğludur. Jüri Komiseri, Zilhicce 1259, M.1843 tarihinde Maraş'da doğdu, vefatı 24 Cemaziye'l Evvel 1324, M.1906, Çamlıca'da Selâmî Tekkesi hâzîrasında medfundur.

Bak şu güzel köylüye işte bu kızdır perî
Toprak ile oynamış belli güzel elleri

Böyle midir hep 'aceb köylülerin dilberi
Düşdi gönül 'aşkına terk idemem bu yeri

Köyde imiş aıldadım mâye-i 'aşk u hevâ
Tağlara bak şanki 'aşk olmada şûret-nümâ

Köylerin nağmesi rûha virir biñ şafâ
Meskenim olsun benim terk idemem bu yeri

Son Asır Türk Şairleri 1252

4441 Nûrî

Mehmed Nûri Efendi, Yahya Efendi Türbedârı olub Damad Efendi dinmekle ma'ruf Mehmed Nûri Efendi'nin oğludur. Şûrâ-yı Devlet memurlarından, H.1285, M.1868 tarihinde doğdu, vefatı 8 Zilkade 1356, M.1937, Beşiktaş'da Yahya Efendi Tekkesi hazîrasında medfundur.

Bu dâr-ı miñnet-i fânîyi girdâb-ı belâ gördüm
Zuhûr-ı şîve-i taqdirde çok mâcerâ gördüm

'Aceb kimdir bu zill-i zâilin ber-sâye-perverdi
Bütün maqbulleri ben derbeder bir mübtelâ gördüm

Bu mâtemgâh-ı ğamda hangi var ki kâam almasın
Fenâ bezminde rûşen-i dil nice derd-âşinâ gördüm

Değil âzâde ‘âlem-i hukm dîvân-ı meşîyyetden
Ne gördümse bütün maḥkûm-ı kânûn-ı kazâ gördüm

Çizilmez hatt-ı menşûr-ı kazâ tedbîr ile ḥâşâ
Debîr-i kudretiñ fermânını fermân revâ gördüm

Ḥalâş olmaz kişi sehm’ül kazâdan ‘uzlet itmekle
Sipâh-i râyet taḳdîri menşûr’el livâ gördüm

Ne ḥikmetdir ilâhî ḥikmet-i pâk-i hurî sūzîn
Ki her bir zerreden biñ meş‘al-i nûru’l Ḥüdâ gördüm

Son Asır Türk Şairleri 1265.

4442 Nûrî

Nûrî Efendi, Kastamonulu, Kadı, Eyüb Dâru’l Hadîsi Müderris-i Ūlâ Arab
Çelebi’nin pederi, Fatih Sultan Mehmed devrinde vefat itdi.

Ḳâmetiñ şimşâdına öykündiğçün pîre hen
Başına üşdi ne ğavġâ kıldı mürġân-ı çemen

Niceler bu menzili cây-i iḳâmet şandılar
İşbu ḥâristân-ı dehri bâġ-ı cennet şandılar

*Kâmûsu’l Â’lâm c.6 s.4617, Sicill-i Osmânî c.4 s.588, Kafzâde 121, Latîfî
349, Hasan Çelebi 325.*

4443 Nûrî

Enderunlu Nûri Bey, Kânûnî Sultan Süleyman devri şairlerinden.

Bu şâm-ı tîre-i asret irer mi encâme
Cemâliñ ey ruĥ-ı Hurşîd gösterir mi Hudâ

*

Şabr yokdur merdüm-i ‘âlemde yoksa rûzigâr
Kangı müşkildir ki tadrîc ile âsân itmedi

Tayyarzâde Atâ Tarihi c.4 s.118

4444 Nûrî

Nûri Çelebi, Dîvân-ı Hümâyûn Kâtibi Sultan Murad-ı Sâlis devrinde vefat etti.

Sicill-i Osmânî c.4 s.588

4445 Nûrî

Enderunlu Nûri Bey, Sultan Murad-ı Sâlis devri şairlerinden.

Topkapı Sarayı’ndaki Harem-i Hümâyûn Kapısına Söylediği Tarih

Güzîn-i pâdişâhân Murâd-ı ‘âlîşân
Yegâne şeh-i şâhibkırân-ı yezdânı

Şu pâdişâh-ı cihândır ki emr idüb aldı
Köpne bendesi taht-ı revân u şîrvânı

O pâdişâh sa‘âdet-i zamân ‘adlinde
Şerefle viridi yapub her maķāma ‘ünvânı

Felekde şems-i dırahşân-ı altûn iskifle
Bu bâbıñ pâre-şûr olsa öñünde derbânı

Tayyârzâde Atâ Tarihi c.4 s.136

4446 Nûrî

Enderunlu Nûri Bey bin Lutfî Bey bin Abdulkâdir Paşa, Sultan Ahmed-i
Evvel devri şairlerinden.

Olma mağrûr eyleyüb taht-ı sa‘âdetde qarâr
Ger Süleymân-ı zamân olsañ götürmez rûzigâr

Uğramışsıñ hâne-i vîrâneme dün hışmile
Neye uğradığımı bildi o dem bu dilfikâr

Dehr ü semt-i muhabbet-i ‘aşk-ı yâr olduķ eğer
Bilmezem ey tâli‘-i vârun çıkar mı cây-i yâr

*

Değme bir kuşla şikâr olmağa yok çâre şehâ
Mürğ-i dil şayd ideniñ gözleri şahin gerek

Tayyârzâde Atâ Tarihi c.4 s.137

4447 Nûrî

Enderunlu Nûri Ağa, Sultan Mustafa-ı Sâni devri şairlerinden.

Ȧoęunsun tek hemān la‘l-i nemgiriziñ leb-i cāme
Ȧatarsan bāde-i nābe nemiñ ęat ęat ęelāl olur

Tayyarzāde Atā Tarihi c.4 s.207.

4448 Nūrī

Aşębaşızāde Enderunlu Nūrī Aęa, Sultan Mustafa-ı Sālis devri şairlerinden.

Pādişāha ‘işvesiñ iğlim-i ęüsnüvān seniñ
Her ne kim emr eyler iseñ bugün devrān seniñ

Tayyarzāde Atā Tarihi c.4 s.210

4449 Nūrī

Şeyh Mehmed Nūrī Efendi, Başmuhasebe Kalemi Serhalifesi, Şeyh Muhammed Tayyib Efendi’nin oğludur, Oęlanlar Tekkesi Şeyhi, Sultan Selim-i Sālis devri şairlerinden.

Fatin 423

4450 Nūrī

Çokdār Ağazāde Enderunlu Nūrī Bey, Sultan Selim-i Sālis devri şairlerinden.

Her ne dem sākī elinden sāęar-ı ‘işret gelür
Gelmemeñ mümkün mü vuşla-ı ęātıra elbet gelür

‘Āşıkım bir şūha kim ben keşret ‘uşşākdan
Būse-i dāmen niyāze yılda bir nöbet gelür

Tayyarzāde Atā tarihi c.4 s.224

4451 Nûrî

Nûri Çelebi, Belgıradlı, Kâtib.

Derdle nerd olmışdı beñzerimiz ayva gibi

Çanlı yaşım yer yer al itdi velî alma gibi

Bir Kadı Hakkında Söylediği Kıt'a

Yağdı şehri efendi rüşvetle

Dilerim kim evini Tañrı yıka

Mağzar ider efendi çıkmaz tiz

İl du'âlar ider ki şilte çıka

Latîfî 350, Hasan Çelebi 326

4452 Nûrî

Yusuf Nûri Efendi, Müderrris, Mısır Kadısı Molla Arabzâde Abdalbâkî Çelebi'nin kölesi, Mısır'da medfundur.

Eğer cân görmek isterseñ bedensiz

Ten-i cânânı seyr it pırehensiz

Çinili Hamam Kapusundaki Tarihi

Gülşen-i cennetde kevşer istesin ğılmânlar

Mir-i baħriñ Nûriyâ seyr eylesün ħamāmını

Kâmûsu'l Â'lam c.6 s.4618, Âşık Çelebi 197, Riyâzî 131, Latîfî 350, Âli Tarihi, 219, Hasan Çelebi 326

4453 Nûrî

Mehmed Nûri Efendi, Üsküdarlı, Üsküdarlı Tenbel Mehmed Efendi
sülalesinden.

Ėam temekkün eylemez bir dem dil-i mesrûda
Zât-ı şiven cilve eyler mi libâs-ı süverde

Yok rakîb-i bed-güher kalbinde mihriñ zerresi
İ'timaâd it âfitâb olmaz şeb-i deycûrda

İştîyâk-ı nûr-ı dîdârîñla sergerdân olan
Söyle ey nûr-ı başar sensiz ne görsün tûrda

Revnağ-ı mülk-i Süleymân'a nazar eyler mi kör
Lem'a-ı husniñ tecelli itse çeşm-i mürde

Dilleri mest-i müdâm eyler hayâl-i la'li yâr
Sâkiyâ var mı bu keyfiyet mi engürde

Eyledi 'uşşâkı dembeste uşûlile o şâh
Muṭrib-i bezmi ser ağâz eyleyüb mâhûrda

Şarṭ-ı icâd-ı sühen cem'iyet-i hâtır imiş
Ḥûb-ı 'aks itmez şûr-ı âyine-i meksûrda

Nûriyâ ḥaddiñ mi inşâf it nazîre eylemek
Ḥâlî müşkil nükteler seyr eyledik manzûrda

*

Yâ Rab dilimi zînet-i gülzâr-ı kelâm it

Elfâzımı maḳbûl sühendân-ı inâm it

Tevfîkiñi meşâtâ idüb ḥüsn-i kelâma

Bu vâdi-i mu‘ciz eṣeri şöhret-i tâm it

Safâyî 605

4454 Nûrî

Şeyh Nûri Efendi, Aroḡlu, Elmalılı.

Nidâ itdim gelsün ‘âşık olanlar

Ḥaḳḳa gidenleriñ yoludur tevḥîd

‘Aşkıñ versin bundan aldı alanlar

‘İlm-i ledün dilidir tevḥîd

*

Gerekdir bu yolda bir kâmil usta

Kefîl oldu size vuşlaṭ-ı dosta

Osmanlı Müellifleri c.1 s.26

4455 Nûrî

Nûri Efendi, Kol Ağası Ahmed Bey’in oḡludur, Giridli.

Teâlallâhu ekber cezâ sultân-ı bî-hemtâ

Ki kıldı on sekiz biñ ‘âlemi bir emr ile inşâ

Rehî şâni‘ ki edni şun‘nıñ sırrına ‘aḳl irmez

Ne deñlü mûşikâf olsa ider ḥikmetin icrâ

4456 Nûrî

Nûrî Efendi, Hâcegân-ı Dîvân-ı Hümâyûn'dan, Kazasker Âşîr Efendi damadı.

Vesîle cûy-i vuşlat olduğım yâre duyurmuşlar
Nifâk itmişler ammâ ma'nevî himmet buyurmuşlar

Güzel ma'nâ değil yanında gördüm düşde ağıyarı
Egerçi korkulu rü'yâyı cânâ hayra yormuşlar

Nevâl-i vuşl-ı yâre kalmamış bir kalb-i 'âşıkda
Peyâpey cevır ile bî-çâreyi çokdan duyurmuşlar

Hele bîdâre-i bahtımla vardım kûy-i cânâne
Temâşâ eyledim gönlümce mest olmuş uyurmuşlar

Lebiñ şevkiyle teng eylerdim a'dâya bu meydânı
Semend-i himmet-i Nûrî'yi lîlin pekçe yormuşlar

Şefkat 162, Silahdarzâde 72.

4457 Nûrî

Osman Nûrî Efendi, İstanbullu, Mürekkebcî, H.1230, M.1814 tarihinde İstanbul'da doğdu.

Lebleri gonce mişâli ruhları güldür baña
Dağı ol serv-i revânîñ saçı sünbüller baña

Kāhice ol meh bize şarkı okur biñ nāz ile
Gülistān-ı ‘ālem içinde şanki bülbüldür baña

Aldı göñlim bir perī kim ben de bilmem noldığım
Gayrī şabr itmek bu cevre çok teħammüldür baña

Bağlamışdır sihr-i zülfıyle o rütbe göñlümi
Eylemez zincir baña kār bend-i kāküldür baña

Nūriyā bāde-‘araķ nūş itmezem şimdengerü
Öyle bil kim sevdiğimiñ lebleri müldür baña

Fatin 425

4458 Nūri

Abdulkerim Nūri Efendi, Ispartalı, Beşiktaş Kadısı, H.1224, M.1809 tarihinde Isparta’da doğdu.

Hazret-i ‘Abdulmecid Hān’ıñ ‘uluvv-i himmeti
İtdi müstağrak cihān-ı bāhuşuş sūr-i hıtān

Vaşf olmaz sūr-i nevdır hem dağı mümkün değil
Böyle bir sūr-i hümāyūn görmedi çeşm-i cihān

Hamdullāh kıldı ihyā sūnnet-i peygamberi
Sūr-i nev olsun hümāyūn şāh-ı devrāna hemān

Bendesı Nūri didi şad şevkle tārīhini

Bârekellâh oldu zîbâ sünnet-i şehzâdegân

Fatin 425

4459 Nûrî

Mustafa Nûri Efendi, İstanbullu, vefatı H.1261, M.1845, tarihinden sonra olub Kayseri’de medfundur, vefatı tarihi Keşfi’z Zünûn Zeyli’nde 1262 olarak gösterilmektedir.

İntizâr-ı vuşlat-ı dilber ile şeb-tâ-seher
Kalmışız bî-tâkat u bî-çâre bir ben bir gönül

Devr ider vâdî-i ‘aşkı yine merkezde muķīm
Bu revişle benzedi pürkâre bir ben bir gönül

Gördi nazm-ı Râşidi çün bülbül-âsâ başladı
Gülşen-i tanzîrde güftâre bir ben bir gönül

Bil gül-i ra’nâ içün gülşenserâ-ı dehrde
Nûriyâ uydı hezâr-ı zâre bir ben bir gönül

Fatin 422, Zeyl-i Keşfi’z Zünûn 535.

4460 Nûrî

Genç Osman oğlu Mehmed Nûri Efendi, Divan Muhasebat A’zâsından, H.1314, M.1896 tarihinde Ma’mûretü’l Aziz dâhilinde Keban Kazası’nda doğdu.

‘Âşıkıñ bayramı elbette bahâr mevsimidir
Faşl-ı sevdâda bu dem vuşlat-ı yâr mevsimidir

Ŗu güzel kırlara bak ęaę başı bāę oldu yine
Güzelim ęol ęola gel geŖt ü güzār mevsimidir

Lāleler açdı kıızıl renkli dudaklar gibi hep
Bırağub sünbüli güllerde ęarār mevsimidir

Ŗimdi bir tāze çiçekle alınır tāze gönül
Būseler yurdu floryaya firār mevsimidir

İŖi ęaędırmayarak evdeki hātün kiŖiye
YoŖma dilberler ile naęŖ-ı nigār mevsimidir

Fağa baŖdırmadadır herkesi Ŗühān-ı zamān
Ėāfil evlenme fağağ Ŗayd ü Ŗikār mevsimidir

Bī-vefālarla plajlarda Ŗafādan ne ęıkar
Nideyim baŖęa diyārı Ŗarıyer mevsimidir

Cennet olmuş boğazın her biri ‘āŖıklar içün
Hele āsüde Emirgān’da ęınar mevsimidir

Bebeęin nāzını çekmezseñ eğer GökŖu’ya git
Durma ęandilli’de geç ęünkü hiŖār mevsimidir

Ŗā’irin rühına ilhām veremez baŖęa havā
Ėalalım baŖ baŖa bir gün Ağalar mevsimidir

Son Asır Türk Ŗairleri 1267

4461 Nûrî

Beyzâde Nûri Efendi, Piriştineli, hayatına dair tezkirelerde bir güne mâlumat yoktur. H.1200, M.1785 tarihinde hayatda idi.

Himmetiñle destgîr ol pîrim İsmâ'îl Dede
Dergahıña şıdķ u ihlâş ile itdim ilcâ

Dîvânı, Emîri Efendi Kısımında, Millet Kütüphanesi'nde, numara 470
Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi'nde, numara 348

Dîvânından alındı.

4462 Nûrî veya Şems

Şemseddin Osman Nûreddin Şems Efendi, Münzevî Şeyh Seyyid Mehmed Emin Efendi'nin oğludur, Şems maddesine bak. Numara 2096.

4463 Nûrî veya Pertev

Muvakkit Mehmed Nûri Pertev Efendi, Sultan Ahmed Cami'i Muvakkiti Çelebi Efendi'nin oğludur, Pertev maddesine bak. Numara 456.

4464 Nûrî Şeydâ

Mehmed Nûri Şeydâ Bey, İnci Hafız Efendi'nin oğludur, İstanbullu, Muharrir, H.1283, M.1866 tarihinde İstanbul'da doğdu, vefatı 5 Sâfer 1319, M.1901, Eyub Kabristanı'nda medfundur.

Ne çerķ eyler teeşşür berķ-ı âh-ı âteşimden
Ne ol zâlim teeşşür-yâb olur ھرriyetinden

Enîsim gizli gizli âhlardır leyl-i yeldâda
Ümîd-i rü'yet oldu çünkü zâil-i mehcibînimden

Ḥayāl-i yâre muḥarremdir gözüm mehcûrdır göñlüm
Dil-i mecrûhıma geldi felâket eñ yaķınimden

Rübâb-ı kâlbî mızrâb-ı elem çâķ itse kim diñler
Yine sînem teeşşür eyler âhımdan enînimden

Ḳurutdı sîne-i pür-dâğımı ol rütbe tâlî‘ kim
Enînim ḥâksâr olsam çeşm bitmez zemînimden

Beni dūçâr-ı aḥzân eylesin baḥtımdır ey Şeydâ
Şikâyet eylemem ölsem de aşlâ nâz-ı niyâzımdan

Son Asır Türk Şairleri 1249

4465 Nûşî

Ali Nûşî Efendi, İstanbullu, Kâtib-i Dîvân-ı Hümâyûn, vefatı H.1062, M.1651, Vecdî'nin “Nûş ḥân ola velî Nûşî'ye bu cām-ı fenâ” mısraı vefatına tarihtir.

Şeb ki fânûs yaķdılar mestâneler
Ḥâkir yüzünden güzel naķş aldılar pervâneler

Mihr-i rûy-i yâre karşı cân virüb pervâneler
Bir ayakla raķş iderler şubḥa dek peymâneler

Şakâyık-ı Şeyhî c.1 s.805, Sicill-i Osmânî c.4 s.595, Safâyî 508

4466 Nûşî

Nûşî Çelebi, Konyalı.

Harâbât ehliyim zâhid yirimdir genc-i meyhâne
Ayğa düşdüm anıñçün baña el virdi peymâne

Sehi 132

4467 Nûşî

Ahmed Nûşî Efendi, Tireli, Müderris ‘Îş Mehmed Efendi’nin oğludur, onbirinci asr-ı hicrî şairlerinden.

Osmanlı Müellifleri c.1 s.359.

4468 Nev‘î

Yahya Efendi bin Şeyh Pir Ali Efendi bin Nasuh Efendi, Malkaralı, Müderris ve Sultan Murad-ı Sâlis’in oğulları Şeyhzade Mustafa, Bayezid, Osman ve Abdullah’ın hocası, H.940, M.1533 tarihinde Malkara’da doğdu. Vefatı 30 Zilkade 1008, M.1598, Şeyh Vefâ Cami’i Hazîrasında medfundur, oğlu Atâî’nin “Cinân-ı gülzârını cây itdi Nev‘î” mısraıyla Keşfi’nin “Yeriñ cennet ola Nev‘î Efendi” mısraı vefatına tarihtir. Keşfi’z Zünûn vefatı tarihini 1009 göstermesi yanlıştır.

Bilirler cevherinden hançeri âbından alması
Sözünden sen de aıla tab‘-ı Nev‘î sühendânı

*

Kim umardı râz-ı ‘aşkıñ sırrını manşûrdan
Lîk cellâd-ı kazâ eyler tekâzzâ söylerdir

*

Çârûb-i derhâne-i humâr olabilsek

Ṭutsak apuyı vkf-ı esrr olabilsek

Bir atlı apu aılur elbette gelr zr

Biz nerd-ı muabbetde hemn zr olabilsek

Derd olsa dev itmeğe sa'y itmek olurdu

Tımr olunurduk hele bmr olabilsek

ksr-i ru-ı zerdle yre iriilmez

Bir let idub mlik-i dnr olabilsek

Nev' bile alınmağa glzr-ı fenda

Bir serv-i hev-bae hevdr olabilsek

*

Muabbetden ęarz nma ki ays u vmk olmadır

Hner bir let ile vul-ı yre lyk olmadır.

Temm oldu gzellik anma irn ile Leylda

Nice Leyl bulunur erlik amm 'k olmadır.

Bilmez derdi odur mbtel-ı minet-i '

ifsz olmada ikmet-i abbim zk olmadır

Bize Nev' gerekmez zmre-i l maat

arz-ı i'ri keini asb-i lin ntk olmadır

*

Feraḥdan aḡlarız ġamdan ġüler bir özge abdalız
Bizi añlar ġam-ı ‘aşġda bir genc-i ferâġat yok

*

Lebiñle ḡaṭṭınıñ ki mest u ki ḡayrānıyuz cānā
Bu meydān-ı belānıñ ġüy-i sergerdānıyuz cānā

*

Bir oñulmaz yaradır ‘aşġ u muḡabbet yarası
Hāşılı şarılmayınca çāre yok tımār ġüç

*

Zāhide miḡrāb-ı mescid ‘ārife ebrū-yı yār
Cilvegerdir pertev-i nūr-ı Ḥudā her kūşeden

Dîvânı, Lâla İsmail Efendi Kısımında, Murad Molla Kütüphanesi’nde,
numara 447

Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi’nde, numara 1532/4

Âşık Çelebi 198, Keşfi’z Zünûn Eski Tabı c.1 s.525 ve Yeni Tab’ı c.1 s.818, Seyyid Rızâ 96, Eslâf c.1 s.29, Kafzâde 121, Riyâzî 131, Beyânî 95, Hasan Çelebi 327, Şakâyı-ı Nev’izâde 418, Ahdî 315, Kâtib Çelebi Fezlekesi 120, Osmanlı Müellifleri c.2 s.437, Kâmûsu’l Â’lam c.6 s.4621, Sicill-i Osmânî c.4 s.634, Hûlâsatü’l Âsâr c.4 s.474.

4469 Nüveydî

Yusuf Nüveydî Efendi bin Köçek Lutfî Beyzâde Kadı Mehmed Neylî
Efendi bin Defterdâr Köçek Lutfî Bey, İstanbullu, Kadı, Paydak Çelebi dinmekle

meşhurdur, vefatı H.1017, M.1608, Kafzâde Fâizî'nin "Cennete gitdi Nüveydî Çelebi" mısraî vefatına tarihtir.

Rehrû bâdiye-i 'aşk u muhabbet olduk
Bilmezem hiç neye varır ötesi ey dil-i zâr

*

Uğramış hâne-i vîrâneme dün hışmile yâr
Neye uğradığımı bildi o demde dil-i zâr

*

Olma mağrûr eyleyub taht-ı sa'âdetde qarâr
Ger Süleymân-ı zamân olsañ götürmez rûzigâr

Şakâyi-kı Nev'izâde 320, Sicill-i Osmânî c.4 s.130, Kafzâde 126, Riyâzî 132, Seyyid Rızâ 99.

4470 Nüveydî

Mehmed Nüveydî Efendî, Kadî, Gelibolulu, vefatı H.1085, M.1674.

Doğunca gün gibi sâķî kenâr-ı meclisden
Mişâl-i şebnem-i gülşen çekildi cûy-i feraḥ

*

Sâķî getir ol âb-ı ḥurd-sûzı kim dâim
Endîşe-i ferdâ-ı kıyâmet ne belâdır

*

'Uşşâķı görüb yolda şatarsıñ ne ğam ammâ

Râzî değiliz ğayr ile pâzârîña cânâ

*

Dem kim ümîd-i zülf ile haţdan güzâr ider

Beñzer o cûybâra çemenzârdan ge er

*

Dilberâ ğamzeleriñ ‘işvesine siper oldum

Çekemem derd-i ğam u miñnetiñi pîr oldum

Şakâ-yık-ı Şeyhî c.1 s.805, Mücîb 37, Seyyid Rızâ 99, Safâyî 527, Belîğ 110.

4471 Nüveysî

Nüveysî Efendi, Edirneli, Eyüb Nâibi, vefatı H.971, M.1563.

Çekeriz her ne belâyise belâ-yı ‘aşkı

Gideriz her ne taraf olsa berâ-yı hâţır

*

Ne esîr-i luţf-ı dehriz ne ğam-ferdâdeyüz

Serfirâz-ı ‘aş  ardından serdüş-ı âzâdeyüz

Enisü’l Müsâmirîn 82, Kafzâde 126, Sicill-i Osmanî c.4 s.595.

4472 Nihâd

Şerif Paşazâde Nihâd Bey bin Şâir Said Sîret Bey bin Cidde Valisi Şerif Paşa, İstanbullu, Nâfia ve Ziraat Nezâreti Meclis A’zâsından, H.1214, M.1799 tarihinde İstanbul’da doğdu, vefatı H.1286, M.1869, Kanlıca’da Şeyh Atâ Efendi Tekkesi’nde medfundur, Sicill’in Mısır’da medfun olduğunu yazması doğru değildir.

Cûlarla kühsârda çağlardı kühken
Zann itme kendi kendine ağlardı kühken

Bâzâr-ı derd-i ‘aşqda her bâr-ı kârını
Naqdîne-i sirişkle şağlardı kühken

Taglarca yâr için elemi vār iken yine
Nâr-ı elemle göñlini dâğlardı kühken

Küh-ı belâda ben dahı giryân idim Nihâd
Zann itme kendi kendine ağlardı kühken

*

Mest-i elest olan kişi cām-ı cem istemez
Bezm-i şarâbı âdem olan âdem istemez

‘Âşık değildir o ki devâ cûyı derd olur
‘Âşık odur ki yâresine merhem istemez

*

Sükût idenler olur dâimâ selâmetde
Belâya uğrama çok söylemekden olur

Cihânda şimdi zarâfet müdâheneyle olur
Hamâkat olmaza olmaz demekden olur

*

Ümîd-i rāhat itme felekten şağın gönül

Mihnetkeş olma dehrde fikr-i muhāl ile

Fatin 426, Son Asır Türk Şairleri 1213, Osmanlı Müellifleri c.2 s.464, Sicill-i Osmânî c.4 s.595.

4473 Nihād

Nihad Halil Bey, Trabzonlu Hasan Efendi'nin oğludur, Trabzon Meb'usu, H.1298, M.1880 tarihinde Trabzon'da doğdu.

Haq bir cemāl virdi ki ey dilberā saña

Bî-ihtiyār olur dil u cān mübtelā saña

Reftār idince 'işve vü nāz u edā ile

Eyler niyāz 'işve vü nāz u edā saña

*

Birlikde bir akşam yine mey nūş idelim gel

Cūlar gibi divāne olub cūş idelim gel

Bir an ğam-ı ferdāyı ferāmūş idelim gel

Cūlar gibi divāne olub cūş idelim gel

Son Asır Türk Şairleri 1226.

4474 Nihād

Ali Nihad Tarlan, Üçüncü Ordu Levâzım Birinci Şu'be Müdürü, Dağıstanlı Mehmed Nazif Bey'in oğludur, H.1316, M.1898 tarihinde İstanbul'da doğdu, Dâru'l Fünûn doçentlerindendir.

Hemrâh-ı şabâ 'aşk-ı beyābânına düşsem

Ḳurbān idüb āmālimi nīrānına düşsem

Sermest-i elem nūş iderek rāh-ı firākı
Meyhāne-i ‘aşkıñ dürr-i vīrānına düşsem

Āfetzen-i aḫzān olurum gülşen-i ḥusne
Dil-suhte bir bülbulüñ efgānına düşsem

Serkeşte-i āhınıñ iderim ‘ālem-i şemsi
Nāy-i elemin sūziş-i elḥānına düşsem

Bir zıll-ı ḥayāt oldu ğama yazmaz idim āh
Bir gölge gibi ḳāmet-i nāzānına düşsem

Göğsünde o yāriñ güli gördüm de didim ki
Ben bir diken olsam da girībānına düşsem

Yıllarca saḫāib gibi āvāre olurdum
Bir ğamzeciğiñ necm-i girībānına düşsem

Son Asır Türk Şairleri 1232.

4475 Nehārī

Nehārī Çelebi, Pirizrenî, Sa‘dî-i Şirâzî ahfadındandır, Pirizrenli Şair Mustafa Sa’yî’nin biraderidir, Sultan Bâyezid-i Sâni ve Selim-i Evvel devri şairlerinden, Pirizren’de medfundur.

Şorma nedir dehān ü meyānıñla ḥālimiz
Çün yok nice hiçe geçer ḳıl ü ḳālimiz

Mektebde tıfl iken dahı hattıñ hevāsına
Göz kıarasın ezüb kıaralardıķ mişālımız

*

Ėamzeñ dile tığ ursa ciğer kıanı şacılsa
Sūsınlere kıarşı gül-i Ėamrālar açılsa

*

Ėusn-i dilber gibi zeyn oldu Ėülistān şoğbeti
Gözüme Ėörünmez oldu bāĖ-ı rıdvān şoğbeti

Bezm-i Ėusniñ revnaķı der şun şarāb-ı la‘liñi
Kim mey-i Ėülgünla Ėoşdır Ėülistān şoğbeti

Cisme Ėerçi her nefes cān şoğbeti virir Ėayāt
Cān bağışlar cāna ammā vaşl-ı cānān şoğbeti

Şem‘-i Ėusniñ pertevidir meclisi pürnūr iden
Ėitme Ėözden rüşen olsun bir nefes cān şoğbeti

Sāķiyā devr-i ĖadeĖde vaķtimiz Ėoşdır velī
ĀĖ kim bāķī değil bu zer bu devrān şoğbeti

Ey Nehārī ‘ömür beş Ėündür şaķın fevt olmasun
Şāhid ü şem’ ü şarāb u sāz u yārān şoğbeti

*

Bî-vefâ hân olduğundan baña ne
Şâh-ı devrân olduğundan baña ne

Ben gedâ-yı şehîr olıcağ bir ‘azîz
Mışıra sultân olduğundan baña ne

Mûr-veş pâmâl diyü muhteşem
Îl-i Süleymân olduğundan baña ne

Âşık Çelebi 198, Kamûsu'l Â'lâm c.6 s.4624, Sicill-i Osmânî c.4 s.596, Beyânî 96, Latîfî 344, Hasan Çelebi 328, Mecelle 430, Târih-i Â'lâ 219, Osmanlı Müellifleri c.2 s.439.

4476 Nihâlî

İlyas Çelebi, vefatı H.725, M.1349

Keşfi'z Zünûn Eski Tab'ı c.1 s.525 ve Yeni Tab'ı c.1 s.818

4477 Nihâlî

Ca'fer Çelebi, Bursalı, Kadı, Murad Paşa Medresesi Muderrisliği'nde bulunmakla Muradiye Ca'feri dinmekle meşhur idi, vefatı H.949, M.1543, Şeyh Vefâ hazîrasında medfundur, Güldeste vefatı tarihini 950 göstermektedir.

Bir Şikâyetname'sinden

Kime kimden şikâyet eyliyeyin
Sergüzeştim hikâyet eyliyeyin

Ehl-i 'ilmiñ fakîrine şimdi
Kimse dimez ri'âyet eyliyeyin

Gāh tadrīs ü gah ẓazā diyü ben
Nice zillet-i denâet eyliyeyin

Manşıba ger liyâkatim yok ise
Ol cihetden ferâgat eyliyeyin

Bañâ bir tevliyet-i ‘inâyet yok ise
Vaḳfa sa‘y ü kifâyet eyliyeyin

*

Qıldı sergerdân beni ber-sîm-i sâ‘id-i sîmkeş
Kime yaraşır iki çarḥ olsa añâ ay u güneş

*

Ḥamâma girdi gördüm o nâzik beden-i güzel
Şu şöyle diyecek yeri yok cümleten güzel

Şoyundı ğonce gibi çıkub sebz-i câmeden
Bir sūseni foṭayla o gül-pirehen güzel

Kimisi sâ‘idin kimi saḳın güzel didi
Ben bildiğim o bir perīdir cümlede güzel

Qoçmaz güzel kocaldı dimişseñ Nihālī’yi
İyikin güzelsin ey iki gözüm iyikin güzel

Şakâ-yık-ı Mecdî 473, Kâmûsu'l Â'lâm c.6 s.4624, Hasan Çelebi 328, Beyanî 96, Âşık Çelebi 198, Kafzâde 126, Güldeste 511, Latîfî 345, Sehî 85, Riyâzî 132, Keşfi'z Zünûn Zeyli 536.

4478 Nihâlî

Vekil Sinanzâde Mehmed Nihâlî Efendi, Kadı Vekil Sinan Efendi'nin oğludur, İstanbul Kadısı, vefatı 5 Muharrem 1027, M.1617, Edirne Kapısı haricinde medfundur, Sicill'in vefatını 1026 göstermesi doğru değildir.

Ḥaddîñ gibi bir berg-i gülter ele girmez

Ḳaddîñ gibi bir şâḡ-ı şanavber ele girmez

Mir'at-i dili 'aks-i ruḡ-ı yâr ile seyr it

Kim böyle gülistân-ı muşavver ele girmez

Göstermek olurdı nice olur ayağın öpmek

Ama nideyin dâmen-i dilber ele girmez

Tîfiñ gibi cân ḥaḳḳına bir çalışur olmaz

Nîzeñ gibi bir üstüme ditere ele girmez

Eylerdi Nihâlî o mehiñ parmağı vaşfin

Yazmağa murâd nice kâlemler ele girmez

*

Laf-ı mihrin o mehiñ urma gönül mâil isen

Diline alma ğam-ı 'aşkı eğer 'âḳil isen

*

Ḥasret-i la'liñle peymâne demâdem sâḳiya

Devr ider meclis-be-meclis pā-ber-hene dāimā

*

Bezm-i ħurşīde ziyā baḥş olıcaḵ şem‘-i ruḥıñ

Māhden ḳadri bülend oldıḡı günden rüşen

*

Ḳatı nāz eylemişsün ḳaḥbe zen-i dehr-i denī

Biz anıñ şūret-i zībāsına ‘āşık deḡiliz

Şakâyyık-ı Nevizâde 619, Kâtib Çelebi 329, Kafzâde 126, Kâmûsu’l Â’lâm c.6 s.4624.

4479 Nihālî

Mehmed Nihâlî Efendi, Hâcegân-ı Dîvân-ı Hümâyûndan, Şair Nâbî’nin hemşirezâdesidir, vefatı H.1186, M.1772.

Hengām-ı seḫer yana yana şubḫa dek āh it

Āyine-i ħurşīd-i cihāntābı siyāh it

İḥlās-ı ‘ubūdiyet ile ṭālib-i ḥaḳḳ ol

Var kendini şāyeste-i dergāh-ı ilāh it

Serkeşte-i iḳbāl-i cihān olma felekde

Esbāb-ı mübāhātini şarfeyle kel āh it

Maḳşūdıñ eḡer rāḫat ise dār-ı fenāda

Var ḥazż-ı ḳanā‘atde göñül cāy-ı penāh it

Farḳ eyler iken ḫusn ile ḳubḫı saña kim dir

Dāmānıñı ālūde-i çerkeb-ı günāh it

*

Nūr-i mir'at tecellī-i cemāl feyz-ı zāt

Oldı pertev baḥş 'aks-i mazhar-i sırr-ı şıfāt

*

'Ālem-i feyz-i ilāhīden ümīd iden murād

Ḳomasun āyine-i ḳalbinde reng-i ḥased

Sicill-i Osmânî c.4 s.254, Esad Efendi 61, Silahdarzâde 66, Şefkat 142.

4480 Nihālî

Zâim İbrahim Ağa, Kasımpaşalı, vefatı H.1192, M.1778

Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi'nde, numara 575

Esad 61, Mecelle 430.

4481 Nihâl

Hüseyin Nihâl Adsız, Bahriye Binbaşılığından Mütেকâid Mehmed Nâil Bey'in oğludur, Muallim, 13 Kanun-ı Sâni H.1323, M.1905 tarihinde İstanbul'da doğdu.

Dumanlı gözlerim bir ḥayāl arar

Ṭañ vakti ufukda güneş yanmadan

Her güzel daḳıkam geçer çabucaḳ

Dadını içüb de gönül ḳanmadan

Benim de çok tatlı bir dünüm vardı
Bir elâ gözleri süzgünüm vardı

‘Ömrümde bir günüm bir gicem vardı
Onı da uşandım artık anmadan

Gün olur ufuklar gönlümi şıkar
Gün olur ki gönül âhımdan bıkar

Şu yollar hep ‘aynı ğurbete çıkar
Bir pınar başında durub kanmadan

‘Ömrümde gülmeden râhat bulamadım
Ölsem de nola ki aılmaz adım

Hey Adsız yigirmi beş yılda kocadıñ
Başında saçlarıñ beyazlanmadan

Son Asır Türk Şairleri 1235.

4482 Nihânî

Nihânî Çelebi, Müderris, Nacak Nihânî dinmekle meşhurdur, Köle, vefatı H.925, M.1519, Mekke’de medfundur, Sicill’in vefatı tarihini 926 göstermesi yanlıştır.

Lâleler çıktı kızıl tâc ile şâhiler gibi
Çekdi sūsen hânçerin seni sipâhiler gibi

Râfîzîdir tâcın bâde vir yâ Rab diyü

Yâsemenler ھاڭھا yüz tıtmış ilâhiler gibi

Ey Nihânî çâr yâri sev Muħammed ‘aşkına
Bâyezîdî meşreb ol olma tebâhiler gibi

*

Tâ kim göreli ıal‘atuñı ey yüzü kumrâ
Irmağ gibi çeşmimden akar şâm ü seher mâ

*

Bir bölük ehl-i diliz ğayretle cân verimiz
Câh için ‘izzet idüb câhla başa diriz

Dîvânı, Ali Emîri Efendi Kısımında, Millet Kütüphanesi’nde, numara 470,
46.

Nihânî’ye nacağ dirler velîkin gerçek iderler
Ebû Muslim nacağıdır havâric boynun urmağa

Âşık Çelebi 204, Latîfî 346, Mecelle 431, Sehî 79.

4483 Nihânî

Haydar Efendi bin Mahmud Efendi, Şair Hayâlî’nin biraderzâdesidir, vefatı
H.926, M.1520.

Şakâyıık-ı Mecdî 421.

4484 Nihânî

Durak Ali Çelebi, Edirneli, Defterdar, Sultan Selim-i Sâni’nin
şehzadeliğinde defterdar idi, vefatı 3 Rebiü’l Âhir 970, M.1562, Ulvî’nin “İyleye

ḥaḳ aña cennâtı ṭuraḳ” mısraı vefatına tarihtir, Ali acemzâde olduḡunu yazıyor, vefatı tarihini Sicill’in 973 ve Beyânî’nin 978 göstermeleri doğru deġildir.

Rûşen itse bu gice şem‘-ı ruḥıñ ḥânemizi

Yaḳa şevḳ-ı âteşine bu dil-i vîrânemizi

Zâhidâ bezmi vü peymāneyi terk eylemeziz

Sâḳî-i devr meġer ṭoldura peymānemizi

*

Cân oldı şehâ şâhid-i maḳşûdına vâşıl

Sulṭân-ı ġam-ı ‘aşḳıña dil olalı münzel

Ḳatlûme delîl olsa nola ġamzeñe zülfüñ

Meşhûrdır el’dâl-i ‘aliyyü’l ḥayr-i kefâ‘il

Sicill-i Osmânî c.3 s.253, Kâmûsu’l A’lâm c.6 s.4624, Hasan Çelebi 330, Ahdî 67, Mecelle 431, Tayyarzâde Atâ Tarihi c.4 s.133, Beyânî 97, Âli Tarihi 301, Enîsü’l Müsâmirîn 82.

4485 Nihânî

İbrahim Çelebi, Edirneli, Abîdî Nihânîsi dinmekle meşhurdur, vefatı H.1000, M.1591 edirne’de medfundur.

Sevme şehri güzeli görme tâbân olsa

Virme hercâyîye dil mihr-i duraḥşân olsa

Saña serkeşlik idüb ġayrıya mâil olanıñ

Geç hevâsından eġer serv-i ḥurāmân olsa

Hār ile hemdem olub bağrını pür-ḥūn ideniñ
Gülme bakma yüzine bir gül-i ḥandān olsa

*

Ḳaddine dil uzatdı lebb-i cūybārda
Doğunsa bād serve yüridür kenārda

*

Ber-şafā cāmīle ben pāmālī ayaklandırub
Sāḳī-i devrān dirīgā virmedi meyden baña

*

Muḥabbet-i ‘ālemde çerḫ-i minnetdir benim başım
Hilāl-i ğam ṭulū‘ etmişdir anda şanmañuz kaçım

*

Nigār-ı zūlfını seyr eyle yoksa ey miskīn
Yabān yirindeki zūlf-i nigārı neylersin

*

Diler ki ala peyāmın dehān-ı cānānıñ
Nesīm ağızın arar ğonce-i gülistānıñ

Meğerki ğonce lebiñ medḥine ağız açdı
Pür etdi kudret eli zerle ağızını anıñ

*

Şemşīr-i yāre ḳatılmaza niyet etmesün

Tahrîk iderse iller anı ħadiş etmesün

Bîdâr olana devlet-i dîdâr olur naşîb

Açsun gözini ‘âşık olan ġaflet etmesün

Kaŷzâde 126, Osmanlı Müellifleri c.2 s.437, Sicill-i Osmânî c.4 s.596, Ahdî 321, Riyâzî 133, Âşık Çelebi 204, Enîsü’l Mûsâmirîn 82.

4486 Nihânî

Seyyid Hasan Çelebi, Diyarbekirli, vefatı H.1116, M.1804.

Ķatre Ķatre eşk-i ħasret itmede ter-i dâmen

Çâk çâk itdim ġamıñdan şubĥa dek pirâhenim

FırĶa fırĶa kûy-i yâri itmesün aġyâr seyr

Vara vara ġitmesün elden Nihânî meskenim

*

Çekdim el şimdi Nihânî-veş ġamım ablâġdan

Şu‘le-i ‘aşkı uyardım sîne-i pür-dâġdan

Tezkire-i Amed 109, Mecmû’u’s Şuarâ 66.

4487 Nihânî

Mehmed Nihânî Efendi, İstanbullu, Ulemâdan.

Ey şeker leb tatlı söz mihr ü muĥabbet artırır

Tatlı tatlı aġzıma şun loĶma şefĶat artırır

Baş Ķoyan ħak-der-meyĥâneye devlet bulur

Mey fûrûşuñ öpmek ayağını Һurmet artırır

Sehî 103.

4488 Nihânî

Nihânî Çelebi, Anadolulu, Sadrâzam Hâdim Ali Paşa musâhibi.

Tâ kim görelî ٲal‘atunî ey yüzü ҡumrâ

Irmağ gibi çeşmimden aқar şâm ü seher mâ

*

Tâc-ı gülgün giydiğıçün lâle şâhîler gibi

Çekdi sûsinler ҡılıç seni sipâhîler gibi

Sehî 103.

4489 Nihânî

Nihânî Efendi, Kastamonulu, Kadı.

Şûfîlik tâc ile ‘abâ oldu

Һayf kim ma‘rifet hebâ oldu

Dâniş ü fazlı ehl-i ‘ilm olanın

Қabâ dilbend ile ҡabâ oldu

Latîfî 347, Âlî tarihi 220.

4490 Nihânî

Haydar Baba, Teberdâr, Çelebi Sultan Mehmed-i evvel ve Sultan Murad-ı Sâni devri şairlerindendir.

Ey ‘âşık-ı şūrîde kimiñ çün bu tehâlik

Besdir saña ol hâk ile gel şâbit ü sâlik

Tayyarzâde Atâ Tarihi c.4 s.105.

4491 Nihânî veya Cemîl

Hacı Mustafa Cemil Bey, Hicaz Mevki Kumandanı Hacı Yahya Rıfkı Paşa’nın oğludur. Cemil maddesine bak, numara 638.

4492 Nehcî

Şerif Nehcî Mustafa Dede, Mevlevî, Sülale-i Peygamberî’den olduğu için Şerif Nehcî denmekle meşhur olmuştur, vefatı H.1127 M.1715.

O kaşı yaya şabâ bir iki nişân mı söyle

Ciğerde tîğ-ı gamı tende istiḥvân mı söyle

*

Ḳays-veş âşüfte mağzım rehğüzâr-ı yârde

Eşk-rîz-i ḥasret oldım şenbe-i pâmâlde

*

Vâbeste olan derûnî mevlânâya

Bî-şübhe ider ‘inâyet mevlâya

Ḥâl ile bilür âdem olan ey zâhid

Yoksa çalınan bakma kudüm ü nâye

Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi’nde, numara 53

Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi’nde, numara 188

Dîvânî, Üniversite Kütüphanesi'nde, numara 2929

Esrar Dede 293, Sema'hâne-i Edep 237, Safâyî 581, Sâlim 687, Âsım 31

4493 Nehcî

Nehcî Çelebi.

Maḥnâ destine sâkî alınca sâğar-ı şahbâ

Ṭulû' itdi şafaḳdan şandılar mihr-i cihân-ârâ

*

Ḥaṭṭıyla buldı başka nümâyiş cemâl-i yâr

Gülzâr-ı ḥusn her taraf oldu benefşe-zâr

Beliğ 110

4494 Nehrî

Suyolcuzâde Ahmed Nehrî Efendi, Tekirdağlı, Tekirdağ'ında nâmına mensub tekkenin şeyhi, vefatı H.1182, M.1768, mezkûr tekkede medfundur.

Osmanlı Müellifleri c.1 s.179.

4495 Niyâz

Hüseyin Niyâz Dede, Konyalı, Mevlevî, vefatı H.1208, M.1793, Esrar Dede'nin "Ḥesâb olunsa çıkar işbu mışra' târiḥ, Niyâz Hüseyin Dede vaşl-ı Ḥaḳḳa etti sefer" beyti vefatına tarihtir.

Perîşân eyleyen 'aqlımı zülf-i müşkinâbıñdır

Hücumu leşker-i ḥaṭṭıñla dilber ruḥne nâbıñdır

Hayât-ı sermedî-i hużura reşk itmez dil-i teşnem
Şehîd-i ğamze-i dildûz çeşm-i mest-i hâbîndır

Daḥîl-i halka-ı ‘uşşâk olalı bu dil nâçâr
Serâ-yı nâz cevriñde serim seniñ riķâbîndır

Çekildi şafḥa-ı ruḥsârîña ḥatt-ı siyâh ey şâh
Vâr ise ‘âşık-ı bî-dillere kaṭ‘î cevâbîndır

Niyâzî luṭf ile bir demde şādân eyle gel yoksa
Ḥamûl-ı cevır gibi pâyân ü zulm-i bî-ḥesâbîndır

Esrâr Dede 296, Semâ’ḥâne-i Edep 243, Kâmûsu’l A’lâm c.6 s.4626, Fatîn 427.

4496 Niyâzî

Şeyh Şecâaddîn Muhammed İlyâs bin Beglik, Rumeli Kazaskeri Molla Vildân Muhyiddîn Mehmed Efendi’nin biraderi, Sultan Bâyezîd-i Sâni oğlu Şehzâde Abdullah’ın Mâdihi, Gelibolulu, Dimetoka Kadısı iken Şeyh Hacı Halife’ye intisâb etmekle meslek-i gazâyı terk etmiştir. Vefatı H.914, M.1508, Bursa’da Zeyyine Tekkesi’nde medfundur, vefatını Riyâzî ile Sicill’in 924 göstermeleri yanlıştır. Mahall-i vilâdeti ihtilaflı olup Keşfi’z Zünûn ile Riyâzî Gelibolulu, Osmanlı Müellifleri Bursalı, Güldeste Bursa veya Karamanlı olduğunu yazıyorlar.

Büyîña serv tenezzül iderse değmesidir
Yanarsa şevķiñe güller ruḥîñ çerâğıdır.

*

Vâ firķatâ irmedim ol serv-i ķâmete

Vā ḥasretā ki ḫaldı bu ḥasret ḫıyāmete

Bu iki matla‘ Kafzâde’de Bursalı Derviş Niyâzî-i Mevlevî nâmına gösterilmiştir.

Ebrûsı nice ḥâcib ola zülf-i bâğına
Almış iki ḥarâmîyi meğer ḫucağına

Bu matla‘ı Göldeste Bursalı Derviş Niyâzî-i Mevlevî nâmına kaydetmiştir

Zülfünüñ gicesinden başıma gün doğa bir gün
Taḥḫîḫ ise ger nûkte-i el’leyle ḥablî

Âhû-yı felek çarḥ-ı pelenkinden emîndir
Şîr-i ‘ilmiñ sâyesini ideli melcâ

Âhû-yı felek gördi şehir şîr-i livâñı
Ḥûn ciğlerinden dem-i şubḥ oldu dem-i illâ

Bu gazeli Latîfî, Esrar Dede, Semâ’hâne-i Edeb Bursalı Derviş Niyâzî-i Mevlevî nâmına ve Hasan Çelebi Serezli Niyâzî nâmına kaydetmiştir.

Var mefraḥ nice ma‘cûn alma gel pâzârdan
Kim tölüdür cür‘adânı gönlümüñ esrârdan

Şakâyık-ı Mecdî 354, Sicil-i Osmânî c.3 s.136 ve c.4 s.596 ve 609, Osmanlı Müellifleri c.2 s.171, Sehî 92, Göldeste 504, Mecelle 431 ve 437, Riyâzî 133, Keşfi’z Zünûn Eski Tabı c.1 s.525, Yeni Tabı c.1 s.818.

4497 Niyâzî

Derviş Niyâzî Mevlevî, Bursalı, vefatı H.924, M.1518.

Zülfüñ gicesinden başıma gün doğa bir gün

Taḥḳıḳ ise ger nükte-i el'leyle ḥablî

Âhû-ı felek çarḥ-ı pelenkinden emîndir

Şîr-i 'ilmiñ sāyesini ideli melcā

Âhû-ı felek gördi seḥer şîr-i livāñı

Ḥûn ciğerinden dem-i şubḥ oldu dem-i illā

Bu gazeli Hasan Çelebi ile Kamûsu'ı Â'lâm'da Serezli Niyâzî namına, Osmanlı Müellifleri ile Güldeste'de Gelibolulu Şeyh Şecâaddin Mehmed İlyas Niyâzî namına gösterilmiştir.

Şanki mevzûn-bâzdır ki elde ḥançerler tutub

Çerḥ meydânında şıçrar yedi çenber-i âfitâb

Zöhre baḥr-i âb olalı ḥavf-ı tîğinde seniñ

Ḳorḳuşundan şuya uğradıḳca ditrer âfitâb

*

Sînemi döksem nola rûyında cânâ ḥaṭṭ görüb

Ṭaş çalmaq şimdi mi oldu tutulsa âfitâb

*

Vâ firḳatâ irmedim ol serv-i ḳâmete

Vâ ḥasretâ ki ḳaldı bu ḥasret ḳıyâmete

*

Būyiña serv tenezzül iderse değmesidir

Yanarsa şevkiñe güller ruñıñ çerâğıdır.

Latîfî 351, Kafzâde 126, Esrar Dede 294, Semâ'hâne-i Edeb 240, Riyâzî 133, Keşfi'z Zünûn Eski Tab'ı c.1 s.525 ve Yeni Tab'ı c.1 s.818.

4498 Niyâzî

Abdullah Niyâzî Efendi, Şeyh İbrahim Şebisterî'nin oğludur, Şebisterli, vefatı H.936, M.1529, Mecelle “Abdâh bin İbrahim El Cendî Eş-Şehîr bâbin Eş-Şeyh” diye kaydederek H.930, M.1523 tarihinde vefat ettiğini ve Cend'in Türkmenlerden bir tâifenin ismi olduğunu yazıyor.

Rodos'un Fethi Hakkındaki Kasidesi'nden

Şeh-i dîn ü dünyâ çü bâşed müslim

Bûd-ı feth-i islâm ūrâ demâdem

Der ol cülûs-ı bedî serfirâzî

Dûm-ı feth-i Rodos illâ ey Niyâzî

Altmış beyitli olan bu kasidenin bir mısraı Kânûnî Sultan Süleyman'ın cülûsu ve diğer mısraı Rodos Kalesi'nin Fethi tarihidir.

Şakâyık-ı Mecdî 456, Sicill-i Osmanî c.3 s.362

4499 Niyâzî

Niyâzî Çelebi, Üsküplü, Sipâhî, vefatı H.944, M.1537.

Kûşe-i ğamda ħayâli yârdır eğlencemiz

Bûlbûl-i 'aşkıız dilâ gülzârdır eğlencemiz

‘Ömri çoĥ olsun ġam-ı zülfüñ beni terk eylemez
Eksik olmaz ģande ise vardır eġlencemiz

Cennet-i Firdevs içün zâhid bugün ġam çekmezüz
İki ‘âlemde hemîn dîdârdır eġlencemiz

Aķıdub gözyaşını bülbül gibi nâlânıyuz
Bir yüzi gül serv-i ĥûş-reftârdır eġlencemiz

Genc-i fırķatde Niyâzî gah ġamdır gah elem
Gâh vaşf-ı yâr ile eş‘ârdır eġlencemiz

*

Alıyla benim göñlüm alan yârin elinden
Göñlüm ârâm eylemez taġlara düşmem der hemân

*

Hevâ-yı ‘aşķ-ı dilberden kesilmez
Belâ vü derd-i miĥnetden çekilmez

Nice kim bend eylersem o gelmez
Yañılmaz bu dili göñlüm yañılmaz

Yine ber-pâre meftûn olmak ister
Ģam-ı hicr ile maĥzûn olmak ister

*Âşık Çelebi 205, Hasan Çelebi 331, Beyânî 97, Kâmûsu’l A’lâm c.6 s.4626,
Sicill-i Osmânî c.4 s.596, Mecelle 431.*

4500 Niyâzî

Müeyyidzâde Abdurrahim Niyâzî Efendi bin Şeyhülislam Müeyyidzâde Abdulkâdir Şeyh Efendi bin Şeyh Abdurrahim Hacı Kerim Efendi Ali Efendi bin Müeyyid Efendi bin Ali Efendi bin Siyavuş bin Oran, H.970, M.1562 tarihinde doğdu, vefatı Ramazan 1002, M.1593, Müderris.

Zülf ü ruḥı ḥâyâlden leyl ü nehârde

Seyrim hemîşe sünbül ü güldir bahârda

O meh dün luṭf itdi ḥâṭır-ı ‘uşşâkı ele aldı

Dil-i maḥzûnımı añmaduḡına ḥâṭırım ḳaldı

*

Mümkün mi aña meyve-i vaşlıñ ola naşîb

Bâḡ-ı vişâlde ṭama‘-ı ḥâm ider raḳîb

Şakâyıḳ-ı Nev’izâde 325, Hasan Çelebi 332, Kâmûsu’l A’lâm c.6 s.4626, Beyânî 98, Sicill-i Osmânî c.3 s.328 ve 345, Dûmetu’l Meşâyah 32, İlmiye Sâlnâmesi 404.

4501 Niyâzî veya Niyâz

Seyyid Ahmed Niyâzî Efendi, Ordu Şeyhi Hulefâsından, vefatı H.1192, M.1778.

Ne felek raḳşa gelür vâdî-i reftârından

Lâl olur vaşf-ı zebân ḥâlet-i güftârından

Dür olur mürde-i mezâmînim ṭab‘ıñda Niyâz

Ḥazreti ḥayrîniñ iḥyâ olub âşârından

O cenâb-ı şâdef-i dürr-i ma‘ârif buyırır
Bellüdir şâ‘ir olan nazm durır bārından

*

Meyve-i maqşûda rağbet itme bî-hengâm iken
Bâr-ı naḥli şanma şîrîn nâreside ḥâm iken

Güşti-i baḥr-i hûner olmak dilerseñ ey gönül
Bâdbân himmeti aç rûzigâr-ı eyyâm iken

Der ki neş’etde rûmâl olmağa ‘azm it Niyâz
Pânhâda tuḥfe-i nazm itmedin bayrâm iken

Şefkat 138, Silahtarzâde 60, Sicill-i Osmânî c.4 s.597.

4502 Niyâzî

Mehmed Niyâzî Efendi, Afyon Karahisarlı, Galatasaray Sultânîsi Edebiyât-ı
Osmâniye ve Arabiye Muallimi, vefatı Mayıs 1288, M.1871.

Müstakarr olmaz dil-i ‘uşşâḳda her bâr-ı yâr
Müstakıldır yârim ammâ gah olur aḡyâr-ı yâr

Ey gönül kâm-ı cihân ister iseñ maṭlab-ı res ol
Ḥâkipây-i yâre ‘azm it ṭurma çok yalvar var

*

Pek de ḳurbiyyet tedârik eyleme cânıñ yaḳar
Âteş meşreb yedinde dâimâ oynar nâr

Ĥatır-ı aġyârı âbâd itmeden eyle ĥazer
İncidirmiş dârını ta‘mîr iden mi‘mârı var

Bâġ-ı tab‘înda Niyâzî nazm ile itme fiġân
Bâd-ı şarşar-veş ĥarâb eyler imiş gülzârı zâr

Kâmûsu’l A’lâm c.6 s.4627, Son Asır Türk Şairleri 1238, Fatin 428, Sicill-i Osmânî c.4 s.597.

4503 Niyâzî

Ahmed Niyâzî Efendi, Bezzaz Ahmed Efendi’nin oġludur, Adliye Nezâreti Umûr-ı Hukûkiye Müdürü, Zilhicce 1259, M.1843 tarihinde Serez’de doğdu, vefatı 7 Muharrem 1318, M.1900, Eyüb’de medfundur.

Bâd-ı şabâ âheste es gülzâre mihmândır göñül
Daġıtma yâriñ zülfini zâten perîşân göñül

Cism-i Niyâzî nâtüvân-ı cân-ı süy-ı dildâra revân
Yanımda ârâm it bir an derdim firâvândır göñül

*

Göñül kıllâş ile hemĥâl-i bûlbûlân olalı
Şaşırdı râhını meyyâl-i gülistân olalı

Seniñ gibi güzele ben gibi bir ehl-i dile
Teşâdüf itmedi zannım cihân cihân olalı

Son Asır Türk Şairleri 1241.

4504 Niyâzî

Niyâzî Çelebi, Serezli, Sultan Yıldırım Bayezid devri şairlerinden, Keşfi’z Zünûn Serezli olduğunu yazdıktan sonra bazılarının Karamanlı dediklerini ve Sicil de kezâ Karamanlı olduğunu yazıyor.

Zülfûn gicesinden başıma gün doğa bir gün
Taḥḳîk ise ger nükte-i el’leyle ḥablî

Âhû-yı felek çarḥ-ı pelenkinden emîndir
Şîr-i ‘ilmiñ sāyesini ideli melcā

Bu gazeli Latîfî ve Semâhâne-i Edeb ile Esrar Dede Bursalı Derviş Niyâzî-i Mevlevî nâmına, Osmanlı Müellifleri ile Güldeste dahi Gelibolulu Şeyh Şecâaddin Mehmed İlyas Niyâzî nâmına kaydetmişlerdir.

Hasan Çelebi 332, Keşfi’z Zünûn Eski Tab’ı c.1 s.525 ve Yeni Tab’ı c.1 s.818, Kâmûsu’l A’lâm c.6 s.4626, Sicill-i Osmânî c.4 s.596, Mecelle 431, Tayyarzâde Atâ Tarihi c.4 s.104.

4505 Niyâzî

Niyâzî Çelebi, Niyâzî-i Kadîm, Karamanlı, Sultan Yıldırım Bâyezid asrı şairlerinden, bu Niyâzî için Latîfî’nin “Şehzâde Abdullah mâdihlerinden” demesi yanlıştır, Şehzâdeyi metheden Gelibolulu Şeyh Şecâaddin Mehmed İlyas Niyâzî’dir.

Ebrûsı nice ḥâcib ola ḥusn-i bâğına
Almış iki ḥarāmîyi iki kucağına

*

Ġazab ḥazm eylemek ‘âḳıl işidir
Ġazabda şabr ider her ki kişidir

Ġazabla dök diler ey niceler an
Ġazab gedikce oldılar pīshmān

Anıñ ki işi iddetle ġazabdır
Bil āhir ol maall-i ısm-i rabdir

Latīfī 352, Sicill-i Osmānī c.4 s.596, Kafzāde 126.

4506 Niyāzī

Hafız Acemoġlu Mehmed Şah Çelebi, Acem Molla Hafız'ın oġludur,
Pozaġa Kadısı, Kānunī Sultan Süleyman devri şairlerinden.

‘Aşınıñ hevāsın ile kālī murġ-ı cān-ı heves
Cism-i müşbik oldı dükendin aña afes

Āşık Çelebi 204, Sehī 128.

4507 Niyāzī

Niyāzī Çelebi, Kānūnī Sultan Süleyman devri şairlerinden.

Manşıb-ı ‘ālī naşīb olmaz ise ‘ālemde
Eskiden zilletle yine mezellet bākī

Ġuşşa odd-ı āzırım olmazsa meyser-i şādī
Ġurm olmak yoġ ise yine asāvet bākī

Latīfī 353.

4508 Niyāzī

Gurebâ-yı Yesâr Ağasızâde Ahmed Niyâzî Çelebi, Sultan Osman-ı Sâni devri şairlerinden.

Alalım naqd-i dil ü cân ile ‘aşk-ı yâri
Neye mâlik olur ey dil görelim ağıyâri

*

Beni kırbân iderseñ bâri maqbûl olduğım bildir
Yağub ol rûyi ateşnâk ile kârım tamâm itme

*

Nazm-ı umûrî âkil ü sultân olan bilür
Ahvâl-i hukm-i hikmeti Loğmân olan bilür

Tayyarzâde Atâ Tarihi c.4 s.140.

4509 Niyâzî

Niyâzî Çelebi.

Çekinür işkiñe çerh-ı berrî olsa yeri
Tıynetin oldu meğer sen güzeliñ hâk-i dūrri

Kafzâde126

4510 Niyâzî

Niyâzî Çelebi, Çavuşbaşı Ahmed Âtîf Efendi Kâtibi, hayatına dair teskirelerde kayıt ve malumat yoktur, H.1216, M.1801 tarihinde hayatta idi.

Dîvânı, Âtîf Efendi Kütüphanesi’nde, numara 2114
Dîvânından alındı.

4511 Niyâzî

Mehmed Niyâzî Efendi, Karahisar-ı Şarkîli, H.1268, M.1851 tarihinde hayatta idi.

Ṭal‘at-ı dildâre hayli intizâr itdim bu şeb
Şubha dek fikr-i vişâli ihtiyâr itdim bu şeb

Macerâ-yı hicri tafşîl eyleyüb cânânıma
Bağş-i ‘aşkı ‘âdet üzre ihtişâr itdim bu şeb

Şubha dek sūz ü güzâr hâl-i ‘anber-bū ile
Dildeki nağş-i nihânı âşikâr itdim bu şeb

Eyleyüb bende Niyâzî fehm-i iş‘âr-ı selîs
Meyl-i tanzîr-i fehîm-i rûzigâr itdim bu şeb

Fatin 427, Kâmûsu’l A’lâm c.6 s.4627.

4512 Niyâzî veya Mısrî

Şeyh Mehmed Niyâzî-i Mısrî, Şeyh Ali Efendi’nin oğludur, Soğanlılı veya Malatyalı, Mısrî maddesine bak. Numara 3977.

4513 Neyyer

Şeyh Abdulhalim Neyyer Dede, İstanbullu, Yenişehir Mevlevihânesi Şeyhi, vefatı H.1215, M.1800, Yenişehir Fenar’da medfundur.

Nigâhı iltifât-ı âşinâ bilmezmiş öğretdim
Eline tîğı virdim merhabâ bilmezmiş öğretdim

Niyâz ile ‘ulûm-ı nâzı kıldım gûyiyâ ta‘lîm
O aşub felek resm-i cefâ bilmezmiş öğrettim

O rütbe lâğar-ı ‘aşkı ki bir demde hayâl-âsâ
Delîl oldum reh-i yâri şabâ bilmezmiş öğrettim

Düşüb mestâne müşkbârin eyleyüb teşmîm
Dil-i serkeşteye bûy-ı şafâ bilmezmiş öğrettim

Olub rûmâl-ı iksîr-i ğubâr der ki ħunkâr
Hele bî-çâre nîr-i kimyâ bilmezmiş öğrettim

Fatin 428, Sicill-i Osmânî c.4 s.598, Esrar Dede 296, Semâ’hâne-i Edeb 244.

4513 Niksârî

Niksârîzâde Kadı Mahmud Efendi bin İstanbul Kadısı Niksârî Muslihüddin Mustafa Efendi, Selanik Kadısı, H.945, M.1538 tarihinde Bağdat’da doğdu, vefatı 15 Ramazan 1025, M.1616, Edirne Kapısı haricinde pederi yanında medfundur, Sicil ile Osmanlı Müellifleri’nin ismini Mehmed diye yazmaları yanlıştır.

Cilâ vir kalbiñe âyine-i ‘âlem-nümâ ile
Nedir âyine belki mazhar-ı serĥüdâ ile

Sirişk-i çeşmi naĥdâ naĥd idüb pâzâr-ı ‘aşĥ içre
Metâ‘-ı vaşl ile dünyâ bey‘-ı vefâ ile

*

Vaĥtine ‘ârif olan merd-i ĥüdâ biziz
İzĥrâb eylemeziz dest-i ĥuş taĥdîriz

Güşımız saķlık u maķlık işidir ihyānen
Kizb-i bîhûde olan yâvelere dilgîriz

*

Ey gönûl eyleme her hûbe nazâr-bâzlığı
Kîse-i cûdda var sîm ü zeriñ azlığı

‘Aşķ-ı dildâr ile başı hoş iken ‘uşşâķıñ
Gelüb ey ‘aķlı kıoya dağdağa endâzlığı

Hûb-ı ğafletden nice kıaldıra başı Niksârî
Tâki hayli şu‘arâ göre serefrâzlığı

*

Āh kim neyleyim râyic olub kâr-ı ‘ata
Dâğ ider ‘âķili kermiyyet-i pâzâr ‘ata

Giydürür başıma bir kirli büyük destârı
Göreyin yıķıla bu künbed-i devvâr ‘ata

Çelebi zümresine dil nice meftûn olmaz
Ādemi öldürür ol ğamze-i hûnhâr ‘ata

*

Erenler ‘arşa-ı ‘aşķı şabâ hâli kıomazlardı
Varırsañ kıabr-i mecnûna eğer bizden du‘â eyle

Şakâ-yık-ı Nev'izâde 584, Osmanlı Müellifleri c.2 s.440, Kafzâde 118, Riyâzî 131, Sicill-i Osmânî c.4 s.493, Kâtib Çelebi Fezlekesi c.1 s.381, Mecelle 431.

4515 Neylî

Küçük Lütfullah Beyzâde Kadı Mehmed Neylî Efendi, Defterdâr Lütfullah Bey'in oğlu ve şair Meylî'nin biraderidir, İzmir Kadısı, vefatı Cemâziye'l Evvel 997, M.1569, Sicill'in vefatı tarihini 1000 olarak göstermesi doğru değildir.

Dâğlar kim sūziş-i mihriñle yaqđım sīneye
Dilde 'aşkıñ genci var mühr urdım ol gencīneye

*

Eşiğinde ağlasam yāriñ gelir baña raķīb
Hālime itler güler bir hāle vardım ben ğarīb

*

Binā köşküñ peyāmın işidüb dāim şadeplerden
Kulağdan aña 'āşık olmadık güher mi qalmışdır

*

Şebb-i vaşl oldu özi ey felek al sīneden cānı
Ölem tā görmeyem bir kere daħı rûz-i hicrānı

Hasan Çelebi 333, Şakâ-yık-ı Nev'izâde 318, Kâmûsu'l A'lâm c.6 s.4642, Kafzâde 126, Sicill-i Osmânî c.4 s.130, Beyânî 98.

4516 Neylî Efendi bin Hâbîb

Mirzâde Ahmed Neylî Efendi, İstanbul Kadısı Mirza Mehmed Efendi'nin oğludur, İstanbullu, Rumeli Kazaskeri, H.1084, M.1673 tarihinde İstanbul'da doğdu, vefatı 19 Rebîü'l Âhir 1161, M.1748, Üsküdar'da Tonus Bağı'ndan

Selimiye'ye dönen caddenin sağ tarafında ve yol kenarında medfundur, Çelebizâde Âsım Efendi'nin "Mîrzâzâde Aḥmed Neylî şaḥn-ı firdevsî eyledi mesken" mısraı vefatına tarihtir, Osmanlı Müellifleri'nin velâdeti tarihini 1104 ve Kâmûsu'l A'lâm ile Fatin'in vefatı tarihini 1151 göstermeleri yanlıştır.

Şanur üstâd-ı kudret tāk-ı ḥüsne iki pây açmış
Gören ebrûların zîb-i cebînde kemân-âsâ

*

Qalmaz meyân lücce-i firḳatde felek dil
Elbetde bir müsâ'ade-i rûzigâr olur

*

Hengâm-ı vişâl 'âḳibet aḡyâre de qalmaz
Encâme irer mevsim-i gül ḥâre de qalmaz

*

Nuṭḳ-ı cân-baḥş-i lebiñde cām-ı pür-'işret baña
Söylemez sâḳî dehânın sâḡar-ı şoḥbet baña

Eyledim gülşende taḥḳîḳ-i riyâzât-ı şun'
Oldı evrâḳ-ı gülistân nüṣṣa-ı ḥikmet baña

Kûşe-i hicre işâretdir o şūḥıñ ḡamzesi
Böyle âfetden nice me'mûl olur vuşlat baña

Tenkinâ-yı dehr eylerdi beni efserde dil
Olmasa Neylî zemîn-i şi'rde vüs'at baña

*

Muṭribā meclisi ‘aşka ṭarb-āversîñ sen
Mâhde mihr gibi ḥusnle mehtersîñ sen

Ceyş-i ğam neyle girift-i dile âhenk itse
Şâh-ı menşûr ile bir demde muzaffersîñ sen

Bûselikde eğer ‘uşşâk virir siñde qarâr
Yok muḥâlîf saña kârîñda muḥayyersîñ sen

Dîvânı, Hâlet Efendi Mülhiki, Süleymaniye Kütüphanesi’nde, numara 173
Dîvânı, Esad Efendi Kısımında, Süleymaniye Kütüphanesi’nde, numara
2710

Dîvânı, Esad Efendi Kısımında, Süleymaniye Kütüphanesi’nde, numara
3442/5

Dîvânı, Selim Ağa Kütüphanesi’nde, numara 936

Dîvânı, Hamîdiye Kısımında, Murad Molla Kütüphanesi’nde, numara 1123

Dîvânı, Atıf Efendi Kütüphanesi’nde, numara 2073/2

Dîvânı, Atıf Efendi Kütüphanesi’nde, numara 2115

Dîvânı, Zühdi Bey Kısımında, Süleymaniye Kütüphanesi’nde, numara 172

Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi’nde, numara 1627

Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi’nde, numara 2827

Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi’nde, numara 2878

*Osmanlı Müellifleri c.2 s.457, Kâmûsu’l A’lâm c.6 s.4642, Fatin 459, Belîğ
110, Sâlim 689, Safâyî 595, Sicill-i Osmânî c.1 s.250, Vefâyât-ı Ayvansarâyî 125
ve 163, Mecelle 431, Keşfi’z Zünûn Zeyli 1/536*

4517 Vâsık

Dervîş Vâsık, Mevlevî, vefatı H.936, M.1529.

Be ‘aşk ez māsivā āzādem ān gerd
Dilemrā seyl-i ḥānümān gerd

Semā‘-ı mevlevī ya‘nī zemīn rā
Be devr-i ḥāl-i hemreng-i zemān gerd

Zerūy-i nisbet-i maḥdūm-ı ḥunkār
Çe çeng-i reng-i rişk-i āsumān gerd

Penūr-ı şems-i dīn dūnyā-ı dūn rā
Serāser cilvegāh-ı miḥrimān gerd

Zuhūr-ı rūh-ı sulṭān-ı semā‘ī
Tenānrā taḥtgāh-ı bī-ḡimān gerd

Külāh-ı seyfi-i ān šāh-ı millet
Nevā-yı serkeşān rā el amān gerd

Esrar Dede 300, Semâ’hâne-i Edeb 250

4518 Vâsık

Ahmed Vâsık Efendi, Vâsık Dîvâne denmekle meşhurdur, İstanbullu, Nedim Pertev Paşa Vakfı Kâtibi, Müderris ve Hattat, vefatı H.1123, M.1711, Kasımpaşa Kabristanı’nda medfundur, Mehmed İsmet Efendi’nin “Hem civār-ı Aḥmed ide Vâsık’ı ḥayy ü kādīm” mısraı vefatına tarihtir, vefatı tarihinin Kâmûsu’l A’lâm ile Sâlim’in 1103 ve Sicill’in 1134 göstermeleri doğru değildir.

Ne ḥaṭṭ-ı yârdır ne zülfi mâni‘ seyri dîdâre
Baña ‘âlemde gün göstermeyen her bâr-ı baḥtımdır

*

Eyler meyān-ı meclise gelmekde hayli nāz
Mestān-ı ‘aşka duḡter-rīz bī-vefālanur

*

‘Alemdir ḡadd-i bālāsıyle şaff-ı mehūşān içre
Sehī ḡadānıñ olma ḡāmili balālarındandır

*

‘Āşık hemīşe ḡayd-ı te‘alluḡden el çeküb
Fāriḡ-nişīn fikret būd ü nübūd olur

Olma terāne senc-i gül ey ‘andelīb zār
‘Uşşāḡ-ı ehl-i derde māni‘ ü şī nübād olur

*

Her laḡza çeşm-i kāfiriniñ ḡaşdı cānadır
Gāhī nigāhı cānib-i ḡayre bahānedir

Dārüşşifā-yı kūyıñı ḡaşd itse nola dil
Menzil-i ḡarīb-i ḡasteye bī-mārḡānedir

*

Naḡd-i dili o la‘l-leb-i cān-ferāya vir
Ol sīm-ḡalbi bir güher-i bī-bahāya vir

Olma ḡubār-ı ḡāḡır-ı yār āb-ı çeşm ile

Ḥāk-i rehiñde cismiñi seyl-i fenāya vir

Āsiyāb-ı dehre ‘ākıl iseñ itme i‘tibār

Ey dil yeter ‘inānıñı dest-i hevāya vir

Ol ḳadirdān-ı māni‘-i bī-gāne Vāşıkā

Biñ cānıñ ol nigeh-i āşināya vir

Şakāyık-ı Şeyhî c.1 s.564, Kāmûsu’l A’lām c.6 s.4651, Mecelle 431, Sicill-i Osmânî c.4 s.598, Sâlim 700, Safâyî 627, Belîğ 111, Tuhfe-i Hattâtîn 657.

4519 Vâşık

Mehmed Emin Vâsık Efendi, İlâhizâde damadı ve Bağdat Kadısı Madrub Emin Yusuf Efendi’nin oğludur, İstanbullu, Mekke Kadısı, Hattat, vefatı H.1165, M.1751, tarih-i vefatı Mecelle’de 1164 olarak kaydedilmiştir, Mekke’de medfundur.

Yine erbāb-ı ‘işret geldiler meclis müheyyâdır

Getür sâķî mey-i gülgünü kim bu başka sevdâdır

Bize ta’n eyleyenler sâde-dillerdir bu vādide

Rüsûm-ı fen-i ‘aşķı anlamazlar bir mu‘ammâdır

Bilür keyfiyyet-i erbāb-ı ‘aşķıñ yine sâlikler

Ne bilsün tâbeş mihri o kim taḥķîk-i a‘mâdır

Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi’nde, numara 2890

Kāmûsu’l A’lām c.6 s.4651, Sicill-i Osmânî c.4 s.660, Sâlim 702, Tuhfe-i Hattâtîn 471, Mecelle 431, Vefâyât-ı Ayvansarâyî 121.

4520 Vâsık

Şeyh Hacı İbrahim Vâsık Efendi bin Molla Aşkî Cami’i İmâmı Yusuf Efendi bin Abdulkerim Efendi, İstanbullu, Yatağan Cami’i İmâmı ve Eğrikapılı Hattat Râsim Efendi’nin biraderidir, Hattat, vefatı H.1168, M.1754, Antakya’da medfundur.

Ki sensiñ bā’iş-i icād-ı ‘âlem yâ Rasûlallâh

Sen olduñ mübde-i mecmû’-ı ‘âlem yâ Rasûlallâh

Ricâ-yı mağfiretle yüz sürüb geldim bu dergâha

Siyeh-rû Vâsık âşufte hâlim yâ Rasûlallâh

Kâmûsu’l A’lâm c.6 s.4651, Sicill-i Osmânî c.2 s.349 ve c.3 s.598, Tuhfe-i Hattâtîn 638, Fatin 430, Mecelle 432.

4521 Vâcid

Ahmed Vâcid Efendi, Boğaz Seraskeri Mustafa Paşa Silahdârı Hacı Mehmed Ağa’nın oğludur, H.1240, M.1824 tarihinde İstanbul’da doğdu, Dîvân-ı Hümayûn Kâtibi, vefatı Recep 1300, M.1882.

Dâl itdi beni kaçsı gümân demiş oldum

Nâl itdi teni mûy-ı meyân demiş oldum

Țâr itdi benim başıma dünyâyı o demde

Cevr itme baña haķķa dehânım demiş oldum

Meclisde bûnîn aldı sükût eyledi dilber

Bir kere şalın serv-i revânım demiş oldum

Kaşđ eylemeye ħāzır imiş cānım ħayfā
Sevdim seni ey rūĥ-ı revānım demiş oldum

Yāriñ baña Vācid bilürüm cevri nedendir
‘Afv it şuçımı ħayri a cānım demiş oldum

Fatin 431, Sicill-i Osmânî c.4 s.471 ve 598

4522 Vāĥidî

Kara Dâvud Efendizâde Şeyh Abdulvahid Çelebi bin Süleyman Çelebi bin Kara Dâvud Efendi bin Kemal Efendi, Bursalı, vefatı H.975, M.1563, Bursa’da ceddî Dâvud Efendi Mescidi hazîrasında medfundur.

İtdirir ħandelerin lü’lü-i lālā seyrin
Gösterir la‘l-i lebiñ sāħar-ı şaĥbā seyrin

Osmanlı Müellifleri c.2 s.475, Kâmûsu’l A’lâm c.6 s.4652, Mecelle 432, Sicill-i Osmânî c.2 s.324 ve c.4 s.598, Hasan Çelebi 334, Güldeste 517.

4523 Vāĥidî veya Vaĥdî

İbrahim Vāhidî Efendi, Hacıoħlu Pazarlı, Halep Kadısı, vefatı H.1126, M.1714.

Başladı bülbül figāna ħālibā navruzdur
Eyledi ‘uşşāħdan ‘arz-ı nevā navruzdur

Vahdî maddesine bak, numara 4584.

4524 Vāĥidî

Şeyh Ali Efendi, Kastamonulu, vefatı 10 Recep 1178, M.1764, Tophâne'de Kâdirî Tekkesi'nde medfundur, Piyâle Paşa'da Arabacızâde Tekkesi Şeyhi, Zeyl-i Keşf'in vefatı tarihini 1070 göstermesi yanlıştır.

Mecelle 432, Vefâyât-ı Ayvansarâyî 153, Zeyl-i Keşfi'z Zünûn 536.

4525 Vâhidî

Vahîdî Çelebi, Gelibolulu, Dîvân-ı Hümâyûn Katibi, Kânûnî Sultan Süleyman devri şairlerinden.

Zerd olsa nola kaşlarıñ ey ruḥları gülgün
Ser sûreleri muşḥafıñ ekşer olur altun

*

Şîrîn lebi nigârîñ şîrîn-i şekerdir ammâ
Luṭfîyle 'âşıkına bir kez dimez ki em mâ

Latîfî 353, Kaḫzâde 126, Sicill-i Osmânî c.4 s.598, Âlî tarihi 220, Riyâzî 133.

4526 Vârid

Vârid Çelebi, Galatalı.

Sîne küşâde şâh-ı cihânım 'Ali gelür
Keşfeylemiş kerâmeti gûyâ velî gelür

Meclisde vaşf-ı yâr ile oldıkca kıl ü kâl
Seyr it bu sırrı yâdıma ince beli gelür

Kûyîñ yolında bu dil-i şeydâyı dir gören
Dârüşşifâ-yı 'aşka yine bir velî gelür

Âzâd kılmâğa bu esîr-i muhabbeti
Bir gün olur ki rûyına hatt-ı halî gelür

Ṭanbûr gibi Vârid ider nâleler hemân
Cânâna dem ki yâdına zülfiñ teli gelür

Şefkat 163, Silahdârzâde 73.

4527 Vâridî

Bahşi Çavuşoğlu Ömer Çelebi, Onuncu Asır Şairlerinden Aşık Çelebi'nin Şerîki.

Mey içün yâd-ı leb-i la'lin rûḥ-ı efzâ eyle
Ḥaşre dek kandil olur yıllere şanma ay ile

Âşık Çelebi 110.

4528 Vâsi'î

Alâaddin Ali Efendi, Salih Efendi'nin oğludur, Filibeli, Bursa Kadısı, Kazasker Abdülvâsi' Efendi'nin Muîdi olmakla "Vâsi' Alisi" namıyla şöhret bulmuştur, Hümâyûn-nâme Mütercimi, Hattat, vefatı H.950, M.1543, Bursa'da Emirsultan Câmi'i yanında medfundur, Tuhfe-i Hattâtîn'in İstanbullu olduğunu yazması ve diğer yazma bir nüshasında vefatı tarihini 960 göstermesi doğru değildir.

Şakâ-yık-ı Mecdî 486, Tuhfe-i Hattâtîn 316, Mecelle 432.

4529 Vâsi'î veya Abdülvâsi'

Abdülvâsi' Çelebi, Ümerâdan Hayreddin Hızır Bey'in oğludur, Dimetokalı, Abdülvâsi' maddesine bak, numara 2722.

4530 Vâsıf

İmamzâde Seyyid İsmail Çelebi, İstanbullu, vefatı H.1096, M.1684, Mecmu‘uş Şuârâ’nın vefatı tarihinin 1116 göstermesi doğru değildir, Sâlim de Vâsıf Seyyid Hüseyin ile karıştırarak tahririnde tereddüt göstermekle tefrik edememiştir.

O şûh-ı serkeşi ben baña yâr olur şandım

O âhû pîçe-i vahşi şikâr olur şandım

Yazık yazık telef itdim metâ‘-ı cân ü dili

Bu çârşû-ı muhabbetde kâr olur şandım

Yem-i belâya düşürdim dirîğ-ı felek dili

Biraz müsâ‘ade-i rûzigâr olur şandım

Hayâl-i kıddini eyledim derûnda perverde

O nağl-i ‘ar‘arı ben meyvedâr olur şandım

O şûha ‘arz-ı dil itdim görünce Vâsıf-ı mest

Ki bir mağall-i zamân derkenâr olur şandım

Bu gazel Şakâyık-ı Şeyhî c.2 s.198’de Seyyid Hüseyin Vâsıf namına ve c.3 s.167’de Hekimbaşızâde Mehmed Emin Vâsıf namına kayd etmiştir.

Hâkester iderdi tenimi sûz-i muhabbet

Def‘ itmese dil âteşini eşk teriyle

Elbette olur mâlik-i keyfiyyet-i câvîd

Bir dil ki kanâ‘at ide hûn-ı ciğeriyle

*

Ne t b virdi ruh-ı al nla  ar b seni 
Yanında zerre değil meh    fit b seni 

Y ri  opandı g l ey z hid  ala -ı endi 
Piy le-i mey-i g lg n benim  ar b seni 

*

Kef-i hev ya virelden seri  abb b gibi
Ayağda  aldı g   l c r a-ı  ar b gibi

Olur f t de-i    -i mezelled ey mağr r
Seri  irerse de ger  er a  fit b gibi

 eh b  anma d k lmekde na  -i zerr ni
Buna  abb b-ı felek   liba  ar b gibi

Nuk  -ı za m ile p r  ıl    fe-i cismin
Du  l-ı s ne ise ma  adı  keb b gibi

 Ar -ı vu  l-ı ruh-ı y r ise bu bezm i re
D k l  a ıl nice dem V   f  g l b gibi

 ak y k-ı  eyh  c.2 s.198'de ve S lim'de bu gazeli Seyyid H seyin V s f n m na yazılmı tır.

 ak y k-ı  eyh  c.1 s.806, Saf y  624, Mecmu'uş  uar  58, Mecelle 432, Beliğ 112.

4531 Vâsıf

Seyyid Hüseyin Vâsıf Çelebi, H.1086, M.1675 tarihinde İstanbul'da doğdu, vefatı H.1104, M.1692.

O şüh-ı serkeşi ben baña yâr olur şandım

O âhû pîçe-i vahşi şikâr olur şandım

Yazık yazık telef itdim metâ'-ı cân ü dili

Bu çârşû-ı muhabbetde kâr olur şandım

Yem-i belâya düşürdim dirîğ-ı felek dili

Biraz müsâ'ade-i rûzigâr olur şandım

Hayâl-i kıddini eyledim derûnda perverde

O naḥl-i 'ar'arı ben meyvedâr olur şandım

O şûḥa 'arz-ı dil itdim görünce Vâsıf-ı mest

Ki bir maḥall-i zamân derkenâr olur şandım

Safâyî ile Mecmu'uş Şuarâ bu gazeli Seyyid İsmail nâmına ve Şakâyık-ı Seyhî c.3 s.167'de Hekimbaşızâde Mehmed Emin Vâsıf namına göstermişlerdir.

Kef-i hevâya virelden seri ḥabbâb gibi

Ayağda kaldı gönül cür'a-ı şarâb gibi

Olur fütâde-i ḥâḳ-i mezelled ey mağrûr

Seriñ irerse de ger çerḫa âfitâb gibi

Şehâb şanma dökülmekde naķş-i zerrîni
Buna ķabbâb-ı felek ğâlîba ģarâb gibi

Nukûş-ı zaĥm ile pür kııl şaĥîfe-i cismin
Duĥûl-ı sîne ise maķşadıñ kebâb gibi

‘Arz-ı vuşûl-ı ruĥ-ı yâr ise bu bezm içre
Dökûl saçıl nice dem Vâşîfâ gülâb gibi

Bu gazeli Safâyî ile Mecmu‘uş Şuara da Seyyid İsmail Vâsîf namına kaydetmişlerdir.

Şakâyyık-ı Şeyhî c.1 s.198, Kâmûsu’l A’lâm c.6 s.4661, Sâlim 699, Sicill-i Osmânî c.4 s.593, Mecelle 432, Belîğ 112.

4532 Vâşîf

Hekimbaşızâde Mehmed Emin Vâsîf Efendi, Sultan Ahmed-i Sâlis devrinde Hekimbaşı olan Kazasker Mihaliçli Hasan Efendi’nin oĥludur, Müderris, Tabib, vefatı 29 Şevval 1137, M.1724, Eyüb’da Nişancı Atik Cami’i kurbinde Şeyh Murad Efendi türbesi yakında medfundur, Yümni Mehmed Efendi’nin “Didi Yümni vefâtına târîĥ rûĥ-ı Vâşîf Mehmed’e raĥmet” beyti vefatı tarihi ise de tarih mısraı bir noksanla 1136 rakamını göstermektedir.

Perîşânlığımı başdan başa ben yâre gösterdim
Dili tîğ elimle şâne-veş şad pâre gösterdim

Sipâh-i ĥatt-ı melek ĥusnine kaşd itdiĥiñ gördüm
Çü mir’at-ı sekendir var ‘aks-i yâre gösterdim

Yed-i ķudretle yaķdım sînem üzre ĥasretler

Bu şeb ol mah-rûya seb‘a-ı seyyâre gösterdim

Uçurdu murğ-ı ‘aqlıñ gülistânda gördiği demde

O gül-i ruhsârı bir kez ‘andelîb-zâre gösterdim

Kenâr-ı bezm-i meyde çeşm-i mest-i yâre ey Vâşîf

Şikefte nergis-âsâ ‘âşık-ı bî-çâre gösterdim

*

Terâne senc-i vişâliñ olan dîlfikârıñ

Küdûret ğam ü hicrânı añlamaz bilmez

*

O şûh-ı serkeşi ben baña yâr olur şandım

O âhû pîçe-i vahşi şikâr olur şandım

Yem-i belâya düşürdim dirîğ-ı felek dili

Biraz müsâ‘ade-i rûzigâr olur şandım

Hayâl-i kıddini eyledim derûnda perverde

O nahl-i ‘ar‘ar ben meyvedâr olur şandım

Bu gazeli bazı me’hazlerde İmamzâde Seyyid İsmail Vâsîf Çelebi ve bazılarında Seyyid Hüseyin Vâsîf Çelebi namlarına gösterilmiştir.

Şakâyık-ı Şeyhî c.3 s.167, Kâmûsu’l A’lâm c.6 s.4665, Sâlim 699, Râmiz 262, Sicill-i Osmânî c.2 s.145 ve c.4 s.599.

4533 Vâşîf

Şabanzâde Abdullah Vâsıf Çelebi bin Şabanzâde Şakk-ı Sâni Defterdârı Ayasofyalı Hattat Muhteşem Mehmed Efendi bin Şaban Efendi, Dîvân-ü Hümâyûn Katibi ve Çerkez Mehmed Paşa Dîvân Efendisi, İstanbullu, vefatı Cemâziye'l Âhir 1130, M.1717, Şair Lem'î'nin "Vâsıf 'Abdah Efendi ide cennâti makâm" mısraı vefatına tarihtir, vefatı tarihinin Sâlim ile Safâyî ve Kâmûs'un 1129, Mecelle'nin 1160 göstermeleri yanlıştır.

Feyz-ı nefsiñ 'İsâ-yı Meryem bile bilmez
Engür-ı lebiñ lezzetini Cem bile bilmez

Maḥrem olıma zerre kadar la'liñe aḡyār
Ol ḡonce-i nâdideyi şebnem bile bilmez

Ḥatt-ı lebidir ḡuccet-i tekmîl-i melâḡat
Bu ḡâleti feyz-âver maḥrem bile bilmez

Bî-tâb sefer çiter melâḡatde yaturken
Ol dilber-i ḡâbideyi öpsem bile bilmez

Hicrân-ı sitemi cismi nezzâl eyledi Vâsıf
Me'nûs iken görse eḡer ḡam bile bilmez

*

Hemtâ bulınmaz ey gül-i nâzik-ten saña
Oldım hezâr nef'a zen-i 'aşḡ ben saña

Zülfinden olma dur çekersen firâḡıñı
Vâsıf o kârḡâne-i çindir vaṡan saña

*

Kef-i hevāya virelden seri ḥabbāb gibi

Ayağda kaldı gönül cür‘a-ı şarāb gibi

Bu gazel bazı me’hazlerde İmamzāde Seyyid İsmail Vâsıf Çelebi ve bazılarında Seyyid Hüseyin Vâsıf Çelebi nâmlarına kaydedilmiştir.

Şakâyık-ı Şeyhî c.2 s.564, Kâmûsu’l A’lâm c.6 s.4661, Mecelle 432, Sicill-i Osmânî c.4 s.599, Tuhfe-i Hattâtîn 282 ve 415, Safâyî 625, Belîğ 112, Sâlim 697.

4534 Vâşıf

Ahmed Vâsıf Efendi, Harputlu Ebu’lbakâ Hasan Efendi’nin oğludur, Bağdatlı, Reisülküttâb, Vak’anüvîs, vefatı H.1221, M.1806, Eyub’da Mihrişah Valide Sultan Mektebi hazîrasında medfundur. “Vâşıf Ahmed şim kıldı vefât” mısraı vefatı tarihidir, vefatı tarihini Ârif Hikmet’in 1209 ve Sicill’in 1222 göstermeleri doğru değildir.

Rûz u şeb çekdiğim meşakkatler

Gayra oldu netice bahş-ı merâm

Naḥl-i ‘irfânı ğars iden ben idim

Sâḥa-ı dehrde nice eyyâm

Vaḳti geldikde bār virdikde

Kıldı aġyârı ḥayf şîrîn-gām

Ârif Hikmet 63, Kâmûsu’l A’lâm c.6 s.4661, Sicill-i Osmânî c.4 s.599, Fatin 431, Osmanlı Tarih ve Müverrihleri 59, Halikatü’l Rüesâ 137.

4535 Vâşîf

Enderunlu Vâsîf Osman Bey, Sadrazam Elbasanlı Halil Paşa'nın biraderinin kızının oğludur, İstanbullu, Çukadar Ağa, vefatı H.1240, M.1824, Üsküdar'da İnâdiye'den Saraçlar Çeşmesi'ne giden caddenin sol tarafında ve Karacaahmed Türbesi civarındaki kabristanda medfundur, mezar taşında Keçecizâde İzzet Molla'nın şu kitabesi yazılıdır.

Mîr Vâşîf dem-i fevtinden olunca âgâh

Yakdı âşârını da cân-ı ehibbâ gibi âh

'Azm-i dîvân-ı Hüdâ eyleyene âsârından

Ya'nî memû'a değil eylese dünyâyı tebâh

Düşmen-i şöhret imiş el hâk urur revîş-i nihâd

Bu kader olsa olur mahv ü vücûd eyvallâh

İki cevherden ayırdı bizi bir günde felek

Diyelim haşre kadar hangi birine eyvallâh

Enderundan anı etmişdi çırâğ-ı hâş

Hâcegân zümresine mülhâk idüb şehinşâh

Şu'arâ mâtem idüb yazdı mücevher târîh

Rûh-ı 'oşmâna ide Vâşîfî terfîk Allâh

Osmanlı Müellifler'nin Eyüb'da Zâl Paşa Cami'i mukabilindeki dergaha defnedildiğini yazması doğru değildir, Kâmûsu'l A'lâm'ın da Arnavud Halil Paşa'nın oğludur demesi yanlıştır.

Dîvânı, Üniversite Kütübhânesi'nde, numara 2791

Her kimiñ çeşmi ħariş-i rü'yet-i maķşūd olur
Rûy-ı âmâli nihân-ı perde-nâbūd olur

Düşmesün yoksa gönüller ol бүtiñ sevdāsına
Kāfiriñ nār-ı firākı âteş-i nemrūd olur

*

Vāşıf şebāt-i reh muĥabbetde şartdır
Yokdır tarīķ-i ‘aşķda raġbet döne güllere

*

Nedem şimşir-i cellād-ı nigāhı kaşd-ı cān eyler
Nihāl-i ħaddini hemreng-i naĥl-i ‘arġuvān eyler

Şaķāyık-zāre döndi şaĥn-ı ‘ālem kanlı yaşımdan
Daĥı esrār-ı ‘aşķı söylemez gönüm nihān eyler

Geçen bey‘ ü şerā pāzār-ı ‘ālemde medārādır
Tehūr-ı kār olan sermāyeden elbet ziyān eyler

*

Kim olur zūr ile maķşūdına rehyāb-ı zafer
Gelür elbette zuhūra ne ise ĥukm-i kader

Ĥaķķa tefvīz-ı umūr it ne elem çek ne keder
Kıl sözüm ‘arīf iseñ gūş-ı kabūlüñe güher

Miĥneti kendüne zevķ itmedir ‘ālemde hüner

Ġam ü şādı felek böyle gelür böyle gider

*

Ġayret kıomayur deyrde ider Ġaybet ağāz

İfşā-ı ‘uyūb itme midir Ġayret-i aḥbāb

Son Asır Türk Şairleri 1953, Kāmûsu’l A’lām c.6 s.4661, Fatin 433, Ârif Hikmet 63, Esad 70, Sicill-i Osmânî c.4 s.600, Lügat-i Tarihiye ve Coğrafya c.7 s.111, Osmanlı Müellifleri c.2 s.484, Tayyarzâde Atâ Tarihi c.4 s. 263, Akif 87, Keşfü’z Zünûn Zeyli 536.

4536 Vâşîf

Güşenîzâde Vâsîf Efendi, Gülşenîzâde Şeyh Mehmed Efendi’nin oğludur, Diyarbakırlı, vefatı H.1289, M.1872.

Gören ḥamyāze-i meyle seni maḥzûr ḡann eyler

Bilirler âşinâlar çeşm-i mest-i cân-ı nuḥûtsuñ

Şabāya uyma ey sevdā-yı Ġam ḥayrānıñım Ġitme

Başında Vâşîf-ı şūrîdeniñ bir tâc-ı rif’atsiñ

Tezkire-i Amed 110

4537 Vâşîf

Hamza Vâsîf Efendi, Vanlı, Hattat, Sadrazam Muhsinzâde Abdullah Paşa’nın Dîvân Efendisi, H.1200, M.1785 tarihinden evvel vefat etti.

Tuhfe-i Hattâtîn 189

4538 Vâşîf

El-hac Mahmudzâde Ahmed Vâsıf Efendi, tüccardan birinin oğludur,
Bursalı, Dîvân Kâtibi.

Metâ‘-ı şabrı ğâret eyleyen ol çeşm-i fettândır
Bağılsa sûretâ mu‘inde kâfir müslümândır

Derâğûş meyân-ı bezm-i vuşlatda o meh-rûnî
Olanlar baña mâni‘ hançer-i ebrû-yı cânândır

Değiştirdim fitili tâze yakdım dâğ-ı hicrânı
Ne var bir gice gel ey lâle-ğad faşl-ı cırâğândır

*

Geldi bahâr mevsimi haţ-âver oldu yâr
‘Âşık bu yüzden itdi yine iki nevbahâr

*

Hayâlîñ nola çıkmazsa dü-çeşm-i eşkbâr içre
Olur ekşer biriniñ cilvegâhı cûybâr içre

*

Giyüb gülgün kabâ hûnpâş-ı çeşm-i ‘âşıkâ taklîd
İdüb serkeşte ‘uşşâkı boyunca girmesün kana

*

Felek o serkeşe dil virmede leţâfet yok
Ki anda ‘âşıkâ rahm idecek kıyâfet yok

Kâmûsul’ A’lâm c.6 s.4661, Sâlim 698, Safâyî 626, Belîğ 112

4539 Vâsıf

Mahmud Vâsıf Efendi, Bursalı, Bursa’da Muaccelât Nezâreti Ketebesinden.

Reh-i ‘aşka gidenler başına der ü belâ almış
Bu yolda ser virenler yârini bād-ı hevâ almış

Delinmiş göz göz olmuş tîr-i müjgânıyla ten gūyâ
Açılmış hâne-i deycûra rûzen-i rûšnâ almış

Dökülmüş rûyına gîsûları baş gösterüb her sū
Gidilmez şehr-i husne şimdi anı ejdehâ almış

Kâmûsu’l A’lâm c.6 s.4661, Fatin 433

4540 Vâzıh

Molla Hacı Bâkî, Buharalı, H.1234, M.1818 tarihinde hayatta idi.

Ârif Hikmet 64

4541 Vâfî

Vâfî Çelebi, Diyarbekirli, tâcir, vefatı H.1190, M.1776.

Ey perî yetmez mi itdiñ bunca dem ‘ulvân baña
Nâme-i baht-ı siyâhımda budır ‘ünvân baña

Qalmadı şabra mecâlim bilmez ol ‘âlicenâb
Etmez ihsân Vâfiyâ ol âfet-i devrân baña

Tezkire-i Amed III

4542 Vâkıf

Molla Nasrullah, Vâkıf-ı Halhâlî nâmıyla iştiyhâr etmiştir, vefatı Rebî'ül Ahir 1060, M.1650.

Naimâ Tarihi c.2 s.236, Sicill-i Osmânî c.4 s.553, Mecelle 432

4543 Vâkıf

Seyyid Yahya Vâkıf Efendi bin Kazasker Abdalbâkî Arif Efendi Damadı Seyyid Abdurrahîm Esad Fâizî Efendi Nakîbüleşraf Ebussuud Mehmed Efendi bin Seyyid Mehmed Esad Efendi, İsatnbullu, Müderris, İstanbul Kadısı, vefatı H.1150, M.1737, Halep'de medfundur.

Kâlâ-ı vaşlın eylemiş ikrâr-ı hâside

Kim i'tibâr ider acabâ bey'-ı fâside

Bâdî ruhıña kerem-i nigâh oldığım mıdır

Ey serv-i mihr-i nâz bu evzâ'-ı bârda

*

Olur mâni' sirişkim yâre hâl-i zârı söyletmez

Hücûm-ı girye-i ğam bu dil-i bîmârı söyletmez

O şüh-ı nüktedânîñ kârı ser cümle teğâfüldür

Benim dest-i ğamdan çekdiğüm âzârı söyletmez

*

Her nihâlî serv-i gülşen tîrdir sensiz baña

Ṭavḳ-ı kamerî halka-ı zehirdir sensiz baña

Nâleş-i ülfet-i ‘andelîb nağme-i elvân-ı ğam
Hânde-i gül bâ‘iş-i tekdîrdir sensiz baña

Nağme-i muṭrib mükedder şavt-ı bülbül dilhırâş
Hâr-ı ğam gülşende dāmengîrdir sensiz baña

*

Gülşenrâ-yı ṭab‘ına gülçîn kām olur
Hep gelin muḥabbeti Vâkıf diken derest

*

Dâl-ı dâğ derd-i ‘aşkıını dildâra gösterir
Zahmın mişâli ḥaste şifâkâre gösterir

*

İtmeyür hiç eşer âh-ı seḥergâh saña
Meğer inşâf vire ḥazreti Allâh saña

Sicill-i Osmânî c.1 s.331, Kâmûsü’l A’lâm c.6 s.4663, Fatin 434, Tuhfe-i Hattâtîn 753, Sâlim 694, Râmiz 163, Esad 65, Mecelle 432 ve 330, Safâyî 134, Belîğ 112.

4544 Vâkıf

İshak Hocası Ahmed Efendizâde veya Acem Ahmed Efendizâde Mahmud Vâkıf Efendi, İshak Hocası Ahmed Efendi’nin oğludur, Hocasâde Efendi denmekle de meşhur idi. Bursalı, Bursa’da Sultan Orhan Medresesi Müderrisi, Hattat. H.1094, M.1682 tarihinde Bursa’da doğdu, vefatı Şaban 1137, M.1724. Tuhfe-i Hattâtîn ile Sâlim babasının münteşar Güzelhisarlı olduğunu ve Acemistan’da tahsil-i ulûm etdiğinden evvelce nâmına Acem Ahmed Efendi denildiği müehhiran tezkire-i evvel Ahmed Efendi Hoca olmakla İshak Hocası

nâmiyla meşhur olduğunu yazıyorlar. Kâmûsu'l A'lâm ile Fatin ve Safâyî'de Vâkîf Mahmud Efendi'nin ismi Mehmed diye kaydedilmişse de doğru değildir.

Piyâle nûş-ı meyden ferâğat eylelelim

Şarâb-ı la'line yâriñ kanâ'at eyleyelim

Hayâl-i turra-ı dildâr ile hayâl olduk

Biraz da mûy-ı meyânına dikkat eyleyelim

Vefâ zamânede mânend-i kimyâ kimyâb

Hulûşına göre halkıñ sadâkat eyleyelim

*

Neşâta bâ'îş olur nevbahâr añıldıkda

Gider humârı mey-i hoşgüvâr añıldıkda

Nigâh-ı şefkat ider mi 'aceb o mehpâre

Dil-i sitemzede-i bî-ķarâr añıldıkda

Vücûdı 'âşık-ı serkeşteniñ ğubâr-āsâ

Reh-i fikâra düşer rûzigâr añıldıkda

Bir iki nâvik-i dildûzıñ eylesün irsâl

Bu çâk-sîne-i 'uşşâķ-zâr añıldıkda

Zebân-ı hâme-i Vâķıf güher-feşânlık ider

Bugüne bir ğazel-i âbdâr añıldıkda

*

Ayağı tozu ile eyledi hamhāneyi teşrîf
Açıldı çeşm-i bahtıñ yâri gördüñ dîdeler rûşen

Ġubār-ı âsitānı olmağa hasret çeküb âhîr
Ĥasdāyi serme çeşm-i yâri gördüñ dîdeler rûşen

Sicill-i Osmânî c.4 s.601, Şakâyyık-ı Şeyhî c.3 s.163, Kâmûsu'l A'lâm c.6 s.4663, Tuhfe-i Hattâtîn 734, Fatin 434, Safâyî 635, Râmiz 261, Sâlim 696, Esad 65, Mecelle 432, Belîğ 112.

4545 Vâkıf

Hoca Sa'deddinzâde Yahya Vâkıf Efendi bin Ebu Saîd Mehmed Efendi bin Hoca Sa'deddinzâde Esad Efendi, vefatı H.1150, M.1737.

Sicill-i Osmânî c.4 s.640.

4546 Vâkıf

Vâkıf Çelebi, Karabağlı, vefatı H.1211, M.1796.

Ârif Hikmet 64.

4547 Vâkıf

Topuzluzâde Osman Bey, Hâcegân-ı Dîvân-ı Hümâyûn'dan, Masraf Nâzırı Ali Bey'in damadı, vefatı 19 Zilhicce 1252, M.1836.

Esad Efendi 65.

4548 Vâkıf

Abdah Vâkıf Efendi, Diyabekirli.

Tezkire-i Amed III.

4549 Vâlihî

Kurtzâde Şeyh Vâlihî Efendi, Kurt Mugarrif denmekle meşhur birinin oğludur, Edirneli, Edirne’de Sultan Selim Câmi’i Vâizi, vefatı Zilka’de 994, M.1585, Edirne’de Şeyh Şuca’ Zâviyesi’nde medfundur, vefatı tarihini Enîsü’l Müsâmirîn’in 996 olarak kaydetmesi doğru değildir, Üsküplü Vâlihî Çelebi’nin “ Mâte kuṭbu’l ‘ârifin ” cümlesi vefatına tarihtir.

Marîẓ-ı ‘aşkıñım dermân baña sen şâha qalmışdır

Yetiş kim derd-i ‘aşkıñla işim Allâha qalmışdır

*

Eğer ‘ârif iseñ itme ḥaḳîḳat sırrını ifşâ

Kelâm-ı ḥaḳ çıkardı başdan Ḥallâc-ı Manşûrî

*

Murâdın ‘aşḳ içinde olunmaz o kimse ‘add

Ki ide tekebbûri ola bâlâ-nişîn çü med

*

Qanlar saçılub penpesine dâğımn ey gül

Bu kâse-i sır toptoludur saçma qaranfil

*

Teşbîḥ kılna kūyına yâriñ cennâtı qo

Beñzetme sidre ḳaddine serv-i revânı qo

*

Girdiler birbirine gîsûler

Gerdeninde dolaşmadan cānā

Qıldı ıslāh aralarını şāne

Eşleḥullāh şānehū ebedā

*

Virince jāle peyāmın dehān-ı cānānıñ

Şu sepdi yüreğine ḡonce-i gülistānıñ

Bu beyit Riyâzî Tezkiresi'nde Üsküplü Vâlihî nâmına yazılmışsa da diğerk me'hazlerde Şeyh Vâlihî'nin olduğı gösterilmektedir.

Şakâyıık-ı Nev'izâde 364, Eslâf c.1 s.139, Sicill-i Osmânî c.4 s.601, Osmanlı Müellifleri c.2 s.476, Kâmûsu' A'lâm c.6 s.4671, Mecelle 433, Hasan Çelebi 335, Beyânî 98, Âşık Çelebi 126, Enîsü'l Mûsâmirîn 82.

4550 Vâlihî

Kadıızâde Ahmed Çelebi, bir kadının oğludur, Üsküplü, Kadı, vefatı H.1008, M.1599, Üsküp'te medfundur.

'Alâka eylemek zât-ı Hüdâdan ḡayrıya zâiddir

Cemâl-i lâyezâle 'âşıkım Allāh şāhiddir

*

Qays vādî-i cünûna nola olsa sâlik

Şāh-ı 'aşka kûl olan kendüye olmaz mâlik

*

İrmeyüb 'id-i vişâle ger olmam ey sîmten

Eylesünler baña bayrāmîden ehl-i dil-i kefen

*

Nigârîñ isteyüb naķşın ŗu deñlü eyledim minnet
Dirîgâ ben gedâya virmedi naķķâşlar ŗûret

*

Değil beyz-ı ser-i Mecnûnda yir yir âşiyân içre
Zamâne başına yağdırdıĝı seniñ melâmetdir

Ṭabîbim Vâlihî çokdan sefer eylerdi kûyiñden
Ṭutan ol ḥasteyi ammâ teb-i mihr-i muḥabbetdir

*

Ġam-ı zülfiñle siyeh şâle bürünsün yürisün
Sâye-veş ‘aşķ eri yanıñca süzölsün yürisün

‘Âķîbet-i çarḥına toķınmaz ise sîl-i sirişķ
Âsiyâbı feleĝiñ varsın öĝünsün yürisün

Câm-ı gülfâmıyla sâķî yine reftâre gelüb
Bezm-i gülşende nihâl-i güle dösün yürisün

*

Düşelim bu gice şaḥn-ı çemene ‘îş idelim
Çekilüb yine seḥerden gide şebnem-vâr

*

Ayaĝiñ topraĝından çeşm-i câna tûtyâ eyle

Begim maḥmūr kıılma ḥākipāyiñde recāmız var

*

Güft ü gūyiyle cers-āsā tıtanlar ‘ālemi
İrdiler sırr-ı menzil-i maḥşūda ḥāmūş oldular

*

Ġarķ-ı seylāb-ı belā bir ‘āşık-ı ġam-dīdedir
Semtden ḥāric deġil Mecnūn ḳoya vādīdedir

*

Da‘vā-ı fażl-ı peder itme mesīḥ ādem iseñ
Şeref-i nesille faḥreyleme gel ādem iseñ

Sicill-i Osmānî c.4 s.602, Keşfi’z Zünûn Eski Tab’ı c.1 s.525 ve Yeni Tab’ı c.1 s.818, Kāmûsu’l A’lām c.6 s.4671, Âşık Çelebi 110, Ahdî 324, Kafzâde 127, Beyânî 98, Riyâzî 134, Seyyid Rıza 102, Hasan Çelebi 334, Mecelle 433, Osmanlı Müellifleri c.2 s.476.

4551 Vâlihî

Vâlihî Çelebi, Bağdatlı.

Leb-i cān-baḥşıñı şordum ki yarar o meh-i sīme
Nüktedānlar didiler çāre budır def’-i ġama

Ahdî 328

4552 Vâlihî

Acemzâde Vâlihî Çelebi, Sultan Selim-i Evvel devrinde vefat etdi.

Kimşeler söz alamaz ğonce-i ħandānından
Kimse dil kırtaramaz ħańcer-i berrānından

Göñlümüz perişān oldu yine biñ ħasretiyle
Bir ħaber virdi şabā zülf-i perişānından

Ola sāyeñde begim her biri bir serbülend
Ne yire sāye düşse serv-i ħırāmānından

Latîfî 354

4553 Vâlihî

Mehmed Vâlihî Çelebi, Kavçeşm denmekle meşhurdur, Belgradlı.

Her kaçan ol māhı görsem ayı gördüm şanıırım
Ṭal‘atı meymūn cihān-ārāyı gördüm şanıırım

Latîfî 355

4554 Vâlihî

Derviş Vâlihî, Cîsr-i Ergeneli.

Mesîĥā-veş ululardır görür âdemde bir dem var
Anı zāyi‘ ider ħayfâ ki bilmez nice âdem var

Oķuduñsa eğer mühr-i nekîkiñde olan naķşı
Süleymān-ı zamān olduñ yûri destîñde ħâtem var

Nişār itmek diler dil pâyine ol serv-i bālānıñ
Gözüm yaşı ile cānımdan artık Vâlihî nem var

*

Naķışda seyreyleyen naķķāşı baķsun naķşıña
Cānımı cān isteyen versün leb-i cān-baķşıñe

Kāmûsu'l A'lâm c.6 s.4671, Sicill-i Osmânî c.4 s.602, Hasan Çelebi 334.

4555 Vālihî veyâ Cevherî

Şeyh Bâlî Efendi, Şarhoş Bâlî, Tireli, Cevherî maddesine bak, numara: 675

4556 Vālî

Ahmed Efendi, Yeni Pazarlı, Kadı, vefatı H.1007, M.1598, Hâşimî'nin “
‘Aleyhe rahmetü'l bârî ” cümlesi vefatına tarihtir, Kāmûsu'l A'lâm'ın ismini
Abdurrahman olarak kaydetmesi doğru değildir.

Ermekdürür o ğāmet-i bālāya niyetim
Üftādeyim velî ki bülend oldu ķāmetim

*

Femm-i yāre öginmeĝe oldu rāĝıb
Nola mihri ķoz-ı ķana ķoysa kâtib

*

Hicriyle bir baĝrı yanmış ‘āşık-ı ğam-dīdedir
Hāķ budır kim lāle-i ħamrā daĝı vādīdedir

*

Hemi ayaĝa urılub dembeste oldu meyiñde
Gel ķapu aç müşterî olalım ey pîr-i muĝān

Kâmûsu'l A'lâm c.6 s.4672, Sicill-i Osmânî c.4 s.602, Beyânî 99, Mecelle 433, Hasan Çelebi 335, Seyyid Rızâ 103, Kafzâde 127, Riyâzî 134, Osmanlı Müellifleri c.2 s.481.

4557 Vâlî

Nefeszâde Kazasker Seyyid Abdurrahman Efendi, bir hatîbin oğludur, Ankaralı, Nakîbüleşraf, vefatı Ramazan 1107, M.1665, Edirne Kapusu haricinde medfundur, Şair Hâzim Muhlis Seyyid Mehmed Aziz Efendi'nin pederidir.

Gülşen içre rûy-ı yâri gör gülder elde bir
Şayd için ol köpeğ-i şehbâz-ı şehber elde bir

Ol süvâr-ı esb-i hayâle kûy-ı cânâna eriş
Nâme-i eşvâkı irsâle kebûter elde bir

*

Dil-i şûrîdeye dilber kaçan ide nigâh-ı eğri
Çolına hışm idüb gûyâ çeker tîgını şâh eğri

*

Zerd olsa nola kaşlarıñ ey ruhları gülgün
Ser-sûreleri ekşer olur muşhafıñ altûn

*

Görüb zincîr-i gîsûsın o şûh-ı leylî-i husniñ
Düşüb sevdâya oldu dilde âşâr-ı cünûn peydâ

Nedem farf-ı gamımdan olsa ger sûz-i derûn peydâ

Ḥurūş-ı eşk-i çeşmimden olur seylâb-ı ḥûn peydâ

Şakâyık-ı Şeyhî c.2 s.209, Sicill-i Osmânî c.3 s.316, Osmanlı Müellifleri c.2 s.380, Safâyî 617, Sâlim 691, Mecelle 433, Belîğ 113.

4558 Vâlî

Hasan Ağa, Diyarbekirli, vefatı H.1151, M.1738, Hâmî-i Amedî'nin “ Aldı manşib-ı gülşen-i firdevse Vâlî Hasan ” mısraı vefatına tarihtir.

Yine ‘aks-i ruḥ-ı dilber dil-i pürtâbe düşmüşdür
Şanursîñ pertev-i mihrdir ki rûyî âbe düşmüşdür

Dökülmüş ‘arızîñ üstünde gîsûlar mıdır bilmem
Ya sünbül sāyesidir pertev-i mehtâbe düşmüşdür

Dîvânı, Bayezid Kütüphanesi’nde, numara 5760

Tezkire-i Amed 112

4559 Vâlî

Vâlî Çelebi, Yeniçeri, İstanbullu.

Beni öldür kapuñda cismim ey rûḥ-ı revân kıalsun
Seniñ kûyiñe bârî ta‘me içün istiḥvân kıalsun

Yolı uğraya şâyed bir kıadem başa diyü yârîñ
Güzergâhında ḥâk olsun bu cism-i nâtuvân kıalsun

Gel yûsuf-cemâlim nîze-i gamzeñ dile gönder
Giderseñ bârî sinemde hele zaḥm-ı sinân kıalsun

Ben öldükde bu ebyâtı yazıñ seng-i mezârımda
Bilinsün küşte-i ‘aşk olduğum nâm u nişân kıalsun

Süvâr oldı semend-i rıf’ate herkes benim şâhım
Revâ mı devr-i medhiñde seniñ Vâlî pâyân kıalsun

*

Taht-ı zümrüd üzre geçüb hasr ü bahâr
İtdi şükûfe der hemini ‘âleme nitâr

Sünbül ü benefşe rûyı gülistânı kapladı
Rûy-ı nigârî nite ki bu zülf-i müşkbâr

Âşık Çelebi 110, Ahdî 332.

4560 Vâni

Mehmed Efendi, Mustafa Efendi’nin oğludur, Vanlı, Kadı, Mütercim-i Sammâh, H.1000, M.1591, Medine’de medfundur.

Budır âyin ‘arab bir kavmiñ olsa seyyidi
Az olur kim kabri üzre bende âzâd olmaya

Sen ki şâh-ı mürselîn ü seyyid-i kevneynsiñ
Hâşâ lillâh kabriñe yüz süren âzâd olmaya

Kâmûsu’l A’lâm c.6 s.4678, Şakâyık-ı Nev’izâde 316, Osmanlı Müellifleri c.2 s.480

4561 Vâhib

Ali Vâhib Efendi bin İstanbul Kadısı Alâiyeli Sun'ullah Efendi bin Ali Efendi bin Halil Efendi, H.1141, M.1727 tarihinde hayatta idi.

‘Âlem bakılsa hep muğâyir değil midir

Âdem esîrbend-i ‘anâşır değil midir

Pîş-i saṭûr-nâmeye zenbûr-ı nebûd olan

‘Arz-ı ḥulûş devlete dâir değil midir

Cellâd-ı ğamze dest-be-dest nigâh olan

Ehl-i diliñ helâkine ḥâzır değil midir

*

Nedem farṭ-ı ğamımdan olsa ger sūz-i derûn peydâ

Ḥurûş-ı eşk-i çeşmimden olur seylâb-ı ḥûn peydâ

Bu beyit Nefeszâde Vâlî Muhlis Seyyid Abdurrahman Efendi’nindir Sâlim’in Vâhib Ali Efendi nâmına kaydetmesi doğru değildir.

Sicill-i Osmânî c.3 s.234, Râmiz 262, Sâlim 693.

4562 Vâhib

Vâhib Efendi, Diyarbekirli, Basmacı, vefatı H.1200, M.1785.

Felek-i ‘aşkıñ düşdi cānâ bî-pâyânıma

Bir eşer yok mı ‘aceb semt-i necât-ı cānıma

Geç maḳâm-ı bûselikden olma Vâhib sūz-nâk

Gir uşûlile bu şeb-i bezm-i tâbânıma

Tezkire-i Amed 112

4563 Vāhibī

Şeyh Abdulvahhab Efendi, Elmalılı, Mamaralı Yiğit Başı Şeyh Ahmed Şemseddin Efendi'nin müridlerinden, 1 Şaban 1004, M.1595 tarihinde vefat etti, Elmalı'da medfundur, "Vefât-ı nāsūt" cümlesi vefatına tarihtir.

Evliyâdan sır şorana toköz dürlü nişân gerek

Evvel kapu şu yakındır güneş gibi 'ıyân gerek

Vahhâb-ı emîniñ tevḥîdi ḥâtırına güç gelmesün

Bu ma'nâyı fehmetmeğe şâfi nûrdan insân gerek

Dîvânı, Üniversite Kütüphanes'nde, numara 137

Mecelle 433, Vefâyât-ı Ayvansarâyî 90.

4564 Vāhî

Vāhî Çelebi, İstanbullu, Evkâf Mutasarrıfı Mütevellîsi.

Neler kıldı baña bilmez miyim zülfiñ ne sâhirdir

Nice kez kanıma girmişdürür ğamzeñ ne kâfirdir

Ahdî 332.

4565 Vecdî

İsmail Vecdî Efendi, Diyarbakirli, Mücellid, vefatı H.1260, M.1844, Şam'da medfundur.

Bir kamer-i tal'at-ı perî bir mâh-ı tâbândır gelen

Şive-i reftâr ile ol hûb-ı ‘adnândır gelen

Ser çeküb şahrâlara sancağ yürütmüş ‘âleme
Beg midir ol yoğsa Vecdî mîr-i mîrândır gelen

Tezkire-i Amed 113.

4566 Vecdî

Hoca Vecdî Efendi, Hindli, Bengale kibârzâdelerinden, vefatı H.1242, M.1830, Konya Mevlevîhanesi’nde medfundur.

Terâ hâhim neḥâhim raḥmet ger imtiḥân ḥâhî
Der raḥmet-i berevîm bended derpâ-yi bilâ beküşâ

Fatin 435, Sicill-i Osmânî c.4 s.603

4567 Vecdî

Ahmed Vecdî Ağa, bir imamın oğludur, Mora’da Gerdüslü, Kapıcıbaşı, vefatı H.1141, M.1728, İzmir’de medfundur.

Kemâliñ feyz almış câhile ‘arz eyleme Vecdî
Saña şoñra ḳaderde ‘arz-ı rûyi infî‘âl eyler

Fatin 434, Sicill-i Osmânî c.4 s.603

4568 Vecdî

Şeyh Vecdî Dede Efendi, Debreli, Yenişehir Fenar Mevlevîhanesi Şeyhi, vefatı H.1080, M.1669.

Cân-baḥş-i nefḥ-ı ‘İsâ rûzigârı Ḳonya’nıñ

Cennet-âbâd oldu ey dil her kenârı Konya'nın

Tûtiyâ-ı çeşm-i dildir hâkrâh-ı 'âşıkân

Hâzret-i sultânımızdır şehriyârı Konya'nın

Nev-bahâr irdikce olur zînet-i bâğ-ı irem

Her nihâl üstünde gûyâ berg ü bârı Konya'nın

*

Seyr itdim esb-i fikret ile dehr-i pür-ğamı

Gördüm hezâr şûret iledir a'zamı

Sefîne-i Mevleviye c.2 s.130, Esrâ Dede 298, Semâ'hane-i Edeb 247, Âsım 34, Osmanlı Müellifleri c.2 s.480, Mecelle 434, Keşfi'z Zünûn Zeyli 537.

4569 Vecdî

Boğuk Mustafa Ağazâde Abdalbâkî Bey, Boğuk Mustafa Ağa'nın oğludur, İstanbullu, Beylikçi, vefatı 4 Ramazan 1071, M.1666, fetâ tarihini Safâyî'nin 1072 ve Eslâf'ın 1073 göstremeleri yanlıştır.

Ėam-ı 'aşkıñla âhımdan kavla dūd-ı derûn peydâ

İder destâr-ı 'aşka sünbül bâğ-ı cünûn peydâ

Şu deñlü dâğ dâğ oldu derûnım eylesem girye

Olur vâdî-i hayretde hezârân cûy-ı hûn peydâ

*

Tâ kim hattıñ ey mâh cebînim yüze çıktı

Esrâr-ı dil-i râz-ı hâzînim yüze çıktı

Ruhsârîña haţ geldüğüne ağlamam ammā

Baht-ı siyeh-i serbegānim yüze çıkdı

*

Dil virdim anıñ zülfine tül-i emel aldım

Āzāde iken zevkı değıştım kesel aldım

Virdim yolına naqd-i dil ü cān-ı ‘azīzi

Yūsıf gibi bir mişli bulunmaz güzel aldım

*

Ġamze-i bī-raḥm olduğı müjgānlarından bellüdir

Tiğ-ı ḥūn āşām-ı naqş-ı cevherinden bellüdir

*

Bend-i zülfinden kaçub dil ḥāline cānlar virir

Görmedim bir böyle murğ dām düşmen dāne dost

*

Ṭūfān-ı sirişkim dime cūş-ı yeme beñzer

Bağ çeşmime dāmānıma deryā neme beñzer

*

Vecdī teḥammül eyle sipihriñ cefāsına

Bir gün olur kieylediğünden ḥicāb ider

Dîvânı, Ali Emîrî Efendi Kısımında, Millet Kütüphanesi’de, numara 488

Dîvânı, Ali Emîrî Efendi Kısımında, Millet Kütüphanesi’de, numara 489

Dîvânı, Ali Emîrî Efendi Kısımında, Millet Kütüphanesi’de, numara 490
Dîvânı, Hacı Mahmud Efendi Kısımında, Süleymaniye Kütüphanesi’nde,
numara 3779

Dîvânı, Hâlet Efendi Kısımında, Süleymaniye Kütüphanesi’nde, numara 692
Dîvânı, Âtîf Efendi Kütüphanesi’nde, numara 6112/1
Dîvânı, Hüsrev Paşa Kütüphanesi’nde, numara 566
Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi’nde, numara 391
Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi’nde, numara 462
Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi’nde, numara 358
Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi’nde, numara 1277
Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi’nde, numara 2875
Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi’nde, numara 2905
Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi’nde, numara 2936
Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi’nde, numara 3056
Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi’nde, numara 3613
Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi’nde, numara 5537

Şakâ-yık-ı Şeyhî c.1 s.806, Sicill-i Osmânî c.4 s.602, Osmanlı Müellifleri c.2 s.479, Safâyî 610, Eslâf c.1 s.175, Âsım 34, Mecelle 434, Belîğ 113, Keşfi’z Zünûn Zeyli 1/537, Güftî 159.

4570 Vecdî

Dervîşzâde Abdurrahman Vecdî Efendi, Filibeli, Kadı, vefatı H.1008, M.1599, vefatı tarihini Riyâzî’de iki sene farkıyla 1010 gösterilmektedir.

Tabîbim hâste-i derd-i ğamında ‘illet añlarsıñ
Ne hikmetdir kim aġyârıñ sözinden şıhhat añlarsıñ

Perîşân zülfümi şerh eylemezseñ mübemû dirsıñ
Meġer sen hâtır-ı Vecdî’de bir cem‘iyyet añlarsıñ

Kafzâde 128, Riyâzî 136, Sicill-i Osmânî c.4 s.602.

4571 Vecdî

Gebecizâde Vecdî Efendi, Edirneli, Elbasan Kadısı ve Edirne Saray Hocası, vefatı H.1077, M.1598, Beyânî'de Vücûdî mahlasıyla yazılması doğru değildir.

Nûş-ı şarâb-ı nâb ile gîtmez belâ-yı dil
Derd ehline olur leb-i dilber devâ-yı dil

*

Başarmış dirler erbâb-ı riyâzet bağına taş
Sen ey sengîn dil ol bu ben za'îfîñ gel karındaş

Sicill-i Osmânî c.4 s.602, Âşık Çelebi 111, Hasan Çelebi 336, Beyânî 99.

4572 Vecdî

Cafer Çelebi, Edirneli, Hassa Harac Emîni, Kânûnî Sultan Süleyman devrinde vefat etdi.

Câna sevdâlar şalub bu zûlf-i 'anber-sâ yine
Biñ belâya mübtelâ oldu dil-i şeydâ yine

Sicill-i Osmânî c.4 s.602, Enîsü'l Müsâmirîn 83.

4573 Vecdî

Vecdî Çelebi, İstanbullu, Onuncu asr-ı hicrî şuarâsından.

Sicill-i Osmânî c.4 s.602.

4574 Vecdî

Hâkzâde Vecdî Çelebi, Tireli.

Vaşf-ı ruḥsârînda gül mecmû‘a-ı zerkârdır
Lebleriñ medḥinde her bir ğonca bir ṭomârdır

*

Şöyle ğâlibdir dilâ za‘afı bu cism-i lâğarıñ
Kime feryâd eylesünler bülbül-i şeydâları

*

Vecdiyâ şol deñlü ğâlibdir tenimde za‘af kim
Üstime bir peşe ḳonsa şanurım peyl ü mân

Ahdî 329

4575 Vecdî

Ali Vecdî Efendi, Sadurdan Sun‘ullah Efendi’nin oğludur.

Sicill-i Osmânî c.4 s.602.

4576 Vücûdî

Mehmed Vücûdî Efendi, Abdulaziz Efendi’nin oğludur, Larendeli, Larende Müftüsü, vefatı H.1021, M.1612, “ol reîsü’l ‘ulemâ gitdi Vücûdî ḥayfâ” mısraı vefatına tarihtir, vefatı tarihini Fezleke’nin 1020 göstermesi yanlıştır.

Yüri ey zâl-ı pür-fiten bir ḳaḥbezensin señ
Nola şîrînsiñ şûretde ferhâd öldüren sensiñ

*

Bir mülâyim ḳoçılur tâze güzeldir bedeniñ
Yaḳalarsa nola nâzikliğıyle pireheniñ

Gülşen-i bâğ-ı leṭāfetde ‘izārîñ var iken
Nergis-āsâ gözi çıksun güli bâğ-ı dikenîñ

*

Yine ol ḥālîḳ-i zemîn ü zamân
Kıldı bâğ-ı cihânı ḥaşre nişân

Olub âvâz-ı ra‘d nefḥa-ı şûd
Çıkdı yirden çimen çü ehl-i ḳubûr

Ḳaṭre-i beyza var şebnemden
Nice tûṭî gibi çıkdı çimen

Şakâyyık-ı Nev’îzâde 559, Sicill-i Osmânî c.4 s.603, Kâmûs’ul A’lâm c.6 s.4680, Kâtîp Çelebi Fezlekesi c.1 s.350, Osmanlı Müellifleri c.3 s.158, Hasan Çelebi 336, Kafzâde 128, Beyânî 99, Mecelle 434.

4577 Vücûdî

Ahmed Vucûdî Efendi, Diyarbekirli, Kadı, vefatı H.1069, M.1658.

Nādân yanında zerrece yoğise ḳadrimiz
‘Ârif ḳatında gün gibidir i‘tibârımız

Her ḥûb-ı rûyi görse sever ihtiyârsız
Dirlerse ey dil elde değıl ihtiyârımız

*

Bunca gündür ki ‘adem mülkini durmaz yoḳlar
Bulmadı zerrece ‘âlemde Vücûdî dehenîñ

*

Gülşeniñ oldı bu hayâta dâl
Cümleten hep çiçek çıkardı nihâl

Şakâyık-ı Şeyhî c.1 s.810, Sicill-i Osmânî c.1 s.219, Tezkire-i Amed 114, Mecelle 434, Safâyî 622, Beliğ 114.

4578 Vücûdî

Sofuzâde Mustafa Vücûdî Efendi, Sofuzâde Mehmed Ağa'nın oğludur, İstinyeli, H.1112, M.1700 tarihinde İstinye'de doğdu, vefatı H.1130, M.1717.

Ney gibi destinde nālân eyler insânı ecel
Tekke-i dünyâda 'üryân eyler insânı ecel

Gel inanma bu fenânîñ böyle hây ü hüyna
'Âkıbet dillerde destân eyler insânı ecel

Kâmûsu'l A'lâm c.6 s.4680, Sâlim 702.

4579 Vücûdî

Nişancızâde Vücûdî Mahmud Çelebi, Nişancızâde Ahmed Bey'in oğludur.

Gelmez mi hiç tekellüme ey dil dehân-ı yâr
Olmaz mı bir laîfe-i gaybîye 'âşikâr

*

Vâşıl olmak var mı saña bir esîr-i derd-nâk
Va'de-i vaşl eyleseñ olur sürûrından helâk

*

Sînesin ‘arz eylese ol bir bir nâzik-meyân
Eyleriz âyinesine biz nişâr-ı nağd-i cân

*

Harç idüb sîm ü zeri nağd ideyin pireheni
Pirehensiz kocayın tek ben o sîmîn bedeni

*

Halâş olmaz yaķasın rûzigârın dest-i cevrenden
Başı göğse irişse ehl-i ‘aşkıñ gird-i bād-āsâ

Kafzâde 128, Riyâzî 134.

4580 Vechî

Vechî Bey, Gelibolulu, Mısır Mutasarrıflarından, vefatı H.1019, M.1610, Sicil ve Riyâzî Antakyalı olduğunu yazıyorlar.

Yokdır bedelim diyü beni o dilde yaķma
Bir dahı ölürsün şaķn âyineye baķma

*

Tâ ki girdi dost düşmenle muhabbet bâğına
Lerze düşdi cismime döndüm hâzân yaprağına

Sicill-i Osmânî c.4 s.603, Kafzâde 128, Sehî 134, Riyâzî 134.

4581 Vecîhî

Hasan Vecîhî Efendi, Dîvân-ı Hümâyûn Kâtiplerinden, Müverrih, Bahçesaraylı, vefatı H.1071, M.1660, Edirne Kapısı haricinde medfundur, Şeyh

Nazmî'nin "ola maḳām Vecîhî'ye cennet-i Firdevs" mısraı vefatına tarihtir, vefatı tarihini Safâî'nin 1070 ve Osmanlı Müellifleri ile Belîğ'in 1081 olarak kaydetmeleri doğru değildir.

Cefâya yüz tatarsa ol şeh-i bî-dâr müşkildir
Saña 'arz-ı nazlım ey dil-i nâşâd müşkildir

*

Gülzâre varub ol büt-i sîmîn-berimizle
Bir pâre açıldık dil-i ğam-perverimizle

*

Bilindi râz-ı 'aşkıım halka-ı âh-ı ateşimden
Benim şimden gerü Vecîhî dîde nem şaklar

*

Şanma haṭdır görinen la'î-i güher-bârında
'Aks-i ebrûsıdır âyine-i ruḥsârında

Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi'nde, numara 462/4
Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi'nde, numara 605

Şakâ-yık-ı Şeyhî c.1 s.810, Sicill-i Osmânî c.4 s.603, Osmanlı Müellifleri c.3 s.159, Safâî 621, Mecelle 434, Belîğ 114, Keşfi'z Zünûn Zeyli 1/537, Güftî 161.

4582 Vecîhî

Mehmed Vecîhî Bey, Vecîhî Paşazâde Şûrâ-yı Devlet A'zâsından Aziz Bey'in oğludur, Kolağası, H.1286, M.1869 tarihinde İstanbul'da doğdu, vefatı 27 Şevval 1321, M.1903, Rumeli Kabristanı'nda medfundur.

Ḳamersiñ dilleri pürnür iden ruḥsâr-ı alıñdır
Ḳamer kim ‘âlemi tenvîr iden naḳş-ı hilâliñdir

Nedendir mihr iderken müşterî-i ḥusniñi tâbân
Beni bu rütbe-i bî-tâb eyleyen tâb-ı cemâliñdir

Gehî ḥandân geh giryân olur dîvânedir göñlüm
Gehî dilşâd-ı vaşlıñ gâh esîr-i infî‘âliñdir

Şebistân-ı sitemdir köhne mâtem-i ḥâne-i ‘âlem
Anıñ fecr-i şabâhü’l ḥayr envârı ḥayâliñdir

Açılmış şerḥa şerḥa yârelerden ictinâb itme
Göñül her yâre kim cânân açar bir ḥusn-i fâliñdir

*

Her göñül vâşıl-ı sırr-ı menzil-i ‘irfân olmaz
Her nazar kâşif-i ser-levḥa-ı sübhân olmaz

Ḳâbiliyyet ola zâtındaki alsañ ‘ibret
Kerem ü serd-i feleki her gören insân olmaz

Sitem âzâde olur eylemeyen ḡayre sitem
Almasa âhımı gîsûsı perîşân olmaz

Son Asır Türk Şairleri 1963

4583 Vecîhî

Vecîhî Ağa.

Bu bāğda benim ol bāğbān-ı bī-ṭālī‘
Ki bûy-ı ğonce-i terden bile naşībim yok

Ne deñlü ḥaṣ ideyim bāğ ü zāğ-ı seyrinden
Yanımca beriyyet-fetān-ı dīl-ğarībim yok

Gören cefāsın ölür devr-i ḥaṣerdir diyerek
Vecīhī ben aña şādım hele raķībim yok

*

Sitemle ‘ālem-ārā dilberi inkār iderlerse
Vecīhī’niñ aña bir tarz ile cānānesin göster

Âsım 36.

4584 Vāḥdī veya Vāḥidī

İbrahim Vahdî Efendi bin Hacı Mustafa Efendi bin Mehmed Efendi,
Hacıoğlu Pazarcıklı, Hattat, Halep Kadısı, vefatı 12 Rebiül Âhir 1126, M.1714,
Eyub’da medfundur, Tezkire-i Sâlim’in matbu’ nüshasındaki tercüme-i hâlinde
bir yerde Vahidî ve diğer bir yerde Vecdî şeklinde yazılması yanlıştır.

Zülf-i siyāh yār ile dīl çekse āh-ı nev
Gūş-ı semāya ḥalka olur ol siyāh-ı nev

Ḥaṭṭ-ı ‘izār māh-ı mīzim gören didi
Kim mülk-i rūma geldi ḥabeşten sipāh-ı nev

*

Başladı bülbul figāna ġālibā nevrūzdur

Eyledi ‘uṣṣâkdan ‘arz-ı nevâ nevrûzdur

Şakâyık-ı Şeyhî c.2 s.447, Sicill-i Osmânî c.4 s.605, Osmanlı Müellifleri c.3 s.160, Sâlim 704, Tuhfe-i Hattâtîn 637, Mecelle 434, Kâmûs’ul A’lâm c.6 s.4653.

4585 Vaḥdî

Osman Efendi, Edirneli, vefatı H.1130, M.1717.

Sicill-i Osmânî c.4 s.605

4586 Vaḥdî

Cafer Çelebi, İstanbullu, Taczâde akrabasından, Edirne’de Harac Emîni, Kânûnî Sultan Süleyman devri şuarâsından, Edirne’de medfundur, Sehî Edirneli olduğunu yazıyor.

Kerem olub ol mehlikâ sūz-i şadâ-yı sâzla

Baş açub çözdü saçını çerhe girdi nâzla

Çerhe girmiş şanasın hürşid-i ‘âlemtâbdır

Zöhredir ya rakş ider gökden inüb i‘zâzla

Kebkebe reftâr öğredir tāvusa cevân gösterir

‘İşveler ta‘lîm ider pervâneye pervâneler

Şîve-i reftârına güftâr geldi çeng ü def

Okıdı bı mışra‘ı anlar bülend-âvâzla

Hey meded yağmaya virdi hânumân-ı şabrımı

Neyleyim ben Vaḥdiyâ ol dilber-i tınâzla

*

Bezm-i belâda Vahdî içmekde ğam şarâbın
Baş oldıñ ehl-i ‘aşka ayağı çeker yok

*

Câna sevdâlar şalub bu zülf-i ‘anber-sâ yine
Biñ belâya mübtelâ oldı dil-i şeydâ yine

‘Aşkdan perhîz idem şabr eyleyem dirdim velî
Şabrımı yağmaya virdi bir büt-i ra‘nâ yine

Sehî 115, Âşık Çelebi 111, Latîfî 357, Kafzâde 128, Riyâzî 134.

4587 Vahdetî

Hüsânzâde Ahmed Vahdetî Efendi, İstanbullu, Kadı, vefatı H.1079, M.1668, vefatı tarihini Safâyî’nin 1000 olarak kaydetmesi yanlıştır.

Çağınmış çurra-ı zülfi manendi iki sünbül
İki yapraklı güya ğonce-i ruhsâridir bir gül

Şakâyık-ı Şeyhî c.1 s.813, Sicill-i Osmânî c.4 s.604, Safâyî 622.

4588 Vahdetî

Osman Efendi, müvelliden Üsküplü muvattanen Edirnelidir, vefatı H.1135, M.1722, Edirne’de Ayşe Kadın Hanı yanındaki kabristanda medfundur.

Eli ehlinden al kim ola sîreti zâhir
‘Arâfet mihri dest ü zere girmekle ‘arîf olmaz

*

Celvetîyiz zâhir eğerçü sükündür dâibimiz
Rûh u serde çokdır ammâ rakşımız devrânımız

Dîvânı, Hâşim Paşa Kütüphanesi'nde, numara 85/2

Osmanlı Müellifleri c.1 s.182.

4589 Vaḥdetî

Mir Mehmed Vahdetî, Kazvinli, Kapıcıbaşı, Musâhip, Hattat.

Men bülbül-i gülzâr gül rûyi tû em
Âşüfte-i mecnûn şedde-i mûy tû em

Ger şîr-i nerrem ger hüner pür devrân
Tâ cân beh-beden-i hest sek-i gûy-ı tû em

Yümnî 25, Güftî 162.

4590 Vaḥdetî

Vahdetî Çelebi, İstanbullu, Sipâhî, Halvetî dervişlerinden.

Hâlîme nisbetle cümleten erbâb-ı kubûr
Arķ-ı semâvezde yatur her biri ehl-i şağûr

*

Desti yekdir dime şurâhîden
Vaḥdetî şâyed incine şîşeden

Ahdî 328.

4591 Vaḥdetî

Vahdetî Çelebi, Bağdatlı.

Ḳadd-i ḥam birle seni ḳo her ṯaraḑa çeksün felek
Zürbâz eline girmiş döndürir her yana dün

Kaḑzâde 128, Mecelle 434.

4592 Vaḥîd veya Resmî

Vahid Mehmed Efendi, İmam ve hatip, Sofyalı, Bursa Mahkemesi'nde Bâb Kâtibi, vefatı Şeyhî ile Mecelle ve Safâyî'ye göre H.1088, M.1677, ve Güldeste ile Gülzâr-ı İrfân ve Osmanlı Müellifleri ve Eslaf ve Belîğ'e göre H.1094, M.1682'dir, Bursa'da Pınarbaşı Kabristanı'nda Hazreti Üftâde Tekkesi yolunda medfundur, Safâyî'nin İstanbullu demesi yanlıştır.

Değil tenimde serâser nihâde penbe-i dâğ
Şabâ zemîne düşürmüş bahâr-ı ḥasretidir

Lebiñde zâhir olan nev-demîde-i ḥaṭṭıñ şanma
Kenâr-ı câmda naḳş-ı nigâr-ı ḥasretidir

Sezâdır eşk-i Vaḥîd olsa dembedem rîzân
Sevâd-ı çeşm-i teri çeşme serâ ḥasretidir

*

Te'sîr idüb o ğonce-femiñ bî-vefâliğı
Güllerde 'âdet itdi hezâr âşinâliğı

*

İki ebrû-ı ser-âmed değil ey mâh-ı liḳâ

Ḳābe ḳavseyn ol ednīyi ‘iyān itdi ḥudā

*

Ḥudā bu ḥusnle virmiş āb u tāb saña

Ne yüzle ola muḳābil yā āfitāb saña

*

Şubḥ-veş mihrinde şādık oldığım bilmez dime

Ey Vahīd ol muṭṭali‘-i envār bilmez kim bilür

*

Ḳomazsañ ey şabā āsūde ber-dil zülf-i dilberde

Yine āşüfteler ḥāṭır-ı perīşān olasun dirseñ

Şakāyık-ı Şeyhî c.1 s.813, Eslāf c.1 s.148, Osmanlı Müellifleri c.2 s.380, Güldeste 517, Gülzâr-ı İrfân 366, Safâyî 622, Mecelle 434, Belîğ 115, Güftî 160.

4593 Vahīd

Dilâver Ağazâde Ömer Vahīd Efendi, Enderunlu Dilâver Ağa’nın oğludur, İstanbullu, Reisülküttâb, vefatı H.1172, M.1758, Topkapı haricinde medfundur.

Görmedik Sultân Aḥmed Ḥān Ğāzî gibi biz

Şîr-i düşmengîr bir merd-i dilîr ü ḳahrimân

Eyledi bir nice destûr-ı hüner-i berân sîreti

Ḥıdmet-i mihr-i vekâletle meşâr bilbenām

İtmedim tafşîl-i keyfiyetle teksîr-i sevād

Cümleniñ bir vefḳ-ı icmāl iyledim ḥālin beyân

Halîfetü'r Rüesâ 98, Sicill-i Osmânî c.3 s.591, Osmanlı Müellifleri c.2 s.118, Fatin 435

4594 Vahîd

Mehmed Emin Vahîd Paşa, Reisü'lküttâb, Bosna Vâlisi, Kilisli, vefatı H.1233, M.1828.

Yâriñ vişâle ragbeti olmuş çe fâide

Şarf-ı ricâ zebânım ile âşinâ değil

*

Keşf-i râz itmez şalâbetkâr olan kable elfenâ

Yanmadıkça 'avd-ı seyr-i bûyın itmez âşinâ

*

Bu değirmân-ı fenânîñ elem devri amân

Dâne-i 'aqlımı un itdi elekdeneledi

Sefînetü'r Rüesâ 162, Fatin 436.

4595 Vahîd

Vahîd Çelebi, Serheng.

Virdi revnağ-ı 'ârız-ı gül tîynet-i dildâra hıat

Al kağıd üzre gûyâ kim yazıldı kara hıat

Âh kerem olmaz efsurde-i ağıârda

Țutmaz ey âyne ruğ bir vechile yehpâre hıat

Belig 115.

4596 Vahîd

Ahmed Vahîd Efendi, Hayda'da Beşâreli, Dîvân-ı Hümâyûn Kâtibi, Sultan Abdülmecid devrinde vefat etdi.

Şeb-i yeldâ-yı zülfiñ tārını bildim teemmülle
Hayâl-i vaşla beñzetdim mehrûyîñ taḥayyülle

Hayâliñ dânesiyle murğ-ı dil zârî şehirlerde
Düşürdün mâhîrvîm dâm-ı zülfe ḥâl-i fûlfülle

O çeşm-i fitne pürdâzîñ beni meftûn itdi
Ne yapsam neylesem bilmem ‘aceb bu ḥâl-i müşkille

Kimi gördün şafâyile cihâna geldi de gitdi
Elemdir kâr-ı ‘âlem anı def it câm ile mülle

Vahîd erbâb-ı şabrı telhî-i ğam zevkyâb eyler
Ḥaldır bu қоруқ ḥalvâ olur şabr u taḥammülle

Fatin 438, Sicill-i Osmânî c.4 s.606.

4597 Vahîd veya Emîn

Mehmed Emn Vahîd Efendi, Mehmed Efendi'nin oğludur, Defterdâr, Emin maddesine bak, numara 249.

4598 Vahîd veya Mahtûmî

Mehmed Mahtûmî Ağa, Mustafa Ağa namında birinin oğludur, İstanbullu, Mahtûmî maddesine bak, numara 3897.

4599 Vahîdî veya Câmî

Kazasker Hacı Hasanzâde Muhyiddin Mehmed Câmî Efendi bin Mustafa Efendi bin Kazasker Hacı Hasan Efendi, Câmî maddesine bak, numara 574.

4600 Vahîdî

Kazasker Hacı Hasanzâde Mehmed Vahîdî Paşa bin Kazasker Hacı Hasanzâde Muhyiddin Mehmed Câmî Efendi bin Mustafa Efendi bin Kazasker Hacı Hasan Efendi, vefatı H.935, M.1528.

Nâmeñi şanma kebûter ilede cānāna
Vādî-i ‘aşkdürür bunda kuş uçmaz ‘aşık

Kafzâde 128, Sicill-i Osmânî c.4 s.106 ve 110.

4601 Vahîdî

Vahîdî Efendi, İstanbullu, İmam, vefatı H.1083, M.1662.

Hâlet-i ‘aşkı beyân eyleyüb âdem ne disün
Hâlden bilmez o mustağnî-i ‘âlem ne disün

‘Ahd-i gül meclisi mül-i yâr-i perîşân kâkül
Böyle bir reşkâram bezmde cem ne disün

Lâl gördüm seherî bülbül-i âşüfte-dili
Dağı sultân-ı güle olmadı hemdem ne disün

Ġamze âfet revîş âfet o cefâcu âfet
Aña âdem dimesün fitne-i ‘âlem ne disün

Rûh vardır didiler şâyed nazmında Vahîd
Aña inşâfa nazar-ı ‘İsâ-yı Meryem ne disün

*

Serimde dâğ-be-dâğ heves ter ü tâze
Göñülde şad gül-i güلزâr-ı arzû tâze

‘Aceb mi olmasa harf-âşinâ-yı resm-i vefâ
Dağı tıfl-ı nû-âmûz ‘işvecü tâze

Nice itsün ‘âşık-ı nâdîde kâme meyl-i nigh
Ki çeşmi mest-i tegâfûl o tendhû tâze

Şarâb-ı nâz ruhın gül gül itse şâyandır
Mişâl-i gonce-i ra‘nâ o tâze bu tâze

Vahîdî tâze gazeller dinilse meclisde
Meyân-ı ehl-i dile düşse güftigû tâze

Safâyî 613.

4602 Vahîdî

Merkebcizâde Vahîdî Çelebi, Sultan Ahmed-i Evvel devrinde vefat itdi.

Hülle-i sebzî dikeş berg-i deruhtâne dilâ
Bir yeşil yaprağıle gel bezme âdemlik budır

*

Ne durırsıñ diseler bâğda serv-i çemene
‘Âşık oldım dimege durır o gül pirehene

Kafzâde 128, Sicill-i Osmânî c.4 s.605.

4603 Vahyî

Açuk Kadı oğlu Mustafa Vahyî Efendi, Manastırlı, Kiserye Kadısı, Hâverî Ali Efendi’nin biraderi, vefatı H.958, M.1551, Hasan Çelebi ile Beyânî Hâverî’nin hemşirezâdesi olduğunu yazıyorlar.

‘Aşka düşicek dimeyeyin kimseye rāzım
Habs-i nefes idüb nice dem bahre dalayım

*

Şağın mihrin umub gerdün-ı düne bakma ey Vahyî
Ki yumurta alan andan içinde şarısın bulamaz

*

Derdiyle pîr-i çerhıñ çün kâmeti dutar
Destinde dūd-ı âhım gūyâ kim bir ‘aşâdır

*

Çerh-i sergerdân geçer saña meh-i tâbânımla
Mâ huşl şimdi toköz kişi yürir bir cânla

Âşık Çelebi 112, Hasan Çelebi 337, Sicill-i Osmânî c.4 s.606, Beyânî 99.

4604 Vahyî

Ömer Çelebi, Diyarbakırlı, Kadı, vefatı H.1068, M.1657.

Dir gören ‘ârızını zülf-i sipehkârın ile
Böyle bir hûb ne dünyâda ne ‘uqbâda olur

Kûy-i dilberde seni Vaḥyî görenler dirler
Ḥûr u ḡilmânla olan cennet-i a‘lâda olur

Şakâ-yık-ı Şeyhî c.1 s.814, Sicill-i Osmânî c.4 s.606, Tezkire-i Amed 114, Mücîb 38, Seyyid Rızâ 104.

4605 Vaḥyî

Şeyh Seyyid Mehmed Vaḥyî Efendi bin Balat Şeyhi Seyyid Hasan Elnûrî Efendi bin Seyyid Mehmed Efendi bin Seyyid Abdulhâlık Efendi, İstanbullu, Sultan Selim Câmî’i Vâizi ve Balat’da Ferah Kethudâ Tekkesi Şeyhi, vefatı 21 Şaban 1130, M.1717, Eğrikapı haricinde pederinin kabri yanında medfundur.

Dîvânı, Emîrî Efendi Kısımında, Millet Kütüphanesi’nde, numara 492.

‘Aşk bir ateş imiş sîne de pünhân olmaz
‘Arz-ı ḥâl eylemeğe yârede imkân olmaz

*

Zevk-i vişâli firkat-i yâri bilen bilür
Keyf-i şarâbı renc-i ḥumârı bilen bilür

Bizden belâ-ı hicri sūâl eylemeñ anı
Zevk u şafâyı bûs u kenârı bilen bilür

Tîğ-ı nigâh-ı nâzımın ‘âlem şehîdidir
Vaḥyî o şûḥ-ı fitne ‘izârı bilen bilür

*

Çehre-sâ-yi resm-i pâ-y-i Aḥmed-i Muḥtâr olan
Neş'eyâb-ı feyz olub ser-tâ-ḳadem envâr olur

Ḥâkîpây-i şâh-ı mâzâğ-ı idenler tûtyâ
Dûrbîn-i bî-naẓîr-i 'âlem-i esrâr olur

*

Derûne la'l-i dilârâ gelür mi gelmez mi
Bu bezme sâğar-ı şaḥbâ gelür mi gelmez mi

Vücûd-ı şerḥa-ı dâğla gülistân itdim
'Aceb o ğonce-i zîbâ gelür mi gelmez mi

*

Ḥandesin fîkr it dürr-i nâyâb gelsün çeşmiñe
La'lini endîşe kıl ḥünâb gelsün çeşmiñe

Şakâ-yık-ı Şeyhî c.2 s.518, Osmanlı Müellifleri c.2 s.481, Sicill-i Osmânî c.4 s.606, Safâyî 629, Sâlim 703, Belîğ 116, Mecelle 435, Vefâyât-ı Ayvansarâyî 21.

4606 Vahyî

Hoca Vahyî Efendi, Ebrâillî, vefatı H.1233, M.1817, Topkapı haricinde şair Hoca Neş'et Efendi yanında medfundur, vefatı tarihini Sicill'in 1133 göstermesi yanlıştır.

Bahâne cûy-ı vuşlat oldığım yâre duyurmuşlar
Nifâḳ itmişler ammâ ma'nevî himmet buyurmuşlar

Bu rütbe bî-vefâlık eylemezdi ol kerem-pîşem
Seni sevmez diyü tağlît ider ba‘zı kudurmuşlar

Çekilmez gerçi hamyâze-i ‘aşkı ol kaşı yayıñ
Ne çâre sehm-i endâz-ı kader bugüne kurmuşlar

Dayanmaz ol kâdr-i mızrâb-ı nâz u cevre sulţânım
Derûnım sâz-ı nâ-sâzıñ kulağın pekçe burmuşlar

Nevâl-i vuşlat bâr-ı hıcâza kalmadı hâhiş
Bi-hamdillâh dil-i teşnem hakîkatla duyurmuşlar

Ser-i a‘dâya meydân-ı serkûyıñ iderdim teng
Semend-i bād-i pây-i himmet Vaḥyîyi yormuşlar

Fatin 439, Sicill-i Osmânî c.4 s.607.

4607 Vaḥyî

Receb Vahyî Bey, Konyalı Eskici Hacı Ali Ağa’nın oğludur, Miralay, H.1284, M.1867 tarihinde Konya’da doğdu, vefatı 3 Zilkade 1341, M.1922, Üsküdar’da Karacaahmed Kabristanı’nda medfundur.

Ey hilâl-ebrû yüzünden şemse irmiş inkisâf
Reşk-i kaddiñ i‘tidâl-i serve virmiş inḥirâf

Ḥubb-ı dünyâ ḥâil olmuş cân u cânân bînine
Meslek-i sevdâda bulmuş bedr-i vicdân inḥisâf

Cevher-i ‘aşkıñ esâsı imtizâc-ı nâr u nûr

İltifâtın zât-ı nefis rûha şalmış itilâf

Fikr-i dîdârınla olmuş muztarib mihr-i cân
Zîkr-i ruhsârınla bulmuş gonçe-i feyz inkişâf

Ġamze-i hûnhâra baĠ gûyâ ki cellâd-ı kazâ
Dîde-i Ġadâya baĠ gûyâ ki ‘aynı i‘tisâf

‘Arz-ı hâl itmek ‘abeşdir ey rumûz aña saña
Ġâlimi her ân lisân-ı hâlim eyler i‘tirâf

Son Asır Türk Şairleri 1944.

4608 Vahyî

Vahyî Efendi, İznikli, Kadı, Sultan Selim-i Evvel ev Âhir saltanatında vefat
itdi.

Eksik olmaz gönlümiñ bahşı ten-i şad-çâk ile
Fî mişâl bir tıfla beñzer dâim oynar hâk ile

*

Mihr-i ‘âlem ruĠlarıñdan aldı çün bir zerre tâb
Ġaşre dek yanar çerâĠındır söyünmez âfitâb

Âşık Çelebi III, Latîfî 358.

4609 Vedâ’î

Mehmed Vedâ’î Efendi, İnebahtılı, Muhâsebât ve Mukâtaât Kâtibi.

Câbecâ kühsâr-ı haĠrâda deruĠt-ı pür bahâr

Cîb-i Mûsâ'dan yed-i beyzâdır olmuş âşikâr

*

Çün görindi haţt-ı 'anbersâ ruḥ-ı ilyâsda
Tañ mıdır çeşmim gibi olsa kamû il yâsda

*

Zülf-i yârile perîşân oldu ey dil-i cân eşi
Bilmezem âḥir nola ol ḥaste-i hicrân eşi

Bir ağız la'l-i lebiñ şordım ne var kan itmedim
Çatlime kaşd itmesün gamzeñ ki biter kan eşi

Âşık Çelebi 113.

4610 Verdî

Ahmed Çelebi, Diyarbekirli, Reis-i Zergirân, vefatı H.1130, M.1717.

Rûyıña beñzedecek bâgda bir gül yoğ iken
Ne ḥaṭâ eylediler zülfine şebbû didiler

Bilmedim 'aqlımı dağıdan başımdan
Kimi kâkül kimi perçem kimi gîsû didiler

Tezkire-i Amed 115, Mecelle 435, Etrabü'l Âsâr 22.

4611 Vezni

Abdülkerim Efendi, Manastırlı, vefatı H.985, M.1577, Kiserye'de medfundur.

Dil h anesini yıkdı   n ol y r cef en
Yapdım der   d v r-ı  amı a a bin en

*

 addine g re diki  c mesini c n n  
Ol boy-ı serve deyi  a  sı gerek kem  n  

*

 Avrete meft n olan mecn n ferh dı gibidir
Vezni  neylers   a ub bir iki zenp reyi

Hasan  elebi 337, Bey n  100, Sicill-i Osm n  c.4 s.607.

4612 Vezni

Vezni  elebi,  znikli, vefatı H.986, M.1578.

Cil  vir  e m-i c na h kip y-i dil-rub yile
 a ın ke    ller g zi  boyarlar tuty yile

*

 ekdi  us-ı  az i rezm ide m nend-i dilber
 ılıcından feleki   an damlar ey mihr-i m n r

*

 am-ı z lfi   ekeyin her ne  adar m  kil ise
 l m mdir ba a g sterme h tt   eyle tır  

*

G sterse nola h   a bey niyle beni y r

Âşüftesiyim bunca zamândır ki ben anıñ

Hasan Çelebi 337, Beyânî 100, Ahdî 329, Riyâzî 134, Kafzâde, Sicill-i Osmânî c.4 s.607.

4613 Vezni

Seyyid Murtaza Çelebi, İstanbullu, vefatı H.1080, M.1669, Sicill'in ismini Seyyid Mustafa Çelebi diye yazması vefatı tarihini 1082 olarak göstermesi yanlıştır.

‘Âlemiñ ey vefâsız nû-civânın neyleriz

‘Ârife bir gül yeter ya gülistânın neyleriz

Küyini seyreyledik hem-sâye oldık kıddine

Servine çün ki irişdik bostânın neyleriz

Ėamzesin seyreyleyüb dilhasteyiz ebrûsına

Ol şeh-i Ėusniñ dağı tır ü kemânın neyleriz

Şakâyyık-ı Şeyhî c.1 s.814, Sicill-i Osmânî c.4 s.607.

4614 Vezni

Veznedâr Sinan Beyzâde Mustafa Çelebi, Veznedâr Sinan Bey'in oğludur.

Âsitânıñ görmeyelden çok zamân oldu baña

Ey dirîğâ Ėâne-i Ėasret mekân oldu baña

*

Derd enîsim dîde-i pür-eşkim câm-ı ‘işretim

Genc-i fırkatde müdâm eksik değildir şöğbetim

*

Eşiğinde o serviñ eşk-i seylâbın revân itdim
Nazar kılmadı ben üftâdeye gŭyâ ki kıan itdim

Âşık Çelebi.

4615 Vesîm

Abbas Vesîm Efendi bin Abdurrahman Efendi bin Abdullah Efendi, İstanbullu, tabib ve hattat, vefatı H.1173, M.1759, Edirne Kapısı haricinde medfundur. Osmanlı Müellifleri Bursa vefâyâtına dâir olan “Gŭlzâr-ı Sülehâ’da” Ömer řifâyî Efendi’nin oğlu olmak űzre mukayyedir diyorsa da Ömer řifâyî pederi olmayıp tabâbetde kendisinin birinci űstadı olan Tabib-i Padiřâhî Ali Efendi’nin űstadı ve kendisinin ikinci űstadıdır. Osmanlı Müllifleri’nde vefatının 1175 gösterilmesi de doğru deęildir.

Gŭnâhı çok Vesîmiñ kııl şefâ‘at maşşerde
řefi‘-i müznibîniñ âküflisiñ yâ Rasŭlallâh

Dîvânı, Ŭniversite Kŭtŭphanesi’nde, numara 483
Dîvânı, Ŭniversite Kŭtŭphanesi’nde, numara 43

Osmanlı Müellifleri c.3 s.242, Tuhfe-i Hattâtîn 668, Vefâyât-ı Ayvansarâyî 152, Keşfi’z Zünŭn Zeyli 1/537, Mecelle 436.

4616 Vesîm

şâfi’zâde Enderunlu Seyyid Ahmed Efendi, Ŭskŭplŭ, Seyyid Ahmed Efendi denmekle meşhurdur.

Reng-i cândır beyâz gerdeniñde târ-ı gîsŭler
Sevâd-ı sâye-i gŭldir ruřıñda ĥatt-ı ĥořbŭler

Hazer mihr itmeden her gün ider bir maṭla‘ı tenvîr
Nigâh itseñ ḳati hercâyîdir ‘âlemde mehrûler

*

Baḳmaz oldu dil-i mecrûḥıma çeşm-i siyehiñ
Rişte-i ülfeti kesdi gibi tîğ-ı nigehiñ

Şeref-i şoḥbet-i dildârı ümîd itme Vesîm
Hemnişîni ola mümkün mi gedâ pâdişehiñ

Sâlim 706, Kâmûsu’l A’lâm c.6 s.4687.

4617 Vesîm

Ahmed Vesîm Efendi, Müderriszâde Mektupçu Mehmed Sâlim Efendi’nin oğludur, Ordu-yu Hümâyûn Rûznâmecisi, Sultan Abdülmecîd devri şairlerinden, H.1220, M.1805 tarihinde İstanbul’da doğdu.

Müsellem-i mülk-i ‘âlem-i sürûr mekkârdır kâkül
Gürûh-ı ehl-i derde ḥâkim ü serdârdır kâkül

Du şad satır-ı sevâd ammâ muḥarrer kilik-i mûlarla
Ki levḥ-ı sâde-rûda sûre-i esrârdır kâkül

Vesîm-âsâ şala ehl-i kelâm ‘aşra her dürlü
Ki da‘vâda güvâh-ı ‘âdilim der kârdır kâkül

Fatîr 440, Sicill-i Osmânî c.4 s.607.

4618 Vaşşâf veya ‘Abdî

Şeyhülislam Vassâf Abdullah Efendi bin Mehmed Efendi bin Halil Efendi, Akhisarlı, hattat, Akhisar’da medfun Şeyh Müceddid Eddîn sülalesindendir, vefatı Zilkade 1174, M.1760, Eyub’da Siyavuş Paşa türbesi civarında kayın pederinin yanında medfundur, “ mevt-i ‘âlim mevt-i ‘âlem” cümlesi vefatına tarihtir, vefatını Râmiz’in 1173 göstermesi yanlıştır.

Bilindi sırr-ı la‘li harf-ı deşnâmiñ vürūdından

O şühîñ oldu müşbet nükte-i nâbüdü bûdından

*

Bilinmez ‘ârifîñ fevtinden ol kadar âşarı

Muḥk-i ḥâk ile sencidedir ḥusn-i ḥurd şimdi

*

Gehî eyler Ḥudâ bir derde ḍad ile müdâvâyı

İki dezd-i muḥâlif ḥāneye ḥasbî nigehbândır

*

Ümîd-i bezl-i himmet ‘âlemiñ nû devletânîñdan

Niyâz-ı sāyedir serviñ hemân naḥl-i revânından

Ḥayâl-i kâmet-i bālāsına ser tâ ḳadem yol yok

Geçilmez ol nihâl-i nuḥûtiñ mûy-ı meyânından

Şadâḳat ağniyâya öpdürir zeyl-i gedâyânı

‘Ayândır zergiriñ sîm-i muḥk-i imtiḥânından

Sicill-i Osmânî c.3 s.383, Osmanlı Müellifleri c.2 s.481, Tuhfe-i Hattâtîn 98, Mecelle 436, Sâlim 434, Fatin 440, Devhatü'l Meşâyih 98, Kâmûsu'l A'lâm c.4 s.3099, Râmiz 199.

4619 Vaşşâf

Hüseyin Vassâf Bey, Sadrazam Yusuf Kâmil Paşa bendelerinden Ürgüplü Hacı Osman Ağa'nın oğludur, İstanbullu, İstanbul Rüsûmât Baş Müdürü, 10 Muharrem 1289, M.1872, tarihinde İstanbul'da doğdu, vefatı 19 Cemaziyel Âhir 1348, M.1929, Rumeli Hisarı Kabristanı'nda medfundur.

İnzivâda zevk-i halvet buldı dil dildâr ile
Kevşer-i vuşlatdayım ben haydar-ı kerrâr ile

Sîne-i sinâya döndi kalb-i ateş-nâke bak
İn'ikâs-ı nûr-i pâki seyyidü'l ebrâr ile

Ol kadr-i müstağrak ezvâk-ı vahdetdir gönül
Vaşfına tākāt yetişmez nîrevî güftâr ile

*

Mübtelâ-yı hicr-i yârim nâlekâr oldım yine
Şevk-ı cânân ile âhîr bî-ķarâr oldım yine

Gül cemâli hâtıra geldikce oldım girye-rîz
Gülşen-i 'aşķında şeydâ berhezâr oldım yine

Bir zamânlar kûşe-i vahdetde bulmuşken şafâ
Şimdi keşret 'âleminde dîlfikâr oldım yine

Neşve-yâb-ı iltifât-ı yâr idim şubh u mesâ

Bir mücessem zevk iken mehcūr-ı yār oldım yine

Gel yetiş imdādına Vaşşāfının ‘aşk-ı ‘aşkına

Sīne-çāk zūr-ı ‘aşkım dāğdār oldım yine

Son Asır Türk Şairleri 1957.

4620 Vişālī

Mehmed Visālī Efendi, Niğdeli, Kütahya Kadısı, vefatı H.1057, M.1647, Kütahya’da medfundur, vefatı tarihini Mücīb 1030 ve Sicil ile Osmanlı Müellifleri 1056 olarak göstermişlerdir.

Tiğ-ı sitemle başımı gel itme kana ğarķ

‘Uşşāk içinde bendeñe lāzım değıl mi fark

*

Dil-i şūrīdemi ol yār-i cefācu alalı

Bekleyüb yollarını dīde-i ter şubḥ u mesā

*

Ateş-i ‘aşkıyla bir āh eylesem ‘ālem yanar

Sūz-i dilden nāle kılsam cümleten ādem yanar

Şem‘-i meclis gice yanarsa şabāḥın diñlenür

Bezm-i ğamda gör Vişālī’yi şabāḥ akşam yanar

*

Didiler yār gelür ḥüzni gider şām u seḥer

Bekledüm yolları ammā ne gelür var ne gider

Şakâ-yık-ı Şeyhî c.1 s.212, Osmanlı Müellifleri c.2 s.49, Sicill-i Osmânî c.4 s.162 ve 607, Kâmûsu'l A'lâm c.6 s.3687, Safâyî 619, Kafzâde 128, Beyânî 100, Hasan Çelebi 337, Riyâzî 135, Mücîb 38, Seyyid Rıza 104.

4621 Vişâlî

Ahmed Visâlî Efendi, Ruhalı, Piyâde Mukâbelecisi, vefatı H.1182, M.1768, Üsküdar'da medfundur.

Riyâzî 263, Sicill-i Osmânî c.1 s.261.

4622 Vişâlî

Îsâ Çelebi, Sünnetsiz Visâlî dinmekle meşhurdur, Aydınlı, Edirne'de Saray Hocası, Sultan Bayezid-i Evvel devri şairlerinden.

Dehânında gören zülfiñ evcin dir

Dirîgâ ki şoñı 'ömriñ 'ademdir

*

O gülendâmiñ seher ki gitse pâbûsına bād

'İzzet idüb berg-i gül anı birâz yir göster

*

Cânı cānâne îşâr eylemez nâkes raķîb

Şöyle şaķla anı ol sek şanki âdem cānıdır

*

Gözlerin gözler iken oldu gözi gözime düş

Göz ucuyla göze derken göze göz oldu fiten

*

Hicriñde gözüm yaşı göz yağmurına beñzer
Bir pâre diner dinmez başlar yine yağmaya

Keşfi'z Zünûn Eski Tab'ı c.1 s.525 ve Yeni Tab'ı c.1 s.819, Riyâzî 134, Sehî 90, Sicill-i Osmânî c.4 s.607, Hasan Çelebi 337, Kâmûsu'l A'lâm c.6 s.3687, Latîfî 359, Kafzâde 128.

4623 Vişâlî

Enderunlu Visâlî Çelebi, Dimetokalı, Sıpâhî, Sultan Selim-i Sâî devri şairlerinden.

Bir menzil alsa murâdım nişâned
Olsam hâlâş-ı cevri-i kemân-ı zamâned

Serpâ bürhene 'âşık-ı abdâl olub saña
'Üryân dâğ-ı 'aşkıñla toğmışdım anadan

'Ankâ-yı çerh beyza-ı mäh ile doğmadan
Murğ-ı dili uçurmuşdım âşiyâned

Ahdî Tezkiresi'nde İstanbullu olduğu yazılıdır.

Tayyarzâde Atâ Tarihi c.4 s.133, Ahdî 331.

4624 Vişâlî

Visâlî Çelebi, Sultan Bâyezid-i Sâî devri şairlerinden.

Ey benim gönüm serveri gözlerim nûrî murâd
Ben kuliñ irgör murâda eyleme gel nâmurâd

Tayyarzâde Atâ Tarihi c.4 s.109.

4625 Vişâlî

Hammamcızâde Sefer Efendi, Fârisî Ânesi dinmekle meşhurdur, İstanbullu, Âlî Tezkiresi'nde şöhreti Hacızâde şeklinde yazılıdır.

Rûz-ı hicriñ olalı zülf-i siyâhıñ şâmı
Şeb-i ğam oldu kara günlüleriñ eyyâmı

Çîni zülfine hâbeş memleketin beglerine
Bir gice mâh-ı ruhı seyrine virmem şâmı

Biz olmalusı iken itmesün aġyârı helâk
Girmesün kanımıza hançer-i hûn-âşâmı

Âşık Çelebi 113, Âlî Tarihi 220.

4626 Vişâlî

Şeyh İbrahim Efendi, Bursa Yenişehirli, Bursa Yenişehir'deki tekkesinde medfundur.

Osmanlı Müellifleri c.1 s.184.

4627 Vişâlî veya Firâkî

Şeyh Mustafa Firâkî Efendi, Trabzonlu, Firâkî maddesine bak, numara 3211.

4628 Vaşfî

Şeyh Vasfî Ali Gâlib Efendi, Şeyh Mehmed Zühdi Efendi'nin oğludur, vefatı H.1216, M.1801.

Bilāşek hāk-i pāyiñ kimyādır yā Rasūlallāh

‘Uyūn-ı ‘āşıkāna tutyādır yā Rasūlallāh

Günāhım olsa mānend hezārān kūh-ı kâf-āsā

Nigāhiñ olsa bir dem hep hebādır yā Rasūlallāh

Behişt-i heştı tezyīn eyleyen nūr-ı zuhūrıñdır

Żiyāsı nūr-ı zātıñdan nümādır yā Rasūlallāh

‘Azāb-ı dü zaḥı çekmez saña ümmet olan ādem

Feterdā saña ḥaḳdan bir ‘aṭādır yā Rasūlallāh

Osmanlı Müellifleri c.2 s.483.

4629 Vaşfı

Suyolcuzāde Enderunlu Mehmed Sâlih Vasfı Efendi, Suyolcular Kethudâsı Hacı Hasan Ağa’nın oğludur, Musâhib-i Pâdişâhî ve İslime Kaymakamı, 15 Rebiül Evvel 1222, M.1807, tarihinde İstanbul’da doğdu, vefatı H.1279, M.1862.

Cihānda ādeme ibkâ-yı nām itmek sa‘âdetdir

Anıñ esbâbı ammā ḥusn-i ḥıdmetle şadâḳatdır

Eğer dirseñ şu getirenle destīyi kıran birdir

Yine ehl-i vuḳūf ‘indinde tefrīki ne devletdir

*

Ey şāh-ı cihān bende-i fermānberıñ ‘ālem

Āsāyiş-i sāyeñile bütün hoş dil ü ḥarem

Bu luṭf-ı ḥudā dād ile sen eyle şafâlar
dilḥâhını iḥsân ide bedḥâhını pürḡam

Tayyarzâde Atâ Tarihi c.4 s.321, Sicill-i Osmânî c.3 s.316, Fatin 441.

4630 Vaşfî

Seyyid Ali Vafî Efendi, İstanbullu, Şûrâ-yı Devlet Baş Kâtibi, vefatı
H.1314, M.1896, Sünbül Efendi Kabristanı'nda medfundur.

Ey nebiyy-i feyz-ı baḥş-ı dū-cihân
Kim daḥîlânîñ bulurken fevz-i cân

Ben daḥîlîñ tâbîñi ide fiḡân
Ḳalmadı dilde taḥammûlden nişân

Gel yetiş imdâd-ı Vaşfî'ye amân

Osmanlı Müellifleri c.2 s.385.

4631 Vaşfî

Şeyh Ali Vafî Efendi, Küfevî Tekkesi Şeyhi Mahmud Râşid Efendi'nin
oğludur, İstanbullu, H.1267, M.1850 tarihinde doğdu, Küfevî Tekkesi Şeyhi,
veftaı 26 Cemaziyel Evvel 1328, M.1910, Dıraḡman Câmî'i hazîrasında pederi
yanında medfundur.

Nevbahârîñ başkadır te'sîr-i feyyâzânesi
Cilvegâh-ı şâdmânıdır hezârîñ lânesi

Reşk-i baḥş-ı beyt ma'mûr oldu ser tâ ser bugün

Bir perîniñ şem‘-i ‘aşkıyla gönül kâşanesi

Nâzenînân-ı zamânîñ ‘işvesi pek başkadır

Dil nasıl olmaz görünce bunlarıñ dīvānesi

Nâzı mağbûṭ-ı melâḥat gamzesi saḥḥâr-ı ‘aşk

Aldı ‘aqlım ol perî ayâ kimiñ cānānesi

Şive-i güftârıma dildâdedir erbâb-ı dil

Vaşfiyâ üslûb-ı eş‘ârîñ budır şāhānesi

*

Bî-ḳarâr eyler hezâr zârı feyz-ı nevbahâr

Nişvedâr eyler dil-i ğam-ı ḥârı feyz-ı nevbahâr

Livaḥşillâh zöhre-i zehrâyı gûnâgûn ile

Pek güzel zînetliyor eşcârı feyz-ı nevbahâr

Baḳ nasıl terşi‘a himmet eyliyor her şubḥdem

Cevher-i şebnem ile ezhârı feyz-ı nevbahâr

Her varakda müncelî nûr-ı bedî‘î-i ma‘rifet

Cizyedâr eyler uli’lehbârı feyz-ı nevbahâr

Vaşfiyâ rûy-i zemîn olmaḳda maḥsûdâram

Pür ṭarâvet itmede gülzârı feyz-ı nevbahâr

Son Asır Türk Şairleri 1948, Osmanlı Müellifleri c.2 s.273.

4632 Vaşfi

Rüstem Vasfi Efendi, Sofyalı, İsfendiyâr Bey sülalesinden, H.1259, M.1843 tarihinde hayatda idi.

Ne cevri-i âşinâne düşmüş bî-dînden feryâd
Hemân ol çeşm-i mest dilber-i hûdbînden feryâd

‘Abeşdir şanma gülbanîñ enînim sâha-ı tende
Gönül eyler hırâs-ı gamze-i hûnînden feryâd

Şarîr-i hâme şanma yazarken vak‘a-ı hâlîm
Kalem eyler elimde tâlî‘-i pür-kînden feryâd

Hezârîñ nef‘asın âhenge nisbet eyleme Vaşfi
İder derd-i firâk gonce-i bârından feryâd

Kâmûsu’l A’lâm c.6 s.3687, Fatin 442.

4633 Vaşfi

Vasfi Efendi, Temürhisarlı, Malkara Kadısı, Sultan Bayezid-i Sâni devri şairlerinden, Malkara’da medfundur, Temürhisar Serez’e pek yakın olmasıyla bazı me’hazler Serezli diyor.

Bir meh bed mihr için çerh itdi sergerdân beni
Gör neniñ gibi gün için şakladı devrân beni

Gördiler şeydâlığım ‘aşkıñda zindân itdiler
Sînesinde şakladı cânı gibi zindân beni

Ben dimezdim halka sen gül yüzlüñiñ râzın velî

O da yansun defter-i dīvān ider destān beni

*

Her ki hicriñde nazar eyleye cānā tenime
Mūyı şandır ki anı düşmüş ola pirehenime

*

‘Ömrim oldukça güzel sevmiyeyin derdim līk
Nideyin bu dil-i şeydā beni yalān itdi

*

Yā Rab nolaydı ‘ālem içinde dil olmasa
Bārī olursa her güzele māl olmasa

*

‘Aks-i ruhsārīñ seniñ bu dīde-i hūnābda
Gūyā berg-i gül-i terdir şarāb-ı nābda

Kendiniñ ‘aksin görüb şu içre kıddin şandı serv
Qalmadı ol hayretde yıllar der kenār-ı ābda

*

Bu demde nūş kıl cānıñ cān kıatmaq dilerseñ
Anı kim ehl-i hikmet dir bedende rūḥ-ı şānīdir

*

Derd āteşini hūn-ı dilim şu‘lelendirir
Şol kıatre gibi āteşe damlar kebābdan

*

Hemdem sâyemdirir ahşam olunca ol dağı
Okumazsan mumla ey mäh gelmez yanıma

*

Dil şabrederdi vaşlıñ ümīdiyle hicriñe
‘Ömrüm gibi ecel dağı müsta‘cel olmasa

*

Vaşfi pīr-i nātuvān için
Öldi diyü rivāyet itmişler

Günde biñ kere öldiğini görüb
Biñde birin hikāye itmişler

*Latîfî 360, Âşık Çelebi 113, Hasan Çelebi 337, Kâmûsu’l A’lâm c.6 s.3687,
Beyânî 100, Kafzâde 128, Sehî 77, Riyâzî 135, Sicill c.3 s.607.*

4634 Vaşfi

Vaşfi Çelebi, Kesriyeli.

Semend-i tab‘ım etdi ‘arşa içre cevlanı
Erenlerden eğer himmet olursa aldı meydânı

*

Dâr-ı fenâda dil şaçuña tâ aşılmağı
Manşūr-vār ‘aşkla adı çekilmedi

*

Naķş olmışdı ‘aşķ-ı nigârîñ dil içinde
Olmamış iken şûret-i âdem gül içinde

Âşık Çelebi 114.

4635 Vaşfı

Abdurrahimzâde Musatafa Vasfı Efendi bin Konyalızâde Abdurrahîm Kirâmi Efendi bin Abdulkadir Hamîdî Efendi, İstanbullu, hattat, Tezkire sahibi Konyalızâde Hasan Çelebi’nin amcazâdesidir, vefatı H.1003, M.1594, Edirne’de medfundur.

Küşte-i hañcer-i hûnrîziñ idersiñ seveni
Ey gül-i bâğ-ı laṭâķat seven olsun mı seni

Sînede râz-ı ğamîñ var idüğün bilmezsîñ
Nola çâķ eylerisem hañcer-i hicriñle teni

Servi pâbeste ider şîve-i reftâr ķaddi
Zülfî âşüfte ķılur sünbül berg-i semeni

Dâğlar yakmağla zâr u zebûn itdi dili
Bir iki mangırı çok gördi bize çerķ-ı denî

Şahñ-ı gülzâr nola dilkeş olursa Vaşfı
Ki giyübdür bugün eğnine libâs-ı çemeni

*

Leb-i la‘l-i kehribârîñ seniñ cāndan ‘ibāretidir

Nihâl-i kâmetiñ cânâ kıyâmetden ‘alâmetdir

Tuhfe-i Hattâtîn 532, Kâmûsu’l A’lâm c.6 s.3687, Hasan Çelebi 338, Beyânî 100, Vefâyât-ı Ayvansarâyî 149.

4636 Vaşfi

Hüseyin Vasfî Efendi, Diyarbekirli, Diyarbekir Rûsûmât Nezâreti Kâtiblerinden.

Benim hâl-i perîşânımdan almaz mı cihân ‘ibret

Haîadır ‘aşîka şimdengerü hûbân ile ülfet

Tezkire-i Amed 115.

4637 Vuşlat

Hasan Vuslat Efendi, Halvetî Şeyhlerinden olduğu dîvânından anlaşılmaktadır, şura tezkirelerinde ve vefâyâta dair olan eserlerde hayatına dair bir kayıt ve mâlumâta tesadûf edilemedi.

Dîvânı, Ali Emîri Efendi Kısımında, Millet Kütüphanesi’nde, numara 494

Dîvânı, Hacı Mahmud Efendi Kısımında, Süleymaniye Kütüphanesi’nde, numara 3683

Dîvânından alındı.

4638 Vuşlatî

Vuslatî Çelebi, Sofyalı, Kadı, vefatı H.997, M.1588, Emînî’nin “ Didi hâtif vâ-y gitdi Vuşlatî ” mısraı vefatına tarihtir.

Eşk-i çeşmim mâni‘ olur zülf-i cânân seyrine

Şan şu başıdır yasâğ itdi karamân seyrine

*

Dilâ peykân-ı hicriñde yürek kim ğarķ-ı ħûn olmış

Dehân-ı ğoncesi fikrine varub sernîġûn olmış

Ahdî 330, Hasan Çelebi 337, Sicill-i Osmânî c.4 s.609, Beyânî 100, Riyâzî 135.

4639 Vuşlatî

Ali Bey, Öziçeli, Semendere Alaybeyi, vefatı Muharrem 1100, M.1688.

Gâhi ħayâl-i zülf-i ħam ender ħam eyleseñ

Mecnûn-ı ‘aşķ bendini muĥkem eyleseñ

Gülşende bâdeyi gül-ter yerine tutub

Ol bezm-i sâġar-ı ‘araķı şebnem eyleseñ

Olmaz mı ey ṭabîb-i mesîḥâ nazar kim

Ol sîneyi bu zaḥm-ı dile merhem eyleseñ

*

Telâfî-i vefâyı dehrden ol kim hırâs eyler

Ne memnûn oldığın ister ne luṭfin iltimâs eyler

Giyer ‘îdiye herkes câme-i nev lik ġurbetde

Felek bu Vuşlatî’niñ bûsisin köhne palâs eyler

Şakâyık-ı Şeyhî c.2 s.95, Sicill-i Osmânî c.4 s.609, Safâyî 616, Sâlim 707, Beliğ 112.

4640 Vuşlatî

Vuslatî Çelebi, hayatına dair fazla mâlumât bulunamadı.

Âteşi-i kenârı kâfir uyğucunuñ dibi

Ehl-i şafâya mesken olur mı bunuñ gibi

Kafzâde 128.

4641 Vuşlatî

Ahmed Vuslatî Efendi, Top Arabacıları Ocağı Ağası Hacı Veli Ağa'nın oğludur, Üsküdarlı, Top Arabacıları Kethüdâsı.

Der eşkim şadef dîdede nâsefte iken

Anı hep rişte-i müjgânıma manzûm itdim

*

Pâyimâl-i esb-i nâzıñ oldıgım devlet yeter

Sînem olsun şehsuvârım rahşıña bir nev zemîn

*

İtdi sevdâger diliyçün arzûyı nevbahâr

Oldı kāmım neş'eyâb müşk-bûyı nevbahâr

Zülfî sünbül hattı çemen ruñı gül benefşe hâldır

Güldi açıldı yine vaqtinde rûy-ı nevbahâr

Vuşlatî bir gül'izâra mâilem bülbül gibi

Eylerim şeb tâ şehir hây u hüy nevbahâr

*

Ġonce-veş gülzâr-ı ġamda ġâtırım pr-ġndır
Anıñçün dâġlar snemde hep glgndır

*

Neş’edâr bâġ-ı ‘adn oldu ġemen nevrzdur
Baġř-i feyz  zver bâġ eyleyen nevrzdur

Vuşlat cām-ı lebāleb nş idüb ġek sneye
Ġonce-leb bir āfet-i şrn-sġan nevrzdur

Sālim 707, Safāy 636.

4642 Vuşl

Kazasker Mehmed Efendi, Sultan Selim-i Sān’nin řehzādeliġinde Kapıcı Başısı olan Abdullah Aġa’nın oġludur, Molla Ģelebi, Hubb Mollası ve Kapıcı Bařızāde şhretleriyle meşhurdur, İstanbul Kadısı, H.930, M.1523 tarihinde doġdu. vefatı 11 Recep 998, M.1589, Eyüb’da debbāġhane karşısında kayın validesi Hubb Aişe Kadın yanında türbe-i mahssada medfundur. Hadgat’l Cevāmi’, Sultan Murad-ı Sālis musahibi Hubb Aişe Kadı’nın zevci olmakla “ Hubb Mollası” lakabıyla şöhret bulmuştur diye yazıyorsa da, Vusl Mehmed Efendi Hubb Kadın’ın zevci olmayıp, damadı olduġu gibi Hubb Kadın da Sultan Murad-ı Sālis’sin musahibi deġil Sultan Selim-i Sān musahibidir, ancak Murad-ı Sālis zamanına kadar muammer olmuştur.

Mihr-i ‘ālem kşt ider eřrāf-ı ġerġı sbes
Olamaġa sen āfitāb-ı ġusne bir dem rber

M meyānnla dehānn baġř itdiñ yok yere
Ķaldı fark olunmadı biri birinde mbem

*

Aldanub âl-ı raķîbe dime rāz-ı ‘aşķı
Virme ey dil şaķın imānını şeytān eline

*

Düşer mihriñden esīme necm-i eşkim bir nice gündür
Baña yār olmadı t̄ali‘-i sitārem kıatı düşküñdür

*

Tiğın alsa beni öldürmeğē cānān eline
Haķķ-ı cānımdırır ammā bulaşır kıan eline

Dest-i zülfiñ ki kıaçan kıabz ide hāl-i ruķıñı
Şanurum aldı yine kūyını çevgān eline

Şakāyık-ı Nev’izāde 311, Sicill-i Osmānî c.4 s.128, Osmanlı Müellifleri c.2 s.475, Kāmûsu’l A’lām c.6 s.3688, Hadîgatü’l Cevāmi’ c.2 s.82, Hasan Çelebi 338, Beyânî 101, Âşık Çelebi 114, Ahdî 48.

4643 Vuşûlî

Küçük Bâlî Paşazāde Mehmed Bey, Küçük Bâlî Paşa’nın oğlu ve Yahyalı Ailesinden, Üsküplü, Ümeradan olup elyevm Macaristan’da bulunan Arad şehrinin Uç Beyi idi, vefatı H.1000, M.1591, Üsküplü Vâlihî’nin “Kabrini nūr eyle yā rabbu’l enām” mısraı vefatına tarihtir, Sicill’in vefatı tarihini 1007 göstermesi doğru değildir.

Eğer dāmānıña irmezse destim künc-i hāsetde
Elim yaķañda ey serv-i ser-firāzım kıyāmetde

*

Gül gibi çünkü küşâd oldu ğazâ meydânı

Lâle-renk eyledi hûn-ı şühedâ meydânı

*

O meyânda güzel ol zülf-i semen-bû da güzel

Kılca yok farkı begim o da güzel bu da güzel

*

‘Ârızında hâl-i ‘anber-bârın ey yüzi ağ

Her kaçan seyr itsem olur baña her tağ üstü bāğ

*

Olub serpâ bürehne baħr-i ‘aşka dalmak isterler

Budur abdallar ‘aşkında ‘üryân olmağa bā‘is

*

Çeşm-i bīmārından ayru baña sağ olmak ne güç

‘Âşık-ı ğam-dideye gözden ırāğ olmak ne güç

*

İştiyākım şöyledir ol sākī-i cān-baħşe kim

Bulıbilsem şuyun içerdim yuyub ayağını

*

Baħr-ı husn içre nola ey der yekdâne saña

Ger şadef dāye olub lü’lü’ olursa lālā

*

Ṭarz-ı bâķīye Vuşûlî yürü uydur şi‘rin
İdegör ķā‘ide-i āb-ı hayâtı icrā

Keşfi’z Zünûn Eski Tab’ı c.1 s.525 ve Yeni Tab’ı c.1 s.819, Hasan Çelebi 339, Beyânî 101, Kâmûsu’l A’lâm c.6 s.4688, Âşık Çelebi 115, Sicill-i Osmânî c.4 s.609, Riyâzî 135, Kafzâde 128, Âlî Tarihi 301.

4644 Vuşûlî

Hamza Vusûlî Çelebi, Germiyan’da Şuhud Kasabalı, Erzurum Kadısı, vefatı Şevval 1003, M.1594.

Yüz sürüb ayağıña ağlasa bu dīde-i ter
Ter düşer gözlerime hāk-i rehiñ ey gülter

Şāhırāhıñda ele girse ayağıñ tozını
Kaħl iderdi gözine zümre-i erbāb-ı başar

Şaķın eşkim seni zincīre çeker serv mişāl
Ķāmet-i yāre ulaşma yūri var ey ‘iz ‘ar

*

Hublar içre gönül bir ser tırāşa eğdi baş
Māsivā-yı ‘aşķı başdan eyledi berber tırāş

Kâmûsu’l A’lâm c.6 s.4688, Kâtip Çelebi Fezlekesi c.1 s.58, Şakâyık-ı Nev’izâde 393, Hasan Çelebi 340, Sicill-i Osmânî c.2 s.252.

4645 Vaşlî

Vaslî Çelebi, Sofyalı, Muarrif (Ta’rîf Hân)

Nice teşbîh ideyin kendüne mâh-i nevi
Za‘fımın kuvveti var kuvvetimin za‘fı mevi

Ruḥ-ı alındaki ḥasret-i güneş üstünde şafaḳ
Ya meḡer etsin ruḥsârın olsa ‘ulvî

*

Telef kıılma beḡāyet şaḳla malı
Ki zîrâ malı ḡāyet şaḳlamalı

Kemâl-i fazl olubdır gerçi maṭlûb
Kemâlin dahı mâl olduḡ malı

Ahdî 330.

4646 Va‘dî

Mehmed Efendi, Bursalı, Müderris ve Bursa Mahkemesi’nde Kısmet Kâtibi, vefatı 19 Rebiül Evvel 1059, M.1649, Bursa Şerafeddin Paşa Câmî’i hazîrasında medfundur, Muhtârî’nin “Lafzen ve ma‘nen didim muḥtâriyâ târiḡini, Va‘dî Beg elli ṭoḡuzda eyledi intikâl” beyti vefatı tarihidir.

Baña ey tıfl-ı nevreste atarsañ ṭop idüb berfi
Dimezsin kim düşer birgün soḡuḡluk ḳalb-i bîmâre

*

Başḳa bûyı çalsa yüridir şalınub nâz ile yâr
Ḳadd-i mevzûnı şanavber gibi bâlâ mı deḡil

Şalma girdâb-ı ğama felek dili lutf eyle
Esme ey bād-ı muhālif meded eyyāmı zuhal

*

Görüb cāmı hilāl-āsā tamām it sâkiyâ devri
Çıkar burc-ı sa‘âdetden ider ol mehlikâ devri

‘Aceb mi devr idersem Ka‘be-i kevneyni dildârıñ
Beğâyet hoş gelür herdem baña zevk u şafâ bu devri

Metâ‘-ı vaşlıña Va‘dî nişâr-ı naqd-i cân itse
Şaķın dönderme pāzârı geçer şaķn u bahâr devri

Şakâyyık-ı Şeyhî c.1 s.814, Sicill-i Osmânî c.4 s.609, Osmanlı Müellifleri c.2 s.479, Güldeste 515, Belîğ 116, Gülzâr-ı İrfân 363, Vefâyât-ı Ayvansarâyî 165.

4647 Va‘dî

Ahmed Efendi, Üsküdarlı, Üsküdar Mahkemesi Başkâtibi, vefatı H.1094, M.1682, Üsküdarlı Sırrî’nin “Fıkr-i lütfiñla Hudâyâ didiler târihin, rûh-ı Va‘dî bula envâr-ı cemâliñle neşât” beyti vefatına tarihtir. Belîğ’in vefatı tarihini 1095 göstermesi doğru değildir.

Ki şîşeye ki cām-ı zıyâ göstere şunma
Şûfî cân elin göz göre âteşlere şunma

Maķşûdın eğer bir gül ise al bezmden
Ammâ kef-i sâķide olan sâğara şunma

Câiz ki ola mazhar-ı âşâr celâlî

Zinhâr yazub nâme o meh bilire şunma

*

Çazâ yâr değil aşub fitne fitne-sâzındır

Ecel hayrân tîğ-ı ğamze-i sermest nâzındır

*

Girme bir avuc ғанıña sâğar gibi ey dil

Meclisde şağın cām-ı leb-i dilbere şunma

Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi’nde, numara 285

Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi’nde, numara 5554

Şakâyıık-ı Şeyhî c.1 s.815, Sicill-i Osmânî c.1 s.224, Safâyi 614, Âsım 36, Beliğ 116, Mecelle 436.

4648 Vefâ

Şeyh Musluhiddin Mustafa Vefâ bin Ahmed bin Yahya Es’sadrî El’konevî, Şeyh Vefâ, İbnü’l Vefâ namlarıyla da meşhurdur, Konyalı, vefatı 2 Ramazan 896, M.1490, İstanbul’da namına mensup mahallede türbe-i mahsusada medfundur. “İlâ rahmet-i rabbih” ve “Huld-i birîn” cümleleri vefatına tarihtir.

Yazdığım çünkü ezelde dost tağyîr eylemez

Her ki ‘ârifdir bu sırrı bildi tedbîr eylemez

*

Yağ beni ‘aşğ âteşiyle yâ Vedūd

Kül olunca cümle eczâ-yı vücūd

Şakâ-yık-ı Mecdî 251, Lügat-ı Tarihiye ve Coğrafya c.7 s.117, Latîfî 48, Mecelle 436, Osmanlı Müellifleri c.1 s.181, Kâmûsu'l A'lâm c.6 s.4688, Vefâyât-ı Ayvansarâyî 74, Kâfile-i Şuarâ 33.

4649 Vefâ

Müstakîmzâde Şeyh Mustafa Vefâ Efendi, Kadı Mehmed Müstakîm Efendi'nin oğlu ve Müstakîmzâde Süleyman Sa'deddin Efendi'nin amcasıdır, İstanbullu, hattat, vefatı Recep 1136, M.1723, Edirne Kapısı haricinde Emir Buharî kurbında Sart Tekke arkasında pederi civarında medfundur.

Pederi İçün Söylediği Vefat Tarihi

Dil-i şâf Vefâ târîh-i vefât-ı vâlidin yazdı

Meḥmed Müstaḳîmi hemdem ider dâr-ı me'vâda

Sâlim 708, Tuhfe-i Hattâtîn 539, Mecelle 437.

4650 Vefâ

Ahmed Vefâ Bey, Hicaz Vilâyeti Mektupçusu Trabzonlu Mehmed Behçet Efendi'nin oğludur, 5 Muharrem 1285, M.1868 tarihinde doğdu, vefatı 9 Zilhicce 1318, M.1900, Üsküdar'da Karacaahmet Kabristanı'nda medfundur.

Bir seḫer vaktinde çıkmıştım şu 'âlî ṭağlara

Maşrıkıñ virmişdi zînet rengi 'âlî ṭağlara

Her ṭaraf pür-şamt ü ḫayret bir lisân-ı ma'nevî

İyliyordu şanki taḫrîr-i mâl ṭağlara

Ḳalbime bir ḫüzn rûmânı dolar bilmem niçün

Her ne dem 'aṭf-ı nigâh itsem şu ḫâlî ṭağlara

*

Memnûn bilirim gönlümi maḥzûn imişim ben

‘Âkıl şanurım kendimi mecnûn imişim ben

Dil ‘âlem-i tenhâda seni gördüğü demler

Ḥandân görünürken saña dil-ḥûn imişim ben

Ġâib iderek kendimi fark itmemişim hiç

Ol mertebe ḥâlimce dīgergûn imişim ben

Son Asır Türk Şairleri 1967, Osmanlı Müellifleri c.2 s.291.

4651 Vefâ

Mehmed Vefâ Efendi, Ebu’l Vefâ, Belgradlı Müslüm Ahmed Efendi’nin oğludur, Belgradlı, On ikinci asr-ı hicrî şairlerinden.

Ḥasret-i ḥusn-i Belğrâd ile her şâm u seḥer

Ṭuna vü Şavâ gibi durmaz dü çeşmim ağlar

Osmanlı Müellifleri c.1 s.166.

4652 Vefâyî

İmam Kılılı Mirza, Şah Ruh mirza’nın oğludur, vefatı H.1213, M.1895.

Ârif Hikmet 64.

4653 Vefâyî

Şeyh Ebubekir Vefâyî Efendi, Mevlevî, vefatı H.991, M.1583, Halep’de medfundur, “Yâ şems-i şeref” cümlesi vefatına tarihtir.

Hizbü izâ kılllet kıble'l esrâri ekvâlek
Ve illâ felzûmi elşumtu ekûyi lek

Ve lâ tuḥaffifu bibezzil el'esrâr şekâlek
Femen sevâek el'serek minke eşkâlek

Esrar Dede 298, Semâ'hâne-i Edeb 246.

4654 Vefâyî

Hacı Ethem Bey, Tiranlı, tezkirelerde hayat ve hüvyetine dair bir kayıt ve mâlûmat yoktur.

Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi'nde, Numara 1017

Dîvânından alındı.

4655 Vefdî veya Mecbûr

Zaimzâde Ahmed Mecbûr Efendi bin Mehmed Said Efendi bin Mülkiye Kaymakamlarından Abdah Nâib Efendi, Çankırlı, Mecbûr maddesine bak, numara 3748.

4656 Vefkî

Şeyh Ahmed Vefkî Efendi, Ramazan Efendi'nin oğludur, Üsküdarlı, Dırağmân Zâkiri denmekle meşhurdur, Çevrelili, Ali Paşa Câmi'i'nin Cuma Vaizi, Dırağmân Tekkesi'nin Müezzîn-i Evveli ve Sivâsîzâde Tekkesi Şeyhi, vefatı H.1165, M.1751, Sivâsî Efendi Türbesi haricinde medfundur. Vefâyât-ı Ayyansarâyî'de isminin Ahmed Rıfkı vefatı tarihinin 1160 olarak kaydedilmesi doğru değildir.

Gülşende bezm-i nâleşimiz bûlbüle beñzer
Ruḥsârîde ol ḡonce-dehânîñ güle beñzer

Bağlandı dil-i Vefkî diyü eyleme ta‘nı
Var mı görelim bir dahı ol kāmile beñzer

Şakâyyık-ı İsmet Efendi 1012, Vefâyât-ı Ayvansarâyî 59, Tuhfe-i Hattâtîn 642.

4657 Vak‘î

Okçuzâde Ahmed Vak‘î Efendi bin Nişancı Mehmed Paşa bin Okçuzâde Mehmed Paşa, Müderris, Hattat, Şeyhülislam Bahâyî Efendi Tezkirecisi, vefatı Zilkade 1060, M.1650, Şeyh Vefâ Türbesi civarında medfundur, Tuhfe’de isminin Ahmed Ref‘î şeklinde yazılması doğru değildir.

Serfürû eyleyemez salţanat-ı dārāya
Yāy-ı ümîdi çeken dāmen-i istignāya

Leb-i dildārı gören sāğar-ı gülgün üzre
İki berg-i gülder kıondı sanur şahbāya

Kākül-i yār ider hayli yukarudan pervāz
Sāye-i zülfi düşer mihr-i cihān-ārāya

Bilmeziz mesned-i devlet nicedir ey Vak‘î
Bezm-i ‘ālem değmez bu kadar ğavġāya

Şakâyyık-ı Şeyhî c.1 s.228, Safâyî 619, Tuhfe-i Hattâtîn 82, Belîğ 116.

4658 Vak‘î veya ‘Atâullāh

Tefsîrîzâde Mehmed Atâullah Efendi, Mehmed Tefsîrî Efendi’nin oğludur, İstanbul Kadısı, H.1050, M.1640 tarihinde doğdu, vefatı 24 Şaban 1129, M.1716,

Eyüb’da türbe haricinde medfundur, Mecelle’nin vefatı tarihini 1139 olarak kaydetmesi yanlıştır.

Ruḥsārına o şuḥ ki zülfin niḳāb ider

Ebr-i bahārı perdekeş āfitāb ider

Üstād-ı şun‘ nokṭa-ı müşkīn ḥālīñi

Ḥüsn-i ḥaṭṭ ile bir gün olur bir kitāb ider

Ruḥsār āteşini ‘araḳ-rīz-i şerm olub

Seyreylese cemālīñ güller ḥicāb ider

Bir gün eser nesīm-i bahār şabāḥ-ı feyż

‘Uzlet-nişīn-i künc-i ğam fetḥ-i bāb ider

Elbette rūzigār ile Vaḳ‘ī ğubārımız

Bir āsitān-ı ‘adle varır intisāb ider

*

Hezārān müjde ey dil kim ‘aceb ferḥunde dem gördiñ

Bahār-ı bāġ-ı şoḥbetde açılmış ğonce-fem gördiñ

Ḥalāş olmaz perīşān itse de bād-ı şabā zīrā

Dili ber-beste-i zincīr-i zülf-i ḥam be ḥam gördiñ

Bu bezm-i pür-neşāt içre şu deñlü neş’e var dilde

Şanursıñ bir nefesde bir nice pür-cām-ı ḥam gördiñ

Semend-i ṭab‘-ı Vaḳ‘ī’ye ne mümkin hem ‘inān olmaḳ

Anıñçün zümre-i erbāb-ı nazmı pür-elem gördiñ

*

Güliñ şādāb u ḥandān olduğını şanma şabādandır

Açılır bir iki günlük o bir bād-ı hevādandır

Değildir bā'ış-i feryād-ı bülbül revnağ-ı gülzāre

Fenāsın yād ider nāleşleri cümle fenādandır

Hezārıñ nāledir kārı değil āyīn-i pervāne

Vücūdıñ eylemek ifnā o 'aşk-ı bī-riyādandır

Bu nazm-ı sūznāke reşk idenler didiler Vağ'ı

Bu söz-i cāngüzār-ı elfāz o ṭab'-ı hoş-edādandır

Şakāyık-ı Şeyhî c.2 s.486, Kāmûsu'l A'lâm c.6 s.4689, Sâlim 709, Safâyi 628, Mecelle 436, Tuhfe-i Hattâtîn 446, Sicill-i Osmânî c.3 s.476.

4659 Vağ'ı

Vağ'ı Çelebi.

Güldi açıldı feyz-i nesīm-i bahārdan

Kām aldı gonca bir iki gün rüzigārdan

Sevdāgirān-ı ma'rifete çok ziyān olur

Çaldı metā'-ı faẓl u hūner i'tibārdan

Ahdî 36.

4660 Veled

Sultan Veled bin Hazreti Mevlânâ Celâleddin Mehmed bin Sultan-ı Ulemâ Bahâüddin Mehmed bin Mehmed bin Hüseyin El’Hatîbî, H.623, M.1226, tarihinde doğdu, vefatı H.712, M.1312, Konya’da pederi yanında medfundur.

Her çi hest ender cihân ey nāmūr

Ez bedî ü ez nîkî vez hışk ü ter

Ender ü şükr ü şikâyet-i müzmerest

Nîm-i kâmil nîm-i diger ebterest

Nîme-i âmed zevk ü şādî vü tarab

Nîm-i diger gıuşsa vü derd ü kerb

Nîm-i şādî hest-i şāhî ez cinân

Nîm-i ğam ez dūzağ-ı nâr ü duhân

Çāşenî ez her dū haq incâ nümūd

Tâ şevî vâkıf-tû ez husrân ü sūd

Latîfî 32, Kâmûsu’l A’lâm c.4 s.2601, Lügat-ı Tarihiye ve Coğrafya c.4 s.51, Mecelle 151 ve 437.

4661 Veled Çelebi

Mehmed Bahâüddin Veled Çelebi, Mustafa Necib Çelebi’nin oğludur, Konyalı, Mevlevî, Şeyh-i Mevlevî ve Kastamonu Meb’usu, H.1285, M.1868 tarihinde Konya’da doğdu.

Gazi Mustafa Kemal Paşa Hakkındaki Manzumesi

Şems-i ‘ikbâl-i vaţansıñ âsumân durduķca dur

Bâ‘î-î şulh-ı cihânsıñ sen cihân durduķca dur

Ay u güneşsiñ eñ uzaķdan olursañ nūr pāş
Zerre zerre ben gibi biñ bendegān durduķca dur

Hāle-veş etrāfıñı dönmek ne devletdir seniñ
Tende cānımsıñ benimsiñ tende cān durduķca dur

‘İzz ü şānı seyf-i melūlınla ķāim devletiñ
Devletiñle saŗvetiñle ‘izz ü şān durduķca dur

Nūr-ı siyāl oldu şevķiñle zebānımda beyān
Ey ma‘nā şāhı iklim-i beyān durduķca dur

Görmez elbetde îyānı kimse muhtāc-ı beyān
Levh-ı ‘ayn-i bedāhetde ‘iyān durduķca dur

Fitne-i āhır zamān kıldırmıyor başı korkudan
Ey penāh-ı ümmet āhır zamān durduķca dur

Ey vüld-i ber-sāye perverde du‘āgūsıñ aña
Sāyesinde ġāzî-i şāhib kırān durduķca dur

*

Derūnım keşf idersen nakş-ı dîdār-ı hāzînemden
Okursañ nüshā-ı taķdîrimi levh-i cebînimden

Teşekkür eyle hayrūnnās isem artık şorub durma

Ne añlarsıñ efendi meşreb-i ikindinimden

Son Asır Türk Şairleri 1977.

4662 Velî

Veliyyüddin Efendi, Rodoslu, Müderris, vefatı Safer 1066, M.1655.

Göñlim aldıysa ziyân eylemedim yârimden

Râziyım ben hele biñ cânla pâzârımdan

*

Çün âb-ı tâb virmeğe muhtâcdır velî

Vaşf-ı cemâl-i dilberi âsân şanur gören

*

Nice bir hançer-i hûnrîz hicve dil cilâ virsün

Uşandım rûzigâra söğmeden Allâh belâ virsün

Şakâyık-ı Şeyhî c.1 s.278, Safâyî 620, Âsım 36, Seyyid Rıza 104, Belîğ 116, Mücib 39.

4663 Vehhâbî

Konyalızâde Abdulvahhâb Efendi bin Emrullah Efendi bin Abdulkâdir Hamîd Efendi, Gülhisar Kadısı, Konyalızâde Hasan Çelebi'nin amcası, onuncu asr-ı hicrî şairlerinden.

Göñül kâdir değil ârâma seyr-i gülistân ister

Seher-i gülşende bülbül gibi feryâd ü figân ister

O göncedir husninde açılıb gül gibi ammâ

Aña ey bûlbûl-i bî-çâre şabr eyle zamân ister

Yanında zâhid şehriñ nigâr u bâde hep câiz
Hemân ehl-i riyâ aşhâb-ı zâhirden nihân ister

Çadîmi âşinâsından vefâ ümîdini kesti
Göñül bir nevresiñ yolında terk-i baş u cân ister

Çanâ‘at eylemez ol şâh-ı hûbân bir gedâ ile
Nice Vahhâbî-i bî-çâre gibi nâtüvân ister

Hasan Çelebi 340, Kâmûsu’l A’lâm c.6 s.4806.

4664 Vehbî

İbrahim Vehbî Efendi, Şair Çelebi Kasım Efendi’nin oğludur, vefatı H.1056, M.1646.

Şanma kim pîrâmın çeşmimde hûn-ı eşkbâr
La‘lden yaptı aña şâh-ı hayâliñ bir hisâr

Şakâyık-ı Şeyhî c.1 s.216, Sicill-i Osmânî c.4 s.49.

4665 Vehbî

Derviş İbrahim Efendi, Mevlevî, Edirneli, Edirne’de Murâdiye Câmî’i İmamı, vefatı Ramazan 1112, M.1700, Finike’de medfundur.

Yâriñ dehânı sernihândan haber virir
Fikr-i lebi netîce-i cândan haber virir

Câm-ı cemi ki şafvetle eñdirir o ruh

Nūr-ı cemālî ḥusnle andan ḥaber virir

*

Zehr-i nūṣān ḡamz-i cām ṣafāyî bilmeziz

Nāle-i ‘uṣṣāḳdan ḡayrî nevāyî bilmeziz

*

Sermest ider ṣarāb-ı ḥudā mevlevîleri

Pür-vecd ider semā‘-ı ṣafā mevlevîleri

Fanūs-veṣ hemîṣe nola dönderid ise

Envār-ı ṣevḳ-i cem‘-i liḳā mevlevîleri

İtmez belā deminde daḡî Hızıra iltifāt

‘Aṣḳ ibtilāsınñ yedlā mevlevîleri

Vehbî nedir sözinde bu ḥāl sūz u ṣevḳ

Mecnūn ider bu ḥusn-edā mevlevîleri

*

Rindāne revîṣ-i ḥusn-edā mevlevîyāne

Bir ḥāṣṣadır dād-ı ḥudā mevlevîyāne

Bülbülleri dembeste ider vaḳt-i seḥerde

Gülbāng-ı ṣadā-ı fīḳrā mevlevîyāne

*

Vaṣf-ı bahār-ı ḥusn-edā destimizdedir

Çün bîkr-i fikr-i nâdîde destimizdedir

Ḥadd-ı cām-ı cem ki reşhasınıñ teşnedârıdır

Lebrîz o cām-ı neş'e-nümâ destimizdedir

Şakâyyık-ı Şeyhî c.2 s.332, Sicill-i Osmânî c.1 s.114, Sâlim 715, Safâyî 623, Esrar Dede 299, Semâ'hane-i Edeb 248.

4666 Vehbî veya Ḥusāmî

Seyyid Hüseyin Vehbî Efendi, Yenişehir Fenar Kadısı İmamzâde Efendi'nin Kethüdası Seyyid Hacı Ahmed Efendi'nin oğludur, İstanbullu, Seyyid Hüsameddin Uşşâkî sülalesindendir, vefatı H.1149, M.1736, Çırah Paşazâde Mescidi Hazîrasında medfundur. Suyolcuzâde Mehmed Efendi'nin "Âh Vehbî-i hüner-pîşe cihândan gitdi" mısraı vefatına tarihtir, Sicill-i Osmânî'nin hiçbir me'hazde görülmeyen "Keçecizâde" lik şöhreti vermesi doğru değildir.

Âdem odır ki itmeye tağyîr vaz'ını

'İkbâl ü baht kendine yâr olmuş olmamış

*

Müstâgnî-i irşâd olur erbâb-ı başîret

Sükân-ı ḥurm neyler imiş kıble nümâyı

*

Yûsuf da görse tal'atını bî-nevâlanur

Erbâb-ı 'aşk şâhla olsa gedâlanur

Ol naḥl-i tâzeniñ çekeriz ğamın müdâm

Ammâ raķîb meyve-i vaşlın şafâlanur

*

Bir gönül kim ‘âşıkā her mäh-ı feraḥ fāl olur
Şerḥa-ı veddāgile hemçün taḥta-ı remmāl olur

Āfitābı āfitāba mähī eyler pālheng
Tekke-i ‘aşkıñda ol kim çerḥ-veş abdāl olur

- Dîvânı, Emîrî Efendi Kısımında, Millet Kütüphanesi’nde, numara 497
Dîvânı, Reşid Efendi Kısımında, Millet Kütüphanesi’nde, numara 781
Dîvânı, Hamîdiye Kısımında, Murad Molla Kütüphanesi’de, numara 1124
Dîvânı, Lala İsmail Efendi Kısımında, Murad Molla Kütüphanesi’de, numara
500
Dîvânı, Mihrişah Sultan Kısımında, Hüsrev Paşa Kütüphanesi’nde, numara
369
Dîvânı, Esad Efendi Kısımında, Süleymaniye Kütüphanesi’nde, numara
2714
Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi’nde, numara 33
Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi’nde, numara 1607
Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi’nde, numara 1710
Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi’nde, numara 2710
Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi’nde, numara 2866
Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi’nde, numara 2886
Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi’nde, numara 2894
Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi’nde, numara 5506
Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi’nde, numara 5522

*Osmanlı Müellifleri c.2 s.234, Kâmûsu’l A’lâm c.6 s.4707, Fatin 443, Sâlim
710, Ârif Hikmet 65, Eslâf c.2 s.100, Sicill-i Osmânî c.4 s.617, Safâyî 631, Belîğ
116, Mecelle 438, Keşfi’z Zünûn Zeyli 538.*

4667 Vehbî

Vehbî Efendi, Hersek dâhilinde İstivliçeli, Kadı, vefatı H.1216, M.1801, Hersek’de Tiravnik Kasabası’nda medfundur.

Fatin 336.

4668 Vehbî

Sünbülzâde Vehbî Mehmed Efendi, Maraşlı Şair Reşid Efendi’nin oğludur, Maraşlı, İran Sefîri, vefatı 14 Rebiül Evvel 1224, M.1809, Edirne Kapısı haricinde medfundur, Serverî’nin “Gülşen-i cenneti mâvî kıla Sünbülzâde” mısraı vefatına tarihtir, Lügat-i Tarihiye ve Fatin ile Kâmûsu’l A’lâm’ın vefatı tarihini 1214 göstermeleri ve Ârif Hikmet Bey’in Topkapı haricinde medfun olduğunu yazması doğru değildir.

İden her kârını mîzân-ı inşâf ile sencîde

Bu pâzâr-ı fenâda sûd görmezse ziyân çekmez

*

Sırkat-i şî’r idene katı zebân lâzımdır

Böyledir şer’-i belâgatde fetevâ-yı sülhan

*

Kâle-i vuşlatı biz gizlice aldık şatdık

Bu pazalıkda rakîbâ seni pek aldatdık

Şarb iken vâdî-i şâbit bir iyü dizgin idüb

Vehbiyâ anda dahı atımızı oynatdık

Dîvânı, Pertev Paşa Kısımında, Millet Kütüphanesi’nde, numara 416

Dîvânı, Nâfız Paşa Kısımında, Süleymaniye Kütüphanesi’nde, numara 951

Dîvânı, Esad Efendi Kısımında, Süleymaniye Kütüphanesi'nde, numara 2713

Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi'nde, numara 433

Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi'nde, numara 1256

Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi'nde, numara 2925

Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi'nde, numara 2736

Sicill-i Osmânî c.4 s.618, Eslâf c.2 s.40, Osmanlı Müellifleri c.2 s.236, Lügat-i Tarihiyye ve Coğrafya c.7 s.130, Kâmûsu'l A'lâm c.6 s.4707, Esâmî 336, Ârif Hikmet 65, Fatin 444, Silahdârzâde 73, Şefkat 163, Keşfi'z Zünûn Zeyli 538.

4669 Vehbî

Sâlih Vehbî Efendi, İstanbullu, Vodin Vâlisi Ağa Hüseyin Paşa'nın Hazine Kâtibi, Nâyzen, vefatı H.1244, M.1828, Misviri'de medfundur.

Biz 'andelîbiz istemeyüz yüce hâneyi

Gülşende câna hoş tutarız âşiyâneyi

Yokdur nevâ-yı sâze bizim ihtiyâcımız

Her dem bu bâgda gûş ideriz hoş terâneyi

Vehbî kenâr-ı defter ü dîvâna kayd idüb

Hıfz it bu güzelce gâzel-i 'âşıkâneyi

Fatin 446, Sicill-i Osmânî c.4 s.618.

4670 Vehbî

Vehbî Çelebi, Erzurumlu, Hayyât Vehbî denmekle meşhurdur, vefatı H.1264, M.1847, Erzincan'da medfundur.

Gel ey hayyât Vehbî'siñ beyân it

Hidāyetden biraz ma‘nā ‘ıyān it

*

Hidāyetdir ol  ulına ol  imān

 ab le sa‘y iderse eyler i s n

Osmanlı M ellifleri c.1 s.50.

4671 Vehb 

 eyh-i Nak ibend  İsm il Vehbi Efendi, Bursal , vefat  H.1292, M.1875, Bursa’da Zeyniler C mi’i  n nde medfundur.

  l  ay t-  c vid n  dembedem  a dan dilek

Nef a-    r oldu ında ne be er var ne melek

Osmanlı M ellifleri c.1 s.38.

4672 Vehb 

Hac   eyh Mehmed Vehb  Efendi, Tar kat-  Sa’diye me  yihinden  eyh H f z Muhiddin  evki Efendi’nin o ludur, H.1253, M.1837 tarihinde do du, vefat  H.1302, M.1884, İzmir’de Seyyid M kerrem ddin Efendi Tekkesi’nde medfundur.

‘A  a itdim i tid  ‘a   oldu nure   n ba a

‘A  dan her d rl  eyleyen derm n ba a

De tg h-  ‘a  dır  imdi mu arrir meskenim

Ger cef  ger lu f iderse  ey felek-i yeks n ba a

Mest-i c n-  vul lat m idr k   ‘a  m t rum r

Dün gice ol şāh-ı hūbān oldu çün mihmān baña

Meh cemālînden niķābın keşf idüb yārim bu şeb

Hoş nevāzişlerle vaşlın eyledi ihsān baña

Cām-ı ‘aşkından o yāriñ cur‘ayı nūş ideli

Vehbiyā tanzīm-i eş‘ār oldu pek āsān baña

Son Asır Türk Şairleri 1971.

4673 Vehbî

Süleyman Vehbî Bey, Maârif Nâzırı Münif Paşa’nın oğludur, İstanbullu, Maârif Nezâreti Teftiş ve Muâyene A’zâsından, H.1280, M.1863 tarihinde doğdu, vefatı 9 Muharrem 1340, M.1921, Ok Meydanı Kabristanı’nda medfundur.

Duymış figân ü āhımı handān olub gelür

Cism-i ‘aliyle handeleri cān olub gelür

Biñ derde düş ider beni terk eyleyüb gider

Biñ derde yine kendisi dermān olub gelür

*

‘Acebā şimdi kimi şād eyler

Kime eğlenceler icād eyler

Ne yalanlar düzer icād eyler

Beni nefretle mi yād eyler

Baña rağmen kime imdād eyler

Bu taḥayyül beni berbâd eyler

Son Asır Türk Şairleri 1974.

4674 Vehbî veya Bahârî

Hüseyin Vehbî Efendi, Edirneli, Kadı.

Göñil ferhâd-veş gâhi mekân-ı bî-sütûn söyler

Gahî âvâreliĝ-i rûşende izhâr-ı cünûn eyler

Enîsü'l Müsâmirîn 83.

4675 Vehbî

Derviş Vehbî, Vehbî-i Kadîm, Mevlevî, Vanlı.

Ey ‘âlem-i râz u âşikâr ev nihân

Vey râz u nihânî heme pîş tû ‘iyân

Ey ‘ayn-ı heme velî münîr zi heme

Ey pür-zitû hem tehî zitû her dû cihân

Esrar Dede 299, Semâ’hane-i Edeb 248.

4676 Vehbî

Îsâzâde Kadı Vehbî Efendi, Erkilikli, Kayseri Mahkeme Kâtibi, Sulatn Selim-i Sâlis devri şairlerinden.

Ḥal olur müşkilimiz sa’yile düşvâr olmaz

Gerçi aḥkâm-ı қаzâ vü қader inkâr olmaz

Ehl-i ‘irfāna mikr lāzım imiş renc ü ‘inā
Gülistān içre nazar kı l gül-i bī-hār olmaz

Nefs-i ‘emmāre olub māil-i lezzāt-ı cihān
Her ki mest oldı bu şahbāyla hoşyār olmaz

Za‘m ider serkeş olan nuḥūt-ı iḳbālle kim
Şadme-i top-ı feleğinde nikv-i nisār olmaz

Şıḳlet-i hırş u ṭama‘ ‘ālemi bī-tāb itdi
Gerden-i ‘ālemi bir böyle girān-bār olmaz

Rūz u şeb şıḳile taḥşıl-i kemālāta çalış
Cāme-i cehl gibi ādeme bir ‘ār olmaz

Vehbiyā şıḳ u şalāhı meğer iderse meded
Yoksa bu kūşe-i ğurbetde aña yār olmaz

Silahdarzāde 73, Şefkat 166, Sicill-i Osmānî c.4 s.618.

4677 Vehbî

Abdolvahhâb Efendi bin Tâhir Sâbit Efendi bin Remzi Mehmed Efendi,
Diyarbakirli, Tapu Kâtibi.

Yār olsa baña ğonca-leb-i ḥārene minnet
Şaḥn-ı çemene bülbüle gülzāra ne minnet

Tezkire-i Amed 116.

4678 Vehbî

Dalkabakzâde Abdâh Vehbî Efendi, Mehmed Ağa'nın oğludur, Diyarbekirli, Nâhiye müdürlerinden.

İstedim bâde cevâb eyledi ol âfet-i cân
Al bu kibriti didi sen bu gice derdiñe yan

Tezkire-i Amed 116.

4679 Veysî

Üveys Çelebi, Üsküplü Kadı Mehmed Efendi'nin oğludur, Alaşehirli, Kadı, H.969, M.1561 tarihinde doğdu, vefatı 14 Zilhicce 1037, M.1627, Üsküp'de Komanova Caddesi'ndeki kabristanda medfundur, Nev'îzâde Atâî'nin "Veysî ki olmuş idi tağazzülde bî-bedel, ta'yîn-i sâl-i fevtine târîhdir ğazel" beyti vefatına tarihtir, "Didi aḥbâbın biri târîḫini cân-ı Veysî gitdi bâb-ı cennete" beyti de mezar taşındaki tarihtir. Seyyid Rızâ'nın vefatı tarihini 1030 göstermesi ve Sicill'in de Üsküdarlı olduğunu yazması doğru değildir.

Murğ-ı dil pervâz iderken bir gözi şebbâzla
Düşmedi gitdi konuşmak ol hümâ pervâzla

Rah-ı ğamda sâye-veş pâmâl kılsun kendüsin
Hemser olmak isteyen bir dilber-i mümtâzla

Kûyiña varmak seniñ fık-i ğam-i gîsûñla
Çerḫa çıkmak gibidir âh-ı kemed-i endâzla

Bezme gelmez nâyî nâleñden şafâ itmey diyü
Ḥâlimız müşkildir ol yâr-i ta'allül-i sâzla

Defteri ‘uŝŝāka kayd it Veysī-i dīvāneyi
Tâ ki ol bî-çâreniñ bir çâre göñli yazla

*

Çaşıñ yayına dil virdim çekildim mehlîkâlardan
Müjeñ şimşirini gördim kesildim dil-rubâlardan

*

Cihân içre büt-i dile tapanlar gerçi kâfirdir
Seni ammâ görüb de tıpmamak küfre berâberdir

*

Eşiğîñ hâkine her gün yüzümi sürmekle
Gözün üstünde çaşıñ var diyemez kimse baña

Dîvânı, Emîrî Efendi Kısımında, Millet Kütüphanesi’nde, numara 500
Dîvânı, Reşid Efendi Kısımında, Millet Kütüphanesi’nde, numara 782
Dîvânı, Esad Efendi Kısımında, Süleymaniye Kütüphanesi’nde, numara
2715

Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi’nde, numara 2842
Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi’nde, numara 2871
Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi’nde, numara 2898
Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi’nde, numara 2944
Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi’nde, numara 5486

*Şakâyık-ı Nev’îzâde 713, Sicill-i Osmânî c.4 s.619, Eslâf c.1 s.135, Kâtip
Çelebi Fezlekesi c.2 s.107, Osmanlı Müellifleri c.2 s.377, Hasan Çelebi 340,
Keşfi’z Zünûn Eski Tab’ı c.1 s.525 ve Yeni Tab’ı c.1 s.819, Kâmûsu’l A’lâm c.6
s.4713, Seyyid Rıza 101, Beyânî 101, Kafzâde 129, Âsım 35, Vefâyât-ı
Ayyansarâyî 177, Hulâsatü’l Âsâr c.1 s.425.*

4680 Hâtif

Mehmed Efendi, Nâyzen, vefatı Şa’ban 1224, M.1828.

Sicill-i Osmânî c.4 s.621.

4681 Hâtif

Ali Hâtif Efendi, İstanbullu, Sultan Hamîd-i Evvel’in Mücellid Başısı ve Mahmûd-ı Sâni’nin Baş Musahibi, vefatı 13 Cemaziyel Evvel 1239, M.1823, Hoca Fehîm’in “Pîr idi Hâtif Efendi eyleye ‘adnî maḳâm” mısraı vefatına tarihtir, Sicill’in vefatı tarihini 1237 olarak yazması doğru değildir.

Dil-i giriftâr kemend-i ḥalka-ı gîsûsıdır

Âhuvân-ı çîn esîr-i ğamze-i cādûsıdır

Ḥâller ‘ayyâr-ı ḥusniñ fitne-i cādûsıdır

Ġamzeler çeşm-i siyâh ‘işveniñ cāsûsıdır

Sâye şalmış şehper-i cibrîl-i ma’nâ-yı ḥayâl

Bâĝ-ı ḥusnin şanma nuḥuṭ-ı sünbül-veş bûsıdır

Encümengâh-ı felekde şu’le-i tevḥîd-i şevḳ

Meyperestân-ı ḥayâliñ na’ra-i yâ hûsıdır

Pek ḳulîñ nevrestedir düşmez kemend-i ülfete

Hâtifâ deşt-i ḥayâliñ nâzenîn âhûsıdır

Dîvânı, Reşid Efendi Kısımında, Millet Kütüphanesi’nde, numara 783

Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi’nde, numara 5491

Fatin 447, Sicill-i Osmânî c.4 s.621.

4682 Hâtif

Mehmed Hâtif Efendi, Manisalı, Sahhâf, vefatı Safer 1266, M.1849.

Hâne-berdüş-ı cihân kim didiler işte biziz
Özge bî-kayd-ı zamân kim didiler işte biziz

Öyle mestim ki ayık vaktimi bilmem hâlâ
Ezelî bâdekeşân kim didiler işte biziz

Serķūyînda o mâhîñ dolaşub sergerdân
Eyleyen âh u figân kim didiler işte biziz

Āşikâr oldı bize bûd u nebûd-ı ‘âlem
Vâkıf-ı sırr-ı nihân kim didiler işte biziz

Yok mıdır ehl-i ma‘ârif edebiyâtı añlar
Şâ‘ir-i tîz-zebân kim didiler işte biziz

Her vakit ‘âleme bir güne haberler dağılur
Hâtif-i müjde-serân kim didiler işte biziz

Der ki hâzret-i mollaya dayandım yâ hû
‘Āşık-ı mevlevîyân kim didiler işte biziz

Fatin 448, Sicill-i Osmânî c.4 s.622.

4683 Hâtif

Seyyid Çelebi, Mezheb Başı.

Merhametsiz bî-vefâ ğaddârsıñ bildim seni

Mâil-i âmîzeş-i aġyârsıñ bildim seni

Gel ferîb-i kûşe-i çeşmimle bend it ‘âlemi

Ġamzesi cādū füsûn-ı mekkârsıñ bildim seni

Âteşe yansun mey ü meyḥâneñ ey pîr-i muġân

Dest-i ğamdan sen daġı ğam-ı ḥârsıñ bildim seni

Küşûr-ı ‘aşkı yine şebḥûn-ı ḥayret eylediñ

Çeşmi kâfir ğamzesi ‘ayyârsıñ bildim seni

Gülistân-ı ḥusniñ fikriyle her şâm u seḥer

‘Andelîbân gibi Hâtif zârsıñ bildim seni

*

Söz olur mı o şehiñ tarz-ı levendânesine

Âhuvân mâil olır dîde-i mestânesine

Vaşla ruhşat-ı mey virir şubḥa değin şu‘le-i nâz

Gerdiş-i şem‘-i ‘izârıñdaki pervânesine

Kızıl ırmaġa döner ḥasret ile dîdelerim

Bâġ-ı ‘âlemde diliñ naḥl-i dilârânesine

Ṭâir-i kıdsi şikâr etmeġe şebbâz-ı nigâh

Süzülüb cân atıyor kına değil lânesine

Reng-i sevdâyı hayâliyle boyadımsa bu şeb
Zülfî bir silsiledir Hâtif dīvānesine

*

Rağ-ı dilsüzü tâb-ı gülşen-i hayret midir bilmem
Gözinde renk gül mi âteş-i firkat midir bilmem

Kemend-i halka-ı hicrân olan çeşm-i gazâlâna
Şu‘â-ı rişte-i nazẓâre-i hayret midir bilmem

Çekilmez çile-i saht-i kemân-ı cevri ol şuhûn
Sihâm-ı gamzede nevşehper-i dehşet midir bilmem

Devâdır fikr-i haţţîn âhuvân-ı çeşm-i bîmâre
Sevdâ-serme-i âvâze-i şıhhat midir bilmem

Yâkan mihr ü mehi sūz-i derûn-ı ıztırâbımdır
Değil encüm-i felekde şu‘le-i gayret midir bilmem

Olinca cilveger mir‘at-ı râz-ı tab‘-ı Hâtif’de
Hayâl-i ‘işve-i Cibrîl mahviyet midir bilmem

Silahdârzâde 74, Şefkat 166.

4684 Hâtifi

Abdullah Hâtifi Çelebi, Molla Câmî’nin hemşirezâdesidir, Timurlenk Vakâyi’ine dair olan “Zafernâme”nin nâzımı, vefatı tarihi me’hazlerde ihtilaflıdır, Kâmûsu’l A’lâm H.918, M.1512, Sicil H.926, M.1519, Lügat-i Tarihiye H.927,

M.1520 tarihlerini göstermektedirler, Sicill'in Molla Câmî'nin biraderzâdesi demesi doğru değildir.

Lügat-i Tarihiyye ve Coğrafya c.4 s.264, Kâmûsu'l A'lâm c.6 s.4721, Mecelle 438, Sicill-i Osmânî c.4 s.621.

4685 Hâtîfî

Abdurrahman Hâtîfî Efendi, Ankaralı, Kadı, vefatı H.970, M.1562, Mecelle Edirneli Şeyh Zâhidîzâde Abdurrahman Hâtîfî ile bu Hâtîfî'yi yekdiğerine karıştırarak Şeyh Zahidîzâdeliği bu Hâtîfî namına izâfe eylemiştir. Zahidîzâdelik Edirneliye ait olduğundan Mecelle'nin yazısı doğru değildir.

Yaş ile gözlerim müjemi pür-dürr itdiler
Bilsem ki bu kadar dürri kıanden dürttdiler

Düşmişdi halk ayakdan iricek meh şiyâm
‘İd oldu sâķiler meyi yine yürütdiler

Qaddîñ görüb şanavber ü serv oldılar hacîl
Gerçi görmeden anı hayli şuvartdılar

Nâr-ı caķîmden yûri havf itme Hâtîfî
Ol kûşeyi ulılar içün hep korkutdılar

Kâmûsu'l A'lâm c.6 s.4720, Sicill-i Osmânî c.4 s.621, Ahdî 335, Mecelle 438, Hasan Çelebi 341.

4686 Hâtîfî

Mehmed Çelebi, Niğdeli, Kadı, vefatı H.1000, M.1591.

Meğer ol la‘l-i şeker-i hâke tûtî dil dil uzatmıştır

Urub dest-i  az  a zını burnını  anatmı dır

G relden d   larla s nemi  zem n oldu  n  ana

O  eb evr   -1 g l  a n-1 g list n  donatmı dır

 eb-i t r n  amde    n rmi  ri te-i e  de

 eh b n H tifi  er -1 felek ipin uzatmı dır

Leb-i la l-i  ara n kine  ykinmi  diy  y ri 

 Ara la b de-i n b  biribirine  atmı dır

*

 tme derv  -i ab -p  a  a  retle n zar

O da   lince fen  m lkini    h  ge er

*

Ba  r y-i y re  yine-i p r- af  budır

Gel g r siri  -i d demi necm-i h d  budır

K m su l A l m c.6 s.4720, Hasan  elebi 341,    k  elebi 107, Kafz de 129, Ahd  336, Bey n  101, Riy z  136, Mecelle 438.

4687 H tifi veya H san

E erciz de, Semerciz de, Sarr cz de H tifi Efendi, Bursal , Tokat Kad s , H.1077, M.1666 tarihinde Bursa da do du, vefat  H.1152, M.1739, Zeyl-i Ke f ve Fatin ile Sicill in vefat  tarihini 1157 g stermeleri yanlı tır.

Z lfi  ki dest-i   nede bir p  t b olur

Diller es r-i ke meke     r b olur

Virse Һarāba dilleri Һeşmiñ ‘acib değil
Erbāb-ı ‘işiñ ekşeri Һāne Һarāb olur

Hātifi hemişe Һevreñi Һāk-i niyāz kıl
Gitdikce o şūh dilber ‘ālīcenāb olur

*

Һaţţı-ı nev-bāde midir ‘arız-ı cānān üzre
Devr-i pervāne midir şem‘-i şebistān üzre

Yoksa serpūş-ı siyeh tār cām-ı emelle
Zulmet-ābād-ı kazā Һeşme-i Һayvān üzre

‘Aks-i müjgānı mı ola ruhsār-ı muţrāide
Һārlar mı oldı Һālīde gül-i Һandān üzre

*

Sensiz şarāb āteş-i seyyāledir baña
Peymāne devri şu‘le-i cevvēledir baña

Yaқsam fitillerle Һırāğān olur benim
Her tāze dāğ sīnede bir lāledir baña

*

Āteş-figen-i ruħıñ ufķ-ı āsumāna dek
Һaţţıñ zuhūrı fitne-i āhır zamāna dek

Ey bāde kimse bilmedi billāh urmetiñ
Düşdi ayğa devlet-i islāmiyāna dek

Seyreyle keşf-i bāb-ı kerāmet nice olur
Var āsitān-ı azret-i pīr-i muğāna dek

Hātifi kemiyet-i hāme alīķü'l 'ınāndır
Bu sehl-i mūmteni' reveş-i şā'irāna dek

*

Çāk itme küşākişile girybānımı yā rab
Virme aşmıma destine dāmānımı yā rab

*

Eslāfdan şenīde meşeldir bu Hātifa
Sevdākar-ı muḥabbete sermāyedir ḥulūş

*Osmanlı Müellifleri c.2 s.490, Kāmûsu'l A'lām c.6 s.4720, Sâlim 718, Belig
117, Safâyî 645, Râmiz 264, Sicill-i Osmânî c.4 s.621 ve c.2 s.152, Keşfi'z Zünûn
Zeyli 538, Fatin 447.*

4688 Hātifi

Hātifi Çelebi, Labsekili.

Her kaçan 'āşık-ı muḥabbet 'āleminde ursa lāf
Aşlı vardır anı sen ey müdde'î şanma güzāf

Vaşf edicek kāmēt-i şimşādıñı gülşende bād
Lerze tutdı 'ar'arı serve geldi inḥirāf

Bağrına başa tekellüfsiz alub ma‘şûkını
Kangı ‘âşık kim ola âyine gibi kalbi şâf

Ahdî 339.

4689 Hâtîfî

Hâtîfî Çelebi, Amasyalı, Tüccar.

Baňa ey seyb-i zıkan olmasa hem-derd-i ivâ
Reng ü rüyini neden eylerdi zerd-i ivâ

Latîfî 361.

4690 Hâtîfî

Şeyh Zâhidîzâde Abdurrahman Efendi, Edirneli, Sultan Süleyman-ı Kânûnî devri şairlerinden, Kayseri’de pederinin yanında medfundur.

Dün elin yumış diler kim ‘aduv
Yaş eliyle tuta zülfini dilberiñ

Âh idüb didi ırakdan Hâtîfî
Tutma bir dem ki kurasun elleriñ

*

Şubhedem kuyında neyler bunca çâker cum‘a gül
Resimdir hüd eylemez dīvân bekler cum‘a gül

Kâmûsu’l A’lâm c.6 s.4720, Sicill-i Osmânî c.4 s.621, Enîsü’l Müsâmirîn 83, Hasan Çelebi 341, Âşık Çelebi 106.

4691 Hâtîfî

Sipâhîzâde Hâtîfî Çelebi, Piriştineli.

Elimden naḥliñiñ seniñ bir ıfl-i dil her bār
Şorarsam nola eşkimle nihâl-i meyve-dâr mıdır

*

Güher-i eşkim görüb gülse eğer ol sîmber
Nazm ider bir rişte-i ala otuz iki güher

Âşık Çelebi 107.

4692 Hâdî

Mamazâde Ahmed Çelebi, Edirneli, Şumnu Kadısı, vefatı H.1018, M.1609,
Tîğî Bey'in "Rûḥ-ı Mamazâdeye raḥmet ola" mısraı vefatına tarihtir.

İtmesün mi âh-ı cân-ı sūzim ‘alevler âşikâr
‘Aş dirler nāmına dilde bie âteş-pâre var

*

Güneşden ḳadri ‘âlî olmağın ol mâh-ı tâbânîñ
Değildir kâkülü farkına düşmiş sāyesi anîñ

*

Şādî-i merk-i ‘aduvden cismim itdi cânı terk
Müddet-i ‘ömrimde bir şād oldım ol da şād-ı merk

*

Gelmedi aḥbāba bu şeb ol mesîhâ dem meğer
Hep gelenler rûh yok aḥbâbda diyü döndiler

Şakâ-yık-ı Nev'izâde 699, Enîsü'l Müsâmirîn 83, Kafzâde 130, Riyâzî 136, Mecelle 439.

4693 Hâdî

Abdülhâdî Efendi, Bursa'da Gazi Hüdâvendigâr Câmi'i Vâizi Şeyh Abdülbâkî Efendi'nin oğludur, Bursalı, Müderris, Üsküdar Kadısı, vefatı H.1143, M.1730, Mekke'de medfundur, vefatı tarihini Râmiz'in 1140 göstermesi yanlıştır.

Ḥar-veş 'âşık-ı fırkat-dîde-i deryâ maḳâṭırdan
Ḥayâl naḳş itmez şetse-bârın levḥ-i ḥâṭırdan

Şarâb-ı la'l-i dilber gibi baña çâre-sâz olmaz
Ṭabîbîñ virdiği ma'cûn eğer olsa cevâhirden

*

Bu şeb bezm-i 'aduvde gerçi kim mehlikâ ḳaldı
Hele derd-i ğam-ı hicrânı da tenhâ baña ḳaldı

O şehnâzıñ gice âġâze-i naḳîm-i luṭfindan
Şamâḥ-ı cân u dilde bûseligi bir şadâ ḳaldı

Bu nazmı Hâdîyâ bir nüktedân vaşfiyle itmâm it
Yazıḳdır nâ-tamâm ol nüsha-ı medḥ ü şenâ ḳaldı

Sâlim 715, Safâyî 645, Sicill-i Osmânî c.3 s.406, Fatin 450, Râmiz 265, Belîğ 117.

4694 Hâdî

Ahmed Hâdî Efendi, Sofyalı.

Ḥaste-i ğam rāhat olmaz püster-i zerrīnile

Ḥoş deĝildir başı ehl-i miḥnetiñ bālinile

*

Du‘ādan yād kııl ben ‘azm-ı iḳlim-i ‘adem kııldım

Şehā suñ durma ben mecnūn-ı sergerdānı añdıķca

*

Siyeh-pūş olsa her dem ṭañ mı derd-i āh-ı ‘āşıķdan

Benim kıblem olubdır ehl-i ‘aşķa Ka‘be dergāhıñ

Âşık Çelebi 107, Osmanlı Müellifleri c.1 s.191.

4695 Hâdî

Nâzikzâde Abdulhâdî Çelebi, Bursalı.

Şanmañ o lebb-i la‘li mey-i nāble birdir

Mümkin mi dimek sükkere dūşābla birdir

Yokdur dehen-i pākine şāyeste-i teşbīh

Ancaķ dutılır Güher-i nāyābla birdir

*

Hıķmet-i ḥusnini fehmi eylemede ol māhıñ

‘Aḳl-ı küıl ‘āciz olur kuvvet-i idrāk deĝil

*

Añma ol devleti kim şoñra peşimān olmasın

İste ol ‘izzeti kim ħarm u ħandān olasıñ

Beliğ 117.

4696 Hādī

Baltacızāde Enderunlu Hādī Efendi, Sultan Selim-i Sâlis devri şairlerinden.

Āh bu ‘āşıklık ne müşkil kār imiş

Çāre ne geldi yolımda var imiş

Bī-vefā sevmek ne pek düşvār imiş

Çāre ne geldi yolımda var imiş

Zülf-i āşūba olaldan mübtelā

Pek perīşān ħālım ey çeşm-i ala

Oldım ammā neyleyim rüsvā belā

Çāre ne geldi yolımda var imiş

Derd-i ‘aşkımsam ızhār eylemem

Āh u zārı kendime kār eylemem

‘Āşkımsam ‘āşık ben inkār eylemem

Çāre ne geldi yolımda var imiş

Tayyarzāde Atâ Tarihi c.4 s.225.

4697 Hādī

Ali Hâdî Bey bin Gümrük Memurlarından Ahmed Vahyî Bey, Dört Yol
Müdde-i Umîmîsi, H.1317, M.1899 tarihinde Alâiye’de doğdu.

Yolımın üstüne bir şâh-ı dilârâ çıkıyor
Yine derdli başa endîşe-i sevdâ çıkıyor

Ne zamân rûh-ı Fuzûliyi çağırırsam yanıma
Muṭṭakā karşıma mecnûn ile leylâ çıkıyor

Âdem oğlu ile alaydır feleğin cilveleri
Bugün ednâ görinen yârına dânâ çıkıyor

Çıztıyor ba‘zısı nef‘a-ı zamân olduğuma
Çılmam ḥâme-i Nef‘î ile hempâ çıkıyor

Son Asır Türk Şairleri 466.

4698 Hâşim

Kudsîzâde Kethudâsı Seyyid Mehmed Hâşim Efendi bin Seyyid Yusuf
Efendi bin Abdurrezzâk Efendi, Bursalı, Kudsîzâde Emir denmekle meşhurdur,
Müderriş, Hattat, vefatı H.1888, M.1677, Edirne Kapısı haricinde Emir Buhârî
Tekkesi karşısında medfundur, “Göçdi çün Hâşim Efendi anı rabbü’l ‘âlemîn
hem-civâr ide ḥabîb-i ekreme el’fâtiḥâ” beyti vefatına tarihtir.

Ṭarâvet-i bahşî-i gülzâr-ı ḥusniñ câvidân şanma
Ser-küyünde dâim cûy-veş diller revân şanma

O fettânîñ hemân taḥrîk-i çeşm-i mestidir Hâşim
Ġam-ı âşûbe bâ‘iş ġamze-i nâmiḥribân şanma

*

Çanlar dökölür hançer-i sertiziñ ucından

‘Âşıklar olur gamze-i hünriziñ ucından

Rağbet mi olur güher ile kand-i nebâte

Cânâ o leb-i la‘l-i şekerriziñ ucından

Nâr-ı hasda yanmadadır ‘anbersâ râ

Zülfîndeki ol bûy-ı dilâviziñ ucından

Çan yutmada gülzâr-ı reh-i ‘aşkda Hâşim

Bülbül-şifağ ol gonce-i nevhiziñ ucından

Şakâyk-ı Şeyhî c.1 s.500, Sicil-i Osmânî c.4 s.623, Safâyî 642, Belîğ 118, Tuhfe-i Hattâtîn 721.

4699 Hâşim

Seyyid Mehmed Hâşim Efendi, İstanbullu, Tırhala Kadısı, vefatı Recep 1135, M.1722, Tırhala’da medfundur.

‘Aks-i rûy-i dilberi gördüm dil-i pürkînde

Mâh-ı bedr olmuş bu şeb seyreyledim âyinede

Şüretin dir dürle resm eylemiş güliñ kağâ

Ol şîrîni yazmış gör ki levh-ı sînede

Mağzen-i cem dahme-i kârûna cäsüs olsalar

Bulmazlar cevher zâtîñ gibi kütübhânede

Her ne denl  eylese a‘d  nif k-ı iltiz m
H  im  olmaz ‘ad vet hemdem d r nede

*

Yedimde g l n  bed ‘ l bey n-ı  te dir
Ru n  g ren didi  ak    ‘iy n-ı  te dir

Nola sem ya olursa du  n  peyveste
Bil rse  etti im  h u fi  n  te dir

          dil-i ‘u      itme   ik r
Ya ar bu ‘ lemi  h  am n  te dir

*

T b-ı meyden ru ları t be  f z n olmu  gel r
Z lf-i s m n m cmerde  te -i nem n olmu  gel r

 addi nler g r b     t k zarm   b  da
L leler  aclet-i d   -ı der n olmu  gel r

*

B se-  n oldım o g l r den uyurken   bda
G rmedim ol ne ’eyi el      r b n bda

G r   m-ı ebr y  dilberde o   l-i dilke  
  nki bir hind  oturmu  k   -i mi r bda

Şakâ-yık-ı Şeyhî c.3 s.316, Sicill-i Osmânî c.4 s.623, Sâlim 717, Mecelle 439, Safâyî 647.

4700 Hâşim

Şeyh Mustafa Hâşim Baba, Bandırmalı Şeyh Yusuf Nizâmüddin Efendi'nin oğludur, Üsküdarlı, Ahmedî Tekkesi Şeyhi, vefatı H.1197, M.1782, Üsküdar'da Bandırmalizâde Tekkesi'nde medfundur, "İlâ rabbihil kerîm" cümlesi vefatına tarihtir, Fatin ile Sicill'in ismini Mehmed olarak kaydetmeleri yanlıştır, Fatin'in Bandırmalı Şeyh Yusuf Efendi'yi şeyhi ve mürşidi göstermesi de doğru değildir, Şeyh Yusuf Efendi hem pederi ve hem de mürşididir.

Şarâb nâb-ı vahdetden içüb hayrân olan gelsün

Haķîkat-i cennet-i kudse sekrân olan gelsün

Bihamdillâh haķîkatle fenâ buldı fenâ bezmi

Beķâ bezminde şöhetle hemîn sekrân olan gelsün

*

Huzûr-ı etķiyâyı mazhar-ı envâr olandan şor

Zuhûr-ı evliyâyı câmi'-i eķvâr olandan şor

Dîvânı, Hâşim Paşa Kısımında, Süleymaniye Kütüphanesi'nde, numara 96

Dîvânı, Reşid Efendi Kısımında, Millet Kütüphanesi'nde, numara 784

Dîvânı, Mihrişah Sultan Kısımında, Hüsrev Paşa Kütüphanesi'nde, numara 363

Dîvânı, Hüsrev Paşa Kısımında, Hüsrev Paşa Kütüphanesi'nde, numara 568

Dîvânı, Hacı Mahmud Efendi Kısımında, Süleymaniye Kütüphanesi'nde, numara 3299

Dîvânı, Hacı Mahmud Efendi Kısımında, Süleymaniye Kütüphanesi'nde, numara 3517

Dîvânı, Hasan Hayrullah Efendi Kısımında, Süleymaniye Kütüphanesi'nde, numara 17

Dîvânı, Bayezid Umûmî Kütüphanesi'nde, numara 3352

Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi'nde, numara 658

Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi'nde, numara 2793

Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi'nde, numara 3518

Osmanlı Müellifleri c.1 s.189, Sicill-i Osmânî c.4 s.624, Fatin 451, Mecelle 439, Keşfi'z Zünûn Zeyli 538.

4701 Hâşim

Hüseyin Hâşim Bey, Yenişehir Fenar Eşrâfından Şerif Abdulkâdir Efendi'nin oğludur, H.1277, M.1860 tarihinde Yenişehir Fenar'da doğdu, vefatı 13 Rebiül Evvel 1339, M.1920, Göksu Kabristanı'nda medfundur. Üsküdarlı Talat Bey'in “Şâ‘ir-i hoşgû Yenişehir Fenârî Hâşim’i rahmetle eylesün şādân hudâvend-i kerîm, yazdı târîhin gelüb Tal‘at yediyle kabrine, cilvegâh oldu cenâb-ı Hâşim’e huld-i na‘îm” kıt’ası vefatına tarihtir.

Ey mübde‘-i kâ‘inât birsiñ

‘Allâm-ı kadîr-i muqtedirsîñ

Nûr-ı arzîn ü âsumânsîñ

Hallâk-ı bedâyi‘-i cihânsîñ

Hādî-i bedî‘-i nûr-ı vâsi‘

Bâkî-i semî‘-i rabb-i câmi‘

Seyret şu fezâyı pür-bedâyi‘

Teslîm olunur vücûd-ı şâni‘

*

Vücūdınıñ haberiñ var mıdır ki kemālinden
Teemmül it ne haķıķat çıkar meālinden

Şirāre-vār zuhūr etdi şad hezārān cihān
Ezelde meş‘iletullāhıñ işti‘ālinden

Son Asır Türk Şairleri 557, Osmanlı Müellifleri c.2 s.490.

4702 Hâşim

Emir Paşazâde Hâşim Çelebi.

Oldı gönül fütāde yine bir perī-veşe
Kendi eliyle kendüsini atdı āteşe

Beliğ 118.

4703 Hâşim

Cıvıl Seyyid Mehmed Ağazâde Enderunlu Müezzın ü Musâhib Hâşim Bey,
Sultan Mahmud-ı Sâni devri şairlerinden.

Ey bahtı deni t̄ali‘i siyāh
Nār-ı firāķa yakdıñ beni āh

Ümīd ü emel hep oldı tebāh
‘Ālemden itdi gönül de ikrāh

Tayyarzâde Atâ Târihi c.4 s.303.

4704 Hâşim

Âlûsîzâde Ahmed Hâşim Bey, Âlûsîzâde Arif Hikmet Bey'in oğludur, Bağdatlı, muallim ve Anadolu Demiryolları Meclis İdare A'zâsından, H.1301, M.1883 tarihinde Bağdat'da doğdu.

‘İşveyle fazîletle gülüşle

Olmış şeb-i sevdâ yine bî-hâb

Oklar gibi şaplanmakta kalbe

Vurduca semâdan yere mehtâb

Büseyle kilidlenmiş ağızlar

Gözler neler eyler neler işrâb

Uçmakta bu âteşli havâda

Vuşlat demi bir kuş gibi bî-tâb

Son Asır Türk Şairleri 567.

4705 Hâşimî

Şeyh Hâşimî Emir Osman Efendi, Sivashlı, vefatı Zilka'de 1003, M.1594, Kasımpaşa'da tekkesinde medfundur, Kasımpaşalı Emir Efendi veya Saçlı Emir Efendi denmekle meşhurdur, vefat tarihini Keşfi'z Zünûn Zeyli'nin 1103 göstermesi yanlıştır.

Şol kişi kim cân u dilden rabbini eyler taleb

Hiç ola mı kim murâdın virmeye aña Çalab

Sen hemân anıñ yolında cid ile cehd idegör

Dâmen-i maşşûda çün irmek dilerseñ çek ta‘b

Bâde-i ‘aşkı ezel cāmından içdiñse eğer
Mest-i oldıñ saña lâzım değıl mâ-i ‘ineb

Dîvânı, Hâşim Paşa Kısımında, Selim Ağa Kütüphanesi’nde, numara 81/1

*Osmanlı Müellifleri c.1 s.185, Hadîgatü’l Cevâmi’ c.2 s.18, Vefâyât-ı
Ayvansarâyî 67, Keşfi’z Zünûn Zeyli 538.*

4706 Hâşimî

Emir Kadı Fakihzâde Hâşimî Çelebi, Üsküdarlı, Emir Kadı Fakihzâde denilen Ispartalı bir kadının oğludur, Kadı, vefatı H.1000, M.1591, Sâ‘î’nin “Cihândan göçdi eyvâ Üsküdarlı Hâşimî miskîn” mısraı vefatına tarihtir. Sicil 622’inci sahifede Hâşimî Çelebi diye yazarak vefatı tarihini H.1000 ve 623’üncü sahifede Hâşimî Fakihzâde Üsküdarî şeklinde yazarak bunun da vefatı tarihini H.1008 göstermiştir. Hâlbuki diğerk me’ hazlere göre aynı şahıs olup zühul edilmiştir.

Benim ferhâd ğam başımda her derd ü belâ şimdi
Benim mecnûn gibi vâdî-i ğamda mübtelâ şimdi

Benim bir haste-dil-i hâtır-ı perîşân-ı zâr ü segerdân
Meş-veş hâl-i giryân sâkin-i künc-i ‘inâ şimdi

Benim bağırı delik göñli yıkık bir yıldızı düşkün
Gedâ vü müflis ü hod ü haķır ü bî-nevâ şimdi

*

Hâli üzre müylar pehlevî çeşm-i yârde
Mûy-ı ‘anberbârdır şan nâfe-i tatarda

Rûm'a gelmiş dilber-i hindûy gîsûdârdır
Bûy-i 'anberbârla hâli ruḥ-ı dildârda

*

Naḳd-i cân-ı 'âşık bî-kes olıcak yâre çıkar
Vârîşi olmayanın aḳçesi ḥankâra çıkar

Ey saç ı leylâ cünûnım sebebin dirdim lîk
Bîr ucı neyleyin ol zülf-i siyehkâra çıkar

*

Emîr-i meclis olursa 'acib mi şoḥbetde
Ġulâm-ı ḥalka beġûşım piyâle ḥıdmetde

Sicill-i Osmânî c.4 s.622 ve 623, Hasan Çelebi 342, Seyyid Rıza 106, Riyâzî 136, Kafzâde 130.

4707 Hâşimî

Bakkalzâde Seyyid Mehmed Çelebi, Bakkalzâde Ali Edîbî Efendi'nin oğludur, Bursalı, Sarrac, vefatı H.1037, M.1627, Edirne Kapısı haricinde Emir Buhârî Tekkesi civarında medfundur. "Server-i şu'arâ" terkîbî vefatına tarihtir, vefatı tarihini Güldeste'nin 1012, Seyyid Rıza'nın 1022, Eslâf'ın 1040, Osmanlı Müellifleri'nin 1041 göstermeleri doğru değildir.

Sîneden geçdikce tîriñ eylesün dilde ḳarâr
Olmaz anıñ gibi zîrâ câna lâyıḳ bergüzâr

*

Geçerken câm-ı mey şundum gelüb nûş etdi ol âfet
Gelince böyle gelse âdemiñ ayaġına devlet

*

Eylerim ‘aşkıñ hevâsıyla demâdem âh u zâr

Nola ger ‘âşıklığım ta’yîn iderse rûzigâr

*

Şâh-ı ‘aşk oldım gönül ol kâmet-i bâlâdadır

Tıfl dil sancağa çıkmış şanasıñ şehzâdedir

*

Hâk içre bir güher bulamazsıñ benim gibi

Gözden geçir bu ‘âlemi ğarbâl alub ele

*

Şehâ ‘uşşâka yol vir kûyıña kılsun güzergâhını

Varınca kapuña üftâdeler olsun nazargâhı

*

‘Âdetim dâmânına yüz sürmek iken dâimâ

İsteyenin uydurub istedi yeñi ihsân baña

Dîvânı, Hacı Mahmud Efendi Kısımında, Süleymaniye Kütüphanesi’nde,
numara 3335

Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi’nde, numara 256

Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi’nde, numara 3038

Şakâ-yık-ı Şeyhî c.1 s.109, Keşfi’z Zünûn Eski Tab’ı c.1 s.525 ve Yeni Tab’ı c.1 s.819, Eslâf c.1 s.112, Sicill-i Osmânî c.4 s.623, Osmanlı Müellifleri c.2 s.488, Kafzâde 130, Beyânî 101, Hasan Çelebi 342, Seyyid Rıza 106, Güldeste 521, Riyâzî 136, Mecelle 439.

4708 Hâşimî

Ahur Emirizâde Emir Mehmed Hâşim Efendi, Ahur Emiri denmekle ma'ruf Emir Hasani'nın oğludur, İstanbullu, Kadı, vefatı H.1105, M.1693, İran'da medfundur.

Ân-ı husniñe diyen kimdir ki anıñ ânı yok

Yoğ ola ol ân ki dir cân u diliyle yok

Ağza geldi dehâni sırrıñ keşf olması

Âşikâra gün gibidir anıñ pinhâni yok

Dūd-ı âhım bir siyâh şal oldu derber eyledim

Mâni'-i bârân olur kim dir anıñ bârânı yok

Her kimiñ koyunında yok bir dilber-i cânânesi

Cism-i bî-cândır anıñ kim gövdesinde cânı yok

Hicr-i yârimi yâhud ta'n-ı raķībimi diyeyim

Hâşimî cevır ü cefânıñ haddi yok pâyânı yok

Âşık Çelebi 107, Sicill-i Osmânî c.4 s.623.

4709 Hâşimî

Emir Seyyid Hâşim Çelebi, Acemzâdedir, Kadı ve Sultan Selim-i Evvel musâhipleinden, Şair Emîrî ile Muhtârî'nin babasıdır.

Bezm-i mey eylemişim dün gice hûbânlar ile

Nice hûbânlar ile bî-serv-i sāmânlar ile

Vāy ne hoş bildi ki yokdur benī ādemde vefā
Şol ki ins eyledi mecnūn gibi hayvānlar ile

Ne baña vaşl-ı müyesser ü ne hod vaşl-ı habīb
Düşeyim şehrine şeydā olub efğānlar ile

Latîfî 363, Hasan Çelebi 342, *Sicill-i Osmânî* c.4 s.622.

4710 Hicrî

Kadı Hüsâmezâde Kara Çelebi Muhyiddin Mehmed Efendi, Sadrâzam Karamanlı Nişancı Mehmed Paşa utekâsından Kadı Hüsâmeddin Efendi'nin oğludur, Bursalı, İstanbul Kadısı, Kara Çelebizâdelerin ceddidir, vefatı H.965, M.1557, Edirnde Kapısı haricinde Emir Buhârî Tekkesi kurbinde medfundur. Vefatı tarihini Mecelle'nin 964 göstermesi yanlıştır.

Gerçi bir meh-rûya dil virmekde mâhirdir gönül
Sen şanemden gayrıya baş eğse kâfirdir gönül

Lâubâlî bir kılandır der mücerred pek dil
İki gün bir yerde eğlenmez müsâfirdir gönül

Tîr-i miñnet başına yağsa ayrılmaz kalbden
Bir dilâver-i baş u cān oynar bahâdırır gönül

Cān virelden la'liñe yatur dil ağız virmeýüb
Haste-dil-i âşüfte hāl-i arzda hâtırdır gönül

Gömeýüb kimse nihānı seyrider rindānece
'İlm-i ihfâda beğāyet Hicrî mâhirdir gönül

*

Açma Hicrî zâhide yâriñ dehânı sırrını
‘Âkıl iseñ değme bir nâdâna kılma keşf-i râz

*

Yime hicrân gâmin ey dil ecelde öñdin olmuş yok
Yeter çek guşsa-ı hattıñ yazılmış da yuyılmış yok

*

Ayağıñ toprağına dil ü cân virüb yaşlar döker
Anı ol pâñe çeken ya şuyu ya toprağıdır

*

Şeydâ gönül dehânıñı vaşf itse küyiyâ
Dīvānedir ki ğâib olandan haber virir

*

Cânâ saña sa‘âdetle büsbütün cihân
Tavk-ı belâ vü gam baña bahş kılıldı

Şakâyık-ı Mecdî 495, Sicill-i Osmânî c.4 s.345, Kâmûsu’l A’lâm c.6 s.4732, Keşfi’z Zünûn Eski Tab’ı c.1 s.526 ve Yeni Tab’ı c.1 s.819, Enîsü’l Müsâmirîn 53, Beyânî 101, Riyâzî 136, Âşık Çelebi 107, Hasan Çelebi 342, Âlî Tarihi 220, Güldeste 520, Kafzâde 130, Mecelle 352 ve 439.

4711 Hicrî

Hicrî Çelebi, Nevrekoplu veya Konyalı, vefatı H.1018, M.1609.

Yâre bağıdım ayağından zülf-i ‘anber kâme dek

ılca ‘aybın g rmedim seyreyledim aşama dek

Kafzâde 131, Sicill-i Osmânî c.4 s.627, Mecelle 439.

4712 Hicrî veya Es‘ad veyâ Hâsim

Esad Paşa, Köpr l zâde Mustafa Paşa’nın oqludur, Hâsim maddesine bak, numara 801.

4713 H d y 

Mustafa H d y  Çelebi, M ezzin H d y , Musl  Çelebi, Musl  Şah, Sala Musl si, İstanbullu, Haseki C mi’i m ezzini, vefat  H.991, M.1583, Edirne Kapısı haricinde medfundur, S ‘ ’nin “H d y  rehberi n ola hid yet-i yezd n” mısraı vefatına tarihtir.

Cef ları n dil-i ‘u    -ı d lf k ra gerek

Bel  ‘in yet   rahmet g nah ra gerek

Sipihri g r ki s nesine  eker bir m h 

H m n-ı felekde begim   li‘-i sett ra gerek

Cem li ni nice y zden g rem diyen diller

Şikeste  yineler gibi p re p re gerek

H d y  t ze  azeller    ideler dinicek

Hem  e bir y zi g l ‘ r z  bah ra gerek

*

Mi  l-i ka‘be ay  n r-ı d de-i ‘u    

Gören cemâliñi müştâk görmeyen müştâk

*

Ümîdim bu vefâdan ola albiñde eşer peydâ

udâ âdirdir eyler seng-i arâdan güher peydâ

*

Kimiñ olındadır ol çeşmi şâhbâz ‘aceb

Kimiñle şalınur ol serv-i serfirâz ‘aceb

Dîvânı, Emîrî Efendi Kısımında, Milet Kütüphanesi’nde, numara 508/1

Dîvânı, Âsım Bey Kısımında, Köprölü Kütüphanesi’nde, numara 431

Keşfi’z Zünûn Eski Tab’ı c.1 s.526 ve Yeni Tab’ı c.1 s.819, Kâmûsu’l A’lâm c.6 s.4733, Osmanlı Müellifleri c.2 s.487, Eslâf c.2 s.157, Sicill-i Osmânî c.4 s.628, Ahdî 333, Hasan Çelebi 343, Beyânî 102, Riyâzî 136, Âlî Tarihi 220, Âşık Çelebi 108, Kafzâde 131.

4713 Hüdâyî

Şeyhülislam Ahîzâde Hüseyin Efendi bin Ahîzâde Kazasker Mehmed Efendi bin Nûrullah Efendi bin Yusuf Efendi, Mahşî Sa’dî Çelebi ahfâdından olup Halîmî Muhlis Kazasker Abdulhalîm Efendi’nin biraderidir, Cemaziyel Evvel 980, M.1572 tarihinde İstanbul’da doğdu, vefatı Recep 1043, M.1633, Küçükçekmece civarında Kalatarya Karyesi’nde medfundur. Sicill’in Sütlüce’de medfundur demesi doğru değildir.

Luţf u ihsânı ne midâr ideyin dirseñ şehâ

atî çok ummaz dil-i bî-çâre midârın bilür

*

Şāyed vefā ide diyü ol yār-i pür-cefā
Şabreyler idim eylese eğer ‘ömrüm vefā

*

Öykinürmiş kıadd-i bālāsına yāriñ şimşād
Hüneri var ise haşmiyle berāber gelsün

*

Dedim olsun yolıña pādişāhım cān ü ten
Eskidir didi gülüb nāzla ol ğonce-dehen

*

Yaraşur ey meh-i sipihr-i cemāl
Kāmeri yaқа olsa saña hilāl

*

Göklere irdi figānım dağı raḥm itmez o māh
Yerde kıalmaz ehl-i derdiñ etdügi feryād u āh

*

Gerçi zaḥm-ı tīri ol kıaşı kemānıñ tendedir
Yāresi ‘uşşāķ-ı nālānıñ bilinmez kıandadır

Kâtip Çelebi Fezlekesi c.2 s.161, Eslâf c.2 s.156, Seyyid Rıza 105, Beyânî 102, Hasan Çelebi 344, Osmanlı Müellifleri c.2 s.489, Şakâyyık-ı Nev’izâde 755, Kâmûsu’l A’lâm c.3 s.1955 ve c.6 s.4733, Sicill-i Osmânî c.2 s.189, Devhatü’l Meşâyyih 48, Kafzâde 132, Vefâyât-ı Ayvansarâyî 120, Hülâsatü’l Eser c.2 s.109.

4715 Hüdâyî

Şeyh Seyyid Aziz Mahmud Hüdâyî Efendi bin Fazlullah Efendi bin Mahmud Efendi, Seferî Hisarlı veya Koçhisarlı, H.946, M.1539 tarihinde doğdu, vefatı H.1038, M.1628, Üsküdar'da tekkesinde medfundur. “Hüdâyî hû çeküb rûhı hemân ‘azm-i cinân itdi” mısraıyla “Şeyh Maḥmūd Hüdâyî” terkibi vefatına tarihtir. Osmanlı Müellifleri bu terkibe Aziz kelimesini ilave ve Hüdâyî mahlasını Hüdâî şeklinde yazarak vefatı tarihini karıştırmıştır.

Alaldan gönlüm ol şûh-ı cihānım
Göñülsüz durur oldu tende cānım

*

Ṭinet-i âdemde ḳonmasa ezel sevdā-yı ‘aşḳ
Cenneti bir dāneye şatmazdı ol dānā-yı ‘aşḳ

Kenz-i maḥfide zuhūra geldi eşyā lâ-cürm
Bād-ı ḥubbiyle temûc etdi çün deryâyı ‘aşḳ

‘Aşḳ u misk olmaz nihān anı bilür ḥalk-ı cihān
‘Āşḳ-ı bî-çāreye mümkün midir ihfā-yı ‘aşḳ

Bülbülin ḥālin bilenler gūş iderler nālesin
Bir gül-i bî-ḥār içündür bunca hūy u hāy-ı ‘aşḳ

Ṭalib-i dīdār olub devreyleye tā ḥaşre dek
Kim ki nūş ide ezel bezminde ger şahbā-yı ‘aşḳ

‘Aşḳ-ı Şirîn oldı feryādına Ferhād’ın sebeb
Ey nice dānaları mecnûn iden leylā-yı ‘aşḳ

Ey Hüdâyî hâlet-i ‘aşkı ne bilsün hermekes

Qılına kâf-ı haqîkat murgıdır ‘anķā-yı ‘aşk

Dîvânı, Halet Efendi Kismında, Süleymaniye Kütüphanesi’nde, numara 699

Dîvânı, Zühdî Bey Kismında, Süleymaniye Kütüphanesi’nde, numara 167

Dîvânı, Esad Efendi Kismında, Süleymaniye Kütüphanesi’nde, numara 2716

Dîvânı, Hacı Mahmud Efendi Kismında, Süleymaniye Kütüphanesi’nde, numara 3334

Dîvânı, Hacı Mahmud Efendi Kismında, Süleymaniye Kütüphanesi’nde, numara 3516

Dîvânı, Hacı Mahmud Efendi Kismında, Süleymaniye Kütüphanesi’nde, numara 3531

Dîvânı, Hacı Mahmud Efendi Kismında, Süleymaniye Kütüphanesi’nde, numara 3670

Dîvânı, Hacı Mahmud Efendi Kismında, Süleymaniye Kütüphanesi’nde, numara 3722/1

Dîvânı, Pertev Paşa Kismında, Millet Kütüphanesi’nde, numara 417

Dîvânı, Emîrî Efendi Kismında, Millet Kütüphanesi’nde, numara 173

Dîvânı, Emîrî Efendi Kismında, Millet Kütüphanesi’nde, numara 506

Dîvânı, Emîrî Efendi Kismında, Millet Kütüphanesi’nde, numara 507

Dîvânı, Hâşim Paşa Kismında, Selim Ağa Kütüphanesi’nde, numara 73/1

Dîvânı, Dârülmesûnî Kismında, Murad Molla Kütüphanesi’nde, numara 420

Dîvânı, Ayasofya Kütüphanesi’nde, numara 3961

Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi’nde, numara 582

Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi’nde, numara 801

Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi’nde, numara 1405

Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi’nde, numara 2306

Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi’nde, numara 2333

Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi’nde, numara 3021

Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi’nde, numara 3518

Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi’nde, numara 3080

Şakâ-yık-ı Nev'izâde 760, Osmanlı Müellifleri c.1 s.185, Kâtip Çelebi Fezlekesi c.2 s.113, Sicill-i Osmânî c.4 s.317, Lügat-i Tarihiye ve Coğrafya c.7 s.145, Mecelle 439, Kâmûsu'l A'lâm c.4 s.3151, Vefâyât-ı Ayvansarâyî 47, Keşfi'z Zünûn Zeyli 538, Hülâsatü'l Eser c.4 s.327.

4716 Hüdâyî

Sekbanbaşızâde Abdulkerim Hüdâyî Bey, Sultan Selim-i Sâlis devri şairlerinden.

Hağ eylemeye dest-veş şâhid-i iğbâl
Ol pençeyi kim tılsım-ı dînâr u diremdir

Âgâh gerek merd-i hüner-pîşeye ziyâde
Zîrâ feleğin ehl-i dile niyeti kemdir

Düşmekden ise der ü belâ-ı dū-cihâna
Ol 'adem-i âbâdda kalmağ ne keremdir

Biz ehl-i diliz hâne-bedūş-ı dū-cihânız
Külhan bize cānān ile gülzār-ı iremdir

Zülfi 'arabî hâli hâbeş gamzesi tatar
Ebrûları şimşîr şana dîd 'acemdir

Ehl-i sūhânın 'âdet-i dîrîne-i şab'ı
Şâhib-i keremi medh ü şenâ şu'le-i zemdir

Merd-i özlem kâtib-i gerdūn-ı gâlaţkârım
Rüstem yaza çîn yerde yazdı beni sitemdir

*

Hiç gitmeye yok niyeti menzilgeh-i dilden
Hoşnûd gibi guşsa-ı murğım âh yerinden

Tayyarzâde Atâ Tarihi c.4 s.227.

4717 Hidâyet veya Nevâyî

Hidâyet Bey, Nevâyî mahlasını da kullanmıştır, vefatı H.991, M.1573.

Şanmañ şihâb-ı sîneye urmuşdı çerâğ-ı dâğ
Âyine taḥammül itmeyüb etdi fîtilesin

*

Şorduğımca lebleriñi olmadım seyrâb ben
Gerçi la‘liñ teşnelik kesmekdürür ḥâşiyeti

Dîvânı, Hazine Kütüphanesi’nde, Topkapı Sarayı’nda, numara 919

*Keşfi’z Zünûn Eski Tab’ı c.1 s.526 ve Yeni Tab’ı c.1 s.819, Kafzâde 131,
Sicill-i Osmânî c.4 s.627.*

4718 Hidâyetî

Şeyh Osman Efendi, Çerkesli, Saray Hocası ve Sultan Selim Câmî’i imamı,
Rüşdi Muhlis Ebu Reşid Ahmed Rüşdi Efendi bunun hafîdidir, vefatı H.1068,
M.1657 takriben.

Mecelle 439.

4719 Hezârî veya Kebûterî

Mehmed Hezârî Efendi, İstanbullu, Kebûterî Mehmed Efendi denmekle meşhurdur, Sultan Mehmed-i Râbi' devri şairlerinden, Damad-ı Pâdişâhî ve Musahib Mustafa Paşa'nın Kütüphane ve Hazine Kâtibi ve Sadrazam Râmî Mehmed Paşa'nın reisülküttaplığında kîsedârı ve mektupçusu idi.

Biz cām-ı vaşl-ı dilberi görmiş geçirmişiz

Cem gibi devr-i sāgarı görmiş geçirmişiz

Yokdur gönülde bâde-i gülfame meylimiz

Bir nice kez o demleri görmiş geçirmişiz

Kayditmemiş cerîde-i 'uşşâka bendesin

Ol defteri Kebûterî görmiş geçirmişiz

*

Cânâ saña izhâr-ı melâl eylemedim

Bir kimseyi hiç vâkıf-ı hâl eylemedim

Sevdim seni bir kere vişâl-i dilden

Âgûş-ı hayâlimde hayâl eylemedim

Kebûterî maddesine bak, numara 3549.

4720 Hezârî veya Münîf

Mustafa Münîf Efendi, Mehmed Efendi'nin oğludur, Antakyalı, Maliye Tezkirecisi, İran Sefiri, Münîf maddesine bak, numara 3549.

4721 Helâkî

Mahmud Efendi, Karamanlı, Yarhisar Mescidi imamı, vefatı H.980, M.1572, vefatı tarihini Kafzâde'nin 983 göstermesi ve Sicill'in mahlasını Helâlî şeklinde yazması doğru değildir.

Gelsün beri şunlar ki ider da'vâ-yı merdî
Bu pîrezen-i dehrle söyleşsün er olsun

*

Nice meyl itmesün Nîl ü Fırâta âdemiñ yaşı
Ki cennetden bile çıkmışdırır ağlaşı ağlaşı

*

Añlayan gönlümi gerçi mey-i cām olsa gerek
Dostum baña lebiñiz o ẖarām olsa gerek

Pertev-i mihr-i ruḥıñ zerrece eylerse ẗulû'
Mâh-ı bedriñ devri ol günde tamām olsa gerek

*

Leb-i meygün var iken añma ḥaṭṭ-ı jengârı
Gül gibi bâde dururken nidelim esrârı

*

Eşk-i çeşmim aḳsa ṭañ mı rûy-i zîbâdan baña
Meyl ider insân olan elbet temâşâdan yaña

Kâmûsu'l A'lâm c.6 s.4743, Sicill-i Osmânî c.4 s.628, Ahdî 336, Âşık Çelebi 109, Kafzâde 132, Beyânî 102, Âlî Tarihi 220, Hasan Çelebi 344, Latîfî 364, Riyâzî 137, Sehî 136.

4722 Helākī

Helākī Çelebi, Dobruçalı.

Gün gibi dolansa çeşmimden o şems-i hāverī
Burc-ı dīdemden toğar ol demde eşkim aḥteri

Latīfī 365.

4723 Hilālī

Hilālī Çelebi, Türkistanlı, vefatı H.931, M.1524.

Sicill-i Osmânî c.4 s.628

4724 Hilālī

Hilālī Çelebi, İstanbullu, Takkeci, vefatı H.950, M.1543, vefatı tarihi Keşfi'z Zünûn'un eski tab'ında 983 ve yenisinde 953, Osmanlı Müellifleri'nde 990 olarak gösterilmekte ise de 305'inci sayfasında 950 olarak yazmıştır.

Allar giyse kaçan gül gibi ol nāzik beden
Yine kat kat kana girmiş vay bu zālīm dir gören

Dilde dāğ-ı derd ü hicrān dīde pürhūn sīne çāk
Devlet-i 'aşkıñda ey gül ruḥ-ı nem eksik lāleden

*

Ġurūr-ı ḥusnle dilber ki nāza yüz tıtdı
Belā-ı 'aşkla 'āşık niyāza yüz tıtdı

Ḥaz̄er kıl ey gül-i ra'nā niyāz-ı bülbulden
Hezār destle ol bī-niyāza yüz tıtdı

*

Seniñle cānı yok da‘vā-yı h̄usne
Şanemler ey perī bir k̄urī ş̄uret

*

Şikest olsa şurāhī-i cām meclis ber-k̄arār olmaz
Meşeldir sāk̄iyā baş gitse ayak pāyidār olmaz

*

Feth-i bāb ola müyesser diyü vişāl-i yārden
Halka-veş kıldı gözim gitmezdir dildārdan

Yāreler ağız açar derd-i derūnım şerh ider
Gice kim kan ağlayım bu dīde-i h̄un-bārdan

*

Beni yanında her kim görse cānā sen perīzārīñ
Şanur taşvīridir bir yerde Şīrīn’le Ferhād’īñ

Dîvânı, Hacı Mahmud Efendi Kısımında, Süleymaniye Kütüphanesi’nde,
numara 3298

Keşfi’z Zünûn Eski Tab’ı c.1 s.526 ve Yeni Tab’ı c.1 s.820, Âlî Tarihi 221, Kâmûsu’l A’lâm c.6 s.4743, Tayyarzâde Atâ Tarihi c.4 s.109, Osmanlı Müellifleri c.2 s.486 ve 305, Âşık Çelebi 109, Sicill-i Osmânî c.4 s.628, Riyâzî 137, Kafzâde 132, Sehî 135, Hasan Çelebi 345, Beyânî 103, Latîfî 366, Ahdî 337.

4725 Hilālî

Ramazan Çelebi, Kaşı Hilal denmekle meşhurdur, İstanbullu.

Ḥalka-ı cāma müselsel ne ‘aceb dām ancaḳ

Murğ-ı zîr gülleri devrânîñ aña dām ancaḳ

*

Bugün meyḥānelerde dūd-ı āhımdan ‘alem çekdim

Göñül ğamḥānesin pāk itmeğe şarub ğam çekdim

Ahdî 338.

4726 Hilâlî

İmam Hilâlî Çelebi, Bursalı, Hatib, Sultan Bayezid-i Sâni devri şairlerinden.

Gün kerem olub iken de ḥusnini itmesün ‘arz

Nisbet-i yüzüñle günde beynessemâ vel‘arz

‘Aşkıñda sîm-i eşke şol deñlü kâdirim kim

Ka‘be kapuñ tavâfı olmışdır baña farz

Bir kaçre yaş komadı çeşmimde şevk-i la‘liñ

Gerçi ki ḥun-ı dilden çok aldı gözlerim karşı

Kâmûsu’l A’lâm c.6 s.4744, Sicill-i Osmânî c.4 s.628, Hasan Çelebi 345, Latîfî 365.

4727 Hümâmî

Hümâmî Çelebi, İznikli, Sultan Murad-ı Sâni devri şairlerinden olup o devirde vefat etmiştir, Hüner-nâme müellifi.

Alâ ey serv-ḳadd ü lâle-peyker

Mübârek ʔālî‘ ü feḥunde aḥter

Yanağı ğonce-i bâg-ı leʔâfet

‘İzârı virdi gülzâra ʔarâvet

Yedi iklim-i ḥusniñ şehriyârı

Ṭoḳuz meydân-ı çerḥıñ şehsuvârı

*

Cân cemâliñi seniñ cümle nazardan kötüler

Görmesün diyü cemâliñi başardan kötüler

Dilemez gölgeñi kim yanıña düşe yüriye

Bu gönül gör ki seni dâḥi nelerden kötüler

Kâmûsu’l A’lâm c.6 s.4746, Osmanlı Müellifleri c.2 s.486, Beyânî 103, Sicill-i Osmânî c.4 s.629, Hasan Çelebi 346, Latîfî 367, Sehî 57, Mecelle 441.

4728 Hümâyî

Mehmed Emin Hümâyî Bey, Nâfia Nezâreti Mektupçusu İbrahim Tevfik Bey’in oğludur, İstanbullu, Nâfia Nezâreti Tark ve Muâber ketebesinden, H.1279, M.1862 tarihinde İstanbul’da doğdu, vefatı 29 Recep 1301, M.1883, Eyüp’de medfundur.

İtmeyiz ‘âlemiñ endîşe-i keyf ü gümeni

Virmeyiz bâde tecerrüd deminin bir demini

Buluruz râḥatı biz genc-i melâmet içre

Sorarız böyle fenâ ‘âleminiñ ‘âlemini

‘Aşk meydânıñ ol erleriyiz kim atdık
Vādî-i vahşete mecnûn gibi çok rüstemi

‘Aşk ile gerçi fedâ eylemişiz cân u teni
İtmeyiz lîk fedâ kimseye cân maḥremini

Ṭaḫmıṣuz boynumuza bir sürü dīvāneleriz
Dilberiñ silsile-i zülf-i ender-i ḥamını

Ṭaparız ḥusn-i mülk-i sūzine zîrâ biliriz
Secde-gāh itdi melekler bile ḥaḫ âdemini

*

Vaḫf-ı dîdâr cemāl-i yârdır gönlüm gözüm
Müstefîd-i muṭṭalı‘ül envârdır gönlüm gözüm

Gördiği esrâr-ı ḥaḫḫ u ma‘rifet ḥayrânıdır
Nâzır-ı âyine-i esrârdır gönlüm gözüm

Son Asır Türk Şairleri 659, Osmanlı Müellifleri c.2 s.490.

4729 Himmet veya ‘Abdî

Şeyh Himmet Efendi, Hacı Ali Merdân nâmında birinin oğludur, Bolulu, vefatı Safer 1095, M.1683, Üsküdar’da Bezcizâde Muhyiddin Efendi Tekkesi’nde medfundurî, Sıdkî Ümmetullah Kadı’nın “Bugün Himmet Efendi ‘adni kıldı kendüye me’vâ” mısraiyle “Raḥmet bi-Himmet” terkipleri vefatına tarihtir, vefatı tarihini Zeyl-i Keşfi’z Zünûn’un 1090 göstermesi yanlıştır.

Dîvânı, Hâşim Paşa Kısımında, Süleymaniye Kütüphanesi’nde, numara 15/6

Dîvânı, Emîrî Efendi Kismında, Millet Kütüphanesi'nde, numara 509

Genc-i 'aşkı ister iseñ dil-i vîrânda ara
Hızır-veş âb-ı hayâtı zulmet-i tende ara

Râh-ı 'aşka seni irşâd eyleyen ma'nâyı bul
'Âlem-i ma'nâyı tâlib kâmil insânda ara

*

Sivâdan kalbiñi pâk it gönül mir'at-i raḥmândır
Şafâdan sineñi çâk it gönül mir'at-i raḥmândır

Gerek ednâ gerek emcâd gönülden eyler istimdâd
Bu ma'nâyı begim kıl yâd gönül mir'at-i raḥmândır

Şakâ-yık-ı Şeyhî c.1 s.652, Lügat-i Tarihiye ve Coğrafya c.7 s.158, Safâyî 643, Sicill-i Osmânî c.4 s.629, Osmanlı Müellifleri c.1 s.189, Mecelle 441, Vefâyât-ı Ayvansarâyî 38, Keşfi'z Zünûn Zeyli 539.

4730 Himmetî

Himmetî Bey, Lazkiyeli (Denizli Sancağı), Manisa'da Arpa Kâtibi, vefatı H.1001, M.1592.

Didim gider misiz serkûy-i nigâra siz
Sâyem zebân-ı hâlle didi siziñleyiz

*

Şimdi hiç gam yimeziz virmese maḫşûdımız el
Ber-murâd olmağı bilmem ne şanurdık ol

Osmanlı Müellifleri c.2 s.487, Kafzâde 132, Riyâzî 137.

4731 Himmetî

Himmetî Çelebi, Sofyalı, Dokuzuncu asr-ı hicrî şairlerinden.

Çün hâke gün gibi ider ol mehlikâ nazar
Hıkmət nedir kim zerreyim itmez baña nazar

Manzûr-ı ‘âlem olmasa âyine-i ruḥıñ
İtmezler idi şûretiñe dâimâ nazar

Ahdî 338.

4732 Himmetî

Himmetî Çelebi, Edirneli, Kânûnî Sultan Süleyman devri şairlerinden.

Bakmadı yaşıma bakdım o meh-i tâbâna
Ne sitârem baña yüz döndi ne ḥod cânâne

Enîsü’l Mûsâmirîn 81.

4733 Hemdem

Şeyh Mehmed Saîd Hemdem Çelebi, Şeyh Mevlevî Hacı Mehmed Emin Çelebi’nin oğludur, Konyalı, Konya Mevlevîhanesi Şeyhi, H.1222, M.1807 tarihinde Konya’da doğdu, vefatı 26 Recep 1276, M.1859, Konya Mevlevîhanesi’nde medfundur. Bosnalı Fazıl Paşa’nın “Eriğe zeyb-i mevlânâ Meḥmed Hemdem’i efḥan, gidüb ‘uḳbâya oldı sâkinân-ı cennete mülḥaḳ, muḥibb-i mevlevî du‘âgün Fâzıl didi târîḥ, Sa‘îd’i bezm-i cennetde ḳıla pîrâna hemdem ḥaḳḳ” kıtası bir noksan ile vefatı tarihidir.

Terci'-i Bendinden

Cām-ı yāre mübtelâ meclise maḥremdir şarāb
Faẖr idüb gerdūna eyler başı üstünde mehtāb

‘Āşıkān cānın virir cānā o bezm-i ‘işrete
Sen eğer sākī olub bāğda olursa māhitāb

Bir kadeẖle şöyle sermest eylediñ sākī beni
Dāne-i ḥardal kadar gelmez gözime nüh kubāb

Cur‘asın içseydi zāhid terk iderdi varını
Bezm-i nūşānūşda nağme iderdi çün rebāb

Ben de bilmem sen mi mest itdiñ beni ya bāde mi
Zerrece gelmez gözime māhitāb ü āfitāb

*

Rūy-i ḥaḳḳa sāye-veş düşmem yine āzādeyim
Ehl-i dünyā zillilete daldıkca ben a‘lādayım

Tiğ-ı āhım sīneñi mecrūḥ ider bir gün seniñ
Şūrete irmem naẓar ey müdde‘ī ma‘nādayım

Münkesir ḳalblerdeyim didi cenāb-ı girdigār
Ben belā-ı ‘aşḳ-ı yāri çekmeye āmādeyim

Son Asır Türk Şairleri 613, Fatin 453.

4734 Hemdemī

Solakzâde Mehmed Çelebi, Reisülküttâb Küçük Hasan Bey'in oğludur, vefatı H.1068, M.1657, Silivri Kapısı haricinde Seyyid Nizâm'ın dergâhına giden caddenin sağ tarafında Çeşmebaşı denilen kahvenin köşesinde medfundur, Vefâyât-ı Ayvansarâyî'nin Üsküdar'da medfundur demesi yanlıştır.

Fihrist-i Şâhân Manzûmesin'den

Haţâlardan emîn eyle ilâhî âl-i 'oşmânı

Çün etdiñ bunları sen ehl-i islâmıñ nighbânı

Bu nesl-i pâkle dîn-i muhammed takviyet buldı

Şeref bahş oldu dîne bunlarıñ âyîn-i erkânı

İtâ'at üzredir şer'-i mübîne dâimâ bunlar

Çavîdir haq bu kim bu handânıñ sıdk-ı imânı

'Adâletle şecâ'atle şehâvetle mürüvvetle

Nizâm-ı 'âlem için sa'y-i firâvânı

Edindim bunlarıñ târihini diğkat idüb ma'lûm

Getürdim nazma lafz-ı haqla fihrist-i şâhânı

İdüb mevzûn u hemvâr oldu bir şehname-i icmâl

Ricâm oldır ola ma'zûr eğer var ise noşşânı

Çamunıñ evveli Sulţân 'Oşmân ibn-i Erţuğrul

Ki oldır cümleden evvel kıyan resm-i cihânyânı

'Alâüddîn Selçûkî idüb tabl u 'âlem irsâl

Muğakkak altıyüz toksan toktuzda hutbe 'unvânı

Yigirmiyle yedi yıl salṭanat sürdi ‘adâletle
Bu devlete bu vaz’ itdi kamu tertīb-i dīvânı

Cihân-ı bî-beḳâdan ‘azm idüb ol server-i ‘âlem
Yerine gördi lâıyık oğlu Sultân Orḫânı

Cülûs itdi yediyüzle yigirmi altı sâlinde
Sa‘âdetle yigirmi beş yıl cihânıñ oldı sultânı

Şakâıyk-ı Şeyhî c.1 s.816, Osmanlı Müellifleri c.3 s.80, Safâyî 637, Sicill-i Osmânî c.4 s.171, Mecelle 441, Vefâyât-ı Ayvansarâyî 184, Güftî 165.

4735 Hemdemî

Hemdemî Çelebi, Tebrizli, Hemdemî-i Acem diye meşhur idi.

Men ğamdîde râ mecnûn-ı miḥnet dîde gerdîdî
Nihâdî püşt-i dest ü bihter ez hevîşem pesendîdî

Günün ki geh şâḫib-i ḫusnî zerûy-i dilârî
Çe kem şod zitû ger ḫâtırî bedestârî

Ahdî 339.

4736 Hemdemî

Hemdemî Çelebi, Üsküplü, İshak Çelebi’nin Lalazâdesidir, Mukâta’at Kâtibi, vefatı H.1090, M.1679, Vodine’de medfundur.

Her kimiñ yokdur yanında bir muşâḫib-i hemdemi
Hem günü zâyi‘ geçer hem rûzigârı hem demi

*

Bî-ķayd olam diyen bu cihānda gedā gerek

Bî-minnet olmak isteyen ehl-i ‘ibā gerek

*

Hemdemî didim ķapuņa geldi yaşı Hemdemî

Ėande-i zer dīde idüb didi dilber Hemdemî

Ėşık Ėelebi 110, Hasan Ėelebi 345, Esrār Dede 301, Sicill-i Osmânî c.4 s.629, Semâ’hane-i Edeb 251.

4737 Hevâyî

Mustafa Hevâyî Efendi, Bursalı, Bursa’da Câmî’-i Abdülmüve’mîn hatibi, vefatı H.1017, M.1608 Bursa’da Pınarbaşı’nda medfundur.

Ėasret-i āb-ı ‘ineb geçdi Hevâyî cāna

Ėāre ne bāde içün biz de geçenden geçelim

*

Ėūnîn olalı nāhen-i ‘aşķıyla dāğ-ı dil

Zeyn oldu berg-i lāle ile şanki dāğ-ı dil

*

Ėh kim seyb-i zenĖdānıñı eller oğşar

Benim işğāl-i Ėamıñda şanma değmez elem

*

Nice bir lālezārı gözleyelim

Gülşen-i husn-i yâri gözleyelim

Misk ü ‘anberde yok devâ ‘aşka

Sünbül-i zülf-i yâri gözleyelim

Gelse nâke meyân bezme rakîb

Yâr ile bir kenârı gözleyelim

Güldeste-i Belîğ 520, Hasan Çelebi 346, Sicill-i Osmânî c.4 s.630, Seyyid Rıza 106, Kafzâde 132, Kâmûsu’l A’lâm c.6 s.4767, Osmanlı Müellifleri c.2 s.488, Beyânî 103, Riyâzî 137, Mecelle 442, Gülzâr-ı İrfân 361.

4738 Hevâyî veya Raḥmî

Kubûrîzâde Abdurrahman Raḥmî Efendi, İstanbullu, Rûznâme-i Evvel Hulefâsından, Hattat, vefatı 27 Ramazan 1227, M.1715, Mısır’da medfundur. “Çekdi pây-i inzivâyı çün didim, Raḥmî’ye raḥm eylesün rabb-i raḥîm” mısraıyla “Türbetü’l ‘azîz” cümlesi vefatına tarihtir. Vefatı tarihini Safâyî ile Osmanlı Müellifleri’nin 1222 göstermeleri doğru değildir.

Ġamîñla muḫtarib olduḫca dil ider nâle

Maḫall-i zelzelede ‘âdetâ azân okunur

*

Eşer ider o mehe birgün âh-ı şebîkerim

Cihânda her giceniñ tâ ki bir şâḫibi var

*

Nedem o şûḫı ki bâlâ-yı kaşra çıkar

Ḳadem ḳadem dilimiz selm-i niyâza çıkar

Giderse kâfile-i nâza kûy-i yâre eğer
Şabâya hemreh olub vâdî-i hicâza çıkar

*

Zülfîñ hevesiyle o kadar âh ideyim
Tâ rîgüy-i şeb reng ala dūd-ı siychimden

*

Mû meyân-ı dilbere cân riştesi disem
Kılca benimle eyleyemez kimse ‘Arab’da

*

Ne şeb ki müjde resân-ı çeşm-i peyk-i hûb gelür
Sarây-ı kâlbe o hûb-ı felek meâb gelür

Vefâ eşerleri yok Raḥmî o mehveşde
Selâm-ı sâde dahı gelse pür ‘itâb gelür

*

Gezmezdi sırıklarda ciğer çevren olaydım
Bitmezdi yataklarda kâmiş neyzen olaydım

Esmezdi deñizde şağnaklı karayeller
Bir çifte ‘arab mavnasına yelken olaydım

*

Şar bir yañı yüksek şarığı gûş görünsün
Şoḳ ucın edrine gül-i mengûş görünsün

Aç tut kediyi ava Һarīş it o Һadar ki
Yavruları daҺı gözine mūş görünsün

Bir pīrezen-zeşt-i Һaşıķ deşmini al kim
Vīrāngede-i Һānede bayķuş görünsün

Deryā-yı sirişke teni bāşterde olanıñ
Burnı Һayalık sīnesi Һoğuş görünsün

Ṭaқsun tüyini yaşına vardıķca hevāı
Yarāne bozaҺānede Һavuş görünsün

Dīvânı, Emîrî Efendi Kısımında, Millet Kütüphanesi'nde, numara 510
Dīvânı, Emîrî Efendi Kısımında, Millet Kütüphanesi'nde, numara 511
Dīvânı, Emîrî Efendi Kısımında, Millet Kütüphanesi'nde, numara 512
Dīvânı, Emîrî Efendi Kısımında, Millet Kütüphanesi'nde, numara 513
Dīvânı, Hacı Mahmud Efendi Kısımında, Süleymaniye Kütüphanesi'nde,
numara 3823

Dīvânı, Lala İsmail Efendi Kısımında, Murad Molla Kütüphanesi'nde,
numara 501

Dīvânı, Lala İsmail Efendi Kısımında, Murad Molla Kütüphanesi'nde,
numara 502

Dīvânı, Üniversite Kütüphanesi'nde, numara 777
Dīvânı, Üniversite Kütüphanesi'nde, numara 1822
Dīvânı, Üniversite Kütüphanesi'nde, numara 2816
Dīvânı, Üniversite Kütüphanesi'nde, numara 3444
Dīvânı, Üniversite Kütüphanesi'nde, numara 5543

4739 Hevāyī veya Serverī veya Һuznī

Seyyid Osman Serverî Efendi, Seyyid Hâfız Musa Efendi'nin oğludur, Adanalı, Müverrih, Kadı, Serverî maddesine maddesine bak, numara 1734.

4740 Hevesî

Hevesî Çelebi, Üsküplü, Şam Kadısı Şair Üsküplü İshak Efendi Musahibi, onuncu asr-ı hicrî şairlerinden.

Bahâr geçdiyse nola hâzânı hoş görelim
Zamân zamâneye irmez zamânı hoş görelim

*

Sîneme tîr-i müjeñ fitne vü âl ile geçer
Şadra lâbüd kişi kandeysse kemâliyle geçer

Latîfî 369, Sehî 103, Osmanlı Müellifleri c.2 M.464.

4741 Hey'etî

Kanbur Derviş Ahmed Mevlevî, Derviş Hey'etî dinmekle meşhurdur, vefatı H.1110, M.1698.

Çeşmine şunsa ol şehîñ 'işve şarâb-ı nâz
Müşkil-i olurdu 'âşık olmasa gâhî hâb-ı nâz

*

Ruhsâr-ı serzülfiñe dilbeste olanlar
Biñ faşl-ı bahâr olsa gülistâne çekilmez

Esrar Dede 301, Semâ'hane-i Edeb 251.

4742 Hey'etî veya Gülşenî

Şeyh İbrahim Gülşenî bin Diyarbekirli Şeyh Mehmed bin Hacı İbrahim bin Şahâbüddin bin Aydoğmuş bin Gündoğmuş bin Oğuz Ata, Gülşenî maddesine bak, numara 3586.

4743 Yârî

Yârî Çelebi, Acemzâde Yârî denmekle meşhurdur.

Ki hıtt-ı hâil olur ruhsâr-ı yâre zülfi gâh
Başıma gün toğmadı kaldı şehâb içinde mâh

Pâdişâhım ger seni sevmek günâh u cürm ise
Başdan ayağa günâhız başdan ayağa günâh

Latîfî 369.

4744 Yârî

Yârî Efendi.

Zâtım gib bir gevher-i pâk itmedi zâhir
Tertîb-i mevâd ideli terkîb-i ‘anâşır

Âsım 36.

4745 Yazıcıoğlu veya Ahmedî veya Bîcân

Şeyh Ahmed Bîcân Efendi, Sâlih Efendi namında birinin oğludur, Yazıcıoğlu denmekle meşhurdur, Ahmedî maddesine bak, numara 73.

4746 Yazıcıoğlu Mehmed veya Mehmed

Şeyh Mehmed Efendi, Sâlih Efendi’nin oğludur ve Şeyh Ahmed Bîcân’ın biraderidir, Mehmed maddesine bak, numara 3778.

4747 Yâver

Abdurrahman Ağazâde Rikâbdâr Hasan Yâver Efendi, Silahdâr
Abdurrahman Ağa'nın oğludur, Enderunlu, H.1179, M.1765 tarihinde doğdu.

Ne cânlar yakdığın ol âfetiñ dilgîr olandan şor
Naşıl sihr itdiğin 'uşşâkına teşhîr olandan şor

Ne bilsün zâhid-i nâdân anıñ naķş-ı dilârâsın
O şuhıñ şüretin bir albine taşvîr olandan şor

Felâtunlar alur 'âciz bilinmez 'aql ile hâlim
Benim rüsvâlıgım 'aşķ içre pür-tedbîr olandan şor

Çekilmez bir kemân-ı saht der Yâver belâ-ı 'aşķ
Felek hamyâzesin çekmiş anı bir pîr olandan şor

*

Ey asret-i cânân seniñ yandım elinden
Yakdın beni el ân seniñ yandım elinden

Gördükce tütarsın destin yüze cânâ
Ey mihr-i dıraşşân seniñ yandım elinden

'Aşķıñ beni bîmâr ideli ayli zamandır
Ey derdime dermân seniñ yandım elinden

Urduñ dil-i mecrûhumu açdın yine yâre
Ey nâvek-i müjgân seniñ yandım elinden

Dilsūzī-i firḳatle dil-i Yāveri yaḳdın
Ey ḥasret-i cānān seniñ yandım elinden

Âkif 19, Esad 66, Tayyarzâde Atâ Tarihi c.5 s.358.

4748 Yāver

Yāver Efendi, Trabzonlu, Yanya Tahrîrât Kâtibi, Sultan Abdulhamîd devrinde vefât etdi.

Ey rûyi verd-i ḥande-i gülzâr zîb-edâ
Âdâb-ı nâz-ı mevhibe olmaḳ gerek saña

Eksik olur mu sîḥ-i firâḳıñda bâr-ı derd
Derdâ ki derdiñe kes bulmadı devâ

Od yaḳdı cângâhına ‘uṣṣâḳıñ ey derîḡ
Ġayrı vedâd-ı ḥûbda yoḡdur dilâ beḳâ

İḳbâl-i dūn ü baḥt denî ṭâli‘im yamân
Nāmım ‘uṭarid añsa yazar encüm-i semâ

Emsem lebini ‘aynime gelmez şarâb-ı ḥuld
Dil-ḥaste şübhe var mı bulur dilberâ şifâ

Fatin 456, Sicill-i Osmânî c.4 s.630.

4749 Yetīm

Tornacıbaşızâde Silahdâr Ali Çelebi, Tornacıbaşı Mehmed Ağa’nın oğludur, İstanbullu, Kânûnî Sultan Süleyman’ın silahdârlarından, vefatı H.960, M.1552, vefat tarihini Riyâzî 955 ve Keşfi’z Zünûn’un eski tab’ı 966 göstermektedir.

Gözyaşı gibi şuyı ğam gibi aşı var imiş
Çays'e mecnûn dimeñiz 'aql-ı ma'âşı var imiş

*

'Aşkıñ yolında ğuşşa vü ğam baña zâd olub
Gitdim 'adem vilâyetine nâ-murâd olub

*

Bir bahre düşdi küşte-i dil yok kenâr hiç
Bir bâdbânı rast değıl rûzigâra hiç

*

Cünûn vâdîlerin gel kûşe kûşe benden şor
Diyâr-ı 'aql-ı dür endîşi var kendin bilenden şor

*

Şuyı bardağda demişler gemiyi kağıdda
Bizden evvel bu cihân seyriden ehl-i vuķûf

'Âlem-i berri koyub baħr-i hevâsında yalan
Bu 'Ali ise daħı 'aqlına idrâkine yuf

Dîvânı, Hacı Mahmud Efendi Kısmında, Süleymaniye Kütüphanesi'nde,
numara 3298

*Keşfi'z Zünûn Zeyli Eski Tab'ı c.1 s.526 ve Yeni Tab'ı c.1 s.820, Ahdî 343,
Âlî Tarihi 221, Kâmûsu'l A'lâm c.6 s.4791, Sicill-i Osmânî c.4 s.631, Âşık Çelebi
132, Hasan Çelebi 346, Kafzâde 132, Beyânî 103, Latîfî 370, Sehî 130.*

4750 Yetīm

La'lizāde Abdalbākî Efendi bin La'lizāde Şeyh Mehmed Efendi bin İbrahim Efendi bin Reisülküttâb Ali La'lî Efendi bin Ali Efendi bin Mustafa Efendi bin Seyyid Mehmed Efendi, İstanbul Kadısı, vefatı H.1159, M.1746, Eyub'da Yahya Efendi Tekkesi karşısında Kalenderhane Tekkesi'nde medfundur. "Gülşen-i cennete gelin ola La'lizāde" mısraı vefatına tarihtir.

Budur ancak şırâ-ı müstaķîmi ehl-i vicdânî
Şoĥbet rāhıdır 'āşıklara me'vâsı vuşlatdır

Osmanlı Müellifleri c.1 s.159, Mecelle 378, Vefâyât-ı Ayvansarâyî 121.

4751 Yetīmî

Hâşimîzāde Seyyid Mehmed Efendi, Şair Hâşimî Seyyid Mehmed Efendi'nin oğludur, Üsküdarlı, Bursa Kadısı, vefatı H.1076, M.1665, Üsküdar'da medfundur.

Meyhānedeki nişve ne cāmîñ ne cemiñdir
Bir sākî-i şîrîn-dehen ü ğonce-femiñdir

Ey bülbül-i şūrîde-i gülzâr-ı muĥabbet
Aşüfte iden gülleri ĥusn-i naĝmeñdir

Kaĥl itmeĝiçün dîdeye cānâ gice gündüz
Dil-i manzar muĥaddem-i ĥāk-i ģademiñdir

Bî-çāre Yetīmî'yi iden vāle vü ĥayrān
Ki luţf u ĝehî şîve vü ĝehî sitemiñdir

Şakâ-yık-ı Şeyhî c.1 s.384, Sicil-i Osmânî c.4 s.175, Safâyî 654, Mecelle 443, Vefâyât-ı Ayvansarâyî 141, Güftî 167.

4752 Yetîmî

Yetîmî Çelebi, Şumnulu, Züemâdan, Uzi Kalesi Muhâfızlığı Kâtibi, vefatı H.1166, M.1752, Şumnu'da medfundur.

Kerem ü serdîn bize çekdirmek için çerh-ı leîm

Bî-vaqt oldu 'âzîmetgehimiz râh-ı kâdîm

Ṭuna'ya şaldı felek küşte-i âmâlimizi

Ne bilür hâlimizi pervereş nâz ü na'îm

Çekmedir çâresi çün bâhâtt-ı takdîr-i ezel

Dânemiz böyle perâkende olınmış takşîm

Fatin 457, Sicill-i Osmânî c.4 s.631, Keşfi'z Zünûn Zeyli 539.

4752 Yetîmî

Yetîmî Çelebi, Germiyanlı, Seyyid Gazi Dergâhı dervişlerinden.

Gün yüzün görmek diler mehtâb ṭurmaz çizginür

Hâk-i pâyiñ öpmek ister âb ṭurmaz çizginür

Şeb çerâğ-ı ḥusniñe pervâne olmışdır meğer

Şevkiñle mihr-i 'âlemtâb ṭurmaz çizginür

Pâspânîndır meğer seyyâreler eflâkda

Giceler tâ şubḥa dek bî-ḥâb ṭurmaz çizginür

Ey Yetīmī gözin aç cān murğını ettirdiñ şikār
Olmuş işbu çerh bir ‘ikāb tırmaz çizginür

Âşık Çelebi 136, Hasan Çelebi 348.

4754 Yahyā

Emin Kösesi Yahya Efendi, İhrâcât-ı Hassa Emîni Nûreddin Hamza Bey’in oğludur, Emin Kösesi denmekle meşhurdur, Müderris, H.892, M.1487 tarihinde doğdu, vefatı Muharrem 968, M.1560, vefat tarihini Sicill’in 967 göstermesi yanlıştır.

Şakâyyık-ı Nev’izâde 18, Sicill-i Osmânî c.4 s.633.

4755 Yahyā

Dukâkinzâde Yahya Bey, Arnavud Yahya Bey, Yaya Baş ve Sultan Orhan ve Yıldırım Bayezid Evkâfî mütevellîsi, Sicill-i Osmânî Muharrem 986, M.1578 tarihinde vefat ettiğini yazıyor ise de diğer me’hazlerde H.990, M.1582 tarihini göstermektedirler, Bosna’da İzvornik’de medfundur, Latîfî ve Sehî’nin İstanbullu olduğunu yazmaları doğru değildir.

Dār-ı dünyā deli gönülüm gibi vîrân olsa
Ne cihân olsa ne cān olsa ne cānân olsa

Keşki sevdüğimi sevse kamu halk-ı cihân
Sözimiz cümle hemân kışsa-ı cānân olsa

Añlar fakîri va‘de-i vaşlın ne hâl ise
Cândır umar efendi ne deñlü maḥâl olsa

*

Göñül alçaqlığın itsün diñmez ol serv-i âzâda
Düşerse yolu uğrasun bu cāy-i miḥnet-âbâda

*

Şubḥ-ı şādık gibi ey ġāfıl ağardı şaḡalñ
Ḥaberiñ yok seni penbeyle boğazlar eceliñ

Ey kara günli seḥer gibi ağardı şaḡalñ
Ḥaberiñ yok kefeniñ boynuña taḡdı eceliñ

*

Ḥamām gibi odlara yaḡub bu çākeri
Ḳanıma girdi girmedi ḥamāma o perī

Ḥalvetde nūr görmek ise ḡaşdı zāhidiñ
Ḥamām içinde görsün o māh-ı münevveri

Ḥamām içini beñzedirin cāy-ı maḥşere
Kim olur anda şāh gedāniñ berāberi

*

Yaraşır ġāyet de ey āhū baḡışlı dilrubā
Bu kara çöller baña ol miskī kamḡālar sana

*

Seni sevdüğünü cānım saña ızḡār idemez
Değme derdi ile kişi günāhın iḡrār idemez

*

Şâf-dil ol begim piyâle gibi
Hâ gibi aç göziñi alma melûl

ara göñülli olma lâle gibi
Mâsivallâhı o Allâhla ol

*

‘Âlemin yokdır şafâsı derd-i bî-dermânı var
Bu metâ‘-ı vuşlata aldanmañız hicrânı var

Yeter hicrânında olmış nice biñ şeydâsı var
aralar giymiş kemân-ebrûlarıñ yası var

*

Ne kûyıñ âh ile dolsun ne apuñda figân olsun
Beni öldür vücûdımda ne nâm ü ne nişân olsun

*

Şerefî ‘ilim ile dir insânıñ
Farı yok câhil ile ayvânıñ

‘Ulemâ bûlbûl-i hoşgû gibidir
Cûhelâ zâğ-ı siyehrû gibidir

‘Âlemiñ zînetidir ehl-i kemâl
Zînet-i encüm ü seyyâre mişâl

*

Arnavūd'ın begleri

Nesl-i kadīmim Doḡaḡın begleri

Ḳıldı beni Ḥālīḡ-ı kevn ü mekân

Bende-i efkende-i 'osmāniyân

Ḳıldı sipāhī beni şāh-ı güzīn

Eyledi aşḡāb-ı yemīne ḡarīn

*

'Āḡıl iseñ il elini gözleme ḡātem gibi

Kimseye düşkünüḡünden aḡlama şebnem gibi

*

Ḳırmızı cāme giyüb alıyla öldürme beni

Ḳāḡ buyunca ḡana girmiş demesün gören seni

*

'Arz eyle gün yüzünü ayā müşterī-cemāl

Bilsün zevālini güneş eksikliḡin hilāl

*

Gözimüñ nūrı göñlümüñ serveri 'ömrümüñ varı

Bizimle dost olmazsañ 'adāvet eyleme bāri

*

Dāḡlar oldı tenim vuşlata imkân yok

Qaldım ayakda qara başıma dermānım yok

Baňa bayram yerin aňma şağın ey Yahyā

Bile şalınmağa bir serv-i hırāmānım yok

*

Bīmārım ey ecel bu gice bekle bānım al

Rūz-i firāq-ı dilberi gösterme cānım al

*

Şayd itmek için ol meleği idüb ihtimām

Āhım felekler üzre qurar halka halka dām

Dīvānı, Emîrî Efendi Kısımında, Millet Kütüphanesi'nde, numara 516

Dīvānı, Emîrî Efendi Kısımında, Millet Kütüphanesi'nde, numara 517

Keşfi'z Zünûn Zeyli Eski Tab'ı c.1 s.526 ve Yeni Tab'ı c.1 s.820, Sicill-i Osmânî c.4 s.634, Mecelle 443, Kâmûsü'l A'lâm c.6 s.4793, Osmanlı Müellifleri c.2 s.497, Ahdî 340, Sehî 136, Âlî Tarihi 221, Vefâyât-ı Ayvansarâyî 115, Kafzâde 133, Latîfî 371, Beyânî 104, Âşık Çelebi 136, Hasan Çelebi 348, Riyâzî 137.

4756 Yahyā

Müeyyedzâde Yahya Efendi bin Kadı Mehmed Efendi bin Ali Efendi bin Şeyh Abdurrahîm Efendi, Bursa Kadısı, vefatı Receb 1040, M.1630.

Şakâyık-ı Nev'izâde 737, Sicill-i Osmânî c.4 s.635.

4757 Yahyā

Bostanzâde Yahya Efendi bin Tireli Bostanzâde Mehmed Efendi bin Musatafa Efendi bin Mehmed Efendi, Tireli, İstanbul Kadısı, vefatı H.1049, M.1639, Şehzâde Câmi’i hazîrasında pederi yanında medfundur.

Yahyâ bilirim kârımı ben cümle haşâdır
Her kim ki setreyleye ihsân-ı Hudâdır

Ey nâzım-ı âşârım olan vâkıf-ı esrâr
İtme nazarı ‘aybıma bî-‘ayb Hudâdır

Osmanlı Müellifleri c.1 s.257, Mecelle 142.

4758 Yahyâ

Şeyhülislam Yahya Efendi bin Şeyhülislam Zekeriya Efendi bin Bayram Efendi, İstanbullu, H.960, M.1552 tarihinde İstanbul’da doğdu, vefatı 18 Zilhicce 1053, M.1643, Sultan Selim’de pederinin yaptırmış olduğu medrese hazîrasında medfundur, Fatih harîkinde medresenin yanması ve yolların tevsî’i sebebiyle kabirler kaldırılmış ve mezar taşları da kadir kıymet bilmeyen kimseler vasıtasıyla duvar ve kaldırımda kullanılmak üzere parçalattırılmıştır.

Nihâl-ı tâze iken böyle bir serv-i bülend oldu
Dil-i meyyâl çokdan yüz sürer pâyine âb-âsâ

Nedîm-i pâk-meşreb bul havâyı ‘aşkla pür ol
Vücûdın mahvolınca meyden ayrılma hubâb-âsâ

*

Ğonceyi servîyi saña teşbîh ider her bî-edeb
Hep sükûtınla sükûnındır aña cânâ sebeb

*

Gösterdi yine sâķī-i meclis yed-i beyzâ
Zerrîn ķadeķi itdi elinde gül-i ra'nâ

Gülşende seķer gūşime bir nağme toķındı
Gelmiş gibi va'dīye yine bûlbûl-i şeydâ

*

Seversen dâim ey dil pây-i yâre ķehre-i zerdiñ
Dimez mi ol řabīb-i cān u dil saña nedir derdiñ

*

Ey zûlf-i ĥam ender ĥam ķulāb-ı muĥabbet
Hep saña ķekildi dil-i erbāb-ı muĥabbet

'Āşık-ı ģam dehrile keslnāk olur mı
Çalınmadı mı gūşıñña ķānūn-ı muĥabbet

Dāğlandı dilim ķalınmadı şekvāya mecāl
Gör neyledi Yaĥyâ beni efsūn-ı muĥabbet

*

İtdi bahār 'ālemi ĥurşīd-i şal'atı
Nevrūza ķalsa olur idi ĥālımız ĥarāb

Dîvânı, Emîrî Efendi Kısmında, Millet Kütüphanesi'nde, numara 518

Dîvânı, Emîrî Efendi Kısmında, Millet Kütüphanesi'nde, numara 519

Dîvânı, Cârullah Efendi Kısmında, Millet Kütüphanesi'nde, numara 1667

Dîvânı, Hacı Mahmud Efendi Kısımında, Süleymaniye Kütüphanesi'nde, numara 3371/1

Dîvânı, Hâlet Efendi Efendi Kısımında, Süleymaniye Kütüphanesi'nde, numara 667

Dîvânı, Hâlet Efendi Efendi Mülhikında, Süleymaniye Kütüphanesi'nde, numara 145

Dîvânı, Dârü'l Mesnevî Kısımında, Murad Molla Kütüphanesi'nde, numara 425

Dîvânı, Lala İsmail Ağa Kısımında, Murad Molla Kütüphanesi'nde, numara 503

Dîvânı, Hamîdiye Kısımında, Murad Molla Kütüphanesi'nde, numara 1125

Dîvânı, Hamîdiye Kısımında, Murad Molla Kütüphanesi'nde, numara 1085/3

Dîvânı, Âsım Bey Kısımında, Köprülü Kütüphanesi'nde, numara 432/1

Dîvânı, Hâşim Paşa Kısımında, Selim Ağa Kütüphanesi'nde, numara 55

Dîvânı, Selim Ağa Kütüphanesi'nde, numara 940

Dîvânı, Selim Ağa Kütüphanesi'nde, numara 941

Dîvânı, Fatih Kütüphanesi'nde, numara 3888

Dîvânı, Fatih Kütüphanesi'nde, numara 3889

Dîvânı, Atıf Efendi Kütüphanesi'nde, numara 2117

Dîvânı, Ayasofya Kütüphanesi'nde, numara 3783

Dîvânı, Nûr-ı Osmâniye Kütüphanesi'nde, numara 4904

Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi'nde, numara 2927

Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi'nde, numara 3599

Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi'nde, numara 5570

Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi'nde, numara 5677

Şakâyiık-ı Şeyhî c.1 s.127, Kâtip Çelebi Fezlekesi c.2 s.231, Osmanlı Müellifleri c.2 s.498, Eslâf c.2 s.6, Keşfi'z Zünûn Zeyli Eski Tab'ı c.1 s.526 ve Yeni Tab'ı c.1 s.820, Devha-ı Meşâyih 46, Sicill-i Osmânî c.4 s.636, Kâmûsu'l A'lâm c.6 s.4793, Seyyid Rıza 107, Kafzâde 134, Beyânî 105, Riyâzî 138, Safâyî 652, Mecelle 443, Tuhfe-i Hattâtîn 752, Hasan Çelebi 349, Vefâyât-ı Ayvansarâyî 115, Hulâsatü'l Eser c.4 s.467.

4759 Yahyā

Yahya Şehid Efendi, Diyarbekirli, Sofya Müftüsü, vefatı H.1083, M.1672.

Sicill-i Osmânî c.4 s.637.

4760 Yahyā

Yahya Dede Efendi, Bağdatlı, Bağdat Mevlevîhanesi Şeyhi, vefatı H.1100, M.1688.

Esrar Dede 307, Semâ'hane-i Edeb 257.

4761 Yahyā

Şeyh Yahya Efendi, Kastamonulu Şeyh Şaban Efendi'nin oğludur, Eyuplu, Hoca Sa'deddin Tekkesi Şeyhi ve Eyub Câmî'i Cuma Vaizi, H.1054, M.1644 tarihinde doğdu, vefatı 9 Zilhicce 1109, M.1697, Hoca Sa'deddin Tekkesi'nde medfundur.

Luţf eyle dil-i zâra yâ rab kerem eyle

Yâr olmasun ağyâra yâ rab kerem eyle

Âyine-i kalbimden jeng-i emeli ref' it

Nûrîñla mücellâ kıl yâ rab kerem eyle

Bî-çâreñ olub kaldı dil püster-i hicrânda

Dârû-ı vişâliñle yâ rab kerem eyle

Mezc eyleyüb a'mâlim iksîr-i hûlûş ile

Râyic ola sûkûñda yâ rab kerem eyle

Pâzâr-ı muhabbetde yokluk ola sermâye

‘Aşkîñla beni maḥv it yâ rab kerem eyle

Şakâ-yık-ı Şeyhî c.2 s.285, Sicill-i Osmânî c.4 s.637, Sâlim 718, Vefâyât-ı Ayvansarâyî 98.

4762 Yahyâ

Yahya Efendi, Karahisar Mevlevîhanesi Şeyhi Osman Çelebi Efendi’nin oğludur, vefatı H.1181, M.1767.

Mübtelâ-yı miḥnet-i dildâr ider ‘aşk âdemi
Gâh olur Manşûr-veş berdâr ider ‘aşk âdemi

Ṭaḫılan zencîrine yokdur ḥulâşa çâre hiç
‘Âkıbet sūzân olarak nâr ider ‘aşk âdemi

Dünye vü ‘uḳbâ görünmez çeşmine aṣlâ anıñ
Şöyle bil ey müdde‘î ḥunkâr ider ‘aşk âdemi

Perde-i nāmûsı vü ‘ârı maḥv ider her lem‘ası
Şıdḳ ile pür rü’yet-i dîdâr ider ‘aşk âdemi

‘Aşḳa bend ol sen de Yahyâ koyma elden cām-ı cem
Bir gün olur vâkıf-ı esrâr ider ‘aşk âdemi

Fatin 357, Esrar Dede 308, Semâ’hane-i Edeb 259, Sicill-i Osmânî c.4 s.641.

4763 Yahyâ

Yahya Hakkı Efendi, Tüccardan Antakyalı Ali Efendi'nin oğludur, Antakya Müftüsü, H.1241, M.1825 tarihinde Şam'da doğdu, vefatı 1 Ramazan 1314, M.1896.

Zülfün dağıt ol rûy-ı dıraḥşân görinsün
Ebr-i alana girmiş mäh-ı raḥşân görinsün

Bilmez misiñ aşüfte olur hey'et-i 'uṣṣâḳ
Zülfün ne için böyle perişân görinsün

Pinhân kalıyor câmede ol rûḥ-ı muṣavver
At pirehenin sâdece bir cām görinsün

Luṭfîñ ile aḡyârını ḥandân ediyorsîñ
'Āşıklarıñ ey gül nice giryân görinsün

Ben hicr-i ḡamın çekmeḡe mi 'âleme geldim
Bir gün de ḳulîñ vaṣlile şādân görinsün

Zulmet bürüdi bezmi göñül gel de bir âh it
Ol âhda biñ şu'le-i sūzân görinsün

Yahyâ'yı daḡi ey şanem al deyr-i cemâle
Kâfir gözine bir de müslümân görinsün

Terkîb-i Bendinden

İḥlâş ile kim olsa reh-i ḥaḳda seferber
Tevfiḳ-i ilâhî olur elbet aña rehber

Vuřlatsa ġarż řapma řaķın rāh-ı Ĥudā'dan
Bu yoldan irer ġaķķa selāmetle irenler

Eťvār-ı fa'ālīnde ġözet ġayrū'l umūrı
Ne zāhid-i sālūs-ı nihād ol ne řalender

Şāf it diliñi tā bulasñ sırr-ı Ĥudā'yı
Şūret bulamaz olsa ger āyine mükedder

Rāġatsa emel kıł ġazer ızġār-ı hūnerden
Āsāyiş ile ġün ġeçiren hangi hūnerver

Tedbīr-i ma'āşında mesā'iden üşenme
Ėaçaşñ da bulır ġerçi seni rızķ-ı muķadder

Yorġunluk ile ġāşıl olur dildeki maţlab
Durġunluk ile bir iş olur şāġa müyesser

Ėūşişle olan kārı sever şāġibi şeksiz
Bī-ķader olur ol iş ne ķader olsa emeksiz

Son Asır Türk Şairleri 1987, Sicill-i Osmânî c.4 s.645.

4764 Yahyā veya Maġdūm veya Aġmed

Debbāġzāde Ahmed Efendi bin Şeyhülislam Debbāġzāde Mehmed Emin Efendi bin Debbāġzāde Şeyh Mahmud bin Ahmed Efendi. Ahmed maddesine bak, numara 50.

4765 Yahyā

Enderunî Çukadar Yahya Bey, Kânûnî Sultan Süleyman devri şairlerinden.

**Kânûnî'nin Oğullarından Şehzâde Mustafa'nın Şehadetine Olan
Mersiyesinden**

Meded meded bu cihânîñ yıkıldı bir yanı

Ecel celâlîleri aldı Muştafâ Han'ı

Ȧolandı mihr-i cemâli bozuldı erkânı

Vebâle koydılar âl ile âl-i 'oşmânı

Yalancınıñ kırı bühtânı buğz-ı pinhânı

Akıtdı yaşımızı yakdı nâr-ı hicrânı

Anıñ yoğ idi şuçı zerre-veş ayâ şâhâ

Suâle yer kıomadı ğadr iden a'dâ

'Adüv bu olmayacak işi işledi hayfâ

Yatub erîke-i tâbüta ol şeh-i zîbâ

İlâhî cennet-i firdevs aña durağ olsun

Nizâm-ı 'âlem olan pâdişah sağ olsun

Tayyarzâde Atâ Tarihi c.4 s.128.

4766 Yahyâ veya Müderris

Şeyh Yahya Efendi, Şamlı Ömer Efendi'nin oğludur, Beşiktâşî Yahya efendi denmekle meşhurdur, Trabzonlu, Müderris maddesine bak, numara 3933.

4767 Yesârî

Mehmed Esad Yesârî Efendi, Tesbihci, Şevval 1213, M.1798 tarihinde doğdu, Sultan Abdülmecid devri sonunda vefat etdi.

Dil itdi vürūd-ı meh-i t̄abānı teraḳḳub
Bülbül gibi ol ḡonce-i ḡandānı teraḳḳub

Oldım o ḡamer-ṭal‘ata ḡasret ile ṣāim
İft̄ar içün itdim leb-i cānānı teraḳḳub

Geçdi ramazān vāṣıl olub ‘īd-i sa‘īde
Mücrimler ider raḡmet-i yezdānı teraḳḳub

Ben muntazır oldım reh-i dildāra bu baḡtım
İttirdi baḡa hecr ile aḡzānı teraḳḳub

Eyvāḡ yaman oldu bugün ḡāl-i Yesārī
Elān ider ol ṣems-i dıraḡṣānı teraḳḳub

Fatin 458, Sicill-i Osmānî c.4 s.645.

4768 Yesārī veya Ḥulūṣī veya Menfī

Hüseyin Hulûsi Efendi, Hulûsi maddesine bak, numara 1066.

4769 Yesrī

Yesrî Efendi, Diyarbekirli, vefatı H.1070, M.1659.

Nigāḡ-ı ḡamzekārīn kārı dilde t̄iṣezenlikde
Aḡıtdı cūyı ḡünım menzil aldı ḡühkenlikde

Göñül manṣūr-veṣ cānlar virübdür dār-ı zülfiñde

Ne hıķmetdir daķı bī-ķāreniñ da‘vāsı benlikde

Қo dursun sīnede yāķut ķabza ķańçeriñ ey māh

Disünler taş dikdi menzile ķātırşıkenlikde

Dehāniñ seyrine ķıldım müjemden sīnemi taķhīr

Yazıķdır ķalmasun ol ğonce-i zībā dikenlikde

Yire geķdi sirişkim Yesrī āhım çıķdı eflāke

Cihān-ı fānīde nem ķaldı sağlıkda esenlikde

Tezkire-i Amed 118, Safāyī 662.

4770 Yesrī

Ahmed Yesrī Efendi, Bosnalı Çolbaşı Mustafa Aĝa’nın oĝludur, İstanbullu, Şam Kadısı, H.1046, M.1636 tarihinde doğdu, vefatı Zilkade 1105, M.1693, Şam’da Sâlihiyye’de medfundur.

Dilber niyāza māil ü nāz-āşinā gerek

Biri birine maķrem rāz-ı āşinā gerek

Nāzikliĝile yāre şarıldım ricā idüb

‘Āşık ķaķıķat üzre mecāz-āşinā gerek

*

Düzĝünde de olsa diñletemez bezm-i yārde

Sāz-ı niyāzı ehl-i hevā hep bozuķ çalar

*

Cüş-i seyl-i sirişkim nevbahâr olsun da gör
Dâğlarla şahın-ı sînem lâlezâr olsunda gör

Küşte-i baħr-i tegâfûl ber-ķarâr olsun mı hiç
Târ-ı ğamda bir muķâlîf rûzigâr olsun da gör

Şakâ-yık-ı Şeyhî c.2 s.139, Osmanlı Müellîfleri c.2 s.499, Sicill-i Osmânî c.1 s.228, Mecelle 444.

4771 Yesrî

Hızır Efendi, Manisalı, Şatrancî Hızır Efendi denmekle meşhurdur.

Ġurbetde kişi hemîşe mesrûr olmaz
Gündüzde yanan şem‘de ĥod nûr olmaz

Üzerde-i nâz-ı peyderpey olma şakın
Sermest-i mey-i niyâz maħmûr olmaz

Sâlim 720.

4772 Yesrî

Kebîrîzâde Abdurrahman Yesrî Efendi bin Kebîrîzâde Kazasker Mustafa Efendi bin Mehmed Kebîrî Efendi, H.1077, M.1666, tarihinde doğdu, vefatı H.1134, M.1721, Mekke Kadısı, Mekke‘de medfundur.

Bûse-ķîn olmuş gibi ruķsâr-ı alından raķîb
Gül-fezâ-ı şîvesinde ‘işmet ol ‘işmet deĝil

*

Tâ ki ola resîd-i hedef vaķt-i şubķ-gâh

Ṭurma ḥadnek aha göñül tâze dâğ vir

Sâlim 719, Mecelle 364.

4773 Yesrî

Yesrî Efendi, hüviyeti ve hayatı hakkında tezkirelerde bir güne kayd ü ma'lûmât yoktur, dîvânında bulunan tarihlerden H.1130, M.1717 tarihinde hayatta idiği anlaşılmaktadır.

Dîvânı, Emîrî Efendi Kısımında, Millet Kütüphanesi'nde, numara 515

Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi'nde, numara 2841

Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi'nde, numara 2927

Dîvânından alındı.

4774 Yaşar Nezihe

Yaşar Nezihe Hanım, Şehremâneti Kantar İdaresi hademesinden birinin kızıdır, H.1297, M.1879 tarihinde İstanbul'da doğdu.

Bitmez bilirim belâsı 'aşkıñ

Göñlüm niye mübtelâsı 'aşkıñ

Geçmezdi zamânım ağlamakla

Ben olmasam âşinâsı 'aşkıñ

Mihnetle güzâr iden zamândır

Eyyâm-ı fer-ḥadrâsı 'aşkıñ

Gülzâra hezâra ragbetim yok

Gözyaşlarıdır şafâsı 'aşkıñ

Encâm-ı vişâl olur mı yoksa
Mağber midir intihâsı ‘aşkıñ

Son Asır Türk Şairleri 1990.

4775 Yakînâ veyâ Yakîn

Derviş Ali Efendi, İsfahanlı, vefatı H.1100, M.1688, Diyarbekir’de medfundur, Safâyî vefatı tarihini 1107 olarak kaydetmiştir.

Cânâ zekât-ı ni‘met-i husni edâ için
Bir kez Yakîn-i bî-kes-i aşüfte-ğâle bak

*

Perîşân eyleyen ‘uşşâkı her mû zülf-i hinddir
Harâb iden hezârân hâneyi ol tâk-ı ebrûdır

Gönüller almada çîn-i ser-zülfî ğatâ itmez
Beni medhûş u ğayrân eyleyen güyâ hemân budır

Şakâyıkt-ı Şeyhî c.2 s.332, Sâlim 725, Tezkire-i Amed 119, Safâyî 660, Belîğ 118.

4776 Yakîn

Derviş Yakîn, Mevlevî, vefatı H.1000, M.1591.

Karahisar Çelebilerinden Küçük Mehmed Efendi’nin Kerimesi Güneş Han İçin Söylediği Methiye

Zehî sa‘du’l su‘ûd-ı tâli‘-i baht u Güneş Hânı
Ki itdi pertev-i luğfile ihvânı şenâ hânı

Zehî şem‘-i şebistân-ı vilâyet kim kerâmetde
Pür itdi dâiren medâr-ı bezm-i heft eyvânı

Zehî naḥl-i tecellî kim zuhûr-ı şu‘le-i seri
Sarây-ı vaḥdet itdi ḥāngâh-ı çâr erkânı

Civânmerdân-ı eslâfiñ nola ṭayy olsa ṭomârı
Ki ‘âlemgîr-i da‘vetdir şalâ-yı ni‘met-i ḥânı

‘Aceb mi itse şem‘ cem‘ine pervâne ḥurşîd
Felek-i gerd ser-bezmine bir fânûs-ı gerdânı

Nice vaşfeylesün ṭab‘-ı beşer ol gevher-i ḳudsı
Ki lâle ḥayret eyler fikr-i şükri ehl-i ‘irfânı

Îlâhî görmesün gerd-i küsûfî rûy-i iḳbâlî
Feleklerde melekler eyledikce ‘îş ü devrânı

Serîr-i evc-i himmet-i mütkā şimdi Yakîn oldır
Zemîn-i aḥsen-i taḳvîme zıll-i feyz-i yezdânı

Esrar Dede 307, Semâ’hane-i Edeb 257.

4777 Yakînî

Kadı İmad Sinanzâde Yakînî Efendi, Kadı İmad Sinan Efendi’nin oğludur, vefatı H.976, M.1568, Edirne Kapısı haricinde medfundur, Bursalı Hayâlî’nin “Yakînî gitdi dehr-i bî vefâdan” mısraı vefatı tarihidir, vefatı tarihini Zeyl-i Keşfi’z Zünûn’un 1004 göstermesi yanlıştır.

Seyr itmeğe ‘izārın ey mäh-ı bî-nikâb
Yüz yerde düşdi hâke şitâbından âfîtab

*

Az mıdır yoksa bahâ-yı leb-i la‘lîñ çok mı
Be hey âfet biricek söyle ya ağzın yok mı

*

Kimiñ kollarıdır ol çeşmi şâhbâz ‘aceb
Kimiñle şalınur ol server-i ser-firâz ‘aceb

*

Ḳays ins eyledi vahşiler ile havfinden
Ben belâ deştini gezerin bî-pervâ

*

Yine verd-i ruḡına bir lebi cân-ı perverdiñ
Şad hezâr âhile ey bûlbûl dil-i cân virdiñ

Bermurâd eylemez insânı cihân-ı bî-minnet
Er iseñ çekme dilâ minnetin ol nâmerdiñ

Bezm-i miḥnetde Yakîni pes idi efgânım
Bir yaña sen de çü ney nâle kılub neylerdiñ

Keşfi’z Zünûn Zeyli Eski Tab’ı c.1 s.526 ve Yeni Tab’ı c.1 s.820, Âlî Tarihi 302, Beyânî 105, Sicill-i Osmânî c.4 s.651, Âşık Çelebi 139, Hasan Çelebi 350, Kafzâde 142, Riyâzî 178, Ahdî 345, Keşfi’z Zünûn Zeyli 539.

4778 Yakînî

Hüseyin Çelebi, Edirneli, Takyedüz, Kânûnî Sultan Süleyman devri şairlerinden.

‘Âşık oldım yine bir dilber-i tersâ gördim
Leb-i cân-bağış u dehen-i mu‘ciz-i ‘İsâ gördim

Tâb-ı mülden ten-i sîmîni ‘araqrîz olmuş
Der güherle müzeyyen büt-i ra‘nâ gördim

*

Ġamzeñ cefâsı ‘âşıka ‘ayn-i vefâ gelür
Bîmâra iltifâtı tabîbiñ devâ gelür

Ġamzen hayâliyle gönül kendüden geçer
Aldıkça hâk-i pâyiñi gözüm dola gelür

Enîsü’l Müsâmirîn 84, Sehî 113, Âşık Çelebi 138, Hasan Çelebi 350, Riyâzî 138, Sicill-i Osmânî c.4 s.651, Beyânî 105, Keşfi’z Zünûn Zeyli 539.

4779 Yektâ

Mir Mehmed Eşref, Özbekli, On ikinci asr-ı hicrî şairlerinden.

Mecelle 335.

4780 Yeksân

Mahmud Yeksân Efendi, Tacir Hacı Mehmed Efendi namında birinin oğludur, Çengelköylü, Sultan Selim-i Sâlis devri şairlerinden.

Cābecā dāğ-ı derūnım farq olunmaz lāleden
İzṭırāb-ı āh-ı germim şu‘le-i cevvēleden

Mışra‘ım ḳadd-i rāsat ḳılmaz ḥāme olmazsa ‘aşā
Ṭıfl-ı tab‘ım nātuvāndır pīr-i sīşad sāleden

Serme-i āvāz olmuş zūlf-i müşkīn-i tār-ı yār
Kūh-ı ğam zīrindeyim līkin şadā yok nāleden

Āteş ile āteşi itfāye sa‘yi itmek gibi
Eyleyen def‘-i ḥarāret āteş-i seyyāleden

İtmede mīnāda Yeksān āb-ı ḥayvān seyrini
La‘l-i yāra geldi zīnet çüşüş tebhāleden

Şefkat 168, Sicill-i Osmānî c.4 s.651.

4781 Yümnî

Mehmed Yümnî Efendi, Selanikli, Müderris, Kadı, vefatı H.1083, M.1672.

Devr-i āhım perde eyler dembedem baht-ı siyāh
Ḳaşd ider kim mihr-i rūyiñ çeşm-i giryān görmesün

Yümniyā gül gibi çāk itme girībānıñ şaḳın
Dāğ-ı mihri sīnede zinhār nādān görmesün

*

Oldı şaḥn-ı bāğ-ı ‘ālem dilkeşā nevrūzdır
‘Ālem it elden ḳoma cām-ı şafā nevrūzdır

El eriřüb ki ‘izâr ü ki hatt-ı müškiniñe
Bir olurdı ‘âşıka şubh u mesâ nevrûzdır

Devlet el virmez diyenler dest-i bûs itmez niyâz
Luţf iderseñ eyle gel bir merhabâ nevrûzdır

Şakâyık-ı Şeyhî c.1 s.816, Sicill-i Osmânî c.4 s.652, Safâyî 659, Belîğ 118, Mecelle 446.

4782 Yümnî

Mehmed Sâlih Yümnî Efendi, Tosyalı Mustafa Efendi’nin oğlu ve Şair Rıfkî mahlas Mehmed Efendi’nin biraderi ve Kadı Kadrî Efendi’nin hemşirezâdesidir. İstanbullu, Kadı, Tezkire-i Şuarâ Müellifi, vefatı H.1073, M.1662, Mecelle Şevval 1106 tarihinde Zoğra-ı Atık’de vefat ettiğini yazıyorsa da bu tarih biraderi diğer Yümnî mahlas Mehmed Efendi’ye ait olduğundan Mecelle’nin bu tahriri yanlıştır.

Şakâyık-ı Şeyhî c.1 s.816, Mecelle 446, Belîğ 118.

4783 Yümnî

Mehmed Emin Yümnî Efendi, Tosyalı Mustafa Efendi’nin oğlu ve Şair Rıfkî mahlas Mehmed Efendi ile Yümnî mahlas Mehmed Sâlih Yümnî Efendi’nin biraderi ve Kadı Kadrî Efendi’nin hemşirezâdesidir. İstanbullu, Kadı, vefatı Şevval 1106, M.1694, Zoğra-ı Atık’de medfundur, vefatı tarihini Sicill’in 1105 göstermesi doğru değildir.

Hayâl-i rûyından gönül dâğ eyledi peydâ
Derûnım ravzasına zâhir oldı lâle-i şahrâ

*

Ki pür çemîni zâhir ve ki derkemûn ider

Her halkasını ‘âşıka nûn-ı cünûn ider

Oldı o şûha lem‘a-fezâ câme-i siyeh

Deycûr-ı leyl şu‘le-i şem‘i füzûn ider

Tab‘-ı selîm Yümnî-i niķâd şi‘riniñ

Her noktasını hasda dâğ-ı derûn ider

Şakâyyık-ı Şeyhî c.2 s.332, Sicill-i Osmânî c.4 s.652, Sâlim 724.

4784 Yümnî

Şeyhzâde Süleyman Yümnî Efendi, Şeyhzâde Ahmed Efendi’nin biraderi, İstanbullu, Kısmet-i Askeriye Kâtibi, H.1081, M.1670 tarihinde İstanbul’da doğdu, vefatı H.1127, M.1715.

Ki verde ki hâra bakub kârı âh olur

Bezm-i çemende nağme-i bülbül dü-gâh olur

*

‘Uşşâk ol perîden ümîd-i vişâl ider

Âyine-i taşavvura gelmez hayâl ider

*

Revnaķ-ı husn-i bîtân nâbûd olmaz

Pertev-i mihr-i cihântâb kil-i endûd olmaz

*

Şi‘âr-ı halk-ı cihân şimdi bî-vefâlıķdır

Hulûş-ı şıdķa bedel sâde âşinâlıķdır

*

Hemîşe bûy-i dilâver olub temennâmız
Şarıldı dâmen-i zûlf-i nigâra sevdâmız

Gâhî hayâl-i zûlfîñ idüb ki ‘izârîñı
Bîhûde geçdi yok yere leyl ü nehârımız

*

Îmâ-yı gâmzedir dilimiz nüktedân iden
Maḥsûd-ı ṭab‘ zümre-i eşrâfiyân iden

Murğ-ı hevâ-yı sünbül gîsû-yı yârdır
Ser naḥl-ı arzû-yı dili âşiyân iden

İtmiş nûṣta ḥâtem-i iḳbâli bâzgûn
Naḳş-ı nigîn günü zemîn ü zamân iden

Ümîd-i hemr-i kâbî-i nazm-ı âverândır
Yümnî kemiyyet-i ṭab‘ımı âteş-i ‘inân iden

Şakâyık-ı Şeyhî c.2 s.564, Sicill-i Osmânî c.4 s.652, Safâyî 661, Sâlim 725.

4785 Yümnî

Şeyhzâde veya Osmanzâde Mehmed Yümnî Efendi, Bayezid Câmi’i Şeyhi Osman Efendi’nin oğludur, İstanbullu, Müderris ve Şeyhülislam Yenişehirli Abdullah Efendi’nin mektupçusu, vefatı H.1152, M.1739.

Çeşm-i siyâhın eller öper o güzel virir

Baňa ğubār-ı pāyine yüzim sürsem el virir

*

Bağ ‘arızına gerden-i kâfūr üzre

Görmekse ğarż-ı nūrı eğer nūr üzre

Çıkmaz heves-i çeşm-i siyāhı dilden

Āhū-yı muşavver gibi fağfūr üzre

*

Çünkü hevā-yı ‘aşk-ı muḥabbet serindedir

Dil düşse ḥāk-i kūyine yāriñ yerindedir

Hāl-i ğam-ı miḥneti bizden iden suāl

Menzil ki şafada gönül keşürindedir

Seyr it ‘izār-ı dilberi anda cihān cihān

‘Ālem bu bezmiñ āyine-i sāğarındadır

Yüz sür ğubār-ı kūy-i dilārāya kim devā

Çeşm-i ‘alıyla serme ḥāk-i derindedir

‘Ālem yıkılsa ḥātırına gelmeye ğubār

Reşkim bu deyr-i köhnede Yümnī o rindedir

Sâlim 721, Sicill-i Osmânî c.4 s.233, Esad 72, Râmiz 265.

4786 Yümnī

Ayas Paşazâde Mehmed Bey, Sadrâzam Ayas Paşa'nın oğludur, İstanbullu, sancak beylerinden, H.970, M.1562 tarihinde hayatta idi.

Leb-i şîrînile sen husrevisiñ gerdünîñ
Zülf-i şebdîz ki koşdıķca ruḡ-ı gülgünîñ

Dökünüb taşıla nâle işi ben maḥzûnîñ
Hiç işitmez kulağı katı imiş gerdünîñ

*

Raḥm idüb ol mâh çün meyl itdi benden cânibe
Ġam yime ey dil feraḡ yüz tıtdı senden cânibe

Cân bulırsam nola sen geldikde benden cânibe
Ḥaşr olunca cân gelür derler benden cânibe

Ahdî 446.

4787 Yümnî

Mahmud Yümnî Efendi, Sadrâzam Halil Paşa mensuplarından, Sultan Murad-ı Râbî‘ devri şairlerinden.

Mecelle 446.

4788 Yümnî

Süleyman Yümnî Efendi, Süleymaniyeli, H.1217, M. 1802 tarihinde doğdu, Sultan Abdulaziz devrinde İstanbul’da vefat etti.

Çendî bire riya vü tezvîr şodem
Çendî beṭarîķ-i ‘aql u tedbîr şodem

Âhîr baħm-i zülf-i kesî der dehrî
Çün şîr-i kühensâl be-zencîr şodem

Fatin 458, Sicill-i Osmânî c.4 s.652.

4789 Yümnî

Mustafa Yümnî Efendi, Üsküdarlı.

Dilde biñ ğam var derûnımda melâlet bir deĝil
Cevher-i âyinede jeng kedûret bir deĝil

Alsam âĝûş-ı hayâle mûmeyân-ı dilberi
Vechi var zîrâ tarîķ-i neyl ü vuşlat bir deĝil

Bûs ider ki dilberiñ la‘lini ki pâyini
‘Âşık-ı bî-şabr dilde tavr-ı ‘âdet bir deĝil

Âteş-i hecriñde dâim mû gibi kıl suhte
Şâhım aĝyâr-ı siyeh-rûde kabâhat bir deĝil

Sözde lâzım zîver-i elfâzla hûsn edâ
Yümniyâ fen-i sühan içre mahâret bir deĝil

Sâlim 724, Safâyî 662.

4790 Yümnî

Mehmed Emin Yümnî Efendi, Ahmed Efendi’nin oĝludur, Süleymaniyeli,
Hâriciye Nezâreti Umûr-ı Şehbenderî Kalemi hulefâsından, Zilka’de 1261,

M.1845 tarihinde Süleymaniye Kasabası'nda doğdu, vefatı 28 Şubat 1342, Merkez Efendi Kabristanı'nda medfundur.

‘Aklıñ var ise bil bugüniñ zevkını fırsat
Zırā bugüniñ şöhetı ferdāda bulunmaz

*

Pek zevkıme gelmiş bu mişāl doğru demişler
Ma‘būd eğer virmez ise neyleye mahmūd

*

Nefret ideriz zulmine haccācın eğer çi
Biz her birimiz olmışız toğrusı haccāc

*

Eñ sevdiğim oldu baña eñ düşmen-i ğaddār
Ol mertebe ki yār kesildi baña ağıyār

Son Asır Türk Şairleri 1999.

4791 Yūsuf

Devlet oğlu Yusuf Efendi, Balıkesirli, H.837, M.1423 tarihinde hayatta idi.

Manzūm Vakāye Tercümesinden

Evvel ismullāh ile başlayalım

İşi bismillāhla işleyelim

İş ki bismillāh ile başlarsa ger

‘Ākıbet hayrile olur mu‘teber

İş ki bismillâh ile başlanmaya
'Âkıbet ebter olur işlenmeye

Osmanlı Müellifleri c.1 s.304, Karesi Meşâhiri 91.

4792 Yūsuf

Baba Yusuf, Sivrihisarlı, vefatı H.917, M.1511, Eyüp'da türbe kapısının havlusunun karşısında medfundur, "Rûhına rahmet" cümlesi vefatına tarihtir.

Osmanlı Müellifleri c.1 s.41.

4793 Yūsuf

Şeyh Yusuf Sinâneddin Sîneçâk, Yenice-i Vardârî, Edirne Mevlevîhanesi şeyhi, vefatı H.953, M.1546 Sütölçe'de medfundur.

Biz tâc-rubâ-ı ser-şâhân-ı cihânız
Biz hâk-i kefi pâ-yi gedâyânız

Biz diñlemeviz gulğulini bülbul-i bâğıñ
Biz nağme-i sarâyân-ı gülistânız

Âfâkı bütün tutmuşken nāmımız ey dil
Bu tarafa durır ki yine mi nām u nişânımız

Bî-nām u nişânız bu 'aceb kûs-ı kazâdan
Her yeter belâ kim itilür aña nişânız

Erbâb-ı muhabbet bizi Yusuf bilür ammâ
Aşhâb-ı hâsed gözine ey dost sinânız

*

Kiminiñ dünyā merāmı kiminiñ ‘uqbādır
Yūsuf’ıñ sensiñ merāmı iki ‘ālemde faqat

*Osmanlı Müellifleri c.1 s.80, Sicill-i Osmânî c.4 s.654, Ahdî 344, Âşık
Çelebi 139, Beyânî 105, Riyâzî 139, Âlî Tarihi 186, Hasan Çelebi 350, Kafzâde
143, Esrar Dede 301, Semâ’hane-i Edeb 252, Mecelle 267, Vefâyât-ı Ayvansarâyî
64.*

4794 Yūsuf

Yusuf Sinan Efendi, Şeyh Yakub Germiyânî’nin oğludur, Yanyalı, vefatı
H.989, M.1581 Medine’de Bakî’de medfundur, “Şeyhu’l Evliyâ” terkibi vefatına
tarihtir.

Beni benlikden al kırtar ilâhî
Ki gide benden benlik günâhı

Kaçan bundan göçe molam müsâfir
Cemâliñ ka‘besinde kıl mücâvir

Osmanlı Müellifleri c.1 s.200

4795 Yūsuf

Îlâhîzâde Seyyid Yusuf Efendi, Fatih Sultan Mehmed devri meşâyihinden
Îlâhîzâde Buharalı Şeyh Ahmed Efendi’nin oğlu Şeyh Mehmed Efendi
ahfâdındandır, Bursalı, İznikmid kadısı, vefatı H.1037, M.1627 Bursa’da
Yoğurtlu Baba Tekkesi’nde medfundur.

Güldeste 143 ve 144 ve 335.

4796 Yūsuf

Kazasker Yusuf Efendi bin Ebi'l Fettüh bin Mansur bin Abdurrahman, Şamlı, imam-ı sultânî ve şehzâdegân hocası, H.994, M.1585 tarihinde Şam'da doğdu, vefatı Safer 1057, M.1647, Üsküdar'da Karacaahmet Kabristanı'nda medfundur.

Şakâ-yık-ı Şeyhî c.1 s.157, Sicill-i Osmânî c.4 s.656.

4797 Yūsuf veya Çengî veya Nâyî

Nâyî Yusuf Dede Efendi, Konyalı, Beşiktaş Mevlevîhanesi Şeyhi ve Şeyh Mevlevî Hasan Dede'nin damadı, H.1014, M.1605 tarihinde Konya'da doğdu, vefatı Zilkade 1080, M.1669, Beşiktaş Mevlevîhanesi'nde medfundur. Fennî'nin "Fenniyâ gūş idicek fevtini didim târîh, oldı Yūsuf dedemiz mısr-ı na'ım içre 'azîz" beyti vefatına tarihtir.

Ey gonce-dehen derdle feryâd ideyim mi

Bir âh ile mecmû'amı berbâd ideyim mi

Pür-cilve iken hânîk-ı mülk-i fenâda

İnşâf mıdır hâtırı nâşâd ideyim mi

*

Taşavvurumda olan naķş-ı hâl-ı 'anberbū

Derûn-ı dilde olan dâğ mâhitâb gibi

Ġarîk-i lücce-i baħr-i hayâtıyım yârîñ

Libâs-ı ten-ârâda vâķı'â hicâb gibi

*

Maṭlab-ı a'lâyı idrâk eylemez bu çeşm ü gūş

Kār-ı haḳda ‘āḳil ü dānā olur lāl u ḥamūş

Ehl-i ḥālî zāhirā görsen felek-veş bî-zebān
Ma‘nîde ammā yine bî-tāb pür-cüş u ḥurūş

*

Ḳurbānîñ olam nedir ol düzdîde nigāh
Dünyâyı helāk eyledi ol çeşm-i siyāh

Ol ḥavf ile ervāḥ-ı muḳaddes dirler
Lā ḥavle velā ḳuvvete illā billāh

*

Dil-i hezāra gül-i bāğ verāğ yetmez mi
Belî belākeşe künc-i firāğ yetmez mi

Şikeste ḥāṭır olan āşık-ı sitem-zedeye
Derûn-ı sînedeki sûz-i dāğ yetmez mi

O sûz-i ‘aşḳile şevḳ-i fenâyı ferhāde
Şadâyı tîşe eyle ‘aks-i ṭāğ yetmez mi

Ḥazān irişdi güle gitdi ‘andelîb-i çemen
O güne bezmgehe şavt-ı zāğ yetmez mi

Didim bugüne sūḥan ḥālîñe münāsibdir
Nây ü ḳudûm ü semâ‘a yasāğ yetmez mi

*

Bir sīnede kim nār-ı muḥabbet eṣeri yok
Zulmetdedir ol nūr-ı Ḥudā'dan ḥaberi yok

Şakâ-yık-ı Şeyhî c.1 s.639, Sicill-i Osmânî c.4 s.657, Osmanlı Müellifleri c.1 s.201, Safâyî 655, Esrar Dede 305, Semâ'hane-i Edeb 255, Âsım 37, Mecelle 174, Etrabü'l Âsâr 73

4798 Yūsuf

Yusuf Efendi bin Küçük Lutfi Beyzâde Mehmed Neylî Efendi, Bıdık Çelebi denmekle meşhurdur, Biga Kadısı, Sultan Ahmed-i Evvel devrinde vefat etdi.

Sicill-i Osmânî c.4 s.130.

4799 Yūsuf

Yusuf Efendi, Mehmed Efendi'nin oğludur, Tabib.

Mecelle 446.

4800 Yūsuf

Yusuf Bey, Horasanlı.

Dimesin kim gözini kıldı giriftâr ey gönül
Gözi hem sen eylemişsin böyle ḥünbâr ey gönül

Kafzâde 142.

4801 Yūsuf

Hattat Yusuf Efendi, Tebrizli, Sulatn Abdulaziz devri sonlarında vefat etti.

Yıllar yıllar şubḥa dek ben intizârın çekmişim

Cânımı mecrûh idüb ben tîrdârın çekmişim

Belki cânânın yolu düşse diyü hicrânla

Taşını ben bî-nevâ her reh-güzârın çekmişim

Sicill-i Osmânî c.4 s.675, Fatin 459.

4802 Yūsuf veya Ziyâ

Yusuf Ziyâ Efendi, Diyarbekirli, Ziyâ maddesine bak, numara 2428.

4803 Yūnus Emre

Yunus Emre, Âşık Yunus, Bolulu, Taptuk Emre'nin mürîdi, vefatı tarihi me'hazlerin bir kısmında H.828, M.1424 ve diğer bir kısmında H.843, M.1439 gösterilmektedir, "Gülşen-i tevḥîd 828" ve " 'Âşık Yūnus Emre 843" cümleleri vefatına tarihtir. Âşık Çelebi Bursa'da medfun olduğunu yazıyor.

Nazar eyle itüri

Pâzâr eyle götüri

Yaradılanı hoş gör

Yaradandan ötüri

*

Demediñ mi sev beni derdine dermân olayım

Sevdiğimce artdı derdim ya'nî dermân eylediñ

Dîvânı, Hâşim Paşa Kısımında, Selim Ağa Kütüphanesi'nde, numara 55

Dîvânı, Emîrî Efendi Kısımında, Millet Kütüphanesi'nde, numara 521

Dîvânı, Emîrî Efendi Kısımında, Millet Kütüphanesi'nde, numara 522

Dîvânı, Emîrî Efendi Kısımında, Millet Kütüphanesi'nde, numara 525

Dîvânı, Hacı Mahmud Efendi Kısımında, Süleymaniye Kütüphanesi'nde, numara 3480

Dîvânı, Hâlet Efendi Kısımında, Süleymaniye Kütüphanesi'nde, numara 688

Dîvânı, Şeyh Murad Efğâ Efendi Kısımında, Murad Molla Kütüphanesi'nde, numara 404

Dîvânı, Fatih Kütüphanesi'nde, numara 3899

Dîvânı, Nûr-ı Osmâniye Kütüphanesi'nde, numara 4904

Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi'nde, numara 2927

Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi'nde, numara 5776

Şakâyık-ı Mecdî 78, Sicill-i Osmânî c.4 s.676, Osmanlı Müellifleri c.1 s.192, Lügat-i Tarihiye ve Coğrafya c.7 s.255, Kâmûsu'l A'lâm c.6 s.4828, Âşık Çelebi 140, Mecelle 116, Vefâyât-ı Ayvansarâyî 13.

Muhtâc-ı tedkîk görölerek tebyîkin sonuna bırakılan veya iki ve daha ziyade mahlas kullandıkları bilâhere anlaşılmasıyla o mahlaslarla da yazılmasına mecburiyet hâsıl olan şairler.

4804 İbrâhim

Hayalîzâde İbrahim Dede, Edirneli, Mesnevîhân, vefatı Zilhicce 1022, M.1613, Edirne'de medfundur.

Yañılıb bunca günâhı eyledim nisyân ile

Hażretine nice varsun bu kuliñ isyân ile

Faħr-i 'âlem ħurmetine 'izzetine yâ ilâh

Cennete gönder beni îmân ile iħsân ile

*

Qızardı tâb-ı mülden ruħları buldı tarâvetler

Açıldı bâğ-ı ħusniñ gülleri Allâh'a fetler

Enîsü'l Müsâmirîn 74.

4805 Aḥmed

Şeyh Ahmed Kadîmî Efendi, Emir Buhârî Tekkesi şeyhi, vefatı Safer 1056, M.1646, “İteḳale’l mürşid” terkibi vefatına tarihtir, mezkûr dergâhın mihrabı önünde medfundur.

Vefâyât-ı Ayvansarâyî 49.

4806 Aḥmed veya Baḥtî

Sultan Ahmed-i Evvel, Sultan Mehmed-i Sâlis’in oğludur, Baḥtî maddesine bak, numara 344.

4807 Edîb

Mahmud Edîb Efendi, Erzurumlu, Kadı, vefatı H.1079, M.1668, Yenişehir Fenar’da medfundur.

Zaḥm-ı âğuş-ı ḥayâle pirehen bîgânedir

Âteş-i efrûzân dâğ-ı ‘aşka ten bîgânedir

*

Dil olmasaydı zülfiñ ile mezheb-âşinâ

Baḥt-ı siyâhım olmaz idi kevkeb-âşinâ

*

Sitemler kim şeb-i vuşlatda ol bîdârdan gördük

Ne hicrândan ne eyyâm-ı elem-i mu‘tâddan gördük

Sâlim 130, Safâyî 45, Mecelle 92, Belîğ 3.

4808 Edîb

Mahmud Edîb Efendi, Halepli, Alaşehir Kadısı, H.1154, M.1741 tarihinde hayatta idi, Erzurumlu Mahmud Edîb ile karıştırarak me'hazlerin cümlesi 1079 tarihinde vefat ettiğini yazıyorlarsa da 124 numaralı dîvânda 1154 tarihini gösteren tarihler vardır.

Destîñ diyemem cûd u keremde yeme beñzer

Kim reşha-ı cûdına göreyim neme beñzer

*

Her neden kim sâha-ı gülşende bülbül zâr olur

Gönlümüz âmade-i gülzâr-ı bülbül-i zâr olur

Dîvânı, Esad Efendi Kısımında, Süleymaniye Kütüphanesi'nde, numara 2602

Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi'nde, numara 49

Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi'nde, numara 124

Şakâ-yık-ı Şeyhî c.1 s.739, Safâyî 34, Sicill-i Osmânî c.4 s.321, Beliğ 3.

4809 İshak veya Rızâyî

İshak Çelebi, Hasan Efendi namında birinin oğludur, vefatı H.1100, M.1688, Tokatlı, mahlasının Rızâyî olduğunu Nazmu'l Lâl namındaki eserinde zikretmektedir.

Nazmü'l 'Adîm Adlı Manzûmesinden

Îlâhî zülcelâl-i rabb-i ekrem

'Alîm-i kâdir u kayyûm u erham

Muşavvir-i hakden takvîm-i ahsen

İden gülzârı güllerle müzeyyen

Te‘âlellâh zehî hallâk-ı ‘âlem
İden bir kıtreden halkı mükerrerem

Bulur her bir varakda re’y-i ‘âkıl
Şübût-ı vahdete ekvâ-yı delîl

Nazmu’l Ulûm Manzûmesi, Emîrî Efendi Kısımında, Millet
Kütüphanesi’nde, numara 733.

Osmanlı Müellifleri c.1 s.231.

4810 Es‘ad veya Mehmed

Seyyid Hacı Mehmed Esad Efendi, Şeyh Mehmed Seyyid Efendi’nin
oğludur, Erbilli Mehmed maddesine bak, numara 3835.

4811 Es‘ad veya Muhlis

Müftüzâde Mehmed Esad Muhlis Paşa, Ayaş Müftüsü Hasan Efendi’nin
oğludur, Muhlis maddesine bak, numara 3908.

4812 Esîrî veya Hâzânî veya Eflâtûn

Mirza Eflâtun, Şirvanlı, Elkâs Mirza’nın kitapçısı, Eflâtun maddesine bak,
numara 176.

4813 Eşref veya Şânî

Şeyh Mehmed Eşref Sâni Efendi, Şeyh Lutfulah Efendi’nin oğludur,
Bursalı, H.1046, M.1636 tarihinde Bursa’da doğdu, vefatı H.1109, M.1697,
“Mest-i râhat” terkibi vefatına tarihtir, İznik’de Eşrefoğlu Rûmî Türbesi’nde
medfundur.

Çarârım yokdur dilber görelden sen dilârâyı
Cemâliñ görmek içün ben açarım cânda yarayı

Ĥabîbiñ ĥaĥķiçün yâ rab bu şânî Eşref'e raĥm it
Şuhûdîñ 'aynine dâim göre ol bedr olan ayı

Vefâyât-ı Ayvansarâyî 93.

4814 Eşrefoğlu veya Eşref-i Rûmî veya Eşref

Şeyh Seyyid Abdâh Efendi bin Eşref Efendi bin Mehmed Efendi El'mısırî,
Eşref maddesine bak, numara 150.

4815 Eşref-i Rûmî veya Eşrefoğlu veya Eşref

Şeyh Seyyid Abdâh Efendi bin Eşref Efendi bin Mehmed Efendi El'mısırî,
Eşref maddesine bak, numara 150.

4816 Akşemseddîn veya Şemseddîn

Şeyh Şemseddin Mehmed Efendi, Hamza Efendi'nin oğludur ve Şahâbeddin Sühreverdî sülalesinden olmakla bu sûretle nesli Hazreti Ebubekir Sıddîk'e müntehî olur, Şam'da doğdu, vefatı 5 Cemaziyel Âhir 863, M.1458, Göynük'de medfundur. "Kâşif-i Esrâr" terkibi vefatına tarihtir. Vefatı tarihini Kâmûsu'l A'lâm ile Lügat-i Tarihiye ve Coğrafya'nın 864 ve Sicill'in 884 olarak kaydetmeleri doğru değildir, mutasavvıfâne ilâhiyyâtı vardır.

Vefâyât-ı Ayvansarâyî 14, Kâmûsu'l A'lâm c.1 s.265, Lügat-i Tarihiye ve Coğrafya c.1 s.232, Sicill-i Osmânî c.3 s.160, Şakâyık-ı Mecdî, Mecelle 110.

4817 Alî

Hüseyin Alî Çelebi, Edirneli, Müteferrika-ı Dergâh-ı Âlî, Müderris, Müverrih, vefatı tarihi ihtilâflıdır, Şeyhî ve Mecelle'de H.1050, M.1640 ve

Osmanlı Müellifleri ile Belîğ'de H.1058, M.1648 olarak gösterilmiştir, Mecelle ile Seyyid Rıza'nın Adanalı olduğunu yazmaları doğru değildir.

Îlâhî sensiñ ol dānā-yı rāz-ı hāl-ı yektā
Rumūz-ı āmūz 'aql u hālet efzā-yı dil-i şeydā

Gehī nār-ı celālīñ şu'lesi aḥcārdan zāhir
Gehī nūr-ı cemālīñ pertevi eşcārdan peydā

*

Bāğ-ı vuşlatdan ümīd-i meyve-i kām eyleriz
Hiç mümkün mi hemān endīşe-i hām eyleriz

*

Ġamze lebrīz-i tebessüm ne ki āşufte hāb
Ḥande ber-lebgire nāz hem āğūş-ı 'ıtāb

Āfitāb-ı felek-ārā-yı suḥandır Alī
Feyzyāb olsa nola cümle sözinden aḥbāb

*

Ḳayd-ı 'ālemden çekil mānend-i serv-i āzāde ol
Nāz-perver bir nihāl-i tāzeye dildāde ol

*

Ele girmez o mehiñ naḳd-i revān-ı vaşlı
'Āşık-ıñ nālesi bī-ḥad ü ḥesāb olmayıcak

Ne gülüb açılurın bezm-i şarāb olmayıcak

Ne şafâ kesb iderim mest ü harâb olmayıcak

*

Gül gibi ele cām ala gör bezm-i çemende

Yanında huşûşan ola bir gonce-dehen de

Bir tâze civân ile hemân zevk idegör kim

Yokdur eşer-i luţf-ı beķā çarĥ-ı köhnede

Dîvânı, Emîrî Efendi Kısımında, Millet Kütüphanesi’nde, numara 5

Dîvânı, Esad Efendi Kısımında, Süleymaniye Kütüphanesi’nde, numara 2598/1

Dîvânı, Hâlet Efendi Kısımında, Süleymaniye Kütüphanesi’nde, numara 699

Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi’nde, numara 1699

Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi’nde, numara 1710

Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi’nde, numara 3551

Şakâyi-kı Şeyhî c.1 s.200, Osmanlı Müellifleri c.3 s.4, Seyyid Rıza 11, Âsım 1, Safâyî 30, Mecelle 114, Belîğ 4, Kâfile-i Şuarâ 49.

4818 Ümmi Sinânzâde veya Hasan

Ümmi Sinanzâde Şeyh Hasan Efendi, Mehmed Efendi’nin oğludur, Hasan maddesine bak, numara 792.

4819 Emnî

Hidnîzâde Abdurrahman Efendi, İstanbullu, Su Nâzırı, vefatı H.1190, M.1776, “ ‘Allâmu’l Guyüb” terkibi vefatına tarihtir, Üsküdar’da medfundur.

Görinür kâmetiñ nûr-ı dıraĥşân yâ Rasûlallâh

Olırdı başdıĥıñ yerler dıraĥşân yâ Rasûlallâh

Temennā-ı şefā‘atdır ğarż çün na‘t-i pâkiñden
Meded kıl Emnî zāre perîşān yâ Rasûlallāh

Vefâyât-ı Ayvansarâyî 169.

4820 Ümîdî veya Mehmed

Mehmed Paşa, Kapudan Salih Paşa’nın oğludur, Lahsa Beylerbeyi, Mehmed maddesine bak, numara 3840.

4821 Ümmî

Şeyh Ahmed Ümmî Efendi, İzîlâdili, Üsküdar’da Çinili Valide Câmi’i kurbinde bina ettiği takkeni şeyhi, vefatı H.1138, M.1725, mezkûr tekkede medfundur, Şeyh Lebîb Hüseyin Efendi’nin “Gedüb me’vâya aḥbāba didi yâ hû Şeyḥ Aḥmed” mısraı vefatına tarihtir.

Şanmañ ki rüsûm ehli olur vâkıf-ı esrâr
Tâ itmeye sır ehlini iḥlâş ile ikrâr

Herkes ki diler mazḥar-ı tevfiḳ ola Ümmî
Dilbeste olub ḥaḳḳa rızâ gözleye her bâr

Vefâyât-ı Ayvansarâyî 90.

4822 Emîn

Şeyh Mehmed Emin Efendi, Zileli, vefatı H.1241, M.1825.

Keşfi’z Zünûn Zeyli 491.

4823 Enîsî

Mustafa Enîsî Efendi, Edremitli, vefatı H.1325, M.1907, Edremitli Şeth Haydar Efendi'nin "Söyledi târîh bu şeyh-i kâmile Haydar 'Alî, Hû diyüb gitdi Enîsî 'aşkile mevlâsına" beyti vefatına tarihtir.

Harc idüb varım yoğum vîrâne oldım 'aşk ile
Derd-i gam-ı miñnet çeküb dîvâne oldım 'aşk ile

'Aşk dirler bir belâ-yı miñnete düşdim ki ben
Kâselîs-i sofra-ı demhâne oldım 'aşk ile

Çıkşa cânım 'aks-i cânân-ı çıkarmam sînedem
Hıfz idüb imân-veş peymâne oldım 'aşk ile

Şîşe-i şahbâyı nûş itdim ezel bezminde ben
Ey Enîsî 'âleme meyhâne oldım 'aşk ile

Karesi Meşâhiri 3.

4824 Oğlan Şeyhi veya İbrâhîm

Oğlan Şeyhi İbrahim Efendi, Eğridere, İbrahim maddesine bak, numara 5.

4825 Oğlan Şeyhi veya Ma'sûkî

Şeyh İsmail Ma'sûkî Efendi, Şeyh Bayrâmî Ali Dede Efendi'nin oğludur, Oğlan Şeyhi denmekle meşhur idi, Ma'sûkî maddesine bak, numara 4015.

4826 Âhî veya 'Ârif

Mehmed Arif Efendi, İstanbul, kâtib-i vakf, Arif maddesine bak, numara 2582.

4827 Buḥârî veya Hızrî

Ahmed Paşazâde Hızır Bey, Bursa Müftüsü Ahmed Paşa bin Hızır Bey'in oğludur, Hızırî maddesine bak, numara 1047.

4828 Baḥşî

Baḥşî Halife, Karesi'de Kızılca Tuzlalı, Kudüs Kadısı, vefatı H.996, M.1587.

Sicill-i Osmânî c.2 s.9.

4829 Baḥşî

Baḥşî Çelebi, Edirneli, Kadı, vefatı H.1035, M.1625.

Çekersen yâri tenhâya mücerred seyre gelmezsiñ

Raḳîbâ sen hele kūy-i nigâra ḥayra gelmezsiñ

Enîsü'l Müsâmirîn 71.

4830 Bedrî

Cevzîzâde Bedrî Çelebi, Kadı, Yavuz Sultan Selim ile birlikte İran'dan gelerek Edirne'de tavattün etmiştir, vefatı H.994, M.1585.

Velî alub gider oldıḳda al bile cānı

Biribirinden ayırma efendî yārânı

Enîsü'l Müsâmirîn 73.

4831 Bedrî

Şeyh Mahmud Bedreddin Efendi, İstanbullu, Dökmeciler'de Harem Çavuş Câmî'i karşısında kendisi için bina olunan tekkenin şeyhi, vefatı H.1187, M.1773, mezkûr tekkede medfundur. "Da'vet-i Behişt" terkibi vefatına tarihtir.

Zuhûrîñ ‘âleme ‘ayn-ı sa‘âdet yâ Rasûlallâh
Tulû‘îñ bâ‘iş-i luţf-ı hidâyet yâ Rasûlallâh

Seniñ dergâh-ı ‘âlîñe sürer âsûde yüz Bedrî
Diler dâim cenâbından şefâ‘at yâ Rasûlallâh

Vefâyât-ı Ayvansarâyî 144.

4832 Bedî‘î

Bedî‘î Çelebi, Edirneli, vefatı H.995, M.1586.

Hasretiñle zümrüd olub çehrem benim ey sîm-ten
Pûta-ı gamda yanub zer gibi kıâl oldu beden

Ey Bedî‘î güher-i nazmın nişâr it pâylene
Bu meşel meşhûrdır yâd olmamış varın viren

Enîsü’l Müsâmirîn 72.

4833 Burhâneddîn veya Kaçı Burhâneddîn veya Ahmed veya Sivâsî

Emir Kadı Burhâneddin Ahmed Efendi, Abdâh Efendi’nin oğludur,
Erzincanlı veya Kayserili, Ahmed maddesine bak, numara 30.

4834 Berri

Şeyh Mehmed Berrî Efendi, İstanbullu, vefatı H.1162, M.1748, Edirne
Kapısı haricinde medfundur, “Muğaddes ola seri gitdi Berri” mısraı vefatına
tarihtir.

Şeker-pâş terennümdir gelince bezm-i ‘uşşâka
Yine dilbestedir nây hâlâvetkârı görmezseñ

Vefâyât-ı Ayvansarâyî 100.

4835 Bezmî

Seyyid Ali Bezmî Efendi, Şehnâme-hân, vefatı H.1170, M.1756, Eyyüb'da medfundur.

Rûz u şeb ey 'âşıkân-ı Muştafâ şallû 'aleyh
Sırr-ı 'irfân ile bulsun dil şafâ şallû 'aleyh

İsteriseñ rûz-ı maḥşerde şefî' olsun saña
İştîyâk-ı şevkle şubḥ u mesâ şallû 'aleyh

Qalbiñi pürnûr ide sırr-ı şalâtile selâm
Dîde-i 'uşşâka virir incilâ şallû 'aleyh

Ravza-ı pâkine yüz sürmek naşîb ide Hudâ
'Âşık isen ol rasûle Bezmiyâ şallû 'aleyh

Vefâyât-ı Ayvansarâyî 124.

4836 Bekâî

Abdâh Efendi, Mehmed Reşid Efendi'nin oğlu ve Şeyhülislam Debbâğzâde Mehmed Efendi'nin oğlu Ahmed Yahya Efendi'nin damadıdır. Vefatı H.1139, M.1726, Eyüb'da Yahyazâde Tekkesi'nde ecdâdı yanında medfundur, "Ce'lallâhu'l cennete mişvâh" cümlesi vefatına tarihtir.

Derûnım âteşi yakdı cihânı yâ Rasûlallâh
Ḥayâliñ tâbeki dilde nihânî yâ Rasûlallâh

Bekâî hâk-i pâyiñe yüzin sürmek diler dâim
Şalât ile selâm eyler dehânı yâ Rasûlallâh

Vefâyât-ı Ayvansarâyî 147.

4837 Bülendî

İbrahim Bülendî Çelebi, müvelliden Anadolulu, muvattanen Edirneli, Hatip, vefatı H.1039, M.1629, “Hem etdim çâr mülhâk hem du‘â idüb dedim târîh, Bülendî’ye ilâhî gülşen-i ‘adnîñ maqâm olsun” beyti vefatına tarihtir.

Bağ nîm-i mir’at-i ruhsârım şîfâtına dime
Söyledirsen şimdi ben tûti maqâli dilber

Enîsü’l Müsâmirîn 72.

4838 Belîğ

Seyyid İsmail Belîğ Efendi, vefatı H.1128, M.1715, Silivri Kapısı haricinde medfundur, “Terkü’l ‘İzzet” cümlesi vefatına tarihtir.

Vücûdîñ bâ‘iş-i icâd-ı ‘âlem yâ Rasûlallâh
Sezâ dirsem saña nûr-ı mücessem yâ Rasûlallâh

Nigâh eyle Belîğ-i derdmende çeşm-i şefkatle
Gelince hâk-i pâye dîde pürnem yâ Rasûlallâh

Vefâyât-ı Ayvansarâyî 137.

4839 Bahârî veya Vehbî

Hüseyin Vehbî Efendi, Edirneli, Kadı, Vehbî maddesine bak, numara 4674.

4840 Behcet

Enderunlu Mir-i İlimzâde Kemankeş Behcet Bey, Sultan Mahmud-ı Sâni şairlerinden.

Behcet hatt-ı âver oldu o kaşı kemânımız
Biz destgîr-i ğamzede hâlâ küpâdeyiz

Tayyarzâde Atâ Tarihi c.4 s.301.

4841 Bîcân veya Yazıcıoğlu Ahmed veya Ahmedî

Şeyh Ahmed Bîcân Efendi, Salih Efendi'nin oğludur, Yazıcıoğlu denmekle meşhurdur, Ahmed maddesine bak, numara 73.

4842 Bîvücûdî veya Tâlib

Divitcizâde Şeyh Mehmed Tâlib Efendi, Divitci Şeyh Mustafa Efendi'nin oğludur, Tâlib maddesine bak, numara 2449.

4843 Pertevî

Şeyh Pertevî Ahmed Efendi, Tekirdağlı, vefatı H.1182, M.1768, "Râhat-ı âkıbet" cümlesi vefatına tarihtir.

Cemâliñ kıble-i beytü'l harâmdır yâ Rasûlallâh
Kaddiñ tûbâ kaşıñ nûn u'l kalemdir yâ Rasûlallâh

Dürr-i luṭfînda bî-kes Pertevî bî-dâr-ı 'aşkıñdır
Temennâ-yı vişâle hayli demdir yâ Rasûlallâh

Vefâyât-ı Ayvansarâyî 161.

4844 Pervâne veya Lâzımî

Lâzımî Çelebi, Ramazanoğlu Pîrî Paşa Kethüdâsı Dervîş Bey'in oğludur, Edirneli, Lâzımî maddesine bak, numara 3641.

4845 Tersî

Abdurrâhim Tersî Efendi, Tarsusludur, Eşrefzâde Seyyid Abdullah İznîkî'nin damadı, vefatı H.944, M.1537, şeyhi ve kayınpederi Seyyid Abdâh Efendi Türbesi'nde medfundur, “Vuşlat-ı vahdet” cümlesi vefatına tarihtir.

Ey bizi seven kardaşlar bize kâdirîler dirler

Ey gerçek ‘âşık olanlar bize kâdirîler dirler

Bu ‘Abdurrahîm Şeyh Eşrefzâde bendesi

‘Abdulkâdir hâlifesi bize kâdirîler dirler

Vefâyât-ı Ayvansarâyî 161.

4846 Şânî veya Eşref

Şeyh Seyyid Mehmed Eşref Sâni Efendi, Şeyh Lutfullah Efendi'nin oğludur, Eşref maddesine bak, numara 4813.

4847 Şânî veya Seydâ

Müderriş Mehmed Seyyid Efendi, Viranşehirli, Seydâ maddesine bak, numara 1930.

4848 Cânî veya Memî

Şeyh Mehmed Cân Efendi, Saruhanlı, Memî Cân denmekle meşhurdur, Memî maddesine bak, numara 4059.

4849 Cismî

Şeyh İsmâil Cismî Efendi, Hüseyin Ağa Câmî'i imamı Mehmed Efendi'nin oğludur, çok zayıf olmasından “cism-i latîf” denmekle şöhret bulmuştu, Oğlanlar

Tekkesi Şeyhi, vefatı H.1106, M.1694, Hacı Uhad Tekkesi şeyhi Hüseyin Efendi'nin yanında medfundur, “Beşâşet-i cism” cümlesi vefatına tarihtir.

Kalbimiz rûşen eyle yâ Allâh
'Aşkîñ ile şen eyle yâ Allâh

Cismî'ye 'aşkıñ 'atâ iderek
Ol fakîri şen eyle yâ Allâh

Vefâyât-ı Ayvansarâyî 78.

4850 Celâl veya Nişânî

Celalzâde Nişancı Mustafa Bey, Tosyalı Kadı Celal Efendi'nin oğludur, Koca Nişancı denmekle meşhurdur, Nişânî maddesine bak, numara 4297.

4851 Çâresiz

Şeyh İlyas Çaresiz, Karaman Eriklili, Sakızlı Tekkesi Şeyhi, Akbıyık Tekkesi Şeyhi Ahmed Efendi müridlerinden, H.1001, M.1592 tarihinde doğdu, vefatı H.1118, M.1706, “Sakızlı Şeyh” terkibi vefatına tarihtir.

Gel haber vireyim haber şorarsañ
Bugüniñ yarına şalub yürüme

Bezirgânsañ bunda sermāyeñ bozub
Aşlñı ziyāna virüb yürüme

Çâresize çâresizlikdir öğüt
Kahrı luṭfı ne gelürse 'aşk ile yut

Ululardan saña bu derim öğüt

Şakın şikâyet idüben yürüme

Vefâyât-ı Ayvansarâyî 91.

4852 Çākī veya ‘Arşî

Mahmud Çelebi, Yenipazarlı, Müverrih, Arşî maddesine bak, numara 2793.

4853 Çerhacı

Çerhacı Şeyh Ahmed Efendi, Akbıyık Tekkesi Şeyhi, Çerhacı denmekle meşhur idi, vefatı H.1080, M.1669, Üsküdar’da Sakız Ağacı’nda medfundur.

İşit bî-namâz olan ol yüce mevlâ ne demiş

Çıksun yerimden göğümden ğayrı tañrîyı bulsun demiş

Çerhacı miskîn ne demiş Bārî’ye şükreyle demiş

Bu sözleri ‘acib demiş vay ne ğâfildir bî-namâz

Vefâyât-ı Ayvansarâyî 144.

4854 Çengî veya Yûsuf

Nâyî Yusuf Dede Efendi, Konyalı, Beşiktaş Mevlevîhanesi Şeyhi ve Şeyh Mevlevî Hasan Dede’nin damadı, Yusuf maddesine bak, numara 4797.

4855 Hacı Bayrâm veya Bayrâm

Hacı Bayram Velî, Şeyh Nûmân Efendi, Ankaralı, Bayrâm maddesine bak, numara 332.

4856 Hâfız veya ‘İbâdî

Enderunlu İbâdî Efendi, Mevlevî Ahmed Efendi’nin oğludur, Konyalı, İbâdî maddesine bak, numara 2675.

4857 Hâkimî

Çuhacızâde Hâkimî Efendi, Çuhacızâde Ahmed Efendi'nin oğludur, Karafirye Kadısı, vefatı H.1038, M.1628.

Mâilîz âyine-i ruhsârîna dildâdeyüz

Şâf-dil-i pâkîz meşreb-i ğıll u ğişden sâdeyüz

Bir gün olur kim öğüdür hâkim devrân bizi

Âsiyâb-ı çerh içinde dâne-i üftâdeyüz

*

Çande lebiyle tûtî-i dil itdi güft ü gû

Mir'at-i rûy-i yâr ile olduĸda rûberû

Enîsü'l Müsâmirîn 73.

4858 Hâmid

Hâmid Ahmed Bey, Küçük Hacızâde Halil Nâil Efendi'nin oğludur, Balıkesirli, Mekteb Muallimi, H.1301, M.1883 tarihinde doğdu, vefatı 30 Nisan 1339, M.1920, Balıkesir'de Başçeşme Mezarlığı'nda medfundur.

Seni şevk ile bekleyen günler şimdi mâtem-gün

Bülbül gibi ötdiğîn bütün yerler pür-sükûn

Parlak âtî sa'âdet va'd eyleyen dehr-i dîn

Seni iğfâl itmekle ne kazandı utansun

Verem dinen vahşîye ciğeriñi kapdırdıñ

Hâşerâta cismiñi eyvâh ğıdâ yaptırdıñ

*

Güzel şehir neden bugün temiz yüziñ lekeli
Gülen parlak ufuklarıñ bize mâtem saçıyor

Niçün laţif nağmeleriñ olmuş birer inleti
Yürekleriñ yâresini dâğlayarak açıyor

Karesi Meşâhiri 6.

4859 Hâbîbî

Şeyh Mehmed Ceybî Efendi, Mimar Tekkesi Şeyhi, Halvetî Tarîki'ni Ümmî Sinanzâde Hasan Efendi'den ve Mevlevî Tarîki'ni Yenikapı Mevlevîhanesi Şeyhi Hacı Ahmed Dede Efendi'den ahzeyledi, vefatı H.1090, M.1679, Mimar Tekkesi'nde medfundur, "Raḥmetü'l 'ârifîn" cümlesi vefatına tarihtir.

Yâ ilâhî kıl bize luţf u 'aţâ
Cezb idüb dönder bizi senden yaña

Vir tarîḳ-i müstaḳîm üzre şebât
Saña irgör ḳoma yolda ihdinâ

Bu ḥabîb-i derdmendi ḳıl ḳabûl
Raḥmetiñ ḥânende nola bir gedâ

Vefâyât-ı Ayvansarâyî 89.

4860 Hüzni veya Serverî veya Hevâyî

Seyyid Osman Serverî Efendi, Seyyid Hâfız Musa Efendi'nin oğludur, Adanalı, Kadı ve Müverrih, Serverî maddesine bak, numara 1734.

4861 Hüsâmî veya Vehbî

Seyyid Vehbî, Yenişehir Fenar Kadısı İmamzâde'nin kethüdâsı Hacı Ahmed Efendi'nin oğludur, İstanbullu, Seyyid Hüsâmeddin Uşşâkî sülalesindendir, Vehbî maddesine bak, numara 4666.

4862 Hasbî

Helvacızâde Hasbî Muharrem Efendi, Balıkesirli Helvacı Hacı Mustafa Ağa'nın oğludur, Karesi Meb'us-ı sâbıkı, Haziran 1279, M.1862 tarihinde doğdu, vefatı Kânûn-ı Sâni 1330, M.1911, Balıkesir'de Lütfullah Câmi'i hazîrasında medfundur.

Ey serîr-i hâlfetiñ şahinşah-ı fahr-âveri

Ey muhabbet bâğının gül-i gonc-i zîbâ-teri

Sen o şems-i 'âlem-ârâ-yı hudâsın bî-gümân

Senden almışdır ziyâyı kâinâtın her yeri

Nâm-ı pâkiñ neş'e-i fermâ-yı cihân-ı ihtidâ

Pertevindendir cihân çeşminiñ tâb u ferî

Ğâye-i tekvîn-i 'âlemsin sen ey şemsü'l hüda

Sâha-ı tekvîne geldi senle 'âlem güheri

Karesi Meşâhiri 8.

4863 Hasan

Şeyh Hasan Efendi Cihangirî, Harputlu, Cihangir Câmi'i Şeyhi, vefatı H.1074, M.1663, Cihangir Câmi'i havlusunda medfundur, Müstakîmzâde'nin "Oldı Hasan Efendi cennetde de cihângir" mısraı vefatına tarihtir.

Bağdım husniñ muşhafına gördim anıñ âyâtını
Añladım gördim nûrını oğudım beyyinâtını

Varımı mağv idüb Hasan yârin yolında cümleten
Yok oldu gitdi aradan gördi şühûd-ı zâtını

Vefâyât-ı Ayvansarâyî 86, Osmanlı Müellifleri c.1 s.53.

4864 Hüseyn

Pevanezâde Hüseyn Çelebi, Edirneli, Sipâhî, vefatı H.1032, M.1622, Bağdat'da medfundur.

Gülşen-i husn içre cânâ kâmetiñ serv-i nihâl
‘Ârızıñ virdi muṭarrâ gözleriñ nergis-mişâl

Enîsü'l Müsâmirîn 73.

4865 Hüseyn veya Lâmekânî

Şeyh Hüseyn Efendi Lâmekânî, Hurpeşteli, Davudpaşa'da Şah Sultan Hüseyn Câmi'i Şeyhi, vefatı H.1034, M.1624, mezkûr câmi' ittisalinde medfundur, mutasavvifâne manzûmeleri vardır.

Vefâyât-ı Ayvansarâyî 82, Osmanlı Müellifleri c.1 s.191, Hadîgatü'l Cevâmi' c.1 s.132, Mecelle 376.

4866 Hüseynî veya Figânî

Ramazan Çelebi, Trabzonlu, Mukâtaat Kâtibi, Figânî maddesine bak, numara 3270.

4867 Hamdî

Şeyh Seyyid Ahmed Efendi, Serezli, Şeyh Osman Hâşim Efendi'nin damadı, Saçlı Emîr Efendi Tekkesi Şeyhi, vefatı H.1048, M.1638, mezkûr tekkede medfundur, "Sâ'at-i nâsûd" cümlesi vefatına tarihtir.

Ey habîb-i zül kerem ey muhşi-i cümle enâm
Merhamet kıl eyle ihsân kapıña kıldım kıyâm

Ey benî muhterem luţfîñladır cümle merâm
Merhamet kıl eyle ihsân kapıña kıldım kıyâm

Vefâyât-ı Ayvansarâyî 67.

4868 Harrânî veya Esîrî veya Eflâtûn

Eflâtun Çelebi, Şirvanlı, El Kâs Mirza'nın kitapçısı, Eflâtun maddesine bak, numara 176.

4869 Hışâlî

Hısâlî Çelebi, Bursalı, vefatı H.1028, M.1618.

Virdim ümîd-i vişâlile göñül cânâna
Gönce şundım o şeh-i 'âleme dervîşâne

*

Ben nazardan dūr olub kaldı serkûyiñde dil
Kim olur gözden ırağ olan göñülde de ırağ

*

Râh-ı istignâda ol rind-i harâbâtîleriz
Mest olub 'âlem yıkılsa bozmazız refîârımız

Kafzâde 44, Sicill-i Osmânî c.2 s.277, Mecelle 198.

4870 Hışâlî

Kara Davudzâde Seyyid Abdurrahman Efendi, Seyyid Eyub Efendi'nin oğludur, Müderris, Kadı, Bursalı, Şerh-i Mültekî müellifi, Güldeste ve Osmanlı Müellifleri'nin pederi ismini Süleyman Çelebi diye yazmaları doğru değildir, Şeyhî ve Mecelle'de nereli olduğunu yazmıyor.

Varır ellerle o şûh-ı âfetim 'îş-i müdâm eyler
Gider naqd-i hayâtım yiyüb içtiğim harâm eyler

Düşer bir gün ol âhû dâm-ı âgûş-ı Hışâlî'ye
Ne deñlü vahşî ise nüsha-ı cem anı râm eyler

Şakâyık-ı Şeyhî c.1 s.489, Sicill-i Osmânî c.3 s.315, Osmanlı Müellifleri c.1 s.295, Keşfi'z Zünûn Zeyli 500, Güldeste 462, Mecelle 198.

4871 Hafî

Şeyh Mahmud Hafî Efendi, Halvetî şeyhlerinden, vefatı H.1154, M.1741.

Keşfi'z Zünûn Zeyli 501.

4872 Halef veya Halefî

Şeyh Mehmed Efendi, Bağdatlı, Kaba Tekke Şeyhi, vefatı H.1179, M.1765, Kasımpaşa Kaba Tekke Şeyhi Süleyman Efendizâde Hacı Mehmed yanında medfundur, “Şeyhu'l Maqbûlîn” terkibi vefatına tarihtir.

Göñülde âteş-i 'aşkıñ nihândır yâ Rasûlallâh
Belî nâr-ı muhabbet bî-amândır yâ Rasûlallâh

Halef kurbânîñ olsun bendegânîñdan şumâr eyle

Seniñ kurbânıñ olmak aña şandır yâ Rasûlallâh

Vefâyât-ı Ayvansarâyî 170, 1058 numaraya bak.

4873 Hâlveti veya Fenâyî

Şeyh Mehmed Fenâyî Efendi, Ümmî Sinanzâde Hasan Efendi halîfesi, Fenâyî maddesine bak, numara 3299.

4874 Hülûşî

Enderunlu Hulûsî Çelebi, bir meyvecinin oğludur, Edirneli, Sultan Murad-ı Râbi' devri şairlerinden.

Sultan Murad'ın Üsküdar Bahçesinde Bina Ettirdiği Köşke Söylediği Tarihtir

Habbezâ kaçır-ı leâfet haşır u zîbâ tarh kim
Mişlini görmiş değil çeşm-i şehr-i pür-hayâl

Böyle bir kaçır-ı dilârâda revâdır eylese
Rûz u şeb zevk u şafâ zıll-ı hudâ-yı lemyezel

Hâzreti Sulţan Murâd nâ mûr kim şimdi halk
Darb-ı şimşîr-i cihângîrin ider darb-ı meşel

Ey Hülûşî ol kaçır-ı cennet gayreti
Çün ki teşrîf itdi ol şâhinşeh-i 'âlî maḥal

Sâkinân-ı 'âlem-i qudsî o dem târîhini
Didiler şâhâ mübârek ola ola kaçır-ı bî-bedel

Enisü'l Müsâmirîn 74.

4875 Hālîlî

Şeyh Halil Halîlî Efendi, Şeyh Abdolvahhâb Ümmî halîfelerinden, Üsküdar'da bina ettiği tekkenin şeyhi, vefatı H.1048, M.1638, mezkûr tekkede medfundur, “Selâmet-i nâsûd” terkibi vefatına tarihtir.

Bu bendeyi ‘aşk odına yanmağa kıomazlar

Pervâne haft-ı şem‘e dolanmağa kıomazlar

Onıñ ki çerâğını uyandıra Hālîlî

Erbâb-ı haşed şağa uyanmağa kıomazlar

Vefâyât-ı Ayvansarâyî 89.

4876 Hivânî veya Tefkîk

Enderunlu Hattat Mustafa Tefkîk Efendi bin Ahmed Efendi bin Şa‘ban Efendi, Tefkîk maddesine bak, numara 524.

4877 Dâ‘î

Sofuzâde Mehmed Dâî Efendi, Edirneli, Edirne’de Taşlık Câmî’i hatibi ve Edirne Saray Hocası, vefatı H.1024, M.1615.

Avâmil Tercümesi Muttali’i

Hamd-i haqqile oldu feth-i kelâm

Umarım âhîr ide rabb-i enâm

Enîsü’l Müsâmirîn 75.

4878 Dânişî

Mustafa Dânişî Efendi, Edirneli, vefatı H.1027, M.1617, “Didim fevtin işidüb bir ziyâdan bî-bedel târih, ilâhî Dânişî merhûm ihsânîla kııl âbâd” beyti vefatı tarihidir.

Bu çeşmi kâtiliñ hedef-i ebrûvânıyuz
Beñzer gönül kim tîr-i kazânîñ nişânıyuz

Enîsü'l Müsâmirîn 75.

4879 Defterî veya Muhlişî

Halil Efendi bin Îsâ Paşa bin İbrahim Paşa bin Halil Paşa İbrahim Paşa bin Ali Paşa bin Sadrâzam Kara Halil Hayreddin Paşa, Muhlisî maddesine bak, numara 3914.

4880 Râsim veya Resîm

Hacı Mustafa Resîm Efendi, Mustafa Efendi'nin oğludur, Bursalı, Resîm maddesine bak, numara 1383.

4881 Râşid

Yusufzâde Abdulhamîd Râşid Efendi.

Keşfi'z Zünûn Zeyli 504.

4882 Rıhletî

Rıhletî Efendi, Balıkesirli, Onuncu asr-ı hicrî şairlerinden.

Tecellî eyledi gördiñ yine ruhsâr-ı cânânı
Şafâlar kesb idüb bu kalb-i tîre oldu nûrânî

Nola ger pertev-i mihri bizi ref' itse toprağdan
Zuhûr-ı zerreye bağılı durur mihr-i dırağşânı

Cemâl-i vaşlına gūyâ kim olsa şad zebânım kim
Hezâr ilhâm ile gūyâ oğur medh-i gülîstânı

Du‘âmız ka‘be-i kûy tavâfında qabûl oldu
Bihamdillâh ki ‘îd-i vaşla qurbân eyledim cânı

Beqâ mülkine eyle Rıhletî kııl hemtiñ bâlâ
Kişiye püst ider zinhâr ‘îş-i ‘âlem-i fânî

Karesi Meşâhiri 37.

4883 Rahmî veya Hevâyî

Kubûrîzâde Abdurrahman Rahmî Efendi, İstanbullu, Rûznâme-i Evvel hulefâsından, Hevâyî maddesine bak, numara 4738.

4884 Restârî

Restârî Çelebi, Sarıkçı İbrahim namında bir cerrahın oğludur, Edirneli, Edirne Bîmârhanesi’nde Üçüncü Tabib, vefatı H.1023, M.1614.

Ey yüzi mâhım hayâlîñle seniñ oldım hilâl
Yağışın fikri beni itdi za‘îf ü bî-mecâl

*

Oldı bir sîmînberîñ ‘aşkıyla sînem tâze dâğ
Tağlar feryâdına âheng olub tutdı kulağ

Enîsü’l Mûsâmirîn 75.

4885 Resmî veya Vahîd

Vahîd Mehmed Efendi, Sofyalı, İmam ve Hatib, Bursa Mahkemesi'nde Bâb Kâtibi, Vahîd maddesine bak, numara 4592.

4886 Reşîd

Mehmed Emin Reşîd Efendi, Zülüflü Baltacılar Ocağı'na mensub olmakla "Teberdâr Reşîd" veya "Baltacı Reşîd" ünvanlarıyla meşhur idi, Kağıd Emîni, vefatı H.1150, M.1737, Üsküdar'da medfundur, "Hayr Er'râhimîn" cümlesi vefatına tarihtir.

Ey cemâli pertevinden zerre cürm-i âfitâb
İktibâs-ı nûr ider her dem yüzinden mâhitâb

Bâb-ı luţfîndan hudâvendâ meded dûr eyleme
Eyle sultânım şefâ'atle Reşîd'i behreyâb

Vefâyât-ı Ayvansarâyî 105, Etrabu'l Âsâr 68.

4887 Rızâ veya Rızâyî

Şeyh Hasan Rıza Efendi, Abdurrahman El-Aksarâyî'nin oğludur, vefatı H.1071, M.1660.

Keşfi'z Zünûn Zeyli 1/505, Osmanlı Müellifleri c.1 s.62.

4888 Rif'atî

Rif'atî Efendi, Plevne Kadısı, vefatı H.1013, M.1604.

Ziyâ bahş oldu her bir sâgarı tekke-i câna
Çerâğın aydın olsun dâimâ ey pîr-i meyhâne

Enîsü'l Müsâmirîn 75.

4889 Rıf'atî veya Nesîb

Şeyh Seyyid Yusuf Nesîb Dede Efendi, Konyalı Şeyh Ömer Efendi'nin oğludur, Nisbetî maddesine bak, 4270.

4890 Ravzî

Ravzî Efendi, Edincikli.

Ben umardım ki gele hicrime cânân bu gice

‘İd-i vaşlına kılam cânımı kurbân bu gice

Başına doğmadı gün gitdi seniñ ey Ravzî

Ṭâli'în yok ki gele ol meh-i tâbân bu gice

Karesi Meşâhiri 38.

4891 Rûmî

Rûmî Çelebi, Sipâhî.

Enîsü'l Müsâmirîn 76.

4892 Zeyrek veya Mehmed

Zeyrek Mehmed Efendi, Müderris, Mehmed maddesine bak, numara 3779.

4893 Zeynelî veya Zeynî

Zeynel Paşa, Kefe Valisi, Sultan Selim-i Evvel bendelerinden, Zeynî maddesine bak, numara 1635.

4894 Zeynî

Şeyh Mehmed Zeynî Efendi bin Mehmed Hamdulah Efendi bin Şeyh Akşemseddin Efendi, H.897, M.1491, tarihinde doğdu, vefatı H.977, M.1569,

Göynük’de pederi yanında medfundur. Enîsî’nin “Ḳabrini Allāh anîñ pürnür ide” mısraı vefatına tarihtir.

Sözim dinle benim ḳardaş

Unutma ḥālet-i nezi‘i

Gidersiñ bu yola yoldaş

Unutma ḥālet-i nezi‘i

Vedā idüb aḥbāba

Gidersiñ dār-ı ‘uḳbāya

Şaḳın meyletme dünyāya

Unutma ḥālet-i nezi‘i

Ḳanı ābā’ vü ecdādîñ

Ḳanı aşḥāb u evlādîñ

Seniñ de ḳalısar adîñ

Unutma ḥālet-i nezi‘i

Bu fānî dāra aldanma

Vefāsız yāra aldanma

Ḳatı mekkāra aldanma

Unutma ḥālet-i nezi‘i

Vefāyât-ı Ayvansarâyî 83.

4895 Zeynî veya Şâhî

Okçuzâde Nişancı Mehmed Paşa, Okçuzâde Mehmed Paşa’nın oğludur, Şâhî maddesine bak, numara 2010.

4896 Sâbık veya ‘Ârif

Enderunlu Kurşuncubaşızâde Koyunyemez Eyüb’lu Mehmed Ağa, Ârif maddesine bak, numara 2574.

4897 Sâlik

Derviş Ahmed Sâlik Efendi, İstanbullu, Tophane’de Benânî Tekkesi Şeyhi, vefatı H.1002, M.1593, mezkûr tekkede medfundur, “İstiķâmet” kelimesi vefatına tarihtir.

Geçeyim cân ile beni ‘aşkıñla şeydâ kııl
Haberdâr olayım sırdan beni ‘aşkıñla şeydâ kııl

Vefâyât-ı Ayvansarâyî 68.

4898 Sâlikî

Refikîzâde Sâlikî Efendi, Nakkaş, vefatı H.1030, M.1620.

İrmeğe Ka‘be şafâsına şu kim himmet ider
Tîğ-ı kebîr kemer-i himmetin iki kat ider

Er olan bu zen-i dehrile nice ülfet ider
Şâm u Kuds’e erişür soñra yerin cennet ider

Kime kim Ka‘be naşîb olsa Hudâ rahmet ider
Her kişı sevdiğin hânesine da‘vet ider

Enîsü’l Müsâmirîn 76.

4899 Sipâhî

Pervânezâde Sipâhî Çelebi, Pervânezâde Hüseyin Çelebi'nin oğludur, Edirneli.

Enîsü'l Müsâmirîn 73.

4900 Servî veya Sürûrî

Derviş Sürûrî, Burdurlu, Ulama Paşa hocası, Sürûrî maddesine bak, numara 1738.

4901 Sırrî

Şeyh Seyyid Sırrî Ali Efendi bin Hamdî Efendi bin Şeyh Abdurrahîm Tersî Efendi, vefatı H.1065, M.1654, İznik'te cedit Eşrefoğu Türbesi'nde pederi yanında medfundur, “Haste” kelimesi vefatı tarihidir.

Genc-i ‘aşkı isteriseñ kalb-i vîrânda ara

Hızır-veş âb-ı hayâtı zulmet-i tende ara

Ṭâlib-i mevlâ iseñ her kişiden himmet dile

Ġafil olma maṭlabıñ var sırr-ı Ḳur’ân’da ara

Vefâyât-ı Ayvansarâyî 135.

4902 Selîsî

Âvârezâde Mustafa Efendi, Bursalı, Edirne Kadısı, vefatı H.1056, M.1646.

Güldeste 349, Belîğ 37.

Selîsi maddesine bak, numara 1949.

4903 Selîsî veya Mehmed

Baldırzâde Selîsî Mehmed Efendi bin Mustafa Efendi bin Tokâdî Ali Dede,
Bursalı, Mehmed maddesine bak, 3817.

4904 Süleymân

Şeyh Süleyman Efendi, İstanbullu, Fatih civarında Kubbeli Tekke Şeyhi,
H.1052, M.1642 tarihinde doğdu, vefatı 22 Şa’ban 1215, M.1703, Kasımpaşa’da
Darıderesi Kabristanı’nda medfundur, “Tuḥfetü’l Mü’minîn” terkibi vefatına
tarihtir.

Ezelden enbiyânîñ aḳdemisiñ yâ Rasûlallâh
Velî cümle nebîniñ ekremisiñ yâ Rasûlallâh

Vefâyât-ı Ayvansarâyî 69.

4905 Semendî veya Neşâtî

Şeyh Ahmed Neşâtî Efendi, Edirneli, Edirne Mevlevîhanesi Şeyhi, Neşâtî
maddesine bak, numara 4294.

4906 Sinân

Şeyh Sinâneddin Yusuf Efendi, Koca Mustafa Paşa şeyhi Yakub Efendi’nin
oğludur, Yanyalı, Koca Mustafa Paşa Tekkesi Şeyhi ve ve Şeyhü’l Haram, vefatı
H.989, M.1581, Medine’de Bakî’de medfundur, “Şeyḥu’l Evliyâ” terkibi vefatına
tarihtir.

‘Uyûn-ı ḳalbi ihyâ it kerem ḳıl zül celâl ile
Cümle hicâbları def it kerem ḳıl zül celâl ile

Bu miskîn ‘abd-i bî-çâre eli boş hem yüzi ḳara
Ḳapuñda ḳılma âvâre kerem ḳıl zül celâl ile

Vefâyât-ı Ayvansarâyî 84.

4907 Seyyid veya ‘Oṣmān

Seyyid Osman Bey, Adapazarlı, Osman maddesine bak, numara 2771.

4908 Seyyid veya ‘Alī

Seyyid Ali Çelebi, Konyalı, Mesnevîhân, Mevlevî, Alî maddesine bak, numara 2975.

4909 Seyyid Seyfullâh

Şeyh Seyyid Seyfullah Kasım Efendi, Şeyh Seyyid Nizâmeddin Efendi’nin oğludur, pederine izâfetle Seyyid Nizâmoğlu denmekle iştihâr etmiştir, Seyfullâh maddesine bak, numara 1941.

4910 Seyyid Seyfî

Şeyh Seyyid Seyfullah Kasım Efendi, Şeyh Seyyid Nizâmeddin Efendi’nin oğludur, pederine izâfetle Seyyid Nizâmoğlu denmekle iştihâr etmiştir, Seyfullâh maddesine bak, numara 1941.

4911 Seyyid Nizâmoğlu

Şeyh Seyyid Seyfullah Kasım Efendi, Şeyh Seyyid Nizâmeddin Efendi’nin oğludur, pederine izâfetle Seyyid Nizâmoğlu denmekle iştihâr etmiştir, Seyfullâh maddesine bak, numara 1941.

4912 Seyrî

Seyrî Efendi, hayat ve hüviyetine dair me’hazlerde bir kayda tesadüf edilemedi. Dîvânının tedkîkinden hicrî On birinci asır şairlerinden olduğu anlaşılmıştır.

Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi’nde, numara 2815

Dîvânından alındı.

4913 Seyfî

Şeyh Seyyid Seyfullah Kasım Efendi, Şeyh Seyyid Nizâmeddin Efendi'nin oğludur, pederine izâfetle Seyyid Nizâmoğlu denmekle iştiâr etmiştir, Seyfullâh maddesine bak, numara 1941.

4914 Sîmî veya Feyzî

Simkeşzâde Şeyh Feyzî Hasan Efendi, Simkeşbaşı Mehmed Efendi'nin oğlu ve Müellif-i Zeyl-i Şakâyık Şeyhî Mehmed Efendi'nin pederidir, Feyzî maddesine bak, numara 3367.

4915 Sivâsî

Emir Kadı Burhaneddin Ahmed Efendi, Abdâh Efendi'nin oğludur, Erzincanlı veya Kayserili, Ahmed maddesine bak, numara 30.

4916 Şerâfeddîn veya Şeref

Şeyh Seyyid Mehmed Şerafeddin Efendi, Bursalı, Eşrefzâde İzzeddin Efendi'nin biraderidir, vefatı H.1145, M.1732, Eşrefzâde Tekkesi'nde medfundur. “Vaqtü'l Hicret” cümlesi vefatı tarihidir.

Ey ‘âşık-ı şâdık kişi sübhâne yalvar her seher
Aķıt gözlerinden yaşı sübhâne yalvar her seher

Şeref maddesine bak, numara 2022.

4917 Şerîf

Şerif Mehmed Efendi, Mesih Paşa Mahallesi'nde Seyrekzâde Câmi'i imamı Seyfullah Efendi'nin oğludur, Müderris, vefatı H.1172, M.1758, Edirne Kapısı haricinde medfundur, “İntikâl-i Şerîf” cümlesi vefatı tarihidir.

Zuhûrîñ bâ'îş-i 'izz ü sa'âdet yâ Rasûlallâh
Vücûdîñ cümleye 'ayn-ı 'inâyet yâ Rasûlallâh

Başında tâc mâ evhâ seniñ şanıñda tâhâ
Şerîf'e şefkatiñ hâlâ kerâmet yâ Rasûlallâh

Vefâyât-ı Ayvansarâyî 152.

4918 Şu'â'î

Şuâ'î Çelebi, bir debbağın oğludur, Yeniçeri, vefatı H.1025, M.1616, Edirneli.

Nola bî-çâreler gitse dilâ cânânıñ ardınca
Yürür bendeleriz mir'at-i devrânıñ ardınca

Enîsü'l Müsâmirîn 77.

4919 Şemseddîn

Şeyh Şemseddin Mehmed Efendi, Ali El-Tebrîzî'nin oğludur, "Şems-i Tebrîzî" denmekle meşhurdur, vefatı H.645, M.1247, "Rûhu's Şems" terkibi vefatı tarihidir.

Lügat-i Tarihiye ve Coğrafya c.4 s.148, Vefâyât-ı Ayvansarâyî 48, Kâmûsu'l A'lâm c.4 s.2872, Mecelle 278.

4920 Şemseddîn veya Akşemseddîn

Şeyh Şemseddin Mehmed Efendi, Hamza Efendi'nin oğlu ve Şehâbeddin Sühreverdî sülalesindendir, Akşemseddin maddesine bak, numara 4816.

4921 Şevkî veya 'Ömer

Ömer Şevkî Efendi, Mardinli, Ömer maddesine bak, numara 2988.

4922 Şehâbî

Şehâbî Çelebi, hayat ve hüviyetine dair bir kayd u ma'lûmat bulunamadı. Dîvânında Fuzûlî ve Bâkî'ye nazîre olarak söylediği gazellerinden o zamanın yetişmiş şairlerinden olduğu anlaşılmaktadır.

Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi'nde, numara 2943.

Dîvânından alındı.

4923 Şehlâ veya Meyyâl

Mehmed Meyyâl Dede, Ankaralı, Mevlevî, Meyyâl maddesine bak, numara 4101.

4924 Şehdî veya Fendî

Fendî Çelebi, Bursalı, Şekerci, Müverrih, Fendî maddesine bak, numara 3480.

4925 Şeyhoğlu veya Nûrî veya 'Oşmân

Osman Nûri Paşa, Diyarbekirli İbrahim Paşa'nın oğludur, Şeyhzâde denmekle ma'rûftur, vefatı H.1270, M.1853, Keşfi'z Zünûn Zeyli'nin vefatını 1270 göstermesi yanlıştır, Nûrî maddesine bak, numara 4438.

4926 Şeyhî veya Lâlî

Şeyh Mehmed Dede, Eyyûbî, Memiş Dede denmekle meşhurdur, Lâlî maddesine bak, numara 3637.

4927 Şabirî

Mehmed Sâbirî Efendi, Mustafa Efendi'nin oğludur, Gelibolulu, vefatı H.1090, M.1679.

Keşfi'z Zünûn Zeyli 516.

4928 Şihhâtî veya Kâtib

Çavuşzâde Mustafa Çelebi, Bursalı, Kâtib maddesine bak, numara 3491.

4929 Şaffetî veya Yazıcı

Şeyh Mehmed Saffetî Efendi, yeniçeri yazıcılarından iken terk-i hizmet eylemiş ve bu sebeple Yazıcı Şeyh denmekle meşhur olmuştur, İstanbul'da Âsitâne-i Uşşâkiye'de şeyh olmuştur, vefatı H.1192, M.1778, tekkesi civarında türbe-i mahsusada medfundur. Müstakîmzâde'nin "Du'â-yı nihâyet eyleyüb zivâr okur târîh, Yazıcı Şeyh Mehmed didi yâ hû göçdi me'vâya" beyti vefatına tarihtir.

Cemâlîñ pertevi nûr-ı hudâdır yâ Rasûlallâh

Cebîniñ 'aşîka nûr-ı likâdır yâ Rasûlallâh

Nûr-ı 'aşkıñla cân virse Yazıcı kûlîñ 'uşşâkı

Çapuñ bekler hemîn kemter-i gedâdır yâ Rasûlallâh

Vefâyât-ı Ayvansarâyî 125.

4930 Şalâcıoğlu veya Muştafâ

Şeyh Mustafa Efendi, Giritli, Mustafa maddesine bak, numara 3996.

4931 Şun'î

Şeyhülislam Sun'ullah Efendi, Anadolu Kazaskeri İskilipli Cafer Efendi'nin oğludur, H.960, M.1522 tarihinde doğdu, vefatı H.1021, M.1612, Kırıkçeşme civarında Hüsam Bey Mescidi hazîrasında medfundur, "İlâhî eyle Şun'ullâh'a rahmet" mısraı vefatına tarihtir.

Lisânîñ 'andelîb-i bâğ-ı vahdet yâ Rasûlallâh

Dehânîñ menba'-ı lü'lü'-i hıkmî yâ Rasûlallâh

Sezâ-vâr 'inâyet eyle Şun'î bir fakîriñdir

Şefâ‘at kıl ola şâyân-ı rahmet yâ Rasûlallâh

Devhatü’l Meşâyih 39, Vefâyât-ı Ayvansarâyî 150.

4932 Şıyāmizâde

Kadı, Edirneli, Sultan Ahmed-i Evvel devri âhırinde vefat itdi.

Yağub kül eyleyüb yirim od ider misiñ

Bu nâr-ı firğat içre beni qor gider misiñ

Senden ayırmam ol mehi derdiñ felek baña

Şimdi ne dersin ‘uhdeñe durmaz döner misiñ

Enîsü’l Müsâmirîn 78.

4933 Żamîrî

Nureddin Hamza Efendi, Abdullah Efendi’nin oğludur, vefatı H.920, M.1514.

Keşfi’z Zünûn Zeyli 514.

4934 ‘Âcizî veya Meftûnî veya Süleymân

Kânûnî Sultan Süleyman, Sultan Selim-i Evvel’in oğludur, Muhibbî maddesine bak, numara 3765.

4935 ‘Abdullâh

Köprülüzâde Abdullah Paşa bin Mustafa Paşa bin Köprülü Mehmed Paşa, vefatı H.1148, M.1735.

Keşfi’z Zünûn Zeyli 517.

4936 ‘Abdullāh

Yusufzâde Abdullah Efendi bin Mehmed Efendi bin Yusuf Efendi, Nahlbend Câmî’i İmamı, Reisülkurrâ ve Reisülmüneccimîn, vefatı 15 Zilkade 1167, M.1753, Topkapı haricinde medfundur, Abdâh maddesine bak, numara 2685.

4937 ‘Abdurrahman

Şeyh Abdurrahman Efendi, Ümmî Sinanzâde Hasan Efendi’nin damadı, Tophane’deki Kadirî Tekkesi Şeyhi, vefatı H.1053, M.1643, mezkûr tekkede medfundur, “Şeyhü’l Bakî” terkibi vefatına tarihtir.

Bizdedir genc-i muhabbet bizdedir nûr-ı şafâ

Bizde ‘aşk-ı ilâhî bizdedir cezb-i hüdâ

Vefâyât-ı Ayvansarâyî 74.

4938 ‘Abdul‘azîz veya ‘Azîzî

Kara Çelebizâde Şeyhülislam Abdulaziz Efendi, Kara Çelebizâde Hüsameddin Efendi’nin oğludur, Azîzî maddesine bak, numara 2820.

4939 ‘Abdulkerîm

Şeyh Abdulkerim Efendi, İştibli, Şeyhülharam, Mehmed Paşa Tekkesi Şeyhi, vefatı H.1011, M.1602, mezkûr tekkede medfundur, “Didiler göçdi İştibî Emîr” terkibi vefatı tarihidir.

Qıl tecellî al beni benden saña

Çünkü oldıñ yüreğñ mihmânı sen

Derdliniñ her derdine senden devâ

İştibîniñ derdiniñ dermânı sen

Vefâyât-ı Ayvansarâyî 94.

4940 ‘Abdûlmecîd veya Şeyhî

Şeyh Abdülmecid Sivâsî, Ebulleys Muharrem Efendi’nin oğlu ve Şeyh Şemseddin Sivâsî’nin biraderzâdesidir, Şeyhî maddesine bak, numara 2187.

4941 ‘Abdî

Abdî Efendi, Edirneli, Saray Kasabası Kadısı, vefatı H.1020, M.1612.

Civârımda olan ol âteşin ruh-ı yâre çapıldım

Ne yâre belki arada olan dîvâre çarpıldım

Enîsü’l Müsâmirîn 78.

4942 ‘Aydî

Derviş Lutfullah Efendi, Ankaralı, Beyzâde Lutfullah Efendi denmekle meşhurdur, vefatı H.1054, M.1644, Kırım’da medfundur.

Hişâr-ı şabrım eğer olsa kal’a-ı âhen

Açar nigâhın aña her nazarda biñ rûzen

Mişâl-i âyine her ‘akse dilde yer virmez

Kimiñ ki kalbine mihriñ olur fûrûğ-ı efken

Aydî maddesine bak, numara 3032.

4943 ‘Abdî veya Himmet

Şeyh Himmet Efendi, Hacı Ali Merdân namında birinin oğludur, Bolulu, Himmet maddesine bak, numara 4729.

4944 ‘İtâbî

Ahmed Çelebi, Edirneli, Sultan Selim-i Sâni devri şairlerindendir.

Kızıl gül disem ruhsârına ol gonce al añlar

Hilâla beñzer disem kaşları eğri hayâl añlar

İtâbî maddesine bak, numara 2758.

4945 ‘Oşmân veya Nâyî

Şeyh Nâyî Osman Dede, Süleymaniye Dârüşşifâsı Serhademesi İbrahim Efendi’nin oğludur, İstanbullu, Galata Mevlevîhanesi Şeyhi, Nâyî maddesine bak, numara 4218.

4946 ‘Adîmî

Miftâhîzâde Şeyh Ahmed Adîmî Efendi, Narlıkapı Kapıcısı İbrahim Ağa’nın oğludur, bu sebeple Miftâhîzâde namıyla şöhret almıştır, Şah Sultan Tekkesi Şeyhi ve Eyüb Câmî’i Cuma Vaizi, vefatı H.1072, M.1661, Şam’da Bilal Habeşî kabri dairesinde medfundur, “Miftâhîzâdeye açıldı cennet” mısraı vefatı tarihidir.

Dermend olmak diler iseñ iste ehl-i derd ol

Lâmekân olmak diler iseñ ‘aşka yâr ol râhî ol

Vefâyât-ı Ayvansarâyî 70.

4947 ‘Azmi

Mehmed Efendi, Vanlı, Şirvan Valisi Dîvân Kâtibi, vefatı Şevval 1105, M.1693, “Suhte dil” terkibi vefatı tarihidir.

Kemâl-i husnle bedr-i decâsîñ yâ Rasûlallâh

Celâl-i ‘izle fevku’l ‘ûlâsîñ yâ Rasûlallâh

Yolînda ‘Azmi-i bî-dil yatur hacletle maḥvolmuş

Seniñdir luṭf u iḥsân pîr-i saḥâsîñ yâ Rasûlallâh

Vefâyât-ı Ayvansarâyî 170.

4948 ‘Azîzî

Şeyh Abdulaziz Efendi, Ümmi Sinan Şeyh İbrahim Efendi hulefâsından, vefatı H.1003, M.1594, Silivri Kapısı ile Yeni Kapı arasında Üçkozlar denilen mahalde medfundur.

Ey cemâl-i ḥaḳḳa ṭâlib teveccüh eyle mevlâya

Vey vişâl-i ḥaḳḳa râḡıb teveccüh eyle mevlâya

*

‘Aşkıñ meyine ḳandıñ nolduñ a gönül nolduñ

Yaḳdıñ beni yandırdıñ nolduñ a gönül nolduñ

Vefâyât-ı Ayvansarâyî 33.

4949 ‘Askerî

Mehmed Efendi, Edirneli, Zaîm, vefatı H.1000, M.1591, “Baḥr-i ma‘rifet” cümlesi vefatı tarihidir.

Günahkâr ümmete idüb şefâ‘at yâ Rasûlallâh

Meded eyle meded yâ Rasûlallâh

Öziñdir ‘Askerî’niñ cānda cānı

Meded eyle meded yâ Rasûlallâh

Vefâyât-ı Ayvansarâyî 153.

4950 ‘Aţûfî

Sofuzâde Şeyh Atûfî Abdâh Efendi, Kasımpaşalı, vefatı H.1122, M.1710, Darıdere’de medfundur, “Sâlikî’ş Şerî‘a” cümlesi vefatı tarihidir.

Mazhar-ı sırr-ı hudâdır Şeyh ‘Abdulķâdir

Menba‘-ı feyz-ı ‘aţâdır Şeyh ‘Abdulķâdir

Ey ‘Aţûfî bende ol biñ cân ile ol hâzrete

Rûy-i maķşûdı nümâdır Şeyh ‘Abdulķâdir

Vefâyât-ı Ayvansarâyî 105.

4951 ‘Ali veya ‘Ahdî

Ali Çelebi, Edirneli, Yıldırım Şeyhi Oğlu denmekle ma’rûftur, Yıldırım Bayezid Câmî’i Vaizi, Ahdî maddesine bak, numara 3020.

4952 Ğazâyî veya Ğâzî

Şehsuvar Beyzâde Enderunlu Mehmed Paşa, Şehsuvar Bey’in oğludur, Çankırılı, Şam Valisi, Ğâzî maddesine bak, numara 3050.

4953 Ğazâyî veya Ğâzî

Abdulkerim Efendi, Kadı, Ğâzî maddesine bak, numara 3052.

4954 Ğaybî

Şeyh Ali Ğaybî Efendi, Bosnalı, Kâimî Şeyh Hasan Efendi halîfesi, vefatı H.1012, M.1603.

Göñül tıflı demâdem ders okursa pîr-i vahdetden

Olur lâbud-ı müstahrec bu esrâr-ı hüviyetden

Dü ‘âlemde cemâl-i yârden maḥcûb olursiñ sen
Eğer zevk almaz iseñ Ğaybiyâ sırr-ı muḥabbetden

Keşfi’z Zünûn Zeyli 521, Vefâyât-ı Ayvansarâyî 134.

4955 Fâriğ veya Fehîm

Akşehir Müftüsüzâde Mehmed Fehîm Efendi, Fehîm maddesine bak, numara 3353.

4956 Fâriğ veya Maḥvî

Pazarbaşızâde Hüseyin Çelebi, İstanbullu, Kadı, Maḥvî maddesine bak, numara 3872.

4957 Fânî

Attar Fânî Çelebi, Edirneli, Sultan Murad-ı Sâni devri şairlerinden.

Köhne cisre uğrama ey püser
Atla geçmeden kıl hâzer

Enîsü’l Müsâmirîn 79.

4958 Fânî veya Nevâyî

Emir Nizâmeddin Ali Şir Nevâyî bin Kencine veya Keçkine Bahadır bin Emir Busâid Cenk bin Âlûs, Nevâyî maddesine bak, numara 4420.

4959 Fânî Dede veya Rûhî

Müftüzâde veya Zaîmzâde Rûhî Nâci Bey bin Nâci Kasım Efendi bin Müftüzâde Hafız İbrahim Efendi bin Zaîmzâde Müftü Kasım Efendi, Rûhî maddesine bak, numara 1576.

4960 Fazlî

Sarraczâde Mahmud veya Mehmed Fazlı, İstanbullu, Kara Fazlı denmekle meşhurdur, Kânûnî Sultan Süleyman evladından Şehzâde Mehmed ve Mustafa ve Selim'in Dîvân Kâtibi, vefatı H.971, M.1563, Kütahya'da medfundur. Âlî'nin "Fazlî öldi" cümlesi vefatı tarihidir. Fazlı'nın ismi ve lakabı hakkında me'hazlarda mübâniyet vardır. Âşık Çelebi ve Riyâzî'nin ismini Mehmed, Hasan Çelebi ile Mecelle'nin Mahmud ve Osmanlı Müellifleri'nin Ali Çelebi diye kaydettikleri ve yine Âşık Çelebi'nin diğer me'hazlarda muharrir "Kara Fazlı" ünvanı hilâfına "Sarraczâde" lakabıyla yazdığı Fazlı'nın ta'yîn-i şahsiyeti hakkında me'hazlarda, sarahat-i kâfiye görülemediğinden "Sarraczâde" Fazlı ile "Kara Fazlı" aynı şahıs mıdır, yoksa Mehmed Fazlı veya Mahmud Fazlı namlarında iki şahıs olup, biri "Sarraczâde" Fazlı diğeri "Kara Fazlı" olarak iki şahıs mıdır kestirilemedi. Ancak me'hazların vefat tarihi olarak aynı seneyi göstermelerine ve aynı isimde şehzâdelerin dîvân kitâbeti hizmetinde bulunduğu ve aynı isimde eserlerin müellifi olduğunu yazmalarına göre, "Sarraczâde" Fazlı ile Mehmed veya Mahmud isminde olan "Kara Fazlı"nın aynı şahıs olduğu anlaşılmaktadır. Vefatı tarihinin Keşfi'z Zünûn'un eski tab'ında 1022 olarak kaydedilmesi doğru değildir.

‘Aşk u hûsniyle iden şeydâ beni zîbâsını

İtdi Kays u Leylâ'ya hempâ beni hemtâsını

Çanı devlet ey perî bâb-ı sa'âdet açılıb

Hâneñ içinde görem peydâ beni tenhâ seni

*

Sen bu kemâl-i hûsn ile mihr-i melek misiñ nesiñ

Nev'-i beşerde görmedik yoksa melek misiñ nesiñ

Gözlerim içinde oynayan sensiñ iki gözüm benim

Bilmem iki gözimde sen yoksa bebek misiñ nesin

*

Leylâ'nın Mecnûn'ı Şîrîn'in dilâ Ferhâd'ı var

Kâr-ı 'aşkı baña şor her şan'atın üstâdı var

*

Saña göz 'âşık u dil 'âşık u cânile ten 'âşık

Tenimde her kılm cânâ olubdır cümleten 'âşık

*

Çanlar dökilür hañcer-i berânın ucından

Başlar kesilür zülf-i perîşânın ucından

*

Dökme kanın ehl-i 'aşkın zulm ile nâhak yere

Çün bilirsin pâdişâhım yerde kalmaz kanımız

*

Didim ki yok mı cânâ cevri ü cefâna gâyet

Didi ki cevrim ile cân viresin nihâyet

*

Didiler şakın seni tutar cefâsı taşına

Geldi hep didikleri ben mübtelânın başına

*

Gül ü Bülbül Namındaki Manzûmesinden

Didi neyler bu arada bu gedā
Ki fiğāniyle virdi cāna ğidā

Nice küstāh olur ki bī-pervā
Hurmımda kıılır keçiyle şadā

Dili durmaz ‘aceb ne kuşdur bu
Bilmezem kim nice ötüşdür bu

*

Mesnevīsinden

Yazılmış gördi bir taşvīr-i dilkeş
Harīr-i nilgün üzre münakkaş

Anı yazdıkda üstad-ı hünerdir
İdinmiş kirpiğinden kıl ü kalemler

*

Ṭağa düşsem yād-ı ruhsārīnla eşkimden benim
Ṭağ-ı rāğ u rāğ bāğ u bāğ pür-ezhār olur

Âşık Çelebi 274, Keşfi’z Zünûn Eski Tab’ı c.1 s.518 ve Yeni Tab’ı c.1 s.805, Mecelle 340, Sicill-i Osmânî c.4 s.23, Âlî Tarihi 296, Osmanlı Müellifleri c.2 s.359, Ahdî 263, Hasan Çelebi 249, Kafzâde 88, Latîfî 264, Kâmûsu’l A’lâm c.5 s.3415, Riyâzî 104.

4961 Fazlî

Fazlı Çelebi, Edirneli, vefatı H.1007, M.1598.

Şirâr-ı âhım seng-i dil-i dildârdan çaķdım
Çerâğ-ı sînemi mihr-i ruķ-ı envârdan yaķdım

Nice zâr olmasun o târî her sâz nağm-ı sûziñ
Anı cism-i nezzârımda olan o târdan taķdım

Enîsü'l Müsâmirîn 80.

4962 Fazlî

Şeyh Seyyid Fazlullah Fazlı Efendi, Diyarbekirli, Üsküdar'da Kadı Alaaddin Tekkesi Şeyhi, vefatı H.1087, M.1676, tekkesinde medfundur, “Pesendide-i Meşâyih” cümlesi vefatı tarihidir.

Vire mi derd-i şanem derdime dermân vire mi
Vaķtidir yüreğimiñ dembedem artar veremi

Fazlî sen mâh dilerseñ yüziñi göklere tut
Böyle mahrûm mı kıya çokdur Allâh'ın keremi

Vefâyât-ı Ayvansarâyî 78.

4963 Fehmî

Fehmî Ali Efendi, Bursalı, Müderris, vefatı H.1078, M.1667, “Mağlûb” kelimesi vefatı tarihidir.

Vâķıf-ı râz-ı nihân Hâzret-i Veysel Karanî
‘Âşık-ı faķr-i cihân Hâzret-i Veysel Karanî

Yandı pervâne gibi şu‘le-i şem‘-i ‘aşķa
İtmedi sırrı beyân Hâzret-i Veysel Karanî

Ṭūṭī-i menķībeḥān ūkeristān-ı kemāl
Būlbūl-i bāġ-ı cinān Ḥāzret-i Veysel Ḳaranī

Zaḥmdār itdi ḥadniñ ġam-ı vaḥūet-i cismin
Ḳaddini itdi kemān Ḥāzret-i Veysel Ḳaranī

Sālīk-i ‘ārif-i ḥaḳ Fehmī o ūāḥ-ı melekūt
Nūr-ı zāt idi hemān Ḥāzret-i Veysel Ḳaranī

Vefâ-yât-ı Ayvansarâyî 122.

4964 Feyzî

Feyzî Efendi, Edirneli, Sipâhî, Kânûnî Sultan Süleyman devri ūairlerinden.

Pâyini ṭomruġda ġördi ġonce-i nevresteniñ
Beñziniñ uçduġı budır būlbūl-i dil-ḥasteniñ

Enîsü’l Mûsâmirîn 80.

Feyzî maddesine bak, numara 3390.

4965 Ḳaḍı Burhān

Emir Kadı Burhaneddin Ahmed Efendi, Abdullah Efendi’nin oġludur,
Erzincanlı veya Kayserili, Ahmed maddesine bak, numara 30.

4966 Ḳabâyî

Kabâyî Çelebi, Edirneli, Kul Cins, Câme-fürûū, vefatı H.1030, M.1620.

Enîsü’l Mûsâmirîn 80.

4967 Kaygusız

Şeyh Kaygusız Ali Efendi, Vize’de bir tekkenin şeyhi, vefatı H.1010, M.1601, mezkûr tekkede medfundur, “Dâhilü’l Merkad” terkibi vefatı tarihidir.

Ol bâba eğri bakma kevn-i mekân elindedir

Belki hükmi süren oldır iki cihân elindedir

Kaygusız ider bu ‘ilmi okudım aıldadım bilirim

Şimdi bu ‘âlemiñ hukmi kâmil insân elindedir

Vefâyât-ı Ayvansarâyî 107.

4968 Kâmî

Mehmed Kâmî Efendi, Germiyanlı, vefatı H.950, M.1543.

Keşfi ’z Zünûn Zeyli 526.

4969 Kâmilî

Şeyh Ali Kâmilî Efendi, Tırhalalı, Ayasofya Vaizi, vefatı H.1012, M.1603.

Şakâyk-ı Nev’izâde 470.

4970 Kerimüddîn

Şeyh Seyyid Kerimüddin Efendi, Yümnî Hasan Efendi’nin oğludur, Koca Mustafa Paşa Tekkesi Şeyhi, vefatı H.1051, M.1641, Şeyh Adlî Hasan Efendi Türbesi’nde medfundur.

Vefâyât-ı Ayvansarâyî 17.

4971 Kerimî

Kerîmî Efendi, Edirneli, Kânûnî Sultan Süleyman devrinde vefat etti, Şehrengîzi vardır.

Şîve-i veḥâlet gerekdir gözlerinde dilberîñ

Ḳarlık dirseñ bulunur küle-i mismârda

Enîsü'l Müsâmirîn 80.

4972 Keşfî

Şeyh Osman Keşfî Efendi, Niksarlı, Kuyucu Murad Paşa kurbinde Keşfî Osman Efendi Tekkesi'nde şeyh, vefatı H.1127, M.1715, Hâşimî Osman Efendi Türbesi'nde medfundur, “Türbetü'l ‘Azîz” cümlesi vefatı tarihidir.

Vefâyât-ı Ayvansarâyî 75.

4973 Kemâlî

Defterdârzâde İsmail Kemaleddin Efendi, Mustafa Efendi namında birinin oğludur, Mesnevîhân, yeniçeri ve şair Defterdârzâde Cemâlî'nin biraderidir, vefatı H.991, M.1583 tarihinden sonradır. Osmanlı Müellifleri ile Riyâzî ve Sicill'in ismini Mehmed olarak gösterdikleri ve yine Osmanlı Müellifleri'nin Bâlâtîzâdelik ünvanını izafe eylediği Kemâlî'nin babasının Mustafa isminde biri olduğu, Laleli Kütüphanesi'nde “2055” numarada kayıtlı ve Mirhând'ın tâkîfî olan “Ravzatü'l Safâ”nın tercümesi olan “Tercümânü'l Düstûr Fî Havâdisü'l Ezmâm Ve'd Duhûr” nam isimli eserin 216'ncı yaprağındaki “İnde'l ahâlî cemâlî ile meşhur birader Azm Ahmed ibn-i Mustafa” diye yazmasından anlaşılmaktadır.

Osmanlı Müellifleri'nin diğer me'hazlarda görülmeyen “Balâtîzâde”likle ma'rûf bulunduğunu ve 987 tarihinde şehîden vefat eden Sokullu Mehmed Paşa bendelerinden olduğunu ve Riyâzî Tezkiresine atfen, Sultan Murad-ı Sâlis devrinde Budin'de şehîden irtihâl ettiğini yazması doğru olmadığı, Riyâzî Tezkiresi'nde böyle bir kayıt olmamasıyla ve “Ravzatü's Safâ”yı mirahorlukdan vezir olan Mehmed Paşa namında birinin emriyle 991'de tercümeye başladığını

ve Mehmed Paşa'nın latif dîdelerinden bulunduğunu bu eserinde zikretmesiyle sabittir. Eserinin dîbâcesinde Mehmed Paşa'dan bahsederken “Harem padişahının emekdârı Lokman Hekim'in Tabâbet-i Beve'li, Kânûn-ı Hikmet” gibi vasıflardan ve “990 tarihinde vâkî sûr-ı hümayûn-ı saâdet makrûnda ol zât-ı âsîf sıfatın eda eylediği hizmet kemâ yenbeği bilinir” demesinden Mehmed Paşa'nın Sokullu olmayıp Sultan Mehmed-i Sâlis'i sünnet eden ve 1012'de ölen Câmî' sahibi Cerrah Mehmed Paşa olduğu anlaşılıyor.

Yeñiçeridir âb-ı rûy-ı dergâh
İçinde bir yudum şudur ‘Ömer şâh

Vişâli Ka‘besine teşne çokdur
Başında yüklüğü altûn olubdur

Kafzâde 97, Sicill-i Osmânî c.4 s.79, Osmanlı Müellifleri C3 s.122, Hasan Çelebi 269, Beyânî 74, Riyâzî 115.

4974 Lâgarî

Şeyh Mehmed Efendi, Nakşibendî şeyhlerinden, Şah Sultan Tekkesi karşısında bina ettiği tekkede şeyh, vefatı H.1083, M.1672, mezkûr tekkede medfundur. “Efđalı’l ‘Ulemâ” cümlesi vefatı tarihidir.

Vefâyât-ı Ayvansarâyî 143.

4975 Mehmed veya Şemseddin veya Emir Sultân

Şeyh Seyyid Şemseddin Mehmed Buhârî, Seyyid Ali Hüseyin Buhârî'nin oğludur, Buharalı, Emir Sultan denmekle meşhurdur. Sultan Yıldırım Bayezid Han'ın kızı Hundî Sultan'ın zevci, vefatı H.833, M.1429, Bursa'da medfundur, “İntikâl-i Emîr” terkibi vefatı tarihidir.

Tevhîde gel hâdden aşma

Ṭoĝru yolıñdan şaşma
Üçyüz altmış altı çeşme var
Başındaki göl bizde olur

Pir sultân bu yolda kıldır
Derdiñ okuyan bu dildir
Elif haqqâ toĝru yoldur
Mim isterseñ dâl bizde olur

Güldeste 69, Vefâyât-ı Ayvansarâyî 88.

Şemseddin maddesine bak, numara 2097.

4976 Mehmed veya ‘Adlî

Sultan Mehmed-i Sâlis, Sultan Murad-ı Sâlis’in oĝludur, Eğri Fatihî denmekle meşhurdur. 7 Zilkade 974, M.1566 tarihinde Sarıhan’da doğdu, cülûsı 16 Cemâziyel Evvel 1003, M.1594, vefatı 18 Receb 1012, M.1603, Ayasofya Câmi’i’nde türbe-i mahsûsada medfundur.

İmtişâl-i câhidû fillâh olubdur niyetim
Dîn-i islâmıñ mücerred ğayretidir ğayretim

Fazl-ı haqq u himmet cünd-i ricâlullâh ile
Ehl-i küfri serbeser qahreylemekdir himmetim

Enbiyâ vü evliyâyâ istinâdım var benim
Luṭf-ı haqqdandır müdâm ümîd-i feth u nuşret

Ey Mehmed mu‘cizât-ı Aḥmed-i Muhtâr ile
Umarım mağlûb ola a‘dâ-yı dîn ü devletim

Sicill-i Osmânî c.1 s.69, Lügat-i Tarihiye ve Coğrafya c.6 s.193, Vefâyât-ı Ayvansarâyî 156, Kâmûsu'l A'lâm c.6 s.4210.

Adlî maddesine bak, numara 2775.

4977 Mehmed

Mehmed Hüseyinî Çelebi, Edirneli, Tabib, Emir Çelebi denmekle meşhurdur, vefatı H.1049, M.1639.

Keşfi'z Zünûn Zeyli 531.

4978 Mehmed

Şeyh Mehmed Dede Efendi, Beşiktaş Mevlevîhanesi Şeyhi, vefatı 30 Şevval 1136, M.1723, Beşiktaş Mevlevîhanesi'nde medfundur.

İdermiş baḥs-i hoşbū ḥaṭṭıñla sünbül
Aña var ise bu ol müşkîn bârdan kaldı

Vefâyât-ı Ayvansarâyî 95, Semâ'hane-i Edeb 109, Sefîne-i Mevleviye 220.

4979 Mehmed

Şeyh Seyyid Mehmed Efendi, Zağferanbolulu Şeyh Seyyid Hüseyin Efendi'nin biraderzâdesi ve damadının damadı, vefatı H.1145, M.1732, "Vaḳtû'l Hicret" terkibi vefatına tarihtir.

İtseñ naẓar her zerreye ḥurşîd-i ekvân gizlidir
Derdine dâim 'âşık ol kim anda dermân gizlidir

Vefâyât-ı Ayvansarâyî 55.

4980 Mehmed

Çamçak Mehmed Çelebi, me'hazlerde hüviyet ve hayatına dair bir kayd u ma'lûmât yokdur, dîvânının sonundaki Fârisî manzûmeler arasında “Berâ-yı ta'ziye-i Hoca Halîm Çelebi” başlıklı bir manzûme vardır ki H.923, M.1517 tarihini göstermektedir, “Hoca Halîm Çelebi” Yavuz’un hocası Halîm Çelebi ise vefatı H.922, M.1516 senesidir. Ta'ziye manzûmesinde mahlas bulunmadığından Çamçak Mehmed Çelebi’nin olduğu zannedilen bu Fârisî manzûmeler onun ise kendisinin Yavuz Sultan Selim devri şairlerinden olması muhtemeldir.

Dîvânı, Üniversite Kütüphanesi’nde, numara 753/3

Dîvânından alındı.

4981 Mehmed veya Muşîb

Mehmed Musîb Efendi, Lefkoşalı, Kadı, Musîb maddesine bak, numara 3008.

4982 Maḥmūd

Şeyh Mahmud Efendi, Abdulbâkî Efendi’nin oğlu ve Emir Buhârî’nin damadıdır, Ali Kûşî sülalesinden, Emir Buhârî Tekkesi ilk şeyhi, vefatı H.938, M.1531, Emir Buhârî Zâviyesi karşısında medfundur, “Zînet-i ‘Uşşâk” cümlesi vefatı tarihidir.

Bilmek isterseñ eğer sen ‘aded-i âyâtı

Cümlesi altıbiñ altıyüz altmış altı

Biñidir va‘d beyânında anıñ va‘id

Biñidir emr-i ‘ibâdet biñi teḥî vü tehdîd

Biñi emşâl ü ‘uberdir biñi aḥbâr u қаşаş

Oldı beşyüzi ḥelâl ile ḥarâma muḥtaş

Buldı yüzi tesbîh ü du‘âda çü rüsûh
Altmış altısı dahı âyet-i nâsih mensûh

Vefâyât-ı Ayvansarâyî 118.

4983 Muhyî

Şeyh Mehmed Muhyî Efendi, Uşşâkıye’den Şeyh Hüsâmeddin Hasan Efendi halîfesidir, vefatı H.1008, M.1599, “Elvâ‘iz” kelimesi vefatına tarihtir, Emir Buhârî Türbesi civarında medfundur.

Bir Kasîdesinden

Men heft deryâyem cûş itdim dilhânenen
Derdi virir cânı gitmez âsitânenen

Vefâyât-ı Ayvansarâyî 83.

4984 Muhyî veya Mehmed

Bezcizâde veya Vahyîzâde Şeyh Mehmed Muhyî Efendi bin Ahmed Efendi bin Abdullah İznikî, Mehmed maddesine bak, numara 3805.

4985 Murtaẓâ

Nazmîzâde Seyyid Murtazâ Efendi, Nazmî mahlas Seyyid Ali Efendi’nin oğludur, Bağdatlı, vefatı Şevval 1136, M.1723, vefat tarihini Safâyî’nin 1133, Osmanlı Müellifleri’nin 1134 göstermeleri doğru değildir.

Hedef-i tîr-i muhabbet olamaz ehl-i hevâ
Kâbil-i şuşla-ı gûze değildir deryâ

*

Bunca gencîne-i eş‘âr ile Nazmî dilimiz
Kimse ma‘mûr-ı neşât itmedi vîrâne kaldı

*

Sâgarı alsam destime girdâb-ı baħr-i ħûn olur
Gül şoķınsam fırķama dâĝ-ı dîl mecnûn olur

*

İki ‘âlemde râĥat isteriseñ Murtażâ sen de
İdüb terk-i enāniyet ‘ubūdiyetde yüzüñ tüt

*

Bâr-ı ĝamıñla dala döndim sensiz
Bir murĝ-ı şikeste-bâla döndim sensiz

Ey bedr-i tamâm ü mihr-i enver-i ṭal‘at
Göster yüzüñi hilâla döndim sensiz

*

Bülbül-i bâĝ-ı ĥaķîķat hem enīnimdir benim
Şāhid-i cûş-ı dilim çeşm-i terīnimdir benim

Luţf-ı ĥaşşa eyledim ilkāyı dest-i i‘tisām
Ĥasbiyallāh kefâ naķş-ı nigīnimdir benim

Yokdır a‘māle ümīdim der ki ĥaķķa hemān
Rişte-i ‘aczim benim ĥable’l metīnimdir benim

‘Urvetü’l Vüṣṣāyî ihlāṣa temessük Murtaẓā
Bî-tekellüf ḥāṣıl-ı ged-i yemīnimdir benim

Şakāyık-ı Şeyhî c.3 s.307, Sicill-i Osmânî c.4 s.560, Osmanlı Müellifleri c.3 s.152, Mecelle 390, 424, 425, Safāyî 496, Sâlim 620, Belîğ 104.

Murtaza maddesine bak, numara 3949.

4986 Merkez

Musa Merkez Muslihuddin Efendi, Lazkiye’de Sarı Mahmudlu Karyeli, Sünbül Efendi Tekkesi Şeyhi, vefatı H.951, M.1544, namına mensub tekkede medfundur, “Mâte taķî” terkibi vefatına tarihtir, me’hazlardan bir kısmının vefatı tarihini 959 göstermeleri yanlıştır.

Ayā ‘ālemleriñ ṣāhı tecellî kıl tesellî kıl
Göñüller burcınıñ māhı tecellî kıl tesellî kıl

Ciğerden eylerim feryād bu benlik da‘vāsından dād
İkilikden kılub āzād tecellî kıl tesellî kıl

Osmanlı Müellifleri c.1 s.160, Sicill-i Osmânî c.4 s.363, Vefāyât-ı Ayvansarāyî 16, Lügat-i Tarihiye ve Coğrafiya c.6 s.238, Kâmûsu’l A’lām c.6 s.4265, Mecelle 392.

4987 Müstakîm

Mehmed Müstakîm Efendi, Müderris ve Kadı, vefatı H.1124, M.1712, Edirne Kapısı haricinde Emir Buhârî Tekkesi civarında medfundur, oğlu Mustafa Efendi’nin “Dil-i şāf-ı vefā tārîḥ-i fevt veddîn yazdı, Mehmed Müstakîm’i hemdem ide dār-ı me’vāda” beyti vefatı tarihidir.

Ehl-i ḥālîz biz dilā nāsāza meyyāl olmazız

Her hevāsına apana yār ü hemhāl olmazız

Ma‘rifetle ha rızāsın virmeziz ‘ālemlere

Haşılı kemrahlarıñ yolına pāmāl olmazız

Şāhid-i ma‘nā yüzün göstermeziz nā-ehle hiç

Rāh-ı hakı görmeyen a‘mālara dāl olmazız

Manşıb-ı cāhını cāhil başına çalsun müdām

Bize ‘irfān manşıbı bes hizb-i cehhāl olmazız

Vefāyāt-ı Ayvansarāyî 184.

4988 Mişālî

Hasan Efendi, Edirneli, Dîvân-ı Hümâyûn kâtibi, vefatı H.1016, M.1607.

Sa‘detle gelür diyü ‘îd-i ferh-i fāl

Şehr ucına çıkdı idüb istikbāl

Misālî maddesine bak, numara 3745.

4989 Mukîm

Mukîm Mehmed Efendi bin Derviş Ali Efendi bin Ahmed Efendi, ceddi Ahmed Efendi Şeyhülislam Bahâyî Efendi’nin biraderidir, vefatı Safer 1112, M.1700, Eyüb’da Yahyazâde Tekkesi’nde medfundur, “Leyletü’l İşneyn” terkibi vefatına tarihtir.

Hazret-i fahr-i cihān kadrine ‘acz olsa söziñ

Hāk-ālûde idegör başduğı yerlerde yüziñ

Görmek ise ğarzıñ maṭlab-ı kevnini Muḳīm
Ḳıl mücellâ ḳadem-i pâki ğubârına göziñ

Vefâyât-ı Ayvansarâyî 161.

4990 Nâcî

Müftüzâde veya Zaîmzâde Nâcî Kâsım Efendi bin Müftüzâde Hâfız İbrahim Efendi bin Zaîmzâde Balçık Müftüsü Kâsım Efendi, Balçıklı, Balıkesir İ'şâr Nezâreti Başkâtibi, H.1265, M.1848 tarihinde doğdu, vefatı Kânûn-ı Evvel 1328, M.1908, Edremit'de medfundur, Rûhî mahlas Nâcî Bey'in babasıdır.

Söz geçirsem gönlime 'aşkıñı pinhân eylese
Derd-i bî-dermânıma şabr ile dermân eylese

Mümkün olsa gözyaşım aşlâ gözimden çıkmasa
Bir diğér mecrâ bulub dâhilde seylân eylese

Ġam yemezdim yandığımdan ḳalmasam nâ-puḥte tek
Ben yanarken dūd-ı âhım 'aşkı i'lân eylese

Çâre bulsam cânımı cânâna vaşıl eylesem
Yâr-ı cânım her murâdım luṭfen iḥsân eylese

Sözlerim ciddî değılse ben de Nâcî olmayım
Cân fedâ eylerdi Nâcî yâri ḳurbân eylese

Karesi Meşâhiri 82.

4991 Necîb veya Necîbâ

Eşrefzâde Seyyid Hacı Abdulkadir Necîb Efendi, Şeyh Hacı Ahmed İzzeddin Efendi'nin oğludur, Necîb maddesine bak, numara 4248.

4992 Nesîb

Seyyid Abdurrahman Nesîb Efendi bin Mehmed Şahâbeddin Efendi bin Bandırmalı Mehmed Rûşen Efendi, vefatı H.1258, M.1842.

Keşfi 'z Zünûn Zeyli 533.

4993 Nutķî

Şeyh Muslihuddin Mustafa Nutķî Efendi, Tekirdağlı Muslî Efendi denmekle meşhurdur, vefatı H.1099, M.1687, Tekirdağ'da medfundur, “Husn-i Zann” terkibi vefatı tarihidir.

‘Âlem-ârâyı buldım ‘âlem-ârâ benim

Mâlik-i kevn-i mekânım tâc ile dârâ benim

Bu rumûzı Nutķiyâ ancaķ yine ‘ârif bilür

Vâdî-i eyvende gûyâ Tûr ile Mûsâ benim

Vefâyât-ı Ayvansarâyî 97.

4994 Nazmî

Şeyh Ali Nazmî Efendi, Mısrî-i Niyâzî hulefâsından, vefatı H.1128, M.1715, Hekimoğlu Ali Paşa Câmi'i şadırvanı kurbinde medfundur. “Sûretü'l Furķân” terkibi vefatı tarihidir.

Yeter ma'mûr oldıñ bir zamân vîrâne ol gönلüm

Hüdâ'ya âşinâ ol ğayrıya bîġâne ol gönلüm

Vefâyât-ı Ayvansarâyî 25.

4995 Nazîf

Şeyh Mehmed Nizâmî Nazîfeddin Efendi bin İsmail Efendi bin Miftâhîzâde Şeyh Ahmed Efendi bin İbrahim Efendi, Şah Sultan Tekkesi Şeyhi, vefatı H.1135, M.1722, Hicaz’a giderken yolda vefat etmiştir. “Nazîfeddin” terkibi vefatı tarihidir.

Kerîmâ ‘âlî dergâha hemân ihsân ile geldiñ

Ne çâre biz günahkâra hemân ihsân ile geldiñ

Vefâyât-ı Ayvansarâyî 71.

4996 Nevâyî veya Hidâyet

Hidayet Bey, Hidayet maddesine bak, numara 4717.

4997 Nûrî

Nûreddinzâde Şeyh Muslihuddin Mustafa Nûrî Efendi, Filibeli, Küçük Ayasofya Tekkesi Şeyhi, H.908, M.1502 tarihinde Filibe’de doğdu, vefatı Zilkade 981, M.1573, Hayret Tekkesi karşısında medfundur, “Hayrû’l ‘Amel” terkibi vefatı tarihidir.

Dâr-ı hasretdir bu dünyâ ağla dâim zâr u zâr

Gözyaşıyla ‘afv ider mücrimleri perverdigâr

Yâ İlâhî geçdi ‘ömri Nûrî’nin ‘işyânile

Çalmadı artık ricâsı vaşlıñadır intizâr

Vefâyât-ı Ayvansarâyî 87.

4998 Niyâz veya Niyâzî

Seyyid Ahmed Niyâzî Efendi, Ordu Şeyhi hulefâsından, Niyâzî maddesine bak, numara 4501.

4999 Vahdetî

Vahdetî Çelebi, Bosna’da Yenipazarlı, Basra Valisi Mehmed Paşa’nın dîvân kâtibi, vefatı H.1007, M.1598, Erikli’de medfundur.

A kuvvet ister iseñ dünyede giryân ol kim
Hâbda ağlayan ey dil uyanub gülse gerek

*

Bâğ-ı ‘âlemde şahâ sensiz olur mı ‘âlem
Rûh olmasa kuru kalıb olurdu ‘âlem

Hiç engüşt-i nemîr-i deheninden gitmez
Mihr-i la’liñ görelî ey sözi güher-i hâtem

*

Ravza-ı husniñ ile çeşme-i la’liñ var iken
Yere geçsün kim olub âb-ı Hızır bâğ-ı irem

Servi mecnûn ideli kaddiñ ayâ leylî hîrâm
Âşiyân yaptı anıñ başına murğân-ı harem

Ahdî 327, Sicill-i Osmânî c.4 s.604, Kafzâde 128, Riyâzî 135, Mecelle 434.

5000 Vahdî

Şeyh Ahmed Vahdî Efendi, Mimâr Tekkesi Şeyhi, vefatı H.1114, M.1702, “Vaqt-i Hicret” terkibi vefatı tarihidir.

Ṭulū‘ itsin Ḥudāyā şems-i ‘izzet
Kerem kı l ey Mu‘īn-i müstemendān

Dili kılsun münevver nūr-ı vaḥdet
Kerem kı l ey Mu‘īn-i müstemendān

Vefâ-yât-ı Ayvansarâyî 60.

5001 Vaḥîd

Kîsedâr Abdolvâhid Efendi, Çavuşbaşı Kîsedârı, vefatı H.1128, M.1715, Üsküdar’da medfundur, “Sûretü’l Furkân” terkibi vefatı tarihidir.

Ömer Rüşenî’nin Na’tını Tahmîsi

Çün doğub tutdı cihân yüzünü ḥusniñ güneşi
Vech-i ḥaḳ zâhir olub ḳalmadı hiç ğıll u ğışi
Bildi ‘âlem ki anıñ olmaz imiş Yûsuf eşi
Nazar-ı ḥaḳla baḳub eylemeyen keşmekeşi
Kim ola sevmeye bu vechile sen mâh-veşi

Vefâ-yât-ı Ayvansarâyî 126.

5002 Verdî

Şeyh Kâsım Verdî Efendi bin Yahya Efendi bin Kâsım Eyyûbî Efendi, Şeyh Mehmed Mısrî-i Niyâzî hulefâsından, H.1044, M.1634 tarihinde doğdu, vefatı Cemâziyel Âhir 1135, M.1722, Eyüb’da Yahyazâde Tekkesi’nde medfundur, “Maḥzu’n Nûr” terkîbi vefatı tarihidir.

‘Abd-i rabbim rabb-i ‘ibâd olmazam
Meşhedim ḥaḳ mäsivâyı bilmezem

Rûh-ı udsî baa syler dil ile
Verdî yâ ben bâkîyim bil lmezem

Vefâ-yât-ı Ayvansarâyî 86.

5003 Vehbî

eyh İbrahim Vehbî Efendi, Cihangirî eyh Hasan Efendi hulefâsından, Abdal Yakub Tekkesi eyhi, Hakîmolu Ali Paa Câmî'i'nde Abdal Yakub Efendi Tûrbesi'nde medfundur. Vefatı H.1122, M.1710, “Naşû'l Hıyâl” terkibi vefatı tarihidir.

Feyzyâb oldu dil ü cân nefa-ı cânâneden
Mest-i velâ ya'ıl gibi dil bâde-i amâneden

Ke idûb vech-i cemâlin ıldı mir'at-i nazâr
Lî me'allâh sırrı zâhir oldu ol ad pâreden

Ey raûf u vey 'aûf u ma'den-i luf u vefâ
Bir nefes zikri ayırma bu dil-i pûr-bâdeden

Tâki fazlıla irisûn malab-ı a'lâya dil
Mehed-i 'ülyâya irgôr ref' ıl vîrâneden

Vehbiyâ zikr-i Hudâ'da bulunur derde devâ
Mâ yelî tevîd ile sür mâsivâyı aradan

Vefâ-yât-ı Ayvansarâyî 107.

5004 Yazıcı veya affetî

Şeyh Mehmed Saffet Efendi, Uşşâkî Âsitânesi'nde şeyh, Saffetî maddesine bak, numara 4929.

5005 Yahyâ

Esircizâde Şeyh Hacı Yahya Efendi, Esircizâde Hüseyin Efendi'nin oğludur, Terzibaşı Pîrî Ağa Mescidi Cuma Vaizi, vefatı H.1153, M.1740, Sivâsî Türbesi haricinde pederi yanında medfundur, “Râhat-ı Mürşid” cümlesi vefatı tarihidir.

Nâr-ı ‘aşk ile yanur hâşâk efkâr-ı sivâ
Tûr-ı dilde cilve-sâz oldu fağat nûr-ı hüdâ

Gönlüme keşf oldu mâhiyât-ı eşyâ hem dahı
Oldı ‘ayn-ı şâbitim mir’at-i dilde rûnümâ

Feyz-i akdesden olub feyz-i muğaddes şûreti
Gör ne yazarsa o şûretten yazar gülîñ kazâ

Hızb-i mevlânâ ile enis olmadı da‘vâya delîl
Bil ki anıñla telezzüzdür delîl-i müdde‘â

Nice bir ‘uzletdesiñ Yahyâ çıkub meydâna gel
Gel beri şimdengiü ol sâlikâna pîşüvâ

Vefâyât-ı Ayvansarâyî 62

SONUÇ

Tuhfe-i Nâilî, Cemal Kurnaz ve Mustafa Tatçı tarafından en geniş haliyle, 2001 yılında tıpkı basım olarak yayına sunulmuştur, şimdiye kadar yapılan çalışmalar da bu nüsha esas alınarak yapılmıştır. Tuhfe-i Nâilî'nin I. cildi Prof. Dr. Alim Yıldız tarafından Havva Kocaaslan ve Mihrican Odabaşı'na yüksek lisans tez çalışması olarak verilmiştir. Tuhfe'nin I. cildinin 1 ila 468 sayfaları Havva Kocaaslan ve Mihrican Odabaşı tarafından transkribe edilip metin muhtevâ yönünden incelenmiştir. Yine Prof. Dr. Alim Yıldız tarafından daha önceki çalışmaların devamı olarak II. cildin 468 ila 734 sayfaları Fatma Özdemir'e, 734 ila 1000 sayfaları Zafer Aydeniz'e yüksek lisans tezi olarak verilmiştir. Fatma Özdemir tarafından hazırlanan 468 ila 1000 sayfaları içeren tez çalışması 2011 yılında tamamlanmıştır. 734 ila 1000 sayfalar halen Zafer Aydeniz tarafından çalışılmaktadır. Bu tez çalışmasında ise, Tuhfe üzerine yapılan önceki çalışmaların devamı ve son parçası olarak Tuhfe'nin II. cildinin 1000 ila 1263 sayfaları incelenmiştir. Prof. Dr. Alim Yıldız'ın planlaması dahilinde, bu çalışma ile birlikte Zafer Aydeniz'in tez çalışması da bittiğinde "Tuhfe-i Nâilî" I. ve II. ciltleri tamamen transkribe edilmiş ve metin muhteva bakımından incelenmiş olacaktır.

Bu çalışmada Tuhfe-i Nâilî'nin II. cildinin 1000-1263 sayfaları transkribe edilerek; 878 madde metin ve muhtevâ yönünden incelenmiştir. Tuhfe'nin önceki bölümlerinden farklı olarak, bizim incelediğimiz bölümde, 4803'üncü maddeden sonra, eserin 1231'inci sayfasında Tuman, yeni bir başlık açarak eseri devam ettirir. **"Muhtâc-ı tedkîk görölerek tebyîkin sonuna bırakılan veya iki ve daha ziyade mahlas kullandıkları bilâhere anlaşılmasıyla o mahlaslarla da yazılmasına mecburiyet hâsıl olan şairler"** başlığı altında önceki alfabetik sıralamadan bağımsız yeni bir bölüm vardır. Bu bölümdeki şairlerin bir kısmı tekrar yazıldığı için tasnif yaparken bu durumu göz önünde bulundurduk.

Yaptığımız tasnife göre, şairlerin yaşadıkları yüzyıllara bakacak olursak; 13. yüzyılda yaşamış olan 2 şair, 14. yüzyılda yaşamış olan 3 şair, 15. yüzyılda yaşamış olan 27 şair, 16. yüzyılda yaşamış olan 153 şair, 17. yüzyılda yaşamış olan 186 şair, 18. yüzyılda yaşamış olan 149 şair, 19. yüzyılda yaşamış olan 137

şair, 20. yüzyılda yaşamış olan 16 şair tesbit edilmiştir. Bu tabloya bakıldığında en fazla şairin yetiştiği yüzyıl 17. yüzyıldır.

Şairlerin memleketlerine baktığımızda, bir kısmı şu anda Türkiye Cumhuriyeti sınırları dışında bulunan çok geniş bir coğrafyada bir çok şairin yetiştiğini ve eser verdiğini görüyoruz. Özellikle Balkan coğrafyası kültürel ve edebî bakımdan çok münbit bir coğrafya olmuştur. Bu durumun gelecekte yapılacak çalışmalar açısından göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Şairlerin memleketlerine bakarak, en fazla şairin yetiştiği ilk beş memleketi sıralayacak olursak, 185 şairle İstanbul birinci sırada, 54 şairle Edirne ikinci sırada, 43 şairle Bursa üçüncü sırada, 27 şairle Diyarbakır dördüncü sırada ve 21 şairle Konya beşinci sırada yer almaktadır. Bu tablo dönemin kültür merkezleriyle ilgili, çok net olmasa da, bilgi vermektedir.

Tuhfe'nin incelediğimiz kısmında verilen bilgilere göre şairlerin mesleklerine bakacak olursak, Tesbihçi, Şekerci, Sancak Beyi, Kadı, Şeyh, Padişah, Kahveci, İmam, Takkeci vb. gibi toplumun her kesiminden şair olduğunu görüyoruz. 270 tane maddede ilgili şairin mesleği hakkında bilgi verilmemiş. Şairler arasında en yaygın meslek grupları 121 kişiyle Şeyhlik ve 113 kişiyle Kadılık olarak karşımıza çıkıyor.

Prof. Dr. Alim Yıldız tarafından 5 kişiye yüksek lisans tez çalışması olarak verilen Tuhfe-i Nâilî, 734 ila 1000. sayfaları içeren Zafer Aydeniz çalışması da bittiğinde tamamlanmış olacaktır. Alanla ilgili çalışacak kişiler için çok önemli bir başvuru kaynağı olma özelliği taşıdığı için, Tuhfe'nin tek parça halinde transkripsiyonlu metninin basılması önemlidir. Tuhfe ile ilgili yaptığımız tüm tasnif çalışmaları birleştirildiği zaman, tüm şairlerin genel bir tablosu ortaya çıkacaktır.

BİBLİYOGRAFYA

- AHMED RIFAT EFENDİ, *Lügât-ı Târihiyye ve Coğrâfiyye c. I-7*, (Tıpkı Basım) Ankara, 2004.
- ARTUN, Erman, *Dînî-Tasavvufî Halk Edebiyatı*, Kitabevi, İstanbul, 2008.
- ALTUN, Kudret, *Tezkire-i Mucîb İnceleme-Tenkidli Metin-Dizin-Sözlük*, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, Ankara, 1997
- ALTUNER, Nuran, *Safâyî ve Tezkiresi, İnceleme-Tenkitli Metin-İndeks*, Basılmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul, 1989.
- BANARLI, Nihat Sami, *Resimli Türk Edebiyatı Tarihi c. I-II*, Millî Eğitim Basımevi, İstanbul, 2004.
- BURSALI, Mehmed Tâhir, *Osmanlı Müellifleri c. I-3*, Tıpkı Basım Ankara 2009
- BÜYÜK LAROUSSE, Sözlük ve Ansiklopedi, Gelişim Yayınları.
- CANIM, Rıdvan, Latîfî, *Tezkertü's-Şu'arâ ve Tabsiratü'n-Nüzemâ, İnceleme-Metin*, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, Ankara 2000.
- ÇAPAN, Pervin, *18. Yüzyıl Tezkirelerinde Edebiyat Araştırma ve Tenkidi*, Basılmamış Doktora Tezi, Fırat Üniviversitesi, Elazığ 1993.
- ÇAPAN, Pervin, *Tezkire-i Safâyî, Mustafa Safâyî Efendi, Nuhbetü'l Âsâr Min Fevâidi'l Es'ar, İnceleme- Metin- İndeks*, Ankara 2005.
- MEHMED CEMALEDİN, *Osmanlı Tarih ve Müverrihleri (Haz. Mehmet Arslan)*, Kitabevi Yayınları, İstanbul 2003.
- ÇINARCI, M. Nuri, *Şeyhü'l-islâm Ârif Hikmet Bey'in Tezkiretü's-Şu'arâsı ve Transkripsiyonlu Metni*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep 2007.
- ÇİFÇİ, Ömer, *Fatîn Davud Hâtimetü'l-Eş'âr (Fatin Tezkiresi)*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- ERDEM, Sâdık, *Râmiz ve Âdâb-ı Zuraîs, İnceleme-Tenkitli Metin-İndeks-Sözlük*, Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, Ankara 1994.
- ERDOĞAN, Mehtap, *Osmanlı Türkçesi'nde Benzer Yazılışlı Kelimeler Sözlüğü*, Grafiker Yayınları, Ankara 2009.
- EYDURAN, Aysun, *Kınalızâde Hasan Çelebi Tezkiretü's-Şuarâ, İnceleme-Tenkitli Metin*, Basılmamış Doktora Tezi, Gazi Üniveristesi, Ankara 1999.
- GENÇ, İlhan, Esrar Dede, *Tezkire-i Şu'arâ-yı Mevleviyye, İnceleme-Metin*, Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, Ankara 2000.

GÜNDÜZ, Harun, “*Mehmet Nâil Tuman ve Tuhfe-i Nâil’i’si (İnceleme-Metin-İndeks Sayfa 1-100)*”, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi, Balıkesir, 2009.

HAYBER, Kasım, *Tezkire-yi Şuarâ-yı Âmid*, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi, Kayseri, 1996.

IŞIK, Mustafa, *701 Nolu Tapu Tahrir Defterine Göre Akkırman Sancağı*, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Sakarya, 2008.

İNCE, Adnan, *Sâlim Efendi, Tezkiretü’ş-Şu’arâ*; Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, Ankara, 2005

İPEKTEN, Haluk, İSEN, Mustafa, KILIÇ, Filiz, AKSOYAK, İ. Hakkı, EYDURAN, Aysun, *Şâir Tezkireleri*, Ankara, 2002.

İSEN, Mustafa, *Ötelerden Bir Ses, Divan Edebiyatı ve Balkan Türk Edebiyatı Üzerine Makaleler*, Akçağ Yayınları, Ankara, 1997.

KILIÇ, Filiz, *Meşâirü’ş-Şuarâ, İnceleme-Tenkitli Metin*, Basılmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara 1994.

KUTLUK, İbrahim, *Beyânî-Mustafa bin Cârullah, Tezkiretü’ş-Şuara*, Ankara, 1997.

KUTLUK, İbrahim, *Kınalı-Zâde Hasan Çelebi, Tezkiretü’ş- Şuarâ, 1. 2. Ciltler*, Ankara, 1989.

LEVEND, Agâh Sırrı, *Türk Edebiyatı Tarihi. c. I*, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 2008.

MENGİ, Mine, *Eski Türk Edebiyatı Tarihi*, Akçağ Yayınları, Ankara, 2004.

Meydan Larousse, Büyük Lügat ve Ansiklopedi, İstanbul 1992.

Müstakîmzâde Süleyman Sâdeddin Efendi, *Tuhfe-i Hattâtîn*, İstanbul 1928.

ÖNDER, Murat, *Şefkat ve Tezkire-i Şu’arâsı*, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyonkarahisar 2006.

PAKALIN, Mehmet Zeki, *Osmanlı Târîh Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü c. I-II-III*, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul, 1983.

PALA, İskender, *Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü*; İstanbul 2004.

RIDVAN, Canım, *Latîfî Tezkiretü’ş-Şu’arâ ve Tabsiratü’n-nuzâmâ (İnceleme-Metin)*, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, Ankara 2003.

SÂLEHPUR, Cemşid, *Farsça Türkçe Genel Sözlüğü*, Jangal Yayınevi, İran, Tahran.

Şemseddin Sâmî, *Kâmûs-ı Türkî* (13. Baskı),(Tıpkı Basım), İstanbul 2004.

SOLMAZ, Süleyman, *Ahdî ve Gülşen-i Şu'arâ'sı*, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, Ankara 2005.

SÜREYYA, Mehmed, *Sicill-i Osmânî c. 1-6*, (Haz. Nuri Bayraktar) (*Eski Yazıdan Aktaran Seyit Ali Kahraman*), Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul 1996.

ŞENER, H. İbrahim, YILDIZ, Alim, *Türk İslam Edebiyatı*, Rağbet Yayınları, İstanbul 2003.

T.C. Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, Belge Nu: DH. SAİD-0078.

T.C. Dışişleri Bakanlığı, Personel Dairesi Başkanlığı Arşivi, PERD-I 10436.

TUMAN, Mehmet Nâil, *Tuhfe-i Nâilî, Divân Şâirlerinin Muhtasar Biyografileri*, (Haz. Cemal Kurnaz-Mustafa Tatcı) Bizim Büro Yayınları, Ankara, 2001.

UNAT, Faik Reşit, *Hicrî Tarihleri Milâdî Tarihe Çevirme Kılavuzu*, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 1994

YILMAZ, Kâşif, *Güftû ve Teşrifâtü's- Şu'arâsı*, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, Ankara 2001.

<http://tr.wikipedia.org/05/12/2012>.